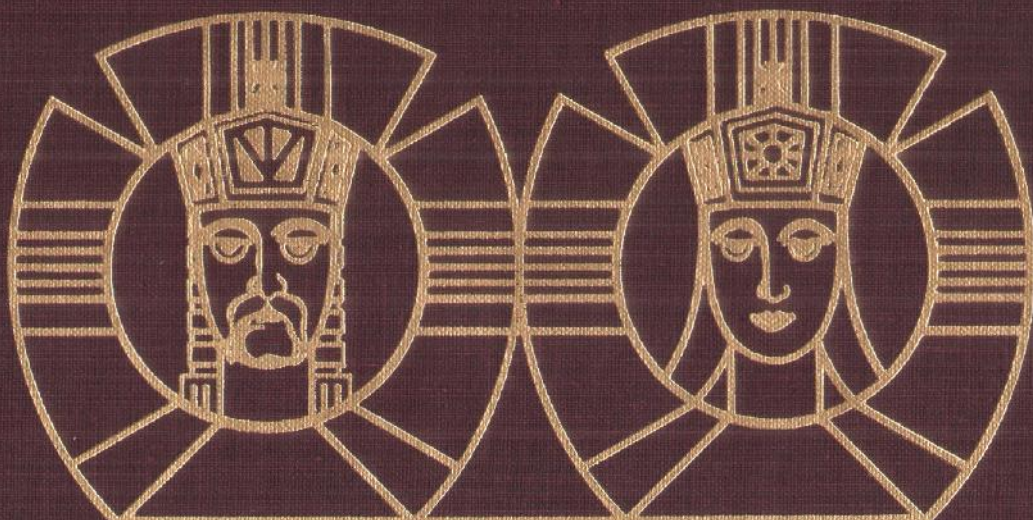

**УКРАЇНЦІ
В ЧІКАГО
Й ІЛЛІНОЙ
В ТИСЯЧОЛІТТЯ
ХРЕЩЕННЯ
УКРАЇНИ**

**MILLENNIUM OF CHRISTIANITY IN UKRAINE
COMMEMORATION COMMITTEE
ILLINOIS CHAPTER**

UKRAINIANS IN CHICAGO AND ILLINOIS

Commemorating the
Millennium of Christianity
in Ukraine

**Compiled and Edited by
Daria Markus**

Chicago 1989

**КОМПІТЕТ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТІЯНСТВА
В УКРАЇНІ
ВІДДІЛ ІЛЛІНОЙ**

УКРАЇНЦІ В ЧІКАГО І ІЛЛІНОЙ

В Тисячоліття Хрещення України

Збірник – Довідник

**Редактор і упорядник
Дарія Маркусь**

Чікаго 1989

**MILLENNIUM OF CHRISTIANITY IN UKRAINE
COMMEMORATION COMMITTEE
ILLINOIS CHAPTER**

HONORARY PRESIDIUM

His Beatitude Archbishop Mstyslav
Metropolitan of Ukrainian Orthodox Church

His Grace, The Most Rev. Stephen Sulyk
Archbishop and Metropolitan of Ukrainian Catholic Church

HONORARY CO-CHAIRMEN

His Eminence Joseph Cardinal Bernardin
Archbishop Roman Catholic Church

Most Rev. Archbishop Constantine
Ukrainian Orthodox Church

Most Rev. Bishop Innocent Lotocky, OSBM
Ukrainian Catholic Church

Rev. Olexa Harbuziuk
President of All Ukrainian Evangelical
Baptist Fellowship

Hon. James R. Thompson
Governor of State of Illinois

Hon. Eugene Sawyer
Former Mayor of the City of Chicago

HONORARY MEMBERS

Hon. Senator Alan J. Dixon

Hon. Senator Paul Simon

Hon. Congressman Henry J. Hyde

Hon. Congressman Frank Annunzio

Hon. State Sen. Walter W. Dudycz

Hon. State Rep. Myron J. Kulas

Kasimir Oksas
Captive Nations Council of Illinois

Anthony Pendzich
Alliance of Friendship

MEMBERS

Leo W. Kazaniwskyj
Special Assistant to the Governor

Natalia Iwaniw
World Federation of Ukrainian
Women's Organizations

Achilles N. Chreptowsky
World Federation of Ukrainian
Medical Associations

Omelan Pleshkewych
World Council of Ukrainian Credit Unions

EXECUTIVE BOARD

Roman Mycyk
Chairman-President

Myroslav Semchyshyn
1st Vice President

Stefan Skrobach
2nd Vice President

Swiatoslav Lychyk
Treasurer, Finance Committee

Marta Farion Wyslotsky
Secretary

Zenovia Bihun
Secretary

Olena Matwyishyn
Coordinator of Committees

HEADS OF COMMITTEES

Rt. Rev. Marian Butrynsky
St. Nicholas Diocese Millennium Committee

Very Rev. Stefan Zencuch
Orthodox Deanery Millennium Committee

Anton Kucepula
Ukrainian Baptist Millennium Committee

Julian Kulas
Public Relations

Vasyl Markus
Press and Information

Jaroslaw Kulas
Public Events

Myron Kuropas
Education

Natalka Konowal
Youth Organizations

Myroslav Charkewych
Auditing Committee

**КОМПЕТ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРИСТІЯНСТВА
В УКРАЇНІ
ВІДПІ ІЛІНОЇ**

Роман Мицик – голова
Зеновія Бігун – секретар

Дарія Маркус – редактор

РЕДАКЦІЙНА КОМІСІЯ

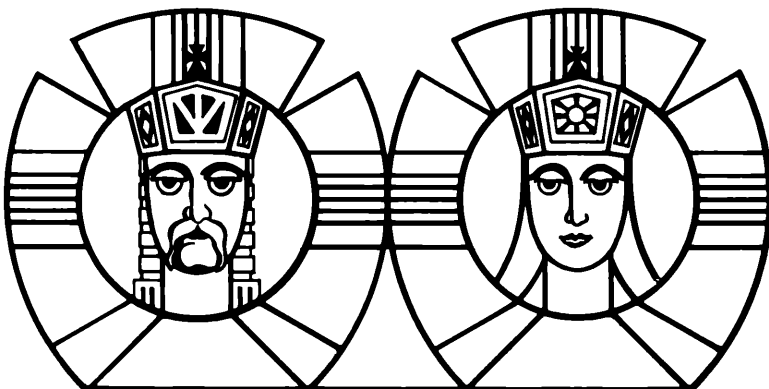
Іванна Горчинська
Василь Маркус
Мирослав Семчишин

Адміністратор – Іванна Гарасовська

Графічне оформлення обкладинки
Роман Завадович

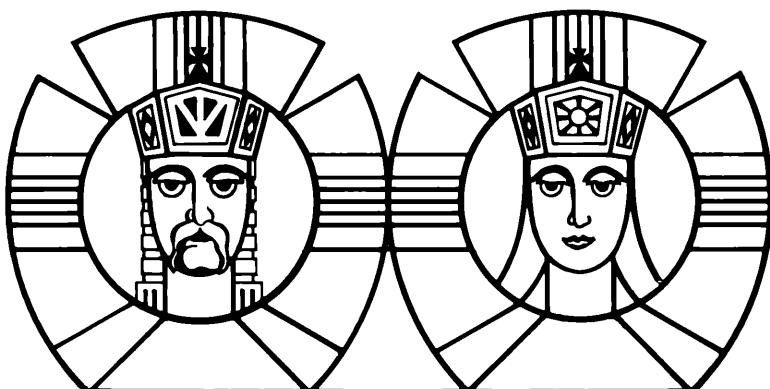
Library of Congress Catalog Card Number: 90-060965

Printed in USA by SEMKIW & CEMKIB Typographers, Ltd., Downers Grove, IL

*Встань, чесна главо, з гробу твого, встань, отряси сон!
Ти не вмер, лише спиши — до спільного всім возстання . . .
Отряси сон, зведи очі, щоб побачити, що Господь,
сподобивши тебе чести там,
і на землі не безпам'ятним залишив . . .
Глянь на внуки твої і правнуки —
Як живуть вони,
Як хоронить їх Господь,
Як благословенної віри держаться —
за твоїм переданням . . .
Подивись на все це і возрадуйся,
і возвеселися,
і похвали доброго Бога,
Будівника всього.*

Похвала Володимирі, Апостолові й Хрестителеві Руси-України із „Слова о Законі і Благодаті”, виголошеного Київським Митрополитом Іларіоном на посвяченні храму св. Софії 1037 р.

**УКРАЇНЦІ
В ЧІКАГО
Й ІЛЛІНОЙ
В ТИСЯЧОЛІТТЯ
ХРЕЩЕННЯ
УКРАЇНИ**

ЗМІСТ

ВСТУП

Передмова	1
George Gajecky: <i>One Thousand Years of Christianity in Ukraine</i>	5
Daria Markus: <i>One Hundred Years of Ukrainians in Illinois</i>	11

ЧАСТИНА ПЕРША ІСТОРІЯ ПОСЕЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ В ЧІКАГО Й ІЛЛІНОЙ

Мирон Куропась: <i>Українські піонери американських прерій — Українці в Чікаго й Ілліной, 1890 — 1949.</i>	20
Василь Маркусь: <i>Українська громада після Другої світової війни, 1948 — 1988.</i>	58

ЧАСТИНА ДРУГА УКРАЇНСЬКІ ХРИСТІЯНСЬКІ ЦЕРКВИ

Іванна Горчинська та інші: <i>Українська Католицька Церква</i>	107
Парафії: Катедральна церква св. Отця Миколая	107
Успення Пречистої Діви Марії	113
Різдва Пречистої Діви Марії, середній південь Чікаго	113
св. Архистратига Михаїла на далекому півдні Чікаго	115
св. Михаїла в Мільвокі, Вісконсин	116
св. Йосифа в Чікаго	117
св. Йосафата в Манстер, Індіана	119
Непорочного Зачаття в Палатайн, Ілліной	121
св. Михаїла в Мішевока, Індіана	122
св. Володимира і Ольги в Чікаго	123
Мирослав Семчишин: <i>Українська Православна Церква</i>	127
Парафії: Катедральний собор св. кн. Володимира	130
Покрова св. Богородиці в Мільвокі, Вісконсин	132
св. Петра і Павла в Пальос Парк, Ілліной	134
св. Михаїла в Геммонд, Індіана	135
св. Софії в Чікаго	137
Катедра св. Покрови в Чікаго	139
св. Андрея в Блюмінгдейл, Ілліной	139

Анатоль Горинський:

Українські протестантські церкви	141
Українська Баптистська Церква в Бервин, Ілліной	142
Інші українські протестантські церкви	145

ЧАСТИНА ТРЕТЯ
УКРАЇНЬСКА ГРОМАДА В ІЛЛІНОЙ
1988 року

Прицерковні-парафіяльні організації:

Апостолят Слуги Божого Андрея Шептицького	149
Апостольство Молитви при катедрі св. Отця Миколая	150
Братство Молоді св. страсотерпців Бориса і Гліба при парафії св. Володимира і Ольги	151
Братство св. Андрея Первозванного при парафії св. Володимира і Ольги	152
Братство св. Архистратига Михаїла при парафії св. Володимира і Ольги	153
Всеукраїнське Євангельсько-Баптистське Братство	154
Дружина Вівтаря і Вервиці при парафії св. Йосифа (St. Joseph's Altar & Rosary Society)	155
Жіночий Гурток при Українській Баптистській Церкві в Бервин, Ілліной	156
Катедральна Похідна Ікона Почаївської Божої Матері	157
Католицька Акція Українських Жінок при катедрі св. Отця Миколая	158
Лицарі Колумба при катедрі св. Отця Миколая (Knights of Columbus)	160
Марійська Дружина Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії ім. св. Тереси від Дитяти Ісуса при катедрі св. Отця Миколая	161
Марійська Дружина при катедрі св. Отця Миколая	162
Сестрицтво Благовіщення при катедрі св. Отця Миколая	163
Сестрицтво св. Княгині Ольги при православному катедральному соборі св. Князя Володимира	164
Сестрицтво Покрова Пресвятої Богородиці при українській католицькій парафії св. Володимира й Ольги	165
Сестрицтво св. Софії при українській православній парафії св. Андрія	167
Союз Українських Католицьких Братств і Сестрицтв в Америці	168
Товариство Пресвятого Імени при парафії св. Йосифа (St. Joseph's Holy Name Society)	169
Товариство Пресвятого Імени при катедрі св. Отця Миколая	170
Українська Православна Ліга, відділ при катедрі св. кн. Володимира	172
Українське Православне Братство св. кн. Володимира	174

Громадсько-суспільні і мирянські організації:

Комітет Оборони Традицій Української Католицької Церкви в Чікаго .	176
Об'єднання Українців Америки «Самопоміч», відділ в Чікаго	177
Товариство Українських Сеньйорів при парафії св. Володимира і Ольги .	178
Українське Бюро Суспільної Опіки Метрополітального Чікаго	179
Українське Патріархальне Товариство, відділ в Чікаго	180
Українське Товариство Старших Громадян при катедрі св. Отця Миколая	182
Український Клуб Старших Громадян при парафії св. Йосифа (St. Joseph's Ukrainian Senior Citizen's Club)	184
Український Конгресовий Комітет Америки, відділ в Чікаго	185
Українсько-Американський Клуб	187

Суспільно — політичні організації:

Організація Американців за Людські Права в Україні	189
Організація Державного Відродження України	190
Організація Оборони Чотирьох Свобід України — ООЧСУ 8 Відділ	191
24 Відділ	193
31 Відділ	194
53 Відділ	195
Середовище УГВР — Об'єднання Прихильників Визвольної Боротьби України (ОПБВУ) .	196
Українська Станція Американських Приятелів Антибольшевицького Блоку Народів (ПАБНА)	197

Культурно-освітні організації й установи:

Комісія Зв'язку Енциклопедії Українознавства в Чікаго	199
Товариство «Рідна Школа»	200
Українська Католицька Катедральна Школа св. Отця Миколая	201
Українська Учительська Громада в Чікаго	202
Українське Академічне і Професійне Товариство ім. Міхновського (УАПТМ)	203
Український Інститут Модерного Мистецтва	204
Український Національний Музей ім. д-р Мирослава Сіменовича	205
Школа Українознавства при катедральному соборі св. кн. Володимира .	206
Школа Українознавства при парафії св. Йосифа	208

Братські забезпечені організації:

Союз Українців Католиків «Провидіння»	210
Українська Народна Поміч	211
Український Братський Союз, Окружна Рада	212
Український Народний Союз — УНС	
Округа Чикаго	213
106 Відділ	215
139 Відділ	216
157 Відділ	217
379 Відділ	218

Мистецькі ансамблі:

Хори:

Парафіяльний хор при православній церкві св. Андрія	220
«Байда», хор молоді	221
«Боян» при катедральній парафії св. Володимира	222
«Молода Думка», молодечий хор	223
«Ірмос» при парафії св. Володимира і Ольги	224
Парафіяльний хор св. Йосифа	225
«Прометей» при парафії св. Володимира і Ольги	226
«Славута» при кафедрі св. Отця Миколая	228
«Сурма», Український Чоловічий Хор	229
Хор Тисячоліття Епархії св. Отця Миколая	230

Танцювальні ансамблі:

Мистецькі одиниці Осередку СУМ ім. Миколи Павлушкова	231
Танцювальна Група при парафії св. Йосифа	233
Український Танцювальний Ансамбль „Гроловиця”	234
Школа Балету і Народного-Сценічного Танцю	236

Жіночі організації:

Запomoгове Товариство Українських Жінок	238
Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України — ОЖ-ОЧСУ	
Відділ ім. Алли Горської	239
Відділ ім. Оксани Мешко	240
Відділ ім. Олени Пчілки	242
Об'єднання Українських Жіночих Організацій міста Чикаго й околиці	243

Союз Українок Америки — СУА

Округа Чікаго	244
6 Відділ	245
22 Відділ	245
29 Відділ	248
31 Відділ	250
36 Відділ	251
51 Відділ	252
74 Відділ	253
77 Відділ	254
84 Відділ	255
101 Відділ	256
102 Відділ	257
Український Золотий Хрест, Головна Управа	258
Український Золотий Хрест, 12 Відділ	260

Ветеранські Організації:

Братство Колишніх Вояків Першої УД УНА, станиця в Чікаго	262
Об'єднання Колишніх Вояків УПА в США	263
Товариство Вояків УПА, відділ в Чікаго	264
Ветерани Чужоземних Війн — Veterans of Foreign Wars	265

Молодечі організації:

Об'єднання Демократичної Української Молоді — ОДУМ	267
Організація Української Молоді „Пласт”	269
Осередки Спілки Української Молоді — СУМ	
ім. полк. Івана Богуна, Середній Південь в Чікаго	271
ім. полк. Дмитра Вітковського в Палатайн, Ілліной	273
ім. Крут, Чікаго Південь	274
ім. Миколи Павлушкова	275
Відділ Юнацтва «Одеса» при осередку ім. М. Павлушкова	276

Спортові організації:

Спортові Команди «Крила» при Осередку СУМ ім. М. Павлушкова	278
Українсько-Американське Спортове Товариство «Леви»	279

Професійні організації:

Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів (ОУВЛ)	281
Світова Федерація Українських Лікарських Товариств	282
Секція Українських Фармацевтів при Українському Лікарському Товаристві Північної Америки	283
Товариство Українських Інженерів Америки, відділ в Чікаго	284
Товариство Українських Купців, Промисловців і Професіоналістів	285
Українське Лікарське Товариство в Чікаго	286
Українське Лікарське Товариство Північної Америки, Головна Управа .	288

Економічні й фінансові організації й установи:

1-ий Український Федеральний Щадничий Банк «Певність»	291
Українська Федеральна Кооперативна Каса «Самопоміч»	293
Українсько-Американське Товариство «Самодопомога»	295

Наукові товариства й установи:

Осередок Наукового Товариства ім. Шевченка в Чікаго	297
Українська Науково-Дослідча Програма при Іллінойському Університеті	298
Філія Українського Католицького Університету в Чікаго	299

Фундації:

Літературний Фонд ім. Романа Завадовича	302
Український Літературний Фонд ім. Івана Франка	304
Фундація Українських Студій в Іллінойському Університеті	305

Регіональні організації:

Конференція Гуцульських Товариств Америки й Канади	307
Організація Оборони Лемківщини, 8-ий Відділ в Чікаго	308

Преса й інформація:

«Нова Зоря»	310
-----------------------	-----

Радіопередачі: 311

„Голос Євангелії”	
„Недільні Дзвони”	
Програма Української Православної катедри св. князя Володимира	
Падіопрограма Люсі і Степана Самбірських	
„Українська Вечірня Трибуна”	
Українська Радіогодина при катедрі св. Отця Миколая	
„Чули у Чичули”	

ЮВІЛЕЙНІ МАТЕРІЯЛИ

Іванна Горчинська:

Ювілейний Громадський Комітет —

Відзначення 1000-ліття Хрещення Руси-України в Чикаго 313

Ювілейний Хор Тисячоліття Хрещення Руси-України 320

АЛЬБОМ: Відзначення Тисячоліття Хрещення Руси-України 322

Василь Маркусь:

Посвячення пам'ятника Тисячоліття 338

АЛЬБОМ: Посвячення пам'ятника Тисячоліття 343

Привіт від Президента Рональда Регана 378

Привіт від Віцепрезидента Джорджа Буша 379

Привіт від Губернатора Джіма Томсона 380

Привіт з України від Івана Геля 381

Список жертводавців на Комітет Тисячоліття 382

Список жертводавців на пам'ятник Тисячоліття 390

ПЕРЕДМОВА

Сьогодні в Україні часто підноситься проблему відродження історичної пам'яті, яку затрачено або народові відібрано. Без своєї історії народ, а тим самим і окрема людина, яка є невід'ємною частиною народу, це наче рослина без коріння. Наша історія охоплює не лише минуле українського народу на його материку, але також минуле його дітей, розсіяних крізь по світі, куди доля кидала їх на протязі століть. Українська Америка чи американська Україна є частиною цього складного процесу „ходження” нашого народу скрізь віки і континенти.

Історія української діаспори взагалі ще не зібрана і не представлена так, як воно справді було, а хіба тільки частково, і то в більшості, як ми собі її уявляємо чи якою хотіли б її бачити. Та поки ще хтось візьметься за написання справжньої історії діаспори, нам потрібно матеріалів до неї, потрібно часткових історій українських поселень і громад. З такого мислення зродилася думка про піонерське завдання — дати матеріали, а навіть зробити мінімальну спробу синтетично схопити минуле й сучасне однієї української громади, якою є Чикаго і стоїть Ілліной на Середньому Заході Америки.

Потребу цього усвідомлювали собі вже наші попередники. Чимало цікавих матеріалів про Чикаго зафіксовано в різних загальних збірниках та написані деякі спогади. Нагадаймо сумлінно написані ще в 1930-их рр. довідки, в тому і статистичні д-р Володимира Сіменовича, звідомлення нестора українських журналістів в Чикаго, інж. Степана Куропаса, та пильного хронікаря минулих подій, д-р Семена Кочія. Є також деякі спогади про окремі епізоди українського життя в Чикаго пера о. Филімона Тарнавського, о. Петра Понятишина, д-р Богдана Пелеховича й інших, та вже згаданих авторів. Після Другої світової війни були спроби науково схопити деякі досягнення української громади в Чикаго. Наталка Чуба в магістерській дисертації в Університеті Де Поль представила українське шкільництво в Чикаго (Ukrainian Catholic Schools. Basilian Press, Chicago 1956). В ширших недрукованих докторських дисертаціях про українську діаспору в ЗСА деяку увагу чикагським справам присвятили д-р Мирон Куропась (“The Making of Ukrainian American: A Study in Ethno-National Education.” University of Chicago, 1974) і д-р Дарія Маркусь (“Education of Ethnic Leadership: The Case Study of the Ukrainian Ethnic Group in the United States.” Loyola University of Chicago 1976). Обидві праці написані в педагогічних департаментах згаданих університетів. Ці самі дослідники-педагоги мають ще додаткові праці. М. Куропась у збірнику Ethnic Chicago (ed. by P. d'Ajones and M. J. Holli) помістив довшу статтю під заголовком “Ukrainian Chicago”, а Д. Маркусь написала стислі енциклопедичні довідки про українців у Чикаго в 10-му томі Енциклопедії Українознавства та в першому томі Encyclopedia of Ukraine. Опубліковано ще серію статей в газеті „Народна Воля” (серпень-вересень 1981) на тему „Дещо з історії Чикаго і його українського поселення” пера проф. Мирослава Семчишина. В Чикагському Університеті написала дипломну працю Клементина Кройцінгер в 1987 р., темою якої була роль Церков в етнічному збереженні української спільноти в Чикаго.

Свідомість того, що потрібно написати ґрунтовнішу історію українців у Чикаго, проявлялася давніше. Газета „Українське життя” подала в березні 1958 р. вістку, що з ініціативи Учительської Громади, осередку Наукового Товариства ім. Шевченка та Українського Національного Музею створено комісію для видання історії української громади нашого міста; з п'ятох членів тієї комісії три ще живі й активні в нашій громаді. Але проєкту досі не здійснено, на що могли бути об'єктивні перешкоди.

На тлі цього незадовільного стану опрацювання минулого української громади в Чикаго й Ілліной стає зрозумілим, чому провід українського суспільного життя вирішив тепер виповнити цю прогалину. Чудовою нагодою став ювілей Тисячоліття Християнства в Україні. Цей ювілей об'єднав всю українську громаду для спільного і соборного відзначення історичної дати буття нашого народу. Громадський Ювілейний Комітет об'єднав наші Церкви, громадські центральні та всі сектори суспільного життя й організованої структури української громади великого Чикага.

Крім запланованих ювілейних заходів — релігійних торжеств, культурних маніфестацій, науково-освітніх програм та репрезентативних виступів, заплановано підсумувати минуле цієї нашої діаспорної громади на Середньому Заході у формі окремої книги-збірника.

Видання цього збірника-довідника припадає менш-більш на століття замаркованої присутності українських людей в цьому регіоні. Окремі одиниці могли бути раніше чи переходно перебували в районі великих озер над берегами Мічіганського озера та у „вітряному місті” — Чикаго, наприклад, генерал Іллінойської національної гвардії українсько-козацького походження, Іван Турчин, що брав участь у громадянській війні. Але почали групами прибувати українські поселенці з Закарпаття й Галичини сюди десь кінцем 1880-их рр., мабуть одночасно з тими, що поселилися в Міннеаполісі і вже на початку 1890-их рр. мали там свою парафію. В 1893 р. побував тут на Світовій Виставці із Сходу Америки молодий український діяч Володимир Сіменович. Він рішив залишитися в Чикаго і почати тут лікарську практику. В Чикаго вже була група українських робітників і цей свідомий молодий інтелігент почав серед них суспільну діяльність. На протязі сорока років був провідним діячем організованої громади. Саме з його ім'ям пов'язані початки українського суспільного життя в Чикаго, менш-більш сто років тому.

З огляду на те, що наш збірник присвячений Тисячоліттю, він починається статтею на цю тему історика чикагівця Юрія Гаєцького та оглядами церковного життя в нашому місті й околиці Іванни Горчинської, проф. Мирослава Семчишина і Анатолія Горинського за головними деномінаціями — католицькою, православною та протестантськими. Деякі наші земляки опинилися поза ними й у висліді не зберегли своєї національної ідентичності як українці (українці по римокатолицьких польських чи словацьких парафіях, в Російській Православній Церкві та по різних протестантських національно невизначених громадах). Лише частково, і то в історичній, а не церковній частині збірника згадуються закарпатські греко-католицька (тепер „візантійська”) та православна (карпато-руська)

спільноти, бо вони створили свої окремі церковні одиниці та юрисдикції й уважають себе окремими етнічними спільнотами.

Історію української громади в цьому місті і стейті (а навіть регіоні, що тяготеє до метрополітального Чикаго) подано у двох довших статтях. М. Куропась дає нарис першого періоду, що закінчується Другою світовою війною та її наслідками. Ця праця охоплює т. зв. піонерський період, розглядаючи розвиток української громади в Чикаго на тлі процесів цілого українського поселення в ЗСА. Часово такий же період (майже пів століття) охоплює праця Василя Маркуся, яка, з одного боку, є енциклопедичним оглядом цілості життя української спільноти, а з другого, автор робить спробу деякої критичної аналізи окремих аспектів цієї спільноти в Чикаго.

Наступна велика частина книги-збірника це довідник організованого українського життя кінця 1980-их рр. Є це наче усучаснений реєстр українських організацій і установ. Проте, ця частина не претендує на енциклопедичну стислість і такий же стиль. Річ у тому, що — за задумом організаторів книги — причинки до цієї частини збірника подали про себе самі організації, які існують в 1988 р. Їх відповідальні речники є авторами цих довідок. Величина статей-оглядів не визначена об'єктивними критеріями редакції, але бажанням даних організацій зафіксувати своє існування коротшою або довшою нотаткою залежно від того, чи організація рішила закупити одну або дві сторінки в книзі; також стиль і жанр нотатки визначали автори, хоч редакція висловила своє бажання, як повинна така довідка виглядати і що повинно в ній бути.

Організації мали можливість заплатити за одну або дві сторінки друку, враховуючи також ілюстративний матеріал (фотографії). Оплати за ці сторінки і становлять головний прибуток видавничого комітету, що дав можливість видати цю книгу. Організації й установи, які вже не існують в 1988 р., не фігурують у цьому виказі-огляді. Так само не має тут тих організацій, що не бажали подати про себе матеріали чи не вплатили відповідної суми за поміщення звітності про них. Про деякі з них згадується для повноти судильної картини у відповідних розділах загальної статті, зокрема в статті про організоване українське життя по Другій світовій війні. Зрозуміло, що в статті так само повніше потрактовано ті організації, що вже перестали існувати. Було намагання не повторювати речі і факти, про які написано деінде. Проте цього не було можна скрізь застосувати.

Більша частина причинків про окремі організації підписана авторами, яких не запрошено редакцією, але вони були визначені даною організацією та є її речниками. Так само не підписані статті походять від даних організацій чи установ. Таким є і підбір фотографій. Редакція тільки скоротила надісланий матеріал до вимаганої величини і оформила його мовно. За сам зміст, браки чи й неточності редакція не бере на себе відповідальності.

Матеріали оформив головний і відповідальний редактор видання, що ним з уповноваження Ювілейного Комітету була д-р Дарія Маркус при консультації і співпраці редакційного комітету, у склад якого входили: Іванна Горчинська, д-р Василь Маркус і проф. Мирослав Семчишин; останній був також координатором між редакцією та Ювілейним Комітетом і головним рушієм видання цієї

книги. Згадані члени так само написали й уклали ряд статей до цього збірника. В. Маркусь оформив мовно більшість тут поміщених матеріалів, а деякі частини поправляли з погляду мови Дмитро Грушецький та Оксана Роздольська. Іванна Гарасовська, фінансовий адміністратор видання, подбала про вплати організаціями своїх внесків та приготувала списки жертводавців на Ювілейний Комітет та пам'ятник Тисячоліття.

Редакція намагалася відповідно ілюструвати цю книгу-збірник, при чому більшість фотографій підбрала Д. Маркусь, користуючися обмеженими колекціями, в більшості приватними. До історичної частини використано знімки, які є в посіданню Українського Національного Музею, за що цією дорогою складаємо щиру подяку дирекції і працівникам Музею. Інші знімки, зокрема в оглядовій частині, подали самі організації.

Бажаємо підкреслити двоякий вклад організацій і установ у видання цієї книги: поперше, вони дали інформації про себе, а подруге, допомогли фінансово видати цю книгу. Вони виявили цим велике зрозуміння тих цілей, про які мовилося на вступі цієї передмови, а саме збереження історичної пам'яті про себе, а головне — плекання свідомости, що ми „не починаємо від себе” і що перед нами були українські люди, котрі залишили нам свій вклад праці й досвід, без чого наші найбільші діла були б меншими.

Ця праця-книга, що є своєрідною компіляцією, не претендує на повноту і на наукову точність чи об'єктивність, хоч це останнє було бажанням редакції і напевно багатьох авторів. Є це вносному матеріяли до історії та причинки до пізніших праць, можливо й наукових для здобуття університетських ступенів. Нашим найбільшим вдоволенням було б, коли б ця скромна праця спонукала зокрема молодших дослідників до такої праці та хоч деякою мірою послужила їм у перших дослідженнях.

Редакція

ONE THOUSAND YEARS OF CHRISTIANITY IN UKRAINE

This year millions of Ukrainians are proudly observing the thousandth anniversary of Christianization of the medieval state of Kievan Rus' from which they trace their historical, religious and cultural heritage.

The act of public baptism of the citizens of Kiev performed in obedience to their ruler Saint Volodymyr the Great opened the vast treasury of Christian religious tradition. This began the process of melding the rich naturalistic culture of the Slavic inhabitants of Rus' with the sophisticated Mediterranean Christian civilization, with its Judeo-Greek and Roman roots. The exposure of the people of the Kievan Rus' to the gradual, and for the most part benevolent, Christian influence resulted in its continuous absorption, so that now it is hard to visualize a non-Christian Ukrainian culture. Furthermore, this Christian element makes it immune to the poisonous blandishments of an alternate atheistic Soviet culture.

The acceptance of Christianity by the Kievan Rus' also provided the state with an ideological cement to keep together the centrifugal orientation of the various tribes and peoples. The princes and nobility of that time recognized the usefulness of the church and its administration and, in return, endowed a multitude of churches and monasteries and schools with their largesse. The monastic schools provided a steady stream of educated clergy and lay people to staff the various posts in the administration of the Kievan state. The grateful churchmen, especially from the Kievan area, reciprocated with a multitude of sermons, laudatory poems, and especially stories of the lives of saints, incorporating the good deed of their patrons, the princes and boiars of Rus'. Thus we have a number of saints from among the ruling class with a good description of their pious deeds. The most important of this genre is the *Slovo o zakoni i blahodati* (Sermon on Law and Grace) by the Metropolitan of Kiev, Ilarion, who eulogized St. Volodymyr twenty years after his death (c. 1037) and compared him to Emperor Constantine, equal to the Apostles (rivnoapostols'ky) for bringing the people of Rus' the grace of God and eternal salvation. He gave Volodymyr credit for accepting Christianity for Ukraine not solely for political or dynastic reasons, but also due to his realization of the innate superiority of Christianity over other religions. Incidentally, he began the cult of St. Volodymyr that continues to this day.

The rich homiletic category was but one of the many genres of literature, both original and in translation, that became available in the Kievan circles after the acceptance of Christianity. The lives of saints, bible stories, aphorisms, books of the Bible, psalters and collections of various types (izborniki) were the medium for spreading the new faith and the literacy that came along with it. A corps of translators and copyists working in the various *scriptoria* (copying rooms) of the monasteries and princely castles provided the new literature for eager readers. These books written on parchment were valuable and passed from generation to generation as family heirlooms. In addition to the clerical literature, there were translations of Greek, Bulgarian and Roman histories, travelogues, geography and science books, herbaria and bestia collections, fictional accounts of Alexander the Great, Buddha and others.

Among the original literature that was created in the Kievan Rus', one can name several masterpieces, among them the *Povest' Vremmenikh Let* (the Primary Chronicle of Rus'), the *Rus'ka Pravda* (Code of Laws of Rus') and the *Slovo o Polku Ihoreve* (The Tale of Igor's Campaign). They were composed at the courts of the princes or were commissioned by them.

Along with the written works, the oral tradition became enriched with tales of the valiant deeds of the Kievan knights (*bahatyr*) in defense of their land against various enemies. These tales of St. Volodymyr cycle are known as *bylyny*, and at least a dozen of them survive to this day. They describe the magnificence of Volodymyr's court, his Christian virtues, and intertwine the tales of noble actions with acts of Christian charity and piety. The *bylyny* were spread by wandering minstrels like Boian and Mytusa, who travelled from place to place, usually princely or *boiar* residences, and sang of the glory of the Rurik princes, the grace of God, and the valiant defense of the fatherland.

The minstrel tales were absorbed by the folklore of the commoners and throughout the centuries were changed beyond recognition. But they helped the people to accept the changes brought by Christianity, assimilate its moral and ethical messages, digest them to meld with their culture. This is what happened in the winter cycle, when Christian carols and customs were superimposed over the centuries on the traditional pagan rituals of the winter solstice. The same may be said of the spring cycle, when the songs (*hahilky*) and dances were used to celebrate the Christian Easter cycle. This type of acculturation further occurred in the midsummer celebrations of Kupalo and the fall harvest activities. The church in Ukraine instituted collateral festivities dedicated to its saints and important holidays which thematically meshed with the pagan festivals and in time civilized their content and imbued them with a Christian message.

On the whole, the Christian church suffered few martyrs when spreading its message throughout the Ukrainian lands. Its fate was different in the northern and eastern areas of Kievan Rus' populated by the Finnic and Ugric tribes. In Ukraine, on the other hand, Christianity permeated further into the folklore, entered the people's wedding rituals where it raised the dignity of the woman to be partner rather than a chattel.

The acceptance of the Byzantine Christianity brought in the monumental Byzantine style of architecture, icon painting, mosaics, frescoes and the art of illustrating manuscripts, the illuminations. It brought acceptance by the Christian community in Europe, intermarriage of the Kievan princes with the royal houses of Europe and Byzantium, legitimization of the Rurikid dynasty within the Kievan state and their participation in the affairs of the surrounding states. But the Byzantine influence also brought the doctrine of caesaropapism (that the church is part of the state), Greek interference in the affairs of the Kievan state, and the eventual acceptance of the schism between the churches of Constantinople and Rome.

While the Kievan state remained strong, astride profitable trade routes and able to fend off its enemies, especially the nomadic Turkic tribes, the internal stresses and conflicts could be absorbed within the social fabric of the state. However, when the collapse of the Kievan state occurred in the mid-thirteenth century, it shattered into

several successor states that went their own way. The west Ukrainian or Galician medieval realm, the Halych-Volynian state, attempted for awhile to retain control of most of the Ukrainian territory but was unable to withstand the pressure of the Mongols, who destroyed Kiev and reduced central Ukraine into ruin. The Galician monarch, King Danylo, crowned by the Pope, attempted to repel the invaders with the aid of an European crusade, but the effort was unsuccessful.

The Kievan metropolitans began a period of wandering that ended in the more secure north and gradually turned the Kievan See into the See of Moscow. The Galician metropolitans assumed the succession to the Kievan See, but after the collapse of the Halych-Volynian State in the late 14th century, the Ukrainian Orthodox church lost its premier patron.

With the collapse of the Kievan and later the Halych-Volynian state, the Ukrainian Orthodox church began a period of retrenchment and stagnation. The loss of the patronage by the princes and the nobility was a heavy blow to it since the successors, the rulers of the Polish-Lithuanian commonwealth, cared little for the well-being of an alien church. The strong efforts to Polonize and Latinize the Ukrainian nobility and elites were effective and provided both a danger and a challenge for the Ukrainian population and its Orthodox church to overcome them or be swallowed up by the invaders.

In this time of need, the challenge to survive was answered by the Ukrainian townspeople. Organized in their traditional church brotherhoods (tserkovni bratstva), the townspeople were able to provide leadership, a cohesive and well-knit network of organizations, a financial base, and rallied the other classes around the idea that only education will restore the dignity to the Ukrainian people. Their efforts were so successful that they organized a network of schools, staffed them with competent teachers, provided the necessary instructional materials through their own printing shops and turned out a capable generation of scholars, churchmen and leaders of society that began a renaissance of Ukrainian religious and national culture that culminated with the Mohyla Academy in Kiev and the establishment of the Cossack Ukrainian state — the Hetmanate in 1649.

The attempt by the church leaders to uplift the Ukrainian Orthodox Church by recognizing the Pope and by forming a separate Ukrainian Catholic Church, the Uniates, in 1596, failed because the organizers were unable to persuade most of the Ukrainian people to join them. It became a new source of division and factional strife in the seventeenth and eighteenth centuries, but it also forced the Ukrainian populace to organize themselves, establish schools, publish books and become more aware of their unique Christian traditions by defending them from various enemies. The Ukrainian churches, Orthodox at first and later also the Catholic, became the bastions which preserved the traditional liturgy, provided educational and social services, and identified themselves with national opposition to the Polish and later Russian attacks on Ukrainian self-identity.

This struggle for Ukrainian identity found its greatest expression in the Cossack organization of southern Ukraine. Groups of adventurous men banded together to defend the southern frontiers from the steady attacks of the tartars, who estab-

lished themselves in Crimea, after the collapse of the Kievan state. Their annual depredations destroyed parts of the Kiev, Poltava and Podillia regions. After falling under the control of the Ottoman Empire, the successor to the Byzantine state, the Tatar raids provided the Turks with the manpower for its various enterprises.

The Cossack defense, and later counterattacks, against Crimea and Turkey provided much needed relief and established them as defenders of Christendom against the threat of Islam. The nearly two hundred year struggle with the Moslems forged a military tradition and created a numerous class of warriors, who after initial failures were able to carve out, establish, and defend the first modern Ukrainian state, the Hetmanate, for nearly two hundred years (1649-1782). The Cossack struggles, first against the infidel Moslem and later against the Catholic Poles, were accompanied by their slogans for the defense of the Orthodox faith and Ukrainian rights and freedoms.

The voluminous Cossack folklore, contained in their *dumas* (epics), songs, rituals and folklore, showed them to be imbued with Christian virtues and high moral conduct, both in battle and in their peaceful relations with their neighbors. Cossacks became patrons of churches and funded monasteries, built schools, hospitals, supported learning, and recognized the Orthodox faith as the religion of their state. The Cossack hetmans continued this practice on a lavish scale, culminating with the golden age in architecture known as the Cossack baroque, during the tenure of Hetman Ivan Mazepa (1687-1709).

During the Hetmanate, the Kievan Academy, established by Metropolitan Petro Mohyla in 1632, flourished and sent its graduates annually to seek positions in the church hierarchy and the Cossack administration. The instruction in the contemporary schools contained a large religious ingredient which gave its graduates a solid Christian background. Furthermore, the schools provided entertainment for the populace in the form of morality and passion plays, theological debates and the staging of school dramas. Even popular Christmas caroling with the *vertep* (Nativity scenes) had a strong religious content. The sight of an old man singing religious chants while accompanying himself on a lyre or a bandura was a common one in the marketplaces and towns of that time. Religion permeated the styles and mores of the community.

The unsettling times with frequent wars and the accompanying devastation turned many people to contemplation and monastic life. The consequences of wars were the multitude of orphans, widows, injured veterans and old folks who depended on the church and its institutions for their livelihood and daily sustenance. As a result, religious services and ritual figured prominently in the daily life. Frequent holidays and fasts kept the people attached to their church and personal piety was the rule rather than the exception. People participated in the celebration of the liturgy by wholesale singing (*samoilka*) or listened to church choirs singing the melodious chants of the Kiev Pecherskyi Monastery which spread throughout Ukraine. Musical culture was of a high caliber in 17-18th centuries Ukraine, as is attested by many contemporary accounts of foreign travellers. Music was taught in the brotherhood schools and in the monasteries. Music education was a subject

in the Kiev Academy. The standardization of the polyphonic Kievan chants in the printed hymnals called Irmologions spread this knowledge far and wide. The Muscovite Church was interested in transferring this music to their territory and the Tsar often used Ukrainian graduates of the Mohyla School to complement the ranks of his court choir. The subsequent clash of the new church music along with a modernized approach to religious practices contributed to the Muscovite church reforms of patriarch Nikon and the schism of the Old Believers.

The alienation of the people from their church began when the Orthodox church became a bureaucratic institution. This occurred in the late eighteenth century after the autonomous Ukrainian Orthodox church recognized the Moscow Patriarchate (1686) and slowly lost its Ukrainian identity. This along with the gradual destruction of the Cossack state by the expanding Tsardom of Muscovy, later the Russian Empire, deprived the Ukrainians of their traditional church and state organizations. The Russian Empire, after the Petrine reforms in the early 18th century, reorganized the Orthodox church as one of the departments of government, and slowly cut the Ukrainian church of its vitality. In addition, the institution of serfdom in the Eastern Ukraine in 1783 removed from the church an active grass roots element.

The loss of autonomy by the Cossack state and by the Ukrainian Orthodox Church, by the end of the eighteenth century, left disastrous consequences. The literacy rate, always high among Ukrainians, plummeted catastrophically because of the closing of traditional village and brotherhood schools. The introduction of the alien Russian language in schools began the process of Russification of Ukrainian towns and cities that continues to this day. The subordination of the Ukrainian Orthodox Church to foreign state authorities with its formalism and unaccustomed Russian pronunciation during the liturgy and sermons alienated the village populace.

The situation improved, however, in Western Ukraine, where the Uniate or Ukrainian Catholic church reorganized itself, survived the stifling Polish-Lithuanian commonwealth, and began its revival under the Hapsburg rule after 1772. Under a series of strong church leaders, the Catholic hierarchy began a struggle for the improvement of the conditions of its Ukrainian populace. After 1848, serfdom was abolished, a constitution was established in the Austro-Hungarian realm, the clergy participated closely in the daily lives of their parishioners trying to improve it in the economic, educational and financial aspects. The social differentiation between peasantry and clergy became less distinct when the priests participated in the processes of national awakening and revival. Clergymen like M. Shashkevych, Cardinal M. Levyts'kyi and finally Metropolitan A. Sheptyts'kyi were true leaders of their people and showed that blending their service to God and Ukraine was a noble undertaking worthy of their calling and their efforts.

The spiritual life of the Ukrainian populace was enriched by the revival of religious life, especially by pilgrimages to miraculous shrines where scenes of mass piety worthy of an American revival occurred to stimulate the populace to greater fervor.

The tranquility of the nineteenth century was shattered by the events of the First World War and the glorious but brief days of the struggle for Ukrainian national independence (1917-21). The end was unfortunate and Ukraine was split among five states. During the turmoil, the Ukrainian Autocephalous Orthodox church was established in 1922 and enjoyed a period of great exuberance. However, its fate was uncertain because the Ukrainian Soviet Socialist Republic and its atheistic doctrine only tolerated it. After the accession of Joseph Stalin to power in Moscow in 1929, a reign of terror began unparalleled in its fury and consequences. The Ukrainian Autocephalous Church was one of the first victims. The losses to Ukrainian intelligentsia and for the Ukrainian populace during the Great Famine of 1932/33 are still irreplaceable.

The results were devastating. The Ukrainian Orthodox Church lost its hold on the population and succumbed to the Russian Orthodox Church, a quasi-religious organization with close ties to the Soviet government. Church buildings were pulled down, plundered, destroyed or converted into museums of atheism, and only a small percentage remain into the 1980's. Parishes diminished in size due to losses by starvation, devastation of the Second World War and migration into the cities. Nevertheless, remnants survive.

A similar fate met the Ukrainian Catholic Church. After the Second World War ended, the Soviets occupied Western Ukraine, destroyed the church hierarchy, decimated the clergy, forced the liquidation of the Ukrainian Catholic Church at the infamous Lviv Council of 1946 and its merger with the Russian Orthodox structure.

Despite such losses, the Ukrainian Catholic Church survives as an underground institution, administering to the spiritual needs of its members, continues to train a number of clergy, publishes an irregular and illegal circular and continues its ties with the Catholic church in the West and with the Pope. A recent resurgence of its activities includes the petition for the legalization of its status signed by many members and an increasing involvement in the struggle for human rights and national existence. The apparitions of the Virgin Mary reported near Lviv, at Hrushiv, galvanized the church community and placed the regime in an awkward situation vis-a-vis the outlawed Ukrainian Catholic Church.

The religious nature of the Ukrainian culture may be seen from the continuation of religious practices and traditional customs despite official persecution and sanction. Christian rituals are performed during the holidays, baptisms, church weddings and Christian funerals continue. Individual faith is expressed by participation in liturgy, prayer meetings and Gospel groups. Many Protestant denominations have won converts in Ukraine as the quest for religious experience is strengthened and the people thirst for more than the official Russian Orthodox church may or can deliver.

The Ukrainian churches of various denominations have flourished in the Western countries with the establishment of several metropolitan sees and dioceses. However, neither church was yet successful in placing a recognized Patriarch at its head as the logical apex of its hierarchical structure. Nevertheless, a host of church

organizations exist that provide services with traditional Christian and Ukrainian content.

The approach of the thousandth anniversary of the Christianization of Kievan Rus' brings us to reflect upon the wise decision of Prince St. Volodymyr. By accepting Christianity he brought us an ideology that through ages melted with the traditional Ukrainian culture, satisfied the personal needs of the people through the message of grace and salvation and provided a symbiosis for the spiritual and national needs of the Ukrainian people.

Daria Markus

ONE HUNDRED YEARS OF UKRAINIANS IN ILLINOIS

For a thousand years Christianity has played a central role in Ukrainian history. In Medieval times, during the Kievan Rus' period, Christianity was the chief stimulus in the cultural development of the country. Later, especially during the long periods when Ukraine was under foreign rule, the national identity of an individual was often synonymous with his religious affiliation. Thus, the role of the Church in Ukrainian history was not only confined to the religious aspects, but also influenced the political, social, and cultural developments of the country and its people. Even though, in the course of history, the eastern Ukraine was predominantly Orthodox and western Ukraine Catholic, ritual similarity in both factions remained strong and this fact played an important role in the early history of Ukrainians in America.

The first Ukrainian immigrants to this country were peasants from the Western part of Ukraine. They were poor, barely educated if not illiterate, and, as a result of protracted foreign occupations, confused about their national identity. Even so, they were touched by the historical heritage of their homeland and the institution that was central to that heritage — the Church. The Church was the starting point in the formation of an Ukrainian community in the United States and to this day remains the rallying point of that community. No other institution or organization reaches such great number of community members on a regular basis as do the churches.

One is tempted to speculate on the “ifs” in the history of Ukrainians in America. What if the first Ukrainian priest to come to the United States, who laid the foundations of the organization of Ukrainian community here, was not a committed Ukrainian, but, as were so many Ukrainian priests of that time, a russophile? Or what if there would have been a large contingent (and there was hardly half a dozen of them) of well educated lay persons, committed to Ukrainian causes, to come to this country together with the several hundred thousands of Ukrainian peasant immigrants at the end of last century? The historical fact remains that the

first Ukrainian priest to come here, Rev. Ivan Voliansky, was a committed Ukrainian and he set the course for the future development of the community. Among the priests who followed, many stood in opposition to “Ukrainization” of the immigrants, especially the priests from the Transcarpathian region, and, as a result, the homogeneity of the Ukrainian immigrants was diffused. One group identified themselves as “Rusyny”, that is, the Carpathian Ruthenians; another, that which joined the Russian Orthodox Church, as Russians. The diffusion would have been more profound had there been fewer people of Fr. Volansky’s caliber. But the diffusion would have been more contained had there been more educated lay people among the immigrants, as the example of the role of Volodymyr Simenovych illustrates.

Myron Kuropas in his article on the early period of Ukrainian settlement in Chicago and Illinois greatly attributes the beginning of the organized Ukrainian community here to the work of Volodymyr Simenovych, the first Ukrainian lay person with higher education to come to the United States on the invitation of his friend, Fr. Voliansky. Simenovych, after visiting the World’s Fair in Chicago in 1893, resettled and started his medical practice here. At that time he noted that a Russian Orthodox parish already existed at the corner of Madison and Racine streets whose members probably were mostly Ukrainians from Carpathian region converted to Russian Orthodoxy by Fr. Alexis Tot. He was the priest from Minneapolis, Minn. who started the exodus of Ukrainian Catholics to the Russian Orthodox Church and had visited Chicago in 1892. In 1903 the Russian Orthodox parish moved to a new church, built by world-famous architect Louis H. Sullivan and paid for by the Russian Czar, on Leavitt and Haddon streets. At that same time another parish of people from Carpatho-Ukraine was being formed at the south side of Chicago, and two years later the Greek Catholic Church of St. Mary was constructed on 50th Street and Seely. Its pastor was Fr. Victor Kovalycky.

On December 31, 1905, the same pastor, together with Dr. Simenovych, helped to establish the St. Nicholas Ruthenian Catholic parish. But it was Fr. Nicholas Strutynsky, pastor from 1907 to 1921, under whose guidance the present-day cathedral of St. Nicholas on Rice St. and Oakley Blvd. was built in 1913, who set the course for future development of church affairs. He has greatly contributed both to the Ukrainization of his flock and, inadvertently because of his rough treatment of the parishioners, to the formation of the Ukrainian Orthodox Church in 1915, called at the time the Ukrainian National Church. For the immigrants, a change of affiliation to Church authorities was secondary in importance to the preservation of church ritual for on this hinged their ethnic identity.

The establishment of parishes went hand in hand with the establishment of chapters of the fraternal organizations (little distinction was made at that time between fraternal and church organization). The oldest among them was the Ukrainian National (originally Ruthenian) Association. Both the Church and fraternal organizations have a propensity for longevity. Presently, among the oldest Ukrainian organizations in Chicago are chapters of fraternal organizations. One of them, chapter 106 of the Ukrainian National Association, was established as far back as 1906 and today is the oldest surviving organization.

In the bleak world of factory or mine work the opportunity for socializing and self-expression that the community of countrymen provided had a redeeming humanizing value. Most of the immigrants were young people. Choirs, orchestras, dance ensembles, dramatic groups, all flourished. It was in this context of community activities that life became more meaningful.

With the outbreak of the First World War and the rising hopes for independence of Ukraine, the activities in the community became even more engrossing. At that time in Chicago, besides Dr. Simenovych, there were two other doctors, Stephen Hrynevetsky and Cyril Bilyk. Both became prominent community leaders. In 1917 Simenovych and Hrynevetsky started to publish Chicago's first Ukrainian newspaper, *Ukraina*. Bilyk headed the Ukrainian delegation from the United States to the Versailles Peace Treaty. It was a time of awaking political awareness in the community. Different political views and ideologies enticed people into different political camps, in some cases with irreconcilable differences. Such was the case with Ukrainians who in 1916-17 started to join the pro-Soviet Socialist party and, like those who joined the Russian Orthodox Church, never rejoined the mainstream of the American Ukrainian community. In Chicago, a branch of the United Ukrainian Toiler's Organizations, or SURO, which was established at a Congress organized by Ukrainian communists in New York in 1924, built a two story Worker's Home at Chicago Avenue and Campbell Street in 1928. It was the biggest of any buildings owned by Ukrainian organizations here, a center of lively social, cultural, educational and political activities, very much like those in the national Ukrainian community. Perhaps the most visible difference between the two groups was that members of one group attended church services while those of the other did not.

In the late 1920's and 1930's two political factions developed in the national Ukrainian camp: the Nationalists who followed Col. Evhen Konovalts and held republican views, and *Hetmanski*, the followers of Hetman Pavlo Skoropadsky, who were monarchists. Both groups were active in Chicago, but *Hetmanski* were able to incorporate into their structure the Ukrainian Athletic Association *Sich*, first established by Fr. Strutynsky and Dr. Bilyk in 1917. They were also able to attract a number of community leaders, among them Hrynevetsky, Col. Alexander Shapoval, Dr. Omelan Tarnawsky, son of Fr. Tarnawsky, Nikolai Hul, and Dr. Myroslav Siemens, a nephew of Dr. Simenovych, thus making Chicago a centre of that movement. Among its activities was para-military training for the young members and three airplanes were bought for that purpose.

Members of the other political camp, the Organization for the Rebirth of Ukraine, conducted similar activities. Also, it has created two affiliated organizations — women's Ukrainian Gold Cross units (they were supposed to be Red Cross, but the international organization would not recognize membership of a stateless group) and Young Ukrainian Nationalists, a youth organization known as MUN.

The 1930's were full of causes for demonstrations and protests that, in spite of economic depression in the country, mobilized the community — the famine in Ukraine artificially generated by the Soviet government in which over six million people perished, the so-called "pacification" of Ukrainians by Polish government

which resulted in destruction of property and arrests and beatings of Ukrainians on the Polish occupied west Ukrainian territory, the short-lived struggle and independence of Carpathian Ukraine. But the event that most affected Ukrainians in Chicago was the World Fair of 1933 where, after many hurdles and difficulties, a Ukrainian Pavilion was erected. Close to two millions people visited the pavilion, many of them eager to see Archipenko's sculptures which were housed there. The event provided American Ukrainians a time and a place for a meeting where new organizations, reflecting a new educational and socio-economic composition of the community, were born. It was at that time in Chicago that the first Association of Ukrainian Professionals was founded. Also the Ukrainian Youth League of North America, an organization for American-born or American raised Ukrainian youth was created.

The 1920's and 1930's were also marked by an energetic educational activity. Parishes established Saturday or after-school Ukrainian language schools. An all-day St. Nicholas parochial school was opened in 1936. A number of courses for adults ranging from practical courses in various skills to humanities were organized. It was a time when the Ukrainian Choir under the direction of George Benecky brought home trophies from American choirs competitions and the Opera House was rented for the presentations of the Ukrainian folk dances under the direction of Vasyl Avramenko.

The Second World War brought hope, tears and fear to American Ukrainians; hope that maybe now the dreams of freedom for their homeland that has sustained the activism of the Ukrainian community in the United States might finally come true; tears when the sad news of the death of a son, a brother, or a husband came (there are some 150 graves of American soldiers of Ukrainian descent at the St. Nicholas cemetery, while many more were buried elsewhere); and fears when the FBI started to investigate Ukrainian leaders and institutions on the ground of anti-American activities. These fears were not profound, since there was no guilty feeling associated with it, but it was for a long time very hard for a Ukrainian to explain to Americans that being anti-communist does not automatically mean being a fascist. The hunt for "fascists" was concentrated more on the East Coast than in Chicago and in no way did it prevent the American Ukrainians when the war has ended to reach out with a helping hand to their countrymen in the Displaced Persons (D.P.) camps in Germany and Austria. It was Roman Smuk, a Chicago lawyer, who headed the Ukrainian American Relief Committee operation in Europe.

The war has obviously curtailed the activities in the community. The young activists were in the army; the women, who joined chapters of the Red Cross, were occupied with rolling bandages and sewing pyjamas for the war invalids in hospitals, not dances and picnics. When the young men returned, their priority was to find a job and to settle down. But even if they wanted to return to the activities of the community that they had known, the community had changed. There were new people. Ukrainian war refugees, the so-called DP's, were coming in hordes and either taking over or creating their own organizations and institutions at a dizzying pace. The Church and fraternal organizations were best able to integrate in some

way this new influx of immigrants. But though the newcomers have revitalized the American Ukrainian community on one hand, on the other, they have contributed to the greatly diminished participation of the American born generation of Ukrainians.

In 1948 the U.S. Congress passed the Displaced Persons Act that enabled Ukrainian refugees in Europe to immigrate to the United States. The late 1940's and early 1950's were years when the American Ukrainians made an outstanding effort to help the newcomers find lodgings and employment. In Chicago, the Ukrainian National Association Home at 922 N. Western Avenue became a temporary haven for the newly arrived people. Community leaders such as Stephen Kuropas and others were instrumental in this resettlement process. Again, the immigrants were predominantly young, most of them under the age of forty. Among them the contingent of persons from eastern Ukraine, who belonged to the Orthodox Church, was far greater than at any previous time. Although they constituted only about 25% of the group, they have noticeably strengthened the Ukrainian Orthodox community in the United States.

These new immigrants were better educated than their predecessors and they regarded themselves as "political", not "economic" immigrants. They had also come with the experience of organizing a community in the D.P. camps. Thanks to fast and compact translocation, the new immigrants brought with them an almost intact whole structure of political, cultural, womens', sports, youth, profesional, educational, and other organizations that they established in D.P. camps. These were easy to reassemble, often with the same personnel, here in America. In other words, the new immigrants were creating their own world, separate from that of the old Ukrainian American community. Separating the two groups was another barrier — language. While the children of the old immigrants already in the 1930's began to switch to English language, as evidenced by the publications of a number of periodicals targeted at the American born youth, the new immigrants were as inept in expressing themselves in English as the American born Ukrainians were in Ukrainian.

The take-over of the community leadership by the new immigrants can be looked upon as a change of guards. Basically the activities conducted by the new immigrants were of the same kind, if not the same caliber, as those of the old immigrants. Politically, there were demonstrations and rallies; culturally the choirs, dance groups, drama clubs, folk art exhibits continued to be in the foreground; educationally the Saturday schools have proliferated; economically new businesses and banks or credit unions were established. But all of these things in one form or another were a part of the activism of the community in the past. Even specific events that have most profoundly touched the Chicago Ukrainian community often were echos of the past, such as the conflict in 1960's between church authorities and a faction of faithful in the St. Nicholas Catholic parish.

Still, events are unique, even if they are similar to those in the past. The Korean War in 1950's brought new concerns for the young men in the community. The tragedy of the death of six children at the youth camp cut deeply into the

people's memory. A joyous event was the creation of St. Nicholas eparchy with the native son, Jaroslav Gabro, as its first bishop. However, a new and prolonged conflict within the church soon ensued over the change of church calendar, which led to the founding of a new catholic parish of Sts. Volodymyr and Olha. This was probably the most dominant affair in the Chicago Ukrainian community in the post-war period. This is also the period when a former prisoner of Siberian concentration camps, Patriarch and Cardinal Joseph Slipy, visited Chicago. The numerical bias in favor of Catholics — the Catholics outnumber the Orthodox faithful approximately one to three — made the events in the Ukrainian Catholic Church the dominant events in the community.

While the activities in the community were always oriented and inspired by the events in Ukraine, the attention was also turned to the American scene. Two representatives (Borys Antonovych and Myron Kulas) and one senator (Volodymyr Dudych) were elected to the Illinois General Assembly. Myron Kuropas was appointed a White House advisor on ethnic affairs to President Ford.

In the 1970's a new political activism on behalf of Ukrainian political prisoners in the Soviet Union was always on the forefront of activities. In this connection the most memorable event was the first visit to Chicago of Ukrainian dissident Valentyn Moroz. In the 1980's Ukrainian community's attention was somewhat diverted from the events in Ukraine by the trial of Ivan Demianiuk in Israel. Many felt that the whole Ukrainian community was falsely accused and on trial because of the way the event was reported in the American press. This and other actions, notably in the field of education and the efforts to preserve ethnic identity, point to the fact that community members recognized and valued the community for its own sake, and not only as a means to help Ukraine.

Both M. Kuropas, who wrote on the history of Ukrainians in Illinois from the early beginnings till the arrival of the immigrants from the D.P. camps after the Second World War, and V. Markus, who presents an exhaustive review of the post-war period, provide a wealth of data — names, dates, descriptions and analyses. In the next chapters, the book concentrates on particular information about specific institutions and organizations. Since the book commemorates the great event of the Baptism of Ukraine, and since the Churches played a crucial role in the preservation of Ukrainian identity, both in Ukraine, and even more so in diaspora, it is more than proper that their history as it is reflected in the history of individual parishes, should be recorded.

There are three Christian denominations to which Ukrainians in Chicago belong. The largest of them is the Ukrainian Catholic Church headed now by Bishop Innocent Lotocky. In the Chicago area there are ten Catholic parishes. Some, like St. Nicholas church, the church of Nativity of St. Mary or St. Michael's on the far south side of Chicago, were established in the early part of this century. Others, such as St. Joseph's church or Sts. Volodymyr and Olha, the latest to be built, were founded in the late 1950's and 1960's.

The Ukrainian Orthodox Church headed by Archbishop Constantine Bagan has seven parishes in the area and is the second largest denomination. The dates of the founding of the parishes range from 1915 (St. Volodymyr's church, at that time called St. Trinity) to 1984 (St. Andrew's church in Bloomingdale, Ill.).

The Baptists are a small, but tightly knit congregation with a church in Berwyn, Ill. Pastor of the church is Rev. Oleksa Harbuziuk. This is actually the center of Ukrainian Evangelical-Baptist movement in the entire Ukrainian diaspora.

The next chapter deals with the history of Ukrainian organizations and institutions that constitute the present day organizational network of the Chicago Ukrainian community. The histories of 122 existing organizations and seven radio programs are included in the book. The list includes all the major and many minor organizations, yet it is not a complete one. Many of the chapters of fraternal organizations did not provide information; neither did a number of other groups. A complete list would range somewhere between 170 and 180 organizations. The exact statistics are not easily obtainable since there is no one central agency to which all organizations would subscribe. Neither are there exact statistics as to the number of Ukrainians in Chicago and Illinois. The estimates range as high as 70,000 persons of Ukrainian descent, including those from the Carpathian region who ethnically identify themselves even today as Ruthenians or "Rusyny". The number of persons actively belonging to the community, that is, persons who attend Ukrainian churches or belong to Ukrainian organizations is probably about twenty-five thousands.

Community organizations and their staying power provide an evidence of what is important and what is viable in the life of an ethnic group in America. Among the oldest surviving organizations in the Ukrainian community are chapters of fraternal organizations, which at the time of their founding were church organizations — chapter 106 (1906) and 379 (1914) of the Ukrainian National Association, chapter 55 of Catholic fraternal organization "Provydinnia" (1915), the Apostolate of Prayer of St. Nicholas church (1915), "Boian" choir of St. Volodymyr's Ukrainian Orthodox church (1916), and two womens' organizations — Ukrainian Women's Aid Society (1917), and the Orthodox Sisterhood of St. Olha (1918). None of the political organizations that proliferated in the 1920's survived. Among the organizations founded in the 1930's, at the forefront are women's organizations — the Ukrainian National Women's League of America and the Golden Cross. Both organizations have prospered through the years and today are active and vital in community activities. In the category of womens' organizations also falls St. Mary's Sodality at St. Nicholas church. A political organization, the ODUVU, still exists, although its visibility and activism in comparison to earlier decades has considerably declined, while the Hetman organization has altogether disappeared.

Nineteen forty-nine was a year that marked a sudden surge in new organizations. Within three years, from 1949 to 1952, 33 new organizations or institutions were established, all by the newly arrived immigrants from D.P. camps, which still survive. The 1960's was a decade of the growth of new chapters of women's organizations, except for the later part, when a cluster of St. Volodymyr and Olha parish organizations appeared.

It seems that in the 1980's the community reached a period of containment. While in the 1970's there were sixteen new organizations, in the 1980's there were only eight, three of which were new chapters of existing womens' organizations. By

this time an individual willing to contribute his or her time and labor could find an outlet in any conceivable venue — religious, civic, charitable, political, cultural, educational, economic, artistic, professional, youth, sports, scholarly, regional, historical, social or in public relations. The need is not to create new organizations that would serve as outlets for new activities, but to preserve the existing ones by passing them to the younger generation.

Perhaps the main attraction of membership in an ethnic community for an American born individual, and, given present conditions, they are the ones who in a very near future will constitute the bulk of the Ukrainian community, that it is a microcosm of the larger society. It provides a variety of human encounters that is difficult to find in any other setting such as neighborhoods or work places, for example. The community is no longer a ghetto to which immigrants are confined by limitations imposed on them by foreign language and foreign surroundings, but rather an enriching experience by virtue of its biculturalism and bilingualism.

The concluding chapter of the book summarizes the work of the Chicago Committee on the Millennium of Christianity in Ukraine headed by Mr. Roman Mycyk. Among many activities of the Committee, three events stand out above all others — the Millennium of Christianity celebration in Olive Park on July 31, 1988, a grand concert in Orchestra Hall on October 16, 1988 and the dedication of the statue of St. Volodymyr and Olha.

This book in commemoration of the millennium of Christianity in Ukraine was sponsored by the Committee. It deals with the history of Ukrainians in Illinois, because even though small and distant from Ukraine the community might be, its members are heirs to the long history and traditions of their ancestral homeland and their contributions to the new country are inevitably shaped by that past.

ЧАСТИНА ПЕРША

ІСТОРІЯ ПОСЕЛЕННЯ УКРАЇНЦІВ В ЧІКАГО Й ІЛЛІНОЙ

УКРАЇНСЬКІ ПОНЕРИ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРЕРІЙ: УКРАЇНЦІ В ЧІКАГО Й ІЛЛІНОЙ, 1890-1948

До Першої світової війни ніхто не називав імігрантів з України українцями, ані вони самі себе так не називали. Ранні імігранти з України називали себе русинами. Хоча в 19 стол. Україна переживала хвилю національного відродження, символом якого було прийняття назви „Україна” і „українець” замість „Русь” і „русин” для підкреслення окремішності українців від „руських” (росіян), цей рух заледве доторкував селянство, з якого походили перші українські імігранти до Америки. Національне самовизначення „Україна — українець” в 19 стол. на селах не було розповсюджене.

Від 18 стол. Україна не була окремою державою (в час еміграційних процесів Західня Україна була під австро-угорським пануванням, а східня під російським), і тому американські іміграційні чинники визначували українців згідно з австрійською назвою як „русини” (Ruthenians).

Українська іміграція до ЗСА почалася із Західньої України. Перші імігранти походили із Закарпаття або Підкарпатської Русі, тої частини України, яка майже весь час своєї історії входила в склад угорської держави і яка була найменше національно свідомою. Другим регіоном ранньої еміграції була Галичина, національно свідоміша частина України, і саме з неї прибула більшість інтелігентів-провідників ранньої української американської громади.

Русини, які приїхали до Америки перед 1914 р., з часом прийняли одну із трьох національних ідентифікацій: біля сорок відсотків залишилися при назві русини-рутенці; таке ж число в Америці почали себе називати українцями; біля двадцять лишніх відсотків називали себе „руськими” (Russians) або „карпаторосами”.

Майже всі ранні імігранти в час їхнього прибуття до Америки були католиками грецького або візантійського обряду в злуці з Римом. Знову ж ті, які від початку називали себе „руськими”, були першими, які прийняли в Америці російське православ'я під впливом о. Олексія Тота, греко-католицького священика, який прилучився до Російської Православної Церкви в наслідок того, що католицький єпископ Джон Айрланд в Ст. Поль, Міннесотта, не хотів його прийняти як священика у своїй дієцезії. Хоча о. Тот був вдівцем, для римо-католицької ієрархії, опанованої в Америці ірландцями, одружені священики, незважаючи на східний обряд, були несприємливі.

Русини, які називали себе карпаторосами, пішли або до Російської Православної Церкви, а більшість по 1929 р., після ватиканського розпорядження „Cum Data Fuerit”, яке вимагало стану безженства від всіх священиків візантійського обряду в Північній Америці, заснували власну Карпаторуську Православну Церкву (епархію) в юрисдикції Константинопільського Патріярха.

Перші імігранти з України, які поселилися в Ілліной, найправдоподібніше осіли в місті Чікаго ще в 1880-их рр. Д-р Володимир Сіменович, який переїхав до Чікаго в 1893 р. розповідає, що вже тоді існувала російська православна церква при вулицях Расін і Мадісон. Більшість парафіян, як це зауважив Сіменович, походила із Карпатської України, а на російське православ'я перейшли під впливом о.Тота, коли той відвідував Чікаго в 1892 р. Ця група русинів перейшла до

Родина перших імігрантів з України

нової церкви при Левіт і Гадсон в 1903 р. Архітектурний план церкви виконав світової слави архитект Люїс Г. Салліван в стилі, який нагадував церкви на Карпатській Україні (оригінальний план Саллівана із цибульковатими банями, типовими для російських церков відкинула церковна рада). Церква Пресвятої Тройці (офіційна назва „Російська Православна Греко-Католицька Церква”) була збудована завдяки фінансовому дарункові російського царя в сумі 4,000 дол. і додаткової щорічної допомоги російського уряду в сумі 600 золотих рублів.

Друга група русинів, також із Закарпатської України, поселилася в південній частині Чикаго. В червні 1903 р. зорганізовано парафію, а два роки пізніше збудовано церкву на розі 50-ої вул. і Сілі. Отець Віктор Ковалицький перший служив у тій церкві, яку назвали Перша Греко-Католицька Церква св. Марії в Чикаго. З часом ця церква увійшла в русло русинів-рутенців в Чикаго.

Наплив українських імігрантів до Чикаго почався із приїздом д-р Володимира Сіменовича в 1893 р. Свідомий українець, молодий студент права, особистий приятель Івана Франка, Сіменович приїхав до Америки в 1887 р. і спершу поселився в Шенандоа, Пенсильванія, де він працював редактором першої української газети в Америці „Америка”, вчив дітей в школі українознавства і завідував українською кооперативною крамницею, все це під наглядом о. Івана Волянського, першого українського католицького священика в Америці. Через непорозуміння з о. Андруховичем, наступником о. Волянського, Сіменович залишив Шенандоа і з фінансовою допомогою одного литовського лікаря закінчив медичні студії в Балтіморі, Меріленд. Відвідуючи Світову Виставку в 1893 р. в Чикаго, виніс він таке добре враження з цього міста, що рішив там залишитися. Працюючи успішно як лікар і професор медицини в Раш Медікал Коледж, д-р Сіменович був активний в українській громаді до кінця свого життя (помер 1932 р.). Він був перший національно свідомий українець, який напостійно поселився в Ілліной.

Перша українська громада

Щораз більше імігрантів із Західної України почало поселюватися в Чикаго (переважно в частині міста між вулицями Дивижин, Расін, Рузвельт і Орлінс), так що скоро виникла потреба ще одної руської церкви в північній частині міста. Під час одної хресної гостини мала група відданих русинів за допомогою о. Ковалицького почала організувати першу громаду. 31 грудня 1905 р. при 939 Робі вул. (тепер вулиця називається Деймен) зійшлося їх 51 і створили „руську греко-католицьку” парафію св. Отця Миколая. Вибрано церковну раду із 12 осіб, о. Ковалицького на голову, а д-ра Сіменовича на секретаря. Пізніше раду уповажнили купити стару данську лютеранську церкву при Супіріор і Бікерсдайк за 8,000 дол. Тридцять три особи зобов'язалися дати по 295 дол., а шість інших позичити разом 350 дол. на закуп посілости. В протоколі із засідання ради читається, що всі посілости згаданої церкви і ті, які будуть придбані в будучому, належать до названої корпорації і під ніякими умовами названа церква або її священики не будуть підлягати єпископові чи єпископам іншої віри і обряду.

Цей внесок є важливий тим, що він вказує, що вже в цій першій русько-українській парафії було наставлення не прив'язуватися ні до римо-католицької, ні до російської православної ієрархії.

Також перейшов внесок відносно національно-виховної ролі новоствореної парафії. Бажанням основників св.Миколая було „підвестися через школу, читальню, політичні клуби чи в інший спосіб”. В протоколах також зазначено, що священик має „придержуватися релігійно-моральних і національних освітніх цілей парафії”. Його треба шанувати як голову громади і радитися з ним у всіх громадських справах і слухати його.

Від русинів до українців

Метаформоза русинів на українців почалася в парафії св. Отця Миколая коротко після приїзду о. Миколи Струтинського, високого, завзятого, безпосереднього в поведінці католицького священика, який був парохом від 1907 до 1921 р. Політично заангажований ще в Галичині (він належав до Національної Демократичної Партії), о. Струтинський приїхав до Америки 1902 р. Того ж року він написав серію статей „Розумій, русине, яка твоя дорога”, в яких він пояснював чому в Галичині патріоти прийняли назву „Україна”. Більшість людей в старому краю, писав о. Струтинський, належать до так званої Українсько-Руської Партії. Майже всі молоді священики, більшість старших священиків, майже всі адвокати, професори, доктори і студенти, іншими словами вся інтелігенція і освічений народ, твердив він, називають себе русинами-українцями.

Переїхавши до Чикаго, о. Струтинський долучився до д-р Сіменовича і Стефана Яновича, адвоката і колеги Сіменовича ще з часів молодости в Шенандоа. Ці три патріоти заснували в 1906 р. Братство св. Миколая, і це був перший в Чикаго відділ УНСоюзу (ч.106). Два роки пізніше о. Струтинський допоміг оснувати ще два відділи УНСоюзу в північній частині Чикаго, Сестрицтво Пресвятої Богородиці (ч.125) і Братство св. Стефана (ч.221). В 1918 р. Чикаго мало 9 відділів УНСоюзу, які відіграли важливу роль в українізації „русинів”.

Заснований в 1894 р. в Шамокін, Пенсильванія, як Руський Народний Союз (по-англійськи Russian National Union), ця братська допомогова організація

Хор ім. Ласенка в Чікаго 1912 р. Диригент — Ізидор Костюк. Посередні — о. Микола Стругинський, побіч нього д-р Володимир Сіменюк

попала під вплив динамічної групи українських священників з Галичини (т.зв. Американського Круга), які взяли на себе завдання українізувати імігрантську громаду. В 1914 р. Руський Народний Союз змінив назву на Український Народний Союз. Газета „Свобода”, яка почала появлятися в 1893 р., а рік пізніше стала органом УНСоюзу, в англійській мові визначала себе спочатку як Russian, в 1899 р. як Little Russian, в 1904 р. як Ruthenian — Little Russian, в 1905 р. як Ruthenian, а в 1914 р. як Ukrainian. Ця періодична зміна назви відзеркалює метаморфозу національної свідомості імігрантів-русинів так в Ілліной, як і деінде в Америці. Процес українізації головно вела Українська Католицька Церква, УНСоюз і „Свобода”. Отець Струтинський та д-р Сіменович, знані не лише в Чикаго, але і в цілій українській американській громаді, регулярно дописували до „Свободи”, яку одержували всі члени УНСоюзу.

Крім Чикаго, відділи УНСоюзу засновано в Іст Сент Люїс (відділ ч.308 в 1911 р. і відділ ч.284 в 1923 р.), де група українських американців, яка начислювала приблизно 160 осіб, заснувала Український Народний Дім, молодецьку організацію та драматичний гурток; в Джоліет (відділ ч.111 в 1917 р.); в Пеорії (відділ ч.190 в 1919 р.); у Вест Гарвей (відділ ч.335 в 1925 р.); в Зіглер (відділ ч.377 в 1928 р.).

В міжчасі почала зав'язуватися друга українська громада в південній частині Чикаго, на Бирнсайд. Спочатку цю громаду обслуговував священник з Вайтінг, Індіана, але в 1909 р. єп. Сотер Ортинський назначив для неї о. Володимира Петровського. До кінця року друга українська католицька церква св. Петра і Павла стояла збудована на розі вулиць 92-ої та Авальон.

Приблизно в тому самому часі зростала ще одна громада в південній частині міста за різними. Еміль Скородинський заснував там відділ УНСоюзу Різдва Пресв. Богородиці в 1909 р. і члени того відділу допомогли створити ще одну парафію під вище згаданим іменем. Парафію обслуговував о. Михайло Продан і спершу богослуження відбувалися в малій каплиці при 47-ій вул. і Деймен. Церковну залю збудовано на розі 49-ої і Полайна в 1912 р., а церкву в 1918 р.

І в північній частині міста громада зростала. В 1911 р. стало очевидним, що треба було нової, більшої церкви, щоб примістити всіх парафіян. 27 листопада 1913 р. закуплено за 12,000 дол. 20 парцель на вулиці Райс між Оаклей і Левіт. Наріжний камінь церкви св. Миколая посвятив єп. Ортинський з Філядельфії. Два роки пізніше величава будова була завершена і на Різдво 7 січня 1915 р. відправлено там першу Літургію.

Про заснування української школи перший раз говорилося на засіданні парафіяльної ради церкви св. Миколая в 1906 р., але мало було зроблено в ділянці виховання молоді аж до приїзду о. Струтинського. В 1907 р. „Рідна Школа” мала одного учителя, десять учнів, а навчання відбувалося в суботу від 10-ї до 12-ої год. до полудня. В 1909 р. парафіяльна рада ухвалила 50 дол. для дяковчителя, який, крім дяківських обов'язків під час церковних відправ, також диригував хором, підготовляв вистави і музичні виступи і, найважливіше, організував і провадив школу. В 1922 р. „Рідна Школа” в Чикаго мала чотирьох учителів, близько 300 учнів і навчальну українознавчу програму п'ять днів на тиждень — від понеділка до п'ятниці — від 4 до 6 год. по полудні.

В 1912 р. УНСоюз оснував Раду Освіти при УНС — „Просвіту”, яку очолив д-р Сіменович, а дружина пароха св. Миколая, Емілія Струтинська була секретарем. Назначення цих людей на такі важливі краєві пости вказує на те, яку

Український Музичний Союз, Молодеча оркестра 1926 р.

важливу роль відігравали українці в Ілліной в процесі українізації. Що більше, воно вказує і на те, що пані Струтинська в українській громаді відігравала не менш важливу роль від свого чоловіка, якому вона дорівнювала інтелектом і своєю відданістю в громадській праці. В той час Струтинські були в Чикаго найбільш динамічним подружжям.

Беручи приклад з американського феміністичного руху, який саме тоді розвивався (американські жінки ще в 1917 р. пікетували Білий Дім за право голосування), Емілія Струтинська допомогла zorganizувати в Чикаго в 1917 р. краєвий з'їзд українських жінок. Збір цей дав привід до заснування братського допомогового товариства — „З'єднання Українських Жінок в Америці". Осідком товариства була парафія св. Миколая, і там почався видавати кварталник „Рання Зоря" в 1918 р. Об'єднання організувало курси для неграмотних нових імгрантів і спромоглося видати кілька чисел кварталника „Рання Зоря", але з часом воно зійшло з обрїю української американської громади.

Єдність української американської громади раптово розпалася на конвенції УНСоюзу в Клівеленді 1910 р., коли голова статуткової комісії, єп. Ортинський перевів резолюцію, яка 1) змінила назву братської організації на „Греко-Католицький Руський Союз" і 2) дала право єпископові безпосередньо вмішуватися в адміністративні справи УНСоюзу. Помимо сильної і голосної опозиції меншості, резолюцію одобрила більшість делегатів. В результаті чотирнадцять відділів УНСоюзу під проводом о. Івана Ардана, провідного члена „Американського Кружка" і бувшого редактора „Свободи", відійшли від УНСоюзу. Пізніше виявилось, що ці зміни не введено легальним шляхом, і УНСоюз задержав свою давню назву та адміністративний статус. Але ті, які відійшли, назад не повернулися. Вони створили „новий" Народний Союз, братську організацію, яку опісля названо „Українським Робітничим Союзом". Не маючи змоги перебрати контроль над УНСоюзом, єп. Ортинський організував своє власне допомогове

Запomoгoве Товариство Українських Жінок в 1934 р.

товариство в 1912 р. — Союз Українських Католиків „Провидіння”. Коли до того часу був лише один братський союз, який об’єднував всіх русинів-українців, тепер стало три союзи, які зі собою конкурували, кожний підкреслюючи свою вищість над іншими.

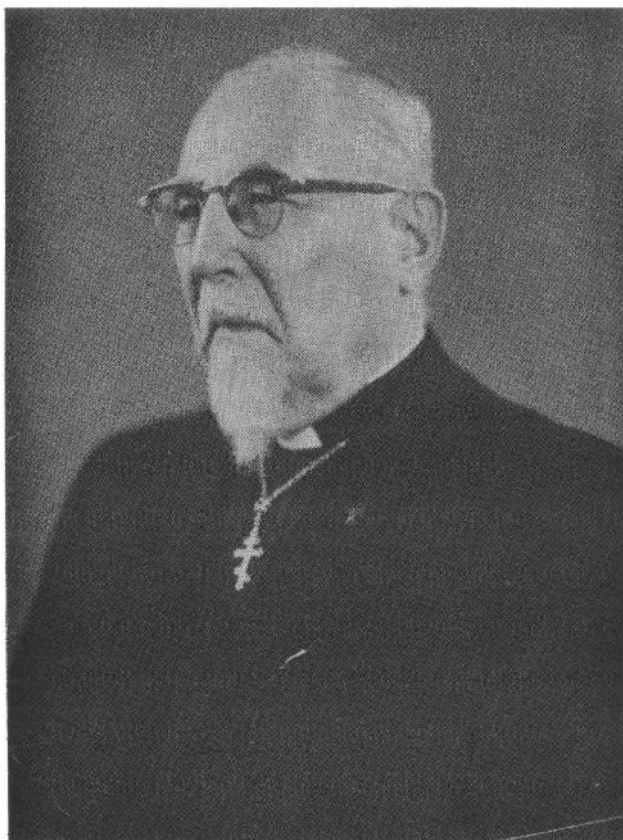
Початки Української Православної Церкви

Помимо всіх своїх добрих прикмет, о. Струтинський мав і свої недотятнення, які в парафії створювали проблеми. Це була авторитарна персональність, але без пильного ока на парафіяльні фінанси.

Проблеми Струтинського почалися з того, що він переоцінив фінансові спроможності своїх парафіян і недоцінив коштів будови нової церкви св. Миколая. Чим більше парафіяни обурювалися тим, що, на їх думку, було фінансовою безвідповідальністю їхнього пароха, тим бурхливішими ставали засідання парафіяльної ради.

Хоч немає точно записаної дати в протоколах засідань ради, коли відбувся зудар, то це мабуть сталося на одному із засідань в 1915 р. коли частина радних рішили покинути парафію. Під проводом Юрія Маслія, Йосифа Коцовського та Луки Різи ця група вневдовзі оснувала т.зв. Українську Народну Церкву. Парафію св. Трійці, яка спочатку приміщувалася в старій церкві на 1900 блоці вулиці Ірі можна вважати першою чисто українською православною церквою в Америці. В 1919 р. було шість таких „народних” церков в Америці.

В 1922 р. Павло Корсановський, дяк Української Автокефальної Православної Церкви в Україні, відвідав ЗСА і переконав керівників всіх шістьох народних церков піти під егіду матірньої церкви в Києві. Після петиції в тій справі до Київського Митрополита Василя Липківського до Чикаго прибув український

**Бл. п. Архiepиcкoп Іoан Тeодopoвич
Пepший Митpoпoлит УПЦ в ЗСА**

єпископ Іван Теодорович і тут в червні 1924 р. відбулася його формальна інсталяція як першого українського православного єпископа в Америці.

Православні українці в Чикаго продовжували Богослуження в церкві св. Трійці до 1946 р., коли то набули більшу церкву при вулицях Кортез і Овклей в „українській ділянці”. Церкву перейменовано на честь хрестителя Київської Руси, св. Володимира.

Перша світова війна

Спершу політична орієнтація зростаючої української громади в більшості відзеркалювала соціально-радикальну та національну програму ранніх католицьких священиків імігрантів, які належали до „Американського Кружка”. В дусі американської традиції вони заступали принципи робітничих спілок в Америці, як і національно-визвольної діяльності в Україні. „Свобода” в 1903 р. вказувала на те, що Вашингтон був революціонером, який закликав американський нарід скинути англійське ярмо, і русини також мають бути революціонерами, агітаторами, як і Вашингтон. Поляки і угорці, які агітували проти диктатури, продовжувала „Свобода”, сьогодні мають силу і значення, бо сьогодні такий

Хор при православному парафії с. Трину

світ, що тільки ті, які мають мудрість і силу, щонебудь значать, а ті, що лижуть руки і ноги аристократів, то ті аристократи, яких вони обожають, і в юшку їм наплюють, то їх накопають.

Через цілий 1906 р. „Свобода” вела кампанію за фондами для трьох політичних партій в Галичині: Національних Демократів, Радикалів та Соціал-Демократів. „Збирайте фонди при кожній нагоді”, заохочувала „Свобода”, „на зібраннях, концертах, навіть на весіллях і христинах”. Саме в тому періоді створилося біля двадцять соціалістичних клубів в Америці, включно з Чікагом в 1914 р. Рік пізніше делегати, які репрезентували ці клуби, зішлись разом і створили Українську Федерацію Соціалістичних Партій Америки (УФСПА). Так постала перша українська політична партія в Америці.

Очікуючи в близькому часі незалежності України, УНСоюз, Український Робітничий (тепер Братський) Союз та „Провидіння” зібралися на початку 1915 р., щоб переговорити можливість утворення всеукраїнської репрезентативної організації в Америці, яка б мала на меті обороняти українські справи серед американців. Але ще заки щонебудь зчинилося, єп. Ортинський рішив оформити свій власний всеруський національний форум, в той спосіб виключаючи „Провидіння” із дальшої участі у спільнім українським представництві. Розчаровані, але не знеохочені, УНСоюз та УРСоюз з іншими українськими організаціями скликали в Нью-Йорку 15 і 16 жовтня 1915 р. пеший Український Американський Сойм. Після двох днів нарад створено нову репрезентативну організацію — Федерацію Українців в Америці, яку очолив Володимир Сіменович із Чікага.

Та в тому часі УНСоюз вже почав віддалятися від соціалістичних позицій і схилився в бік політичного центру. Надіючись на зближення з Українською Католицькою Церквою після передчасної смерті єп. Ортинського в 1916 р. (Ватикан назначив о. Петра Понятишина, прихильника УНСоюзу, на тимчасового адміністратора єпархії), УНСоюз та інші помірковані організації відійшли від Федерації і створили Українську Національну Раду. Після відходу УНСоюзу, Федерація попала під ідеологіні впливи УФСПА і УРС.

В Чікаго непоборний д-р Сіменович міг опиратися на моральну та фінансову піддержку двох новоприбулих членів громади — д-р Стефана Гриневецького, також лікаря, та Кирила Білика, студента університету.

Народжений в Україні, д-р Гриневецький закінчив медичні студії в університеті у Відні, якийсь час практикував медицину в Австрії, запізнався і одружився із Наталією Піляшетко, україркою, співачкою Віденської Державної Опери, та емігрував до Чікага десь між 1903 і 1907 р. В Чікаго д-р Гриневецький мав дуже успішну лікарську практику (кажуть, що був першим українцем власником авта Каділяк) та був активний в громадському житті, особливо в Національній Церкві при вул. Ірі, де його дружина зорганізувала та провадила церковний хор. Обидвох Гриневецьких обрано до управи Федерації в 1915 р., яка складалася із двадцятьох осіб.

Кирило Білик приїхав до Чікага молодого людиною, вступив на Чікагівський університет і разом із Сіменовичем і о. Струтинським був співорганізатором Українського Самоосвітнього Клубу, просвітнього товариства із соціалістичною закраскою. Після закінчення студій в Раш Медікал Коледж в 1917 р. д-р Білик активно включився в працю УРСоюзу, де він став членом головної управи.

Першим пріоритетом для американських українців після вибуху Першої світової війни було дати матеріальну допомогу своїм братам в Україні. Щоб цю ціль досягнути і щоб ознайомити американські урядові чинники з недолею України, делегація Федерації на чолі із чікагівцями Сіменовичем, Біликом та Емілією Струтинською відвідали 4 січня 1917 р. Білий Дім з проханням до президента Вудрова Вільсона проголосити „Український День”, під час котрого по вулицях міст Америки будуть збирати датки на допомогу українцям. І Федерація, і Рада піддержували цю акцію. Палата Репрезентантів та Сенат схвалили цей проєкт і президент Вільсон 16 березня проголосив, що визнаючи „страшну недолю принайменше одного мільйона русинів (українців) у скрутній потребі харчів, одягу і притулку”, день 21квітня 1917 р. назначений „днем, коли люди З’єдинених Стейтів Америки у міру того, як вони вважають це за потрібне, можуть жертвувати на допомогу бідуючим русинам у країнах, де проходять війни”. В наслідок цього проголошення Федерація та її складові частини зібрали 32,217.17 дол. на допомогу українцям, а Рада звітувала суму 53,189.32 дол.

19 травня 1917 р. Сіменович та Гриневецький заснували перший український часопис в Чикаго „Україна”, через який хотіли об’єднати всю українську громаду в одну національну коаліцію. В пешім числі газети редактори запевняли, що не будуть атакувати ніякої партії, секти чи особи, бо газета не представляє ніякої упривілейованої кляси в Америці, а видають „Україну” для українців, щоб українську національну ідею підняти до найвищого рівня. Найбільшим бажанням у видаванні „України”, запевняли її видавці, було познайомлювати такі могутні держави, як Англія, Америка і Франція із українським питанням. Нова газета детально репортувала про висліди успішного переведення Українського Дня в Чикаго, коли зібрано 8,000 дол. зі замітною допомогою поляків і литовців.

Проголошення самостійности України зелектризувало українську громаду в Чикаго і 30 травня 1918 р. знов під проводом Сіменовича і Гриневецького в парку Пулаского (при вулиці Нобл і Блекгавк) відбулося велике віче з участю біля 10,000 людей. Репортер „України” ентузіастично описував свої враження, коли то в першій годині подано сигнал на Овклеї Бульварі, щоб почати похід, і під звуки національного маршу чвірками рушили відділи по Чикаго Авеню. На вул. Гойн самостійні товариства, які здисципліновано там вже чекали, почали долучуватися, створюючи одну довгу нерозривну фалянгу. Вони зливалися в одну родину, як Дніпрові води зливаються з глибиною українського Чорного Моря. Видно було спокій і гідність на обличчях машируючих, а в їх очах можна було бачити непоборний вогонь, вперту завзятість, немов би вони відповідали своїм братам, які, живучи за океаном, у вогні і крові зверталися до них за допомогою. Парада була велика, стверджував репортер. Треба було почекати з пів години заки всі 30 товариств в числі 5,000 осіб перейшли перегляд. На початку походу їхали чоловіки на двох конях, а за ними несли з тридцять прапорів, з яких більшість були американські. Тільки чотири синьо-жовтих були а параді, які належали до організацій з правдивим українським духом. Хотілося б більше українських прапорів, писав той же репортер.

Дальше описує він численні прибрані повози і лозунги з написами „Хай живе демократія” і „Геть з кайзером і його режимом”. Опис подій того дня закінчується спостереженням про маніфестацію після паради в авдиторії парку Пулаского. В

середині було біля 3,000 людей, а на дворі тисячі зібраних слухали через голосники промови американських політиків стейтового і федерального уряду.

Помимо успіхів Федерації в Чикаго її вплив загально занепадав, коли вплив Ради зміцнювався. Після закінчення війни в Європі провід Ради рішив закінчити суперництво із Федерацією і знайти компромісовий вихід із ситуації, об'єднуючи обидві сторони. 23 листопада 1918 р. Українська Національна Рада змінила свою назву на Український Національний Комітет і вибрала нову екзекутиву. Приблизно в тому часі Сіменович і Білик рішили приступити до Комітету.

Під час війни і безпосередньо після неї українська громада в Чикаго оптимістично гляділа на будучність своєї батьківщини. Багато дійсно вірили, що творці миру у Версалі візьмуть до серця 14 пунктів президента Вільсона і визнають легітимність українських національних прагнень. В підготовці до життя у вільній незалежній Україні чикагівець Іван Івановський і члени Українського Самоосвітнього Кружка заснували Коледж ім. Івана Франка в 1919 р. Предметами викладання було книговедення, комерційне право, математика, торгівля, комерційна кореспонденція, англійська та німецька мови, українська граматики і література та історія. Виклади відбувалися чотири вечори на тиждень. Описуючи цю школу, „Україна” підкреслювала, що ця професійна освіта потрібна для тих, що схочуть починати власний бізнес по поверненню до рідного краю.

Школа ім. Франка за короткий час перестала існувати, зате нова освітня спроба мала почин в Чикаго в 1920 р., а саме заснування „Української Машинової та Технічної Школи” при фабриці Сентрал Стемпінг енд Мануфакчюрінг Воркс, яку українці раніше закупили. Щоб бути прийнятим до школи, треба було закупити компанійні акції, принайменше у сумі 50 дол. Курси, як це було оголошено, включали вишкіл на механіків та робітників у продукуванні знаряддя. „Україна” в 1920 р. підбадьорювала спішитися вивчити якесь ремесло, щоб повернутися на Україну продуктивним громадянином, бо після страшної руїни нанесеної світовою війною і нападами різних „визволителів”, вона потребує тисячі людей і ремісників, як також знаряддя і машини для відбудови. Гроші з акцій підуть на скріплення підприємства, яке в близькому майбутньому будуватиме фабрики на Україні.

А між тим, Самоосвітній Кружок продовжував свої зусилля між українськими робітниками, заохочуючи їх відвідувати вечірні курси, щоб піднести освітній рівень. Оголошено спеціальні поради сесії, з яких українські робітники могли користати „для добра України”. „Земляки, війна скінчилася і тепер починається відбудова, так конечна для України”, писала „Україна” 21 серпня 1920 р. Всі народи підготовляються до цієї роботи, але на жаль, українці нічого не допомагають батьківщині. Чи не буде соромно, продовжувала „Україна”, коли інші народи досягнуть вищий ступінь у світі і навіть в Україні? Чи не буде соромно, коли українці повернуться домів без ремесла чи професії?

Коли зусилля зацікавити в незалежності України Білий Дім Вільсона не принесли ніяких результатів, Український Народний Комітет вислав делегацію до Версалю, щоб разом з іншими українськими представниками безпосередньо звернутися до миротворців. Делегацію очолив чикагівець Кирило Білик і конгресмен Джеймс А. Гамміль (демократ із Нью Джерсі), який віддано піддержував українську справу в Конгресі. Обидва вони приїхали до Парижу в березні 1919 р. Кілька місяців пізніше Гамміль повернувся до ЗСА, але д-р Білик залишився

УЧЕНИКИ

Української Торговельної Школи в Шікаго в році 1929. (частина)

1-ий ряд: Н. Сукар, Т. Ткач, А. Кравчук, В. Лазорик, О. Сохля, М. Ранац, М. Залуский, А. С. Брюк, М. Дутчиник, А. Вавринюк, С. Кошчук, Д. Мороз, Т. Харюк, В. Тим, М. Мельник, М. Деренюк, М. Дутко.

2-ий ряд: О. Костюк, В. Прокіл, М. Зошак, С. Шимчак, Ст. Бігун, Ю. Сухан, Д. Гарилук, П. Славник, І. Задукляк, Д. Грабський, П. Обельницький, М. Берестецький, І. Костів, В. Любич, І. Моткалюк, А. Корозинний, Е. Шульган.

3-ий ряд: М. Стефанів, Я. Мочурат, П. Холодів, П. Скілський, Н. Мелін, І. Бойко, В. Прибитень, Ф. П. Щірка, А. Дорош, М. Яблінчук, В. Романівський, Д. М. Петришин, Р. Цькуй, В. Малюта, П. Завалдовський, В. Ленюк, М. Ковальчук.

4-ий ряд: І. Томич, Ю. Шмокалук, П. Глушук, К. Мігус, Г. Заблоцька, В. Рогач, А. Вілюк, С. Лесюк, П. Кузик, Д. Баран, М. Макулівич, Н. Нілішка, М. Школяр, Д. А. Назарина, І. Федоришин.

5-ий ряд: Д. Багрий, П. Шевчук, В. М. Погорельський, І. Підгорельський, С. Періг, (тих 5 з лівої сторони); І. Стецкович, Я. Карпішка, Ю. Самборський, Л. Шморган, Н. Тимчак, (тих 5 з правої сторони).

6-ий ряд: М. Мокор, С. Мельничук, І. Дзера, І. Трембач, В. Королик, І. Андрушак, К. Лесюк, Гр. Заячківський, Директор У. Т. Шкоди, о. Р. Буйчук, В. Дибик, М. Романів, П. Савчинський, В. Юренко, І. Сорока, Ю. Різник.

7-ий ряд: О. Долгий, А. Швайлик, Ф. Марущак, З. Драган, Н. Беднарський, Т. Криновяз, Д. Дорош, П. Свідло, В. Романків, Р. Присай, П. Крук, Т. Боюк, В. Семотюк, М. Гомола.

8-ий ряд: Н. Кінар, І. Маркович, Н. Максимчук, І. Денисюк, І. Рудакевич, В. Романський, І. Оніщук, М. Стецко, М. Війтишин, О. Зенко, П. Сухий, С. Орловський, В. П. Сторончук, Я. Басараб, М. Дрибинський.

9-ий ряд: В. Сироїд, С. А. Пельц, А. Дмитровський, М. Бунда, А. Любичський, Н. Ляхлюк, Д. Матишинець, П. Берестецький, М. Добромільський, В. Т. Грималюк, Д. Барна, М. Сетюк, П. Мельник, О. Болонік, Л. Колодйчик, І. Мерещак, Н. Каваняк, Т. Моткалюк.

10-ий ряд: В. Оришин, В. Пукиш, С. Климчук, Пр. Андрей, А. Яремій, О. Пучко, Г. Проць, І. Слободзін, Н. Перчик, В. Волчанський, К. Новосад, А. Кривий, М. Сарабуз, В. Федорків, П. Дмитришин, В. Кот, Я. Криський, І. Антопак, І. Хомяк.
Ті ученики, що є відрізані в середній групі, зазначаючи від В. Рогача, а кінчаючи на А. Кривім — покінчили 4-літній курс У. Т. Школи в році 1929.

в Європі понад рік, повертаючись 27 травня 1920 р. Він написав серію статей до „Свободи”, розповідаючи про свої розчарування тим, як проходили мирні наради, та про свої невдалі спроби об’єднати українців із східних та західних земель для співпраці, щоб досягнути спільну мету на конференції. Розчарований і прибитий, Білик вернувся до своєї медичної практики, а згодом переїхав до Нью-Йорку. Більше активної участі в українському житті він не брав. Вмер передчасно в 1934 р.

Помимо невдач у Версалі, українці Чикаго все таки надіялися, що хоч частина України, а саме Східня Галичина, стане українською державою. Коли Рада Амбасадорів нагородила Польщу цією частиною України, українці були обурені. Багато років пізніше Дмитро Атаманець згадував, що в ті часи українські імігранти дійсно не були зацікавлені Америкою, а тільки старим краєм і довгий час по війні не хотіли вірити, що не було причини вертатися до рідного краю. Описуючи вплив цих міжнародних рішень на цілу українську громаду, о. П. Понятишин пізніше писав, що українська невдача на Міровій Конференції у Версалі, себто неприйняття тією конференцією українських домагань, залишило українську американську громаду цілковито розчарованою і в глибокому смутку. Цей смуток головно використали „наші” советофіли і Український Народний Комітет почав втрачати впливи.

Українські комуністи в Чикаго

Вже в 1916 р., коли легендарний Міхаїл Бородин (правдиве ім’я Яков Грузенберг, псевдо Александер Берг) вів в місті свою правничу практику і був директором т.зв. Прогресивної Підготовчої Школи (Progressive Preparatory School, також званої як Berg School) на 1208 Норт Гойн, недалеко вул. Дівіжен, де всі курси мали марксистсько-ленінську орієнтацію, стара українська дільниця стала предметом посиленої діяльності большевиків. Бородин, активний в Соціалістичній Партії Америки (СПА), був згодом наставлений Комінтерном як перший організатор КП в ЗСА. Пізніше він перенісся до столиці Мехіко, а з часом, вернувшись до Советського Союзу, став визначним советським дипломатом. Коли його викинули з Великобританії, Комінтерн вислав його до Китаю, де він служив як дорадник Куомінтангу. А коли Чіян Кай Шек виступав проти советів, Бородин повернувся до СРСР, де до своєї смерті служив на другорядних постах.

Друга конвенція УФСПА відбулася в травні 1917 р. з участю делегатів від 46-ох відділів. Було очевидним, що большевики (які себе називали „інтернаціоналістами”) перехитрили більш націоналістичне „соціалістичне патріотичне” крило УФСПА щодо контролю партії. Одобрено резолюції, які поривали будь-які зв’язки з Федерацією Українців і засуджено імперіялізм як засіб капіталістичної експлуатації. В редакційній статті під наголовком „Чи хочемо вільної України?” в газеті „Робітник”, органі УФСПА, писалось, що так довго, як в межах України буде навіть один капіталіст, то вона не буде вільною. Кожного українського робітника обманюють чудовими словами про синьо-жовтий прапор, славне минуле, красу української культури і т.под., продовжував „Робітник”, але чому не бачать робітники, що все це обман. Люди, які про ті речі говорять, хочуть вдерти свої пазури в тіло України. Українські буржуа — українські професори, доктори, письменники, священики, дяки — хочуть обійняти українського робіт-

ника, висилаючи його визволяти Україну. Буржуазні українці не визволять України. Україна буде вільною, як позбудеться капіталістів і буржуїв. „Волю”, писав „Робітник” місяць пізніше, „здобудуть пролетарі України шляхом диктатури пролетаріату, і це станеться зразу після перемоги над паразитами.”

Коли більшовики старалися перейняти Соціалістичну Партію Америки, їх скоро з партії усунули. Це включало майже дві третини всього членства СПА, між ними і Українську Федерацію.

Третя конвенція УФСПА відбулася 14-19 квітня 1919 р., на якій 94 делегати репрезентували 5,711 членів. Маючи більшість голосів, більшовики перепхали свою резолюцію, визнаючи Третій Комуністичний Інтернаціонал, що було рівнозначним із визнанням домінації російських більшовиків над світовим соціалістичним рухом. За кілька днів СПА виключила із членства УФСПА. Отож, УФСПА у вересні післала до Чикаго своїх делегатів на конвенцію виключених членів СПА. Змінюючи назву своєї організації на Українську Федерацію Комуністичних Партій Америки (УФКПА), українські делегати зібралися в приміщенні вигнаної Російської СПА на 1221 Блю Айленд Евеню, де разом із іншими інтернаціоналістами вони заснували Комуністичну Партію Америки (КПА). Через перехід від соціалістичної до комуністичної організації новопереорганізована федерація втратила майже половину членства УФСПА. При кінці вересня тільки 3,133 членів мали право голосувати за вибір виконавчої УФСПА.

„Робітник” став офіційним органом УФКПА 11 вересня 1919 р. і зразу почав атакувати українських священиків, „які вживають всілякі єзуїтські трюки щоб задержати контроль над неосвіченими масами”, УНСоюз, який дурить тих, що платять вкладки, мовляв, Український Комітет працює для України, та „Народну Волю”, орган УРСоюзу, який, за твердженням „Робітника”, фальшиво оскаржував УФКПА в підбурюванні революції в Америці.

В 1920 р. українські комуністи почали видавати „Українські Щоденні Вісті”, перший український щоденник в Америці. Кілька років пізніше, в 1923 р., вони почувалися, що мають настільки довіря серед українських людей, що можуть апелювати до широкої української громади. Свою програму хотіли вони поширювати через т. зв. „Робітничий Конгрес”. Закликаючи, щоб стати членами їх організації, комуністи критикували всі зусилля українського національного табору і старалися переконати українського робітника, що всі його фінансові й моральні пожертви в час війни були стратою часу і грошей та обманом українських священиків та національних провідників, щоб даліше тримати українців в неволі. Конгрес, який відбувався в Нью-Йорку 13-14 квітня 1924 р., створив Союз Українських Робітничих Організацій — СУРО. Численні відділи СУРО постали по цій Америці, а відділ в Чикаго, який організував доповіді, читальні, хор, і танцювальну групу, був найактивнішим. В 1928 р. українські комуністи в Чикаго настільки розбагатіли, що могли збудувати великий двоповерховий Робітничий Дім на розі вулиць Чикаго і Кемпбел.

В 1930 рр. українські комуністи створили ще одну краєву організацію, афілійовану з Інтернаціональним Робітничим Орденом — ІРО як „братсько-допомогове асекураційне товариство для робітничої класи”. Перший український відділ ІРО був заснований в Чикаго (ч.1501) в січні 1932 р. В 1938 р. українські відділи в Америці мали біля 15,000 членів.

Будинок советофільського Союзу Укр. Робітничих Організацій, відкуплений СУМ-ом

В Чикаго відділи СУРО та ІРО приміщувалися в Українському Робітничому Домі разом із Українським Жіночим Освітнім Товариством ім. Лесі Українки. За обчислюванням Миколи Калішнінського, секретаря дому в 1930 рр., членство в той час становило між 350 а 400.

Українські комуністи в Чикаго весь час вповні піддержували советську владу в Україні. „Незалежність України”, твердили вони в 1939 р., була забезпечена сталінською конституцією, яка уможливлювала всім советським республікам „з їх власної волі” належати до „братньої родини советських народів, яка існує на базі повної рівноправності і взаємного довір'я”. Піддержуючи позиції Народного Фронту в 1930-их рр., що головна боротьба у світі тепер не є вже між капіталізмом і комунізмом, а між демократією і фашизмом, поширилася настанова, яка, до речі, була загально одобрювана в тому часі американськими лібералами, що все, що „анти-фашистське”, автоматично є „демократичне”. Іншими словами, тому що Советський Союз є „демократичний”, а ті, що проти нього є фашисти.

Гетьманці

В середині 1920-их рр. українська національна громада прийшла до себе після повоєнних розчарувань і почала переорганізовуватися, щоб дати відсіч комуністичним нападам.

Найсильнішою і найбільш впливовою організацією в українському національному таборі на протязі 1920-их і спочатку 1930-их рр. було Спортове Товариство „Січ”, знане пізніше як „Гетьманська Січ”, якого перший відділ зорганізував о. Струтинський в Пенсильванії. Спочатку це було спортове товариство, але з часом воно перетворилося на парамілітарну організацію, яка визнавала гетьмана Павла Скоропадського, що очолював Українську Державу в 1918 р., за самотнього правного представника українського уряду на вигнанні. Бувши єдиною українською політичною організацією в Америці, яка могла числити на підтримку Української Католицької Церкви, Січ в 1930-их рр. була найбільш успішною у протидії до українських комуністів.

Метаформоза „Січі” із неполітичного спортивного товариства до ідеологічно зорієнтованої парамілітарної організації почалася в 1918 р., коли д-р Гриневецький, д-р Сіменович, о. Струтинський та інші зуміли переконати американський Конгрес дозволити створити Слов'янський Леґіон із „югослав'ян, чехословаків і русинів, які належали до поневолених Австро-Угорщиною та Німецькою Імперією народів”. Українські американці, які піддержували цю програму вірили, що цей леґіон буде зав'язком української визвольної армії. Вони скоро розчарувалися. Віча, скликувані для популяризування цієї ідеї серед української громади, не увінчалися успіхом. Знайшлася тільки горстка рекрутів, з яких принайменше один „хотів просто втікти від своєї жінки”, як це пізніше писав д-р Сіменович. Опозиція до створення такого леґіону була головно з боку большевиків, які почали інфільтрувати „Січ”. Такою популярністю в той час втішалися комуністи, що два відділи Січі рішили перезвати себе на „Радянську Січ”.

Отець Струтинський та д-р Білик заклали перший відділ „Січі” в Чикаго в 1917 р. і тут продовжувалася мрія про українську визвольну армію. Скоро, бо вже в 1920 р., комуністичні впливи на „Січі” усунено. Того ж року головна управа „Січі”, очолювана головним отаманом П. Новодворським, і орган „Січі” „Січові Вісті” перенеслися до Чикаго. Відзеркалюючи незадоволення українських американців щодо американської політики супроти України, Новодворський, ветеран американської армії, писав у „Січових Вістях”, що під час війни українці чесно і щиро виконували свої обов'язки супроти американського уряду, віддаючи Америці все, що могли, щоб допомогти їй виграти війну, купуючи американські бонди свободи (Liberty Bonds) за великі суми грошей, зароблених у поті чола. На поклик американського уряду до війська тисячі українців вступили до американської армії і плече в плече боролися і проливали свою кров, помагаючи Америці здобути перемогу, славу і силу. Бувший президент Вудров Вільсон, продовжував Новодворський, в імені союзників і американського народу святочно проголосив перед цілим світом, що Америка буде боротися за справедливість і що всі поневолені народи дістануть свободу і незалежність. Українці щиро вірили, що бувший президент Вільсон говорив те, що він вірив і виявиться великим і справедливим державним мужем, а тому, що він говорив в імені всіх американців, він своєї обіцянки додержить до кінця. Та президент Вільсон безстыдно

не додержав своїх обіцянок. За українську щиру відданість та великі пожертви він відплатив жадливою невдячністю. Бо хоч президент Вільсон та аліанти обіццювали справедливість і незалежність для всіх поневолених націй, Вільсон був першим, який безпощадно зігнував українців і дозволив жорстоким польським бандитам мордувати українських людей і грабувати та плюндрувати українську землю. „Ми не можемо мовчати!”, закликав Новодвірський. „Ми не можемо довше благувати! Ми, американські українці, маємо повне право не просити, а домагатися, щоб американський уряд направив це зло”.

Американський уряд, розуміється, не мав найменшої інтенції виправляти те, в що він щиро вірив, що не було ніяким злом.

Наступний крок у військовій еволюції „Січі” прийшов в 1922 р., коли д-р Гриневецького обрано головним отаманом „Січі” на IV річній конвенції. Делегати тоді також рішили перейменувати відділи на сотні, а голів відділів на сотників.

Пізно 1923 р. д-р Осип Назарук приїхав до Чикаго, щоби перебрати пост редактора „Січових Вістей”. Бувший член української дипломатичної місії до Канади, Назарук, який спершу був прихильником С. Петлюри, був одним з небагатьох повоєнних українських інтелектуалістів, які поділяли монархістську ідеологію. Гриневецький був радий приїздові Назарука, і з ростом організаційної співпраці вони стали також і близькими приятелями. Назарук вплинув на Гриневецького, щоб цей прийняв монархістську ідеологію і перетворив „Січ” на „Гетьманську Січ”. Обидва були свідомі, що це не буде легко перевести, беручи під увагу ставлення до гетьманців американських українців.

На V конвенції в 1924 р. Гриневецький був переобраний знов на три роки з правом назначати всіх сотників. Пізніше того ж року Гриневецький дістав свою булаву під час величної церемонії в Чикаго. На диво майже всіх, за винятком Назарука, Гриневецький зразу заявив свою відданість Гетьманові Павлові Скоропадському, і разом добився подібної заяви від сотників, які з ним були на сцені. Це довело до кризи в організації „Січі”, в наслідок чого відійшли сотні членів, незгідних з принципом авторитарності в організації. Інші члени „Січі” в Чикаго, як Пилип Васильовський, хоч незадоволені з вислідом, все таки залишилися в організації, бо іншої політичної альтернативи в той час не було.

Нова „Січ” перетривала під провідництвом Гриневецького кризу відходу членів, але в скорому часі стала передовою антикомуністичною політичною організацією в українській американській громаді. Так сильний був поклик „Січі” до порядку і до дисциплінованого підходу до українських визвольних змагань, що навіть д-р Сіменович йому піддався. Коли Назарук відїхав, щоб стати редактором української католицької газети „Америка”, Сіменович згодився бути тимчасовим редактором монархістського органу „Січ”. Переживаючи брак програми, брак авторитету, брак напрямку, писав Сіменович, одинокою розв'язкою, щоб вийти з хаосу, це прийняти ясну ідею — монархістську ідею Гетьмана. На його думку, демократія і самоуправління в цей час ніде нас не заведуть. Спершу треба здобути свободу, а тоді люди будуть рішати.

В наступних роках орган „Січ” твердив, що українці не готові на „демократію”, бо „ми є індивідуалісти без огляду на час і життєві обставини.” Українці не навчилися разом працювати, бо „кожний українець сам для себе авторитет”. Застановляючись над тим, як то кожний українець хотів „вільної України” в час війни, то, писала „Січ”, „кожний хотів інакшу Україну. Кожний редактор і кожна

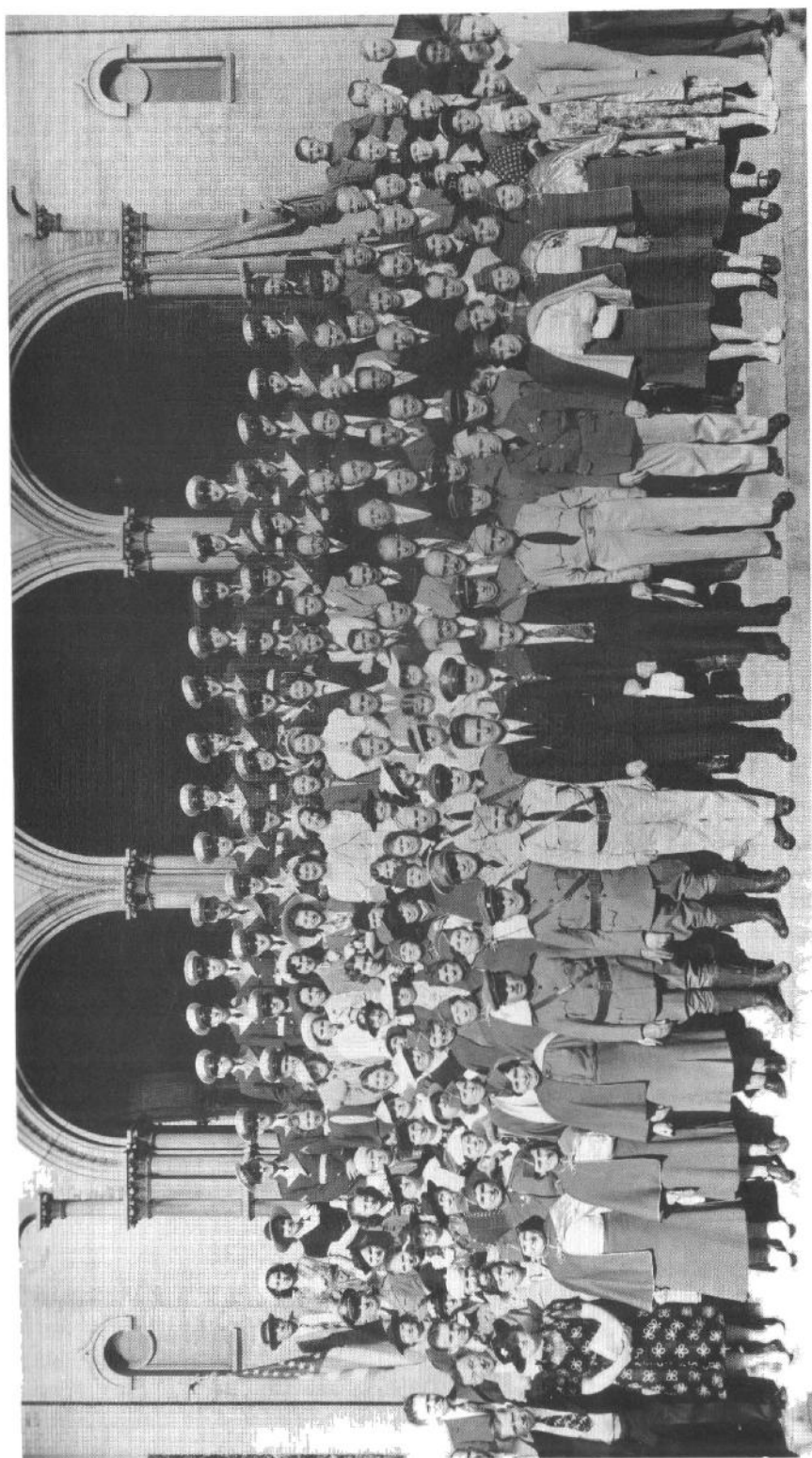
газета, кожне зібрання хотіли щось і „ніхто не знав, що то вони хочуть . . .” „І тому, щоб був порядок, щоб раз на завжди покінчити свару між „провідниками”, з яких кожний бачить тільки себе як провідника народу, засуджуючи і знеславляючи всіх інших, „Січ” в Америці закликала: „Понад всіми партіями і провідниками мусить бути один — Гетьман.”

Для багатьох українських католицьких священиків, які в той час були під атакою комуністів, соціалістів, православних і зростаючих числом національно зорієнтованих католиків, які бачили свою Церкву в процесі „латинізації”, рист „Гетьманської Січі” був побажаним явищем. Отець Филимон Тарнавський, парох св. Миколая, засуджував „заразу соціалізму”, а хвалив зусилля „Гетьманської Січі” плекати послух, авторитет і дисципліну серед української громади в Чикаго.

„Гетьманська Січ” мала випрацьовану програму для своїх членів, що включало обов’язкові лекції з історії України, політичної економії і української культури. Для відданих членів „Січі” єдинокими важливими інституціями були Церква („національний ектодерм, розум і нерви української нації”), „Гетьманська Січ” („національний месо-дерм, криниця національної свідомості народу”), і школа („український ендодерм . . . та інституція яка постачає цегли на будівлю української нації”). „Гетьманська Січ” зобов’язувала своїх членів до громадської відповідальності, самоосвіти, поваги до закону і порядку, здорового родинного життя, поваги до церковних чинників і поведінки, яка б свідчила добре про „українську національну патріотичну громаду”.

Мрії „Січі” про українську армію також увінчалися частинно успіхом. Скоро після того, як монархісти перебрали організацію, появилися військові уніформи разом з військовими вправами. Зорганізовано окремі сотні „Січі”, як частини Червоного Хреста для вишколу в подачі першої допомоги. З часом стали проводити правдиві військові маневри, в яких „синя” армія боролася зі „жовтою”. Ці маневри переводили звичайно в неділі по полудні, після полевої Служби Божої, на фермерських полях або публічних землях. Після їх закінчення, пізно по полудні відбувалися танці під відкритим небом, на яких „переможені” всім фондували напиться. Промовляючи на одному з перших таких маневрів в Чикаго, д-р Гриневецький хвалив ЗСА, як край в якому можна плекати рідний національний дух і навіть уніформовані Січові стрільці можуть мати військові вправи без спеціального позволення від поліції. Тут в Чикаго, продовжував Гриневецький, литовці зорганізувалися і тепер вони мають свою державу. Тут зорганізувалися поляки і тепер вони мають свою державу. Тут ми, українці, організуємося і ми також напевно будемо мати свою державу.

Надіючись поліпшити можливості військового вишколу, провідники „Січі” звернулися до американського військового проводу, щоб створити окремі українські відділи міліції. Урядники міліції вхопилися за цю пропозицію піднести число рекрутів у байдужій до військової служби повоєнній Америці. Першими записалися члени чикагівської „Січі”. Вони створили Компанію Б в 33-ій дивізії 132-ої піхоти. „Січ” писала в захопленні, що З’єдинені Стейти це одинока країна в світі, в якій можна стати горожанином не зраджуючи своєї власної нації, а це тому, бо американська нація складається з багатьох націй, які з’єдналися створити спільну державу. Немає другої країни в світі, де б людина могла стати громадянином і продовжувати бути сином своєї батьківщини в Європі та активно допо-

Привіт Гетьманіча Данила Скоропадського в Чикаго 1938 р.

**Український Червоний Хрест при організації «Січей»;
з ліва Іван Шкраба, зправа д-р Іван Смук**

магати в боротьбі за неї. Вступаючи до американської міліції, писала „Січ”, ми здобудемо спільну мету, то є, бути основою і початком нової української армії.

Пізніше члени „Січі” в Клівленді вступили до міліції, де вони стали частиною 112 відділу інженерних частин, і в Детройті, де вони вступили до частин медичної допомоги.

З професійним військовим вишколом, в уніформах і зі зброями американської армії та під наглядом американських військовиків, маневри „Січі” набули нового значення. Статті в „Січі” тепер стосувалися військових маневрів; містили в ній сталі вістки про життя міліції, які цікавили українців, напр., про підвищення в рангах; знаходилися там винятки з американських військових підручників і вісті про участь „Січі” у виставці, спонсорованій американською армією.

Наступним кроком у розвитку української „визвольної армії” було створення українського летунського корпусу. В 1930-их рр. „Гетьманська Січ” збагатилася на три літаки — два двокрильні на чотири пасажери та однокрильний модель, — називаючи їх по черзі купівлі, „Україна”, „Львів” і „Київ”. Після заupu літаків „летунські корпуси” „Січі” постали в Чикаго, Клівленді і Детройті, в містах, де гетьманці мали найбільше членів. В той сам час гетьманський пресовий орган (з 1934 р. під назвою „Наш Стяг”) почав друкувати статті на летунські теми, напр.: „Хто може літати”, „Лет ніччю”, як також загальні вістки про гетьманські „летунські корпуси”.

Криза в проводі прийшла в 1930 р., коли д-р Гриневецький після того, як видатний монархістський ідеолог В'ячеслав Липинський оскаржив Гетьмана Скоропадського в тому, що він за відповідну суму грошей відмовився від Закарпатської України, відійшов від гетьманського руху. Його заступив як головний отаман полк. Олександр Шаповал. Коротко після того „Гетьманська Січ” змінила свою назву на Об'єднану Гетьманську Організацію (ОГО). Всі три верховні отамани до 1940 р. були з Чикаго: дентист д-р Омелян Тарнавський (син о. Тарнавського), Микола Гуль і д-р Мирослав Сіменс-Сіменович (небіж д-р Володимира Сіменовича). Активним в організації був також Іван Дужанський, який був провідним діячем української громади в Чикаго в 1950-их рр.

Демонстрація Жіночих Укр. Організацій міст Чикаго проти польської пацифікації в Галичині 1930 р.

В 1930-их рр. українська громада в Чикаго продовжувала протестувати проти совєтської і польської окупації України різними маніфестаціями та походами. Як протест проти штучно викликаного совєтською владою голоду в Україні, в якому загинуло сім мільйонів українців, відбувся похід 17 грудня 1933 р. Біля 3,000 людей зібралося біля церкви св. Отця Миколая і почали свій марш в сторону Пламберс Юніон Гол (1340 Вест Вашингтон), де мала відбутися маніфестація. По дорозі на них напали комуністи, які кидали на демонстрантів камінням та били металевими рурами. „100 осіб поранених в заворушеннях в західній частині міста”, мав заголовок часопис „Чикаго Трібюн” наступного дня. В статті було описано причини маршу і сутички із додатком, що „головно за допомогою українських січовиків („Січ” в газеті по англійськи вийшла Seige), які вживали держакі рушниць, за п'ять хвилин поліція відперла червоних і припинила бійку.” Продовжуючи свій марш, учасники дійшли до запланованого пункту і там виголосили свій заклик до президента Франкліна Д. Рузвельта, щоб він у зв'язку з недавнім визнанням існуючого совєтського уряду використав свій авторитет усунути страшне терпіння і навмисно викликане голодування в Україні.

Помимо найкращих зусиль, провідники ОГО не зуміли задержати серед членства запалу з часів Гриневецького. В половині 1930-их рр. організація почала підупадати, головню через розвиток нової в громаді націоналістичної течії, Організації Українських Націоналістів.

Націоналісти

Політичною групою, яка найбільш маркантно розвинулася в той час, були українські націоналісти, які помимо того, що вони були досить пізно зорганізовані, бо аж в 1929 р., були найбільшою українською політичною групою в антикомуністичному таборі. Також вони швидко опанували найбільшу українську братську організацію, Український Народний Союз.

Ріст українських націоналістів в Америці почався в 1928 р. з приїздом Євгена Коновальця, бувшого командира Січових Стрільців і голови Української Військової Організації (УВО). Його приїзд мав подвійну ціль: познайомитися з українською американською громадою і зорганізувати збирання фондів для діяльності УВО в Західній Україні. Перед своїм від'їздом Коновалець створив сітку УВО по цілій Америці. В Чикаго основуючими членами відділу були Тома та Іванна Подола, Іван Побуцький, Петро Костерка і Степан Куропась.

В 1929 р., зараз після того, як УВО перетворилося в Організацію Українських Націоналістів (ОУН) в Європі, Коновалець повернувся до Америки оснувати українську націоналістичну організацію із ширшим закликком до громади, ніж це було у випадку УВО. Саме під час цієї другої візити до ЗСА постала Організація Державного Відродження України (ОДВУ).

Ідеологія ОДВУ була подібною до ідеології ОУН. Сильно підкреслено в ній плекання української гордості та самоповаги після прогри у Першій світовій війні, що в багатьох українців залишило почуття огірчености і безсилля в національних справах.

Українцям потрібно організації, твердили ОУН та ОДВУ, яка б вдержувала національну готовість українського народу, давала змогу розвивати їх національні почування, плекала їх духові і фізичні сили та дала їм змогу зайняти серед вільних народів світу місце, яке їм належиться. Така організація потребувала б безкомпромислового, із сталеною волею і сповненого шляхетними ідеалами духа проводу, який поставив би собі за першу і остаточну ціль „націю, націю, і ще раз націю.” Така організація промовляла багатьом українським американцям і на IV Конвенції в 1934 р. ОДВУ мала вже біля 50 відділів.

ОДВУ також старалася зорганізувати „визвольну армію” і своє „летунство”. Запроектвано і закуплено уніформи для тієї цілі, як також злишні рушниці від американської армії. Пізніше ОДВУ закупила ще двокрильний літак з відповідною назвою „Націоналіст” і старалася зорганізувати летунську школу для своїх молодих членів.

Дві інші організації, афілійовані з ОУН, постали в 1930-их рр., а саме Український Червоний Хрест в 1931 р. (назву пізніше змінено на Золотий Хрест) і Молоді Українські Націоналісти або МУН в 1933 р. ОДВУ створила обидві ці організації, які з часом стали автономними в сітці ОДВУ. Тижневик ОДВУ „Націоналіст” почав виходити при кінці 1935 р. Майже весь час його редактором був Володимир Душник. На XIX Конвенції Українського Народного Союзу в 1937 р. делегати, які репрезентували біля 30,000 членів, вибрали на двадцять

Хор Молодих Українських Націоналістів (МУН), дир. Юрченко в 1940-их рр.

двох членів головного уряду одинадцять осіб, які належали або до ОДВУ або до Золотого Хреста, включно з головним президентом (Микола Мурашко), його заступниками (Григорій Герман, Марія Малевич), двома контролерами (Степан Куропась та Роман Смух) та шістьма радними (Тарас Шпікула, Микола Дивискиба, Ілля Гусар, Степан Слободян, Онуфрій Запоточний та Володимир Дідик). В 1938 р. сітка організацій, пов'язаних із ОДВУ, обіймала сімдесят відділів ОДВУ, сімдесят відділів Золотого Хреста і сорок один відділ МУН, разом біля 10,000 членів.

Феноменальний ріст ОДВУ і українського націоналістичного фронту не приходився легко. На кожному кроці йому опонували українські комуністи та їх орган „Українські Щоденні Вісті“, Український Робітничий Союз (в той час очолюваний Мирославом Січинським) із своїм часописом „Народна Воля“ та Об'єднана Гетьманська Організація і їх часопис „Наш Стяг“. Найбільш заїдливі напади йшли зі сторони українських комуністів, які одверто закидали українським націоналістам, що вони нацисти і входять у склад підривної організації Гітлера в Америці.

В Чикаго основниками першого відділу ОДВУ в 1930 р. були Степан Куропась, бувший вояк Української Галицької Армії (УГА), який приїхав до Америки 1927 р., Степан Мосійчук та Михайло Белегай. Але це був головню Куропась, який з допомогою Гері Самочко, диктора на українській радіо програмі, та місцевих людей найбільше доклав зусиль до створення нових відділів в Чикаго та околиці — Гансен Парк, Бирнсайд, Бек-оф-дзе-ярдс, Вест Пульман і Ельмвуд Парк. З ростом відділів ОДВУ деякі члени УГО, між ними сотник Пилип Васильовський, приступили до нової організації.

В 1934 р. на терені Чикаго вже існували відділи Золотого Хреста та МУН. Чикагівський відділ МУН почав видавати англійський місячний журнал “Трі-

dent”, який з часом став частиною періодичних видань ОДВУ. Коли в 1937 р. МУН став автономною організацією, її першим краєвим головою вибрано чикагівця Івана Савчина.

Чикаго завжди було важливим містом для українських націоналістів. Коли до Америки приїжджали члени проводу ОУН, Роман Сушко, Омелян Сенік, генерал Віктор Курманович, щоб заохочувати членів ОДВУ до дальшої праці, Чикаго обов’язково було на шляху їхніх зупинок.

Об’єднання

З розв’язанням Федерації Українців в З’єднаних Державах в 1919 р. та послабленням Українського Народного Комітету в 1920-их рр., українська громада залишилася без сильної та впливової всеукраїнської репрезентації перед американським світом. По довгих прелімінарих дискусіях представники УНС, „Провидіння”, Народної Помочі, „Згоди Братств”, „Січі”, та Ліги Американських Горожан Українського Походження зішлись у Вашингтоні в червні 1922 р. і погодилися створити спільну організацію — Об’єднання Українських Організацій Америки. Перший конгрес Об’єднання відбувся у Філадельфії 26-27 жовтня 1922 р. з участю 130 делегатів, які представляли 176 організацій. Об’єднання перетривало вісімнадцять років попри різні спори та відходи. Першою відійшла Українська Гетьманська Організація в 1924 р. через спір відносно визнання гетьмана Скоропадського. Подібно через справу визнання, в цьому випадку єпископа Константина Богачевського, відійшло „Провидіння” в 1926 р.

Та коли, з одного боку, були організації, які залишили Об’єднання між 1922 а 1940 р., то, з другого, були інші, які долучилися, насамперед такі, як „Чорноморська Січ”, багато українських православних товариств, ОДВУ та Ліга Української Молоді Північної Америки. В 1930-их рр. Об’єднання було сильно закріплене в руках націоналістичного табору, а УНС і ОДВУ відігравали в ньому головну роль.

Чикагівський відділ Об’єднання був одним з найактивніших в Америці, вірно виконуючи всі доручення головної управи. Організовано масові протести проти польської пацифікації (1930), проти штучно викликаного советами голоду на Україні (1933) і зібрання для підтримки Карпато-Української Держави (1938). Не менш важливими були збірки фондів на українські установи в Європі. Гроші збирали на „Рідну Школу”, воєнних інвалідів і „Просвіту”. На Карпатську Україну збирали тисячі доларів готівкою, а також у формі харчів, ліків та одягу.

Червона декада

В 1930 рр. Америка переживала найдошкульнішу економічну депресію у своїй історії. В банках забракло грошей. Підприємства банкрутували. Фабрики закривалися. Доми і ферми пропадали через незаплатення довгів або податків. Безробіття у великих містах досягало 40 відсотків. Черги до „голодних кухонь” ставали довгими. Американська мрія доброго життя, така досяжна і живуча в 1920-их рр., зникла.

Коли Америка терпіла, то ліві радикали тішилися. Використовуючи економічний переполох і непевність в країні, комуністи і їх симпатичні вказували на „успіхи” великого советського експерименту. Раптом тисячі розчарованих уря-

довців, професорів, фільмових зірок, поетів, письменників та інших добре відомих людей, які мали вплив на формування громадської opinii, почали шукати надхнення і провідництва зі сторони Москви. В 1930-их рр., коли мільйони безробітних воєнних ветеранів демонстрували на вулицях міст, а страйкуючі робітники окупували фабрики, в Америці настав час, який Юджін Лайонс назвав „Червоною декадою”, час, коли романтичне представлення большевизму репрезентувало майбутнє, а збанкрутований капіталізм — минуле.

В 1933 р. ЗСА визнали Советський Союз згідно з т. зв. договором Рузвельта-Літвінова. В однім розділі цього договору говорилося про заборону піддержувати на своїй території організації, яких ціллію є насильне усунення уряду другої сторони. Хоч совети самі ніколи цього не додержувалися, це їм не перешкоджало допитуватися в 1935 р., як американці виконують це зобов'язання, вказуючи на те, що УГО організує на американському терені „визвольну” армію. Департамент Стейту звернувся до ЕфБіАй дослідити справу УГО. В тому ж часі щораз сильніший „Народний Фронт”, проваджений комуністами, почав називати всі українські національні організації „фашистівськими”.

Назва ця так і приліпилася до українців, а в 1939 р. конгресова комісія в справах неамериканської діяльності, очолювана конгресменом Мартином Дієсом, демократом із Техсасу, викликала Еміля Рев'юка, співредактора „Свободи” і президента Об'єднання, свідчити в цій справі. Його свідчення тільки підтвердило те, що ніколи не було секретом. Між провідниками УГО були особи, які інколи брали участь в засіданнях німецького „Бунду” в Чикаго. Також члени УГО носили однострої, одержували листи з Німеччини, вишколювали молодь літати і часом критикували демократичну систему.

Члени ОДВУ також, як це підтвердив Рев'юк, мали однострої, одержували листи з Німеччини і вчили свою молодь літати. Що більше, вони вітали членів свого проводу, які приїжджали з Європи до Америки на німецьких кораблях, які були зв'язані з ОУН, організацією очолюваною „вождем”, що в час переслухань перекладали як „Фюрер”.

Після свідчення тільки одного свідка і, помимо багатьох спроб баламутити його, помимо невідповідного перекладу українських документів, самозаперечуючих свідчень і, в основному, на підставі другорядних джерел, бо в більшості відповіді Рев'юка починалися „мені казали” або „мені здається”, конгресмен Дієс твердив, що для нього було достатньо посередніх доказів для того, щоб переконатися, що УГО і ОДВУ були „агентами чужих сил”. До того, він сказав, вони самі признаються. „В цій країні вони становлять вироблену шпигунську систему.” Наголовок над репортажем про перебіг справи в газеті „Чикаго Дейлі Ньюс” був такий: „Нацистські групи заманюють українців . . . вже вибрали короля”.

Релігійний конфлікт

В тому періоді не тільки сутички між комуністами, монархістами та націоналістами викликали роздор в українській американській громаді. Конфлікт, зв'язаний із проблемою задержання української ідентичности в Америці, виник на релігійному тлі, коли українським американцям дано ще одну альтернативу у формі Української Православної Церкви.

За якийсь час після передчасної смерті єп. Сотера Ортинського в 1916 р. назначено в 1924 р. двох нових єпископів — Константина Богачевського для

українців-галичан і Василя Такача для закарпатських русинів.

Два роки після свого приїзду єп. Богачевський опинився в центрі одного із найбільш тривалого і прикрого спору в історії української американської громади. Думаючи, що внесення деяких римо-католицьких звичаїв і дисциплін буде засадничим для збереження Української Католицької Церкви в Америці, Богачевський рішив насильно перевести недавно введений Римом декрет про безженство уніятських католицьких священників та активно пропагувати введення григоріанського календаря, хресної дороги, вервиці, маєвих відправ в честь Пречистої Діви, та інших практик чисто латинського обряду серед українських католиків в Америці. Обурена тим, що їхній єпископ свідомо хоче, як їм це видавалося, денаціоналізувати їхню Церкву, група мирян та священників з'їхалася у Філадельфії 26 грудня 1929 р. і створила Комітет Оборони Греко-Католицької Церкви в Америці. Першою точкою резолюції було домагання, щоб Рим відкликав Богачевського.

Рим, очевидно, піддержав Богачевського і коли трохи успокоїлося, то 26 священників, які спочатку виступали проти Богачевського, включно до пароха церкви св. Отця Миколая в Чикаго, поновно заявили йому свою вірність. Але менша група священників рішила покинути Церкву і створити іншу Українську Православну громаду. І так, 9 квітня 1929 р. дев'ять священників і двадцять-чотири представники мирян зійшлися в Аллентавні, Пенсильванія, і започаткували Українську Православну Дієцезію в Америці.

Як і інші міста в Америці, Чикаго глибоко пережило релігійну кризу в 1920-их рр. Найсерйозніший розкол стався в церкві св. Петра і Павла на Бирнсайді, де ще в 1917 р. приблизно 70 родин відійшло в наслідок церковного конфлікту, створюючи нову парафію св. Михайла на Вест Пульмані. В 1928 р., головню через спори із єп. Богачевським, церква св. Петра і Павла стала українською національною церквою в наслідок прикрої судової розправи, і з часом долучилася до Української Православної Дієцезії в Америці. Ті парафіяни, які залишилися католиками, опісля створили нову парафію св. Василя.

Крім католицько-православного конфлікту, слід додати ще й іншу релігійну диференціацію. В 1915 р. створилася в Чикаго ще мала баптистська спільнота, яка залишилася комплетно поза політичними і релігійними конфліктами великої української громади.

Культурна спадщина

Найяснішою сторінкою ранньої історії українців в Чикаго була їхня діяльність на полі культури.

Українське культурне життя в Чикаго почало розвиватися із ранніх пір. Вже в 1909 р. існувало два хори — хор ім. Лисенка при церкві св. Отця Миколая та хор „Січі”. Організаторами першого хору були о. Струтинський та Михайло Костюк, а другого Наталія Гринецька.

Українське культурне життя продовжувало розвиватися і в 1920-их рр. під проводом таких талановитих людей, як Дмитро Атаманець, дяковчитель при церкві св. Отця Миколая, який також провадив драматичний гурток. В 1930-их рр. українська громада в Чикаго могла похвалитися цілим рядом хорів, танцювальних ансамблів, драматичних гуртків, музичними групами та оркестрами. Вони виступали на різних святах, як День Проголошення незалежності України,

Оркестра при катедрі св. Отця Миколая

**Драматичний гурток «Бандурист» при православній парафії св. Трійці.
Наталія Гриневецька (сидить посередині) — режисер**

Музичне товариство ім. Тараса Шевченка, засноване 1914 р., дир. проф. Едельман

шевченківські річниці, Першого Листопада, а також і на карнавалах, балях, пікніках та при інших нагодах. Ці групи допомагали задержувати народні й національні традиції зростаючої чикагівської української громади.

Українські музичні постановки, як „Катерина“, „Запорожець за Дунаєм“ і „Сорочинський Ярмарок“, стали щорічною подією разом із виставками народного мистецтва, концертами оркестри під диригентурою Івана Барабаша та Стенлі Сабора і танцювальними фестивалями під проводом М. Дарковича і славного Василя Авраменка. Найбільшим досягненням Авраменка в Чикаго був Український Фестиваль, який він zorganizував в Оперному театрі 8 листопада 1932 р., на якому виступали біля 200 місцевих молодих здібних танцюристів.

Такі театральні постановки, як „Маруся Богуславка“, „Ревізор“ Гоголя та „Верховинці“ також збагачували програму культурного життя українського Чикаго в 1930-их рр.

Високим досягненням в українському культурному житті Чикаго було створення Українського Хору. Беручи участь в хоральній competiції у зв'язку з Музичним Фестивалем в Чикаго (щорічно спонзорованим газетою „Чикаго Трібюн“), Український Хор три рази здобув перше місце, двічі під диригентурою Юрія Бенецького (1930 і 1932) та раз під диригентурою Леонтини Сорочинської (1931). Хор став відомим по цілому Чикаго із своїх виступів на Солджерс Фільд, в Стюдебеккер театрі і в Кімбал Гол, як також на національному радіо НБС. Про один такий виступ в 1932 р. писав музичний критик Юджін Стінсон в „Чикаго Дейлі Ньюс“ таке:

PROGRAMME

VASILE AVRAMENKO

presents

UKRAINIAN FOLK BALLET

assisted by

CHORUS AND FOLK MUSIC

A Pageantry of Ukrainian Historical
Festival and Cossack's Dances
in Four Acts

SUNDAY, NOVEMBER 8, 1931

AT 8.15 P. M.

CHICAGO CIVIC OPERA

20 N. WACKER DRIVE AT MADISON,
CHICAGO, ILL.

**Український хор міста Чикаго під проводом Юрія Бенецького.
Цей хор виступав на Світовій Виставці в Чикаго 1933 р.**

„Вчора вечером знов виступав Український Хор Чикаго . . . і навіяв приємні спомини про свої попередні виступи тут. Щодо зрівноваження і дисципліни, та щодо звукової якості, це один з найкращих хорів, які можна в Америці почути . . .”

Хвалячи Український Хор в 1933 р., інший добре відомий музичний критик, Герман Девріс писав:

„Про Український Хор під диригентурою вишляково талановитого Юрія Бенецького писати можна тільки похвали, винести можна тільки приємні спогади.

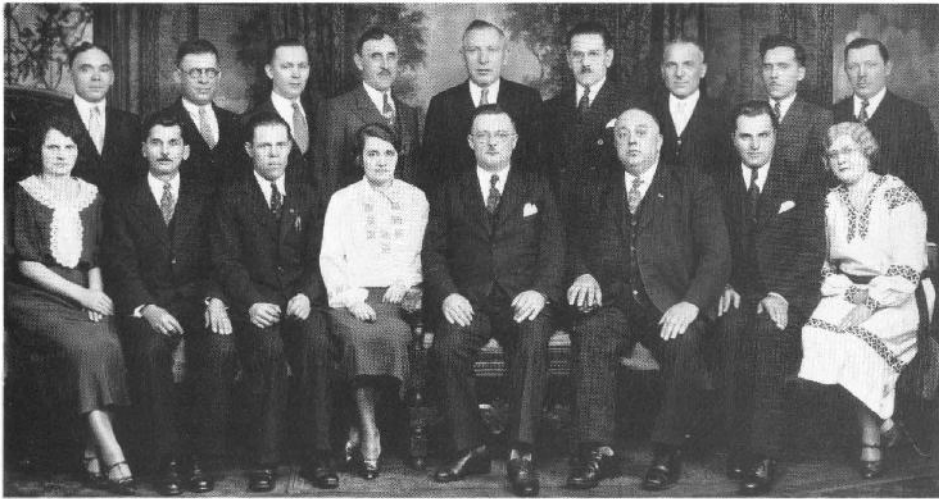
Слухаючи його вчора, відновилося наша віра в музичну будучину Чикаго, бо з такими талантами . . . ми не мусимо ні просити, ні домагатися місця в центрах культури.

Воно нам належиться!”

В Чикаго продовжувала українську музичну традицію ще одна група талановитих співаків під диригентурою Семсена Чуби. „Молоді Козаки”, як вони себе називали, виграли друге місце на чикагівському Музичному Фестивалі в 1933 р. Одним із групи був молодий Ярослав Габро, майбутній католицький єпископ українців в Чикаго.

Та найбільшим осягом українців Чикаго, який поєднав у спільному зусиллю всі кола української національної громади, було збудування українського павільйону на Світовій Виставці 1933 р.

Пляни відзначити століття заснування Чикаго виставкою „Століття Поступу” дало українцям в Чикаго незвичайну і рідкісну нагоду познайомити завнішній світ з Україною та її народом. Напочатку 1932 р. оформився міжорганізаційний комітет під проводом д-р Мирослава Сіменса-Сіменовича, Степана Куропаса, Тараса Шпікули і Юрія Набора, а 25 червня 1933 р. було відкриття павільйону, де приміщувався ресторан, театр під відкритим небом, вестибюль, та дві більші вистав-

**Головний Комітет Українського Павільйону на Світовій Виставці в Чикаго 1933 р.
Другий зліва: Юрій Набор, інж. Степан Куропась, Стефанія Чижович-Пушкар,
д-р Мирослав Сіменович, Пікульський, Тарас Шпікула**

кові залі, одна присвячена історії, а друга культурі. Головною атракцією відділу культури, поділеного на народне та модерне мистецтво, була виставка світової слави українського скульптора Олександра Архипенка. На радість української громади павільйон відвідало біля 1.800,000 людей. Значущим було і те, що павільйон був єдиним національним павільйоном, що його не спонзорував ніякий уряд.

Помимо того, що українська громада в Ілліной в 1935 р. мала понад 113 різних товариств (багато з них мали тільки кілька членів), більшість українців залишалася на периферіях організованого українського життя. Згідно зі статистикою, виготовленою д-р Сіменовичем в 1930 р. і відновленою С. Куропасем 1935 р., в стейті Ілліной в 1935 р. було приблизно 41,000 українців. За обчисленням Куропаса, 57 відсотків з них не належали до ніяких українських організацій. В такому випадку тільки 17,600 були „зорганізованими”.

В Українському Павільйоні на Світовій Виставці «Поступу» 1933 р.

СВІТОВА ВИСТАВКА «ПОСТУПУ» 1933 Р

Український павільйон

Д-р Мирослав Сіменович корокує Марію Любас «Miss Ukraine»

З роду в рід

В 1920-их рр., коли більшість народжених в Америці українців були ще відносно молодими, важливим чинником українізації були суботні школи. З цього погляду парафія св. Миколая мала непересічні досягнення, особливо після приїзду динамічного дяковчителя Дмитра Атаманця в 1922 р., завдяки якому до двох років число учнів зросло до 520.

Вже в 1923 р. почали збирати фонди на цілоденну школу для української молоді, а в 1926 р. „Січ” звітувала, що зібрано 12,000 дол. на будову. Після ще кількох років збирання фондів, що було поважно сповільнене економічною депресією, цілоденна школа св. Миколая стала дійсністю в 1935 р.

В половині 1930-их рр. стало ясным, що із дозріванням українська молодь все менше і менше активізувалася в українській американській громаді. Це усвідомлення спричинювало почуття наглої потреби, а то й навіть паніки серед старшого покоління. Д-р Сіменович коротко перед своєю смертю в статті „Чому наша молодь байдужа?” старався дати аналіз серйозної проблеми молодшого покоління. Він зауважив, що в рядах старших організацій, зайнятих політичною працею, дуже мало молодих людей. Пояснював він цей стан тим, що до великої міри самі можемо себе критикувати за те, бо ми дальше віримо, що старша особа, навіть без найменшої освіти, є мудріша і більше заслуговує на провід, ніж молодша людина із вищою освітою. Старша особа має більше поваги і досвіду, але молода людина має більше знання і бачить життя у ширших горизонтах. Притягнути молодих, дати їм працю, дати їм нагоду розвинутися серед громади на українських патріотів — ось наше завдання; тільки тоді наша праця буде успішною і тільки тоді ми подвоїмо наш поступ. Якщо ми це зробимо, ми допоможемо нашій справі тепер і задержимо нашу молодь при собі, писав Сіменович.

Щоб запобігти асиміляції, майже кожна українська інституція організувала щось для своєї молоді в 1930-их рр. Комуністи створили молодечі відділи, афілійовані з Інтернаціональним Орденом Робітників. Гетьманська „Січ” почала в 1931 р. видавати в англійській мові додаток до „Січі” під назвою „Seige Youth” і заохочувала всі сотні творити молодечі відділи (Junior Seige). Отець Іван Гундяк почав видавати в англійській мові „Young Ukraine”», додаток до органу Української Автокефальної Православної Церкви „Дніпро”. Українська Православна Дієцезія зорганізувала в 1932 р. для своєї молоді Лігу Українських Клубів. Того ж року УНСоюз почав видавати „Ukrainian Weekly”, англомовний додаток до „Свободи”. В 1933 р. ОДВУ створило організацію МУН — „Молоді Українські Націоналісти”.

Найбільш амбітне зусилля зорганізувати краєву непартійну молодечу організацію мало місце в Чикаго під час Конгресу Української Молоді. 85 делегатів із одинадцятьох стейтів і чотирьох канадійських провінцій зїхалися тут в 1933 р. на „Український Тиждень” в час Світової Виставки. Тоді вони створили „Лігу Української Молоді Північної Америки”, яка перетривала до 1960-их рр. Щоб не залишатися позаду, Католицька Церква також рішила в той сам час в Чикаго зорганізувати свою молодь. Після Служби Божої в церкві св. Миколая біля 100 делегатів зібралися під церквою де заснували Лігу Української Католицької Молоді (ЛУКМ), знану сьогодні як Ліга Українців Католиків. ЛУКМ почав видавати „Ukrainian Youth” в англійській мові в 1934 р.

Всі молодечі організації, які постали в 1930-их рр., притягали українську молодь своїми програмами, які включали хори, народні танці та різні спортові ланки. На жаль, кожна матірня організація старалася накинати молоді свій спосіб вияву українського патріотизму, тримаючи їх у вузькому колі однодумців і таким чином обмежуючи вибір подружних партнерів у громаді. Від католиків очікувалося, що вони одружаться тільки з католиками, православні з православними, і так далі. Багато молодих, розчарованих політичними і релігійними суперечками в громаді, цілковито від неї відійшли. Ту горстку, яка залишилася, особливо хлопців, забрали до війська в час Другої світової війни, і громада була позбавлена на кілька років присутності своєї найактивнішої молоді. Коли більшість з них вернулися додому, першим їхнім зацікавленням було влаштувати своє особисте життя, а справи громади стали на другому місці. Коли деякі з них нарешті забажали повернутися до громадської праці, вони побачили, що то вже не була та сама громада, яку вони залишили.

Друга світова війна

Воєнні роки були особливо тяжкими для українського американського національного табору. Американська преса і радіо представляли ССРСР як союзників, з якими Америка спільно воює, щоб зберегти світ для демократії в союзі із Сталіном. Журнал „Life” присвятив ціле одне число вибілюванню ССРСР, де говорилося, наскільки люди в Советському Союзі скористали із „реформ” Сталіна, особливо національності, які були задоволені життям у „мирній гармонії” під добродійною владою Москви. Націоналістів часто називали „фашистами”. В тому часі американської історії, коли хтось виступав проти ССРСР, тим самим виставляв себе бути визначеним як нацист.

Під пресією сильного американського лівого крила ЕфБіАй скоро після того, як ЗСА вступили у війну, почалася інвестиґація УНСоюзу, ОДВУ та УГО. В той сам день і ту саму годину по цілій Америці агенти відвідали провідників

Відділ українських жінок при Американському Червоному Хресті

ОДВУ та УГО. Вони позабирали з їх квартир папери та кореспонденцію для дальшого дослідження справи, яке тривало неспівмірно довго, бо ЕфБіАй мусіло заангажувати українськомовних агентів, щоб зробити переклади всіх тих матеріалів. Хоча всі три організації були виправдані ще довго до закінчення війни, це дослідження і його висліди залишилися таємницею безпеки аж до 1970-их рр. Такий стан дозволив американським комуністам та їхнім прихильникам впродовж воєнного часу продовжувати різні напади та наклепи на американських українців.

Особливо затятий проти українців був журнал „The Hour”, частково спонзорований чикагівським відділом організації „В'наї В'рітх”. Широко розповсюджений по цілій країні, журнал „The Hour” обвинувачував членів ОДВУ та УГО в саботажуванні та шпигунстві в Америці (напр., залізничу аварію в Огайо приписували ОДВУ) стосовно американських військових інсталяцій, затrudнення українців в американських фабриках амуніції з ціллю саботажу воєнних акцій. Звинувачував цей журнал українців за фальшування історії (Михайла Грушевського називали істориком нацистської орієнтації), та практикував інші очорнювання, які ніколи не були доведені як правдиві.

Вершком кампанії очорнювання було видання в 1942 р. книжки „Саботаж! Таємна війна проти Америки” (Sabotage! The Secret War Against America) авторства Майкела Соерса і Альберта Кана. Автори книжки, один письменник, а другий редактор журналу „The Hour”, присвятили цілу одну частину під назвою „Бомбардувальники та вбивці” українським націоналістам. Там зроблено все можливе, щоб доказати зв'язок ОДВУ, УГО, та „Свободи, органу УНСоюзу, із державами Осі. Коновальця представлено як високого шатена із сірими водяними очима, військовою поставою і з пристрасстю до ювелірних речей. В Україні він здобув собі славу як знасилувач і вбивця. Українську американську громаду описували, що вона включає близько один мільйон українців-американців. Велика більшість з них є продемократична, але ОДВУ і „Гетьманська Січ”, це найнебезпечніші шпигунсько-саботажні організації у світі, які складаються із пронацистської меншости. ОДВУ мало б діяти під наглядом секції III Б полковника Ніколая з німецької військової розвідки, а „Гетьманська Січ” діє під наглядом Альфреда Розенберга із Бюра закордонних справ Націонал-Соціалістичної Партії. ОДВУ є сильнішою від гетьманської організації і, в межах можливостей, більш жорстокою. Обидві організації розбудували свої клітини в американських промислових центрах. Їхні агенти працюють у фабриках зброї, копальнях, сталеварнях, летунських заводах, при кораблях, залізницях та в портах. Певне число з них дісталось і до армії ЗСА. І ОДВУ, і Гетьманська Організація, твердили автори, є міжкраєвими із відділами по всій Європі, Азії та Північній і Південній Америці. Їхня діяльність включає шпигунство, саботаж, розповсюдження пропаганди в користь держав Осі, а іноді й вбивства. Провідники ОДВУ в ЗСА регулярно комунікуються із німецькими, японськими та італійськими агентами та шпигунами в Південній та Центральній Америці. Навесні 1941 р. один із довірочних бюлетенів ОДВУ із Берліну тріумфально описував затоплення кількох британських кораблів, спричинений саботажем членів ОДВУ в Аргентині та Бразилії.

Книжка „Саботаж” стала з місця „бест-селлером”, а згодом її в скороченому виданні передрукував „Рідерс Дайджест”.

Українська американська національна спільнота оборонялася перед очорненням різними публікаціями в англійській мові; ОДВУ в „Trident”, а УНСоюз

в „Ukrainian Weekly” виявили чимало ерудиції в своїх зусиллях оборони, але хвиля була проти них. Під час дослідження ЕфБіАй наказало деяким членам ОДВУ та УГО не виїжджати із міста, де вони жили, ані не вибирати своїх грошей із банку. Пізніше їхні банкові konta були заморожені.

Такий хід справ негативно відбився на діяльності ОДВУ, УГО та подібних організацій. Об'єднання Українських Організацій формально розв'язано і замінено в 1940 р. новою репрезентаційною організацією — Українським Конгресовим Комітетом Америки (УККА). УГО формально розв'язалася в 1942 р. Головний передсідник УНСоюзу домагався, щоб всі члени головної ради, які належали до ОДВУ, відійшли з управи. Всі, крім Євгена Ляховича та С. Куропаса, так і зробили. Вихід членів ОДВУ з управи приспішила ще й інформація, що ОУН співпрацювала з німцями в інвазії проти СРСР, що зразу ж підняли ліві кола як доказ того, що ОУН і ОДВУ були нацистськими колаборантами. До 1945 р. ОДВУ втратило біля 80 відсотків свого членства. Це мало вплив і на новостворений УККА. На протязі перших кількох років свого існування УККА був релятивно неактивний, а УНСоюз і УРСоюз трималися осторонь від нього. Якщо б не „Народна Поміч”, УККА можливо і не перетривав би тієї кризи.

До часу другої конвенції УККА на початку 1944 р. УНСоюз і УРСоюз знов активно включилися в працю, і організація стала розвиватися. Дивлячись на майбутнє, делегати рішили встановити допомогову організацію для українців в Європі, які після війни опинилися на чужині. До року постав Злучений Українсько-Американський Допомоговий Комітет (ЗУАДК). До кінця 1945 р. ЗУАДК зібрав біля 100,000 дол. на закуп харчів, ліків та інших речей, потрібних українським втікачам. В додатку, зібрано одягу на суму 200,000 дол., який ЗУАДК переслав до Європи.

В той час найбільш пекучою проблемою, якою мусіла зайнятися українська американська громада, була справа насильної репатріації. Про цю справу знали так з листів втікачів до родини в Америці, як і з листів українських американських вояків, які служили в Німеччині та Австрії. Багато з тих листів опісля були опубліковані в „Свободі”, „Америці”, „Народній Волі” та „Ukrainian Weekly”, а УККА опублікував 31 сторінкову брошуру „The Plight of Ukrainian DP's”. Там підкреслювалося, що українці відмовляються повертатися до Советського Союзу, боячися советської репресії; „вони добре знають, що через своє патріотичне наставлення до України та їхню антитоталітарну та проукраїнську діяльність їм грозить ув'язнення, вислання на Сибір, або смерть”. УККА звертався до „всіх американців доброї волі” прийти на захист українських втікачів. Українські комуністи обвинувачували УККА в захисті українських нацистських колаборантів перед правосуддям в СРСР.

У великій мірі завдяки зусиллям „лоббі” з Американського Жидівського Комітету, Конгрес затвердив т.зв. Акт переміщених осіб (Displaced Persons Act), який президент Труман підписав, тим самим затверджуючи його як закон 25 червня 1948 р. Створено Комісію для переміщених осіб з метою координування переселенчої акції до Америки, яка 21 жовтня формально акредитувала дев'ять допомогових агенцій, між ними ЗУАДК, як одну американську етнічну організацію.

Першим завданням ЗУАДК-у було знайти тисячі відповідних спонзорів, які б підписали заповітку квартири та zatrudнення для українських переселенців, що

їх спонзорував ЗУАДК. Сотні українців в Чикаго зголосилися бути спонзорами, деякі з них спонзоруючи двадцять, а то й більше родин підчас переселенчої акції.

Другим завданням було збільшення європейського персоналу ЗУАДК-у для легалізування тих заборук за океаном, підготовки будучих імігрантів до життя в Америці та зорганізування самого переїзду. Вже 1 грудня 1947 р., передбачуючи можливість закону відносно втікачів, ЗУАДК отворив своє головне бюро в Німеччині в Мюнхені під керівництвом Романа Смука, адвоката із Чикага.

Третьою важливою справою переселенчої акції ЗУАДК-у в Америці було подбати про те, щоб переселенців зустріти на місцях їхнього приїзду на цей континент.

Останньою справою було створення відділень ЗУАДК-у по місцевостях, де переселенці могли одержати тимчасовий притулок, доки їх спонзори займаються ними. В Чикаго такий осередок приміщувався при будинку УНСоюзу при 922 Норт Вестерн Евеню.

Обраховують, що до Америки після Другої світової війни прибуло близько 70,000 українців; з них приблизно 7,000-8,000 поселилися в Чикаго.

Підсумки

Розглядаючи історію українських піонерів в Чикаго, очевидним стає факт, що вони виправдали себе за тих шістдесят років своєї історії. Це вони дали релігійні, культурні, політичні та суспільні основи, на яких спочиває сьогodнішня українська громада Чикага. Чимало з їх досягнень ніколи не будуть перевищені чи хочби дорівняні.

Починаючи з нічого, українські піонери Чикага збудували одну із найкращих церков в Америці. Вони вислали тисячі доларів (рівнозначні з мільйонами на сьогodнішні стандарти) до Європи. Вони зорганізували український національний павільйон на Світовій Виставці. Вони зробили щире зусилля створити парамілітарні одиниці для допомоги Україні. Вони збудували цілоденну школу. Вони створили один із найкращих українських хорів в Америці. Вони були політично активними. І все це було в час найгіршої економічної кризи в Америці.

В Чикаго вони відкрили своє національне коріння і утвердили свою національну ідентичність. На протязі десятків років ці „новороджені” патріоти були настільки політично софістикованими, що вивчили та виробили різні політичні програми, які, так вірили їх визнавці, мають допомогти Україні бути кращою, а життя її народу зробити досконалішим. Ніхто не може сказати, що піонери Чикага були байдужими до своєї батьківщини за океаном.

Але вони також цінили Америку з її можливостями, особливо для їхніх дітей. Вони хотіли, щоб їхні діти мали те, що є найкращим із двох світів, і як українські американці стали двокультурними і двомовними. Вони вислали своїх синів і дочок боротися за Америку в двох світових війнах і вони радо допомагали країні фінансово у воєнний час.

Накінєць, українські піонери Чикага радо жертвували своїм комфортом, щоб допомогти своїм обездоленим братам після Другої світової війни. А що, можливо, було їхнім найшляхетнішим досягненням, це те, що вони спровадили сотні родин із діпівських таборів Німеччини й Австрії, піднайшли їм працю, мешкання і були готовими прийти їм з всякою допомогою, доки новоприбулі самі не змогли за себе подбати.

Всі вони були патріотами і їхні досягнення живуть далі.

УКРАЇНЬСЬКА ГРОМАДА ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ 1948-1988

Друга світова війна і її кінець становить визначну межу в історії українського поселення в Чикаго й стейті Ілліной. На жаль, ніхто покищо не подав статистики, скільки українців брало участь у війні на різних фронтах, зокрема скільки загинуло від грудня 1941 до серпня 1945 р. безпосередньо в боях чи у висліді зранення. Американські українці з нашого міста й околиці брали участь на всіх фронтах в Європі, Північній Африці та на Далекому Сході і в Тихо-океанських операціях. Цілком певно, що з Чикаго й Ілліной не повернулося взагалі до рідних домів понад триста молодих людей, а чимало ще лишилося в окупаційних арміях скрізь, де американська присутність була потрібна ще довгі роки після перемоги. Варта зазначити, що пропорційно число американських українців, що брали участь у боях і там загинули, було дуже високим, як і деяких інших слов'янських та південно-європейських груп, а також чорних, бо вони в більшості не були в старшинському складі чи у військовій адміністрації й технічних частинах. А ці насамперед брали участь у боях і ризикували життям.

Цей факт мав, крім іншого, поважний вплив на суспільну структуру й громадське життя української спільноти по другій війні. Таким чином, відпала від українського життя на протязі майже п'ятих років молода й динамічна частина громади. Молодечі організації фактично були позбавлені активу й залишилися без проводу. Чимало молодих людей втратили свої студентські роки, отже, не могли, поза деякими винятками, нормально закінчити високу освіту й оформитися професійно та зайняти відповідні громадські пости. Частина молодих людей, що повернулися з війни, були змучені, вичерпані з молодечої енергії й були наставлені чимскоріше оформити свої родини, знайти працю і стати на ноги господарсько. Лиш одиниці включилися в суспільне й культурне життя, в якому були активними до 1940 р. Українські організації ще були послаблені тим фактом, що проти них в час війни велася акція як проти нелояльних і підозрілих у симпатіях до німців (проти гетьманців і націоналістів). На щастя, із цього неоправданого звинувачення українська спільнота скоро звільнилася і громадське життя швидко віджило, але з погляду людських ресурсів це відбулося негативно.

Проте, виринули й позитивні явища. Паралельно із загостренням советсько-американських взаємин по війні, українська сторона була реабілітована. До того причинилася й нова політична еміграція в Західній Європі в таборах т. зв. переміщених осіб. Взаємовпливи між чверть мільйонною масою втікачів й політичних емігрантів, з одного боку, і заокеанською еміграцією, з другого, були обо-пільні. Давня еміграція багато зробила, щоби нових втікачів, що не бажали повертатися до СССР, рятувати, а нова, щоб дати новий стимул заокеанській еміграції та її політично заактивізувати. Зокрема, цей вплив виявився на відтинку боротьби з советофілством, яке було поширене перед війною та в час „великого союзу” проти фашизму. Завдяки перебуванню великої маси антисовєтської еміграції в таборах Німеччини й Австрії, а згодом у зустрічі і зударі між нею і „прогресивними” елементами старих емігрантів уже тут після приїзду перших з Європи, дуже швидко український національний табір переміг. Фактично, вже на початку 1950-их рр. в Америці не було поважнішої групи українських прогрес-

систів. Коли ще в 1946 р. в Чикаго прогресисти могли відбувати велике віче з участю представників уряду УССР, то незабаром вони, будучи скомпромітованими, стали вже лиш маргінесовою групою, а згодом продали свій великий будинок на Чикаго Авеню націоналістичній організації молоді — СУМ.

Переселення українців з Європи

Окремо прибували з таборів ДП одиниці до нашого міста й стейту вже з 1947 р. Це були ті, що мали близьку родину, або й родилися в ЗСА. Масово почали прибувати українці, коли в ЗСА прийнято в 1948 р. закон про переселення переміщених осіб поза нормальними квотами. Приблизно на пів мільйона переміщених осіб, що прибули з Європи до ЗСА в 1947-57 рр., було понад 80 тис. українців. В Чикаго і стейті Ілліной поселилося (ще й у висліді внутрішніх змін місця поселення нових емігрантів після поселення в Америці) прибіл. 8-10 тис. осіб у згаданих роках. Таким чином, якщо прийняти передвоєнну оцінку українського поселення в Чикаго й стейті на 41 тисячу (за підрахунками в 1935 р. Вол. Сіменовича), то цей стан збільшився у висліді еміграції ДП на 20-25 відсотків.

Менш-більш цей числовий стан погоджується із пізніше опублікованими даними, також неофіційної статистики, а саме, що в Ілліной жило в 1965 р. 70 тис. людей українського роду, а серед них 10 тис. закарпатців (див. Nationalities Report за 1961, базований на церковних і братсько-союзних підчисленнях). При природньому прирості серед українців, в середньому такому самому, як і серед загалу американців, та при мінімальній еміграції в 1955-88 рр. (головно з Польщі,

Будинок УНСоюзу на Вестері Авеню.

Тут переходно приміщували новоприбулих з Європи в 1948-51 рр.

Югославії, Південної Америки й Австралії) — за останні тридцять років прибіл. 2 тис., на сьогодні число українців у Чикаго і стейті Ілліной не перевищує 75 тис. З етнічних європейських груп численнішими від нас є німці, поляки, жиди, італійці, литовці, шведи, ірландці, греки, навіть росіяни (хоч щодо цих останніх, то цифра 136 тис. цілком сумнівна, тому що в цьому числі є багато жидів, українців та білорусів). Проте, українці численніші від чехів, угорців, словаків, румунів, сербів, хорватів та лотишів.

Два спеціальні факти заслуговують на увагу, якщо мова про відношення старої української еміграції до повоєнної еміграції в таборах ДП. Вся організована українська громада в Чикаго відгукнулася, щоб допомогти українським „ски-тальцям” в Європі. 10 травня 1947 р. відбувся тут в Опера Сівік великий концерт-бенефіс з участю об'єднаних хорів (диригент Семен Чуба) та фільмового артиста Івана Годяка. Концерт приніс на той час поважну суму бл. 15 тис. дол. чистого прибутку, які звернено на допомогу ДП через ЗУАДК. Першим європейським директором ЗУАДК в Європі став чикагівець, адв. Роман Смук. Так само входили з Чикаго до головної управи ЗУАДК такі діячі: Катерина Гульчій, Тарас Шпікула та Степан Куропась.

Українці з таборів приїжджали на афідавіти, що їх надіслали спонзори з родини переселенця, іноді приятелі чи односельчани, як також окремі добродії. А таких не бракувало серед старих емігрантів: деякі вислали по 50 — 60 афідавітів, а потім ще тимчасово приймали новоприбулих та допомагали їм у підшукуванні праці. Кошти подорожі покривали лиш рідко спонзори, але в більшості благодійні установи такі, як ЗУАДК або Крайова Католицька Благодійна Конференція (NCWC), через яку прибуло багато українців; поселенці повинні були згодом повернути кошти дороги ЗУАДК-ові. Багатьма заопікувалися після прибуття до Чикаго українські організації — Укр. Нар. Союз, що віддав до диспозиції пересе-

Привітання фільмового артиста Івана Годяка на лєтовниці в Чикаго — травень 1947 р.

М. Баран промовляє на бенкеті УНСоюзу в травні 1966 р. Сидить С. Куропась

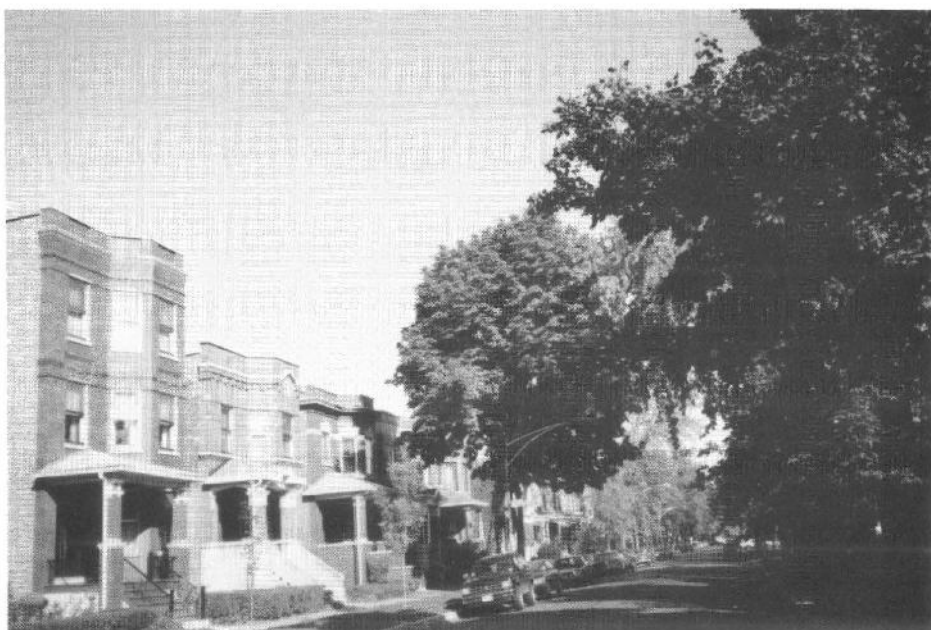
ленчого осередку свої будинки на Вестерн Авеню, православна церква св. кн. Володимира (настоятель о. Омелян Мицик) чи Ліга Американців Українського Походження. Десятки осіб займалися новоприбулими, возили їх в пошуках за працею, служили як перекладачі, а власники харчових крамниць постачали продуктами. Треба з притиском визнати, що це була справді щира й безкорисна допомога „братам в потребі”.

Підприємливі, здебільшого, ще відносно молоді, а головню рішені чимсьоріше стати на власні ноги, емігранти бралися за всяку працю; чи не єдиною можливістю для всіх була фізична праця, головню у фабриках, а для жінок як прибиральниці чи також у легкій промисловості. Всі взялися за працю, вивчали мову, діти пішли до початкової і середньої школи. Поселилися наші новоприбулі довкола українських церков — католицької св. Отця Миколая і православної св. Володимира в українській „дільниці” або на півдні міста, так само близько існуючих українських поселень і церков. Тут так само діяв цілий ряд підприємств, де легше можна було одержати працю. Не можна сказати, що в 1949-50 рр. за працю було легко. В Чикаго тоді було деяке безробіття, але нові поселенці не були вибагливими: приймали кожную працю і за кожную заробітню платню. Таким чином могли піднайняти квартиру, якість її умеблювати, пристійніше одягнутися, показатися між людей.

Але, крім хліба й одягу, ці люди потребували й товариства, громадського життя, бажали скоштувати із громадянських свобод, яких раніше не знали, зокрема, щось зробити для народньої справи. Тому водночас більшість пірнула і в організоване життя у різних ділянках і формах. Це стосується зокрема молоді,

Торговельна частина Чікаго Авеню в серці «Українського села»

Волтон Стріт, де живуть переважно українці

яка ще й бажала вчитися. Далеко не всі пішли на високі студії, але поважна частина, якщо мала незакінчені студії в Європі, або вже й закінчені, рішила здобути диплом в Америці чи перекваліфікуватися і здобути кращу працю. Скоро виникла амбітна настанова чимскорше вийти із „шопи“. Справді, за короткий час багато людей середнього і молодшого віку завзятою працею вибилися, вирвалися із суспільних низів, заснували родини, виховували дітей, дещо й доробилися, а головню хотіли мати власну хату. Під кінець 1950-их рр. 60 відсотків з новоприбулих родин жили у власній хаті; згодом цей процент дійшов до 75.

Слід ще дещо сказати про демографічні зміни та географічне розміщення української громади в Чикаго та околицях. Якщо до Другої світової війни українська громада концентрувалася в трьох групах, менш-більш рівно розкинутих в трьох осередках, — на близькому північному заході міста (кол. Весттаун), в південній частині та на дальших окраїнах, включно з північно-західною частиною Індіани, як і в деяких місцевостях на південь від Чикаго, то в повоєнних роках ця етнічна географія поважно змінювалася. Дуже поважно зміцнилася чисельно, головню за рахунок нової еміграції центральна українська „дільниця“, пізніше відома як українське село (Юкрейнієн Вілледж). Південні скупчення довкола українських церков на Бернсайд і в околиці вул. Полайна якийсь час ще були доволі численними і суспільно активними, але у зв'язку із загальними змінами в демографії Чикаго (збільшення чорного населення на півдні міста), українське населення тут зменшувалося; частина перенеслася даліше на південний захід, створячи нові осередки, з яких найбільший це Палос Парк. Частина перенеслася до північних муніципалітетів великого Чикаго, створячи нове українське поселення в Палатайні. Не лише з півдня Чикаго, але деякий екзодус відбувався в 1950-60 рр. і з центрального українського поселення на близькому північному заході, так само на захід і північ. Так постали нові скупчення даліше

Будинок СУМ-у і ООЧСУ в Палатайні, Ілл.

на захід і північ (в околиці аеропорту), де тепер є українська католицька церква св. Йосифа та ще далі на захід, де в просторі містечок Довнерс Гров-Еддізон-Блумінгдейл постав вже в 1980-их рр. православний осередок св. Андрея.

У малих громадах, що існували в стейті Ілліной та в сусідній Індіані і суспільно тяготіли до метрополії Чікага, також виникли за остані п'ядесять років поважні зміни. Громади української робітничої еміграції в Джоліет, Гарві, Медізон зменшилися, зокрема припинилося їх організоване життя. В Джоліет ще діє закарпатська греко-католицька, а в Медізоні — українська католицька церкви. В Індіані, біля кордонів стейту Ілліной, ще збереглися церковні громади закарпатських греко-католиків в Геррі та у Вайтінгу. Українці із колись активного суспільного осередку в Геррі переселилися до Меррісвіль. Доволі розрослася в цій частині Індіани громада в Манстері і в Геммонді, де існують дві українські церкви, православна і католицька. Дальше на півночі Ілліной та у Вісконсині, біля кордону Ілліной постали у фермерській околиці поселення в Пел Лейк, як також продовжує існувати нечисельна громада в Твін Лейкс. У Вісконсин є ще оселя „Карпати” біля містечка Плімут, де в 1960-70-их рр. українці з Чікага побудували кільканадцять літніх дач. Іншим осередком поселення українців з Чікага у цьому ж часі була середня частина стейту Вісконсин біля туристичного містечка Вісконсин Делс. Тут поселилося на постійно або збудували свої літні хати бл. 50 українських родин, в тому числі відкрито бл. 20 мотелів, власниками яких були українці і які то підприємства добре просперували. В околиці Чікаго та сусідніх стейтах — Індіана, Мічіган, та Вісконсин українці закупили кілька сот фарм як літні поселення або земельні інвестиції. Лиш невелика частина займалася хліборобством на цих фармах.

Хоч з кінцем 1960-их рр. видавалося, що виїзд з традиційної української дільниці буде далі продовжуватися і її очікує доля українського „Півдня”, тренд до втечі припинився. Українське село віджило, усі українські установи і крамниці та культурні осередки залишилися тут, а то навіть постали нові, що були притягуючими навіть для українців далекого поселення. Подібне сталося тільки в Нью-Йорку, бо інші великі скупчення повинні були творити нові осередки (Клівленд, Детройт, Ньюарк) або взагалі не змогли їх утворити та тим поважно послабилося у них українське суспільне життя.

Завдяки тому, що вже існувала раніше українська громада із старої еміграції та завдяки власним зусиллям і праці, нові емігранти скоро стали повноцінними членами своєї спільноти та почали вносити в неї і свій вклад та досвід, здобутий ще в Україні чи в час короткого перебування в таборових „республіках”. Саме цій самоорганізації та збірним зусиллям піднести українську громаду в Чікаго присвятимو дальші звідомлення й міркування.

Церковне життя

Українські Церкви продовжували відігравати основну роль в українській спільноті, її розвитку та намаганнях етнічного збереження. Можна б сказати, що по війні ця функція Церков посилилася з кількох причин; етнічні Церкви назагал в Америці таку роль виконували й раніше, а серед українців зокрема. Для нової еміграції Церква була найстабільнішою установою, з якою вони зустрілися в новому світі. Разом із політичною еміграцією прибули на захід, а потім і до ЗСА також священики обидвох віровизнань, самі так само патріотично наставлені.

Група учасників маніфестації «Українська Молодь Христові» в 1983 р.

Християнські церкви на заході виявляли багато симпатій до долі українського християнства під комунізмом і, врешті, серед емігрантів переважився колишній антиклерикалізм та релігійний індіферентизм, що ціхували давніше деякі кола західньо- і східньоукраїнської інтелігенції. Здається, що певну роль відіграв і вплив американського оточення, в якому релігія становить видатний фактор в особистому і суспільному життю.

У висліді, наші Церкви зросли чисельно й організаційно. Якщо до 1945 р. діяли в Чикаго й на передмістях три українські католицькі парафії і одна дочерна церква (св. Василя), то за повоєнний період створилися ще три нові парафії, а дочерна церква розв'язалася. До 1945 р. були дві українські православні церкви, а по війні постали в Чикаго й околиці ще три парафії. З протестантських і євангельських громад баптистська церква існувала вже по першій війні, а по другій постала ще й невелика громада українських п'ятидесятників. До цього зведення не враховано церков поза Чикагом, що належать до чикагських католицького і православного деканатів, як також тих греко-католицьких і православних церков, які не є національно українські, але до яких належать вірні українського походження, напр., російські православні та закарпатські-католицькі і православні церкви.

Ріст церков ілюструє також придбання чи побудова нових храмів. Українці католики збудували по війні три нові церкви та капітально відновили катедру св. Отця Миколая. Православні придбали три церкви та збудували дві. До цих будов треба додати інші прицерковні приміщення — приходства, школи, культурні осередки тощо.

В життю наших Церков за останніх 45 років сталися деякі важливі події, котрі мали далекосяжний вплив не лише на церковне, але й на суспільне життя громади. В Чикаго по війні перебувало кілька православних єпископів. На початку 1950-их рр. з Німеччини прибули архієпископи Геннадій Шиприкевич і Григорій Огійчук. Владика Геннадій спочатку перебував у складі ієрархії Української Православної Церкви під проводом Митрополита Івана Теодоровича, а потім був поза нею, служачи якийсь час в церкві св. Софії. Владика Григорій очолив ще в Німеччині окрему юрисдикцію УАПЦ (Соборноправну) і звідси нею керував на цілу діаспору. В УПЦ служили Владики Олександр Новицький (1962-72), а по його смерті — Константин Баган. Їхнім катедральним храмом стала церква св. Володимира. Українські православні церкви в Чикаго й околиці відвідували Первоієрархи Митрополити Іван та Мстислав Скрипник, тут відбувалися різні релігійні маніфестації, з'їзди, свячення храмів тощо.

Визначною подією в життю Української Католицької Церкви було утворення Апостольською Столицею окремої єпархії св. Отця Миколая в 1961 р. з осідком в Чикаго та іменування її першим єпископом Ярослава Габра, уродженця Чикаго. Крім інших ієрархів, Чикаго тричі відвідував патріарх Йосиф Сліпий (1968, 1973 і 1977). Викликана в 1964 р. боротьба за календар в парафії св. Отця Миколая відбилася великим відгомонам і поза Чикагом та довела до утворення окремої старокалендарної парафії св. Володимира й Ольги.

Євангельсько-баптиська громада в Чикаго також зазнала гарного розвитку. Від 1972 р. Чикаго є осідком Всеукраїнського Євангельсько-Баптистського Братства, що об'єднує всі баптистські церкви в діаспорі, головою якого став пастор Олекса Гарбузюк.

Громадське життя

Українська громада мала свою майже повноцінну суспільну структуру вже до другої світової війни. Вона, дещо послаблена й зредукована, продовжувалася й після війни. Але з прибуттям нової еміграції, в 1949-55 рр. сталися дві поважні зміни: 1) пожвавлення суспільного життя, 2) утворення нових структур і форм діяльності.

Влиття кількох тисяч активного елементу в суспільний процес, безумовно, надало йому динаміки. Ці молоді і середнього віку люди, а серед них високий відсоток осіб із середньою та вищою освітою, інспіровані своїм статусом політичних емігрантів, на який вони були горді, бажали виявити себе всебічно у суспільному житті. Природньо існувала можливість включитися в існуючі рямки і структури і в них проявитися та їх пожвавити. Цього, мабуть, стара еміграція очікувала, що частково і сталося. Так нові емігранти увійшли до братських союзів. Союзи із їх відносно малими вкладками і деякими вигодами (від першої зустрічі нових емігрантів до отримання газети, так потрібного засобу інформації і зв'язку емігрантів), побіч Церков, залишилися в Чикаго єдиними із старих структур, куди нові емігранти масово увійшли. Це, видається, загальне явище по більших скупченнях повоєнної еміграції. Прийняла ще нова еміграція такі допомогіві організації, як ЗУАДК (із зрозумілих причин, бо ж самі вони з нього користали і саме через ЗУАДК можна було ще допомогти „залишенцям”), а відтак саму громадську централю — Український Конгресовий Комітет. Іншими ще замітними виїнятками була жіноча організація — Союз Українок Америки

та Організація Державного Відродження України (ОДВУ). Поза тим, вже починаючи з 1950-их рр. нові емігранти почали творити свої власні форми організаційного життя, подекуди залучуючи до них і декого із старої еміграції. Ці форми часто нагадували крайові, в більшості, західньо-українські, але також еміграційні з Європи, головню періоду діпівських таборів. Варта тут сказати, що цей відносно короткий період, у якому суспільне життя емігрантів було дуже насиченим і динамічним, мав природню тенденцію продовжуватися, напр., ті самі організації молоді, політичні, культурні, наукові, тим більше, що деякі з них ще в таборах намагалися поширитися за океан. Часто-густо управи і членство тих організацій „переселювалися” разом із переміщеними особами, отже, говорилося не інакше, як про зміну осідку тієї ж організації, напр., з Авгсбургу до Нью-Йорку.

Що ж до загально-громадської централі в Чикаго, то нею в повоєнні роки була Ліга Американців Українського Походження, заснована ще в 1940 р. з представників братських організацій з метою ведення чисто суспільної і неpolітичної праці в українській громаді. Вона включилася в працю Американського Червоного Хреста, продаж державних бондів, утримування контактів з українцями в американській армії тощо. Ця загальна громадська організація, хоч не включала політичні групи, проте користувалася підтримкою й авторитетом серед цілої громади. До її видатних діячів належали довголітній голова Іван Дужанський, Пилип Васильовський, Тарас Шпікула (останній голова † 1979), Роман Смук, Степан Куропась та Богдан Пелехович. Довший час Ліга виконувала функцію місцевого відділу УККА, збирала фонди на суспільну опіку та полагоджувала різні справи новоприбулих емігрантів з Європи. Хоч не прямо, але посередньо, Ліга спочатку перебувала під впливом діячів ОДВУ, але згодом в ній здобули вплив націоналісти під проводом С. Бандери, що довело до утворення паралельної центральної організації з претензіями на загальне представництво української громади. Таким було Об'єднання Українських Американських Організацій в Ілліной, головами якого були С. Куропась, Мирослав Семчишин, Ераст Дзюбинський та Андрій Гаєцький.

Дві паралельні місцеві централі конкурували між собою, але іноді й діяли узгіднено, напр., альтернативне влаштування національних річниць. Іноді для спільних акцій (напр., роковини голоду в 1933 р., зустрічі визначних гостей) поставали міжорганізаційні громадські ад хок комітети. Поза тим, українське громадське життя в Чикаго було досить зполітизоване і поляризоване.

Політизація українського життя

Українські політичні партії й установи, які діяли в повоєнних роках в Європі і таборах ДП, продовжували свою діяльність за океаном. Такою була настанова провідів цих партій та організацій, але так само самі зацікавлені люди бажали продовжувати службу своїм ідеалам та політичним програмам.

Політичні організації націоналістичного і революційного спрямування утворили в нових країнах поселення, в тому і в Чикаго, свої напівзаконспіровані клітини, хоч членство багатьох у них, а зокрема активісти і лідери були „публічною таємницею”. Поряд з тим, більшість із тих незалегалізованих організацій мали свої легальні об'єднання із масовим членством, куди приймалися, крім дійсних (організаційно оформлених членів), також прихильники чи симпатички.

Це є ті організації, що їх називаємо суспільно- політичними, і деякі з них мали своїх попередників між двома війнами.

В Чикаго дуже швидко постали клітини таких політичних груп, як Організація Українських Націоналістів (ОУН) під проводом С. Бандери чи ОУН полк. А. Мельника. Остання мала тут свою клітину ще в 1930-их рр. та в час війни, а по війні доповнилася новими емігрантами. Якоюсь мірою Чикаго в певний час стало дієвим центром цієї ОУН на Америку. Обидві націоналістичні організації мали свої суспільні відповідники. ОДВУ продовжувала ідеї й політичну програму передвоєнної організації та уважала себе експонентом „матірньої ОУН”. Спорідненою ідеологічно організацією був жіночий Український Золотий Хрест, що так само продовжив своє існування серед нової еміграції. В Чикаго почав виходити журнал цього середовища „Самостійна Україна”, продовжували діяльність Молоді Українські Націоналісти, що діяли коротко під зміненою назвою „Молодь Української Національності” з англомовним журналом „Trident”, створено Українське Видавництво і книгарню та тут скупчилися група діячів цієї організації, з-поміж яких слід згадати С. Куропася, Юліана Вассіяна, Володимира Шемердяка, Михайла Панасюка, Юрія Артюшенка, Андрія Іванова, Степана Касіяна, Тому Лапичака і Юрія Степового (обидва останні згодом відійшли від ОУН); якийсь час в Чикаго працював діяч ОУН Петро Стерчо.

ОУН С. Бандери дуже скоро стала головною політичною силою в нашому місті, нараховуючи понад сотню організованих членів, а в суспільних організаціях, що їй сприяли, включаючи і Спілку Української Молоді (СУМ), було в найкращий час для цього руху, що виступає як організації Визвольного Фронту, понад

Демонстрація ОЖ-ОЧСУ з нагоди тяжких поневолених націй

пів тисячки осіб. Визвольний Фронт в Чикаго придбав для СУМ-у великий будинок, де примістилися всі політично споріднені організації, оселю в Барабу, Вісконсин, для таборування молоді й влаштування різних імпрез Фронту, як також заініціював створення в 1964 р. успішно діючого банку „Певність”. Під впливом цієї організації перебуває нечисленний братський союз — Українська Народня Поміч, що від 1981 р. має свій центральний осідок в Чикаго. Головним суспільним експонентом Визвольного Фронту є заснована в 1947 р. Організація Оборони Чотирьох Свобід України (ООЧСУ), яка створила в Чикаго й околиці чотири відділи, а при них з 1966 р. оформилися відділи Об’єднання Жінок ОЧСУ; якийсь час тут діяла крайова управа цього Об’єднання. На відтинку міжнародніх взаємин це політичне середовище активізувалося через організацію, відому під назвою Американські Приятелі Антибольшевицького Блоку Народів (АБН). Найактивнішими діячами Визвольного Фронту були Ярослав Рак, Роман Левицький, Прокіп Матійців (згодом став осторонь руху), Роман Бігун, Михайло Гриневич, Уляна Целевич, Юліан Куляс, Степан Голяш, Ярослав Загородний, Лев Боднар, Роман Кобилецький, Мирослав Харкевич і Володимир Мазур.

На початку 1950-их рр. постало політичне товариство, що поділяло позицію Закордонного Представництва Української Головної Визвольної Ради (УГВР), яке скріпилося в 1954 р. групою, що відійшла від ОУН Бандери, й оформилося як Об’єднання Прихильників Визвольної Боротьби України, відоме також як середовище УГВР. Головними діячами середовища були Борис Андрієвський, Павло Турула, Святослав Левицький, Орест Городиський, Василь Маркус, Модест Ріпещкий та Ярослав Струтинський; на терені Чикага жив також член-засновник УГВР Ілля Сім’ячук.

Політично активним в Чикаго було від початку середовище наддніпрянської еміграції — Українська Револьюційна Демократична Партія (УРДП), яка діяла відкрито в Америці як Організація Українців Револьюційно-Демократичних Переконань. З цією організацією близько співпрацювало Об’єднання Української Демократичної Молоді (ОДУМ) та місцева група Демократичного Об’єднання бувших Репресованих Українців Советським Режимом. Ці організації скоро придбали для своєї, зокрема молодіжної діяльності власний будинок. Серед активних діячів були Ю. Степовий, Галина В’юн, Василь Бражник, Анатоль Луппо, Павло й Олексій Коновали, Дмитро Грушецький та Олексій Пошиваник. Якийсь час була активною серед наддніпрянських українців місцева група Української Селянської Партії (довголітній голова Володимир Носенко та діяч Олександр Масловський). Кінцем 1980-их рр. поселився в Чикаго діяч цієї партії Зіновій Туркало.

Колись дуже активне в Чикаго гетьмансько-монархічне середовище по війні зазнало поважного послаблення. Причиною цього було те, що давні діячі постарілися, їх діти не продовжували ідеї батьків, а гетьманці з нової еміграції якось не прибули до Чикага, і головню те, що Українська Католицька Церква відмежувалася від майже офіційного патрунування цьому політичному рухові. Активними по війні в місцевому осередку Української Гетьманської Організації ще були Мирослав Сіменович, ген. Іван та дружина Фатіма Омелянович-Павленко, Антін Куцинський, Володимир Засадний і Катерина Фіца; симпатизував з гетьманцями адв. Ілля Мула.

В Чикаго слабу активність виявляли демократично-центрові кола, які в більшості, разом з прихильниками УРДП, провадили свою діяльність через Товариство Сприяння Українській Національній Раді. Окремими діячами були:

колишній посол до польського сойму Богдан Білінський, Мирослав Семчишин, Василь Ростун, Юрій Оліськевич і Осип Дацко. Українські соціялісти, поза одиницями, не проявили діяльності на терені Чикаґа після другої війни, а — як вже сказано советофільський табір цілком зліквідувався як суспільно-політичне середовище. Емігрантські політичні групи мали поважний вплив на громадське життя в Чикаґо, на характер місцевої преси та орієнтацію суспільних централей.

Організації Визвольного Фронту взяли під свій вплив Ліґу Американців Українського Походження, що згодом намагалася виконувати функцію відділу УККА. Але Ліґа після смерті останнього голови Т. Шпікули не відбувала своїх зборів, тільки її агенди провадив Володимир Ничай. В 1965 р. оформилася опозиційна централь в Чикаґо — Об'єднання Українських Американських Організацій в Ілліной. Згодом в 1974 р. дійшло, як вже згадано, до консолідації всього громадського сектора головно завдяки договоренню між речниками найбільших політичних середовищ — ОУН С. Бандери та А. Мельника. До нового сконсолідованого чикаґського відділу УККА увійшли також неутральні організації — професійні, жіночі, комбатантські, деякі прицерковні та інші товариства. Головами УККА в Чикаґо були Ю. Куляс, М. Панасюк і найдовше М. Харкевич (від 1978 р.). З 1990 р. О. Бараник. УККА в цьому часі стало найбільш авторитетним центром українського життя в Чикаґо, що змінилося після XIII-го конгресу УККА в 1980 р.. Тоді частина організацій відійшла від УККА і в більшості досьогодні стоїть осторонь, а деякі утворили паралельний відділ Українсько-Американської Координаційної Ради (УАКРада) в 1984 р. Очолив відділ УАКРади О. Коновал, а від 1990 р. З. Туркало.

Організації нової еміграції

Зрозуміло, що з приїздом нових емігрантів вже в 1948-49 рр. виринала потреба їх самоорганізації. Вони мали свої проблеми, прийшли із власним досвідом організованого життя, а також бажали розвинути свій суспільний інстинкт та смак. Першою організацією, що постала на зразок нью-йоркської „Самопоміч”, був саме відділ цієї суто новоемігрантської непартійної, а радше суспільно-харитативної організації. При „Самопоміч” в Чикаґо скоро постала щадничо-позичкова каса, створився товариський клуб „Бесіда” та оформилися як секції об'єднання — професійні групи учителів, правників, лікарів, інженерів тощо, як також спортова секція. Із цих секцій потім постали в Чикаґо численні самостійні професійні товариства, які згодом виявляли дуже замітну діяльність, напр., Лікарське Товариство, Товариство Українських Інженерів, Об'єднання Ветеринарів, Учительська Громада. Деякі професійні товариства мали тут свої крайові централі (лікарське, бібліотекарів), як також у Чикаґо постали та мають свій осідок світові централі — Федерація Лікарських Товариств та Союз Українських Кооперативів Америки. При „Самопоміч” виникла радіослужба та покладено підвалини під видавничу кооперативу тижневика „Українське життя”.

Найтривалішою установою при об'єднанні „Самопоміч” стала каса під тією ж назвою, що швидко розвинулася в модерний банк на кооперативних основах, який увійшов в американську систему кредитових спілок та між ними видатно вибився.

Система й структура нових організацій, як вже сказано, наслідувала організації в Західній Україні, а ті були перенесені хоч на короткий час в табори ДП в Німеччині й Австрії. Поволі виникли й деякі нові організації, які не мали

попередніх моделей серед українців в старому краю. Замітно, що ніде не потворилися в Америці українські етнічні профспілки, хоч в Європі такі, навіть вдалі, спроби були (Франція і Бельгія). Нові емігранти, як перед тим і старі, нормально включилися до загальноамериканських профспілок. Варта відмітити, що нові емігранти майже не увійшли, за винятком хіба невідомих одиниць до американських масонських об'єднань, хоч серед старої еміграції, а навіть винятково серед українців у Франції, українські секції масонських лож поставали. (Дальший огляд організованого життя в Чикаго й околиці буде зрозуміло коротким і поверховим, бо існуючі в 1988 р. організації й установи подані в окремій частині цієї книги-збірника. Організації, які діяли раніше, а про які немає окремого звітлення, повинні б бути ширше згадані в цьому огляді. Та про них вже не легко зібрати дані, що залишаємо майбутньому історикові. Автор обмежиться вирахуванням їх та схарактеризуванням їх праці і суспільної ролі).

Інші суспільні організації

Як до Другої світової війни, так і після війни, організоване українське життя в Чикаго було дуже здиференційованим. На американський зразок, українці скоро навчилися мистецтва самоорганізації у всяких ситуаціях та для кожної мети. „Стара” еміграція перед другою останньою війною мала понад сто організацій. Крім відділів братських союзів та кількох прицерковних організацій, ті міжвоєнні організації, відділи, клуби, комітети тощо перестали існувати. Нова еміграція потворила свої організації, які в більшості перетривали більш, як одну генерацію. Проте деякі також припинили своє існування, а з деякими це станеться за десять або кільканадцять років. Всіх українських організованих одиниць в Чикаго й околиці — союзів, організацій, товариств, їх відділів, клубів та установ може бути на 1988 рік близько 180-200. Можна очікувати знов, що прицерковні та братські організації найдовше збережуться, хоч не обов'язково ті самі їхні відділи. Винятково довгу життєздатність виявляють жіночі організації (Союз Українок Америки, Золотий Хрест), як також ще багато потенційности мають повоєнні організації молоді. Гірше стоїть справа з комбатантськими організаціями; вони назагал розраховані на вік життя даної комбатантської групи. В 1980-их рр. природньо ліквідуються організації українських армій доби визвольних змагань. Ще діють, але із послабленою діяльністю, колись дуже активні Братство дивізійників та два товариства вояків УПА. Якийсь час був активним в Чикаго осередок „Вільного Козацтва”, своєрідна військово-суспільна організація, яка намагалася плекати козацькі традиції та політично примикала до гетьманців. В 1970-их рр. тут був центр цієї міжкрайової організації, яка навіть видавала свій журнал, з А. Кушинським у проводі. З 1950-их рр. існує в Чикаго Об'єднання бувших Вояків Українців, що бажало згуртувати комбатантів різних армій, але і воно не стало одноцільним, лиш одним серед інших комбатантських організацій. Зокрема не вдалося йому притягнути українських колишніх вояків американських збройних сил. Останні мають в нашому місті станицю Ветеранів Чужоземних Воєн ім. Косовича й Іванка (Veterans of Foreign Wars, Kosowitz — Evankoe Post 9420), більшість членів яких гуртується з парафії св. Миколая. В Чикаго діє також український відділ „Американського Легіону” (American Legion). Створений в 1970-их рр. Міжкомбатантський Комітет (довголітній голова Кашуба) діє тільки в Чикаго, але останнім часом і він послабив свою діяльність. Не від речі буде

**«Memorial Day» на цвинтарі св. Отця Миколая,
члени станиці Ветеранів Чужоземних Воєн ім. Косовича й Іванка**

згадати, що після впровадження добровільної військової служби в Америці, у збройних силах ЗСА служить відносно малий відсоток українців.

Серед давніх емігрантів зразу по приїзді жевріло почуття локальної приналежності. Тому поставали товариства односельчан чи виходців з одного повіту. Згодом це виявилось більше в намаганні гуртуватися людям з одного історично-регіонального комплексу. Нова еміграція не була імунна проти локалізму. В Чикаго колись діяв активний „Клуб Львов'ян”, „Карпатський Союз”, Організація Оборони Лемківщини. Ще діє осередок Гуцулів, земляків Засяння, Ярославщини сьогодні під Польщею (Комітет Ярославщини і Закерзоння), земляцька організація Забужанщини та інші. Більшість із них збирають документацію про свої регіони та намагаються її видавати. Так само відбувають регіональні зустрічі-з'їзди.

Бажано дещо більше сказати про організації молоді. Три світські виховні молодечі організації — Пласт, СУМ і ОДУМ — створені на давніх зразках ще з України або таборів ДП стали більше, як добровільними спілками. Вони вже мають свій інституційний характер, систему, стійку структуру, допоміжні інституції, майно і готову — меншу чи більшу — клієнтелю. Так само вони готують свою кадрову (провідницьку) зміну. Такі організації мають шансу перетривати й проіснувати принайменше ще одне покоління. Цілком певно, що можуть постати модифікації в тих організаціях, зміни в методах праці, може навіть і часткове

Оселя Осередку СУМ ім. М. Павлушкова в Барябу, Вісконсин

впровадження англійської мови, але цим організаціям не грозить ліквідація з відходом теперішнього проводу. Суспільно-політичні організації не є в тій ситуації, тому деякі намагаються зберегти вплив на організації молоді, щоб продовжи-

Домівка СУМ-у

Домівка Пласту

Домівка ОДУМ-у

ти власне існування через доплив членства з організацій молоді. В Чикаго це більше помітно, як деінде, але це є загально-емігрантським явищем. В тривалості молодіжних організацій важливу роль відіграє атрактивність їх типової діяльності — табори, самодіяльність, зустрічі, мандрівки, однострої тощо. Найчисленнішими з молодіжних організацій є СУМ і Пласт. Цей останній у роки свого найкращого розвитку зазнав трагедію, яка потрясла цілою українською спільнотою. 28 червня 1960 р. в час таборування на Великому Лузі у стеїті Вісконсин згинув у хвилях зрадливої річки Вісконсин шість юнаків. Їх імена — Орест Куриляк, Роман Кучма, Ігор Левицький, Орест Нікорович, Юрій Припхан та Олег Шеремета — закарбовані на таблиці у пластовій домівці, нагадують пластовій молоді, що „велика гра” без відповідальності може бути небезпечна.

Приклад нестійкості деяких молодіжних організацій дає студентське життя. В 1950-60 рр. існувала в Чикаго активна Студентська Громада на зразок таких товариств в Галичині та на еміграції в Європі й нав'язуючи до подібних громад ще на Наддніпрянщині до революції. Чикагська Громада спочатку була спільною для студентів усіх високих шкіл Чикаго та входила в склад Союзу Українських Студентських Товариств Америки. Але в 1960-их рр. прийшла мода на українські студентські клуби при окремих університетах і коледжах, з яких деякі були активніші, а інші мало активні або й швидко переставали існувати. Разом було 5-6 таких клубів без якогось пов'язання між собою, а вже майже ні один з них не брав участі в крайовій студентській організації. Найактивнішими майже постійно були студентський клуб при Іллінійському Університеті в м. Чикаго та Студентська Громада Іллінойського Університету в Шампейн-Урбані. Деякі з

Українська Студентська Громада при Іллінойському Університеті в Урбані, 1962 р.
В другому ряді сидять проф.: Д. Штогрин, Є. Розумовський і останній в ряді М. Брицький

них провадили цікаву діяльність, зокрема популяризуючи українську культуру на кампусах, а більшість мали ефемерне існування залежно від того, чи були серед українських студентів активісти чи ні.

Так само діяли якийсь час студентські ідеологічні товариства, найдовше колись дуже активне в нашому місті Товариство Української Студіюючої Молоді ім. Міхновського (ТУСМ) під впливом Визвольного Фронту, яке ще й досі існує, але без якоїсь помітної діяльності. В 1985 р. створено в Чикаго Українське Академічне і Професійне Товариство ім. Міхновського з колишніх членів ТУСМ-у (голова Василь Зарічний в Спрінгфілді). Так само в Чикаго було доволі активним з численним членством в 1950-60-их рр. Товариство Українських Студентів Католиків „Обнова”. Це товариство кінцем 1960-их рр. завмерло, а католицькі студенти знайшли нові форми своєї діяльності, головню в прицерковних братствах молоді. Лиш довше проіснувало Академічне Об’єднання „Обнова” із колишніх повоєнних студентів, але і про його діяльність останню не чути.

До організацій молоді слід зарахувати спортові товариства, поміж якими головне місце займає Українсько-Американське Спортове Товариство „Леви”, засноване в 1950 р. В Товаристві діяло кілька секцій, з яких гарно розвивалися футбольні і волейбольні дружини, що здобули кілька призів, шахова секція та інші. Спортом займалися інші молодечі організації, футбольна дружина „Крила” (при СУМ-і), волейбольні дружини в Пласті, при студентських товариствах тощо. У спорті з Чикаго відзначилися: шахіст Мирослав Турянський та тренер американської жіночої волейбольної дружини на Олімпіаді в Сеулі, Південна Корея, Тарас Ліськевич.

Деякі громадсько-суспільні акції

Українська громада в Чикаго, вся або її більша частина, включалася в акції, що їх провадило все українське громадянство. Це була, наприклад, в 1947-48 рр. акція за надання азилю бійцям Української Повстанської Армії, котрі прибули на захід в рейдуєчих частинах. Ця акція змобілізувала український загаль без огляду на партійні симпатії, а головню розвіяла міт про „неіснування” УПА, що

Антикомуністична маніфестація 1953 р. в 20-річчя голоду

ще покутував серед деякої частини українського суспільства в таборах ДП. Згодом, в розгарі „холодної війни”, коли американці почали цікавитися справами підсоветських народів, треба було розбити міт про „народи Росії” та „непередрішенство” щодо майбутнього цих народів. Українці на еміграції, в тому і в Чикаго, дружньо нові і давні емігранти, захистили принцип відрубності та політичної незалежності українського народу.

Відзначення 70-ліття державності і 1000-ліття Хрещення бенкетом УККА в січні 1988 р.

Дуже специфічна чикагська справа виринула в 1953 р., коли розпочато заходи депортувати одну українську наддніпрянську сім'ю в Чикаго (Волковців) за те, що вони подали невірні дані про себе (щодо місця народження й інше). Згодом це виявилось і, за літерою американського закону, такі особи підлягали депортації. Створився в Чикаго окремий Комітет оборони Волковця і йому подібних, головами якого були спочатку о. О. Мицик, а згодом В. Ростун. Місцеві українці, головню за походженням із підсоветської України, не лише збирали засоби для судової та політичної інтервенції в Конгресі, але також самі відкрито ангажувалися в цю акцію. Врешті справу виграно в американському суді в 1957 р. в тому сенсі, що хто з емігрантів приїхав до ЗДА на підставі неправильно поданих даних, щоб рятувати себе в таборах ДП перед советською депортацією (і такі ж дані склав перед американськими чинниками), не поповнив злочину; така особа може легально повернути свої правдиві дані та уважатиметься правоздатною прохати про американське громадянство. Вислід цієї акції допоміг не лише наддніпрянцям, але також дивізійникам та бійцям УПА. Багато зробив для цього своїми зв'язками адвокат Р. Смук.

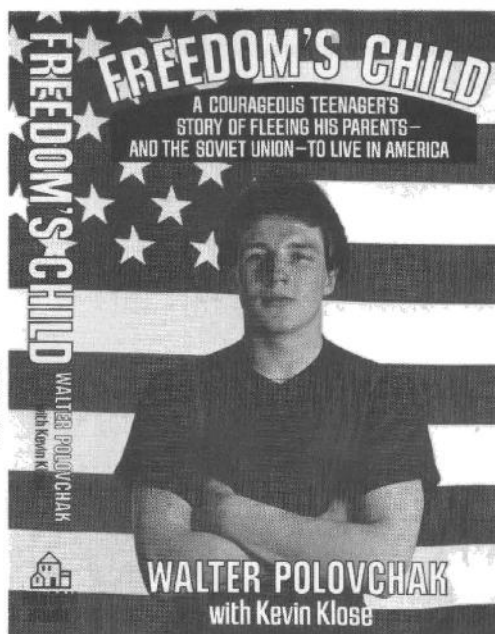
Подібна справа сталася в Чикаго вже у 1980-их рр., коли адвокат Ю. Куляс по довгих зусиллях захистив перед видаленням до СРСР батькам їх малолітнього сина Володимира Половчака. Ця справа набрала голосного звучання в загально-американській і міжнародній opinio. На жаль, не вдалося оборонити українського

On his eighteenth birthday, Walter Polovchak finally became an American citizen.

ISBN 0-394-55926-4

Обгортка книжки Володимира Половчака

моряка Мирослава Медведя, якого проти волі депортовано до СССР в 1985 р. У цій справі чикагська громада, зокрема молодь виявила багато активності.

Справа Медведя, як і майже одночасова тяганина з видаленням і відданням Івана Дем'янюка урядові Ізраїля, а потім незакінчена над ним судова справа так само викликали рішучу реакцію в українській громаді. Це було пов'язане також з обороною українського імені перед намаганням приписати українцям антисемітизм. В цю акцію включилося молоде і середнє покоління, і для цього постала в 1982 р. Організація проти Знеславлення Українського Імені (Ukrainian Amer-

Маніфестація у 25-ту річницю голоду

ican Justice Committee). Комітет під активним проводом свого першого голови о. Петра Галадзи провів корисну вияснювальну працю та нав'язав співпрацю з подібними організаціями інших етнічних груп; активними в цій організації є далі д-р Мирон Куропась та Володимир Тюн.

Подібною ініціативою, що змобілізувала молодих людей, була справа оборони людських і національних прав в Україні. В 1980 р. постав Комітет в обороні Людських Прав в Україні; Комітет в 1984 р. перейменовано на організацію „Американці в обороні Людських Прав в Україні” (Americans for Human Rights in Ukraine), а її очолили спочатку Наталка Завадович, а потім Віра Еліяшевська. Обидві організації провели значну діяльність, відбуваючи масові віча і доповіді з участю також неукраїнців, збираючи фонди на оборонну активність чи то моряка М. Медведя, І. Дем'янюка, чи то проти невинуватених атак на українців з-боку федерального Бюро Спеціальних Досліджень або ж відомої групи Візен-таль, яка вишукує воєнних злочинців.

На відтинку співпраці в Чикаго між еміграціями із Східної Європи слід згадати дві організації: Українську Станицю Американських Приятелів АБН, що є складовою частиною загальної міжнародної організації АБН, а також, що співпрацює із чикагським Комітетом Тижня Поневоленних Народів. Разом із цією останньою організацією українці відмічають щороку у липні т. зв. Тиждень Поневоленних Народів. Українці, зокрема із середовища Визвольного Фронту, активно співпрацюють у цих імпрезах. Іншою формою міжнаціональної співпраці була участь українців індивідуально в 1960-70-их рр., зокрема тих, котрі не включилися в акцію і програму АБН, в Аліансі Дружби (Alliance of Friendship), що складалася з емігрантських груп польської, чехословацької, сербської та української; українська делегація згодом вийшла з Аліансу через непогодження з поляками щодо етнографічних кордонів.

В Чикаго була ще також спроба налагодити співпрацю та порозуміння із жидами. З місцевим жидівським естаблішментом нав'язали корисні зв'язки в 1970-их рр. з українського боку Ю. Куляс, М. Куропась, Люба Маркевич через Іллінойську Міжетнічну Раду (Illinois Consultation on Ethnicity). З жидами з України в Ізраїлі була спроба деяких осіб в Чикаго нав'язати співпрацю через Єврейсько-Українське Товариство в Єрусалимі, головою якого є Яків Сус-ленський.

Участь українців в американському політичному життю

На відміну від деяких інших національних груп в ЗСА, українці мало активізувалися, а ще менше відзначилися в політичному житті цієї країни. Чикаго не творило винятку в цьому відношенні. Що-правда, українці як громадяни ЗСА беруть участь у виборах, поважна частина визначає себе як прихильники однієї чи другої партії, але не бажають або не вміють ангажуватися активно чи то індивідуально, чи як громада. Ми можемо мати кількох діяльних партійних репрезентантів (precinct captains), навіть у виборчий час закривувати етнічну секцію однієї чи другої партії, але не мали до останнього часу поважних кандидатів та вибраних репрезентантів до міської ради, стейтових легіслатур, а вже поготів до конгресу. Були спроби висувати кандидатів до конгресу — адвоката Михайла Гінка від демократичної партії та Степана Забродського — від республіканської. Але в обидвох випадках шанси їх вибору були мінімальні. Так само

**Відвідини п-ства Ярослава і Слави Стецьків
та делегації Визвольного Фронту в губ. Томсона**

кандидував до конгресу ЗСА у сусідньому стейті Висконсин колишній чикагівець Ю. Оліськевич. Щойно у 1980-х рр. служили молодші українці з повоєнної еміграції в стейтових законодавчих палатах Ілліной: республіканський кандидат в генеральній асамблеї — адв. Борис Антонович (1976-77) та демократ Мирон Куляс (від 1979 р.), а також республіканець Володимир Дудич в сенаті (від 1984 р.). Найвище політичне призначення отримав М. Куропась, будучи в час республіканської адміністрації асистентом в раді публічних зв'язків президента Джеральда Форда в етнічних справах (1975-76). Речником українців в Чикаго в демократичній партії є від 1970-их рр. адвокат Ю. Куляс, що є також членом комісії людських взаємин при міській управі; давніше мав впливи в чикагській демократичній „машині” Михайло Канюк.

Українська делегація у мейора Р. Дейлі в 1963 р.

Річард Дейлі, мейор міста Чикаго на відвідинах української громади в 1973 р.

У виборах українські виборці не виступають однотайно. Стара еміграція до війни, подібно, як інші східноєвропейські „етніки”, голосувала в більшості за демократами, а нова, будучи радикально антикомуністичною, воліє голосувати за республіканцями, головню в президентських виборах. Але це не є правилом, і виборча поведінка українців в Чикаго більш знюансована. Немає також тенденції українців творити виборчі блоки з іншими групами. До речі, ні в одній виборчій дільниці українські голоси не є вирішальним чинником.

Збереження культурної спадщини, школи і мистецька самодіяльність

Властиво, плекання української культури, в тому і мови стало чи ненайістотнішим проявом життя та діяльності української еміграції за океаном. Цій меті присвячується найбільше людської енергії та засобів. В цьому відношенню вже стара еміграція мала чималі досягнення ще до 1945 р. Однак їй робиться закид, що не зуміла передати ці національні вартості та зберегти українську культуру в більш характерних її виявах, як лише танок, пісню, може ще деякі звичаї й народню кухню, і передати їх третій і четвертій генерації. Нова повоєнна еміграція приїхала сюди з більшими можливостями та людськими ресурсами. До Америки і до Чикага прибуло багато інтелігенції, культурних працівників, педагогів, мистців, літераторів і освічених культурних діячів, яким було легше виконувати цю функцію культурної еміграції. Для багатьох це було місцією виходу з батьківщини, щоб розвивати й продовжувати ті культурні надбання, яких саме існування було загрожене в Україні під чужим режимом, як також творити нові.

Як це своє призначення українська еміграція виконала, головню тут в Чикаго та нашому стейті?

Шкільництво

Найбільшим досягненням українців Чикаго на освітньому полі є цілоденна Школа при катедрі св. Отця Миколая, котра в один час була й найбільшою українською школою в Америці, нараховуючи бл. однієї тисячі учнів. Заснована в 1936 р., ця школа швидко розвинулася з прибуттям нової еміграції та поселенням новоприбулих у т.зв. „українській дільниці” в околиці католицької і православної церков. Новоприбулі родини приїхали з кількома дітьми в молодшому віці, а інші ще тут народилися. Отож, треба було їх посилати до „своїї” школи, хоч це була в суті речі американська школа, і мала одну годину україномовного навчання в день. Але вона себе ідентифікувала як українська школа, і це мало вплив на свідомість учнів. Крім того, плекалася в тій школі культура, зокрема пісня, мова, а головню релігія в українським обряді. Деякі батьки намагалися більш „українізувати” цілоденну школу, що доводило до обопільної критики. Всупереч всьому, можна ствердити, що Сестри Василіянки, які багату вклали у навчання й виховання українських дітей в Чикаго, сприяли збереженню етнічності наших дітей.

Ця школа розрослася до того ступня, що скоро треба було збудувати нові приміщення, що сталося завдяки спільному зусиллю Отців Василіян, батьків та всієї громади в 1955 р., коли закінчено новий модерний шкільний будинок Школи св. Отця Миколая за пів мільйона доларів. Ще раніше (ініціатива в 1945 р. о. Сильвестра Журавецького) виник був в Чикаго проєкт творення української середньої школи, яка в 1950-60-их рр. мала усі шанси просперувати і була б дала нашій громаді дуже корисні висліди. Однак цього не вчинено, і вже мабуть не можна було зробити після того, як почалася в Чикаго „календарна війна”. В час цієї

Школа св. Отця Миколая

Участь українських дітей школи св. о. Миколая у щорічній маніфестації т.зв. «Американського Дня» (I Am American Day) — 15 вересня 1957 р.

повоєнної кон'юнктури і збільшення населення у шкільному віці серед нашої еміграції створено в Чикаго в 1956 р. ще одну цілоденну католицьку школу, а саме при парафії Різдва Богородиці на півдні міста. Але у зв'язку із переселенням наших родин із тієї околиці, число дітей зменшилося і на початку 1980-их рр. цю школу закрито, а будинок стоїть порожній.

Чимало українських учнів ходило до інших приватних чи публічних шкіл. Батьки все таки бажали дати своїм дітям українознавчу освіту. Тому вирінула потреба створити окремі суботні школи. В українській дільниці цим зайнялася Учительська Громада за подібними зразками, як це робила нова еміграція по інших осередках. За незначними винятками, до Школи Учительської Громади, яка скоро стала також найбільшою в Америці (понад 700 учнів кінцем 1960-их рр.) ходили майже виключно діти нової еміграції. Цю школу пізніше перебрало під свою адміністрацію товариство „Рідна Школа”. Подібні суботні українознавчі школи постали заходом і під опікою інших організацій. наприклад, СУМ-у на півдні міста та в Палатайні, Ілліной, як також їх творили православні та деякі католицькі парафії. До цих вже вписувалися і деякі діти батьків із старої еміграції; подекуди для них творили окремі англомовні класи. Найбільшими, поруч із Шко-

Учителі й учні Школи Українознавства «Рідної Школи» в 1987 р.

Православна Школа Українознавства при катедрі св. кн. Володимира

лою Українознавства тепер „Рідної школи”, були православна катедральна Школа Українознавства (також із матуральною клясою) та Школа при католицькій парафії св. Йосифа (без вищих кляс). В 1988 р. в Чікаго й околиці, не враховуючи шкіл поза стейтом Ілліной, було: 1 цілоденна (200 учнів, в тому 30 неукраїнських), 2 суботні українознавчі (з всіма клясами, включно з матуральною), 3 суботні з неповними клясами (1-7); існує ще кілька малих шкілок релігії й українознавства, в більшості при деяких католицьких і православних парафіях та при баптистській церкві. Все таки загальне число дітей охоплене якимось українським навчанням не переходить тепер 450 українських дітей; це справді невисокий відсоток дітей українського роду в метрополітальному Чікаго, яких 20 відсотків. Для порівняння варта подати на підставі звіту Ради українського

Українські діти беруть участь в маніфестації у 50-ліття голоду в Україні

шкільництва при місцевому УККА, яким був стан українського шкільництва перед десяти роками (в 1978 р.). Згідно з цими даними (див. „Вісті Укр. Конгресового Комітету, Відділ в Чикаго”, ч. 3, 1978), в Чикаго діяли, крім цілоденної школи св. Отця Миколая, 5 суботніх шкіл українознавства, 3 передшкілля і два садки, в яких вчилася разом 967 учнів. Беручи до уваги, що деякі учні могли відвідувати цілоденну і суботню школу, усіх українських дітей, охоплених якимось українськомовним навчанням, могло бути в Чикаго й околиці бл. 850 — 900. Навіть враховуючи наявність тепер меншої кількості українських дітей у шкільному віці (у зв'язку із зменшенням народжень, що є загальним американським явищем в 1970-их рр.), все таки це зниження відсотку із прибіл. 30 до 20 усіх українських дітей у шкільному віці на протязі десятих років є багато значущим і тривожним з погляду збереження етнічної культури серед дорослячого покоління. Більшість українознавчих шкіл перебувають в педагогічному пляні під зверхністю Шкільної Ради при УККА, а православні школи довгий час належали до Шкільної Ради при Консисторії УПЦеркви.

Щоб доповнити кадри учителів, головно молодших, виникла думка про створення педагогічних курсів в Чикаго. Ініціативу піднесла Учительська Громада, але курси були фінансово самовистачальні й утримувалися з оплати студентів та датків громади. Розплановано курси на два роки із програмою двісті годин із українознавчих та педагогічних предметів. Викладали професори американських високих шкіл або деякі досвідчені педагоги з середніх шкіл ще з України. Директорами були д-р Людмила Кодельська та проф. Мирослав Семчишин. Річно вчалося на лекції від 10 до 16 студентів. Свідоцтва закінчення курсів учителів отримали в 1964-76 рр. 36 осіб. Опісля, ведення Педагогічних Курсів ім. Петра Могили перейняла Філія Українського Католицького Університету та вела їх до 1981 р., коли навчання припинилося через брак кандидатів.

Крім шкіл, треба згадати два товариства-групи, що займалися позашкільною освітньою діяльністю на академічному рівні. Безпосередньо перед війною постав з випускників університету Український Мистецький Клуб (Ukrainian Arts Club), який продовжував коротко існувати ще в 1950-х рр. Клуб плекав українську

Викладачі і студенти Українського Педагогічного Курсу Учительської Громади в Чикаго з нагоди закінчення курсу 13 липня 1968 р. Перший ряд: Орест Городиський, Юрій Сидорович, Людмила Кодельська, Мирослав Семчишин і Василь Маркусь

Three Act Comic Opera
**"ZAPOROZIETIS
UZ DUNOJAUS"**

Music by S. Gulak-Artemovski

Presented by Roseland Aido Chorus – Directoress Dorothy Yuden

November 9th | **Milda Theatre**
1958 3140 So. Halsted St., Chicago8, Ill.

Афіш литовської опери в Чикаго
«Запорожця за Дунаєм» поставлено литовською мовою 9 листопада 1958 р.

культуру в формі дискусій та влаштування деяких імпрез на вищому рівні; до нього вписалися деякі абсолюенти високих шкіл з-поміж новоприбулих, але, мабуть, не маючи ініціативного проводу, цей клуб перестав діяти. Подібно в 1963 р. вже з-поміж новоприбулих молодших університетських випускників постав Академічний Клуб, що спочатку провадив різноманітну культурну та товариську діяльність, запрошучи доповідачів ззовні і особливо ініціюючи цікаві дискусійні вечори; але Клуб проіснував тільки до 1967 р. Головами були: В. Маркус, О. Куріца і М. Куропась.

Різні ділянки української культури розвивалися у формі самодіяльності при окремих організаціях, головню молодечих. В цьому відношенні така діяльність була продовженням того, що робила передвоєнна еміграція, хоч постали цілком нові ініціативи, ансамблі та самодіяльні групи й інституції. Продовжували своє існування тільки два церковні хори — Свято-Троїцький при православній кафедрі св. Володимира та католицький ім. Лисенка — при церкві св. Миколая. Інші були засновані по війні, а чимало з них існували лиш коротко, хоч їх діяльність була помітною.

Музично-співацькі колективи

Український Національний Хор (диригент Юрій Бенецький) з-перед другої війни залишив гарну традицію музичної культури в Чикаго. Після нього постало кілька інших хорів, серед яких особливо відзначився Український Чоловічий Хор „Сурма”, створений в 1949 р. із співаків з-поміж нової еміграції, що прийняв назву відомого львівського хору. Новими хорами з довшим існуванням були: при церкві св. Миколая — „Славути”, при парафії св. Володимира й Ольги — „Прометей” (обидва мішані) та мішаний хор при православній церкві св. Андрея. Крім цих, існувала та існує низка інших хорів — мішаних, чоловічих, жіночих, молодечих чи й шкільних, серед яких гідний уваги юнацький хор СУМ-у „Ватра” та „Верховина” при кафедрі св. Отця Миколая. Взагалі, можна сказати, що хорове мистецтво серед різних форм культурної діяльності розвивалося найкраще. З диригентів, які діяли в Чикаго й здобули позапарафіяльне і позамісцеве визнання, варта згадати Омеляна Плешкевича, Івана і Василя Трухлих (батько і син), Романа Андрушка, Юрія Яремівича та Надю Савин; остання диригувала в 1988 р. чикагським камерним ансамблем, складеним із професійних співаків неукраїнців, що виконували український репертуар. Ансамблем бандуристів ОДУМ-у коротко в Чикаго диригував відомий керівник української капели бандуристів. Григорій Китастий (1964-67), а також А. Луппо. В 1980-их рр. постав молодечий хор „Байда” (дир. Володимир Попович).

Хор «Сурма» виступає на Святі Державности в 1988 р. — дир. Роман Андрушко

В Чикаго діяли якийсь час дві духові оркестри — при катедральній школі св. Отця Миколая (дир. Іван Повелячек) та при осередку СУМ від 1954 р. (дир. І. Барабаш, згодом Роман Попович і Михайло Голіян). Крім цих, коротко існували струнні камерні та естрадні оркестри, музичні й співочі тріо, квартети тощо. В 1945-57 рр. диригентом Симфонічної Оркестри в Чикаго був відомий ще із Петербургу диригент тамошньої опери, наш видатний земляк Олександр Малько, що помер в Австралії, де він диригував симфонічною оркестрою в Сіднеї (†1961). В Чикаго довгий час жив і тут помер видатний композитор та педагог Василь Шуть (†1982), що перед війною працював диригентом в Києві та написав кілька симфоній і п'єс з дитячого репертуару, як також якийсь час тут жив знавець і композитор релігійної музики Мирослав Федорів. Із солістів-співаків слід згадати Ію та Люба Мацюків, хорватського співака Павла Покорного, що часто виступав на українських сценах, та Івана Рудавського, а з піяністів Ігоря Білогруда, що провадить понад тридцять років свою власну музичну школу-студію та створив кілька композицій. Виконавцями-інструменталістами ще були Мирослав Дуда (челіст), Володимир Чижик (скрипаль), піяніст Володимир Касараба (†1989) (також композитор). Навчанням музики, зокрема гри на фортепіані займалися в Чикаго кілька музичних педагогів: Ельва Барабаш (в Чикаго Мюзикал Коледж), Євген Гратович (скрипаль, викладав в Університеті Де Поль), Іван Давній (з Чикаго, працює у Висконському Університеті в Мільвокі), Степан Старик, Олена Сидоренко-Квірнбах, Марта Стадник й інші. Слід згадати доброго спеціаліста виготовлення скрипок, що працював в Чикаго, а саме Зенона Петеша та Ярослава Лехнюка, який виробляв французькі сопілки (френч горн). В 1950-их рр. була спроба створити Музичну Школу ім. Лисенка на зразок деяких шкіл чи інститутів по інших містах Америки, але це не дало тривалого висліді.

Часто виступали в Чикаго відомі інструменталісти та солісти з концертами з-поза нашого міста, давали концерти солісти з України та українські провідні виконавці і хори з різних країн Європи й з Австралії. Взагалі тут відбувалося багато різних музичних імпрез, хоч досі немає доброго імпресарію українця; часто цим займаються суспільні й культурні організації або чужинці. Місцеві хорова-музичні ансамблі та солісти виступали також поза Чикагом, зокрема хор „Прометей” кілька разів виїжджав до Риму. Музичні виконавці і хори в Чикаго так само нагнали велику кількість платівок.

Театр, народний танок і балет

Після доволі активних, але ефемерних аматорських театральних ініціатив до часу приїзду нової еміграції, від 1950 р. українська театральна діяльність мала шансу піднятися в нашому місті. Останнім гідним уваги досягненням старої еміграції на театральному полі була постановка в Опера Сивік в січні 1949 р. опери М. Лисенка „Тарас Бульба” (режисер Дмитро Чутро, співаки в більшості неукраїнці). До Чикаго приїхали нові професійні сили та чимало любителів театру, які взялися за створення українського театру. В 1953 р. постало Українське Театрально-Музичне Товариство „Нова Сцена” на чолі з Теофілем Форовичем, яке проіснувало до 1964 р. На протязі цього часу театр дав бл. 20 вистав, серед них кілька перекладів з чужих мов, та кілька ревій й інсценізацій. Серед п'єс окремо варта згадати „За двома зайцями” і „Циганку Азу” та „Марусю Богуславку” (всі М. Старицького) і „Мину Мазайла” (М. Куліша). Режисерами були Емілія Кулик та Ф. Омелянович-Павленко. При „Новій Сцені” діяла оркестра

(дир. І. Пováлячек) і танцювальна група (кер. Олександр Вдовиченко). З театром близько співпрацювала відома із своїх виступів в Чикаго й поза театром рецитаторка Рома Турянська. На радіопередачі С. і Л. Самбірських з рамені театру відбувалася на протязі трьох років легка програма гумористичного характеру „Повітряний театр” у виконанні Е. Кулик та Іллі Матулка.

Десять років (1971-81) діяла в Чикаго молодіжня Театральна Студія при парафії св. Володимира й Ольги, мистецьким керівником якої був Любо Цепинський, а головою Оріся Гарасовська. Студія згуртувала понад 70 юнаків і юначок, в більшості середньошкілників та студентів і підготувала три оригінальні п'єси оперетково-музичного характеру „За сестрою”, „Непереможний клич” та „Дебютантка” (укладу самого режисера Л. Цепинського), що їх було з успіхом поставлено по кілька раз в Чикаго, а також Студія з ними об'їхала головні осередки Америки та Канади. В Студії були добра танцювальна група та хор. Крім цих „великих” п'єс, Студія приготувляла щорічні Свято-Миколайівські вечори та дала цілий ряд інших виступів, головню танців і балету.

Кілька аматорських п'єс і ревій ще представили виховні організації, головню драматичний гурток при осередку СУМ-у ім. Павлушкова, що створився в 1950 р. Найбільшим досягненням гуртка була постановка „Лісової пісні” Л. Українки в 1958 р. Згодом сумівський гурток приготував ревійні вистави. Останню театральну справу в Чикаго цілком занепала. Іноді ще приїжджають в ряди-годи театральні групи з Торонта (головню „Заграва”) та Студія Живого Слова Л. Крушельницької з Нью-Йорку: давніше гастролювали тут „Веселий Львів” та „Театр в п'ятницю” з Філядельфії.

Як скрізь, українські народні танки, були завжди популярні і в українській чикагській громаді. Коротше чи довше танцювальні ансамблі діяли тут при організаціях молоді, в українознавчих школах, при церквах або як окремі ансамблі.

Сцена із виставки «Непереможний клич» у виконанні Театральної Студії Молоді

Танцювальний ансамбль «Україна» при осередку СУМ ім. М. Павлушкова

Згадаємо кілька таких, що проіснували довше та вибилися своїми виступами. До Другої світової війни в Північній Америці домінувала „школа” Василя Авраменка та Василя Костева. З 1950-их рр. прийшли сильні впливи українського танку, як його інтерпретують сьогодні в Україні, головню Павла Вірського. Проте, більшість емігрантських хореографів ставиться критично до акробатичних тенденцій в танковому мистецтві в УСССР.

СУМ zorganizував від початку свою танцювальну групу, що згодом прийняла назву — ансамбль „Україна” (від 1978 р.), мистецьким керівником якого став Євген Літвінов. Разом із школою народнього балету, цей ансамбль бере участь у частих виступах, в тому й перед неукраїнською публікою в Чикаго та поза ним. Танцювальним ансамблем при ОДУМ-і, що згодом став відомим під назвою „Метелиця”, керували Микола Островський та Іван Іващенко. В 1970-их рр. при кафедрі св. Отця Миколая діяв чисельний молодечий співочий і танцювальний ансамбль „Верховина” (дир. хору Ярослава Проців), члени якого їздили в 1975 до Риму. При церкві св. Володимира й Ольги постав в 1978 р. ансамбль „Громова-виця” та балетна школа під керівництвом колишніх студійників Театральної Студії Молоді, Роксани Дикої-Пилипчак і Марти Козицької. „Громова-виця” також часто виступає перед неукраїнською публікою та виїжджає поза Чикаго. В Чикаго іноді виступав танцювальний ансамбль „Дніпро” з Мільвокі під керівництвом Миколи Процка.

Образотворче мистецтво

Це ще одна галузь культурної творчості, яка сильно розвинулася по війні в українській громаді Чикаго. Деякі мистці прибули сюди із фаховою освітою та своїм мистецьким доробком вже з Європи, а інші вже тут оформилися чи навіть народилися. Із старої еміграції Микола Брицький був професором мистецтва в

**Мистець із старої еміграції
Микола Брицький**

Іллінойському Університеті та малює в експресіоністичній манері, включно із багатьма розписами римо-католицьких церков. Поміж новоприбулими діяли тут вже оформлені мистці традиціоналісти Марія Гарасовська-Дачишин та Лев Грицай (відомі як пейзажисти і портретисти), скульптор-реаліст Петро Осташ та модерніст Андрій Коваленко, що провадив в Чикаго свою малярську школу. За експресіоністів з багатогранною тематикою можна уважати Анатолія Коломийця та Яра Плав'юка. Леся Дяченко-Кочман відома як скульптор-кераміст, а Оксана Теодорович як емаліст. Ярослава Кучма працює в різних малярських жанрах, а також відома як мистецький фотограф. Давніше працювали в Чикаго кераміст

Слава Геруляк та графік Олександр Рончковський. Два скульптори модерністи Кость Мілонадіс (кінетична скульптура) та Михайло Урбан (мальовані абстракти) опираються в більшості на чужий ринок.

Всі вираховані мистці мали низку особистих та брали участь в колективних виставках. В Чикаго, назагал, відбувається щороку від 8 до 10 виставок, в більшості позамісцевих малярів. Є тут цілий ряд відомих приватних колекціонерів і любителів мистецтва. Унікальною мистецькою інституцією українського Чикаго слід уважати Український Інститут Модерного Мистецтва, заснований в 1971 р.,

**Керамічна скульптура «Риза Володимира» роботи Л. Дяченко-Кочман, подарована Ювілейним Комітетом Тисячоліття стейтовому будинку
Зліва: Богдан Ватраль, Л. Дяченко-Кочман, губ. Дж. Томсон і Роман Мищик**

Будинок Інституту Модерного Мистецтва

що від 1975 р. має власний будинок з залю виставок та постійною галерією. Засновником і головним меценатом Інституту був д-р Ахіль Хрептовський, а довголітнім куратором Інституту був Василь Качуровський. Крім індивідуальних і колективних виставок (прибл. 7-8 на рік), що тривають місяць, Інститут влаштовує інші культурні імпрези — концерти, показ фільмів, доповіді та літературні вечори.

Окремого мистецького об'єднання в Чикаго не існувало. В 1955-57 рр. діяла під назвою „Моноліт” активна група молоді, складена із початкуючих мистців та літераторів, що влаштовувала кілька виставок та літературних вечорів (голова — А. Коломиєць). Поза тим, цей гурт радше нагадував молоду мистецьку богему в українському Чикаго.

Літературне життя

В Чикаго до 1949 р. не було ні одного літератора, хоч тут жили і працювали добрі журналісти. Щойно з нової еміграції почали сюди прибувати поети і письменники. Кінцем 1950-их рр. коротко навіть діяв тут Літературно-Мистецький Клуб, головою якого був Теодор Курпіта, а секретарем Р. Турянська. Вже із поважним дорібком з'явилися в Чикаго по війні завансовані поети Олесь Бабій і Т. Курпіта, дитячий письменник Роман Завадович, прозаїк Степан Риндик, поет і літературознавець Анатоль Юричак. В таборах почали писати новеліст Юрій Степовий та поети Михайло Ситник, Петро Карпенко-Криниця, Василь Дубина і Ганна Черінь. З Аргентини приїхав новеліст Олексій Сацюк. Любомир Рихтицький-Любомирський продовжував свою плідну письменницьку працю в галузі пригодницького і фантастичного роману. До поетів, що почали писати в Чикаго, належать Богдан Рубчак, Юрій Коломиєць і Олег Коверко (всі три члени Нью-Йоркської Групи), а пізніше також Володимира Демус та Євген Крименко (останній пише релігійну лірику). Повістю з повоєнної дійсності зарепрезентувався Григорій Солтисік, що разом з Володимиром Галушкою пробував пера також як гуморист-фейлетоніст в пресі.

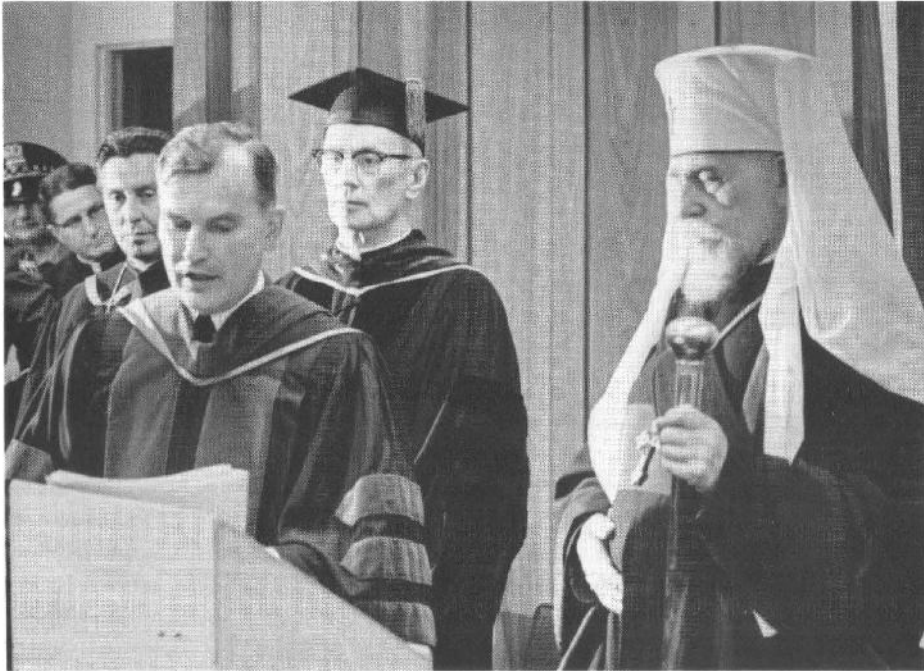
Чикагські літератори видавали в більшості своїй праці поза Чикагом. Для заохочення місцевих і взагалі українських adeptів літературної творчості в Чикаго виникла ініціатива Літературного Фонду ім. Франка, яка неперіодично розділює

премії за друковані праці, а при цьому влаштовує літературні імпрези (гол. Адам Антонович). З метою збереження і поширення творчості дитячого письменника Р. Завадовича, зокрема перевидання його творів засновано тут окремий літературний фонд. На зразок галицьких гуртків любителів красном письменства діяв у Чикаго на протязі кільканадцятьох років гурток книголюбів при 22 відділі Союзу Українок Америки (гол. Уляна Терлецька).

Учені й українська наука

Перед Другою світовою війною Чикаго було винятком в заокеанській еміграції тим, що тут виникла єдина на той час організована спроба організації українських науковців. Кінцем 1930-их рр. історик Олександр Сушко заснував установу з дуже претензійною назвою — Українська Академія Наук в Америці, яка опублікувала єдиний збірник, здебільшого праць автора (1939). На тому діяльність цієї, мабуть одноособової „академії” закінчилося. В американських високих школах в Чикаго й околиці до 1945 р. не було учених українського роду. Серед переміщених осіб прибуло кільканадцять осіб, що мали науковий статус, але всі вони починали з фізичної праці. Фахово влаштувався на початку лиш картограф д-р Микола Кулицький, а згодом деякі інженери й лікарі. Щойно з кінцем 1950-их рр., коли до недалекого Університету Маркет в Мільвокі, Вісконсин, прибув викладати славистику д-р Роман Смаль-Стоцький, створено в Чикаго осередок Наукового Товариства ім. Шевченка (НТШ). З того часу кілька українських випускників університетів стають викладачами високих шкіл, більшість з яких також займаються науковою діяльністю, а дехто бере участь в українському організованому житті. Проф. Ілля Витанович, хоч працював бібліотекарем, проте тут закінчив капітальну працю про українську кооперацію. Проф. Мирослав Семчишин написав більшу працю „Тисяча років української культури”. Науково працюють в Чикагському Університеті професори Ярослав Стеткевич (арабіст), коротко на тому ж університеті викладав математик Володимир Петришин, в Іллінойському Університеті (Чикагський кампус) — літературознавець Богдан Рубчак, який тут провадить курси з української літератури, та термодинамік Володимир Мінкович, в Іллінойському Технологічному Інституті архітект Тарас Галібей та в Університеті Лойоли — політолог Василь Маркусъ. В Іллінойському Університеті в Урбані працюють професори Микола Голоняк (електрична інженерія), Євген Радзімовський (механічна інженерія) та Роман Тимчишин (театрознавство). В дальших університетах стеїту Ілліной працювали професори: Марія Овчаренко-Пшепюрська (славистика) і Степан Горак (історія; він же редактор періодика Nationalities Papers) — в Іллінойському Південному Університеті (Карбондейл), Ярослав Комаринський (фінансовознавство) в Нортен Університеті в ДеКальб. Було ще кілька інших викладачів українців в Іллінойських високих школах. В Українському Гарвардському Науково-Дослідному Інституті працює дослідно і як редактор видань історик Юрій Гаєцький з Чикага.

Ведуть наукові дослідження і публікують праці ще такі українці: д-р Володимир Соколовський та Микола Тимняк (ветеринарія), д-р Михайло Головатий (металургіст-хімік). З медичної професії такі українські лікарі викладають в університеті та (або) мають наукові праці: Тома Воробець (фтизіятр, †1986), Василь Трухлий (гінеколог-акушер), Андрій Левицький (хірург-ортопед, Медична Школа Раш), Василь Зарічний (ортопед, в Спрінгфільд, Ілліной), радіолог Мирон Войтович (Вісконсинський Університет), невролог Борис Верн (Іллі-

Удїлення почесного докторату Університету Лойолі в Чикаго Блаженнїшому Патріярхові Йосифові в 1968 р. Стоять: сп. Ярослав Габро, президент університету о. Магваср; читає грамоту проф. В. Маркус

нойський Університет) та кардіоваскулярний хірург Василь Лончина і педіатрист Андрій Мельник — обидва в Університеті Лойоли.

Українські науковці, зайняті і незайняті в американських інституціях, гуртувалися в українських наукових установах, з яких найстарша в Чикаго — осередок НТШ. НТШ, як і деякі інші науково-освітні установи цікавилися здебільшого українознавчими дисциплінами, технічні та медичні галузі плескали відповідні професійні організації. Від 1973 р. створено в Чикаго Філію Українського Католицького Університету (УКУ) в Римі, що займається викладацькою академічною діяльністю у стилі народних університетів. З рамені НТШ в Нью-Йорку та Фундації Приятелів Енциклопедії Українознавства відкрито в Чикаго в 1988 р. редакцію Енциклопедії Української Діаспори, яка працює у приміщеннях Культурно-Релігійного Осередку св. Володимира й Ольги.

Наукове значення має принайменше у стосунку використання його колекцій, архівів та бібліотеки, Український Національний Музей, який приміщується у власному будинку. Проте ці приміщення не є відповідними для вже зібраних матеріалів, і тому дирекція останніми роками заходиться будувати новий будинок музею. При Музею відкрито в 1970 р. Український Бібліографічно-Довідниковий Центр (керівники Роман Верес та Еміль Басюк), що займається збиранням точної бібліографії українки в ЗСА і Канаді. Так само тимчасово примістився при Музею заснований в 1976 р. Український Медичний Архів (керівник Павло Пундій), який публікує цінну серію „Український Медичний Архів”. В Чикаго діє також місцевий осередок Українського Історичного Товариства, в якому

головним діячем є економіст Михайло Біда, та Гуцульський Дослідний Центр і видавництво (керівник Микола Домашевський).

На відтинку українсько-американських наукових зв'язків в Чикаго, слід згадати ініціативу осередку НТШ в 1959 і 1961 рр. наукових конференцій в Університеті Норт Вестерн, та організовані конференції і симпозиуми в Університеті Лойоли спільно з Філією УКУ в 1974 та в 1989 р. В Іллінойському Університеті (Чикагський кампус) створено на початку 1970-их рр. українську програму, фінансовану спільно університетом і українською громадою. Тут викладалися курси з української мови і літератури в більшості для українських студентів. Згодом університет інтегрував і поширив курси в програмі славистичного відділу, де з україністики можна отримувати усі ступені, без української фінансової участі. Курси на всіх рівнях ведуть проф. Богдан Рубчак та лектори.

Поза програмою університетських викладів відбувається цікава і загально-крайова науково-дослідна програма в Іллінойському Університеті в Урбані від 1982 р. Це щорічна конференція українознавчих викладів, на яку з'їжджається понад сто українських і неукраїнських дослідників і на протязі одного тижня читають доповіді на різні теми. Тематика конференцій звичайно зфокусована довкола однієї загальної проблематики. До 1989 р. відбулося дев'ять таких конференцій. Керівником Української Науково-Дослідної Програми в Іллінойському Університеті є бібліотекар в тому ж університеті д-р Дмитро Штогрин, а співорганізатором конференцій Б. Рубчак. Керівництво програми плянує публікувати збірники вибраних доповідей конференцій. Українська сторона фінансує діяльність Програми, для чого діє в Чикаго окрема фундація.

Науково-видавничою діяльністю на популярному рівні серед чужинців (деякі видання мають дослідний характер) займався в Чикаго Український Публіцистично-Науковий Інститут, засновником якого був д-р Микола Шлемкевич та його однодумці. В Чикаго Інститут мав спочатку сильну групу членів та видавничу базу. Сюди перенісся осідок Інституту, який мав 11 місцевих клітин в Америці і Канаді, а головою в 1966 р. став д-р Тома Лапичак; по смерті останнього в 1975 р. його заступив д-р Роман Залуцький. Інститут видав кільканадцять менших (памфлетів) і більших книжок українською й англійською мовами з новітньої політичної проблематики України. В 1986 р. Інститут розв'язався.

Учасники конференції українознавчих студій в Урбані, Іллінойський Університет 1988 р.

Книгарня Видавничої Спільки на Чикаго Авеню

лояльне становище до Ватикану та західню обрядову й ідеологічну орієнтацію в УКЦеркві. У видавництві „Нової зорі” також появляється з 1971 р. кварталний журнал „Назарет”, так само редагований о. Я. Свищуком, а з 1990 р. Й Терелею. В цьому відношенні протилежну позицію займав двотижневий журнал чикагської парафії св. Володимира й Ольги „Церковний Вісник”, що появляється безперервно від грудня 1968 р., спочатку під редакцією В. Маркуся, а від 1972 р. о. Маріяна Бутринського. Журнал має розповсюдження і поза Чикагом. Крайнішу позицію в цих справах займав мирянський журнал-двомісячник „Мирянин”, що його видавав в 1965-78 рр. Юрій Теодорович.

Православна Церква св. Володимира видає неперіодично свою „Хроніку”. Юрисдикція УАПЦ (Соборноправної) видавала в Чикаго в 1971-77 рр. двомісячник „Церква й Життя”, що його випускало Укр. Православне Братство ім. Митр. В. Липківського.

З нерелігійних періодиків з’являлася в Чикаго з 1948 р. „Самостійна Україна”, орган ОДВУ, себто трибуна ОУН полк. А. Мельника, спочатку як місячник, з 1974 р. як двомісячник, а з 1979 р. як кварталник. Були короткі перерви у появі цього журналу, як також короткотривало редакція була поза Чикагом. Редакторами були: В. Шемердяк, Т. Лапичак, Зиновій Книш, С. Куропась, М. Панасюк, Денис Квітковський, П. Стерчо та Павло Дорожинський. Суспільно-політична і комбатантська організація „Вільне Козацтво” видавала тут свій журнал — місячник під тією ж назвою в 1971-80 рр., а його редактором був А. Кушинський. Так само тут виходить кварталник „Гуцулія” під редакцією Миколи Домашевського. В 1955-56 рр. вийшло кілька чисел неперіодичного журналу „Дніпро”, що його видавав Костянтин Шонк. Видання мало характер молодіжного літера-

турного „магазину”. Ілюстрованим „магазином”, присвяченим повністю українському життю в минулому і сучасному (з багатьма передруками), є неперіодичний журнал „Екран”, що його видає А. Антонович від 1951 р. (досі появилася 144 числа).

Професійні організації видають тут довгий час свої періодици: „Лікарський вісник”, кварталник Українського Лікарського Товариства, якого редактором був в 1961-67 Т. Лапичак (згодом редакцію перенесено до Детройту) та „Інформаційний Листок Об'єднання Укр. Ветеринарних Лікарів” (квартальник, потім неперіодично, в Чикаго від 1950 р.).

З англомовних періодиків була тут спроба в 1960-их рр. видавати журнали „Trident” з рамені Молодих Українських Націоналістів та „Score” (редактором обидвох був М. Куропась); появилася кілька чисел.

Очевидно, в Чикаго було кілька кореспондентів до крайових чи закордонних українських газет про життя громади. Згадаємо серед багатьох кореспондента „Свободи” С. Куропася, що вів дотепно в тій газеті „Чикагську хроніку” від 1932 до 1970-их рр. Згадаємо ще кількох журналістів, що в останніх десяти роках пишуть із Чикаго до позамісцевої преси: Микола Бараболяк, Іван Боднарук, О. Пошиваник та інші. Нашою чикагівкою є журналіст-професіоналіст Марта Коломиєць, яка працює в тижневику „Ukrainian Weekly”.

При цьому варта згадати видавництва книжок в Чикаго по другій війні. Ними були: видавництво „Українського життя” з друкарнею, створене на кооперативній базі, з яким співпрацював Український Науково-Публіцистичний Інститут, видавництво „Нової зорі”, приватне видавництво М. Денисюка з друкарнею, яке видало кілька десятків книжок, а головню повні твори Шевченка і трилогію „Мазепа” Б. Лекого, та Українсько-Американську Видавничо-Друкарську Спілку, яка від 1986 р. не має власної друкарні. Після смерті М. Денисюка в 1976 р. друкарню і приміщення перейняла ноутворена „Ставропігія”, власником якої є парафія св. Володимира й Ольги і де друкувалися видання цієї парафії та Братства св. Андрея до 1988 р. При обидвох видавництвах („Спілка” і „Ставропігія”) є чинними українські книгарні. Якийсь час існували приватні друкарні Володимира Бернацького та „Гар-Тур” (власники Андрій Гарасовський і Мирослав Турянський). Тепер діє в Чикаго ще кілька приватних українських друкарень, серед них „СЕМКІВ & СЕМКІВ” Михайла Семкова, „Star-Litho” Михайла Садового та друкарня Антона Янушевського.

На хвилях етеру

Дуже скоро українська громада відчула, що вона потребує швидкої і безпосередньої інформації, а цим могло стати радіомовлення. Радіо могло також служити плеканню й популяризації української музики та літературного слова. Тому вже між двома війнами були спроби створити українську радіопрограму; це були короткотривалі програми Андрія Дзіваковського (1930-32) та Василя Драпака (1932-34). Найдовше проіснувала програма Івана Музики, розпочата в 1935 р., яка перетривала війну; у заступстві керівника І. Музики, що був на війні, провадили цю програму Григорій Симочко та Марія Шостак. По війні повернувся Музика до свого підприємства, яке ще діяло в 1950-их рр. Новоприбулі емігранти ще пригадують собі дотепні передачі цієї програми з їх макаронічною мовою. Скоро по війні почали наші церкви свої релігійні програми (раз у тиждень, як і попередні програми передавались по одній годині в тиждень); спочатку православна, керована о. О. Мициком з 1946 р., а потім католицька з 1949 р., прова-

Степан і Люся Самбірські біля мікрофону

джена Отцями Василіянами. Обидві програми існують досьогодні. На програму цих передач складалися релігійні поучення, згадки національних річниць, музика, вісті з громадського життя, а головню оголошення, з яких оплачувалися ці програми.

В 1950 р. при товаристві „Самопоміч“ постав окремий Радіокомітет (голова Володимир Тимцорак), який розпочав дві півгодинні радіопрограми в тиждень з радіо-студії WOPA: провадили цю програму С. Самбірський і Р. Турянська. Від 1953 р. С. Самбірський почав вести власну програму і провадить її досьогодні, а програма „Самопоміч“ ще проіснувала три роки з допомогою інших людей. В 1957 р. переорганізовано справу українського радіо на ширших громадських засадах, до чого заангажувалися різні організації — „Самопоміч“ (товариство і каса), кооператива „Самодопомога“, Учительська Громада та Об'єднання бувших вояків українців. Так постала нова програма „Голос України“, дирекцію якої очолив Омелян Плешкевич. Програма передавалася спочатку три рази в тиждень, а потім щоденно, і складалася із таких авдицій: спортова програма (керівник Роман Дубляниця, згодом ця програма усамостійнилася і проіснувала до 1988 р., коли її керівник помер), „Вечірня година“ (керівник Зенон Голубець) та програма „Самопоміч“, яку вела Р. Турянська. Остання також вела в 1957-58 рр. програму для дітей на щоденній передачі „Голосу України“, який припинив свою діяльність в 1962 р. В 1950-70-их рр. вів ще програму Микола Заяць. Таким чином в більшості лишилися тільки парафіяльні та приватні передачі.

В 1975 р. існували в Чикаго такі програми: Товариства Українських Купців, Підприємців та Професіоналістів і „Українські мелодії“ (керівником обидвох був Василь Івашук), „Вечірня трибуна“ (кер. Василь Палагнюк), „Українська радіо-година“ (якийсь час називалася „Голос свободи“, керівник і власник Люся Самбірська), Спортова радіопередача (кер. Р. Дубляниця) та релігійні — катедральна католицька (кер. о. Я. Свишук), католицька св. Володимира й Ольги (кер. о. М. Бутринський), православна (кер. о. Федір Білецький), баптистська „Голос

Євангелії” (кер. пастор О. Гарбузюк) і євангельська П’ятидесятників (кер. пастор Григорій Матвій). В 1989 р. діють ще всі програми, за винятком тих, що ними керували М. Заяць, В. Івашук та Р. Дубляниця. Всі ці програми були передавані раз у тиждень по одній годині або по пів години. До них приєдналася 1975 р. радіопрограма Марійки Чичули, відома під популярною назвою „Чули у Чичули”; одногодинна програма передається з двох станцій три рази в тиждень та її чути в Ілліной, Вісконсин й Індіані. М. Чичула також веде одногодинну телевізійну програму раз на тиждень на каблевому каналі, яку так само передається в Клівленді. З Чікаго передаються дві релігійні програми по пів години тижнево в Україну — баптистська (вже давніше) та православна — УАПЦ (з 1989 р.).

Економічне життя

Економічний і соціальний стан українців у Чікаго поважно змінився в порівнянні до міжвоєнного періоду. Якщо до 1940 р. українці на 90 відсотків працювали фізично, головню по фабриках, а цей стан міг продовжуватися і в 1950-их рр., бо нові емігранти в більшості також починали з фізичної праці, то від 1960-их рр. пропорція змінюється на користь зайняття у різних службах, у власних підприємствах та у вільних професіях. В 1980-их рр. з людей українського роду ледви 30-35 працює на фізичних роботах. Зменшилася кількість українських харчових крамниць (зрозуміло, у висліді творення великих американських компаній з їхніми відділеннями), проте відкрито більше шинків, готелів-мотелів, пекарень, туристичних бюро тощо. Діє в Чікаго й околиці кільканадцять промислово-торговельних підприємств, власниками яких є українці, в тому деякі з понад п’ятидесяти робітниками. Підприємчіві одиниці з Чікаго відкрили готелярські підприємства в околиці Вісконсин Дельс та Лейк Дальтон приблизно двісті миль на північ від Чікаго в стейті Вісконсин. Тут в 1975 р. діяли 22 мотелі і два ресторани, власниками яких були українці; деякі мають по сто і більше кімнат. В останньому часі є тенденція серед власників продавати ці підприємства, бо не завжди діти хочуть перебирати їх від батьків. (Стан заняття і підприємств на 1930 р. зібрав д-р В. Сіменович і їх подано в „Пропам’ятній книзі УНСоюзу”, 1936 р., стор. 543-45; на жаль, такого підсумування щодо українських підприємств пізніше немає).

Централа братської організації Українська Народна Поміч — осідок в Чікаго від 1981 р.

Вільні професії, зокрема медична, дуже зросли. В Ілліной зараз працює понад 250 лікарів, фамацевтів і ветеринарів, 90 відсотків яких мають свої ординації чи працюють у шпиталях та інших здоровельних інституціях в Чікаго. На це число складаються й випускники американських високих шкіл, навіть тут народжені діти нової еміграції. Взагалі в Чікаго пропорційно найбільше нашої молоді з усіх українських осередків обирає медичні студії і професії. Кінцем 1980-их рр. працює тут понад 50 адвокатів, 20 професорів та близько однієї сотні учителів середніх і початкових шкіл. Так само зайнято тут понад сто інженерів у різних галузях техніки й економії. Окремі професії мають свої організації в Чікаго, а торгівці і підприємці також пробували організуватися в окрему організацію. Першою було „Товариство українських професіоналістів і бізнесменів”, створене в 1929 р., яке проіснувало до половини 1970-их рр., коли природньо відійшли чи не всі його члени (останній голова Іван Іванчук). В 1974 р. засновано майже виключно із нової еміграції Товариство українських купців, підприємців і професіоналістів (довголітній голова Микола Сенчишак), яке спочатку провадило широку організаційну та суспільно-виховну працю, зокрема видаючи цінне одинокє число „Вісника” в 1975 р. Була навіть спроба об’єднати подібні товариства в інших місцевостях Америки в Об’єднання Українських купців і промисловців (на з’їзді в Чікаго 20 жовтня 1974 р.). Вибрано головну управу в Чікаго (голова Теодор Яцків), але це об’єднання не рушило з місця так важливої справи, як організування українського купецтва і підприємців.

Вітрина „Української гостиниці” на Чікаго Авеню з афішами про поточні імпрези

Нова еміграція намагалася відродити в Америці кооперативний рух, але поза кредитовими спілками цей рух не мав поважного успіху взагалі в Америці. До речі буде згадати, що такі спроби існували від початків українського поселення ще кінцем 19-го стол. Ні одна з цих кооператив (головно споживчих) не проіснувала довше. В Чікаго стався мабуть щасливий виняток; від 1950 р. тут просперує кооператива „Самодопомога”, що веде харчову крамницю та літню оселю над

Кооператива «Самодопомога»

озером „Равнд Лейк” в околиці Чікага (50 мильна північний захід). Крамниця утримує дефіцитну оселю, але остання виконує дуже корисну виховну та суспільну функцію для української громади. Тисячі молодих і старших побували тут довше чи коротше, тут відбувалися виховні табори, фестини, зустрічі або прямо десятки чи й сотні громадян кожного року провадять на оселі свій відпочинок. При цьому варта згадати, що в 1960-их рр. був плян, щоби УНСоюз придбав на Середньому Заході модерну відпочинкову оселю типу „Союзівки”, але цього не вдалося перевести, бо керівники цієї установи на сході Америки не мали великого розуміння для пореб своїх членів та української громади десь на „далекій провінції”.

На кооперативній базі діє в Чікаго кредитова спілка „Самопоміч”, сьогодні найбільша серед українських спілок в Америці, з кількістю членів (6,000) та

Українська Федеральна Кооперативна Каса «Самопоміч»

1-ий Український Федеральний Шадничий Банк «Певність»

капіталом (90 млн. дол.). Найдовше головою „Самопоміч” був Омелян Плешкевич. Чикагська кредитова каса, крім модерних центральних бюр в українській дільниці, має п'ять філій і 45 платних працівників. При касі „Самопоміч” діє перша українська асекураційна (загального страхування) кооперативна агенція. У зв'язку з успіхом „Самопоміч” та наявністю тут кооперативних діячів постала в Чикаго також Централь Українських Кооператив Америки (голова Дмитро Григорчук) та тут діє Світова Кооперативна Рада (голова О. Плешкевич).

Із фінансових установ, заснованих ще до другої війни, єдиною, що продовжували існування, була спілка „Тризуб” (Trident), яка діяла як продовження каси „Запорожжя” з 1913 р. В 1960-их рр. її депозити зросли до 33 млн. дол. „Тризуб” побудував власний будинок на півдні Чикаго, а його довголітнім директором був Петро Пуцило. В 1964 р. каса мала поважні труднощі через ризиковні поважні позички інвеститорам, які збанкрутували, дирекція рішила зробити злиття із подібною литовською касою. У висліді, вкладачі ощадностей не потерпіли, але „Тризуб” перестав існувати як українська фінансова інституція. Другою (хронологічно) створеною по війні фінансовою установою є 1-ий Український Федеральний Шадничий Банк «Певність», що постав в 1964 р. як зачартерований банк на приватних уділах (шерах). Його незмінним президентом на протязі 25-ьох років є адвокат Ю. Куляс. Банк має модерні два будинки, з яких один є „в'їздовим банком” та має т.зв.самообслугову станцію готівки (кеш стейшен). «Певність» мала в 1988 р активів у сумі 135 млн. дол. та видала в тому році суму 176 тис. дол. на різні культурні та харитативні цілі.

Українці в Чикаго та ширша українська громада

Чикаго це географічно досить віддалений від інших центрів український великий осередок на Середньому Заході Америки. До 1960-их рр. взагалі не було далі на заході Америки якогось більшого осередку. Далі на північ — Мільвокі

та Міннеаполіс, це радше малі осередки. Колись поважне скупчення в Сейнт Луїз по війні значно скорчилося. Далі на схід висунені великі українські осередки — в Детройті і Клівленді організаційно і суспільно радше тяготіли до сходу, головного територіяльного скупчення українців. Тому в багатьох аспектах тут виринуло чимало окремих ініціатив. Свої проблеми українці в Чикаго розв'язували самотужки, іноді виявляли нешкідливо „сепаратистичні” тенденції, а назагал були недоцінювані українськими центрами в Нью-Йорку, Філядельфії, Вашингтоні.

Незважаючи на те, співдіяли у спільних ініціативах всіх українців Америки — активна участь в УККА, ЗУАДК, у спільних акціях побудови пам'ятника Шевченкові у Вашингтоні, в допомозі переселенцям кінцем 1940-их рр.; сильно ангажувалися в український патріархальний рух, в оборону політв'язнів в Україні та в акцію оборони українського імені. Українці різних політичних переконань в Чикаго й Ілліной підтримали ініціативу створення Світового Конгресу Вільних Українців та всіляко йому допомагали й допомагають. В Чикаго на протязі останніх сорока років перебувало дослівно кілька сотень різних діячів і провідних постатей українського життя в діаспорі — видатні мистці, літератори, музики й артисти, провідники релігійного, громадського і політичного життя різних напрямків. Вони стали нашої громаді близькими, ми про них дискутуємо чи навіть оспоруємо їх погляди, але у нас залишається переконання, що вони наші, а ми їхні. Мені здається, що ніяка інша емігрантська спільнота (за винятком хіба жидівської) не витворила такий громадський етос і почуття єдності, як саме українська спільнота в діаспорі по другій війні.

Українська громада відносно щедро відгукувалася на потреби цілоти української еміграції: підтримка політичним центрам в Європі (важко порахувати, скільки поплило туди доларів, але напевно порівняно більше, як з інших осередків). Згодом поважні суми зібрано на Церкви, головно на Патріарший Фонд Української Католицької Церкви (можливо пів млн. дол. з Чикаго), на Український „Гарвард”, Енциклопедію Українознавства (в Чикаго діє постійно збіркова Комісія зв'язку ЕУ), на Бібліотеку ім. Петлюри в Парижі, у збірках на розкриття й спопуляризування невинних жертв голоду 1933 р., на оборону І. Дем'янюка. А далі, допомогова акція для бідніших українських поселень — в Бразилії, Югославії, Польщі чи й Західній Європі (допомога „залишенцям”) в речах і грошах, на воєнних інвалідів тощо займала поважне місце в харитативній діяльності наших організацій та їх відділів суспільної опіки. Деякі церковні і культурно-наукові цілі мають в Чикаго кількох щедрих меценатів. І, врешті, допомога матеріальна братам в Україні. Приватні допомоги у формі посилок для родини і приятелів залишаються мабуть ніколи і ніким не підрахованими. Але була ще й допомога політв'язням у різній формі в СССР та тим, що знайшлися серед нас. Українська громада в Чикаго щиро відгукувалася на ці всеукраїнські потреби та не перестала тим турбуватися тепер, коли ці потреби збільшилися. Але ще була і моральна та політична потреба і її українці нашого міста і стейту несли щиро й активно, як могли і знали; іноді з кращим або меншим успіхом. Всі наші люди й організовані одиниці були завжди зацікавлені донести „українську правду” до відома світу. Все це вимагало великого вкладу праці й гроша. І цього активний елемент нашої спільноти ніколи не жалів.

Українці Чикаго завжди глибоко і сильно почувалися частиною широкої української спільноти у світі. Почуття єдності української діаспори твердо вко-

ренилося у свідомість нашої громади, але воно вливалось у ширше поняття єдності всього українського народу понад моря і континенти. Якщо колись воно могло бути для багатьох радше теоретичним і платонічним, останнім часом ця єдність стає дуже близькою, автентичною і реальною. З України приїжджає до нас чимало людей, не лише рідних, але і діячів культури та речників нового руху за права українського народу. Наші громадяни з молодших і старших також відвідують рідну землю чи країну своїх батьків і дідів та звідти набираються нових життєдайних соків для свого власного життя і творчого дихання. Оцей благотворний обопільний процес єднання дітей одного народу і становить основу для нашого подальшого існування як діаспори та подає запоруку відродження нашої нації і нашої тисячолітньої християнської батьківщини.

**Щорічний фестиваль культурних надбань національних груп Чикаго.
Посадник Річард Дейлі відвідує український станок 21 жовтня 1967 р.
Біля нього В. Ничай і тодішня «Miss Ukraine» М. Чичула**

ЧАСТИНА ДРУГА

**УКРАЇНСЬКІ
ХРИСТІЯНСЬКІ ЦЕРКВИ**

УКРАЇНСЬКІ КАТОЛИЦЬКІ ЦЕРКВИ В ІЛІНОЙ

З кінцем XIX-го й на початку XX-го століть прибуло до Америки велике число емігрантів, які шукали за океаном кращого життя й заробітків і вони поселювались спершу в східних стеях ЗСА. Довідавшись про можливості кращої праці в Чикаго, масово переїздили туди й жили на початках у південній частині міста, де були великі різні, які давали можливість заробити гроші. За ними приїхала теж горстка інтелігенції, а згодом священників, які опікувались бідними заробітчанами й вели серед них освідомлюючу роботу.

До Чикаго приїхав із Закарпаття о. Віктор Ковалицький, заходами якого 30 жовтня 1904 р. була зорганізована перша греко-католицька, чи як тоді називали, „угро-руська“ церква при 49-ій вулиці й Сілі Авеню, до якої належали і галичани.

Наступний огляд життя греко-католицьких парафій, зокрема св. Отця Миколая укладено на підставі друкованих і недрукованих матеріалів д-р Семена Кочія. Про парафію св. Володимира і Ольги написав Василь Маркусъ.

Церква св. Отця Миколая

Друга група українських емігрантів поселилась в околиці вулиць Чикаго й Нобл. Вони сходились по приватних домах, знайомились, одружувались, закладали родинне життя. Зразу відчули вони брак рідної церкви, бо вінчались чи христили дітей в чужих Божих храмах і тому при нагоді одних христин, на які був запрошений з південної частини міста о. В. Ковалицький, скристалізувалась ідея оснувати „малоруську греко-католицьку церкву“. Це стало зародком великого діла побудови церкви, а тепер катедри св. Отця Миколая, від 1962 р. осідку Епархії.

Початки були скромні, але бажання людей мати свою церкву, поборолو всі труднощі, всі перешкоди й було наснагою великого ентузіазму, у висліді якого маленька парафія з невеличкою церквою і домом для священника при вулицях Бікердак і Супіріор, що їх купили за 8,000.00 доларів, спромоглася весною 1913-го року почати будову величавої святині, беручи за модель київський собор св. Софії.

Перша Служба Божа у власній дерев'яній церковці св. Отця Миколая була відслужена 26 січня 1906 р., і на ній були присутні 51 особа. Парафію обслуговував о. В. Ковалицький, який помимо своїх душпастирських обов'язків на південній стороні міста згодився дати духовний провід в тій ново-зорганізованій церковній громаді.

Другим їхнім здобутком було придбання трьох акрів лісу при Гігінс Ровд, що були призначені на український цвинтар, який згодом поширювано і який існує по сьогоднішній день.

Членами першої парафіяльної управи церкви св. Отця Миколая були: о. Віктор Ковалицький – голова; Іван Ціхон – заступник; Петро Винярьський – скарбник; д-р Володимир Сіменович – секретар. Крім управи була вісімчленна рада кураторів (Степан Янович, Михайло Зима, Іван Шведа, Кароль Дзіяк, Микола Лабант, Степан Горанський, Яків Оленець, Василь Біскуп) та „колектори“ – збірщики (Антон Молочник, Андрій Кімак, Степан Горанський, Андрій Черепка, Микола Козуба, Василь Біскуп, Іван Крегеля і Яків Оленець).

Катедральний собор св. Отця Миколая

Поряд з усіма справами, пов'язаними з розвитком молодшої парафії, Комітет мусів дістати постійного пароха. І так у 1907 р. церква св. Отця Миколая дочекалася свого духовного провідника в особі о. Миколи Струтинського. Була це людина хрустального характеру, енергійна, рішуча, ревний священик, всеціло відданий католицькій Церкві, прикладний патріот, який дбав про долю свого народу. Отець Микола гарно співав і був блискучим проповідником. У час, коли перейняв провід парафії св. Отця Миколая, було йому всього 30 років.

Із напливом нових емігрантів парафія почала рости, збільшилося число вірних, організувалося громадське життя, братська діяльність. В церковній залі відбувалися зустрічі парафіян і сходини організацій, які творилися в міру потреби й зацікавлень. Рівночасно з тим мала дерев'яна церковця була рішучо замала й парох піддав думку шукати за більшою площею, де можна було б побудувати простору церкву, яка дорівнювала б, як ми вже згадували, соборові св. Софії в Києві.

Задум після довгих дискусій зреалізовано. Обрано комітет, який підшукав площу при вулицях Райс і Оклей (що, як тоді здавалося, була положена далеко за містом і через те багато парафіян були в опозиції до проєкту), яку куплено за 8,000.00 дол.

Будова нової церкви розпочалася весною 1913 р. Перший плян церкви, яка мала пишатися 32-ома банями, як св. Софія в Києві, що мало коштувати 175,000.00 дол., замінено скромнішим, беручи до уваги фінансові спроможності парафіян. Число копул зменшено до 13, а ціну до 150,000.00 дол. Праця при будові поступала швидко, бо в перших днях 1915 р. церкву віддано до вжитку. На Свят Вечір, 6 січня 1915 р., була відслужена в новій церкві Вечірня з Литією „З нами Бог”, а на Різдво перша Служба Божа. Церква св. Отця Миколая була зачислена до архітектурно найкращих церков у Чикаго; вона й надалі є найкращою з усіх наших церков Америки й Канади.

Отець Микола Струтинський душпастирював у парафії св. Отця Миколая до 17 листопада 1921 р. Парафіяльне життя успішно розвивалося, постав церковний хор ім. Миколи Лисенка, основано школу українознавства, щадничу касу „Дніпро” тощо. Крім того, парафія вславилася харитативно-допомоговою діяльністю, збираючи гроші на потреби рідного краю, де нарід особливо в повоєнних часах проживав у злиднях.

Другим парохом, який працював в церкві св. Отця Миколая несповна рік, був о. Константин Курило, а відтак після наполегливих старань, призначено на пароха о. Василя Стецюка, кол. канцлера Владики Сотера Ортинського, одного із найбільш визначних священиків у ЗСА, доброго проповідника, диригента й патріота. Перейнявши провід парафії в 1922 р., наново оживив її і заактивізував, але його трагічна смерть 7 жовтня 1923 р. була дуже важким ударом для молодой парафіяльної родини.

Після його смерті, на доручення єпархіяльної адміністрації, приїхав з Клівленду о. Филимон Тарнавський, щоб перебрати під свій душпастирський провід парафію св. Отця Миколая. Він з питомою йому енергією і організаційним хистом почав унапрямувати парафіяльне життя, звертаючи особливу увагу на потреби й виховання молоді. Зорганізував Марійську Дружину, спровадив Сестер Василіанок, які перебрали науку у вечірній школі українознавства, вчили релігії, опікувалися дітьми і молоддю. Великою заслугою о. Тарнавського було зреалізування запланованого розмалювання церкви. Задум вимагав багато зусиль в першу чергу тому, що у ЗСА не було українських мистців-малярів, а по-друге тому, що це потягало за собою великі кошти.

Та в тому часі приїхав до Чикаго о. Гліб Верховський, артист-маляр, знавець візантійського іконопису, який на прохання пароха і парафіяльної управи, згодився зайнятися тією працею. Робота відбувалася в той спосіб, що він робив проєкти і начерки, а технічну роботу виконував маляр Теодор Катамай. Годиться підкреслити, що немало прислужився проф. д-р Іларіон Свенціцький, директор Національного Музею у Львові, який прислав деякі шкідці, матеріали й поради. Церква св. Отця Миколая збудована в стилі українських церков, і була розмальована у східньовізантійському з додатком київських і новгородських мотивів.

У церкві є 9 великих ікон: в апсиді за престолом в півкулі Мати Божа *Оранта* з піднесеними вгору руками. Долиною довкола апсиди показано, як Ісус Христос причащає стоячих апостолів на Тайній вечері. Т. зв. „тріумфальну арку” при-

крашує ікона Спасителя, який сидить на троні, з відкритою Євангелією в руці, де видніє напис: „Аз єсьм Бог”. Праворуч від Ісуса стоїть Пречиста Діва Марія, біля неї св. Миколай, патрон храму, ліворуч Іван Хреститель й біля нього св. священомученик Йосафат. Вгорі бачимо напис: „Достойно єсть яко воістину блажити Тя, Богородице”. На північній арці ікона Зіслання Святого Духа на апостолів, на південній — Успення Пресвятої Богородиці. В чотирьох кутах під куполом зображені чотири Євангелисти зі своїми символами.

Вікна оздоблені прекрасними вітражами. Це була перша спроба візантійського вітражу в українській церкві в Америці. Великий вітраж на хорах, це „Страшний Суд”. На вікні, на північній стороні — „Христове Різдво”, а на південній — „Преображення Господнє”. У вісьмох малих подвійних вікнах є образи святих, які лицем звернені до головного престолу. Дивлячись на північну сторону, бачимо в першому вікні Йоакима й Анну на тлі Назарету, відтак у другому — Верховних Апостолів Петра і Павла на тлі старинного Риму. Далі св. великомученик Дмитро Солунський, в одязі римського консула, а за ним видніє його рідне місто Солунь і св. Варвара, великомучениця, а краєвид представляє вежу, де замкнув її рідний батько з ненависти до Христа. У четвертому вікні є дві святі монахині св. Параскевія і св. Евфросинія, які походили з княжого роду. І хоч одягнені вони у монаший одяг, то на головах мають вінці, а в руках маленькі церковці — знак християнської державности. На південній стороні, у першому вікні від престолу зображені два святі Папи Климентій і Григорій Двоєслов, у повних ризах, на тлі своїх римських церков. У черговому вікні є апостоли слов’ян, св. Кирило і Методій, а тло представляє монастир і храм у Велеграді, де св. Методій був Архієпископом і де був похований. На третьому вікні зображені св. Володимир і св. Ольга зі символічними церковцями в руках, на тлі київського Подолу над Дніпром, а на четвертому св. Антоній і св. Теодозій Печерський перед заснованим ними монастирем. На самій горі під банею, над великими іконами Успення Прес. Діви Марії й Зіслання Святого Духа; в округлих вікнах зображені чотири пророки старого завіту: Мойсей, Ісаїя, Єремія й Ілля.

Головний престіл з кивотом і два малі бічні, зроблені в Італії з білого карейського мармуру, прикрашені довкола мозаїками. Над малими престолами є ікони Пречистої Діви Марії й Ісуса Христа. Вся праця біля розмалювання церкви тривала приблизно півроку і коштувала 38,000.00 доларів. На жаль, в тому часі почалася в Америці господарська депресія й це дуже заважило на розвитку парафії. Жертви парафіян змаліли, не було чим сплачувати заборгувань і тому збори парафіян звернулися за поміччю до Єпископського ординаріату. У висліді парафію передано під заряд отців Василіян, що сталося 1 жовтня 1932 р., а о. Тарнавського перенесено до церкви св. Юра в Нью Йорку.

Того ж дня приїхали до Чикаго Отці Василіяни, а саме: о. Епіфаній Теодорович, як ігумен, о. Сильвестер Журавецький, як парох і о. Андрій Трух. Перед ними стояло важке завдання витягнути парафію з дуже скрутного фінансово положення, яке, як ми вже згадали, було наслідком господарської депресії, коли люди потратили всі гроші і нерухомості й не мали з чого утримувати церкви. А проте, матеріальні проблеми не сміли відбитися на духовному житті парафіян, особливо молоді і нераз здавалося, що не можна буде все це подолати.

Але Боже Провидіння опікувалося парафією св. Отця Миколая і завдяки зусиллям Отців не тільки сплачено моргедж, але теж різні дрібніші заборгування і

весь наголос покладено на реорганізацію церковного життя, виховання молоді, парафіяльну школу. У висліді старань Отців Василян, за проектом о. Филипа Ру вибудовано першу українську цілоденну школу (в рр. 1935-36), яка стоїть при вулиці Райс біля церкви по сьогоднішній день.

У 1941 р. призначено ігуменом отців Василян у Чикаго о. Амброзія Сенишина, ЧСВВ. Він був на своєму пості тільки до 22 жовтня 1942 р., коли Апостольська Столиця іменувала його Єпископом-помічником Владики Константина Богачевського у Філадельфії. В часі його душпастирювання відбувся в Чикаго Євхаристійний Конгрес Східних Обрядів, під проводом УКЦеркви, який, як підтвердила американська преса, випав дуже величаво. Привіти прислали, крім президента ЗСА Ф. Рузвельта, Святіший Отець Папа Пії XII, Кардинал Догерті з Філадельфії та Архієпископ Амлето Джовані Чіконьяні, Апостольський делегат з Вашингтону. Треба пам'ятати, що цей дуже добрий zorganizований Конгрес представив велич нашого обряду й підніс престиж нашої Церкви на американській землі.

Єпископська хіротонія Владики Амброзія, відбулася 22 жовтня 1942 р. в церкві св. Отця Миколая, з участю українських Владик з Канади і Америки, римо-католицького єпископату зі ЗСА, численного духовенства і членів монаших чинів. Отці Василяни провадили парафію св. Отця Миколая до кінця 1961 р., коли то силою Папської Буллі Святішого Отця Івана XXIII створено в рамках Філадельфійської Архиепархії нову Епархію св. Отця Миколая з осідком у Чикаго. Тоді церква св. Отця Миколая стала катедрою.

Підсумовуючи пройдений час, бажаємо подати в хронологічному порядку імена парохів церкви. Ними були: о. Віктор Ковалицький (1905-1907), о. Микола Струтинський (1907-1921), о. Василь Стецюк (1922-1923), о. Филимон Тарнавський (1923-1933), о. Епіфаній Теодорович, ЧСВВ (1933-1934), о. Сильвестер Журавецький, ЧСВВ (1934-1941 і 1943-1948), о. Амброзій Сенишин, ЧСВВ (1942-1943), о. Вісаріон Андрейчук, ЧСВВ (1948-1951), о. Володимир Гавліч, ЧСВВ (1951-1956), о. Сотер Голик, ЧСВВ (1956-1958), о. Михайло Ваврик, ЧСВВ (1958-1960), о. Атанасій Пекар, ЧСВВ (1960-1961), о. Іннокентій Лотоцький, ЧСВВ (1961-1962).

Як уже згадано, у 1961 р. із креацією Епархії св. Отця Миколая і призначенням її першого єпископа уродженця Чикаго. Преосв. Кир Ярослава Габра, церква св. Отця Миколая стала катедрою. Отці Василяни переїхали до Детройту і з того часу знову світські священики провадили парафію. Першим парохом був о. Степан Кнап (1962-1964), згодом до 1981 р. о. прелат Петро Леськів, а від 1981-го року по сьогодні – о. крилошанин Володимир Климчук.

В тому новому періоді від 1962 р., важними подіями в катедрі була зміна календаря з юліянського на григоріянський, що створило великий і болючий переворот у парафії, бо частина вірних, які не бажали прийняти нового календарного стилю, створили окрему парафію, яка від липня 1968 р. існує як парафія св. Володимира й Ольги.

У квітні 1968 р. відбулося благословення нових парафіяльних будинків, а саме приходства і монастиря Сестер Василянок.

У липні того ж року чикагська громада мала привілей вітати Блаженнішого Отця і Кардинала Йосифа Сліпого, якого в лютому 1963 р., після 17 років сибір-

ського запрошення, за стараннями тодішнього президента ЗСА Джона Кеннеді і Святішого Отця Папи Івана XXIII, большевицька влада випустила на волю. Від 14 червня 1968 р. Блаженніший Первоієрарх відвідував українські поселення в Канаді й у ЗСА і в дні від 26-29 липня перебував у Чикаго. Після тріумфального привітання на лєтовищі О'Гар, відбувся на другий день величавий концерт у Оркестра Гол, відтак багочисельний бенкет на пошану Найдостойнішого Гостя, а в неділю, 28 липня, Архирейська св. Літургія в Грєнт Парку, під час якої Блаженніший проголосив створєння парафії св. Володимира й Ольги.

Друга офіційна візита нашого Первоієрарха відбулася в травні 1973 р., коли він посвятив наріжний камінь під будову собору св. Володимира й Ольги, як теж частину цвинтаря св. о. Миколая, яку тоді віддано до вжитку.

У 1971 р. перевєдєно ремонт підвалля катєдри, додано для користування прицерковних організації нові кімнати тощо.

У 1976 р. парох катєдри о. прєлат Петро Лєськів рішився на великий крок, а саме ґрунтовну віднову храму ззовні й внутрі. Проєкт віднови церковної споруди виготовив архітект Зєнон Мазуркєвич, а церкву внутрі розмалювала мистецька студія Макаренка. Тоді теж, з огляду на перебудову долівки святилища (т. зв. солєї), яка була виконана з мармуру, вмуровано новий іконостас, проєкту З. Мазуркєвича, поставлено теж з мармуру нові проскомидійники, тєтрапод, єпископський прєстіл. Провєдєно нову систєму огрівання і освітлєння, посєрєдині в головній бані завішєно спроваджєний з Грєції великий павук, який має довкола 9 рядів світєл, що своєю пишнотою звєртає на сєбє увагу, тих, що входять до церкви.

Доповнюючи справу віднови катєдри, трєба додати, що з нагоди 25-ліття Єпархії св. о. Миколая, в жовтні 1986 р. розмалювано святилище (воно нє було відновлєнє в 1976 р.!), заінстальовано нові дзвони і вставлєно новий тємнєчєрвоний килим. На пам'ятку ювілєю Тисячоліття Хрєщєння України поставлєно в катєдрі новий іконостас, якого посвєчєння відбулося 30 липня 1988 р. Обидві праці виконала фірма „Макаренко Студіо”.

В роках 1962-1980 Прєосвєщєнний Владика Ярослав Габро старався, помимє всіх труднощєй і прикростєй, надати новостворєній Єпархії правильний шлях розвитку, дбаючи про духовнє життя вірних у поодиноких парафіях, відвідуючи їх, благословлячи їхню працю. На жалє, 28 бєрєзня 1980 р., у розгарі архипастирської діяльності, після короткої, алє важкої недуги, перший Єпископ Єпархії св. Отця Миколая, Прєосвєщєнний Ярослав Габро відійшов до вічності і його тлінні останки спочили в родинному місті Чикаго, на парафіяльному цвинтарі.

Рік після того, 2 квітня 1981 р., відбулася інтрєнізація другого Владики на чикагському єпископському прєстолі, Прєосвєщєннішого Іннокєнтія Лотоцького, ЧСВВ, кол. парєха церкви св. Отця Миколая в Чикаго й довголітнього парєха церкви Нєпорочного Зачаття в Гємтрємк, Мічігєн.

В парафії св. Отця Миколая активно працюють різні прицерковні організації, існують три хори: хор ім. Миколи Лисєнка, який був заснований в 1921 р., хор „Славута”, який існує від 1951 р. і хор молоді, що існує від 1983 р.

В 1986 році цілодєнна парафіяльна школа св. Отця Миколая святкувала свій Золотий Ювілєй, 50-ліття виховання й навчання української молоді. Незважаючи на всі труднощі, школа далі успішно існує.

Парафія Успення Пречистої Діви Марії в Медісон, Ілліной

Парафія Успення Пречистої Діви Марії існує від 1908 р. і обслуговує місто Медісон та південну частину стејту Ілліной. Парохами церкви були отці: Іван Захарко (1908-1909), Іван Матіяшко (1909-1910), Іван Осташ (1910-12), Василь Жолдак (1912-14), Володимир Уляницький (1914-16), А.Й. Бернацький (1916), Йосиф Дженджера (1916-17), Константин Курило (1917-18), Володимир Копичак (1918-20), А. Уляницький (1920-21), Мирон Датлевич (1921- 24), Василь Мареньків (1924-31), Н. Романюк (1931-32), Йосиф Ганяк (1932-40), Василь Беньо (1940-48), Августин Медвідь (1948- 50), Станислав Дашо (1950-64), Михайло Скородинський (1964-67), Леонард Корчинський (1967-76), Нестор Педельський (1976-83), а тепер Роберт Богдан Пюрковський. Церква була збудована 1912 р., церковна зала збудована в 1920 р., а приходство в 1949 р. В більшості священики, які обслуговували Медісон, жили в недалекому Сан Люїз і там були також парохами місцевої церкви. Число парафіян зменшується; в час заснування було понад 50 родин, а в 1985 р. лише – 20.

Парафія Різдва Пречистої Діви Марії Середній південь

Початок парафії Різдва Божої Матері треба завдячувати діяльності „Малоруського Союзу”, який в 1909 р. поширив свою діяльність на південь, де засновано „Братство Пресвятої Богородиці” і його домівка стала осередком життя тамонької громади. Там сходилися знайомі, готували ї ї розважалися, але бракувало їм релігійної підтримки духа і змоги молитися в рідному обряді. Тому провід того відділу УНСоюзу порозумівся з о. Михайлом Проданом і просив його приїздити кожної неділі служити св. Літургію. Спочатку богослуження відбувалися в домівці, а згодом о. Продан договорився з парохом римо-католицької церкви св.

Церква Різдва Пречистої Діви Марії

Михайла при вулицях Деймен і 47-ма і їм дозволено відправляти українські Служби Божі у підвалі тієї дерев'яної церквці.

Рік пізніше куплено чотири парцелі землі, де вже стояла двоповерхова мурована хата, і призначено на будову церкви Різдва Божої Матері. У 1913 р. вибудовано на тому місці велику залю, де відбувалися відправи до 1919 р., коли здвигнено гарний мурований храм. Його розмальовано всередині за душпастирювання о. О. Ковальського, а працю виконав Теодор Катамай.

Першим парохом був о. Михайло Продан (1911-1915), а пізніше обслуговували ту парафію: о. Володимир Коритовський, о. Михайло Паздрій, о. Йосиф Джанджера, о. Володимир Обушкевич, о. Антін Уляницький, о. М. Скроцький. Саме завдяки о. М. Скроцькому була розпочата й закінчена в 1919 р. будова тієї мурованої церкви. Очевидно, парафія наразилася на велике заборгування і мала багато клопотів зі сплачуванням моргеджу й позичок і до остаточної кризи дійшло в 1937 р. коли чеський банк, в якому була затягнена позичка, продав церкву чеським підприємцям. Це викликало справжню паніку серед парафіян і вони звернулися до парафії св. о. Миколая, де душпастирювали Отці Василіяни, за поміччю. Отець ігумен Амброзій Сенишин, ЧСВВ відкупив церкву від чехів і, на прохання парафіян, Владика Константин Богачевський погодився, щоб Отці Василіяни взяли парафію Різдва Божої Матері під свій заряд, що сталося в грудні 1937 р.

Ця криза потрясла сумління парафіян, які побачили, до чого довели незгода й непорозуміння. Вони почали більше горнутися до церкви, зросла жертвенність, зродилася активність. Матірній дім Отців Василіян був на півночі, при церкві св. Отця Миколая, а двох священників були завжди делеговані обслуговувати парафію Різдва Божої Матері. У 1956 р. парафія здвигнула цілоденну українську католицьку школу, коштом 70,000.00 дол. Парохом у тому часі був о. Іннокентій Ричкун, ЧСВВ.

Як ми вже згадували, від 1937 р. парафію провадили Отці Василяни й ними були: о. Василь Каменецький, (1937-1938); о. Нестор Феціца, (1939-1941); о. Тит Лазор, (1941-1948); вдруге о. Нестор Феціца, (1949-1951); о. Іннокентій Ричкун, (1951-1962); втретє о. Нестор Феціца, (1962-1970); о. Орест Засійбіда, (1971); о. Юліян Катрій, (1971-1981); о. Михайло Стельмах, (1981-1986); і о. Іларіон Бенедик, (1986 до сьогодні).

При церкві існують парафіяльні організації. Першим було „Братство Пресвятої Богородиці“, основуючі збори якого відбулися 1909 р. Марійське товариство було засноване в 1925 р., а його zorganizував о. Михайло Кузьмак. Воно гарно розвинулося і працювало, займаючись церквою, справляючи церковні ризи для священників і вітварних дружинників, ікони й прикраси до церкви.

„Апостольство Молитви“ zorganizовано в 1938 р., а його основником був о. В. Каменецький, ЧСВВ. Члени товариства постійно співпрацюють з церковним проводом, помагають церкві в різних потребах, жертвували більші суми на школу.

В березні 1956 р. почалася праця Т-ва Пресвятого Імени, яке було дуже жертвенне на потреби цілоденної парафіяльної школи.

Парафія св. Архистратига Михаїла

Парафія св. Архистратига Михаїла на далекому півдні Чікаго була створена 17 травня 1917 р. В околиці т.зв. Вест Пулман були великі сталеварні й фабрики, що давало можливість заробітку і тому там поселилося більше число заробітчан. Пізнавши околицю й можливості праці, вони побачили, що можуть там залиши-

Церква св. Михаїла на далекому півдні Чікаго

тись на постійно, і в першу чергу задумали створити собі окрему парафію, бо існуючі українські церкви були далеко віддалені.

Реалізуючи задум, вони купили будинок при 12201 Парнел Авеню і переробили його та пристосували до потреб релігійних відправ. Посвячення тієї церкви довершили о. Володимир Коритовський і о. Микола Струтинський 17 травня 1917 р. Парафією опікувалися о. В. Коритовський і о. Антін Уляницький до 1920 р., а тоді парохом став о. Микола Сіменович. Незважаючи на своє слабе здоров'я, о. Сіменович дуже дбав про парафію, організував церковне й громадське життя. Постав ряд організацій, як світських так і релігійних, деякі з них існують до сьогодні.

По відході о. М. Сіменовича Єпископський ординаріят передав парафію під заряд Отців Василіян. Першим парохом був о. Іннокентій Ричкун, потім о. Тит Лазор, о. Сильвестер Колляр, і о. Вісаріон Андрейчук, ЧСВВ. Вони зразу купили парафіяльний дім (о. Сіменович мешкав у свого сина) й ревно працювали для добра своїх вірних.

У 1957 р. парохом став о. Ізидор Когут, ЧСВВ, який з великим запалом повів кампанію за побудову нової церкви. Задум його, при співпраці парафіян був зреалізований і в 1960 р. збудовано гарну муровану церкву. У підвалі є велика зала, яка служить парафіянам при нагоді різних імпрез і бенкетів.

Посвячення новозбудованої церкви відбулося 20 листопада 1960 р., а його довершив Преосвященний Йосиф Шмондюк у співслужінні о. прелата С. Кнапа з Гемтремку, о. Іннокентія Лотоцького, магістра новиків з Гленкова; дияконував о. Юрій Жидан, ігумен монастиря при церкві св. Отця Миколая, а майстром церемонії був о. Атанасій Пекар, парох церкви св. Отця Миколая. В асисті були о. Іннокентій Ричкун, парох церкви Різдва Божої Матері, о. Володимир Вівчаровський з церкви св. Йосифа і о. Юрій Менцінський. Співав хор ім. М. Лисенка з церкви св. Отця Миколая, під орудою Дмитра Іванкова.

Отець Ізидор Когут, ЧСВВ був парохом до 1964 р., а після нього церкву перейняли світські священики: о. Мирослав Олешко (1964-1972), о. Роман Мартинюк (1972-1975), о. Т. Греб (1975) і о. Іван Кмець (1976 по сьогодні).

При церкві існують такі організації: Вівтарна Дружина хлопців, Апостольство Молитви, Т-во Пресвятого Імени, Марійські Дружини, Клюб молоді св. Михаїла і парафіяльний хор.

Парафія св. Михаїла в Мільвокі, Вісконсин

Українська католицька парафія св. Михаїла в Мільвокі, Вісконсин, була основана 1950 р., а її першим парохом був о. Мирослав Іван Любачівський, тепер Блаженніший Отець і Кардинал Первоієрарх Української Католицької Церкви. Після того парафія два роки (від 1951 до 1953) була під духовим проводом о. Володимира Возняка, а відтак — о. Івана Олексюка (1984). Тепер парохом церкви є о. Тома Гайдош (від 1983 р.), який був сотрудником від 1976 р. Церкву, завдяки спритному проводові о. пароха, куплено в 1953 р., відтак докуплено приходство і церковну залу (1958 р.).

Церква св. Михайла в Мільвокі, Вісконсін

З огляду на те, що у Вісконсин, особливо недалеко Мільвокі, є багато українських мотелів, то число парафіян значно зросло. З первісних шістьох родин, тепер число парафіян зросло до 230 родин. Парафія поширюється на цілийстейт Вісконсин. На території парафії діють місійні осередки у Вісконсин Дельс та Пел Лейк.

У парафіяльних справах допомагає отцеві настоятелю парафіяльна рада.

Парафія св. Йосифа

Після Другої Світової війни деякі парафіяни церкви св. Отця Миколая і їхні діти перенеслися жити у північно-західню частину міста, де будували собі нові модерні дома, чи купували хатки з городцями і їм було далеко їздити до церкви

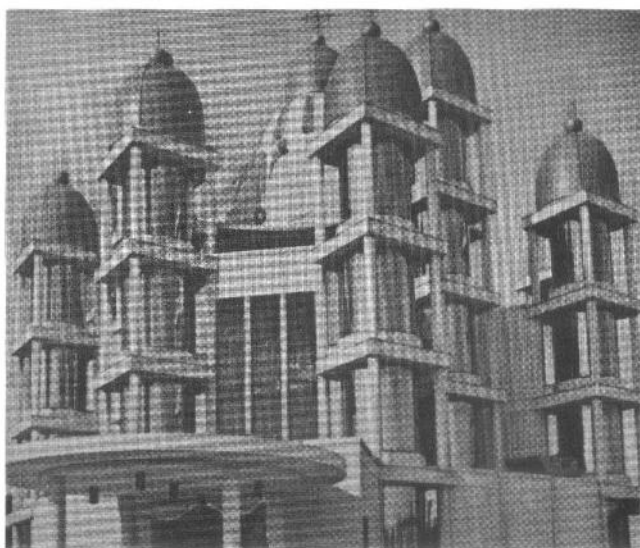
св. Отця Миколая. Отож, виринула природна потреба зорганізувати в тій частині міста нову парафію. Після наполегливих старань, Митрополит УКЦеркви у Філадельфії, Високопреосвященний Константин Богачевський, встановив окремим декретом 1 серпня 1956 р., нову парафію св. Йосифа і доручив молодому священикові, о. Йосифові Шарому її організування.

Отець Шарий прибув до Чикаго 10 серпня 1956 р., а вже два дні пізніше в неділю, 12 серпня відправив першу св. Літургію в латинській церкві св. Венедикта, при вулиці 2215 Вест Ірвінг Парк Ровд. На тій першій Службі Божій були члени п'яти родин, які зараз на другий день відбули перші організаційні парафіяльні сходи. Перший „парафіяльний дім з канцелярією” був у гостинній хаті Анни Кикти впродовж двох з половиною років.

Друга св. Літургія, на якій було вже присутніх 60 осіб, була відслужена в каплиці церкви Пресвятої Діви Марії при вул. Санісайд і Лярамі. На сходах після Служби Божої парафіяни віддали новостворену церковну громаду під покров св. Йосифа, опікуна родини, та рішили святкувати за григоріянським календарем. Вони підкреслили теж konieczність навчати дітей катехизму.

Наступні Богослуження відбувалися вже в коридорі церкви св. Патрика, біля вулиць Белмонт і Остін. Завдяки щедрості Братів Християнських Шкіл, в класах їхньої школи, якими вони дозволили користуватись, відбувалося суботнє навчання катехизму, української мови, історії, культури і співу.

Після Служби Божої на третю неділю створено парафіяльний хор, а його першим диригентом був о. парох Йосиф Шарий, організовано прицерковні товариства: Вівтарне Товариство св. Вервиці і Т-во Пресвятого Імени. Ті релігійні товариства помагали багато своєю працею при організації нової парафії, влаштовували прибуткові імпрези, приєднували більше парафіян, приготувляли просфору, свячене, „День Подяки” тощо. Парафія зросла до 130 родин, яких не міг обслужити один священик і тоді до помочі зголосилися о. Петро Понятишин,

Церква св. Йосифа

колишній адміністратор української філадельфійської Епархії, якому було вже 82 роки, о. Ілля Денісов і о. Володимир Вівчаровський.

Парафіяльний комітет старався знайти відповідну під будову нової церкви площу. Перша площа, яку знайшли, виявилася малою, а тому що далі на північ створилася нова гарна дільниця міста, куплено остаточно 4.6 акрів землі і посвячено їй 13 квітня 1958 р. Коштом 72,500.00 доларів вибудовано нове тимчасове приміщення для церкви і 2 листопада 1958 р. парафіяни перший раз молилися у своїй церкві, яку самі вибудували. Приміщення у підвалі під молитовницею було призначене для розвагової і громадської діяльності. Нагорі, у церковній частині будинку влаштовано, відповідно до вимог українського обряду, святилище, а рік пізніше іконостас. В 1963 р. (3 листопада) спалено моргеджові папери на старій церкві, що вдалося зреалізувати завдяки наполегливій праці всіх парафіян, починаючи від дітей, які теж здобували фонди на зліквідування заборгування.

У 1965 р. Адміністраційна Рада Парафії започаткувала проєкт будови нової церкви, поставивши собі за ціль „збудувати найкращу українську церкву в світі”. Створено ряд комітетів і підкомітетів, заактивізовано прямо всіх парафіян і 1 жовтня 1975 р. почалася праця для реалізації задуму. До речі, плян був затверджений ще в квітні 1974 р., коли Преосвященний Ярослав Габро апробував проєкт церкви, що його виготовив архітект Зенон Мазуркевич, а поблагословив площу під будову 6 квітня 1975 р. Наріжний камінь Владика посвятив 26 грудня 1976 р. У свято Благовіщення 25 березня 1977 р. була відслужена перша Служба Божа в новій церкві. Урочисте благословення відбулося 22 травня того ж року.

Отець Йосиф Шарий, організатор і довголітній парох церкви св. Йосифа (1956-1981) був перенесений до Детройту, до церкви св. Івана Хрестителя, а на його місце Владика призначив о. шамбеляна Василя Білинського, який провадив парафію в 1982-1983 р. Згодом перебрав парафію о. Андрій Чировський (1983-1985), після нього о. Михайло Кузьма, а тепер знову парохом є о. шамбелян крилошанин Василь Білинський. При парафії існують різні організації, які співпрацюють з парохом, маючи на увазі постійний розвиток і добро парафіяльної родини. Із закінченням розмалювання церкви внутрі, приступлено до будови нового приходства.

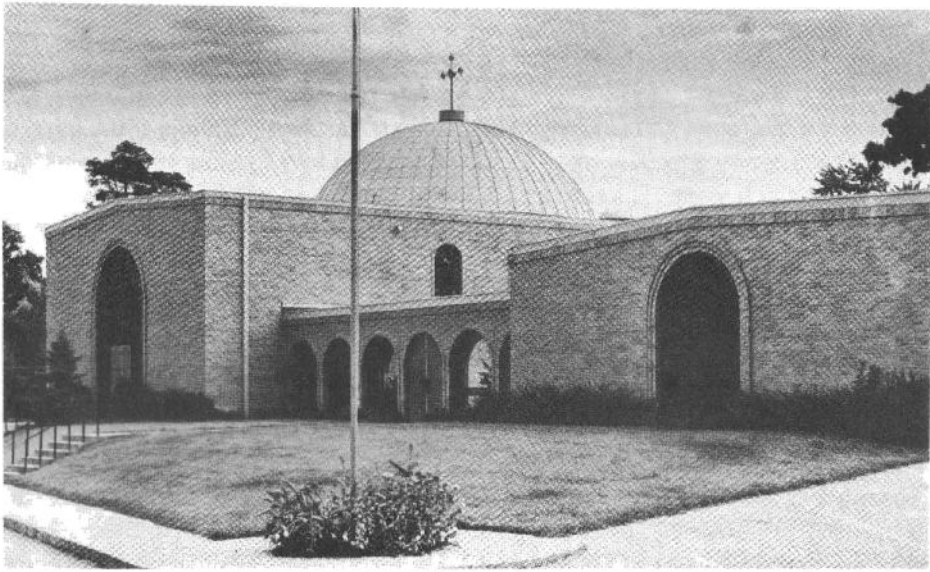

Парафія св. Йосафата в Манстер, Індіана

Основником парафії св. Йосафата був о. Йосиф Шарий, парох церкви св. Йосифа в Чикаго, який на доручення Владики Константина Богачевського скликав групу українців католиків в Геммонд, Індіана і 14 грудня 1958 р. вони офіційно оформилися у парафію.

Перша св. Літургія, яку відслужив о. Йосиф Шарий відбулася ще в чужому приміщенні 1 квітня 1959 р., а вже 17 травня того ж року новопризначений парох о. Володимир Вівчаровський відправив Службу Божу в новому власному приміщенні, що його парафіяльна громада купила 8 травня 1959 р. Це була перша українська католицька церква в стейті Індіана.

Громада від тієї історичної події почала з ентузіазмом організувати парафіяльне життя. Відкрито суботню школу українознавства, відбувалося навчання

Церква св. Йосафата в Манстер, Індіяна

релігії, народних пісень і танків. Постало Братство Пресвятого Імени і Сестрицтво Вівтаря і Вервиці. Крім того існує вівтарна дружина хлопців і церковний хор.

Парафіяльний дім куплено при 1123 170-ім Плейс 18 травня 1959 р., а посвячення церкви відбулося 28 серпня 1960 р. і його довершив Архiep. Митрополит Константин Богачевський.

З назначенням на пароха о. Романа Костюка парафія почала ще краще розвиватися. Новий парох дбав теж про фінансову базу й тому можна було придбати площу під нову церкву, що сталося 9 вересня 1963 р., а вже 2 травня 1965 р. за душпастирства о. Йосифа Мартинюка довг за площу сплачено. Площа була в Манстер, Індіяна при вулицях Ридж і Вайт і там тепер стоїть чудова церковна споруда і парафіяльний будинок. Церква прикрашена внутрі двома іконами (Ісуса Христа і Божої Матері) кисти іконописця Христини Дохват. Розмальовування церкви, іконостас і Хресну Дорогу виконала мистецька фірма Бориса Макаренка.

Площу під будову тієї церкви поблагословив Преосвященний Ярослав Габро 3 травня 1967 р. Він теж довершив акт благословення нової церкви 10 листопада 1968 р.

Від 23 листопада 1970 р. до сьогодні парохом церкви св. Йосафата є о. крилошанин Володимир Возняк.

Від 1968 р. в церкві знаходиться чудотворна ікона Богоматері з Охтирки, яку подарував п. Онуфрій Попик, купивши її від оо. Капуцинів в Геррісон, Н.Й., і яку вірні парафії з особливою побожністю почитають.

В час заснування парафія мала 36 членів, в 1985 р. — 217 парафіян, з яких 30 відсотків народилися в Україні.

Парафія Непорочного Зачаття у Палатайн, Ілліной

Українська католицька громада в Палатайн почала організувати своє парафіяльне життя в осені 1959 р. під духовним проводом о. Йосифа Шарого, до якого звернулися її провідники за поміччю і порадою. Спершу отець, що був тоді парохом церкви св. Йосифа в Чикаго, приїздив до Палатайн раз у місяць і відправляв св.Літургію в старому костелі св.Тереси, а згодом у 1962 р. в приміщеннях місцевої школи.

Рівночасно актив громади зорганізував окремий комітет, завданням якого було подбати про придбання площі під будову парафіяльної церкви. Їхні заходи увінчалися успіхом і 17 червня 1962 р. о. Йосиф Шарий посвятив площу, на якій вкопано в той день пропам'ятний хрест.

До будови церкви, після полагодження всіх формальностей і затвердження плянів єпископською канцелярією, приступлено з кінцем літа 1963 р., а вже в грудні того ж року о. Шарий відслужив в долишній залі церкви першу св. Літургію. На Благовіщення 25 березня 1964 р. Служба Божа була відправлена на горішньому поверсі.

В тому ж часі найбільш активним було Братство Непорочного Зачаття основане 9 лютого 1963 р., яке взяло на себе львину частину обов'язків, пов'язаних з організуванням парафії. При парафії існує також Апостольство Молитви (жінок), засноване в 1973 р.

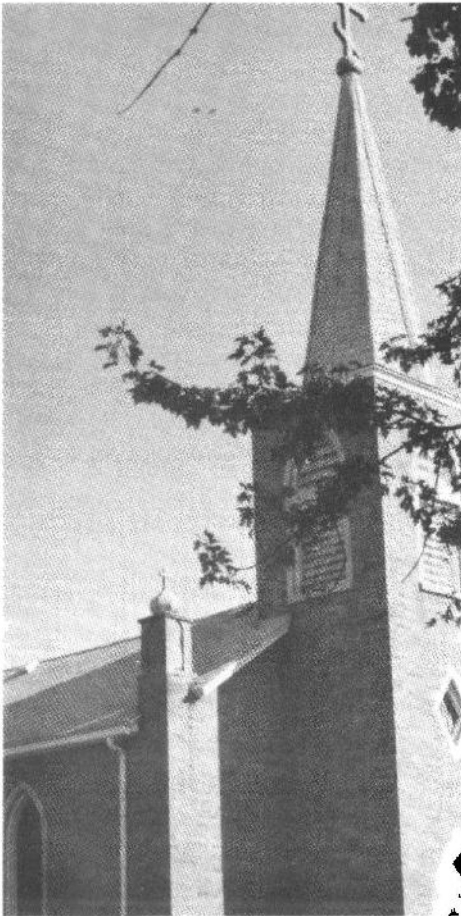
Урочисте посвячення церкви відбулося 14 грудня 1969 р., яке довершив єп. Ярослав Габро. Співав зорганізований ще в 1966 р. хор "Заграва" під диригентурою інж. Богдана Плішки.

Парафія постійно зростала. В 1971 р. збудовано першу дзвіницю, 10 грудня 1972 р. відбулося посвячення іконостасу, а в 1974 р. приступлено до будови приходуства і його врочисто поблагословив єп. Я. Габро весною 1975 р.

Першим організатором і парохом церкви був о. Йосиф Шарий, а йому допомагали такі отці: В. Вівчаровський, Р. Бялецький, І. Чинченко, М. Головатий, В. Пашковський, В. Ваньчик, М. Каволя, Д. Ковальчик, В. Возняк, Я. Пурман. Так було до 1973 р. З того часу душпастирем був о. Лев Білос, якого 1977 р. єп. Я. Габро офіційно іменував парохом. На цьому пості о. Білос був до 1 вересня 1987 р., коли то провід парафії перебрав його сотрудник від грудня 1986 р., о. Андрій Чировський.

У 1987 р. посвячено парафіяльну ікону Самбірської Богоматері, а з нагоди ювілейного року Тисячоліття побудовано стилеву гуцульську дзвіницю і хрест, що їх запроєктував і виконав парафіянин церкви, мистець Петро Гасюк, а уфундувала родина Івана і Мирослави Кикішів. Дзвони ім. Бориса і Гліба закуплено завдяки пожертвам парафіян.

Парафія начисляє понад 80 родин.

Парафія св. Михаїла в Мішавока, Індіяна

Парафію св. Михаїла основано в 1962 р. Першим її парохом був о. Василь Ярємак. Згодом постійного пароха не було, а парафію обслуговували отці з катедральної парафії св. Отця Миколая в Чікаго — о. Ярослав Свишук (1962-63), о. Роман Костюк із церкви св. Йосафата із Манстер, Індіяна (1963-64), о. Йосиф Мартинюк (1964-66), о. Володимир Возняк (1970-73). В 1975 р. прибув до Мішавока о. Симеон Громіш, який душпастирював там десять років. Коли о. С. Громіш перейшов на емеритуру і повернувся до свого рідного міста в Югославії, єп. Іннокентій, ЧССВ, назначив парохом о. Петра Галадзу (до 1989 р.), а тепер на його місце прийшов о. Михайло Кузьма.

Парафіяльна церква була збудована ще в 1916 р., а приходство в 1919 р. До 1962 р. парафія св. Михаїла була в юрисдикції Карпаторуської Православної Церкви. Парафія нараховувала 40 родин в 1985 р.

До парафії св. Михаїла належить українська католицька громада у Форт Вейні, Індіяна, що діє як душпастирський осередок Неустанної Помочі Божої Матері. Два рази в місяць служаться тут в каплиці римо-католицької катедри Непорочного Зачаття українські Літургії.

Священики, що обслуговують цю місію це душпастирі з Манстер і Мішавака. Індіана — оо. Й. Мартинюк (1964-66), В. Возняк (1970-73), С. Громіш (1975-85), П. Галадза (1985-89), а тепер о. Михайло Кузьма з Чикаго.

Василь Маркусь

Парафія святих Володимира й Ольги

У висліді доволі бурхливих подій в українській католицькій громаді в Чикаго в 1964-68 рр. на тлі календарної боротьби врешті полагоджено цей конфлікт утворенням для прихильників юліянського календаря окремої парафії, що сталося в час первоієраршої візити в Чикаго Блаженішого Патріярха Йосифа 28 липня 1968 р. Був це празник св. Володимира, Хрестителя України, і тому ініціатори нової парафії на чолі з Комітетом Оборони Обряду, Традицій і Мови в УКЦеркві рішили назвати нову церковну одиницю іменами рідних святих, починателів християнства на українських землях, Рівноапостольних Князів святих Володимира й Ольги. В порозумінню з тодішнім Епархом Кир Ярославом Габром призначено першим парохом нової парафії о. крилош. Павла Джулинського з Канади.

Підносять хрест на місці, де буде здвигнений собор св. Володимира і Ольги

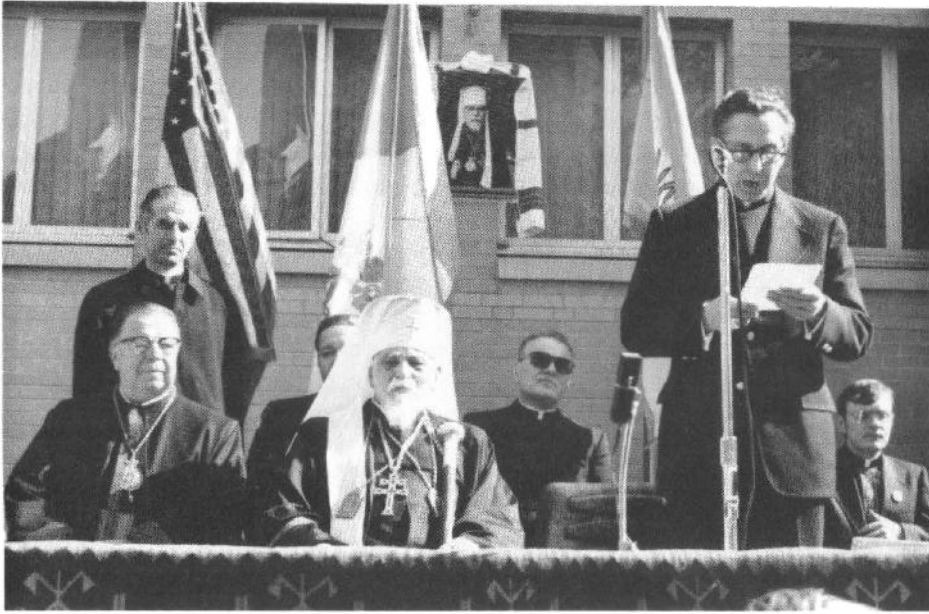
Під проводом свого душпастиря почалася організаційна праця нової церковної одиниці: обрано парафіяльну раду, зареєстровано церковну корпорацію, переведено реєстрацію парафіян (вписалося на початку понад 800 родин) та звернено увагу на розбудову фінансової бази. Отець парох спочатку сам, а потім із сотрудиниками — оо. крилошанами — Лютославом Куссим (1969-70), Юліяном Габрусевичем (1980) та Маріяном Бутринським (від грудня 1970 р.) — займався релігій-

Собор св. Володимира й Ольги

ною опікою та душпастирською обслугою так численної і динамічної парафії. Останній став виконувати обов'язки пароха ще за життя вже літнього о. Джулинського (†1978 р.). В 1976 р. Патріарх Йосиф підніс о. М. Бутринського до сану Митрофорного протоєрея. За його настоятельства парафія св. Володимира й Ольги зазнала блискучого розвитку.

Короткий час після її утворення парафія користувалася катедральним храмом св. Миколая, а потім від вересня 1968 до жовтня 1973 р. користалася з гостинності православних братів з катедри св. Князя Володимира, настоятель якої протопресвітер Федір Білецький тепло прийняв українську католицьку парафію і звідки вона розбудовувалася та зросла в сильну церковну одиницю із власним храмом. При парафії швидко почали діяти церковний хор „Прометей”, Сестрицтво Покрова Пресвятої Богородиці, Братство св. Андрея, Братство св. Михаїла, Братство Молоді св. Бориса і Гліба, Братство юнаків Входу в Храм та інші групи і почини. Щороку парафіяни відбували свої річні збори і вибирали парафіяльну раду. Головами або першими головними радними були: д-р Олександр Фаріон (1968-75, 1978-80, 1981-82, 1984-86 та від 1988-89), д-р Юрій Городиловський (1975-77), д-р Василь Маркус (1980-81, 1986-88), д-р Андрій Гаєцький (1982-84). В 1970 р. покликано до життя Будівельний комітет нового храму (на чолі з о. М. Бутринським і його заступником д-р Богданом Старухом), який закупив площі під будову та до двох років причинився до побудови прекрасного храму, що його посвятив

**Привітання Патріярха Йосифа єп. Ярославом Габром в травні 1973 р.
Сидять: митр. Амброзій Сенишин, єп. Василь Лостен, єп. Йосиф Шмондюк
і о. канцлер В. Білинський; стоїть: о. П. Стецюк**

Патріярх Йосиф 20 травня 1973 р. в присутності Владик, духовенства та кількох тисяч вірних. Патріярх визнав титул „Собору” для цього величавого храму, що був споруджений у візантійському стилі за проєктом архітекта Ярослава Корсунського, а його розмалював мистець-іконописець Іван Дикий. Сама будова церкви на розі вулиць Овклеї і Супіріор у самому центрі української ділянки в Чикаго коштувала понад півтора мільйона дол. Парафія також придбала ряд інших будинків і площ: релігійно-культурний осередок, братський будинок та будинок книгарні і видавництва „Ставропігія” при Чикаго Авеню, три житлові будинки при вул. Супіріор та дві далішні площі для майбутніх забудовань. Напроти церкви на вул. Супіріор побудовано в 1975 р. нове приходство для священників та канцелярій парафії. В дальшому відбувалося поступове оздоблення храму; панікадила, вітражі, спорудження монументального іконостасу та в 1978 р. вставлення фронтової мозаїки „Хрещення Руси-України”. 31 липня 1988 р. врочисто поблагословлено і відкрито до вжитку просторий і модерний релігійно-культурний осередок св. Володимира й Ольги при вул. Чикаго і в сусідстві собору, побудований у подібному стилі, як і храм (той же архітект Я. Корсунський), що є живим пам’ятником Тисячоліття; подібно і собор названо „пам’ятником Помісности” УКЦеркви. Усе майно парафії в 1989 р. доходить до семи млн. дол. В 1989 р. число душ у парафії зросло до 4500, а зареєстрованих родин 1150.

Крім згаданих на початку, в парафії служили священники: оо. Іван Кротець (1971-82), д-р Іван Тилявський (1974-78), Митрат Зенон Злочовський (1978), Степан Пітка (1978-79), Андрій Чировський (1979-83), Петро Галадза (1981-86),

Михайло Кузьма (1981-82), Мирон Панчук (від 1982), Маріян Івахів (1988-89) та д-р Андрій Онуферко (1988-89). Молодші священики та виховані при Філії Українського Католицького Університету в Чикаго, як і Онуферко (римський випускник) служили в парафії деякий час як діакони; від 1983 р. діяконом в парафії є Микола Оришук. Спочатку крилосом і церковним співом провадили дяки Антін Куляс (1968-69) та Йосафат Пачовський (1969-86), а потім отці діакони та семінаристи з Філії УКУ. Семінарія і Філія УКУ перебувала під моральною і матеріальною опікою Парафії св. Володимира й Ольги від часу її створення в 1973 р.

Будучи вірною своїм духовним основам, парафія зберігає і плекає чистий український обряд, повертає забуті відправи та церковні звичаї й літургичні практики. Тут відбуваються річні храмові свята в неділю, що припадає близько празників св. Володимира й Ольги, Святопокровські відпусти (Патріярх Йосиф наділив Соборові привілей відпусту в 1980 р.), відрите Водосвяття і свячення пасок перед собором, колядування, ходження з свяченою водою по домах та інші віками освячені традиції.

Також громадсько-релігійні врочистості тісно пов'язані з Собором св. Володимира й Ольги. В час національних свят молодіжні та комбатантські організації проводять перед собором свої апелі, в церкві правляться молебні і панахиди, а в аудиторії відбуваються щотижня різні парафіяльні і позапарафіяльні імпрези. Особливо парафія св. Володимира й Ольги розвинула тісну співпрацю з православними, що датується ще з часу спільного перебування в православному храмі; традиційно проводиться „День дружби” 21 вересня в празник Різдва Богородиці.

Парафіяльні організації та мистецькі сили виявили чималу активність в культурно-мистецьких ділянках. Крім парафіяльних хорів („Прометей”, „Ірмос”, молодіжні співацькі одиниці), діяла в парафії Театральна Студія (1971-80), яка під мистецьким керівництвом Л. Цепинського підготувала кілька вистав, з якими їздила також до інших осередків в Америці й Канаді; в 1978 засновано балетну школу та танцювальний ансамбль „Громовиця”. Для малих дітей організовано цілоденний садок „Дзвіночок”. Деякі діти з парафії св. Володимира й Ольги вчащають до цілоденної Школи св. Миколая, до утримування якої парафія також причинюється.

За час свого існування парафія щиро відгукувалася на загальноцерковні почини. Чисельні прощі парафіян, в тому і з своїми мистецькими одиницями, зокрема хором „Прометей”, їздили з різних нагод до Риму, Філядельфії, Клівленду, Торонта та до інших місць. Парафія внесла свій поважний вклад у збірку Патріярхального Фонду (в чому, крім багатьох інших, найбільш активним і жертвенним був незмінний референт патріярхального фонду при парафії й єпархії, д-р Роман Смик).

Парафія св. Володимира й Ольги була увесь час активною на полі популяризації наших церковних ідей (помісности і патріярхату) зокрема через тижневу радіопередачу „Недільні дзвони” (з 1971 р.), двотижневий орган „Церковний Вісник” (з 1969 р.), річне видання „Церковний Календар-Альманах” (до 1988 р. 18 випусків) та через інші видання, для чого діяла в 1976-87 рр. власна друкарня.

В 1982 р. парафія видала товстий збірник „Собор душ” (стор. 490) про перше десятиріччя своєї діяльності, а про друге десятиріччя стислий огляд подано у статті В. Маркуся „Парафія св. Володимира і Ольги в 1980-их роках” (див. „Церковний Календар-Альманах на 1988 рік”, стор. 91-105).

ПАРАФІЇ ЧІКАГСЬКОГО ДЕКАНАТУ УКРАЇНСЬКОЇ АВТОКЕФАЛЬНОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ

Чикагський Деканат Української Автокефальної Православної Церкви в ЗСА, очолюваний митроф. протоієреєм о. д-р Орестом Куликом до 1989 р., охоплює шість парафій. Хронологічно найстаршою з них є парафія катедрального собору св. Володимира, заснована в 1916 р. Другою треба вважати парафію Покрови св. Богородиці в Мільвокі, Вісконсин, засновану в 1917 р., а третьою парафію св. Петра і Павла в Палос Парку на півдні Чікага, яка була заснована у 1909 р. як греко-католицька парафія, а в 1926 р. стала православною. Четверта парафія св. Михаїла в Геммонді, Індіана, була заснована в 1937 р. З припливом нової повоєнної іміграції до ЗСА в Чікаго постала в 1951 р. п'ята православна парафія св. Софії, а шостою є парафія св. Андрія в Блюмінгдейл, недалеко Чікага, заснована в 1970 р. В Чікаго від 1951 р. існує катедро св. Покрови, яка не належить до деканату.

Дуже несприятливими були обставини, серед яких виникли дві перші парафії у період Першої світової війни. Причини їх виникнення в даний час були дуже поважні, бо заторкали самі основи національно-релігійного і культурного життя українських поселенців, які прибули на терен чікагської метрополії з різних територій українського материка. Особлива обставина була та, що в даний час Українська Православна Церква в Україні не існувала, а Російська Православна Церква не мала нічого спільного з традиціями українського православ'я, ані не могла служити справжнім інтересам українського народу ні там на Батьківщині, ані тим більше на еміграції. Не могло, отже, бути мови про українське православ'я в Америці чи в інших країнах українського поселення. Духові потреби небагатьох православних українців, що сюди прибували заспокоювала Російська Церква з російськими чи русофільськими священиками. Таким чином, і в Чікаго вже в 1892 р. при вулицях Медісон і Расін була російська православна парафія, а до неї належали закарпатські русини лемки і невеличка горстка українців з Волині чи східної України, тобто з територій, що були в складі російської імперії. В 1902 р. постала друга російська парафія при вул. Левіт і Геддон, яка, до речі, існує по сьогодні.

Не краще було на відтинку української Греко-Католицької Церкви, що мала обслуговувати українських емігрантів з Галичини і Закарпаття. Всім церковним життям католиків взагалі (поляків, словаків, угорців, і ін.), а втім і українців керували ірландські єпископи, які не признавали будьяких етнічних різниць між вірними цієї Церкви. Самозрозуміло, що греко-католикам, передовсім з Галичини такий стан справ зовсім не відповідав, бо вони були позбавлені свого рідного обряду, своїх церковних традицій, а одружені греко-католицькі священики позбавлені були права служити. В результаті вже на початках 1890-их рр. почався масовий відплив вірних Греко-Католицької Церкви до православної російської, яка на ті часи видавалась і обрядово, і мовно (з церковно-слов'янською мовою) ближчою від існуючої, духом чужої, Католицької Церкви.

Започаткував цей рух і очолював довгий час, розчарований в католицизмі, закарпатський священик Олександр Тот в Міннеаполіс, Міннесота, й у висліді цього протикатолицького руху багато українських емігрантів опинилось в лавах

російської Церкви, а їх духовними провідниками стали священники передовсім закарпатські русофільського напрямку, що перейшли на православ'я.

Не багато змінилось на краще, коли з Галичини почали прибувати національно свідомі і доволі патріотично наставлені греко-католицькі священники-українці, бо і від них Рим вимагав повної підпорядкованості чужому єпископатові. В такій ситуації мусіло прийти до виникнення церковних громад, організованих за етнічним принципом чи земляцьких гуртків-комітетів для захисту своїх національних інтересів, а з цих інтересів питання церковне було на першому місці. І так розгорнулася велика церковно-релігійна боротьба в обороні самостійності українських католицьких парафій, боротьба за рідну Церкву і роль мирян у її існуванні. У цій боротьбі брали теж участь українські священники, хоч не всі вони стояли на висоті своїх пастирських завдань — одні старалися йти з народом і піддержували його змагання, інші були зацікавлені виключно матеріальними користями. Очевидна річ, це мало свій вплив на формування опінії, а то й світогляду парафіян, які на американському ґрунті не втратили своїх зацікавлень подіями, що відбувалися в краю і розвитком національно-культурних відносин.

Робітничу еміграцію в Чикаго, Нью Йорку чи вуглекопів Пенсильванії цікавили ідеї "Просвіти", "Січей" К. Трильовського, та інтенсивної еманципації українців зіпід польського чи московського ярма. В самому ж Чикаго вони, ці прості, малоосвічені робітники, збирались в позацерковних приміщеннях на свої сходини, дискутували події, які їм приходилось переживати, слухали інформацій чи доповідей кількох визначних освічених громадян, а такими на той час були — І. Білик, д-р С. Гриневецький, д-р В. Сіменович, адвокат П. Янович.

Очевидно, ці самоосвітні і національно-політичні зацікавлення і стремління нашого робітництва не були під смак авторитетному проводові Католицької Церкви, яка бажала мати повну контролю над душею своїх вірних і їх діями. Це стало джерелом різних більших чи менших конфліктів, що почались у ділянці церковної адміністрації і переносились на ширше національне поле. Вірні парафії св. Миколая в Чикаго, біля якої гуртувався свідомий український елемент галицьких українців, були в цій парафії формально репрезентовані тоді т. зв. кураторами (12 осіб) і хотіли свою функцію виконувати не тільки на папері, але посправжньому. В порядку справ приходило, отже, до здорової критики заряджень священника, що не хотів підпорядковуватись представникам громади. До такого відкритого конфлікту прийшло з настоятелем церкви о. М. Струтинським. І коли в першу неділю 1915 р. після Служби Божої делегація парафіян під проводом парафіяльного урядовця звернулась до цього священника за потрібними виясненнями, сталась нечувана досі подія. Замість бажаного вияснення, згаданий отець не завагався вжити металевого хреста і бити ним по голові членів делегації.

Ця подія доповнила мірку народнього гніву і стала запальною іскрою, що спричинила вибух протесту, і духової та церковної революції. Вона стала гейби першим угольним каменем під нову, незалежну від Риму, організацію мирян, що під назвою Української Народної Церкви оформилась у 1916 р. в парафію св. Трійці. Вона стала зав'язком організації українського православ'я на американській землі.

**Святкування Хрещення України українським православним деканатом у Чикаго
7-го липня 1988 р. Відправа у соборі св. кн. Володимира**

**Отець Степан Женчук вітає Митрополита Мстислава під час ювілейних
святкувань Хрещення України українським православним деканатом у Чикаго**

Катедральний Собор Святого Князя Володимира

Початки українського православного життя в Чикаго зв'язані з активністю деяких кол. греко-католицьких вірних, що відійшли від своєї церкви. Ініціативна група парафіян, невдоволених настоятелем греко-католицької парафії св. Миколая, зокрема за непошануванням основних прав і привілеїв членства парафії, виступила з цієї парафії 1915 р. і, назвавши себе Українською Народною Церквою, оформилась у 1916 р. як парафія св. Трійці при 1944 вулиці Вест Ірі.

Першим священником новопосталої парафії був о. Григорій Хоміцький (1916-1920), а першим головою управи — Юліян Маслій. Це був час дуже тяжкий для парафії (Перша світова війна, боротьба зі своїми противниками), але віра і завзяття перемогли. При парафії засновано хор „Бандурист”, а також щадничо-позикову касу „Україна”. Приїзд в 1924 р. з України Владики Митрополита Іоана Теодоровича, що був висвячений і присланий сюди Первоієрархом нововідродженої УАПЦ, Митрополитом Василем Липківським, причинився до покращання

стану парафії, яка перейшла під моральний провід української національної від-
родженої Церкви.

У 1925 р., коли парафія св. Трійці стала першою катедрою нового зверхника, помітно підвищився її престиж, зросло число членства, поживавилась національно-культурна праця. Мотором внутрішніх дій було Сестрицтво Непорочного Зачаття, переорганізоване пізніше на Сестрицтво княгині Ольги.

Не легкі часи переживала Свято-Троїцька парафія у роки економічної кризи в 30-их роках, а коли скінчились фінансові клопоти, з'явились інші: зайшла пекуча потреба підняти краще місце для церкви, якої назву парафія змінила в 1937 р. на церкву св. кн. Володимира. У 1945 р. парафія набула від німецької протестантської громади при вулицях Овклеї і Кортес церкву а великим домом і залемо та приходством.

Парохами церкви св. Трійці в роках 1920-1945 були отці: О. Кузьма, І. Качмарський, М. Кашуба, І. Коцан, І. Гундяк, Д. Кушнір, М. Костецький, М. Дяків, В. Кирстюк, І. Корсунський, Т. Форостій, Н. Галицький.

З приїздом нових емігрантів під кінець 1940-их рр. поживавилась культурна праця парафії. У 1946 р. настоятелем став. о. О. Мицик, який багато причинився до покращання внутрішнього і зовнішнього вигляду церкви. Його ж заходами в 1949 р. зорганізовано недільну школу для дітей, з якої у 1950 р. розвинулась українознавча школа, спершу з 8-літнім, а пізніше 11-літнім навчанням. У 1950 р. зорганізовано теж щосуботнє релігійне радіопересилання, яке під керівництвом Іллі Матулка існує до сьогодні як єдина українська православна радіопрограма в ЗСА. У 1951 р. засновано Братство св. Володимира.

У 1957 р., за головства в парафіяльній управі О. Калюжного, настоятелем Собору св. кн. Володимира став митрофорний протоієрей (згодом протопресвітер) о. Федір Білецький. За його 29-літнього настоятельства парафія помітно скріпила своє внутрішньо-організаційне і духово-культурне життя. При парафії зорганізовано театральну студію, школу народних танців для молоді, а хор „Боян” став один з кращих в Чикаго. У 1962 р. Митрополит Іоан оголосив Собор св. кн. Володимира своєю другою митрополичою катедрою.

У 1965 р., за головства М. Ткачука, почав появлятися неперіодичний журнал парафії, „Хроніка”. Цього ж року в Соборі відбулося висвячення на єпископа о. Олександра Новицького, що став єпископом-помічником Митрополита Іоана, а від 1968 р. — предстоятелем Собору. У 1966 р. парафія величаво відзначила свій 50-літній ювілей. З цієї нагоди за редакцією М Семчишина видано багато ілюстровану пропам'ятну книгу, в якій підсумовано історію і досягнення парафії за увесь пройдений час.

У 1968 р. на свято Різдва Пресв. Богородиці у храмі св. Володимира почала відправляти свої Богослуження велика числом громада українців католиків, які, відійшовши від парафії св. о. Миколая, коли там змінили церковний календар, заснували свою окрему парафію св. Володимира і Ольги. Крім цього, користувались вони парафіяльною залемо для усіх своїх культурних потреб. Разом з католицькими священниками тієї парафії та вірними відбулися свячення води (Водохрещца) та виніс Плащениці в 1969 р.

У 1972 р. після передчасної смерті Владики Олександра, відбулася урочиста інтронізація Владики Константина (Багана) на предстоятеля Собору св. Володимира.

У місяці жовтні 1976 р. парафія відзначила 60-ліття свого існування і з цієї нагоди видано чергову пропам'ятну книжку. У 1980 р. урочисто відзначено 50-ліття священства довголітнього і заслуженого настоятеля о. протопресвітера Ф. Білецького.

У 1981 р. головою Парафіяльної Управи, яку впродовж десяти літ (з одно-річною перервою) очолював інж. Олекса Пелюхівський, вибрано інж. Свято-слава Личика, якому довелось подбати про дальший розвиток парафії під кожним оглядом. У 1983 р. парафія придбала старий будинок напроти церкви, на місці якого влаштовано парковище. У цьому ж році вірні парафії взяли участь у дека-нальному святі започаткування ювілею 1000-ліття Хрещення України.

Коли в Соборі в 1984 р. була відправлена панахида по знищених в Советській Україні Митрополитові Василю Липківському та всьому єпископату відродженої УАПЦ, в панахиді взяли участь, крім православних отців Чикагського деканату, також українське католицьке духовенство під проводом Владики Іннокентія Лотоцького.

У вересні 1984 р. Консисторія призначила для хворого о. Білецького поміч-ника — о. Степана Женчуха. У лютому 1985 р. з причини поважної недуги о. Білецький був змушений відійти на емеритуру, виконування обов'язків настоя-теля собору Консисторія доручила о. Женчухові. Кілька місяців пізніше, у травні, помер о. Білецький.

В липні 1986 р. катедральний собор урочисто відзначав своє 70-ліття. При-сутній на ювілею Митрополит Мстислав під час урочистого Богослуження підніс в чин протоєрея нового настоятеля о. С. Женчуха.

В серпні цього ж року позпочалась в соборі підготовка до величавих та історичних святкувань 1000-ліття Хрещення Київської Руси-України. Головою ювілейного комітету був обраний голова парафіяльної ради інж. Святослав Личик, під проводом якого у липні 1988 р. святкування, у якому взяли участь Митрополит Мстислав та Архієпископ Константин, відбулися дуже успішно.

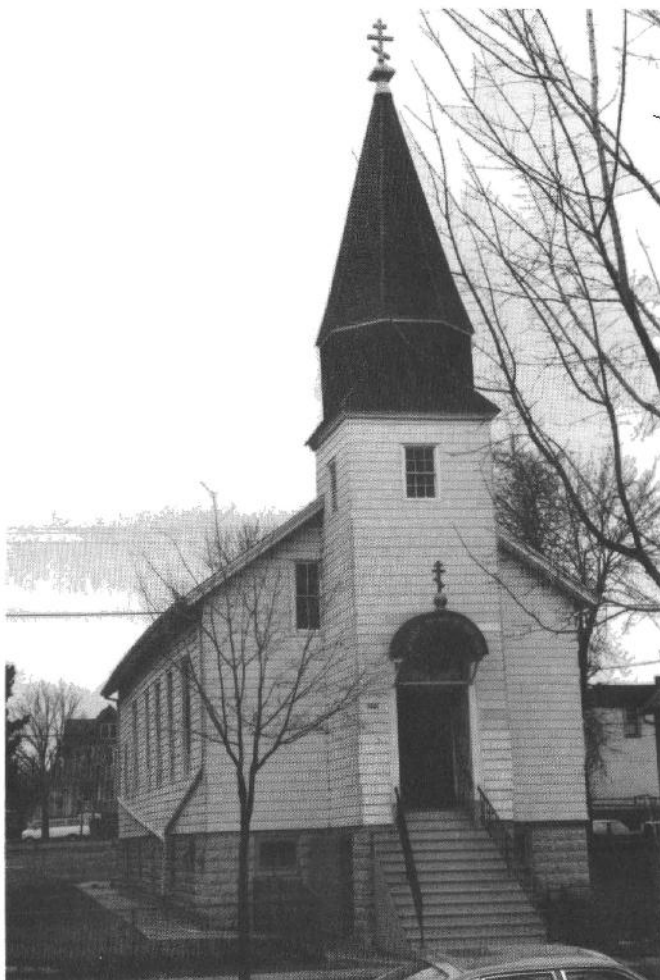

Парафія Покрова св. Марії Богородиці в Мільвокі, Вісконсин

Початки Святопокровської парафії сягають 1910 р., коли то до міста Мільвокі почали прибувати перші українські імігранти. Отець Михайл Попель, священник із Чикаго, почав відшукувати тих українських імігрантів в південній частині міста Мільвокі, де поселювалися імігранти слов'янського походження. За посередництвом різних священників та двох польських часописів, о. Попіль зміг розповсюдити вістку про те, що він має намір заснувати українську парафію.

Норвезькі лютерани продавали малу церкву на місці, де знаходиться церква сьогодні, і її закупила новостворена українська парафія в 1917 р. Хоча церковні відправи в ній відбувалися вже від ранньої пори 1917 р., офіційне посвячення церкви відбулося щойно в місяці жовтні, на свято Покрови, що рівночасно було і парафіяльним празничним днем. Отець Попіль був першим парохом церкви через два роки, до часу свого повороту на Україну в 1919 р.

Роки від 1920 до 1935 визначалися виїняtkово інтенсивною культурною та суспільною діяльністю, помімо економічної депресії, в час якої багато родин потратили свої будинки і дуже тяжко було фінансово піддержувати парафіяльну

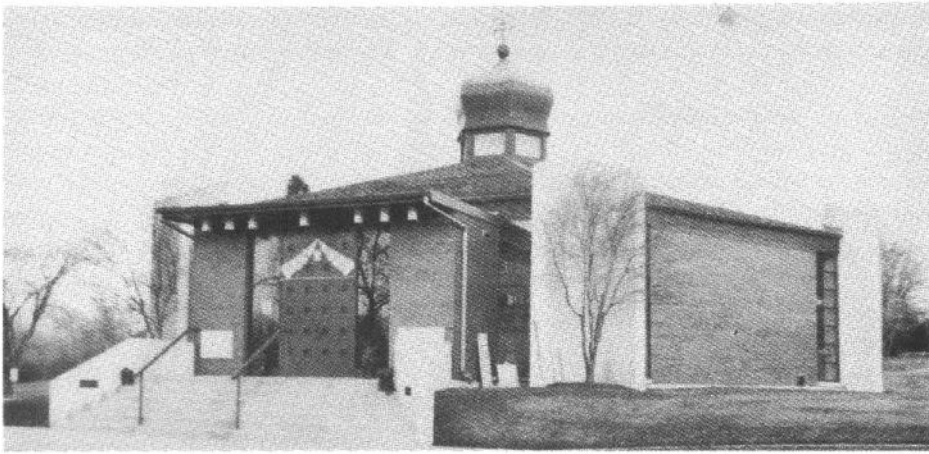

Українська Православна Церква Покрова св. Марії Богородиці в Мільвокі

активність та утримувати священика. В тих роках церковний хор часто виступав по радіо в Мільвокі. Зорганізовано парафіяльну школу та драматичний гурток для дорослих. Василь Авраменко, славний український балетмайстер, зорганізував при церкві Покрови Український Народний Танцювальний Гурток, до якого належало біля 50 танцюристів. Їхнім найбільшим досягненням був виступ в театрі чикагської опери в листопаді, 1931 р.

Після Другої світової війни парафіяни відгукнулися на заклик спонзорувати приїзд українських втікачів з таборів Ді-Пі в Німеччині та Австрії до Америки. Вони збільшили парафіяльну громаду та підсилили культурно-суспільну діяльність. В 1987-ім р. парафія відзначала 70 років свого існування.

**Парафія свв. Апостолів Петра і Павла
в Пальос Парк, Ілліной**

Історія парафії свв. Петра і Павла, якої перший осідок був на півдні Чикаго в місцевості Бирнсайд, а від осені 1977 р. став ним Пальос Парк, це історія тих українських імігрантів, здебільша греко-католиків, що на початку цього століття, будучи добрими християнами, хотіли зберегти і плекати свою культурну спадщину. Коли в 1907 р. зорганізовано відділ УНСоюзу, то скоро почалися пляни будувати свою церкву. Для того заснували комітет з дорученням організувати парафію, що і зроблено в осені 1908 р. Отець Валентин Балог відправив першу Літургію в угорській церкві. Навесні 1909 р. на Бирнсайд прибув о. Володимир Петровський. Тоді розпочато збірку фондів і впродовж одного року збудовано дерев'яну церкву. В 1911 р. на місце о. Петровського прийшов о. Володимир Коротовський. На саме Різдво 1913 р. церква згоріла. Церковні відправи до часу збудовання нової, мурованої церкви, яка стоїть по сьогоднішній день, відбувалися в ірландській церкві св. Альбе.

В 1918 р. о. Антоній Уляницький коротко був парохом, як були й інші священики, доки не прийшов в 1921 р. о. А. Н. Сіменович, який служив до приходу о. Йосифа Дзендзети в 1926 р.

Знаменною подією було рішення парафіян перейти на православ'я в 1926 р. Будучи в основній масі греко-католиками, парафіяни рішили вернутись до віри в якій св. Володимир Великий охрестив наш народ.

Парохами церкви були отці: Василь Драпак (1928-32), Микола Подлуський (1932 до своєї смерті в 1933 р.), Петро Ковальчик (1934), Йосиф Филіма (1934-43). В 1943 р. парохом став о. Франціс Донагю, який зразу присвятив увагу головно релігійному вихованню молоді. В той час при церкві існували такі організації: Сестрицтво св. Анни, Товариство Молоді свв. Петра і Павла, Хлоп'яче Вівтарне Товариства св. Стефана та церковний хор. Тоді зорганізовано курси релігійного та українознавчого навчання, а навіть були пляни заснувати цілоденну парафіяльну школу. Після о. Донагю прийшов о. Е. Писар.

Після Другої Світової Війни ряди парафії поповнилися новими українськими імігрантами, яким треба було на початках допомогти у підшуванні мешкання чи

праці. Саме тоді настоятелем парафії став молодий і енергійний о. Орест Кулик і під його проводом ця українська православна парафія свв. Петра і Павла почала справді гарно розвиватись. У 1962 р. до церковного будинку для культурних потреб, добудовано т зв. братську залю.

У 1974 р. настоятелем став о. Сергій Головка. Рік пізніше, в 1975 р., парафія відзначила свій 65-літній ювілей. У тому часі стало очевидним, що тогочасні приміщення церкви невиспичальні, і тому парафіяльна управа рішила перенести свій осідок до місцевости Пальос Парк на південному заході Чікаго. Останню Службу Божу відправлено у старій церкві у травні 1979 р. Після того як церкву з усіма будинками й приходством продано, парафія формально перейшла до Пальос Парку, де в аудиторії місцевої школи впродовж двох років відправлялись щонедільні богослуження. Був це для парафії доволі трудний період в її історії, бо культурну діяльність треба було припинити до мінімум і зібрати поважну суму на будову нової церкви і потрібних приміщень. Але всі ці труднощі переборено завдяки вийнятковій жертвенності парафіян і поважній сумі позики, яку позичила кредитова спілка „Самопоміч”. У жовтні 1979 р. Владика Константин Баган у сослуженні духовенства чікагського деканату посвятив нову церкву і цим актом започатковано черговий період її історії.

У 1985 р. новим настоятелем став о. архимандрит Демян Мезірас. який поселився у новозбудованім приходстві при 8420 – 131 вул. У 1989 р. парафія відзначила своє 80-ліття.

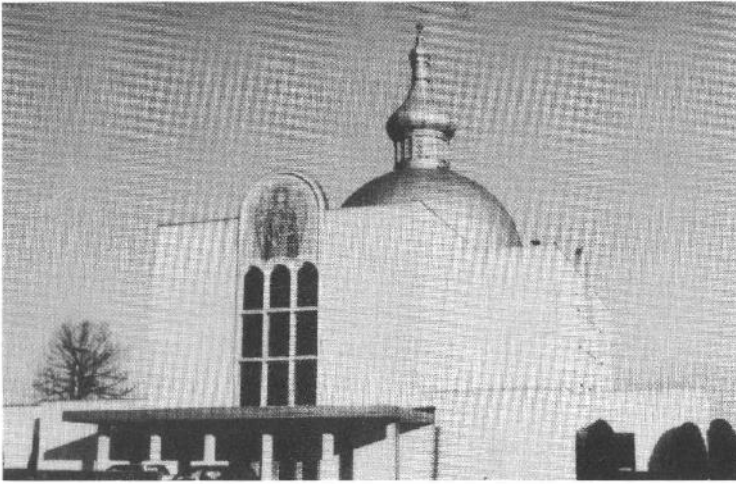
Парафія св. Михаїла в Гаммонд, Індіана

Парафія Св. Михаїла започаткувала своє існування у 1936 р., коли то група українських імігрантів в околиці Калюмет, Індіана, не бажаючи ходити на церковні богослуження до різних чужих церков, вирішила мати свою українську церкву і таким чином вже 2 березня 1937 р. зареєстровано в стейті Індіана першу українську православну парафію під покровом св. Михаїла. Першим головою управи вибрано Василя Курпелу, заступником Йосипа Біндаса, секретарем Антона Грицака, а скарбником Івана Мамана та шістьох додаткових членів.

Заходами цієї ж управи на перехресті 170 Плейс і Колумбія Евеню в Гаммонді, Індіана, придбано площу під будову церкви, а тимчасовим приміщенням для церковних відправ послужила каплиця місцевого похоронного заведення Дальтон Фюнєрал Чепел, і в ній на Водохрещі (Йордан) 19 січня 1938 р. новоіменований нью-йоркським єпископом Богданом Шпилькою настоятель о. Петро Журавецький відправив першу Службу Божу. У цьому ж році управа відкупила від міста два переносні шкільні будинки, які перенесено на закуплену площу, і з них безкоштовним трудом парафіян споруджено першу скромну дерев'яну церкву, відповідно прикрашену всередині. У 1938 р. зорганізовано церковний хор, а його першим диригентом став І. Куземка. Першим дяком був Йосип Біндас. В цьому ж році започатковано навчання малих дітей катехизму, а Варвара Медвідь заснувала Сестрицтво під покровом Матері Божої Неустаючої Помочі.

З відходом о. Журавецького, черговими парохами були оо. К. Созанський (1938), М. Урбанович (1939-40), Ст. Малиняк (1940-41), В. Дяків (1941-42).

У 1940 р. управа заангажувала на дяка Михайла Долощицького, який з великим успіхом виконував свої обов'язки впродовж 47-ох років, навчаючи при

Українська Православна церква св. Михаїла

цьому молоді народних танків.

У серпні 1942 р. настоятелем парафії став о. Павло Дармоць і свої обов'язки виконував аж до кінця свого життя (1975 р.). За його настоятельства в 1942-44 рр. трудом самих парафіян під церковним будинком споруджено підвал, на церкві поставлено баню з хрестом, вставлено коштовні скляні вікна, а церкву всередині розмалював Теодор Катамай. В 1945-46 рр. за гроші призьбірані Сестрицтвом у сусідстві церкви збудовано приходство. В 1947 р. при парафії зорганізовано клуб молоді „Ukettes”, а в 1948 р. урочисто відзначено 10-ліття існування парафії.

В 1951 р. о. П. Дармоць започаткував українську радіопрограму релігійно-культурного змісту і вона перетривала вісім років. Того ж року парафія брала участь у відзначенні століття міста Гемонд, на якому виступав церковний хор та танцювальна група, а ридван парафії одержав перше місце.

Неділну школу, яка посьогодні існує, започатковано 1952 р., як також тоді молоді люди з парафії почали видавати перший парафіяльний бюлетень “St. Michael's Parish News”, що його назву пізніше редакторка, пані Тимків, змінила на “Saint Michael Messenger”. В наступних роках парафія придбала електронічні органи (1953), 19 земельних приділів у сусідстві до дальшої розбудови (1955), збудувала церковну залю при 1230 — 170 Плейс (1957), яку посвятив Митрополит Іоанн в 1958 р. Тоді ж зорганізовано і товариський клуб (St. Michael's Social Club) для молодших парафіян, який очолив Іван Табінський. Цей Клуб купив ще один земельний приділ, 20-ий, в 1959 р.

Отець Дармоць і Іван Джюсик зорганізували в 1960 р. оркестру св. Михаїла.

Коли в 1962 р. парафія відсвятковувала свій срібний ювілей, всі довги були виплачені і багато поправок та покращань зроблено в парафіяльних забудованнях. Тоді почалася збірка фондів на будовання нової церкви. 24 листопада 1968 р. Владика Олександр Новицький поблагословив землю під будову церкви. Церкву, збудовану за плянами архітекта Вільяма Буторака посвячено 29 червня 1975 р.

Після відходу о. Дармоця новим настоятелем став в 1975 р. о. Іван Щерба. Коли десять років пізніше він був висвячений Митрополитом Мстиславом на єпископа і як Владика Антоній переїхав до Соут Бавнд Бруку, настоятелем став о. Євген Мицишин.

Парафія св. Софії в Чікаго

Парафія Св. Софії в Чікаго була заснована групою новоприбулих після Другої світової війни українських імігрантів в 1951 р., головно із Волині та Східньої України. Перша Служба Божа була відправлена у вірменській церкві при вулиці Ле Мойн (недалеко Гумбольд Парку). Відслужив її пок. архієпископ Генадій Шиприкевич. Першим настоятелем парафії був о. Пилип Галицький. У цьому ж 1951 р. вибрано першу парафіяльну раду до якої входили: Юрій Олешкевич — голова, Лука Ботвин — скарбник, Іван Коцюбоко — бухгалтер, і Петро Пилипенко — староста. Для своїх релігійних потреб парафіяльна рада винайняла приміщення Польського Народового Костела при вул. Вуд і Чікаго Евеню.

15 травня 1954 р. парафія св. Софії набула за 35 тис. дол. муровану церкву з будинком для священика і церковних потреб при вул 1300 Норт Артезіан. Настоятелем парафії став о. Іван Кристюк, а до нової парафіяльної ради увійшли: Іван Коцюбоко — голова, Степан Кондратюк — скарбник, Дмитро Кушніренко — бухгалтер. Правні документи на купівлю церкви підписали: Арсеній Вознюк, А. Тешкевич, Юрій Сидорович та Іван Коцюбоко.

Новонабута церква вимагала основного відновлення і пристосування до церковних потреб. Треба було їй надати вигляду української православної церкви. За цю працю взялися самі парафіяни. І так А. Вознюк і Лука Ботвин, працюючи пізніми вечорами, зуміли власноручно вирізьбити Царські врата, а при інших роботах над відновленням церкви і будинку жертвенно працювали: Л. Ботвин, А. Вознюк, Юлій Гарасимюк, Андрій Заозірний, Трохим Калінченко, Степан Передерій і Яків Теркун.

Всю цю працю дуже активно підтримало Сестрицтво св. Покрова у проводі з головою Марією Кульчицькою. Зокрема дуже віддано працювали сестриці: Марія Вознюк, Варвара Калінченко, Марія Клюка і Ольга Передерій.

2 жовтня 1954 р. Владика Митрополит Іоан Теодорович довершив посвячення храму. У серпні 1956 р. Архієпископ Генадій при співучасті настоятеля о. Миколи Литваківського і протодиякона І. Покотиленка, вмурували в угольний камінь церкви відповідно оформлену грамоту в річницю п'ятилітнього існування парафії,

За о. Литваківського директентами хору були І. Настоящий та о. Ст. Позняк, а після них довгі роки обов'язки директента виконував Яків Новохацький.

Після о. Литваківського новим настоятелем став о. протопресвітер Олександр Новицький. Коли в листопаді 1965 р. о. Новицького висвятили на єпископа, парохом став о. Микола Лящук, а після його наглої смерті — о. І. Шпаченко, якого в скорому часі Консисторія відкликала до Савт Банд Бруку, де він став настоятелем церкви св. Андрія. Черговими душпастирями були оо. Юрій Красевич, Нестор Коваль і Іван Кристюк.

За настоятельства о. Ковалю при парафії св. Софії засновано суботню українознавчу і недільну школу. Директором був досвідчений педагог Анатолій

Українська Православна церква св. Софії

Лобачевський, а учителями Юрій Степовий, Олена Ковальська, Катерина Репа, Людмила Шидогуб, Катерина Ковальчук, Оксана Лобачевська. Недільну школу провадила Люба Лобачевська. Головою Батьківського Комітету був Панас Гуртовий.

Ще за настоятельства о. Кристюка, який у 1972 р. був підвищений до сану митрофорного протоієрея, чимало святософійських парафіян, що досі жили в околицях своєї церкви, почали переселюватись в крадці околиці, даліше на північний захід, а впарі з цим почали розглядатись за можливостями набути нову церкву, теж в кращому, ніж досі, місці. У 1976 р. парафіяльний раді пощастило продати стару церкву при вул. Артезіян за 55,000 дол. і в цьому ж році за 115,000 набути нову при 6655 Гігінс Ровд. До трьох років борг за купівлю був сплачений Українському Братському Союзові (у цій фінансовій трансакції допомагав радний УБС П. Коновал). Хоча новонабута церква виявилась куди кращою від попередньої, не обійшлоь без додаткової роботи. При перерібці і малюванні багато праці вклали Петро Гладко, Богдан Гузар, Данило Завертайло, Сергій Олійник, Іван Петренко, Василь Скиба. У жовтні 1976 р. Владика Константин довершив посвячення нововідновленої церкви.

У цьому ж 1976 р. о. митрат Кристюк відійшов на власне бажання, а на його місце прийшов о. д-р Орест Кулик, якого Митрополит Мстислав наділив мітрою і він став чикагським деканом. В тому часі головою парафіяльної ради став Лука Ботвин. Скарбником парафії через 19 років був Григорій Гарбуз, а Надія Урденко була довгі роки головою Сестрицтва і парафіяльною секретаркою. Довголітнім головою Братства св. Юрія був Андрій Шкребець.

У 1985 до парафії св. Софії приєдналась маленька парафія св. Тройці в Пел Лейк, Вісконсин.

У 1987 р. членами Парафіяльної Ради були: Л. Ботвин — голова, Іван Гончаров — заступник, А. Вознюк — заступник на Пел Лейк, Марія Лукіянів —

секретар, Тетяна Козяр — фінансовий референт, Петро Гладко — скарбник, Андрій Малуша — заступник скарбника, Андрій Погрібний — староста, Іван Муха — імпрезовий референт, Дмитро Попович — імпрезовий референт на Пел Лейк, Дмитро Гоменюк — кольпортаж. Відповідальні за утримання парафії: Христина Сабецька — глава Сестрицтва, Григорій Репа — голова Братства св. Юрія, Григорій Мартинюк — паламар, Петро Соломаха — парафіяльний батько, Михайло Згодинський — диригент хору, Євдокія Репа — голова хору і Яків Новохатський — диригент-емерит.

**Катедра Святої Покрови
Української Автокефальної Православної Церкви
(Соборноправної)**

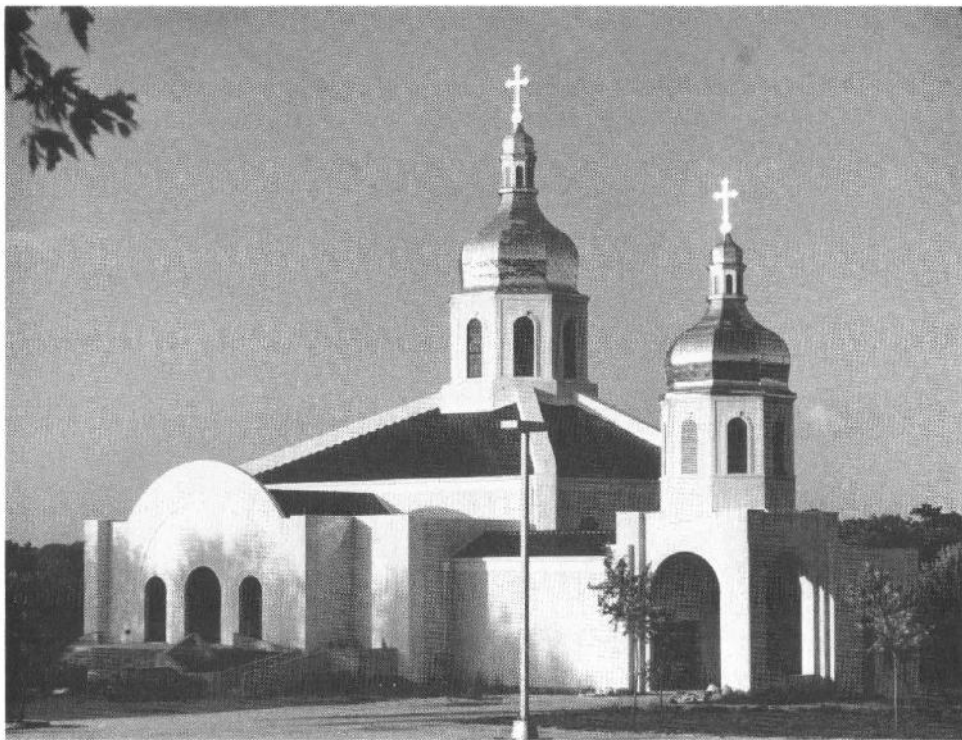
Катедра Святої Покрови Української Автокефальної Православної Церкви (Соборноправної) заснована була 1951 р. при вулицях Айова і Ваншенав. Настоятелем катедри став бл. п. зверхник Церкви — Архiepіскоп, а від 1971 р. Митрополит, Григорій Огійчук, який залишився на тому пості до кінця свого життя в 1987 р. Більшість парафіян це імігранти прибулі до Америки після Другої світової війни.

До Парафіяльної Управи в 1988 р. очолюваної о. Харитоном Довгалюком входять: голова Григорій Шкребець, заступник Іван Олексієв, секретар Олексій Левченко, скарбник Віктор Семітко, бухгалтер Петро Куш, церковний староста Роман Прохно, господарський референт Сергій Фінько, заступник господарського референта Іван Снігір, голова контрольної комісії Григорій Карниш та голова сестрицтва Марія Біленко.

М. Левченко

Катедра Святої Покрови

**Парафія св. Андрія Первозванного
в Блумінгдейл, Ілліной**

Заснування парафії св. Андрія було зумовлене вимогами самого життя. Треба було заопікуватися парафіянами в околиці найбільшого поселення православних українців поза межами центрального Чикаго.

Група православних громадян-ентузіастів усвідомила собі потребу існування такої церкви на передмісті Чикаго, яка задовольняла б релігійні потреби тих українців, що через територіальну віддаленість від існуючих православних церков на терені Чикаго перестали ходити до церкви, а то й зовсім відійшли від української спільноти. Крім цього, треба було теж звернути увагу на молоде покоління, яке переважно живе поза межами міста.

І так у вересні 1970 р. відбулася перша нарада, в результаті якої засновано ініціативний комітет. Його заходами і за згодою чикагського декана о. протопресвітера Ф. Білецького, а пізніше Владики Архієпископа Константина, законтрактовано на щонедільні відправи єпископальну каплицю в місті Давнерс Гров. В листопаді цього ж року о. Е. Писар відправив першу Службу Божу для першої групи парафіян, яка своїм патроном вибрала св. Андрія Первозванного. Першим настоятелем парафії був. о. Орест Кулик.

З цього часу парафія почала свій повільний, але систематичний розвиток, так щодо членства як і призбирування фондів на будову церкви. При парафії організовано Братство, Сестрицтво, Лігу Православної Молоді, суботню українознавчу школу, а справжньою окрасою був церковний хор під управою д-р Василя Трухлого. В парафії прийшло до енергійної праці у всіх ділянках. В ділянці придбання фондів велику заслугу мало і має Сестрицтво, яке, використо-

вуючи новопридбану модерну кухню, зуміло своїми кулінарними здібностями поважно причинитися до збільшення фінансових надходжень парафії.

У 1978 р. настоятелем парафії став о. Юрій Красевич, а коли наспів ювілей десятиліття парафії, він подбав про ряд науково-популярних доповідей для членів парафії і гостей та помагав у влаштуванні ювілейних святкувань чи інших імпрез. У 1983 р. настоятелем став о. Анатолій Ситник. За його настоятельства парафію відвідав Блаженніший Митрополит Мстислав Скрипник. У цьому ж році відбулося урочисте посвячення землі під будову храму. З цією метою вибрано будівельний комітет в складі: голова — д-р В. Трухлий, а членами стали Віктор Бартків, Володимир Смілянський, Любомир Цепинський, Степан Шумський та Іван Козицький. З того часу почалася п'ятирічна праця над будовою запланованого храму, праця повна запалу і відданости, виконувана під фаховим наглядом, майже виключно власними силами кваліфікованих робітників-парафіян, а численні, інколи доволі поважні суми пожертв, остаточно допомогли те діло завершити.

У 1985 р. новим настоятелем став о. Сергій Головка. В листопаді 1987 р., коли остаточно закінчено будову храму і дзвіниці та забезпечено храм всім найбільш необхідним (престіл, іконостас, вітражі, ogrівання, тощо), відбулося дуже урочисто посвячення, в якому взяли участь Блаженніший Митрополит Мстислав, Архієпископ Константин Баган, єпископ Антоній Щерба і всі отці чикагського деканату. Напередодні акту посвячення в парафіяльній залі відбувся величавий концерт духовної музики, з участю чотирьох хорів (двох католицьких і двох православних, а теж виставка ікон і картин релігійного змісту. Велелюдний бенкет завершив цю велику подію в житті Свято-Андріївської парафії.

На протязі сімнадцяти років головами парафіяльної ради були: Микола Филипович, Тарас Кохно, Богдан Тимцюрак, Валентин Кохно, В'ячеслав Партикевич, д-р В. Трухлий, Олександр Німченко й І. Козицький.

Анатоль Горинський

ЄВАНГЕЛЬСЬКО-БАПТИСТСЬКІ ЦЕРКВИ ЧИКАГСЬКОЇ МЕТРОПОЛІЇ

В українському народі, де тільки живе український народ — в Україні й поза Україною, в основному, розвивається велике дерево Царства Небесного — Християнство — із трьох галузей релігійного життя — Української Православної, Української Католицької та українських протестантських церков та об'єднань, а серед них найважливішої Української Бapтистської Церкви. Це стосується й до українського поселення Чикагської метрополії.

У цьому нарисі ми будемо розповідати про євангельську вітку в Христовому винограднику.

Українська Бapтистська Церква

До Української Бapтистської Церкви ми зараховуємо всіх охрещених за вірою в Господа Ісуса Христа дорослими, у зрілому віці, хоч ми не оминаємо євангельських церков, які носили й носять інші назви, але доктринально практи-

кують баптистські доктрини в своїх церквах і в особистому житті дотримуються науки Нового Заповіту Господа нашого Ісуса Христа.

В Україні основоположником Баптистської Церкви вважають Івана Онищенка з села Основи, Ряснопільської волости, Одеського повіту на Херсонщині. Вступив І. Онищенко у заповіт із Господом через Святе Хрещення у травні 1852 р. і цією датою розпочинається історія Української Баптистської Церкви. Поступово із лона Баптистської Церкви вилонились й інші церкви, як євангельські християни, які й є доктринально баптистами, але в назвах своїх церков не вживали слова „баптист”, християни віри євангельської та інші.

Відрізняється Українська Баптистська Церква від інших Церков тим, що вона визнає за найвищий, єдиний і абсолютний авторитет для віри й життя Святе Писання — Біблію, як єдине правило в усіх справах поведінки в щоденному житті; вона вірить у Богонадхненність Біблії й що вся Біблія є непомильне Слово Бога Живого — повнота, яка наповняє все й є абсолютно повна всіх Божих об'явлень. До неї не можна нічого додати й від неї не можна нічого відняти. Тому баптисти не мають культів святих (хоч їх шанують), Богородиці (хоч їй вважають за святу), панахид, і визнають загальне священство віруючих.

Баптисти вірять в одну Святу Апостольську Церкву Христову, яка має складатися виключно з відроджених від Духа Святого людей, спасених благодаттю Христовою, через особисту віру в Господа Ісуса Христа. Вони вірять, що Церква Христова має бути свята й непорочна, а тому її члени мають застосовувати науку Христову в щоденному житті, практикувати цю науку в щоденному житті, жити по-християнському, не лаятись, не говорити брудних слів, не вживати алкоголю, не курити, притримуватися „золотого правила” — „То ж усе, чого тільки бажаєте, щоб чинили вам люди, те саме чиніть їм і ви” (Мат. 7:12), любити Бога й ближніх і нікого не кривдити.

Баптисти вірять у принцип повної незалежності кожної помісної Церкви, а тому не мають ієрархії, синодів, єпископату, консисторій тощо. Церквою керує тільки Дух Святий, а її служителі — пастори та диякони. Баптисти визнають тільки дві церковні таїни — Господню Вечерю (Євхаристію) та Святе за вірою Хрещення дорослих людей.

**Хор Української Баптистської Церкви в Чикаго
співає під час раннього Богослуження**

Богослуження Української Баптистської Церкви в Чикаго

Відокремлення Церкви від держави і держави від Церкви — це один із принципів віровизнання баптистської Церкви. Держава не може вміщуватись у внутрішні справи Церкви. Найвищим керівником Церкви є Дух Святий; її Головою є Христос. Воля сумління віруючих — це один із головних принципів баптистів, тому баптисти ніколи нікого не переслідували, а завжди шанували й шанують переконання й віру інших.

Українська Баптистська Церква в Чикаго

У Чикаго Українська Баптистська Церква постанала 1915 р. Її започаткував проповідник Йосип Шкула з Бервину. Перед тим належав він до чеської баптистської церкви, але тому, що його душа була глибоко просякнута українським патріотизмом, він бажав мати й бути в своїй українській церкві. Походив він із Галичини. Прибув до ЗСА 1909 р., став членом чеської баптистської церкви 1913 р., але 1915 р. з іншими українськими баптистами, розпорошеними по інших церквах, zorganizував Українську Баптистську Церкву. Мав він письменницькі здібності, писав статті, трактати й сам їх видавав. Тоді у баптистській теологічній семінарії вчилися українці-семінаристи. Йосип Шкула звернувся до них із проською допомогти йому зайняти провід у церкві. Студент теології М. Харкавців обіймає провід у церкві й служить їй аж до 1917 р. Нечисленні Богослуження відбуваються на Чикаго Авеню, але перші піонери не залишили для нас докладних даних.

Від 1917 р. провідниками церкви стають, безумовно, за моральною підтримкою основоположника Йосипа Шкули, місіонери І. Юзва та Й. Баран, яких підтримує Чикагське Трактатне Товариство. У 1923-39 рр., коли в Західній Україні — на Волині й у Галичині сильно зростає баптистський рух і були масові навернення до Бога, цей рух завдяки нашій пресі перенісся і до ЗСА. Тоді до церковної

Пастор Олекса Гарбузюк
пресвітер Української Баптистської Церкви в Чикаго

праці долучається С. Шепуль, сам білорус, але, як особистий друг Йосипа Шкули сильно підтримує українську баптистську церкву. Проп. Василь Петляк, український патріот, лишає американську церкву і вливається в життя нової церкви. Ми не маємо докладної статистики членства церкви, бо вони її для нас не залишили, але маємо дані, що церква зросла на кільканадцять десятків членів; був гурток молоді, недільна школа, жіночий гурток тощо.

Під час Другої світової війни на пастирське служіння в церкві провід церкви покликає пресвітера Данила Шейду, досвідченого проповідника, який закінчив богословські студії в баптистській семінарії, але 1946 р. Данило Шейда залишив працю пастора й обняв служіння в іншій церкві. На пастора церкви покликано проповідника Миколу Ганчара, який закінчив Український Біблійний Інститут у Саскатуні, Канада. Він виконував служіння пастора церкви до 1949 р. Того року церква спроваджує з Німеччини редактора „Дороги Правди”, пастора Олексу Гарбузюка, який закінчив теологічні студії і журналістику в Німеччині й був пастором Української Баптистської Церкви в Корнбергу. Пастор О. Гарбузюк прибув до ЗСА 14 серпня 1949 р., а першого вересня Церква встановила його своїм пастором. Богослуження тоді відбувалися в гарному Домі Молитви на Авгаста бульварі біля Деймен Авеню. Церква почала рости. Організовано школу українознавства, біблійні курси, поширено недільну школу, організовано гурток молоді, жіночий гурток дуже зріс, Богослуження відвідувало сотки людей. Дім Молитви був замалий і 1952 р. церква під проводом пастора і за допомогою Й. Шкули, набула більший Дім Молитви під адресою 1042 Норт Деймен Авеню. Для допомоги пасторові О. Гарбузюкові прибув до Чикаго пастор Іван Барчук, який вчив у недільній школі, викладав лекції на біблійних курсах і проповідував у церкві. Завдяки напливові нової іміграції церква зростала й допомагала

українським втікачам переселюватися до Чикаго. Пастор сам підписав понад 200 „афідавітів” й люди прибували до церкви. При церкві організовано велику церковну бібліотеку і 1952 р. розпочато радіоблагочестя „Голос Євангелії” в Україну на коротких хвилях зі станції в Кіто, Еквадор. Ці програми, в додатку до України та Південної Америки, охоплювали й Північну Америку та інші країни світу. 1953 р. розпочато локальне радіоблагочестя „Голос Євангелії”, яке передається довгі роки зі станції WSBC і тепер передається щовівторка о годині 9:00 вечора. При церкві організовано великий церковний хор під проводом диригента Євгена Маслюка, вчителя музики, жіночий хор і хор молоді.

1952 р. в церкві відзначено 100-ліття Баптистської Церкви в Україні (1852-1952) і кожної неділі під проводом пастора відбувалися величні Богослуження. Недільну школу очолює як суперінтендент Володимир Якимів, а молоді сили працюють як вчителі. Недільна школа нараховувала шість класів, а школа українознавства — три класи.

Щоб більше мати часу для праці в Об'єднанні Українських Євангельсько-Баптистських Церков у ЗСА і в Українському Місійно-Біблійному Товаристві, пастор О. Гарбузюк звільняється від пасторських обов'язків. Діючим пастором церква вибирає його заступника, проп. Івана Барчука, який виконував це служіння до приїзду до Чикаго пастора Івана Поліщука з Канади. Пастор Поліщук перебрав служіння в церкві 1955 р. Під його проводом церква відзначалася духом життя, зростала й відбувала за вірою Хрещення по 15-ть осіб. Пастор Поліщук очолив також і хор, який дуже зріс і наспівав на магнітофонні стрічки понад сотню духовних псалмів, які передаються в Україну через різні станції.

Церковна бібліотека. 1963 р. покликано на церковного бібліотекаря Ярослава Билея, колишнього командира УПА-Захід, а тепер церковного діяча. Під проводом Я. Билея бібліотека почала дуже побільшуватись. Біблії, Нові Заповіти, богословські довідники, журнали „Післанець Правди” й інші почали вкривати полиці бібліотеки. Тепер бібліотека й книгарня має понад 21,000 книг різного змісту, найбільше релігійного.

Радіоблагочестя „Голос Євангелії”. 1966 р. церква разом із Всеукраїнським Євангельсько-Баптистським Братством, яке об'єднує українські баптистські церкви в світовому масштабі, збільшує програми „Голосу Євангелії” до чотирьох радіомовлень щотижня, а від 1976 р. передає спеціальну програму для дітей „Біблія говорить”, яку підготував член церкви Христіна Приходько. Відклики на цю програму дуже добрі. Понад одинадцять років діти України, які позбавлені безбожною Москвою Слова Божого, науки релігії в недільній школі, і в церквах, масово слухають програму „Біблія говорить” і вірують у Бога.

1985 р. церква набула під проводом пастора О. Гарбузюка гарний Дім Молитви в Бервині, на південно-західньому передмісті Чикаго й той провадить свою працю, співпрацюючи зі всією українською громадою. Духовним провідником і пресвітером церкви знову є пастор О. Гарбузюк, який стоїть не тільки на фундаментальних принципах науки Нового Заповіту та Святої Біблії, але він тісно співпрацює з українською громадою, є членом різних комітетів і установ і стоїть на національних позиціях визволення України. Під його проводом церква допомагає баптистам та іншим християнам в Україні; він бореться за свободу сумління, свободу віри та національні права українського народу. Сотні петицій вислано до урядів вільних країн і советського уряду в обороні прав віри й людини.

Інші Євангельські Церкви

Церква Євангельських Християн, яка своїми доктринами нічим не відрізняється від баптистської церкви, постанала 1913 р. й мала свій дім молитви на вулиці Кристал. Першим пресвітером цієї церкви був українець Я. Шевчук, але за духом церква була „слов'янська”; Богослуження відбувалися виключно російською мовою, з малими винятками. Після Другої світової війни церква нараховувала біля 250 душ, мала недільну школу, гурток молоді та жіночий гурток. Більшість членів церкви були українці й білоруси, тільки кількох росіян. Через брак народнього духа, вона не мала ніяких передумов, щоб запустити своє коріння у всенародній ґрунт, і 1984 р. припинила своє життя. Останнім пастором церкви був добрий чоловік А. Сидорчук, але він не мав сили врятувати життя церкви.

Перша Російська Церква Євангельських Християн Баптистів постанала 1925 р. під проводом Якова Пригодича, здається, білоруса за походженням. Перші Богослуження відбувалися в Домі Молитви під адресою 1410 Вест Авґаста бульвард. Потім церква перенеслася на південь міста Чикаґа й мала свій власний Дім Молитви під адресою 1705 вест 15-та вулиця. Пастором церкви довгі роки був відомий проповідник Данило Шейда, людина освічена із глибоким знанням богословських доктрин і здібностями проповідувати Євангелію спасіння. Родом із Полісся, знав добре українську мову, і тому, хоч церква за своїм духом була „слов'янська” (змінити свою назву з російської на слов'янську), то дуже добре співпрацювала з Українською Баптистською Церквою. Ріст її ніколи не відзначався великими успіхами, бо вона ніколи не перевищувала числа 50 дорослих членів. Безумовно, з родинами, було більше число.

Деякий час у 1960 рр. пастором церкви був член Української Баптистської Церкви, пресвітер Михайло Копич. Це показує на добрі взаємовідношення та співпрацю між двома церквами. Члени церкви походили переважно з Волині, Полісся й Білорусі, хоч було й кілька росіян.

1968 р. церква набула гарний Дім Молитви під адресою 5004 Вест Веллінґтон і від того часу відбуває там свої Богослуження. Членство в своїй більшості з Білорусі, Волині, Великої України та жидівського походження. Пресвітером церкви тепер є пастор Петро Краснопольський, щира релігійна людина, за національністю білорус.

Українська Церква П'ятидесятників заснована 1962 року пастором Григорієм Матвієвим, який прибув із Південної Америки. Перші Богослуження відбувалися під адресою 2127 Вест Кристал вулиця в Чикаґо. 1969 р. церква набула власний Дім Молитви під адресою 1035 Норт Річмонд і поєдналася з українською Церквою Громад Божих. Ця остання мала свої Богослуження довгі роки на Чикаґо авеню, але докладніших даних про цю церкву ми не маємо. Знаємо, що вона існувала і влилася в Українську Церкву П'ятидесятників. Церква П'ятидесятників 1981 р. побудувала свій гарний Дім Молитви в Бенсенвил і там відбуває свої Богослуження, має хор, недільну школу, молодь і оркестру. Пасторами церкву є Григорій і Михайло Матвій.

Чимало також українських євангеліків є членами американських церков і через ці церкви вони підтримують фінансово такі ділянки служіння, як радіо-благочестя „Голос Євангелії”, друк літератури українською мовою та допомогу переслідуваній Церкві Христовій в Україні.

ЧАСТИНА ТРЕТЯ

**УКРАЇНСЬКА ГРОМАДА
В ІЛЛІНОЙ
1988 р.**

ПРИЦЕРКОВНІ-ПАРАФІЯЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

АПОСТОЛЯТ СЛУГИ БОЖОГО МИТРОПОЛИТА АНДРЕЯ ШЕПТИЦЬКОГО

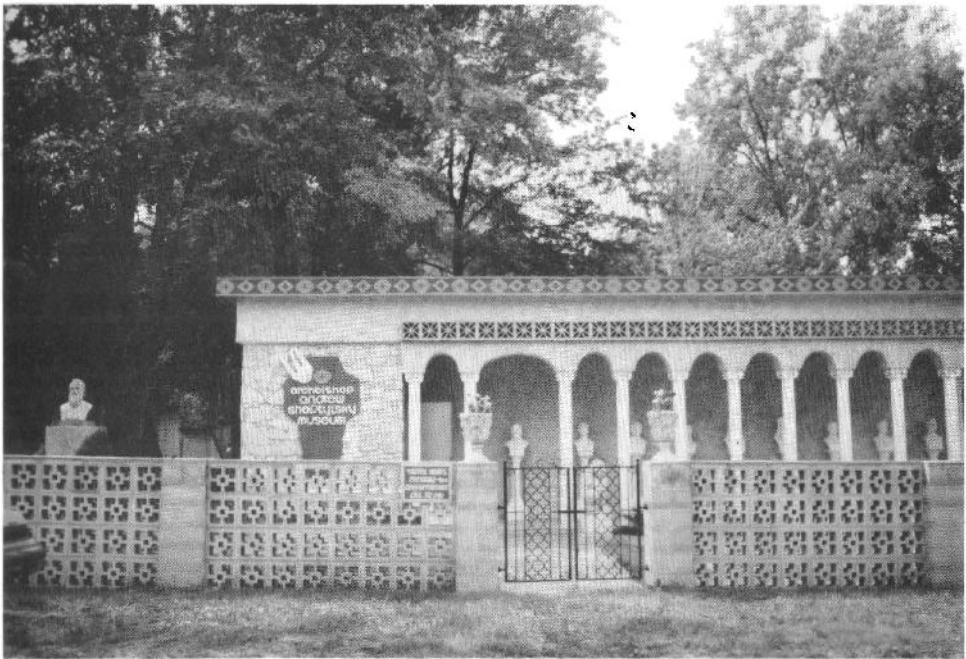
Апостолят був заснований 1972 р. при Екуменічному Центрі св. Атанасія Великого в Чикаго за ініціативою о. прелата Ярослава Свищука й за апробатою пок. Владика Ярослава Габра. Владика у своєму зверненні до душпастирів і вірних Епархії св. Отця Миколая підкреслив, що організація Апостоляту під іменням Митрополита Андрея „це найкраща ідея нашої Церкви” і що „через світський апостолят можемо задержати ідеї Слуги Божого Андрея живими і їх реалізувати.”

Програма праці була з'ясована у дев'яти точках, а саме:

1. поширювати місійний рух серед української спільноти,
2. проводити збірки на місійні потреби Української Католицької Церкви,
3. утримувати місійну станицю у Назареті, (Станиця була закрита рішенням Синоду Владик УКЦеркви 5 травня 1983 р.),
4. фінансувати будову українського відділу ім. Митрополита Андрея Шептицького в Назареті, що його запланував мельхітський Архиепископ Йосиф Рая (через політичні зміни в Ізраїлі проєкт не був зреалізований),
5. збирати документи для беатифікаційного процесу Слуги Божого Андрея та закликати до молитов в тому наміренні,
6. молитися за покликання до духовного стану й організувати вишкільні курси світського Апостоляту,
7. утримувати посілість для осідку апостоляту в Ноксі, Індіяна,
8. збирати експонати українського релігійного і національного мистецтва (в Ноксі побудовано Місійний Музей ім. Митрополита Шептицького),
9. допомагати семінаристам в Аргентині.

Пляни були широкозапроєктні і в кількох перших роках, здавалось, не буде перешкод їх реалізувати. А проте, з незалежних від проводу Апостоляту причин не вдалося всього здійснити.

Під сучасну пору є кілька відділів Апостоляту Слуги Божого Митр. Андрея Шептицького при поодиноких парафіях не тільки в Епархії св. Отця Миколая, а їхня праця проявляється в харитативній діяльності та в намаганнях причинитися до приспінення беатифікаційного процесу Слуги Божого Андрея.

Музей Митрополита Андрея Шептицького на площі Місійного Апостоляту св. Андрея в Ноксі, Індіяна

Членкині Апостольства Молитви при катедрі св.Отця Миколая:

1-ий ряд (сидять): Марія Шкодин, Юлія Орльос, Олександра Бородайко, сестра М. Хрисанта, ЧССВ, о. крил. Володимир Климчук — парох, сестра М. Дарія, ЧССВ, Марія Палій — голова, Текля Власенко. 2-ий ряд: Катерина Бахматюк, Марія Шостак, Параскевія Волянчук, Михайлина Чайковська. 3-ій ряд: Марія Смишнюк, Анна Гаргай, Антоніна Бурдяк, Анастасія Млак, Стефанія Маринюк, Катерина Мицак, Марія Рибак

АПОСТОЛЬСТВО МОЛИТВИ ПРИ КАТЕДРІ СВ. ОТЦЯ МИКОЛАЯ

Апостольство Молитви було основане в 1915 р. — 73 роки тому. Ціль жіночого релігійного товариства Апостольства Молитви є спільні молитви до Ісуса Христа і Матінки Божої, як також помагати парафії у всіх парафіяльних імпрезах, у різних фізичних працях, як також давати фінансову допомогу.

Товариство начисляє сьогодні 32 членкині.

БРАТСТВО УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ св. СТРАСТОТЕРПЦІВ БОРИСА І ГЛІБА ПРИ ПАРАФІЇ св. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ

На основуючі збори братства молоді 9 березня 1969 р. прибуло понад 70 хлопців і дівчат у віці між 15-23 роками. До першої управи увійшли: Наталка Пилипюк — голова, Тиміш Трусевич — заступник, Зірка Городиловська — секретар, Мирон Стахнів — скарбник, та референти: Микола Гринів, Гануся Фаріон, Марта Гарасовська, Роксоляна Бігун, Тамара Кузик, Зорян Трусевич. До контрольної комісії вибрано Ореста Маркевича, Ірину Браму та Ірину Гуменюк. В час найбільшої активності братства духовним провідником був о. Іван Кротець.

Праця молоді була релігійного, культурно-освітнього та товариського порядку. На місячних сходинах братства обговорювалися, наприклад, такі теми: збереження обряду, наркотики і алкоголь, дисидентський рух в Україні, асиміляція молоді, значення молитви в житті молодшої людини. Між проповідниками для братства в час духовних вправ були отці: д-р Ю. Федорів, Б. Смик, Л. Гузар, Т. Лончина, Б. Кошур, монах-студит Євтимій Волянський.

В 1971 р. почалася традиція влаштування андріївських вечорів спільно із іншими молодечими товариствами. Того ж року члени братства почали брати участь в Конференціях Молоді (в Детройті 1971 р., в Міннеаполіс 1972 р., в Торонто 1973 р., в Омага 1974 р.), яку допомогло влаштувати в Чикаго в 1976 р.

7 травня 1972 р. відбулося посвячення хоругви братства.

Від 1974 р. братство уфондовувало частинно стипендію своїм членам на літні курси УКУ в Римі. В Чикаго співпраця з УКУ — влаштування дискусійних вечорів і т. под. була особливо розгорнута в 1975-78 рр.

До травня 1975 р. в культурному осередку парафії діяв „клуб молоді”, який провадив по п'ятницях „каварню на перелазі”. П'ятничні програми включали музичні програми, фільми, але передовсім спільне співання.

На відзначення 10-річчя свого існування братство виїхало до монастиря францисканів в Лемонт на один день молитви і застанови над собою.

Крім участі в парафіяльних імпрезах, де члени братства часто допомагали Сестрицтву під час бенкетів, братство також влаштовувало ряд власних імпрез, таких як весняні базарі, забави для молоді, продажі печива, вечорі вишивок тощо. Прибутки з тих імпрез жертвували на парафіяльний будівельний фонд, семіпарійний фонд, філію УКУ, стипендії на літні курси до Риму, а в 1976 р. братство було головним фундатором парафіяльного „Церковного Альманаху”.

Головами братства були: Н. Пилипюк (1969-70), З. Городиловська (1970-71), Христя Косарчин (1971-72), Нестор Іванків (1972-74), Богдан Піганюк (1974-75), Мирон Панчук (1975-77), Оля Попіль (1977-79), Богдан Дзюк (1979-80), Марко Яхторович (1980-81), Маруся Рейнарович (1981-82), Тарас Білик (1982-83), Дарія Нагорняк (1983-84), Петро Скоморох (1984-85), Василь Маркусь, мол. (1985-86), Мирон Левицький (1986-87), Данило Дикий (1987-88).

Управа Братства Молоді св. Страстотерпців Бориса і Гліба в 1979 р.
на ліво від о. І. Кротеця — голова братства Б.Дзюк

БРАТСТВО СВ. АНДРЕЯ ПЕРВОЗВАННОГО ПРИ ПАРАФІЇ СВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ

Засноване 13 грудня 1968 р. в Чикаго, Братство св. Андрея виникло, як і сама парафія св. Володимира й Ольги, з ініціативи активних мирян, що відчували велику потребу включитися в релігійну та громадську працю в християнському дусі та відновляючи традицію наших історичних братств в Україні з 16-17 стол. Ціль і напрямні праці, що їх члени-засновники собі визначили, можна звести до таких точок: плекати між собою християнські чесноти, розголошувати живим і писаним словом ідеї українського християнства, вести діалог і співпрацю з нашими православними братами, закріплювати основи помісности Української Католицької Церкви і її патріархального устрою і в душі Христової Євангелії брати участь в суспільному житті та впливати на таке розв'язування наших громадських справ. Ці ідеї Братство бажало здійснювати насамперед на терені своєї парафії, якій воно зобов'язалося всіляко служити.

В ініціативному гурті було 15 осіб, що стали членами-основниками Братства та підписали „Акт заснування”. На перших основуючих зборах в березні 1969 р. вписалося вже понад 100 членів. Першим головою Братства обрано Андрія Гаєцького, який виконував цю функцію десять років. Після нього головами були Андрій Гарасовський (1979-82), Степан Мерза (1982-88) та Степан Голяш (від 1988р.). Братство мало також „старших братів”, яких іменовано загальним збором за заслуги та довголітню працю у старшині (управі) Братства. Першим духовним опікуном Братства, а згодом почесним членом був о. крилош. Павло Джулинський, пізніше оо.Іван Кротець, Митрат Маріян Бутринський та д-р Андрій Онуферко. В 1970 р. Братство придбало власну хоругву, яку уфундував перший голова Братства А. Гаєцький з дружиною Іреною.

До головних і спеціальних ділянок праці належала видавнича праця. Братство створило видавництво, що видавало від 1970 до 1988 р. річні календарі-альманахи. Вони розповсюджувалися й поза парафією. З братського видавництва вийшла низка брошур авторства В. Маркуся, Р. Смика, о. І. Нагаєвського, В. Качмаря та інших. Так само члени Братства адміністрували до 1989 р. парафіяльний двотижневик «Церковний Вісник».

Видатною працею Братства було пропагування патріархальних ідей в своїй парафії та поза нею. Братчики брали активну участь у багатьох з'їздах, маніфестаціях, прощах, де треба було маніфестувати своє прив'язання до ідей Патріярха Йосифа. З ініціативи нашого Братства постали й при інших парафіях подібні братства, а всі вони разом стрічалися, обмінювалися досвідом та спільно створили в 1977 р. Союз Українських Католицьких Братств і Сестрицтв в Америці, в старшині якого були й наші активніші члени.

В домівці Братства відбувалися часті доповіді на різні теми нашого церковного і суспільного життя. Тут також була приміщена бібліотека та читальня. До керівних діячів Братства, відомих також поза ним, належали на протязі двадцятилітньої діяльності цієї організації такі брати, крім названих голів: П. Баб'як († 1982), Е. Басюк, Ю. Городилівський († 1982), П. Демус, М. Денисюк († 1976), Р. Завадович († 1985), Є. Іванків, О. Казанівський, Р. Кобилецький, Л. Костелина, Н. Кузич, В. Маркус, М. Панчишин, Й. Пачовський († 1985), Р. Смик та О. Фаріон.

Степан Мерза, старший брат

Братство св. Андрея в 1988 р.
Направо від о. М. Бутринського — голова С. Мерза,
наліво від о. А. Онуферка — почесний член А. Гаєцький

БРАТСТВО СЯТОГО АРХИСТРАТИГА МИХАЙЛА

Братство св. Арх. Михайла, при парафії св. Володимира й Ольги в Чикаго було засноване в 1968 р. Гурток ініціативних парафіян заснував братство, щоб допомогти нашому першому парохові, бл. п. отцеві крилошанинові Павлові Джулинському, в його душпастирській праці котра була наложена на нього Блаженнішим Патріярхом Йосифом Сліпим. Першим головою братства був вибраний 19 листопада 1968 р. брат Володимир Данилюк. На наступних річних зборах 6 грудня 1969 р., вибрано брата Андрія Особу. Пізніше головами були: Антін Джура (1970-72), Теодор Тельвак (1973-74, 1976-78), Павло Костів (1975), Яків Білик (1979), Пилип Кульчицький (1980-88). В час занедужання голови П. Кульчицького, Братством від 9 серпня 1986 р. до липня 1987 р. провадив заступник голови Михайло Левицький.

Братство має 30 членів, котрі віддано працюють для своєї парафії.

Братство спільно працює при розбудові нашої парафії з іншими прицерковними організаціями, а саме: Сестрицтвом Покрова Пресвятої Богородиці, Братством св. Андрея Первозваного, Братством Молоді св. Мучеників Бориса і Гліба. Братство є членом Союзу Українських Католицьких Братств і Сестрицтв в Америці.

Братська праця полягає у проведенні церковних збірок в неділі і свята під час Служби Божої в Соборі, й у задержанні порядку під час урочистих свят, у соборі і біля собору.

Щоб придбати фонди Братство продає час-від-часу каву і солодке в аудиторії собору, а також влаштовує дві застави в році – запусну і осінню. Наші приходи жертвуємо на парафіяльні цілі як також на Патріярший Фонд. Братство склало на розбудову нашої Парафії понад 15,000 дол.

Братство щотретьо неділю в місяці приступає до сповіді і Святого Причастя. Опісля відбуває місячні сходини, на яких є присутні опікуни братства, на зміну настоятель Собору о. митрат Маріян Бутринський і о. Мирон Панчук.

*Пилип Кульчицький
голова*

Братство св. Михайла в 1988 р.:

1-ий ряд: Петро Баран, Нестор Сабадашка, Пилип Кульчицький, опікун Братства о. митрат Маріян Бутринський, Михайло Левицький, Володимир Клиш, Павло Костів.

2-ий ряд: Михайло Воробець, Михайло Халус, Лев Веремінський, Михайло Ткачук, Василь Михайлишин, Сава Зварич, Володимир Березецький. 3-й ряд: Степан Гладкий, Іван Оверко, Степан Мартин, Микола Курпіта, Теодор Олійник, Василь Босий. 4-ий ряд: Ярослав Василюшин, Василь Дацьо, Михайло Гватів, Антін Лис. Неприсутні: Володимир Кіналь, Микола Нагорняк, Михайло Лещук, Михайло Олійчук, Петро Дашко, Дмитро Біланіч

ВСЕУКРАЇНСЬКЕ ЄВАНГЕЛЬСЬКО-БАПТИСТСЬКЕ БРАТСТВО

Всеукраїнське Євангельсько-Баптистське Братство – Українська Баптистська Церква у світовому масштабі – об'єднує українські баптистські церкви і їх краєві об'єднання у ЗСА, Канаді, Австралії, Південній Америці (Аргентині, Бразилії і Парагваї), українські місійно-біблійні товариства ЗСА і Канади та місійні станиці в обох Америках. До нього також належать такі установи: Всеукраїнське Євангельсько-Баптистське Об'єднання Молоді, Всеукраїнське Об'єднання Сестрицтв, видавництво „Дорога Правди“, яке видало велику кількість української релігійної літератури, радіоблагочестя „Голос Євангелії в Україні“ (щоденна програма в Україні), Українська Біблійна Оселя в Петерборо, Канада, (200 акрів землі та лісу, Голубинне озеро, біля 20 домів, церковний дім молитви, де відбуваються з'їзди братства), місійний журнал „Післанець Правди“ (головний редактор пастор Володимир Домашовець). Братство також репрезентує віру і переконання баптистів України, де заборонено Всеукраїнську Баптистську Церкву так само, як і Українську Православну чи Католицьку Церкву.

Ідею Всеукраїнського Євангельського-Баптистського Братства як Української Баптистської Церкви привезли з України чільні баптистські діячі, які після Другої світової війни переселилися до країн Північної Америки — пастори д-р Л. Жабко-Потапович, С. Нищик, З. Речун-Панько, Г. Домашовець, О. Гарбузюк та інші. Перші збори відбулися в грудні 1949 р. в Торонті, а перший з'їзд братства на північно-американському континенті відбувся 1950 р. під час Світового Конгресу Баптистів у Клівленді, Огайо.

Всеукраїнське Євангельсько-Баптистське Братство є складовою частиною Світового Конгресу Вільних Українців. В днях 17-24 липня 1988 р. братство своїм Конгресом величю відзначило 1000-ліття Християнства в Україні.

Першим головою Братства був пастор Петро Кіндрат із Вінніпегу, Канада, а від 1972 р. головою є пастор Олекса Гарбузюк, пресвітер Української Баптистської Церкви в Чикаго, а генеральним секретарем пастор В. Домашовець. Головна квартира Братства міститься в будинках Української Баптистської Церкви під адресою: All-Ukrainian Evangelical Baptist Fellowship, Rev. Olexa R. Harbyziuk, President, 6751 Riverside Drive, Berwyn, IL 60402-2227.

З'їзд Всеукраїнського Євангельсько-Баптистського Братства в Чикаго

ST. JOSEPH'S ALTAR & ROSARY SOCIETY

Fourteen women met at the home of Mrs. Olga Marinoff on September 5, 1956 to organize a religious organization for the women of St. Joseph's parish. The organizing pastor, Fr. Joseph Shary, outlined four areas in which the society was to work: religious, parochial, benefit, cultural and social. The membership grew and their achievements have been outstanding.

Spiritually, they grew because of their monthly rosary together, monthly corporate communions, annual spiritual retreats, pilgrimages, days of recollection, and their various corporal and spiritual works of mercy for the least of Christ's brethren.

For the welfare of the church they have sponsored fashion shows, bake sales, dinners, bazaars, pancake breakfasts, pyrohy sales, and conducted many other fund-raising activities. They have become close friends and enjoy mingling socially with one another at dinners, the theatre, and other outings.

Close to their hearts is their Ukrainian heritage and the Society fosters many cultural activities such as paska baking demonstrations, pysanky decorating, cross-stitching classes.

A major responsibility of the Society is the care of the sanctuary. When the new church was erected, the members equipped and decorated the sanctuary, installed the marble floor, the apsidal wall and throne and altars in the sanctuary. They sponsored the new Tabernacle, and provided beautiful cross-stitched linens for the new altar.

Under the guidance of the current pastor, Msgr. William Bilinsky, and Fr. Mychajlo Kuzma, the members of the Altar & Rosary Society continue to serve their parish and their God with love and devotion. The officers for 1988 are: President - Jaroslava Holovaty, vice-president — Olga Kykta, secretary - Stephanie Worobec, treasurer — Jeanne Shyan, financial secretary — Elvera Duzansky.

Sixteen presidents guided the Society during the years of its existence: Olga Marinoff (1956-58, 1969), Ann Kozyra (1959-61), Mary Dale (1960), Olga Kozak (1962-63), Leona Dumich (1964-65), Helen Olek Scott (1966-67), Adele Tworek (1968), Anne Lass (1970-71, 1978-79, 1984), Stella Dobrowolski (1972), Mary Wroblewski (1973), Lillian Wayne (1974-75), Stephanie Evanchuk (1976-77, 1982-83), Mary Turek (1980-81), Rosalie Deeds (1985-86), Stephanie Fiedler (1987), and Yaroslava Holovaty (1988).

Olga Kozak

St. Joseph's Altar & Rosary Society on their 30th anniversary in 1986.

Row 1: M. Zdeblick, M. Dale, F. Kozyra, M. Turek, R. Deeds, S. Zull, O. Kikta, E. Duzansky. Row 2: S. Evanchuk, J. Senko, E. Lekowycz, K. Mikula, D. Zabiaka, M. Marchuk, M. Feschyn, K. Gruszesky, M. Pawlicki, A. Loncki. Row 3: B. Gawaluck, O. Muzyka, M. Kuzma, A. Sawkiw, W. Presslak, D. Haluczak, A. Pash, J. Pankow. Row 4: J. Justice, H. Hojsak, A. Kulyk, A. Wierzbicki, M. Doering, A. Hanchar. Row 5: M. Diduch, O. Melnyk, M. Poplawski, M. Bania, I. Hrymak, B. Romanow, F. Tiahnybik, H. Pacione. Row 6: J. Shyan, A. Ewasko, J. Holovaty, G. Bardygula, O. Kozak, A. Paslawsky, O. Gawaluch, I. Pankiw

ЖІНОЧИЙ ГУРТОК ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ БАПТИСТСЬКІЙ ЦЕРКВІ В БЕРВІН, ІЛЛІНОЙ

Жінки завжди були активні в праці Української Баптистської Церкви від самого її початку в 1915 р., але офіційно Жіночий Гурток був зорганізований у травні 1941 р. Початкова мета-допомогати в церковному житті проповіді Церкви, сприяти вихованню дітей у релігійному та національному дусі, влаштовувати спеціальні жіночі вечори для духовного зросту, вивчати Слово Боже-Святу Біблію, зберігати рідну культуру, мову та навчати молодших жінок бути добрими матерями, дружинами та ширими зразковими християнками. Після Другої світової війни до цих завдань додано ще й допомогу скитальцям з України, яких в час війни доля закинула на чужину-Німеччину, Бельгію, Францію та інші країни Західної Європи, а також допомагати їм в переселенні до ЗСА.

Першою головою Жіночого Гуртка УБЦ обрано Анну Дзень. 1945 р. головою обрано дияконесу Марію Якимів, яка відзначилася своєю допомогою скитальцям у Німеччині і дбанням за їхній приїзд до ЗСА. У наслідок її старань і провідників Церкви-Йосипа Шкули та Йосипа Якімова понад 200 осіб переїхали з Німеччини до Чикаго.

В 1948-53 рр. нова еміграція влилася в життя Церкви та в життя Жіночого Гуртка, який широко розвинув свою діяльність у ділянці допомоги скитальцям в Європі, Південній Америці, а пізніше, як настала можливість, переслідуваним за Слово Боже і за свідчення Ісуса Христа в Україні-сиротам, вдовам і в'язням сумління за віру в Бога.

Головами Жіночого Гуртка після А. Дзень та М. Якимів були: Анна Янковська, Марія Кабанів, Пелагія Барчук, Пелагія Бучко, Ніна Возьна, Катя Береза, Софія Гарбузюк, дружина пастора Церкви, та сестра Оля Поліщук.

При допомозі гуртка при церкві були організовані курси українознавства, шість клас недільної школи, жіночий ансамбль, як також членки гуртка є вчительками в недільній школі, співають у церковному хорі, викладають англійську мову для новоприбулих біженців із України та опікуються бідними.

Жіночий ансамбль при Українській Баптистській Церкві в Чикаго

КАТЕДРАЛЬНА ПОХІДНА ІКОНА ПОЧАЇВСЬКОЇ БОЖОЇ МАТЕРІ

При катедральному храмі св. Отця Миколая від 1972 р. існує Похідна Ікона Почаївської Божої Матері, яку ми обрали Покровительською молитовною акцією-походу за нашу Українську Церкву тут і на рідних зсміях, за скріплення у вірі наших батьків і сестер на Батьківщині та за визволення України з большевицького ярма.

Преосвященний Владика Ярослав Габро тодішній єпископ чикагський, одобрив ініціативу і в свято Різдва Пресвятої Діви Марії 8 вересня 1972 р. поблагословив, у співслужінні катедральних отців ікону Почаївської Божої Матері, започатковуючи тим молитовну акцію. Спершу ікона носила назву „Мандрівної“ чи „Перехідної“, бо мандрувала-переходила з хати до хати, перебуваючи по тижневі в кожній. Та з часом, коли молитовна акція поширилась і число ікон зростало, прийнялась назва „Похідна Ікона“, бо вона вже мала послідовниць й ішла на чолі численних ікон.

В першу річницю молитовної акції прийшло благословення від Блаженішого Верховного Архiepіскопа Йосифа Кардинала Сліпого, а за рік пізніше, 1974 р., Святіший Отець Пала Павло VI надав повний відпуст, що його можна здобути при звичайних умовах в нас, коли ікона перебуває в катедральному храмі. А повертається вона до нього кожного року на той тиждень, коли припадає свято Різдва Пресвятої Діви Марії і в кожному місяці вересня.

До поширення молитовної акції-походу з іконами Почаївської Богородиці по інших місцевостях багато спричинилися книжки „Мольби прийми, Пренепорочна...“, видані в 5-ту і 10-ту річницю, тобто в 1977 і 1982 р., а ще додатково в п'яту річницю парафія св. Отця Миколая придбала ікону-мозаїку Почаївської Божої Матері, проекту мистця Бориса Макаренка, яку приміщено на фронтоні катедрального храму.

Молитовна акція-похід прийнялась у багатьох українських парафіях, а навіть приватні особи пристали до неї, бо кожному лежить на серці добро Церкви і кожний співчуває рідним за залізною заслоною, які терплять переслідування за Христову віру. А додатковим чинником було й те, що через десять літ катедральна Марійська Дружина і поодинокі особи фондували ікони для других місцевостей, зокрема для Південної Америки. Перед висилкою ікони благословив бл. пам. Преосвященний Ярослав Габро, після його смерті, адміністратор єпархії — о. крилошанин і канцлер Василь Білинський, а тепер, користуючись своїм привілеєм, це робить Преосвященний Владика Іннокентій, ЧСВВ.

15-ту річницю похідної ікони Почаївської Божої Матері в 1987 р. не відзначувано окремо, а прилучено до прощі, яку відбуто в неділю 4-го жовтня до катедрального храму св. о. Миколая з нагоди Ювілейного Марійського Року і 950-ліття проголошення Пресвятої Богородиці Володаркою України — процесійним походом релігійних товариств метрополітального Чикага, Молебнем в честь Пресвятої Богородиці, що його відслужив Преосвященний Владика Іннокентій в сослуженні духовенства і концертом Богородичних пісень у виконанні збірному хору ім. Митр. Андрея Шептицького, а теж виданням різдвяних карток з Почаївською подобою Божої Матері.

Олександр Шпиталь

КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК ПРИ КАТЕДРІ СВ. ОТЦЯ МИКОЛАЯ

Осіною 1951 р. за ініціативою тодішнього пароха о. д-р В. Гавліча та за старанням д-р Ірени Нестюк 13 пань відбули свої перші організаційні сходини і по нараді рішили заснувати при церкві св. Отця Миколая в Чикаго нове церковне товариство – „Світський Апостолат”; душею був о. В. Гавліч, та всі напрямні праці виходили від нього. В січні 1954 р. змінено назву організації на Католицьку Акцію Українських Жінок на взір товариства, яке постало в Україні, у Львівській Митрополії в 1931 р.

Праця товариства обмежувалась спочатку до відвідин хворих, до помочі парафії фінансовою піддержкою парафіяльної школи, з фондів зібраних з коляди, продажу печива на пікніках, карнавалової будки, бінга, та десять чи двадцять центових збіркових лист. З часом зачинили напливати на руки пароха прохання про поміч, спершу з Європи, пізніше з Південної Америки, які він передавав Кат. Акції до полагодження. А коли в 1956 р. вперше заіснувала можливість висилати пакунки до Советського Союзу, тоді о. В. Гавліч передав Кат. Акції кілька адрес священників в Сибірі і на Україні, яким Кат. Акція через довгі роки помагала. І так поширився горизонт діяльності товариства. Кат. Акція почала висилати пакунки з харчами, оджею та грошевими переказами, в Сибір, на Україну, в Польщу, до Німеччини та до Бразилії, де крім того утримує річно трьох стипендістів-семинаристів і фінансово піддержує укр. сиротинці. Рівночасно Акція щедро жертвує щороку на парафіяльні потреби катедр св. Миколая та на Дієцезіяльний Семінаріний Фонд. По сьогоднішній день, себто за 37 літ існування, Кат. Акція видала понад 100,000 дол. на різного рода поміч.

Від 1955 р. Кат. Акція веде бібліотеку ініціаторкою якої була І. Нестюк. Бібліотека відкрита кожної першої неділі місяця і по сьогоднішній день нараховує 1000 книжок. З неї користають всі безкоштовно.

6 грудня 1966 р. Католицька Акція офіційно оформилась статутом, що його затвердив перший чикагський єпископ Преосвященний Ярослав Габро. Згідно зі статутом, Католицька Акція це апостолат мирян, що має за завдання відновити все в Христі, себто, привернути належне місце Христові в особистому, родинному і суспільному житті. Для здійснення цього товариство вживає таких засобів: 1) місячні сходини з духовними науками отців провідників, 2) спільна участь у св. Літургіях та часте приймавання св. Причастя, 3) поглиблення релігійного знання через спільні релігійні практики, як релігійне читання, влаштування щорічних прощ та реколекцій. І так 6 листопада 1954 р. Кат. Акція влаштувала виставку католицької книжки і преси, а 1974 р. заходами Кат. Акції відбулася величава проща з катедр на Євхаристійний Конгрес до Філадельфії.

Для здобуття фондів товариство влаштовує сніданки для учасників першого св. Причастя, переводить продаж великоднього печива в користь школи св. Отця Миколая, відбуває щомісячний продаж кави та солодкого кожної першої неділі місяця в залі під катедрою, переводить коляду та раз в рік збірку на семинаристів в Бразилії.

1958 р. Кат. Акція відзначила 100-літній ювілей появи Божої Матері в Люрді, на якому був гостем Преосвященний Й. Мартинець з Бразилії. Теперішній Епарх Бразилії, Преосвященний Кир Єфрем Кривий, відвідуючи Чикаго, кількакратно був гостем на сходинах, які відбуваються в парафіяльних приміщеннях, а теперішній чикагський Єпископ, Преосвященний Іннокентій Лотоцький, кілька разів в році переводить духовні науки. З нагоди 25-літнього ювілею Кат. Акції сам Первоєрарх Укр. Помісної Католицької Церкви, Патріярх Йосиф, поблагословив діяльність товариства 2 липня, 1976 р.

З нагоди 200-ліття Америки та 100-ліття українського поселення в ній Кат. Акція уфундувала ікону-мозаїку Почаївської Божої Матері, твір проф. Мацеї, церкві отців Кармелітів на Голі Гіл у Висконсин, де щорічно відбуваються прощі. Зроблено це за дозволом о. протоігумена Підскального в цілі прослави ікони серед американців. І так в неділю 16 травня 1974 р. Преосвященний Ярослав Габро в цій же церкві при великому здвизі прочан поблагословив цю ікону.

Головами Католицької Акції були Марія Заячівська (1951 р.), Стефанія Данилишин (1952-54), д-р Ірена Нестюк (1954-57 і 1964-74), Марія Мельник (1957-58), Юлія Назаревич (1958-61), Анна Михайлович (1961-64), Галина Щербанюк (від 1974 по сьогодні).

Організація начисляє 40 членів. Офіційна назва товариства: Католицька Акція Українських Жінок при Катедрі св. Отця Миколая в Чикаго (Catholic Action of Ukrainian Women of St. Nicholas Cathedral in Chicago).

*Галина Щербанюк
Голова Католицької Акції*

КАТОЛИЦЬКА АКЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК ПРИ КАТЕДРІ СВ. ОЦЦЯ МИКОЛАЯ

**KNIGHTS OF COLUMBUS OF
ST. NICHOLAS UKRAINIAN CATHOLIC CATHEDRAL**

**Grand Knight
Louis Buffardi**

**PGK
Michael Wayne**

Wasyl Berko

Stefan Dacko

Jerry Hupalo

John Jarema

Stanley Jiworski

Peter Kappa

Peter Kawka

Dr. Seman Kochy

Stanely Kopychak

Wasyl Kuszynski

George Kuzma

Mykola Lushniak

Wasyl Mysak

Michael Mykluz

Walter Mykytka

George Pyk

Members whose photos do not appear here: Phillip Barabolak, Walter Bass, Peter Charko, John Dackiw, John Gawaluch, Andrew Iwaniuk, Anton Klok, Gene Loboyka, Jerry Loew, John Petrow, Jr., Peter Wayne

Членкині Марійської Дружини Непорочного Зачаття ім. св. Тереси.
1-ий ряд: Ярослава Панчук, о. Ярослав Свищук (останній духовний провідник), Іванна Горчинська.
2-ий ряд: Галя Степанів, Софія Дачишин, Іванна Городиська, Богдана Недільська-Мандзенко, Олена Харкевич, Марія Громяк. 3-ій ряд: Зірка Бурачинська і Софія Кульчицька

МАРІЙСЬКА ДРУЖИНА НЕПОРОЧНОГО ЗАЧАТТЯ ПРЕЧИСТОЇ ДІВИ МАРІЇ ІМ. СВ. ТЕРЕСИ ВІД ДИТЯТИ ІСУСА ПРИ КАТЕДРІ СВ. ОТЦЯ МИКОЛАЯ

Марійська Дружина Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії ім. св. Тереси від Дитяти Ісуса постала при парафії св. о. Миколая в 1959 р. з ініціативи Ірини Волошинської. Ціллю Дружини є продовжувати і зберігати традиції марійських дружин у Львові, які так успішно розвивались під проводом визначного маріолога й проповідника, о. Іринія Назарка, ЧССВ.

Марійська Дружина ім. св. Тереси невелика числом, бо об'єднує тільки кільканадцять членів, та всі вони гармонійно співпрацюють і з любов'ю до Пречистої Діви виконують взяті на себе обов'язки. В кожну другу неділю місяця відбуваються сходи з відповідним рефератом то обговоренням різних актуальних подій Української Католицької чи Вселенської Церкви. В дні сходів дружинниці приступають до св. Причастя в наміренні священників і монаших покликань. В день Непорочного Зачаття відновляють свою марійську посвяту, а кожнорічні сходи в місяці листопаді присвячують пам'яті Слуги Божого Митр. Андрея Шелтицького.

Кілька разів у році організують продаж печива. З приходів жертвують на парафіяльні потреби, на фонд Беатифікації Митрополита Андрея, місійні цілі тощо. Беруть активну участь в житті катедральної парафії, піддержують церковні й громадські організації.

Першою головою була І. Волошинська, а після її виїзду Іванна Горчинська. В роках 1966-72 Марійську Дружину очолювала Ярослава Панчук, а від 1972 р. досьгодні очолює вдруге І. Горчинська. З головою співпрацює дружинна рада. Духовними провідниками були: о. Михайло Ваврик, ЧССВ, о. Методій Ничка, ЧСВВ, та о. прелат Ярослав Свищук.

МАРІЙСЬКА ДРУЖИНА ПРИ КАТЕДРІ св. ОТЦЯ МИКОЛАЯ

Марійська Дружина мол. пань була заснована 1938 р., тодішнім парохом о. Амброзієм Сеняшином. В отця пароха було бажання зорганізувати Марійську Дружину молодших пань, і перші засновні сходи відбулись 6 вересня 1938 р. На тих сходах вибрано тимчасову голову Марію Дужанську.

Мета дружини є розбудити у своїх членів щирю та гарячу побожність до Непорочної Диви Марії, дати глибоку релігійну освіту і так виробити їх на непохитних у вірі та послідовних у житті католиків, що дбають про власне освячення та виконують у своїм стані та званні апостольську працю для Божої справи.

Марійська Дружина є також допоміжна одиниця у всіх парафіяльних імпрезах. Марійська Дружина організує доходи імпрези, а прибуток із тих імпрез жертвує на потреби парафії, як також своїми пожертвами помагає сиротам у Філядельфії, Бразилії, Аргентині і у вихованні молодих священиків.

Марійська Дружина старших пань була заснована в 1933 р. В 1982 р. обі дружини злучились в одну під назвою Марійська Дружина при Катедрі св. о. Миколая і на сьогоднішній день нараховує 102 членкині.

Анни Марчук

СЕСТРИЦТВО «БЛАГОВІЩЕННЯ» ПРИ КАТЕДРІ св. ОЦЯ МИКОЛАЯ

При катедральній парафії св. Отця Миколая між іншими марійськими товариствами існує Сестрицтво „Благовіщення”. Перш за все, членки „Благовіщення” хочуть краще пізнати Господа, щоби більше Його полюбити, тому читають Святе Письмо вдома, а на сходинах пізнають глибину Христового слова в присутності Преосв. Владики Іннокентія, ЧССВ, який пояснює, навчає та відповідає на питання членок.

Крім прослави Творця у Божественних Літургіях у неділі і свята, членки беруть участь у вечірнях, літургіях наперед освячених Дарів, молебнях, акафістах та інших відправах.

З нагоди першого року існування членки „Благовіщення” влаштували 6 і 7 квітня 1983 р., напередодні Тисячоліття, виставку вишитих риз та обрядових речей. Виставку відкрито концертом відповідних до Тисячоліття пісень і віршів та в'язанкою гагілок.

Підчас різдвяного базару 1984 р. членки прибрали ялинку вишитими прикрасами, які опісля розпродавали. У 1985 і 1986 рр. членки виготовили для розпродажі „звіринець” вишиваних медведиків. Прихід із своєї праці членки жертвували на катедру св. Отця Миколая, на інші парафії, на сиротинці в Бразилії і Польщі та на інші добродійні цілі.

Вяшита хоругва приміщена в катедральному храмі пригадує про „Благовіщення” і про те, що сестрицтво є продовженням колишньої Марійської Дружини Непорочного Зачаття, яка існувала в 1950-их роках. Ті самі членки з малими змінами рішили відновити свою працю у сестрицтві „Благовіщення”.

Головами сестрицтва були: Тирса Дутко, Наталія Білоус та Оля Заплітна.

СЕСТРИЦТВО Св. КНЯГИНИ ОЛЬГИ ПРИ УКРАЇНСЬКОМУ ПРАВОСЛАВНОМУ КАТЕДРАЛЬНОМУ СОБОРІ Св. Кн. ВОЛОДИМИРА

Сестрицтво св. Княгині Ольги (перша його назва Сестрицтво Непорочного Зачаття) постало в 1918 р. при першій українській православній церкві Святої Тройці в Чикаго, яка містилась при Ірі вулиці. Парафія гарно розрослась, тому необхідним було придбати більший храм. В 1945 р. закуплено нову церкву при вулиці Кортес. Владика Іоан Теодорович, пізніше Митрополит УАПЦ, посв'ячуючи Церкву, віддав її під опіку св. Князя Володимира, а Сестрицтво Непорочного Зачаття прийняло назву св. Княгині Ольги.

Основицею і першою головою сестрицтва була паніматка Текля Савчук. Від початку існування крім церковно-релігійної діяльності, сестрицтво приймало і приймає участь у національно-громадському житті. Важливіші події: В 1928 р. сестрицтва взяло участь в Міжнародній Жіночій Виставці в „Колісею” в Чикаго, а в 1933 р. у Першій Світовій Виставці в Чикаго, де українська громада мала свій павільйон.

Коли вибухла Друга світова війна при сестрицтві створено відділ Червоного Хреста під проводом Марії Новицької. Відділ існував чотири роки. В тому часі висилали на фронт бандажі, лікаристиа й інші необхідні речі. Було zorganizовано курс першої медичної допомоги.

На першій Українській Конгрес у Вапінгтоні від сестрицтва була делегаткою Емілія Тарнова.

З приїздом нових емігрантів після війни, сестрицтво приміщало їх в кімнатах церковного будинку, харчувало й обдаровувало необхідними речами, а настоятель Собору св. Володимира, о. Омелян Мицик, підшукував їм помешкання й улаштував на працю. Окрім того, поодинокі сестриці були членами Допомогового Товариства.

Понад сім років сестрицтво під керівництвом Марії Фиркевич брало участь в програмі „Різдво Довкруги Світу” в Музею Науки і Промислу в Чикаго. Прибирали „українську ялинку”, організували мистецьку програму на Український День в Музеї і приготувляли традиційні різдвяні страви. Відтак передано цю програму 22-гому відділові Союзу Українок. З ініціативи сестрицтва постав 77-ий Відділ Союз Українок в Чикаго.

Сестрицтво є членом Об'єднання Українських Православних Сестрицтв в США, яке входить у склад СФУЖО, Українського Національного Музею в Чикаго й Музею Української Православної Церкви в Бавід Бруку, та Деканального Комітету Тисячоліття Хрещення України.

Головами сестрицтва були: Текля Савчук, Михайлина Савчин, Марія Слежук, Марія Лашчук, Марія Турик, Розалія Борис, Марія Дякун, Ніна Білецька і від 1985 р. Марія Юзефович. За довголітнє головування Сестрицтво надало звання почесної голови Марії Дякун і паніматці Ніні Білецькій.

За час свого існування сестрицтво приділило великі суми грошей для потреб парафії та складало більші пожертви на розбудову Осередку УПАЦеркви в Бавід Бруку і на семінарію Святої Софії. Висилало також пожертви на Катедру Українознавства при Гарвардському Університеті, Школу Українознавства при своїй парафії, Бібліотеку Симона Петлюри і на багато інших цілей. Склали велику пожертву на будову пам'ятників Митрополитові Василеві Лепківському і св. Княгині Ользі. Для здобуття грошей сестрицтво уряджує базарі, продаж домашнього печива, обіди, льотерії. Тепер в Сестрицтві є 75 членок.

Марія Юзефович

СЕСТРИЦТВО ПОКРОВА ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ КАТОЛИЦЬКІЙ ПАРАФІЇ СВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ В ЧІКАГО

Заснування парафії св. Володимира й Ольги в 1968 р. Патріярхом Йосифом стало великою подією в житті мирян Чікаго, які дорожили прадідівськими звичаями і традиціями включно зі святкуванням за юліанським календаром та хотіли даліше цих традицій додержуватись.

Маючи свою рідну парафію, почали творити прицерковні товариства. І так 6 листопада 1968 р. за ініціативою Орісі Гарасовської група жінок відбула першу нараду, а основуючі загальні збори рішили скликати на 1 грудня того ж року. На цих зборах створено сестрицтво на взір сестрицтв в Україні, узгаднюючи потреби сьогоднішніх часів. Вибрано управу: голова — Оріся Гарасовська і 36 членкинь управи, які оформили себе в поодиноких референтурах. Принято назву „Сестрицтво Покрова Пресвятої Богородиці” й оформлено свій власний статут. Першим духовним опікуном був о. крилошанин Павло Джулинський, а від 1971 р. ним є о. митрат Маріян Бутринський.

Праця сестрицтва є багатогранна і включає всі ділянки релігійного й громадського життя. Поділяється на 5 засадничих референтур: 1) релігійна, 2) культурно-освітня, 3) суспільна опіка, 4) фінансово-господарська, 5) „Крамничка сумління”.

Перша ділянка охоплює ширші сходни з повчаючим словом духовного опікуна і рефератом часто з релігійною тематикою як також виголошуванням віршів авторства сестриць, духовні вправи, спільні моління, кожнорічне влаштування дня першого врочистого святого Причастя, Свят-Миколайські вечори і т.под. До сестриць належить теж дбати про внутрішній вигляд церкви.

Культурно-освітня референтура охоплює велику частину праці Сестрицтва. Видання ікони св. Володимира й Ольги мистця А. Наконечного, образочків для першого врочистого св. Причастя, влаштування численних показів — ноші, вишивок, кераміки, образів та різного рода цікавих імпрез. Одна з найбільш успішних імпрез була „На княжому дворі”, яка масово приєднала молоде покоління, викликаючи в нього почуття національної гордості. Імпреза „Голодний Обід” увійшла в щорічну нашу традицію і відбувається на пошану наших політ'язнів. Сестрицтво бере активну участь у різного рода маніфестаціях, організованих громадою, зборах, збірках. Під час парафіяльного радіомовлення сестрицтво має раз у місяць свою програму. До цієї референтури входить теж патронат сестрицтва над дівочим хором „Черемшина” (який уже не існує) і Театральною Студією, яка охоплювала 65 юних артистів та зі своїми дуже успішними виступами їздила по містах Америки й Канади. Театральна Студія дала початок припарафіяльній школі українського сценічного танцю й танцювальному ансамблеві „Громовиця”. Молоді танцюристи виступають на українських і американських сценах, пропагуючи красу українських народних танців.

Суспільна опіка займається хворими й немічними на місці, відвідуючи їх та обдаровуючи в міру потреби. Рівнож висилає допомогу до Югославії, Бразилії, Аргентини, Чіле, Франції, Польщі й Австрії. Допомога йде у формі грошей, одягу, харчів, а окремо висилаємо стипендії студентам теології.

Надя Світлична відвідує крамничку „Сумління”

Перший ряд посередині: о. митр. Маріян Бутринський, по його правій стороні теперішня голова Сестрицтва мгр. Оріся Городилівська, по лівій — довголітня голова Сузя Казанівська

Фінансово-Господарська референтура — це матеріальна база цілої парафії. Кожного тижня продаємо українські страви й печиво, влаштовуємо недільні сніданки, які допомагають у піддержанні товариського життя в парафії, як також передсвяточні випродажі печива й усі приготуємо парафіяльні гостини. Рівнож щорічний дводенний Осінній Ярмарок приносить поважні прибутки. Для виразнішого образу треба подати, що за 19 р. сестрицтво передало на парафіяльний будівельний фонд і потреби парафії 402,000.00 дол., на семінарійний фонд і УКУ 58,200.00 дол., на патріарший фонд 23,500.00 дол., на громадські організації і поміч потребуючим 27,000.00 дол., на українських політ'язні (окремо „Крамничка сумління”) 8,300.00 дол.

Сестрицтво постановило широко розгорнути акцію допомоги й оборони українських політ'язнів. Створений був постійний фонд допомоги їм на добровільній базі. Кожного року влаштовуємо „Голодні обіди”, присвячені нашим політ'язням, які мають на меті розбудити зацікавлення нашої громади долею політ'язнів та роздобути фонди для допомоги їм. В цьому найбільшим засобом є „Крамничка сумління”, яка була створена у 1978 р. групою сестриць-ентузіясток з думкою про поміч Україні. Членки її часто ведуть різні акції, як збирання підписів чи індивідуальних листів до американських урядових чинників в обороні політ'язнів, або ідей, за які вони борються. Крім того, членки Крамнички висилають привіти політ'язням в дні їхнього народження та беруть участь у різних конференціях, як українських, так і американських, як, напр. сесія Комісії Прав Людини при СКВУ. Вони постійно співпрацюють з організаціями, що боронять права в Україні або українське ім'я у світі. Відбувались панелі на відповідні теми для нашого громадянства; членки брали активну участь в обороні Дем'янюка й пожертвували на ту ціль гідну суму. Організували зустрічі з нашими політ'язнями, яких советська влада викинула поза межі Батьківщини (Надія Світлична, родина Вінсів, Валентин Мороз, Раїса Мороз, яка під час свого перебування в Чикаго співпрацювала з нами, Ніна і Святослав Караваєвські, Данило Шумук) і стараються постійно допомагати тим, які ще в потребі. День народження Лєвка Лукіяненка і Йосифа Терелі, яких наша парафія адоптувала, кожного року є днем моління за їхню долю. Роздаючи відповідні стрічки всім парафіянам, сестриці збирають пожертви. Цю акцію стараються поширити на сусідні наші парафії. Дотепер крамничка видала на допомогу в Україну і для тих, що тут продовжують діло наших політ'язнів бл. 100,000 дол.

Головами Сестрицтва за час існування організації були: Оріся Гарасовська, мгр. Ірина Городилівська і Сусанна Казанівська. Тепер сестрицтво нараховує 110 членок. Найбільшою проблемою на сьогоднішній час, це брак молодого змiни.

Діяльність сестрицтва в усіх його ділянках, змагає до і задержання релігійного й патріотичного духа серед членства, нашої ідентичності у всіх ділянках еміграційного життя, а особливо плекання духовних вартостей на порозі нашого великого Ювілею 1000-ліття Християнства України. На кожному кроці видно віддану працю для парафії. Як мати в родині, так сестрицтво в парафії старається сповнити свої обов'язки якнайкраще.

Ірина Городилівська
(голова)

СЕСТРИЦТВО св. СОФІЇ ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ПАРАФІЇ св. АНДРІЯ

Сестрицтво св. Софії, прицерковна жіноча організація, від самого початку заснування парафії в 1970 р. брала активну участь у розвитку парафіяльного життя. Ця група трудлюбивих та дбайливих жінок взяла собі за ціль допомогти парафії фінансово. Початки були трудні, працювали в маленькій кухні, але завзято ліпили вареники розвиваючи свою фінансову базу. Доробившись дещо, опинились в новій комерційним стилем збудованій кухні, яку самі ж і фінансували та почали на великий масштаб продавати свої кулінарні вироби, відомі тепер на широкую околицю. Виробили собі репутацію так, що клієнти стоять в черзі, щоб купити смачні українські страви. Сестрицтво нараховує 58 членкинь. Вони себе почувають господинями парафіяльного добра. Про їхній надзвичайний вклад праці найкраще свідчить те, що сестрицтво склало дар на будову нового храму св. Андрія в сумі понад 400,000 дол.

Сестриці приймають активну діяльність у релігійно-культурному та громадському житті громади. Вони лікнуються прикрасою храму. Всі вишивки, які оздоблюють новий храм були зроблені руками талановитих сестриць. Сестрицтво бере активну участь у всіх парафіяльних імпрезах, влаштовує базарі по передмістях північно-західнього Чикаго, приймає участь в локальних фестивалях різних національностей, де влаштовує виставки вишивок, писанок та роздає летючки про звичай та культуру України.

В 1988 р. управу сестрицтва очолювали: Люся Козацька — голова, Зоя Филимон — скарбник, Наталя Гончаров — секретар. Люся Мазяр — господарська референтка.

Сестриці за працюю

СОЮЗ УКРАЇНСЬКИХ КАТОЛИЦЬКИХ БРАТСТВ І СЕСТРИЦТВ В АМЕРИЦІ

Від 1973 р. діяв в Чикаго зародок організації церковних братств і сестрицтв, спочатку як Комісія зв'язку, до якої належали братські організації старокалендарних парафій в Чикаго, Філадельфії і Клівленді та Керкгонксоні, Н.Й. На першому основуючому з'їзді у Філадельфії 6 серпня 1976 р. Комісія перетворилася в Союз Українських Католицьких Братств і Сестрицтв в Америці. До Союзу згодом приступили братства і сестрицтва у Вашингтоні, Рочестері та Нью Брансвіку. Союз від початку став членом Українського Патріархального Світового Об'єднання (УПСО) та брав активну участь у його працях. В 1988 р. Союз приступив до Світового Конгресу Вільних Українців. Неперіодично появляється бюлетень „Братський Вісник”. Союз в 1988 р. нараховує 18 членських організацій та бл. 650 фізичних членів.

Делегатські з'їзди союзу відбуваються приблизно що три роки: Філадельфія (1976), Чикаго (1979), Клівленд (1982), Філадельфія (1984) і Чикаго (1988); так само союз скликає річні наради старшини і представників усіх членських організацій. Головою Союзу в 1976-88 рр. був д-р Василь Маркус.

До Союзу належать в 1988р. такі сестрицтва і братства:

Вашингтон (Парафія Святої Трійці): Сестрицтво Почаївської Богоматері, Братство св. Кирила і Методія, Молодече Братство св. Отця Миколая.

Керкгонксон (Парафія Святої Трійці): Братство св. Володимира (спільне чоловіків і жінок).

Клівленд (Свято-Покровська Парафія): Сестрицтво Покрова Богоматері, Братство св. Юрія Переможця, Братство Молоді св. Михаїла.

Нью Брансвик (Парафія Різдва Богородиці): Сестрицтво Різдва Пресвятої Богородиці.

Рочестер (Свято-Богоявленська Парафія): Сестрицтво св. Ольги, Богоявленське Братство.

Філадельфія (Свято-Михайлівська Парафія): Сестрицтво св. Анни, Братство св. Михаїла, Братство Молоді св. Івана Богослова.

Чикаго (Собор св. Володимира й Ольги): Сестрицтво Покрова Пресвятої Богородиці, Братство св. Андрея Первозванного, Братство св. Архистратига Михаїла, Братство Молоді св. Страстотерпців Бориса і Гліба, Братство юнаків Входу в Храм.

Завданням Союзу є координувати діяльність братських організацій та зберігати духовність і покликання мирянських товариств за традицією давніх церковних братств в Україні.

В. М.

Під час з'їзду Братств і Сестрицтв в Чикаго 1983 р.
Віра Пилипець (Вашингтон), о. митрат М. Бутринський,
ред. Р. Данилевич (Клівленд) і Богдан Ясінський (Вашингтон)

ST. JOSEPH'S HOLY NAME SOCIETY

The Holy Name Society of St. Joseph Ukrainian Catholic Church was organized in 1956 by Rev. Joseph Shary, who was the founder and builder of St. Joseph's Church on the northwest side of Chicago.

Like the new church, new organizations were formed to help Father Shary with his pastorate. One organization was the Holy name Society. Under the spiritual directorship of Father Shary, with an initial membership of forty-three chartered members, they began working towards the erection of an Ukrainian Catholic Church. Over the years the Holy Name men have been very active in the support and maintenance of the church. They have, for example, remodeled and rewired the old farm house which Father Shary used as a rectory. Inside the church, the Holy Name men built an Iconostas, a very important feature in a Byzantine Rite Church. It separates the altar area from the nave.

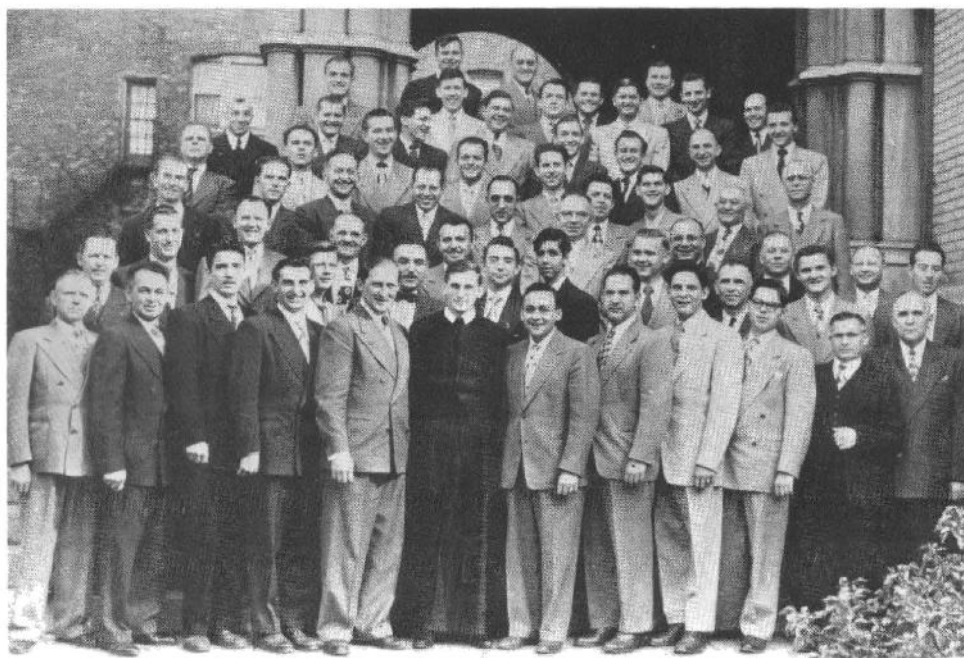
Spiritually, the Holy Name Society is powerful. The depth of this religious strength can be measured by Holy Name Sunday Communion attendance. Without a doubt this practice of receiving Communion every month has aided our men in becoming better Ukrainian Catholics, stronger family men, and more responsible citizens.

Through the Holy Name, the men of all Ukrainian parishes in the Chicago area were brought more closely together. A joint Communion breakfast is held every November alternately in the parishes in memory of our deceased members and veterans who gave their lives for our country.

Under the guidance of our new pastor, Msgr. Canon William Bilinsky, our next project is to build a rectory on the land next to the new church.

Past presidents: Rudolph Presslak (1957-58, 1966-69), John Podney (1959), Walter Szulkowski (1960-61), Ray Dworianyn (1962-63, 1974-75), Walter Stym (1964), Walter Scott (1965, 1973), John Gawaluch (1970-72), Walter Bardygula (1976-77), Jaroslav Chlypnycz (1978-79), Nicholas Zull (1980-83), William Zdeblick (1984-85), Russell Haluczak (1986). Officers for 1987: Anthony Deeds (president), Nicholas Zull (1st vice-president), Teodor Melnyk (2nd vice-president), John Sawchyn (secretary), Steve Gawaluch (treasurer), Stanley Gruszesky (marshall).

По середині о. В. Андрійчук, ЧСВВ – на ліво від нього Юрій Кузьма, перший голова ТП

ТОВАРИСТВО ПРЕСВЯТОГО ІМЕНІ ПРИ КАТЕДРІ св. ОТЦЯ МИКОЛАЯ

22 липня 1950 р. парох церкви св. Отця Миколая, о. Вісаріон Андрійчук, ЧСВВ, оснував чоловіче Товариство Пресвятого Імені. Членів-основників було 23.

Головами Товариства від 1950 до 1988 р. були: Юрій Кузьма, Андрій Дідух, Петро Шаян, Петро Лучків, Петро Вайн, Іван Петрів, Володимир Микитка, Антін Зборик, Михайло Вейн, Євген Лобойко, Петро Питель, Микола Люшняк, Стефан Дацко, Стефан Боярський, Іван Лисняк мол., Василь Палиняк, Онуфрій Борута.

Головна ціль Товариства є вірне служіння Святій Христовій Церкві та поглиблення релігійно-національного знання. Кожного місяця в другу неділю члени спільно приймають Євхаристійного Христа на Святій Літургії, а опісля мають сходи, на яких отець парох або в заступстві інші отці пояснюють Боже Слово та заохочують зберігати свою духовну спадщину. Час від часу члени уряджують імпрези, які приносять духовні, моральні та фінансові користі, напр., День Матері чи День Батька, на яких вшановують почесних матерів та батьків. Ці імпрези притягають багато молоді, так що на сніданках після Богослуження буває біля 350 осіб.

В другу неділю листопада члени Товариства спільно з родинами беруть участь у святій Літургії та Причасті і панахиді, у якій поіменно згадується всіх померлих членів.

В 1988 р. духовним опікуном є парох катедри, о. Володимир Климчук, а головою Онуфрій Борута та секретарем Іван Степанець. Д-р Семен Кочій є ще живучим членом-засновником і сеньором товариства.

ТОВАРИСТВО ПРЕСВЯТОГО ІМЕНІ ПРИ КАТЕДРІ СВ. ОЦЦЯ МИКОЛАЯ

ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЛІГИ ПРИ КАТЕДРІ св. кн. ВОЛОДИМИРА

Українська Православна Ліга в США була зорганізована за постановою Сьомого Собору УАП-Церкви у 1946 р. з наміром поширити знання про Українську Православну Церкву, зацкавити молодь церковними справами і церковною працею і видавати та розповсюджувати літературу про Україну, її церкву й історію. Працюючи під гаслом „присвячена нашій Церкві, віддана її молоді”, Ліга широко розгорнула свою діяльність і сьогодні нараховує приблизно 30 старших та 20 молодших (для членів від 13 до 18 рр.) відділів.

Відділ УПЛ при катедрі св. Володимира був заснований у 1957 р. заходами організаційного комітету, до якого входили Ярослав Білецький, Микола Кочерга, Василь Пелюхівський, Микола Чуйко і Наталя Шевченко. Святочне започаткування діяльності відділу з бенкетом, промовами, широкою мистецькою програмою та забавою відбулося 19 липня 1957 р. у парафіяльній залі.

За перші роки діяльності (від 1957 до раннях 60-их р.) Ліга провадила регулярні сходи, висилає делегатів на крайові з'їзди, брала участь у відзначеннях національних свят та історичних подій, ходила колядувати, організувала товариські зустрічі між собою та іншими організаціями і влаштовувала численні забави. Цей період зокрема відзначився 12-им річним з'їздом Ліги, що відбувся у Чикаго 17-19 липня 1959 р. і на який прибуло понад 1000 учасників. Співгосподарями з'їзду були відділи УПЛ при катедрі св. кн. Володимира і парафії свв. Петра і Павла. У тих роках головами катедрального відділу були Микола Чуйко, Анатолій Дорошенко, Володимир Марцинюк, а до самої організації належало між 40 і 50 членів.

У 1966 р. катедро святкувала 50-ліття заснування. Відділ УПЛ продовжував діяльність, започатковану своїми попередниками: провадив місячні засідання, відвідував парафіян з колядою, брав участь у крайових з'їздах і т. под. Крім того, Ліга також розпочала серію доповідей. У 1967-68 рр. заступник настоятеля о. Федір Баган (теперішній Архієпископ Константин) щотижня провадив двогодинні семінари на духовні теми. В 1970 р. Ліга влаштовувала лекції церковної музики та мала хор під керівництвом о. Степана Позняка. Тут треба згадати, що вже на початку 1967 р., відділ постановив увійти у катедральний хор як організація. У 1970 р. Ліга регулярно видавала інформативний „Летючий листок”.

В 1964-74 рр. УПЛ різними способами помагала парафії: прибирала церкву перед святами, стояла біля Плащениці на Велику П'ятницю, брала участь у великодньому обході, а в Неділю Православ'я (перша неділя Великого Посту) готувала сніданок для учасників свята. У тих роках до відділу належала 31 особа, а головами були Володимир Теркун, Олександр Філенко, Микола Субота, Володимир Овчарук і Юрій Дилендорф.

Відділ також допомагав організувати крайові з'їзди УПЛ, що відбулися у Чикаго у 1966 і 1974 рр. Після цього останнього з'їзду старший відділ при катедрі тимчасово припинив діяльність. Зате при парафії заснувався молодший відділ Ліги, який активно працював до 1977 р. Головою організації була Катерина Яреско (Марцинюк).

Старший відділ був відновлений у 1983 р. Новооформлений відділ дотримується попередньої практики Ліги: участь у релігійних і національних святах та лігових конвенціях, провадження місячних зборів, колядування і т. под., але також впроваджує дещо нового.

Восени 1983 р. відділ починає працю виставкою українського мистецтва, а в 1986-87 рр. спонзує курси кераміки для громади і влаштовує виставку керамічних виробів учасників курсів у червні 1987 р.

Крім окремих доповідей влаштованих для членів відділу і для парафії назагал, УПЛ з нагоди 1000-ліття спонзує семінари на тему „Святі Тайни” (1986-87), які провадять священники чикагського деканату, а також показує фільми на релігійні та українські теми.

Відносно релігійних святкувань, то наш відділ разом з молоддю з інших церков, брав участь у Неділі Православ'я, співаючи „Вірую” під час чину Православ'я (1986-87), а щодо відзначень історичних подій, то він влаштував велику маніфестацію у честь жертв чорнобильської катастрофи 1 травня 1986 р. на Дейл Плаза. Маніфестація і молебень, в котрому брало участь понад 20 ієрархів і священників різних віровизнань і національностей, привернули увагу багатьох репортерів, і вістка про цю подію розійшлася по цілій Америці.

У липні 1986 р. відділи УПЛ при катедрі св. Володимира і парафії св. Андрія були співгосподарями 39 річного з'їзду Ліги у Чикаго.

У травні 1984 р. відійшов у вічність довголітній настоятель катебри і духовний дорадник катедрального відділу о. прот. Федір Білецький. Новим настоятелем і духовним дорадником є о. прот. Стефан Женчук.

Від часу відновлення до 1987 р., відділ нараховував приблизно 20 членів. Головою від зими до вересня 1983 р. був Микола Дилендорф, а від жовтня 1983 до 1987 р. головою був Віктор Личик.

Члени Ліги завжди брали участь у житті парафії; належали до Управи, викладали в Школі Українознавства, співали в церковному хорі, були радіомовцями на катедральній радіопрограмі.

З нагоди 1000-ліття Хрещення Руси-України, Ліга організує та плянує відкрити парафіяльну бібліотеку. Наш відділ далі старається виконати постанови перших засновників УПЛ, бо тільки праця для добра народу, громади і Церкви може забезпечити і зміцнити українську справу ідучи у друге 1000-ліття.

*Віктор Личик
Голова Відділу*

THE ST. VOLODYMYR CHICAGO CHAPTER OF THE UKRAINIAN ORTHODOX LEAGUE

Since its founding in 1957, the St. Volodymyr Chicago chapter of the Ukrainian Orthodox League (a branch of the national U.O.L.) has been the main youth organization at the cathedral. Throughout its existence, the chapter has held monthly meetings, gone Christmas caroling, organized dances and sent delegates to national U.O.L. conventions. The chapter itself cohosted four national conventions (in 1959, 1966, 1974 and 1986).

At various times, chapter members have also organized lectures and lecture series, arranged instruction in church music and conducting, sponsored ceramics courses and organized a ceramics (1987) and multimedia (1983) art exhibit.

The chapter has helped to arrange and has actively participated in Christmas and Easter celebrations, the Sunday of Orthodoxy (the first Sunday of Great Lent), and observances of Ukrainian national holidays and historic events. Most recently, chapter members organized a commemorative service and vigil in Daley Plaza (May 1, 1986) to honor victims of the Chornobyl nuclear disaster, a ceremony which received widespread coverage in both local and national media.

League members also play an active role in other parish organizations: they serve on the parish Council, teach in the School of Ukrainian Studies, sing in the Church Choir and help conduct the cathedral radio program.

Besides the Sr. Chapter, which has been operating for the greater part of 30 years, a Jr. Chapter was also active from 1974-77. For additional information, please write to: St. Volodymyr's U.O.L., c/o St. Volodymyr's Cathedral, 2238 W. Cortez, Chicago, Illinois 60622.

Учасники 39 Річного З'їзду Української Православної Ліги у Чикаго, 23-27 липня 1986 р.
Participants of the 39th National Annual U.O.L. Convention, Chicago, July 23-27, 1986

УКРАЇНСЬКЕ ПРАВОСЛАВНЕ БРАТСТВО св. кн. ВОЛОДИМИРА

Братство при парафії св. Рівноапостольного Князя Володимира було засноване у 1951 р. за настоятельства о. О. Мищика (за предстоятелем собору був тоді Владика Генадій). На своїх перших загальних зборах братство прийняло виготовлений Василем Івашуком статут, а першу управу Братства очолює Никифор Ткачинський.

Основною ціллю братства є розвивати у своїх вибраних членів ті всі духові чесноти, завдяки яким вони поглиблюють свою особисту і християнську культуру і всецільно віддають свої сили для добра своєї рідної Церкви. За 38 літ свого існування Братство св. Володимира проявило свою активність у таких ділянках:

1. Допомога українським залишенням в Європі.
2. Збірка фондів на закуп землі і будинків для Українського Православного Культурного Центру і для семінарії св. Софії у Савт Бавнд Бруку.
3. Збірка фондів на видання написаної членом Братства інж. Антоном Кушинським „Короткої Історії УПЦеркви”.
4. Організація доповідей для своїх членів і загалу парафіян на національно-релігійні і виховні теми, в чому велику заслугу мали деякі панотці, як також члени з вищою освітою, зокрема інж. Кушинський.
5. Придбання за фонди братства і жертвених парафіян чудотворної ікони Почаївської Богоматері, хоругви св. Івана Хрестителя і св. Іова Почаївського, а теж літургійних облачен і інших необхідних в церкві предметів.
6. Допомога парафіяльній управі і Сестрицтву кн. Ольги у всіх важніших парафіяльних святкуваннях та в інших імпрезах.
7. Охорона і відповідне забезпечення парафіяльних будинків.

При відносно невеликій кількості свого членства Братство св. Володимира зуміло за весь час свого існування зібрати десятки тисяч дол. і забезпечити ними всі види своєї діяльності, яка є поважною частиною життя катедрального собору св. Володимира. Теперішнім головою управи Братства св. Володимира є довголітній і заслужений член Федір Григоряк.

Управа і члени Братства у 1987 р.

Члени Управи (у першому ряді з лівої сторони): Михайло Габєр – секретар, Олександр Хованський – заступник голови, Федір Григоряк – голова, о. Степан Женчук – опікун Братства, Микола Личик – почесний голова, мгр. Сергій Іллук – почесний голова, Ілля Матулко – культ. освітній референт. У другому ряді стоять: Василь Овчарук, Степан Чупейда, Степан Рогачук, Василь Ганджа, Михайло Пачковський, Іван Сірик, Василь Негода. У третьому ряді стоять: Андрій Горбачевський, Іван Тимошенко, Леонід Дзікович і Степан Кот

ГРОМАДСЬКО-СУСПІЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

КОМІТЕТ ОБОРОНИ ТРАДИЦІЙ УКРАЇНСЬКОЇ КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ В ЧІКАГО

Приїзд до Риму Блаженнішого Патріярха Йосифа Сліпого із сибірського заслання у лютому 1963 р. збудив серед українців діаспори чуйність до асиміляційних процесів в релігійно-церковному житті громади. І так, Комітет Оборони Традицій Української Католицької Церкви (КОТУКЦ) створився як спонтанна реакція мирян на впровадження григоріянського календаря у катедрі св. Отця Миколая 1 жовтня 1964 р. покійним уже Владикою Ярославом Габром. Для парафії така зміна була рівнозначна і з ще одним проявом латинізації Української Церкви.

Велика кількість парафіян вимагала відклику цього зарядження й у відповідь на рішучу відмову Владика Ярослава створила 17 жовтня 1964 р. Комітет, який мав за завдання, як це зазначено у „Комунікаті ч. 1” із повищою датою, 1) збереження традиційного в Українській Церкві юліянського календаря та 2) домагання ліквідації проявів латинізації й асиміляції в Церкві й парафіяльній школі. КОТУКЦ організаційно складався із Ділового Комітету у числі 10-ти осіб, який очолив д-р Юрій Городиловський (перший заступник – д-р Роман Кобилецький, другий заступник – інж. Богдан Трусевич, секретар – Михайло Мигаль) та Ради Мирян в кількості приблизно 50 членів, яку очолив проф. Богдан Попель (секретар – д-р Антон Вітковський). Ініціативна група парафіян уже в листопаді 1964 р. оформила ексекутиву у складі: голова – Ю. Городиловський, перший місто-голова – Р. Кобилецький, другий місто-голова – Б. Трусевич, секретар – М. Мигаль, голова Ради Мирян – Б. Попель, секретар Ради Мирян – А. Вітковський. КОТУКЦ заінкорпоровано як організацію в стейті Ілліной.

Бюлетень „Комунікат” (вийшло 13 чисел у тисячних накладах), видаваний Комітетом, інформував про стан справи та діяльність КОТУКЦ. Подібні комітети почали творитися і в інших місцевостях. Для координації праці цих комітетів 28 березня 1968 р. відбулися в Чикаго наради представників тих організацій. З нагоди надання кардинальської підности Верховному Архієпископові Йосифові в квітні 1965 р., комітет започаткував фонд, який приніс близько 50,000 дол. В липні 1965 р. комітет вислав до Св. Конгрегації Східних Церков 12-ти сторінковий меморіал із 6,000 підписами. Того ж року (26 листопада до 4 грудня) тричленна делегація КОТУКЦ (Б. Попель, Ю. Городиловський, С. Голяш) в Римі була прийнята на авдієнції у Блаженнішого Йосифа, Конгрегації Східних Церков, та Департементі Стану. Одною із пекучих проблем в Чикаго було те, що Владика погодився тільки на обмежені відправи на Різдво і Йордан за юліянським календарем, а в інші святочні дні вірні збиралися на сходах храму перед зачиненими дверима церкви, що включало і свячення пасок на вулиці і т. под.

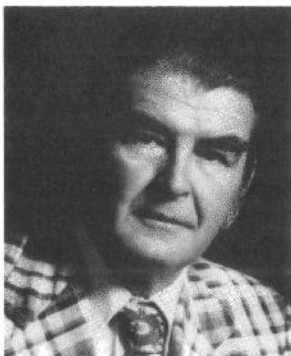
14 травня 1966 р. відбувся в Чикаго II-ий інформативний з'їзд представників КОТУКЦ ЗСА і Канади, а 17-18 грудня 1966 р. III-ий з'їзд, на якому створено централю, яку очолив Б. Попель.

Про діяльність Комітету обширно інформував журнал „Мирянин”, який видавав від квітня 1967 р. пок. Юрій Теодорович. 4 квітня 1967 р. представники Централі КОТУКЦ (Б. Попель, П. Біланюк, Б. Трусевич) відбули другу авдієнцію в Римі у Св. Конгрегації Східних Церков. У вересні 1967 р. від КОТУКЦ взяли участь у Світовому Конгресі Мирян у Римі д-р П. Демус і д-р Р. Смик.

28 липня 1968 р. Патріярх Йосиф у своїй проповіді під час Богослуження у Гренд Парку в Чикаго проголосив створення нової парафії, яка прийняла назву св. Володимира і Ольги. Члени Комітету включилися у церковно-парафіяльні братства та сестрицтва продовжуючи свою працю для збереження рідної церкви.

Після головування д-р Городиловського, головою став д-р Р. Кобилецький, а тоді інж. Б. Трусевич, який до сьогодні очолює організацію.

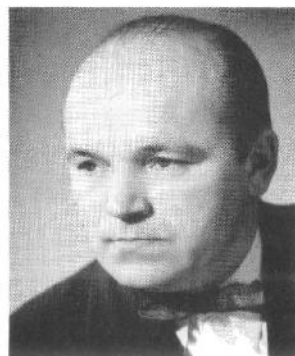
Б.Т.

д-р Ю. Городиловський

проф. Б. Попель

д-р А. Вітковський

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНЦІВ АМЕРИКИ «САМОПОМІЧ» ВІДДІЛ В ЧІКАГО

Товариство «Самопоміч» постало на хвилі великої потреби допомагати новоприбулим з Європи, українським емігрантам. В 1947 р., в Нью Йорку засновано перше товариство „Самопоміч“, а вкортці почали творитись відділи по всіх більших осередках українського поселення. В Чікаго, Відділ „Самопоміч“ засновано 12 червня 1949 р. На перших основуючих загальних зборах було 65 присутніх давніх і щойно прибулих емігрантів. Присутні прийняли Статут і вибрали керівні органи. Першим головою став д-р Степан Самбірський, Роман Мицик — заст. голови, Осип Дацко — секретар і організаційний реф., Дмитро Хоркавий — фін. референт, Іван Малюк — культурно-освітній референт, Степан Куропас — суспільний референт, Юрко Буксар — референт праці, д-р Марія Пшемборська-Овчаренко — реф. жіноцтва, Іван Михальцевич — реф. молоді.

Плян праці і практична діяльність огорнули найширший діапазон потреб українців. При товаристві в Чікаго постали різні секції. Головніші з них: Учительська Громада, Лікарське Товариство, Секція Правників, Студентська Громада, Т-во Опіки над дитворою, Спортове т-во „Леви“, Клуб Львов'ян, Клуб молоді, радіопередача.

Згодом деякі секції розрослися й усамостійнилися, деякі ліквідувались. Товариство „Самопоміч“ в 1951 р. стало спонзором новоутвореної кредитової кооперативи „Самопоміч“, яка вже в 1960-их рр. набирає розгону і динамічно розвивається посьогодні.

Т-во „Самопоміч“ зосередило свою діяльність в таких ділянках: 1) веде широку харитативну акцію — несе поміч українцям в Європі (головно в Польщі) й українцям в Бразилії; 2) розбудовує суспільну опіку, особливо над старшими, німецькими людьми, уділює правні поради, помагає у виповненні всяких форм, в одержуванні різних полегш, як частинний зворот реальностевого податку, полагоджування медичних рахунків тощо. Неструдженим працівником сектора суспільної опіки т-ва „Самопоміч“ від заснування була Катерина Гульчій.

В 1977 р. т-во „Самопоміч“ закупило власний будинок при 2355 Вест Чікаго Авеню, і в цьому ж році започаткувало їдальню для сеньорів, де подаються свіжі обіди за невисокою оплатою з міської адміністрації суспільної опіки.

Купно власного дому і його ведення було можливе завдяки львиній допомозі кредитової кооперативи „Самопоміч“. Адміністрація домою і ведення благодійної діяльності товариством стало можливим також завдяки регулярному плаченню членських вкладок членами. Товариство скромно, але вповні покриває свої фінансові зобов'язання.

Приміщення т-ва „Самопоміч“ служать також громаді на різні мистецькі виставки, збори, засідання, конференції та менші імпрези. Послідовна безпереривна праця, в якій спеціально видно труд і відданність трьох довголітніх працівників, Романа Мартинюка, Володимира Щельовського і д-р Павла Турули, тісно пов'язана з життям і потребами української громадськості Чікаго.

Дуже побажанням було б, щоб до суспільної праці товариства включалось більше охочих.

Управа Об'єднання в 1988 р.: голова — Роман Бігун, заступники голови — Марта Фаріон-Вислоцька, Лев Казанівський та Марія Громяк, секретар — Володимир Щельовський, касир — Ірина Камінська, фінансовий секретар — Роман Мартинюк, референт суспільної опіки — Анна Стародуб, члени — Богдан Ватраль, Іван Стеців, Степан Вербовий, Оріся Яримович, Володимир Тюн, Антін Коцепула. Контрольна Комісія: голова — Омелян Плешкевич, члени — Степан Скробач і Павло Турула.

Члени управи в 1987 р.

Сидять: Роман Мартинюк, Омелян Плешкевич, Павло Турула, Ірина Камінська, Володимир Щельовський. Стоять: Стефан Вербовий, Антін Коцепула, Сяня Казанівська, Богдан Ватраль

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ СЕНЬОРІВ ПРИ ПАРАФІЇ св. ВОЛОДИМИРА Й ОЛЬГИ

18 листопада 1963 р., заходами Секції Суспільної Опіки при Т-ві «Самопоміч», відбулися перші ініціативні сходи в домі того ж товариства, які відкрив інж. А. Кушницький, а нарадами провела Марія Головата. 24 січня 1964 р. прийнято статут (опрацьований д-р Хрептовським, ст., д-р Стешом і п. Пігтом) та вибрано першу управу в складі: Марія Головата – голова, Франка Дахнівська – секретар та Іван Шандровський – скарбник. Сходи гуртка відбувалися кожної середи.

8 вересня 1970 р., за старанням тодішньої голови Ф. Дахнівської гурток при Товаристві „Самопоміч” став самостійним українським товариством емеритів із своїм чартером, отриманим від Т-ва Амер. Емеритів, щоб користати з усіх привілеїв, що їх мають американські емерити. 14 березня 1977 р. Гурток Емеритів увійшов у склад прицерковних товариств при парафії св. Володимира і Ольги, а відтак, на внесок проф. С. Самбірського, презвав себе (29 січня 1981) на Т-во Українських Сеньорів.

Діяльність передовсім проходила у трьох напрямках:

1. Медичне усвідомлення. Тут входив цілий ряд доповідей на медичні теми. Доповідачами були головню українські лікарі та професіоналісти, а також і американські.

2. Суспільна Служба, зв'язки в цій справі та опіка. Тут входила інформація про Суспільне Обезпечення (Social Security), яку в 1985-87 рр. подавав міський керівник того бюро при допомозі перекладача на українську мову, інформація про піклувальні доми (nursing care), лікарську допомогу і т.п. Крім того, Суспільна Служба включала відвідування і допомогу хворим по домах і шпиталях, висилку карток хворим, участь у похоронах. Також відзначення іменин своїх членів було частиною активності Суспільної Служби.

3. Культурно-національна діяльність. Сюди входять щорічні відзначування українських історичних роковин, вшановування славних українських національних і церковних постатей, святкування традиційних свят, літературні та культурні імпрези, як також плекання товариської атмосфери у товаристві.

4. Фінанси Товариства. Свої прибутки Товариство черпало з членських вкладок, із аступів на імпрези, з добровільних датків, і т. под. Товариство складало пожертви для Патріярха Йосифа, на Український Конгресовий Комітет, музей, українських втікачів з Польщі, школу св.Миколая, культурно-релігійний осередок при парафії св. Володимира і Ольги, на оборону Дем'янука, друку молитовників в Польщі, й на платівку „Журавлі”.

Головами Товариства були: Франка Дахнівська, Федоренко, проф. Тучапський, Меланія Дубицька, Й. Пачовський, д-р С. Самбірський.

С. Самбірський

Товариство Українських Сеньорів при парафії св. Володимира і Ольги в 1987 р.

УКРАЇНСЬКЕ БЮРО СУСПІЛЬНОЇ ОПІКИ МЕТРОПОЛІТАЛЬНОГО ЧІКАГО

Працю суспільної опіки на терені Чікаго започаткували різні товариства. Найбільш активними були Об'єднання „Самопоміч” відділ Чікаго, Окружна Рада Відділів Союзу Українок в Чікаго і Український Золотий Хрест. Коли проблема допомоги для сеньйорів зросла, а в Америці впроваджено Медікер і Медікейд, виказалось konieczним створити центрально, яка інформувала б наше громадянство, а зокрема сеньйорів, про можливості полегші признані законом.

Бюро зачало свою діяльність 22 жовтня 1967 р., а очолила його рада директорів, яка складалась із голів і суспільних референтів повище згаданих організацій. До ради ввійшли: Любослава Шандра і Софія Сокологорська від Союзу Українок Америки, Анна Рибак і Наталія Іванів від Українського Золотого Хреста і сотник Володимир Тимцорак та д-р Михайло Головатий від Т-ва „Самопоміч”.

Українське Бюро Суспільної Опіки Метрополітального Чікаго було зареєстроване у стейті Ілліной 18 лютого 1976 р. Як основники підписалися д-р Павло Турула, д-р Роман Верес і Стефанія Борович. Бюро це приміщене в будинку Т-ва „Самопоміч” при 2355 W. Chicago Avenue, там також міститься їдальня для сеньйорів, яку відкрито 1 травня 1977 р. Тут денно користає з обідів пересічно 75 сеньйорів. Поважне число сеньйорів, залишаючи працю не всилі із пенсії покривати всі видатки, а зокрема тяжко тим, яких фізично зломил хвороба.

В початках багато помагали потребуємим з рамени Союзу Українок Катерина Гульчій, і Стефанія Москалюк-Форович, яка до 1985 р. працювала для міської допомогової агенції, а коли вона залишила свою працю, увесь тягар допомоги нашим сеньйорам перейшов на Українське Бюро Суспільної Опіки, яке старається, щоб сеньйори:

1. користали із безплатної домашньої облуги, додаткової пенсії і харчевих карток;
2. самітні і хворі були приміщені в піклувальних інституціях;
3. заінтересовані отримали в міських будинках дешеві мешкання;
4. особи з малими прибутками дістали поміч на оплату ренту чи огрівання;
5. уповажені до цього отримали виказки на знижковий переїзд міською транспортацією;
6. користали із безплатних лікарських оглядин і всіх можливостей допомоги для сеньйорів.

Головою Бюра Суспільної Опіки від 1981 р. є Володимир Щебльовський, місто головою Павло Турула, секретарем Роман Мартинюк, касирем Михайло Мельник.

Сидять: Роман Мартинюк — секретар, Оля Бережан — завідувача кухні, Володимир Щебльовський — голова бюра, Анна Білинська — репрезентант Т-ва самопоміч. Стоять: д-р Павло Турула — містоголова, Оріся Яримович — репрезентант УЗХ, Марія Громяк — голова контр. ком., Михайло Мельник — касир

УКРАЇНСЬКЕ ПАТРІАРХАЛЬНЕ ТОВАРИСТВО

В Чикаго рух за патріархат Української Католицької Церкви розпочався одночасно із подібною ініціативою на Сході Америки. Після того, як Блаженніший Отець Йосиф підніс справу українського патріархату на Вселенському Соборі в жовтні 1963 р., почалася акція збирання підписів під петицією у цій справі до Святішого Отця. В Чикаго акція велася в порозумінні з Владикою Ярославом Габром, а комітет очолив д-р Павло Сениця, секретарем місцевого комітету був д-р Василь Маркус. В Чикаго зібрано бл. п'ять тисяч підписів і їх вислано через крайовий комітет до Риму.

Згодом патріархальна акція в Чикаго набрала дещо іншого характеру. Тут розпочалася календарна боротьба і прихильники старого календаря й оборонці традицій перейняли патріархальну програму за свою. Прихильники календарної зміни та Владика Ярослава Габра чулися ізольованими від патріархального руху, а навіть деякі були наставлені до нього критично, мовляв, цей рух підважує авторитет церковної влади. Таким чином на найближчих кілька років патріархальна справа в Чикаго була звужена до оборонців традиційного календаря. Комітет Оборони Традицій в Українській Католицькій Церкві вів тут головну акцію за патріархат, збирав на фонд Блаженнішого та контактувався з патріархальними мирянськими колами, котрі в Америці оформилися в Товариство за Патріархальний Устрій в УКЦеркві. Але місцевого товариства в Чикаго не засновано.

Серед самих патріархальників думки були поділені, чи творити окремий відділ Крайового Товариства, або ж діяльність за патріархат базувати тут на громадських організаціях, що дало б змогу взяти участь в місцевих акціях і тим мирянам, котрі прийняли новий календар. Певну роль у чикагській ситуації відіграли і громадсько-політичні міркування деяких організацій, котрі бажали мати вплив на патріархальну акцію, що в тому часі була дуже популярна й мобілізувала широкі кола української католицької громади. Громадською акцією в Чикаго гадалося змінити літєпле, а подекуди неприхильне ставлення до патріархату центральних громадських чинників (УККА, СКВУ), на які мав вплив церковний „естаблішмент” в Америці (Митрополит А. Сенишин).

Цій справі допомогло заснування в Чикаго напередодні приїзду Блаженнішого Верховного Архiepіскопа до нашого міста в липні 1968 р. поряд Епархіяльного комітету зустрічі Первоієрарха, також Громадського Комітету Організацій м. Чикаго, що дістав моральну підтримку самого Блаженнішого. Цей Комітет згодом перетворився на Громадський Комітет Дії за Патріархат, а його очолив д-р Юрій Городиловський. Комітет ініціював місцеві акції — збори, доповіді, делегації, збирання підписів. Комітет також співпрацював з крайовим патріархальним товариством. Однак його концепцією було оформлення громадських міжорганізаційних комітетів. З тією метою відбулася координаційна нарада на Америку й Канаду в Торонті в 1971 р., а весною 1973 р. знов в Торонто створено Міжкрайову Координаційну Раду за Патріархат в УКЦеркві, що її очолив д-р Юліян Пелех з Торонта, а генеральним секретарем став В. Маркус з Чикаго, де секретаріат почав свою дію. Паралельно виникла також в Чикаго, головню на базі УККА та деяких складових організацій, Крайова Рада громадських організацій за патріархат (гол. Михайло Панасюк). Активізувалися в цій структурі такі місцеві діячі: інж. Роман Бігун, д-р Андрій Гаєцький, д-р Роман Смик та редактори Михайло Панасюк й Микола Денисюк. Проти цієї ініціативи виступало Крайове Товариство за Патріархат, як також їй відмовив моральної підтримки Блаженніший Патріарх Йосиф, бо це, на думку декого, розбивало спільні заходи й організаційну структуру патріархального руху. Тоді чикагські спроби змобілізувати громадську підтримку і ширшу базу для патріархальної дії припинилися. Але продовжував існування місцевий комітет, який виповнював на місці роль патріархального товариства. Дальшими головами чикагського Громадського Комітету Дії за Патріархат були д-р Григорій Щербанюк та д-р Іван Лисейко. Громадський Комітет в Чикаго поважно зредукував свою діяльність і кінцем 1970-их рр. перестав існувати.

Щоб заповнити прогалину в організаційній структурі патріархального руху, в 1979 р. створено в Чикаго відділ Патріархального Товариства, що його очолив інж. Андрій Гарасовський. Відділ брав участь у загальнопатріархальних заходах та кольпортував журнал „Патріархат”, якого в Чикаго розходилося бл. 150 примірників. В 1985 р. обрано нову управу, що діє дотепер, в такому складі: В. Маркус — голова, Галина Щербанюк і д-р Пилип Демус — заступники голови, мтр Микола Косарчин (від 1988 р. Богдан Кукуруза) — секретар, Іванка Гарасовська — скарбник, Марійка Веб-Яцків, А. Гарасовський, мтр Орест Казанівський, Теодор Мельник, д-р Маріян Панчишин і Р. Смик — члени. До контрольної комісії увійшли: д-р Р. Кобилецький, І. Лесейко та д-р Орест Яхторович.

Найзамітнішою діяльністю патріархальних установ і організацій в Чикаго було збирання фондів на різні потреби „українського Риму”, на т. зв. Патріарший фонд. За 25 років з Чикаго прямо або через Епархію св. Отця Миколая, де референтуру Патріаршого фонду довгі роки очолював Р. Смик, вислано до Риму близько пів мільйона дол.

Прикладом дуже оригінальної і помислової форми збірки на Патріарший Фонд може послужити акція Юри Заяця, який на протязі 16 років ходив по українських хатах на Новий Рік (14 січня) „посівати” від третього року життя, а зібрані гроші щороку посилав до Риму. Блаженніший Патріарх окремим листом відзначив працю і відданість юнака ідеям нашої Церкви. Юра Заяць їздив в 1982 р. до Риму і „посівав” Патріархові з нагоди його 80-ліття. Разом з посівання Ю. Заяць вислав до Риму 6.588 дол.

В. Маркус

Юра Заяць новорічний посівальник на Патріарший Фонд 14 січня 1976 р.

Зустріч членів Українського Патріаршого Товариства у Філії УКУ в 1985 р.
Стоять: о. П. Галадза, о. митрат М. Бутринський, о. М. Панчук, Олександр Пришляк – голова товариства в Америці, В. Маркус – голова відділу в Чикаго

УКРАЇНСЬКЕ ТОВАРИСТВО СТАРШИХ ГРОМАДЯН ПРИ КАТЕДРІ СВ. ОТЦЯ МИКОЛАЯ

За ініціативою покійного Мирона Примака пороблено заходи заснувати Товариство Старших Громадян — Клуб Емеритів, при катедрі св. Отця Миколая в Чикаго. З участю о. пароха Петра Леськова скликано перші сходи старших громадян 16 лютого 1975 р.

Мгр. М. Примак говорив про потребу такого товариства в нашій парафії. Завданням і метою товариства буде і є насамперед допомогти членам у всіх проблемах, зв'язаних зі старшим віком і переходом на пенсію, тим більше, що не всі члени володіють англійською мовою, а також допомагати собі і корисно та приємно проводити вільний час.

На перших сходинах вписалося 42 члени. Першим головою став Іван Деркач і був він головою від 1975 до 1977 р. В 1978-1979 рр. наступним головою був д-р Володимир Олексюк, а від 1980 до сьогодні є Андрій Козяк. До першої Управи ввійшли: Іван Дубицький, Михайло Хринівський, Анна Сасик, Михайло Ільчишин, Іван Козяк і Дмитро Михайлишин. На других сходинах вписалося нових 15 членів.

Під сучасну пору Товариство начислює 180 членів і в склад управи входять такі особи: А. Козяк — голова, Марія Пігут, Іван Степанець, Лев Чайковський — заступники, Іван Арлинський, Нестор Филипович — секретарі, Роман Мартинюк — скарбник, Степан Гуйван — фінансовий референт, Михайло Дачкевич, Ліна Дачкевич, Йосиф Коблянський, Іван Струц, Анна Михайлович, Ольга Пашковська, Іванна Левицька, Наталія Мартинюк, Ангеліна Гула, Марія Скробач — члени управи; Володимир Щербльовський — голова суспільної опіки, Стефанія Форович, Ярослава Іванишин, Роман Бабик, Ірина Корпан, Михайло Вульчак — члени суспільної опіки; Ольга Андрус — голова кухонного відділу; Іван Букачик — голова господ. відділу, Микола Бунь, Михайло Міцян, Теодор Гембус, Стефан Кухар, Василь Березовський, Орест Пеляк, Іван Логуш — члени господ. відділу, Михайло Бискош, Арсен Олійник — бібліотекарі, Петро Семків, Іван Дубицький, Омелян Плешкевич — контрольна комісія. Почесними членами клубу є Іван Дубицький, Ольга Анельська, Ольга Тиха і проф. Касіян Тучапський.

При товаристві створено референтуру суспільної опіки, якої цілком є нести моральну й матеріальну допомогу усім, які тієї помочі потребують, відвідувати хворих у шпиталі чи вдома, та в старечих домах. Голова суспільної опіки на кожних сходинах подає правничі поради відносно старших людей, а також інформує про різні полегші для старших осіб, як старечі пенсії, можливості користування з лікарської допомоги, різні податкові знижки і т. под., а також час від часу влаштовує різні прогульки. Головою суспільної опіки є В. Щербльовський, який, придержуючись засади, що „сміх то здоров'я” глибоко продуманими жартами вдержує веселий настрій серед присутніх.

Сходи Товариства Старших Громадян відбуваються кожної середи о год. 1:00 попол. в залі під катедрою, а на цих сходинах буває від 70-100 членів, залежно від погоди. На кожних сходинах відбуваються різні доповіді запрошених доповідачів, а також і своїх членів. Святочні сходи присвячені релігійним, суспільним чи національно-громадським темам. Крім різних доповідей, товариство відзначає уродини чи ім'янини своїх членів, а також поминки по померлих. Кожного тижня на сходинах члени моляться, а останньо відмовляють вервицю з нагоди 1000-ліття Хрещення України і в наміренні беатифікації Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького. У свою різноманітну програму товариство включає також розвагові імпрези, які корисні тим, що дають змогу сеньйорам зустрітись та в товаристві й дружній атмосфері провести кілька приємних годин. До таких імпрез належить Різдвяна зустріч, свячене, „Веселий День”, свято Матері і день Батька. До святочних сходин належить відзначування роковин Самостійності України, Шевченківські Роковини, Листопадовий Зрив, героїв, героїнь, ген. Тараса Чупринки, Митрополита Андрея Шептицького та інші.

Дуже частим гостем Товариства Старших Громадян є Преосвященний Владика Кир Іннокентій, ЧСВВ, а також раз відвідав товариство Протоархимандрит о. Ізидор Патрило, ЧСВВ, з Риму.

Товариство Старших Громадян заініціювало будову старечого дому. Товариство зі своїх вкладок, а також з прибутків із своїх імпрез дає різні датки на катедру св. Отця Миколая і громадські цілі, як музей, енциклопедія українознавства, оборону Демянська, старечий дім, а також висилає для бідних в Бразилії, Польщі й Югославії. Тільки в одному 1987 р. товариство виплатило на згадані цілі поперх 11,200.00 дол.

Сеньйори люблять приходити на сходи, бо на цих сходинах стрічаються зі знайомими, можна поговорити, а також дещо нового почути. Товариство Старших Громадян під сучасну пору є найактивніше прицерковне товариство. Члени і Управа гармонійно співпрацюють. На кожні сходи кухонний відділ приготує канакпи, каву і солодке. Духовним опікуном є о. Андрій Шагала ЧСВВ., який є душою Товариства і відправляє з різних нагод Служби Божі, молебні, панахиди і т.п.

Члени Товариства беруть активну участь в громадському житті в різних імпрезах, та маніфестаціях і демонстраціях.

Нестор Филипович

КЛЮБ ЕМЕРИТИВ ПРИ КАТЕДРІ св. Отця МИКОЛАЯ

1-ий ряд: С. Ляхович, А. Кок, І. Левицька, А. Михайлович — почесна членка, В. Шебляковський — заст. голови, А. Козяк — голова, Кир Іннокентій Лотоцький, ЧСВВ, о. А. Шагала, І. Дубицький — почесний член, Р. Мартинюк — заст. голови, Ю. Орлюк, О. Андрус — голова кухон. від., П. Козяк, О. Анельська — почесна членка. 2-ий ряд: І. Букачак — голова госп. від., Е. Климович, Ю. Кобак, З. Дичій, К. Бахматюк, І. Кашуба, Я. Ячманська, М. Грицик, А. Мисак, В. Березовський, Е. Березовська, Й. Коблянський, М. Рибак, Т. Власенко, М. Чайковська, К. Марчук, Н. Мартинюк. 3-ий ряд: А. Моцьо, А. Марчук — голова сусп. опіки, М. Шкодин, С. Дачилин, К. Тарас, Е. Явна, І. Корпан, О. Пеляк, П. Грицик, М. Мисак, І. Колчак, С. Колчак, І. Попадинський, І. Пригоцька, Г. Гординська, Я. Іванишин, І. Іванишин, П. Букачак, А. Бурдак. 4-ий ряд: А. Ковбаса, С. Мельничук, Е. Білінська, А. Шиб, К. Завць, А. Матусяк, В. Петрусь, Д. Михайлишин, І. Струд, М. Бунь, Л. Чайковський, С. Кухар, Е. Стец, І. Степанець, Д. Хоркава, Д. Хоркавий. 5-ий ряд: С. Гушван — фін. секр., М. Антосяк, Т. Гараус, Р. Бабик, П. Слободян, С. Скоробач, В. Борейко, І. Мазник, І. Арлінський — сек. протигнєвних сходін, Т. Гембус, Й. Міцяк, Н. Филипович — рек. секр., А. Іванюк, М. Марчук, М. Бискош — скарбник, М. Качур, М. Рожок, П. Фурчак

ST. JOSEPH'S UKRAINIAN SENIOR CITIZENS CLUB

The St. Joseph's Ukrainian Senior Citizens Club which holds its meetings at the St. Joseph's Ukrainian Catholic Church, located on the northwest side of Chicago, was organized by the late John W. Evanchuk on June 3, 1973. The only requirements to join were that the prospective members be 55 years or older, of Ukrainian descent, or, if married, one spouse be Ukrainian. Mr. Evanchuk wanted to unite the senior members of the parish in social and cultural activities for their personal enjoyment. In his capacity as a Volunteer Aid in the Governor's Office of Human Resources, he was able to provide professional assistance to senior citizens which oftentimes included financial benefits. The club members have been quite active — taking bus trips to various points of interest in Chicago and Indiana as well as enjoy numerous social activities of various events. The club has been involved in many fund raising activities. To date, they have purchased three sets of church vestments and ten dalmatics for the altar boys of the parish.

They made a one thousand dollar contribution towards the new church building fund. On a yearly basis monetary contributions are made towards church support, orphanages, etc. The most recent contribution of two hundred fifty dollars was made to the Chicago Millennium Fund. The members actively participate in working at weekly parish bingo games, the annual carnival, making „pyrohy,” selling coffee and pastries Sunday mornings, and helping wherever they can. The late Paul Feschyn served as the first president for one year, followed by Nathaniel Zabiaka in 1974-75, then the late John W. Evanchuk in 1976-78 and Nathaniel Zabiaka again in 1979 until 1986. The current president is Mary Turek. Special mention should be made here of Mrs. Mary Feschyn who served as Ukrainian secretary from 1973-85. Current membership is 35.

Stefania Evanchuk

St. Joseph's Ukrainian Senior Citizens Club

1st row: M. Marchuk, A. Lass (secretary), N. Zabiaka, Msgr. Canon William M. Bilynsky (pastor), M. Turek (president), S. Evanchuk (v.p.), I. Smolynsky. 2nd row: M. Dale, A. Lachus, D. Zabiaka, A. Wiznak, M. Hoffman, R. Pruski, P. Suz, L. Smolynsky. 3rd row: W. Dale, O. Dworiansyn, T. Pruski. Absent J. Cronyn, treasurer

УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ ВІДДІЛ В ЧІКАГО

В Чикаго УККА був створений в 1949 р. та діяв під назвою: „Ліга Американців Українського Походження”. Її довголітнім головою був Іван Дужанський, а пізніше м-р Володимир Ничай.

Чикагський відділ УККА, в сьогодишньому виді був зорганізований у висліді довгих переговорів в 1974 р. Його першим головою був д-р Юліан Куляс, а другим Михайло Панасюк. Від 1978 р., посьогодні, тобто десять каденцій, очолює цю організацію, що оформилася як УККА, Відділ Ілліной, д-р Мирослав Харкевич.

Цілі і діяльність УККА найкраще окреслює статут: „Забезпечити усі можливі засоби підтримки в боротьбі українського народу за відбудову вільної, незалежної, демократичної української держави”.

Під опікою УККА є традиційні імпрези, як відзначення „Листопадового Чину”, „Шевченківські Святкування” та „Свято Української Державности”. Українці були єдиною етнічною громадою, що мала свою імпрезу в „Петрілю Шел” в Гренд Парку. На імпрезах виступали такі солісти як Плішка, Добрянський, Луців, Шкафаровський, Андреадіс, Бабак, Колесник, Кокольська, Чорнодольська, Липецька та інші. Шевченківські святкування бували звеличувані доповідями Світличної, Караванського, Черинь, Стебельського, Руслицького та інших. Ледви чи є якийсь відомий хор чи танцювальний ансамбль, піяніст чи скрипаль в Америці, Канаді чи Європі, щоб не виступали на організованих відділом УККА імпрезах.

Відзначування „Свята Державности” здобуло собі добре ім'я, не лише в Чикаго, але також в цілій Америці. В 1988 р. з нагоди 1000-річчя Українського Християнства та 70-річчя української державности на святі було понад 800 осіб. На сіневих святкуваннях відзначають, поруч заслужених членів нашої громади, також визначних американських діячів за їхню прихильність до української визвольної справи та до універсальних ідей волі і свободи. „Мужами року” були: сенатори: Дол, Персі, Дірксон і Гампфрі, конгресмен Генрі Гайд, генерали Сінглярб і Грегам, амбасадорка Джін Киркпатрік та останньо публіцист Патрик Бюксан, як теж в 1981 р. Збігнєв Бжезінські.

Одною з найбільших імпрез є традиційні „Українські Дні”. В 1987 році, ця імпреза, що над її успіхом працювало понад 100 осіб, зібрала за півтора дня понад 10,000 відвідувачів та виказала фінансові обороти на суму понад 30,000 доларів. З нагоди „Українських Днів” кожного року організована, на переміну із Об'єднанням Жінок ООЧСУ і Союзом Українок Америки в центрі міста на „Дейлі Пляза” виставка, що тематично підходить до актуальних історичних подій.

Управа спеціально дбає за якнайкращі відносини й співпрацю з нашими Церквами, Владиками, священниками й пасторами й відвідує їх принаймні раз на рік, в різдвяний час.

Відділ УККА в Ілліной був ініціатором і організатором багатьох вдалих маніфестацій і демонстрацій, напр. в обороні прав українського моряка Мирослава Медведя, з приводу чорнобильської катастрофи. В першу річницю тої трагедії, після молитовної частини з участю наших Владик виступали конгресмен Гайд, Ігор Геращенко, наочний свідок чорнобильської катастрофи з Києва, атомний експерт Екснер, та представники більших етнічних організацій. Відділ УККА був теж ініціатором і вклав багато труду для відзначення 50-річчя українського голокосту — голоду в Україні.

УККА у співпраці з чикагським Відділом ПІАБНА організував ряд демонстрацій з нагоди приїзду всяких „культурників” і „церковників”. Нещодавно УККА організував разом з Комітетом проти знеславлювання українців демонстрацію проти телевізійної сітки Сі-Бі-Ес та корпорації Крайслера за висвітлювання українофобного фільму „Втеча із Собібору”. В цій демонстрації взяла участь організовано Школа Українознавства.

З ініціативи Конференції Молоді при УККА об'єднані молодечі організації відзначають кожного року Крутянську річницю, як теж беруть з іншими організаціями активну участь у традиційному „Дні Солідарности” (12 січня).

Для координації та унаправлювання акцій пов'язаних із діяльністю Бюро Спеціальних Досліджень (ОСІ) з ініціативи УККА був створений „Комітет проти знеславлювання українців”, що приєднав до своїх активних дій багато молодих людей, що не могли раніше собі знайти місця в існуючих організаціях.

Наш відділ організував приїзд до чикагської метрополії та улаштував зустрічі з нашими чільними „дисидентами”: Надією Світличною, Петром Григоренком, Святославом і Ніною Караванськими та Валентином Морозом. Караванський і Мороз навіть були головними доповідачами на „Тижні Поневолених Націй”. Ми також влаштували двократно зустрічі з американськими консулями, що були призначені до Києва.

Відділ брав участь у маніфестації з нагоди 25-тої річниці посвячення пам'ятника Тарасові Шевченкові у Вашингтоні, як також в демонстрації проти російщення України, що відбулася в Нью Йорку. У висліді XV-го Конгресу, двох членів Чикагівського Відділу, а саме мгр. Степана Скробача і д-р Мирослава Харкевича, обрані місто головами ексекутиви, а інж. Лев Боднар і інж. Мирон Лушак стали членами контрольною комісією і товариського суду.

Відділ вдержує дружні зв'язки з членами Відділу Приятелями АБН, Комітетом Поневолених Націй, Американською Етнічною Радою, Альянсом Приязні Народів Центральної і Східної Європи, як також з деякими американськими патріотичними консервативними групами, що ставляться приязно до українських національних стремлень і аспірацій.

Завдяки досвідченим та ідейним головам Українського Національного Фонду, що ними є інж. Степан Голяш та інж. Лев Боднар, відділ був першуним у збиранні податку на УНФ за останні чотири роки, як теж першуним у збірці на потреби СКВУ. За останніх десять років відділ передав на потреби централі близько 120,000 доларів.

*д-р Мирослав Харкевич
Голова УККА, Відділ Ілліной*

Сидять: С. Кралька, О. Мартинюк, М. Харкевич, — голова, С. Кавка, М. Лушак. 2-й ряд: Л. Боднар, Т. Мельник, П. Гуцул, С. Горалевський, М. Головатий, Б. Боднар, Р. Мартинюк. 3-й ряд: Т. Григоряк, П. Баран, П. Семків, І. Скуб'як, І. Фіглюс. 4-й ряд: М. Сорока, Л. Костелина, Я. Загородний, О. Бараник, І. Павлик, О. Заброський

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКИЙ КЛЮБ

30 жовтня 1938 р. гурток ентузіастів організував Українсько-Американський Клуб з метою плекати українську культуру й звичаї, заохочувати членів до вивчення американської конституції та користати з її привілеїв, а також щоби мати свою „рідну хату”.

Сьогодні клуб має 125 членів, які користають з бібліотеки, з білярдової гри, а раз в році уряджується для членів та їхніх родин величавий бенкет. На місячні сходи являється понад 50, а на річні збори понад 80 членів. Клуб є власником триповерхового будинку при 2234 Вест Чікаго Авеню. В 1988 р. товариство відзначило свій золотий ювілей.

Головами від 1938 до 1988 р. були: Семен Баняківський, Ізидор Левтук, Микола Подвайцятник, Василь Гриньків, Петро Лучків, Антін Зборик, Теодор Томків, Теодор Спирда та Іван Печенюк.

· ПОЛІТИЧНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

ОРГАНІЗАЦІЯ «АМЕРИКАНЦІ ЗА ЛЮДСЬКІ ПРАВА В УКРАЇНІ»

Основуючі збори Комітету в Обороні Людських Прав в Україні відбулися 13 березня 1981 р. До управи увійшли: Ксенія Одежінська — голова, Марта Фаріон і Юрій Миськів — заступники, Марта Кухар — секретар, Надія Горб — скарбник, Оріся Гарасовська, Зена Бігун і Юрій Коломиєць — вільні члени. Ціллю комітету була оборона українських політичних в'язнів через пресю на американських конгресменів та урядову пресу, співпраця з Інтернаціональною Амністією і організаціями з подібними цілями, контакт з українською організованою громадою. Комітет почав працювати акціями в обороні політв'язнів, про яких приходили відомості, збираючи підписи на петиціях до урядових чунників, висилаючи індивідуальні листи, телеграми, і т.под. Комітет відзначив 5-ліття існування Української Гельсінської Групи з виступом д-р Ніни Строкатої, дав ініціативу для соборного відмічення всією громадою Дня Солідарності з українськими політв'язнями, яке проводиться кожного року 12 січня. Члени комітету на запрошення деяких громадських організацій виголошували доповіді на їхніх сходинах, інформували про оборону політв'язнів, заохочували до співпраці (також і поза Чикагом в Мільвокі, Вісконсин і Норт Порт, Флорида). Члени зустрічалися із новоприбулими правозахисниками (П. Григоренком, В. Морозом, В. Маленковичем й ін.).

В 1982 р. управу очолив Мирон Дахнівський, до якої увійшли нові члени (д-р Пилип Демус, Лука Костелина, Дарія Кульчицька, Таїса Маркус, Ліда Ткачук). Комітет зібрав около 13,000 підписів в справі створення Голодової Комісії при Конгресі, як також розповсюджував книжки Долота (Execution by Hunger) і Р. Конквеста (Harvest of Despair). Від самого початку комітет увійшов в склад Комісії Прав Людини (КПЛ) при СКВУ і брав участь в сесіях комісії. Саме на тих сесіях члени комітету ближче ознайомилися із працею організації «Американці в Обороні Людських Прав в Україні» (АОЛПУ) під головуванням Ігоря Ольшанівського і рішили стати філією цієї організації для кращого координування праці.

На зборах 17 березня 1985 р., на яких був присутній І. Ольшанівський, голівство перебрала Наталя Завадович, а після неї Віра Еліяшевська (яка є головою дотепер).

Продовжувалася праця виявлення і побороювання порушень людських прав в Україні, оборона політв'язнів, підтримка корисних для української справи резолюцій в Конгресі, акція за продовження терміну Голодової Комісії, за створення консульства ЗСА в Києві, допомога новому народному релігійному й демократичному рухові на Україні, і т.под. Організація влаштовувала панелі і зустрічі в яких брали участь Леонід Плющ, Яків Сусленський, Джеймс Мейс, Данило Шумук та інші.

Тісна співпраця нав'язалася з новоствореним в Чикаго в 1985 р. Громадським Комітетом в Обороні Українського Імени, який очолив о. Петро Галадза, особливо в справі Івана Дем'янюка та Мирослава Медведя (виїзд членів до Люїзіани, участь у демонстраціях, висування телеграм до Конгресу і Державного Департаменту, випродукування жетонів Медведя). Теж наша членка брала участь у пересудуваннях Д. Шумука і Й. Терелі у Вашингтоні. В лютому 1988 р. запрошено голову АОЛПУ Божену Ольшанівську з доповіддю про «Конференцію Людських Прав у Москві», у якій вона брала участь, а в травні 1989 р. про «Похід Миру в УРСР», в якому вона також брала участь. 13 травня 1989 р. відбулася конференція АОЛПУ для середніх стейтів ЗСА, на яку прибули делегати із чотирьох стейтів, де обговорювали працю на майбутнє, беручи під увагу змінені обставини на Україні.

Голова В. Еліяшевська та член управи Наталя Прядка брали участь у Гельсінській Конференції в Парижі в червні 1989 р. як делегатки не-урядових організацій. Голова нав'язала контакт із Левком Лук'яненком, який саме тоді прибув на запрошення «Амнесті Інтернешнал» до Бельгії. Для чикагської громади членки звітували про паризьку конференцію та висвітлювали відеофільм із прес-конференції Л. Лук'яненка.

Сидять: В. Еліяшевська — голова чикагського відділу і Б. Ольшанівська — голова централі. Стоять: Н. Завадович, З. Бігун, Д. і Г. Грушецькі, М. Войтечко, І. Дзюк, І. Горчинська, О. Гарасовська, А. Мостович

ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ 2-ий ВІДДІЛ ім. О. ОЛЬЖИЧА В ЧІКАГО

В травні 1929 р., після віденського конгресу, де створено Організацію Українських Націоналістів (ОУН), відвідав Америку полк. Євген Коновалець з метою зорганізувати в Америці і Канаді допоміжні для ОУН клітини. І так почали творитися по американських громадах малі місцеві гуртки прихильників ОУН, які за порадою полк. Коновальця почали називатися Організацією Державного Відродження України.

Перший такий відділ засновано в Асторії, Н.Й., а другий в Чикаго. До першої управи 2-го відділу ОДВУ в Чикаго увійшли: інж. С. Куропась, С. Семочко, П. Дідик, П. Васильовський, та ін. Членами ОДВУ були переважно бувші військовики Української Армії і члени Української Військової Організації (УВО). В червні 1931 р. засновано 19 нових осередків на терені Америки.

Після полк. Коновальця прибув до Америки другий визначний діяч ОУН Омелян Сенник-Грибівський. Він причинився до швидкого зросту осередків ОДВУ.

Перший з'їзд дев'ятнадцятих осередків ОДВУ відбувся 26-27 червня 1931 р. і тоді Організацію Державного Відродження України формально прийнято як назву для цілого руху під скороченою назвою ОДВУ. Першим головою краєвої організації став Григорій Герман.

Другий з'їзд ОДВУ відбувся в травні 1932 р., який нараховував 30 осередків ОДВУ, а на п'ятому з'їзді ОДВУ в 1935 р. було вже 80 осередків, які включали 15 відділів молоді та 12 відділів Українського Золотого Хреста.

На перший поклик ОДВУ зібрала 40-тисячний фонд, який спеціальним кур'єром вислано до краю. Для доброї реєстрації збірок гроші пересилано до Об'єднання Українських Організацій в Нью Йорку, який в один час очолював М. Мурашко, голова УНС і член 20-го Відділу ОДВУ в Рочестер, а в інший час д-р Л.Мишуга, головний редактор „Свободи”.

Чикагський 2-ий відділ ОДВУ був промотором заснування інших братніх організацій — Українського Золотого Хреста (УЗХ), Молодих Українських Націоналістів (МУН) і Стрілецької Громади.

Між поселенцями на терені Чикаго після після Другої світової війни були д-р Ю. Васиян, д-р Т. Лапичак, мгр Р. Мицик, проф. Шумелда, мгр. Павліч, Попадюк, Шемердяк та ін., а з молодших Стерчо, Іванів, Єшко, Кузик, Д. Пілецький, Панасюк, І. Лисейко, Ю. Юринець, Паньків, Мудрий, Нагіряк, які скріпили і поживили діяльність. Активність ПУН в мобілізації нових членів створила сильні осередки в Америці і Канаді.

Чикагський 2-ий Відділ ОДВУ гідно помагав ОУН морально і матеріально та дбав за свою базу в місті осідку. Відділ започаткував журнал „Самостійна Україна”, який виходить до сьогодні і закупив дім на Чикаго Евеню вартості понад 350,000 дол., де приміщується Українська Видавнича Спілка, яку очолює А. Іванів і яка є фінансовою базою розбудови Українського Національного Руху. В будинку також приміщується книгарня і він служить культурним і товаришким осередком націоналістичних з'єднань ОУН. Під сучасну пору 2-ий відділ ОДВУ очолює д-р В. Федияк, Ю. Юринець — секретар.

С. Куропась, А. Іванів

Члени 2-го Відділу ОДВУ ім. О. Ольжича в Чикаго 1947 р.
Зліва: Т. Носієвич, д-р А. Гаєцький, М. Бігун — представник ЦУ-ОДВУ, С. Куропась — голова 2-го Відділу ОДВУ в Чикаго, В. Попадюк, А. Іванів — секретар 2-го Відділу ОДВУ, М. Лаба і С. Паньків

8-ий ВІДДІЛ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБОРОНИ ЧОТИРЬОХ СВОБІД УКРАЇНИ

24 грудня, 1949 р. зорганізувався 8-ий Відділ ООЧСУ в Чикаго, що його очолив Прокіп Матійців. Завданням ООЧСУ є: обороняти принципи Чотирьох Свобід у відношенні до українського народу; інформувати не-українців про українські справи; ознайомлювати американських українців з теперішнім станом в Україні та її боротьбою за самостійність; нести моральну й матеріальну допомогу визвольній боротьбі українців.

Виходячи з вище наведених програмових заłoженъ, спочатку в праці ООЧСУ найбільше уваги звернено на моральну й матеріальну допомогу воюючій Україні – боротьбі УПА і ОУН на рідних землях.

На початку 50-их рр. за ініціативою 8-го Відділу ООЧСУ та при співпраці Української Станиці Американських Приятелів АБН і інших організацій, в Чикаго переведено ряд багатотисячних демонстрацій, що демаскували московський імперіалізм та розкривали його кримінальну систему. Одна з таких демонстрацій в середмісті Чикаго начисляла понад 10 тисяч учасників з приводу Конгресу Комуністичної Партії ЗСА. Відділ і окремі члени відділу писали й пишуть листи до різних керівних американських інституцій та провідних діячів американського політичного життя і так здобувають друзів для українського народу. Відділ втримує зв'язки з іншими поневоленими народами, організує акції на оборону українських політичних в'язнів у московській імперії, бере активну участь у відзначенні „Тижня Поневолених Націй”, спонзорує мистецькі ансамблі, авторські вечори, мистецькі виставки, всегромадські й політичні збори.

На імпрезах, що їх організував 8-ий Відділ ООЧСУ виступали: голова проводу ОУН Ярослав Стецько, голова проводу ЗЧ ОУН Степан Ленкавський; письменники, журналісти й науковці: О. Бабій, А. Бедрій, Г. Білинський, М. Богатюк, Г. Васькович, Б. Вітошинський, І. Вовчук, С. Вожаківський, С. Горак, Т. Гунчак, Р. Завадович, о. С. Їжак, В. Качмарик, І. Кедрин-Рудницький, В. Келибай, М. Климишин, О. Куліш-Керч, Б. Кульчицький, М. Кушнір, В. Мазур, М. Мартинюк, П. Мірчук, С. Мудрик, С. Наумович, о. М. Ничка, Р. Олійник-Рахманний, В. Пасічник, Л. Полтава, М. Прокоп, А. Радигін, Я. Рак, Степан Рихтицький-Любомирський, В. Савчак, У. Самчук, Б. Стебельський, С. Стецько, Р. Турянський, Л. Футала, У. Целевич-Стецюк, М. Чировський, Л. Шанковський, Ю. Шимко, Д. Штогрин. Це неповний список імен заслужених громадян українського й неукраїнського життя, що для них організував виступи в Чикаго 8-ий Відділ ООЧСУ.

При ООЧСУ постає нова культурно-освітня установа „Український Народний Університет”, якого завданням було дати нашим членам і нечленам можливість і нагоду поширити та відновити своє знання з різних ділянок науки. Університет почав діяти з початком жовтня 1960 р. і мав щонедільні двогодинні виклади аж до кінця 1961 р. даючи понад 70 годин лекцій з таких ділянок освіти: розвиток української політичної думки, українська історія і географія, українська література, політична економія та ряд лекцій загального і практичного характеру, як світові міжнародні організації, структура Об'єднаних Націй, правні поради, охорона здоров'я, економічний і громадський розвиток української громади в Чикаго.

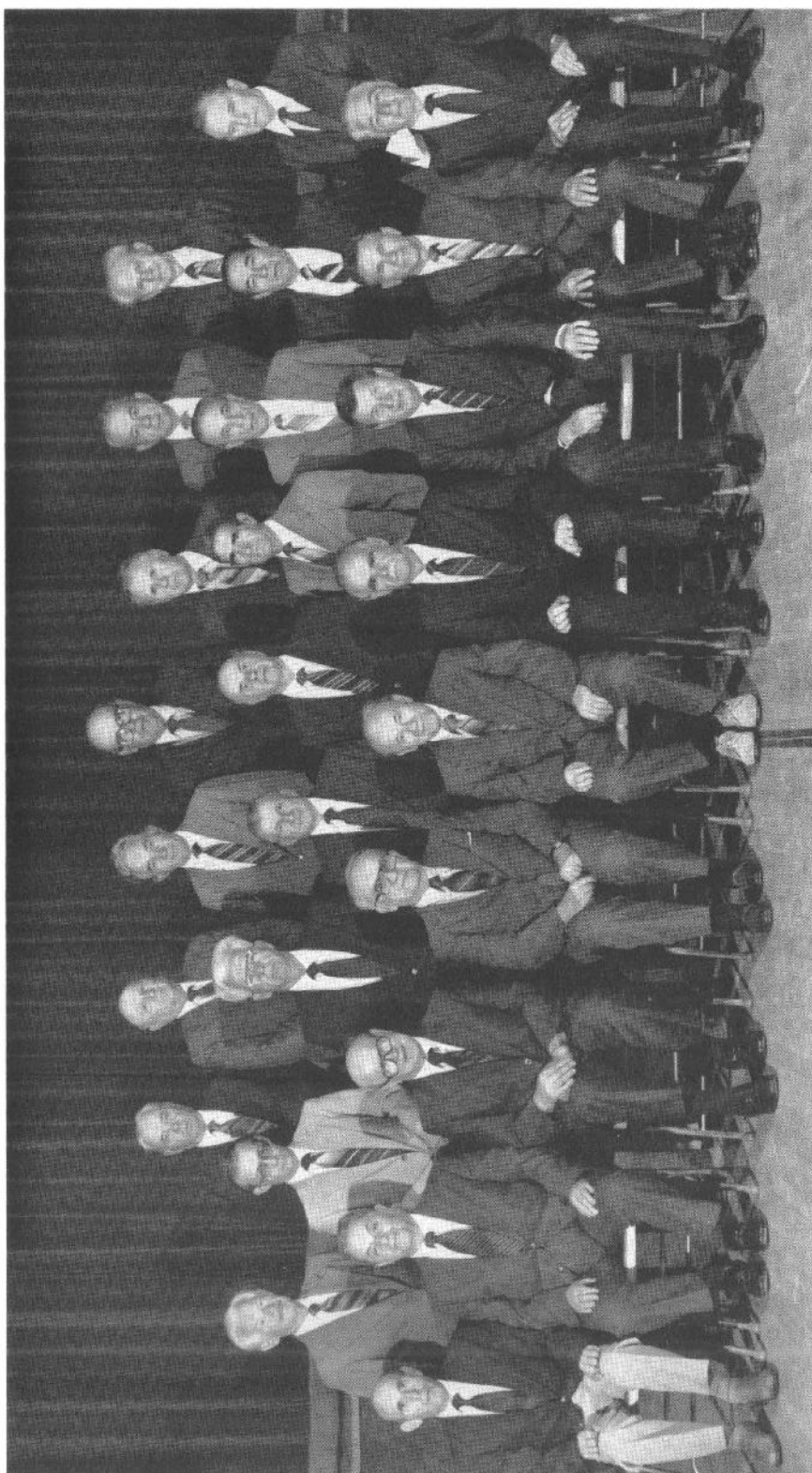
Викладачами були запрошені професори університетів, як М. Біда, Д. Штогрин, Б. Рубчак, С. Горак, І. Боднарук, П. Бабяк, Шумей, Л. Рихтицький, У. Целевич, А. Стецюк, Фільварків, Кочій, І. Мула, Б. Старух, Васильковський та К. Кахно, разом 16 викладачів.

Відчуваючи потребу мати постійний зв'язок із своїм членством та подавати їм політичні, культурні і громадські новини, управа відділу в 1958 р. подбала про те, щоби на радіопрограмі панства Сливки була 10 хвилинна радіопередача, яку провадив Мирон Павликович, який через місяць одержав можливість вести окрему півгодинну радіопрограму, на якій виступали поодинокі організації Визвольного Фронту та згадані гості. Ця тижнева півгодинна радіопередача тривала до жовтня 1962 р.

Після деякої перерви відновлено радіопрограму на іншій стації з назвою „Українська Вечірня Трибуна” під керівництвом Михайла Федака, який зі своєю дружиною вів її аж до 1969 р., в якому то році дальше ведення перебирають Любомира і Василь Палагнюки.

Крім вище згаданої діяльності відділ присвятив чимало уваги справам господарсько-фінансового сектора. Вже від 1957 р. управа і членство живо заінтересовані цією справою і тепер мають в Чикаго найбільшу фінансову установу із капіталом понад 120 міл.-банк «Певність».

Відділ від засновання очолювали: П. Матійців, Петро Дзидзан, проф. І Шумей, д-р Роман Кобилицький, інж. Володимир Левицький, Ярослав Загородний, Дмитро Багрій, Петро Семків, Іван Михальцевич, інж. Василь Голод, д-р Мирослав Харкевич, інж. Мирон Гриневич, інж. Лев Боднар.

1-й ряд: Петро Жибак, Михайло Марчук, Ярослав Загородний, д-р Роман Кобилецький, інж. Лев Боднар, Василь Палагнюк, Зенон Мандибул, Юрій Вігтович, Дмитро Ляцок. 2-й ряд: Василь Шатинський, адвокат Ярослав Косач, Андрій Іванюк, Василь Керичинський, Петро Гринчишин, Микола Васько, Микола Ольховий, Іван Ривак, Іван Галамай. 3-й ряд: Василь Босий, Дмитро Багрій, Юрій Верещак, Семен Легицький, Ярослав Конод, Осип Панчишин, Іван Дрозд

24-ий ВІДДІЛ ООЧСУ В ЧІКАГО — ПІВДЕНЬ

Основуючі загальні збори 24-го відділу Організації Оборони Чотирьох Свобід України відбулися 29 березня 1952 р. в церковній залі парафії св. Михайла при 12205 Парнел Стр. в південному Чикаго.

Склад першої управи відділу: Ярослав Комаринський — голова, Володимир Мандзій — заступник, Микола Вишневецький — секретар, Ілля Костелина — фін. секретар, Йосип Ярема — фінансовий реф., Петро Гой — орг. реф.; члени управи — Мирослава Галан, Володимир Качмарик, Юрій Ватаманюк. Члени контрольної комісії: Антін Гайдук, Євген Демків і Антін Бурдяк.

Всю суспільно-політичну та громадську працю відділ координував з братніми організаціями СУМ в околиці Чикаго та з відділом УККА в Геммонд, Індіана. Впродовж років відділ був ініціатором або співініціатором релігійних та національних імпрез, як також займався виготовленням різних резолюцій, які відділ розсилав до американських політиків. Крім щорічних відзначувань державних річниць, на окрему увагу заслуговують такі імпрези: 700-річчя коронації короля Данила, 700-річчя заснування города Львова, 300-річчя Переяславської угоди, 25-річчя ОУН, 300-річчя української перемоги над Москвою під Конотопом, 250-ті роковини Гетьмана-державника І.Мазепи та соті роковини смерті Тараса Шевченка.

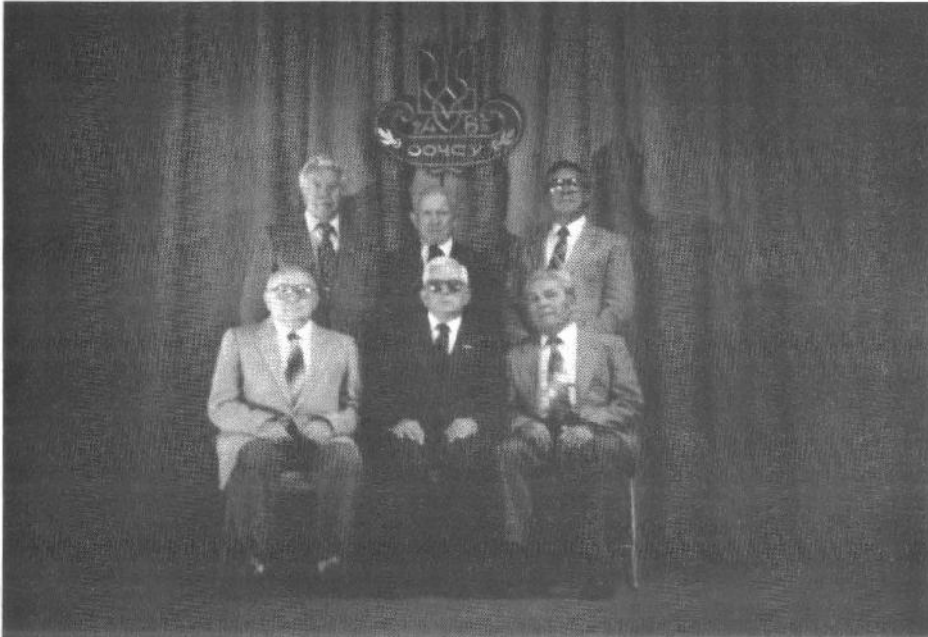
При 24-ім Відділі ООЧСУ та Осередку СУМ ім. Крут засновано в 1951 р. українознавчу школу, а про її розвиток дбали обидві організації та батьківський комітет. Навчання в школі вели: А.Гайдук, Мирослава Галан, Марія Сайкевич, д-р Людмила Кодельська, проф. Юрій Сидорович та інші.

В травні 1957 р. 24-ий Відділ ООЧСУ та Осередок СУМ ім. Крут придбали будинок при 964-66 Іст 93 вул. В пізніших роках, коли в наслідок демографічних змін в тій частині міста, багато українських родин переселилося в інші ділянки, будівку продано.

24-ий Відділ ООЧСУ є членом Організації Українського Визвольного Фронту та бере активну участь в його діяльності, як також постійно співпрацює з відділом УККА чикагської метрополії.

У різних роках Управу нашого Відділу очолювали: Ярослав Комаринський, Антін Гайдук, Орест Галан, Володимир Турчинський, Олександр Зрада, Володимир Савчак та Микола Білецький.

Антін Гайдук

Управа 24-го Відділу ООЧСУ в Чикаго.

Сидять зліва: В. Турчиновський — заст. голови, М. Білецький — голова, П. Процик — фінансовий.
Стоять: О. Зрада — секретар, І. Салацький — член Управи та П. Бойчук — член Управи

Управа 31-го відділу ООЧСУ в 1987 р.

Сидять: М. Которинський, інж. М. Лушак (голова), Б. Кусик, М. Сорока. Стоять: В. Тюн, С. Григорків, М. Ключас, В. Попович, інж. М. Добровольський, П. Горбовий

31-ий ВІДДІЛ ООЧСУ

Початки зорганізованого українського життя на терені м. Палатайн сягають кінця 50-их років. В травні 1958 р. засновано тут 31-ий Відділ Організації Оборони Чотирьох Свобід України і першим його головою вибрано Степана Гедзика. В цих початкових роках, як ООЧСУ, так і СУМ користувалися приміщенням в місцевій парафії УКЦеркви Непорочного Зачаття ПДМ.

В 1967 р. підчас головування Аркадія Морока за посередництва інж. Мирона Лушака і Івана Максимчука три організації Українського Визвольного Фронту закупили одноакрову площу на якій в 1975 р. за проєктом архітекта Нестора Поповича побудовано будинок, який побільшено в 1984 р., знаний як Дім СУМА-ООЧСУ. Від того часу відмічується постійний ріст, як з придбанням на послуги цілій громаді майна, так і з діяльністю цих трьох організацій.

Управи відділу очолювали: Степан Гедзик (1958-61), Федір Семчишин (1962-63), Олекса Васків (1964), Теодор Комар (1965), Іван Бойко (1966), Іван Коцко (1967, 1970, 1979-80), Аркадій Мороко (1968-69, 1981), Степан Стрільчук (1971), Ф. Семчишин (1972), Михайло Сорока (1973-75, 1978), Михайло Которинський (1976), Євген Васюнець (1977), Семен Григорків (1982-83), інж. Мирон Лушак (1984-87).

В 1987 р. відділ мав 37 членів.

За час свого існування цей відділ був ініціатором влаштування українських національних свят, утримував зв'язки з місцевим урядом, організував доповіді на різні теми, переводив збірки на важливі цілі, співпрацював з українським центром в Чикаго та брав участь в демонстраційних акціях. Спільно з осередком СУМ він зорганізував хор „Дніпро” і дає йому належну опіку. Число співаків в різний час було між 30 а 60 осіб. Мистецьким керівником хору з малою перевою є відданий ентузіаст хорового мистецтва Ярослав Стефанюк. Около два роки хором провадила також Світлана Марченко. Хор має свою управу головами якої на переміну були Михайло Которинський, Михайло Сорока, Ярослав Сидоренко та Мирон Лушак.

В. К

Хор «Дніпро»

53-й ВІДДІЛ ООЧСУ В ПЕЛ ЛЕЙК, ВИСКАНСИН

У віддалі 50 миль на північний захід від Чикаго лежить мала місцевість, що зветься Пел Лейк. якої мальовничі краєвиди притягнули до себе багато наших людей, в більшості тих, що є на емеритурі. З тих „втікачів“ із міста Чикаго виросла маленька українська громада. І хоч вона мала, одначе працююча, бо навіть спромоглася збудувати собі православну каплицю Святої Тройці. Ця каплиця служить місцем на релігійні відправи, коли громаду відвідує православний або католицький священик. Хоч українці, що тут живуть, є обидвох віросповідань, всі вони беруть спільно участь у релігійних відправах, коли такі в цій громаді відбуваються.

Ця громада також зорганізувалася у Відділ ООЧСУ ч.53. Відділ колись нараховував 70 членів: сьогодні менше, бо багато людей з цієї громади відійшло на вічний спочинок.

Відділ не має власної домівки. Він однак увійшов в добрі відносини з місцевими мешканцями, завдяки чому може користуватися міською залєю у сусідньому Блюмфілді. В тій залі відділ відбуває свої сходини та різні імпрези. З імпрез відділ щорічно влаштовує: „Ялинку“, Свято Державности, Шевченківські роковини, відзначає річницю Акту Відновлення Української Державности в 1941 р., Листопадовий Зрив та святкує Свято Героїв. Часом відділ відбуває сходини з доповідями. Важними імпрезами для відділу є річний фестин та забава, приходи з яких є фінансовою базою для праці відділу. До дійсно корисної праці треба зачислити те, що відділ утримує тісний контакт та має добрі відносини з місцевими людьми. Це дозволяє відділові ширити інформації про Україну, українську еміграцію та популяризувати добре ім'я українців. Відділ також займається писанням листів до американських політичних мужів, напр., відділ був вислав листа до Президента Регена, в якому він одобрював його рішучу акцію в Гранаді і на який одержав відповіль-подяку, що тепер є гарною пам'яткою в архіві відділу.

За свою діяльність 53-й Відділ ООЧСУ був нагороджений грамотою головної управи ООЧСУ.

Лука Костелина

Сидять в першому ряді члени управи відділу: Г. Данилків, Т. Мураль, о. А. Шагала, А. Скірка (голова відділу), М. Скірка, А. Торан. Позаду стоїть чатина членів відділу

СЕРЕДОВИЩЕ УГВР ОБ'ЄДНАННЯ ПРИХИЛЬНИКІВ ВИЗВОЛЬНОЇ БОРОТЬБИ УКРАЇНИ (ОПВБУ)

В 1951 р. члени основики Української Головної Визвольної Ради — інж. Ілля Семянчук і д-р Павло Турула, wraz із колишнім членом УПА Степаном Левковичем, створили в Чикаго ініціативну групу, якої завданням було з'ясовувати дійсний стан боротьби в краю під проводом УГВР. Ця ініціативна група запросила двох членів президії УГВР, о. д-р Івана Гриньоха і Миколу Лебеда з доповідями про стан сучасної боротьби в краю.

До першої управи ОПВБУ увійшли д-р Іван Янчин, П. Турула, Богдан Трусевич і С. Левкович.

Діяльність середовища в 1950-60 рр. включала доповіді Дарії Ребет (Мюнхен), д-ра Мирослава Прокопа (Нью-Йорк), д-ра Василя Маркуся (Париж). Українсько-жидівські проблеми порушували в доповідях д-р Карло Ліхтен і д-р Богдан Кордюк.

Якийсь час (1960-70 рр.) члени середовища брали участь у зустрічах Ради Приязні представників білоруської, чеської, польської, української, а згодом і сербської національних груп. Тому що польська група не хотіла визнати етнографічного принципу при вирішуванні майбутніх державних кордонів, українська група виступила з Ради Приязні.

Для відмічення 40-річчя УПА 1983 р. виступали з доповідями М. Прокоп і ген. Петро Григоренко.

В листопаді 1984 р. середовище відзначило 40-річчя УГВР (виставка документів ОУН-УПА-УГВР; доповідь мгр. О. Городиського про військові відзначення УГВР; доповіді М. Прокопа, П. Турули, В. Маркуся та фотомонтаж про УПА). В травні 1985 р. з нагоди 40-річчя закінчення війни влаштовано вечір особистих споминів про день капітуляції. В листопаді 1985 р. відбувся вечір, присвячений 25-літтю журналу „Сучасність” (виступали Б. Бойчук, Т. Гунчак, В. Маркус, Б. Рубчак, Р. Галібей, О. Городиський, Д. Грушецький, С. Самбірський). В листопаді 1986 р. середовище спонзорувало доповідь М. Лебеда про боротьбу ОУН-УПА-УГВР проти німецьких і большевицьких окупантів 1940-45 рр. В квітні 1987 р. влаштовано доповідь польського журналіста з Кракова М. Козловського, а в жовтні доповідь інж. М. Болюха з Австралії. В лютому 1988 р. виступав проф. Нанджінського університету в Китаю Йонг-Тай-Чен про сов'єтсько-китайські відносини. А в березні влаштовано доповідь Анджея Земби про українців у Польщі.

Діюча управа Середовища УГВР: д-р Модест Ріпецький — голова, члени: д-р П.Турула, інж. Ярослав Струтинський, Ілля Місюрак, Богдан Трусевич, і О. Городиський.

П.Т. — О.Го

Вечір присвячений 25-літтю видання «Сучасности», який спонзорувало Середовище, листопаді 1987 р.

Промовляє д-р М. Ріпецький — голова Середовища.

Сидять зліва: Богдан Бойчук, Богдан Рубчак, Тарас Гунчак — редактор «Сучасности»

УКРАЇНСЬКА СТАНІЦІЯ АМЕРИКАНСЬКИХ ПРИЯТЕЛІВ АНТИБОЛЬШЕВИЦЬКОГО БЛЮКУ НАРОДІВ (ПАБНА)

Антибольшевицький Блок Народів (АБН) зродився осінню, 21-22 листопада 1943 р. в житомирських лісах в Україні, під збройною охороною УПА і був завершений організаційно 16 квітня 1946 р. в Мюнхені. У вересні 1950 р. з ініціативи д-р Нестора Процика відбулися в Нью Йорку Основуючі Загальні Збори АБН, що був заарештований в нью-йорському стеїті як „Американські Приятелі Антибольшевицького Блоку Народів”. 12 листопада 1950 р. з ініціативи Уляни Целевич розпочала свою діяльність Українська Станція ПАБНА в Чикаго. Першим головою Станції був інж. Олекс Забродський, пізніше інспектор Анатоль Лобачевський, адвокат Василь Дидик, а згодом незабутня Уляна Целевич до її передчасної смерті в 1981 р., а далі по сьогоднішній день д-р Мирослав Харкевич.

Станція переводила від самого початку широку акцію писання і поширювання листів-меморандумів, пікетування совєтських емісарів, таких як Хрущов, Суслов, Колосова, Вірський та інших, як теж демонстрації проти виконавців і реалізаторів т.зв. „культобміну”.

Великим стимулом до праці станції був перший приїзд до Чикаго достойного Ярослава Стецька 10 травня 1958 р. З тої нагоди відбулися всегромадські збори в аудиторії СУМ. В 1967 р. станція організувала конференцію АБН в Чикаго-Шератон готелю, з участю чільних представників американського політичного світу. Представники станції взяли участь в конгресі ПАБНА в травні 1981 р. У другій конференції АБН Канади того ж року голова станції був обраний головою міжнародного відділу АБН в Чикаго, що об'єднує 14 національних груп. В травні 1982 р. відбулися конференція ПАБНА в Чикаго з участю голови АБН Ярослава Стецька та головного редактора „АБН Кореспондент” Слави Стецько. У вересні 1982 р. відбулася конференція Європейського АБН в Лондоні, Велика Британія, пов'язана з конференцією Європейської Ради Свободи, в якій взяли участь три делегати чикагської Станції.

В травні 1984 р. члени станції організували три демонстрації з нагоди приїзду до Чикаго совєтських „церковників”, висланих Піменом. Також в травні станція організувала міжнародну конференцію ПАБНА в Чикаго з участю ексективного віце-президента АБН, Славою Стецько. Відбулася зустріч з Л. Левицьким, представником „Голосу Америки”. Станція підтримувала акції вільних нікарагуанців т. зв. „контрас”. В травні 1985 р. 12-ти членна делегація станції брала участь в Конференції ПАБНА в Нью Йорку і також гостили в Чикаго визначного шведського політичного діяча і приятеля українців, Бертіл Гегмана.

Члени станції кількакратно їздили до Вашингтону на запрошення конгресмена Гайда. В 1985 р. закріплено зв'язки з американськими організаціями: “United States Defence Committee” та “United States Council for World Freedom”, що його очолюю відомий приятель української визвольної справи ген. Джан Сінглярб. Весною 1986 р. станція переводила контр-демонстрацію проти „великого маршу пісників”. 14 листопада станція зорганізувала в Чикаго конференцію ПАБНА з участю ново-обраного Президента АБН. Слави Стецько, та з присутністю 14-ти національностей. Чотири члени станції брали участь у конгресі Канадського АБН. Відбулися дві зустрічі з Лешком Мочульським, президентом „Конфедерації Польські Неподлеглей” в 1987 р.

Станція брала участь у зустрічах із Адольфом Калеро, лідером нікарагуанських борців. Члени чикагського відділу ПАБНА маніфестували в першу річницю чорнобильської катастрофи.

Довгі роки станція організує річно дві імпрези, а саме традиційний літній фестин АБН в Палатайні, як також „Вечір АБН” в першу суботу грудня кожного року. Фінансові приходи з тих імпрез причинилися в немалій мірі до активності організації.

*д-р Мирослав Харкевич
Голова ПАБНА, Українська Станція*

Управа Української Станції ПАБНА. Сидять: Я. Загородний, О. Бараник, М. Харкевич, В. Семків. Стоять: Л. Боднар, М. Сорока, О. Панчишин, М. Скірка

КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

КОМІСІЯ ЗВ'ЯЗКУ ЕНЦИКЛОПЕДІЇ УКРАЇНОЗНАВСТВА

В Чикаго справами Енциклопедії Українознавства давніше займався ред. Микола Денисюк. Після його смерті в 1976 р., за ініціативою пластунки-сеньйорки Ірини Пежанської, група пластунів-сеньйорів створила Комісію Зв'язку Енциклопедії Українознавства в Чикаго, щоб далі вести справи ЕУ, точніше-збирати фонди, як також розповсюджувати Енциклопедію серед чикагської громади.

До Комісії Зв'язку ЕУ увійшли: Ірина Пежанська, дир. Роман Мицик, дир. Омелян Плешкевич та інж. Роман Заяць. Спочатку було багато праці, щоб налагодити всі залегли справи та нові, зв'язані із замовленням ЕУ, як також посилити збирання фондів. Продаж Енциклопедії на терені Чикаго увінчався великим успіхом, бо в дуже короткому часі продано велику кількість примірників ЕУ. Рівночасно і збірка фондів на ЕУ дала неабиякий вислід. З приїздом проф. В. Кубійовича на зустріч з громадянством Чикаго в 1980 р. посиленна збірка принесла 57,000 дол. на Фонд ЕУ.

Згодом Комісія Зв'язку збільшила число своїх членів. Д-р Степан Самбірський став постійним референтом інформації про Енциклопедію Українознавства на своїй радіогодині. З кожною більшою акцією збирання фондів на ЕУ, Комісія Зв'язку ставала ініціативною клітиною для створення Громадського Комітету Зустрічей. Крім членів Комісії Зв'язку, до Громадського Комітету входять: Іванна Горчинська, Ореста Ткачук, Іванна Городиська, мгр. Степан Скробач, проф. Мирослав Семчишин, д-р Павло Пундій і д-р Василь Маркусь. Постійним головою Комісії Зв'язку і Громадських Комітетів ЕУ був Р. Мицик. Цілом сміло можна сказати, що ніде інде, а тільки в Чикаго існує постійне тіло, яке працює для поширення і продовження такого важливого діла, яким є Енциклопедія Українознавства.

Зближається тепер видання останнього тому ЕУ-2, як також вже почалася праця над виданням Енциклопедії Української Діаспори, головним редактором якої є д-р Василь Маркусь.

Праця Комісії Зв'язку ЕУ ніколи не може вповні закінчитися, бо Енциклопедія це монументальний твір, який завжди треба доповнювати і поліпшувати, а на це все потрібно нових фондів. В 1985 р. відбулася ще одна зустріч представників ЕУ з громадянством Чикаго й околиць, яка дала змогу зібрати додаткових 70,000 дол. на вічний фонд Енциклопедії України.

Роман Заяць

Члени Комісії Зв'язку ЕУ в Чикаго (від ліва): дир. О. Плешкевич, д-р В. Маркусь, д-р А. Фіголь, дир. Р. Мицик, І. Пежанська, д-р С. Самбірський, інж. Р. Заяць

ТОВАРИСТВО «РІДНА ШКОЛА»

Від 1950 р. в Чикаго існує найбільша в ЗСА школа українознавства, яку до 1979 р. провадила Учительська Громада, а від 1979 р. провадить Товариство „Рідна Школа”, яке є заінкорпороване в стейті Ілліной і є членом Шкільної Ради УККА. Головами Товариства „Рідна Школа” від 1979 р. були: інж. Дарія Ярошевич (1979-81), інж. Юрій Рихтицький (1981-86, 1988-), д-р Андрій Мельник (1986-88).

Наука в школі провадиться виключно українською мовою. Щосуботнє навчання від передшкілля до матуральної або 11-ої класи, триває 12 років. В шкільному році 1987-88 було 270 учнів, 16 учителів (Х. Таран, Р. Пик, М. Мандзій, А. Свіца, М. Стадник, М. Боднарук, О. Мудра, С. Йосевич, Ж. Зуб, Р. Галібей, С. Проців, Л. Скорин, Л. Маркевич, Н. Хойнацька, О. Мурська, Н. Скорин, О. Моррісі) та троє учительських помічників (Н. Субота, Б. Боднарук, Н. Таран). Матуристів 1987-88 року було 19 і троє випусників, себто тих, що закінчили 11-ту класу без матуральних іспитів. Батьківський Комітет матуральної класи щорічно влаштовує бенкет, на якому абсолюенти одержують дипломи.

Директорами школи від 1979 р. були: Юрій Гаєцький (1979-81), Олена Прийма (1981-84), Леонід Скорин (1984-86), Віра Боднарук (1986-88), та від 1988 Леонід Скорин.

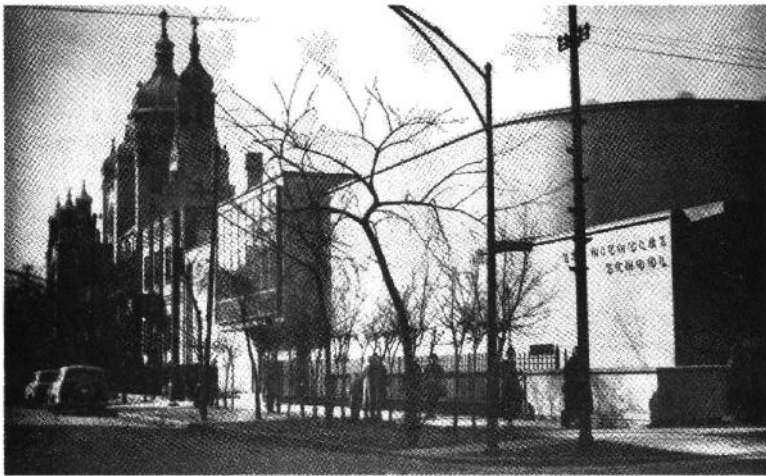
До управи товариства в 1988 р. входять: інж. Ю. Рихтицький — голова та члени — В. Калін, Д. Левицька, Р. Полухович, Ю. Кашуба, Л. Євусяк, А. Нечвідь, Б. Присташ, З. Возний, В. Шабан, К. Турула, О. Яцків, Х. Іващенко, О. Мороз, В. Гірняк, І. Антонович. Референт кафетерії: З. Іващенко. До контрольної комісії — д-р А. Мельник, інж. Г. Куликівський, І. Полухович. Секретарка Товариства: Е. Левицька. Духовні опікуни: о. митр. М. Бутринський, о. В. Климчук, о. С. Женчук.

проф. В. Боднарук, директорка школи 1986-88

інж. Ю. Рихтицький, голова Товариства 1988

Учителі та помічники Школи Українознавства Т-ва «Рідна Школа», квітень, 1988 р.
1-ий ряд: Н. Хойнацька, Р. Галібей, М. Боднарук, В. Боднарук — директорка, С. Проців, О. Мурська, Л. Скорин. 2-ий ряд: М. Мандзій, М. Стадник, О. Мудра, Ж. Зуб, Н. Скорин. 3-ий ряд: Р. Пик, А. Свіца, Х. Таран, Б. Боднарук (помічник). 4-ий ряд: С. Йосевич, Н. Таран (помічниця), Н. Субота (помічниця). Бракує на світліні Л. Маркевич і О. Моррісі

УКРАЇНСЬКА КАТОЛИЦЬКА КАТЕДРАЛЬНА ШКОЛА св. ОТЦЯ МИКОЛАЯ

У 1917 р. дяк церкви св. Отця Миколая Василь Коцюбинський піддав думку, щоб започаткувати українознавче навчання серед великої вже тоді громади перших імігрантів, організуючи в підвалі церкви вечірню школу. Програма включала українознавчі предмети: читання, писання, історію, географію, культуру й мистецтво.

Із зростом числа парафіян збільшилося теж число учнів. У 1922 р., новий дяковчитель Дмитро Атаманець при співпраці д-р Семена Кочія, П. Гудзея і С. Муличука — переорганізували українські освітні курси, dostosowуючи їх до нових обставин, себто до збільшеного числа шкільних дітей. На протязі трьох наступних років (1922-25) понад три сотні учнів отримали свідоцтва закінчення українознавчих курсів. І завдяки успішним результатам виховних зусиль Сестер Василянко в Україні в 1925 р. заангажовано до праці в школі монахинь того Чину з Філадельфії. Фінансові зобов'язання спочивали на плечах батьків, а шкільна наука продовжувалася після повних годин навчання в публічній чи іншій школі в тій околиці, де діти жили. Те, чого вчили в школі було на практиці застосоване вдома й у житті громади. Учні вечірньої школи часто розважали своїх друзів і батьків своїми сценічними здібностями, що їх розвивали в шкільному драматичному гуртку, приготівляючи різні сценки і представлення.

Велика депресія в 1929 р. принесла зі собою багато проблем і для української вечірньої школи. В тому часі Владика Константин Богачевський, що очолював Українську Католицьку Церкву в ЗСА, призначив на пароха до Чикаго о. Єліфанія Тсодоровича, ЧСВВ. Під проводом нового душпастиря та його співбратів василіянських ченців — о. Сильвестера Журавецького і о. Амброзія Сенишина, зродилася ідея збудувати новий шкільний будинок і зорганізувати цілоденну школу для учнів парафії св. Отця Миколая. В 1935 р. почалася реалізація того великого задуму й остаточно 8 вересня 1936 р. завершено будову школи. В навчальному 1936/37 р. було зареєстрованих 89 учнів у чотирьох класах, а вчили Сестри Чину св. Василя Великого, яких було п'ять, на чолі з першою директоркою, сестрою Єремією Роман. Кожного року школа збільшувалася на одну класу й 22 червня 1940 р. відбулася перша урочиста градація, під час якої пок. Владика Константин Богачевський вручив дипломи чотирнадцятьом випускникам. Крім основних предметів, що є обов'язковими в усіх початкових школах стеїту Ілліної, учні школи св. Отця Миколая вивчали релігію, українську мову, українську культуру й український обряд.

В роки Другої світової війни школа опинилася у фінансовій кризі, бо не було припливу нових учнів, але зате після війни вона стала пристанню для тих дітей, які прибули до ЗСА, шукаючи нового місця поселення. В дуже короткому часі первісний шкільний будинок виявився за малим, і тому кінцевим було придбати ще одне приміщення на школу. Це завдання взяв на себе новий парох, покійний вже сьогодні, о. Володимир Гавліч, ЧСВВ і його співпрацівники — Отці Василяни. Споруджено новий будинок і його благословення відбулося в 1954 р.

Із встановленням нової Епархії св. Отця Миколая, церква св. Миколая стала катедрою, а ново-поставленим першим єпископом був Препосвящений Ярослав Габро, член парафії та випускник її школи, яка тепер стала вже катедральною школою. Це піднесло її престиж та поживило діяльність. В мурах школи доводилось вітати найвищих достойників Церкви, а шкільна адміністрація з запалом йшла назустріч новим обов'язкам.

Школа під кожним оглядом завжди стояла на високому рівні. У час душпастирювання о. Володимира Климчука, Генерального Вікарія Епархії, створено Шкільну Раду, яка внесла свій вклад у виховну діяльність і як радодче тіло професійно підвищила стандарт школи та причинилася до росту цієї навчальної інституції. Також Батьківсько-Вчительська Організація є дуже помічна у праці школи.

Директоркою школи в 1988 р. є Сестра Хризанта Бурій, ЧСВВ.

Сестра Дарія Анна Рошко, ЧСВВ

УКРАЇНЬСЬКА УЧИТЕЛЬСЬКА ГРОМАДА

Товариство „Українська Учительська Громада” (УУГ) — одна з перших і найбільших учительських громад в ЗСА — засноване в жовтні 1950 р. з ініціативи комітету в складі: проф. Павло Бабяк — голова, проф. Касян Тучапський — заст. голови, Іван Михальцевич — секретар, проф. Дмитро Дахнівський — скарбник, Генрик Коваль — член управи.

Вже в першому році існування до Учительської Громади долучилося 156 членів-учителів початкових і середніх шкіл, які прибули до Чикаго по Другій світовій війні. Того ж року Учительська Громада зорганізувала курси українознавства, які після одного року переорганізовано на 12-ти класову школу українознавства. Школа найкраще процвітала та мала видатні успіхи в 1960-70 рр. коли її директором був на протязі десятих років проф. Адам Антонович. Фреквенція учнів рік-річно зростала, а в шкільному році 1972-73 відвідувало школу 760, а іспит зрілості зложило 82 учні. За час ведення українознавчої школи (29 років) товариством УУГ директорами були: Ю. Назаревич, О. Левицький, В. Данилишин, А. Антонович, Я. Берестянський і М. Губчак.

Головами Товариства УУГ були: П. Бабяк, А. Антонович, д-р М. Терлецький, К. Тучапський, Ю. Назаревич, М. Ременюк, М. Губчак, В. Дзюль, В. Шуя, Ю. Стельмашук, І. Дмитерко, В. Зельвак.

З ініціативи товариства були засновані школи українознавства при церкві св. Йосифа в північному Чикаго, в Палатайн та на далекому і середньому півдні Чикаго. Головним координатором в цій діяльності була Ю. Назаревич, яка також була основоположницею першої класи школи українознавства при церкві св. Отця Миколая.

Т-во УУГ причинилося до зорганізування педагогічних курсів в 1963 р. для вишколу молодих учителів. Першим директором курсів була бл. пам. Людмила Кодельська, отісля проф. Мирослав Семчишин.

Учительська Громада влаштовувала кількакратно крайові конференції, семінари і доповіді науково-методичного характеру для учителів всіх українознавчих шкіл на терені Чикаго, як також літературні вечори, громадські імпрези, тощо. У 1980 р. т-во УУГ величаво відсвяткувало 100-ліття постановня Українського Педагогічного Товариства та 30-ліття т-ва УУГ, під час якого інспектор шкіл українознавства, Олена Дуб з Клівленду, вручила 36 похвальних грамот заслуженим директорам і учителям шкіл українознавства. Також врочисто відзначено 35-ліття товариства.

Під сучасну пору склад управи Т-ва УУГ такий: Ю. Назаревич — почесна голова, Віра Зельвак — голова, Олена Прийма — заступниця голови, Богдан Кукуруза — секретар, Анна Свіда — скарбник, Микола Губчак — пресовий референт, І. Дяченко, А. Михайлович - суд чести, Ю. Назаревич, І. Городиська — Контрольна Комісія, Олександра Мудра, Люба Климкович - члени.

Віра Зельвак

1-ий ряд: О. Прийма, В. Зельвак — голова Т-ва УУГ, сестра Хризанга, ЧССВ — дир. школи св. Миколая, Соломія Кавка, М. Наваринська — гол. Округи СУА, проф. А. Антонович, В. Боднарук — дир. школи «Рідна Школа», Ю. Назаревич — почесна голова УУГ. 2-ий ряд: Н. Хойнацька, Л. Маркевич, О. Мудра, М. Дяченко, І. Дмитерко — дир. школи при церкві св. Йосифа, Л. Боднарук, сестра Герарда, ЧССВ, Х. Таран, проф. І. Боднарук, М. Миськевич — дир. школи при соборі св. Володимира. 3-ий ряд: д-р В. Процик, Л. Климкович, О. Покорна, Д. Гуршецький, А. Білінська, сестра Володимира, ЧССВ, І. Городиська, Ф. Дахнівська, Л. Шеремета, М. Боднарук, М. Мандзій, Г. В'юн, М. Стадник, о. дяк. М. Оришук, сестра Іриня, ЧССВ

УКРАЇНСЬКЕ АКАДЕМІЧНЕ І ПРОФЕСІЙНЕ ТОВАРИСТВО ІМ. МІХНОВСЬКОГО (УАПТМ)

Українське Академічне і Професійне Товариство ім. Міхновського — це нова назва відновленого Сеньйорату ТУСМ-у, який фактично заперестав свою діяльність із наглою смертю його останнього вибраного голови, д-р Михайла Сосновського. Товариство було засноване на з'їзді, що відбувся в Чикаго 8-10 листопада 1985 р. з участю 45 учасників, яким проводила президія під головуством д-р Матвія Гуті (Торонто). З'їзд, який його учасники вважали основуючим, вибрав управу в такому складі: голова — д-р Василь Зарічний (Спрінгфілд, Ілліной), заступник в ЗСА — д-р Микола Богатюк (Сиракюз, Нью Йорк), заступник в Канаді — М. Гута (Торонто, Онт.), заступник в Європі — д-р Григорій Васильович (Мюнхен), секретар — д-р Дмитро Штогрин (Шампейн, Ілліной), голова фінанс. комісії — д-р Осип Мартинюк (Кент, Огайо), голова видавн. комісії — інж. Василь Ліщинецький (Клівленд, Огайо), голова ред. колегії — мгр. Орест Павлів (Монтреал, Кве.), члени управи — д-р Володимир Анастас (Ст. Пол. Мін.), мгр. Теодосій Волошин (Торонто, Онт.), д-р Ярослав Барвінський (Вінніпег, Ман.), адв. Юліан Куляє (Чикаго, Іл.) і Степан Харко (Торонто, Онт.). Контрольна комісія: голова — інж. Богдан Кульчицький (Філядельфія, Па.), члени — мгр. Микола Мартинюк (Блумінгтон, Інд.), мгр. Григорій Ощипко (Монтреаль, Кве.).

Товариство має свій статий осідок в Ілліной і в цьому стейті воно заінкорпороване; проте організаційно воно являється організацією міжкращового характеру, тобто має своїх членів в різних країнах світу. Членство УАПТМ складається з осіб (обох статей), що мають високу освіту і годяться із статутом Товариства, за яким ціллю УАПТМ є: (1) студії та досліді над питанням керівництва суспільного, економічного, політичного та ім співзвучних ділянок професійного й наукового характеру; (2) допомога українським adeptам наукових і професійних ділянок, зокрема членам УАПТМ у їхніх студіях, дослідіх і професійній кар'єрі; (3) виявлення і спростовання неправди та знеславлення української нації серед не-українських впливових кіл; (4) виявлення та спростовання неправди й знеславлення української нації її ворогами; (5) праця в напрямі позитивної єдності і одностайності української спільноти в діаспорі в допомозі українському народові на рідних землях і поширенню доброго імені України та оборони її прав; (6) співпраця з іншими українськими науковими і професійними організаціями, зокрема тими, що поділяють програмові засади УАПТМ.

В 1989 р. товариство налічує 130 членів в ЗСА, Канаді, Аргентині, Австралії, Англії, Західній Німеччині, Бельгії, Голландії та Франції. В листопаді 1987 р. УАПТМ відбуло свій другий з'їзд в Дітроїті, Міч., на якому перевибрано управу товариства на каденцію 1987-89. Третій з'їзд відбудеться в Клівленді, Огайо, у днях 11-12 листопада 1989 р.

Продовж чотири-річної діяльності УАПТМ відбуло п'ять студійних конференцій, періодично уділювало стипендії студентам-українцям для їхньої праці в окремих федеральних урядах у Вашингтоні (напр. Депт. Стейту), інформаційних бюрах та нарешті розбудувало свої кадри. Під сучасну пору, розпочато організувати окремі крайові осередки праці. Видання Товариства: „Бюлетень“ (ісперіодичне видання для внутрішнього зв'язку); „Українська Проблематика“ (офіційне видання УАПТМ, ще в підготовці).

Дмитро Штогрин

Частина учасників основуючого з'їзду УАПТМ.

Сидять: Д. Штогрин, М. Гута, В. Зарічний, М. Богатюк, О. Коваль. Стоять: М. Цяпа, Б. Кульчицький, Г. Ощипко, Т. Дрозд, В. Огар, С. Харко, П. Бреславель, О. Маринюк, В. Анастас, О. Павлів, Т. Волошин, М. Маринюк, В. Лісович, Б. Футей, Ю. Кульчицький

УКРАЇНСЬКИЙ ІНСТИТУТ МОДЕРНОГО МИСТЕЦТВА

Український Інститут Модерного Мистецтва в Чікаго засновано у липні 1971 р. з ініціативи д-р Ахіля Хрептовського і Михайла Урабана та головно завдяки фінансовій підтримці любителів мистецтва А. і Віри Хрептовських. До першої управи Інституту входили: А. Хрептовський — голова, Борис Антонович — місто голова, Олег Коверко — секретар і скарбник, Юрій Струтинський — архівар. Від 1971 до 1975 р. Інститут винаймав приміщення у Братському Домі парафії св. Володимира і Ольги при 2247 Вест Чікаго Евеню. Відкриття першої мистецької виставки, у якій брали участь десять мистців, відбулася в галерії „Левів” у вересні, 1971 р.

В 1975 р. Інститут придбав власне приміщення при 2320-24 Вест Чікаго Евеню. Оригінально це був будинок який служив як крамниця і який ґрунтовно перебудував архітект Юрій Самбірський за проектом Стенлі Тайгермана. В Інституті знаходяться дві великі залі — одна служить як галерія для перехідних виставок, концертів, викладової залі і т. под., а друга галерія ім. Осипа і Любослави Шандрів для постійної колекції мистецьких творів.

Керівництво Інституту поділено на фінансово-адміністративні функції. До керівництва Інституту до 1975 р. належали: А. Хрептовський — голова, Б. Антонович, Зена Рихтицька, Василь Качуровський, Константин Мілонадіс, М. Урбан і О. Коверко. Головами Інституту були: д-р Василь Трухлий, Андрій Демус та Олег Коверко.

Інститут влаштовує приблизно п'ять виставок на рік, у виборі яких керується головно критерієм сучасного модерного мистецтва. Між мистцями, яких твори виставлялися в Інституті, були: Александер Архипенко, Яків Гніздовський, Нечитайло Андрієнко, Григорій Крук, Константин Мілонадіс, Михайло Урбан, Александра Кочман, Петро Колісник, Аркадія Петришин, Леся Коверко, Давид Саміла, Ігор Дмитрук, Рональд Костенюк, Олександр Гуєнко, архітектурна виставка Радислава Жука, Юрій Соловій, Юрій Струтинський, Ярослава Кучма, Володимир Макар, Володимир Соломуха, Володимир Стрельников, Юрій Сезонов та ряд збірних виставок, які включали молодих мистців з Америки і Канади. Для великої кількості тих виставок Інститут виготовляв обширні каталоги.

Крім виставок діяльність Інституту включала спонзорування, самостійно або з іншими організаціями, концерти (Ю. Осінчук, О. Криса, В. Белей, В. Слободяник, В. Гратович, А. Британ, М. Голіян і т.д.), літературні вечори (Ю. Тарнавський, Б. Бойчук, В. Барка, Б. Рубчак, Б. Нижанківський, В. Вовк, Ю. Коломиець, І. Драч, В. Мовчан та ін.), доповіді та фільми (фестиваль фільмів С. Новицького, фільми Довженка і т. под.).

Про Інститут були численні статті в українській і неукраїнській пресі.

Фінансування праці Інституту в першу чергу полягало на індивідуальних пожертвах, на пожертвах українських фінансових інституцій («Певність», «Самопоміч»), як рівнож на влаштуваннях імпрез-бенефісів. Від 1975 р. Інститут одержував дотації від Illinois Arts Council і Chicago Council on Fine Arts.

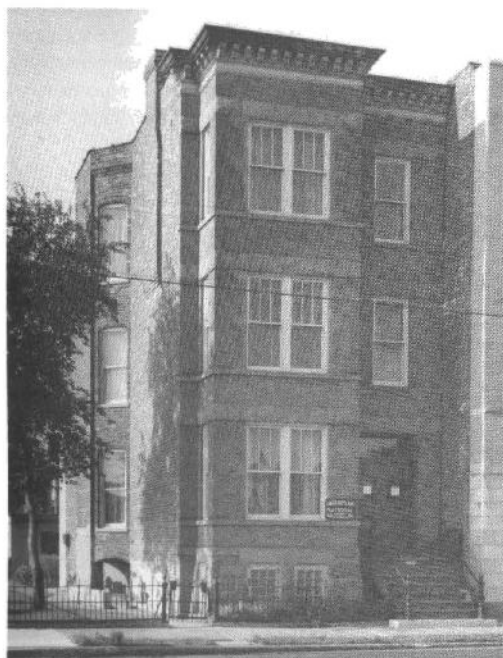
Найбільш активними працівниками Інституту були: М. Фаріон-Вислоцька, К. Помірко, Л. і Я. Маркевичі, Ю. і М. Миськів, Л. і О. Коверко, Л. Кочман, Я. Кучма-Бабій, Г. і д-р М. Коленські, О. і О. Ключас, Е. і Я. Струтинські, В. Хрептовська, З. Рихтицька, Н. Пилипюк, О. Бурдяк, І. Галушка, С. Кульчицька та інші.

А.К., А.Х.

Працівники Інституту: Й. Маркевич, Л. Маркевич, Ю. Миськів, О. Коверко — президент Інституту, В. Хрептовська, А. Кочман, Е. Струтинська, Я. Кучма, А. Кочман, А. Хрептовський — засновник Інституту, А. Коверко, К. Помірко, Я. Струтинський

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МУЗЕЙ ІМ. Д-Р МИРОСЛАВА СІМІНОВИЧА

У наслідок другої світової війни українські музеї на рідних землях і в Європі зазнали великих втрат і знищення. Щоб зарадити лиху, відживає музейний рух на поселеннях діаспори, особливо на терені Америки і Канади.

В Чикаго зорганізовано Український Архів-Музей у 1952 р., а його інспіратором і ініціатором був проф. Олекса Ганкевич. Цей ентузіаст музейного діла зумів зашкввити своїм планом мгр. Ореста Городиського, проф. Юліяна Каменецького, проф. М. Терлецького, д-р Іллію Витановича, О. Кочана, М. Барана та других прихильників музейної справи. Ради цього рухливого гуртка піонерів, постав Архів-Музей в Чикаго в 1952 р.

В 1953 р. створено тимчасову кураторію, що її очолив проф. Ю. Каменецький, а перші загальні збори відбулися 18 вересня 1954. В домі Укр. Нар. Союзу, при участі 65 членів. На Президента Ради Директорів обрано тодішнього культурно-громадського діяча д-ра Мирослава Сіменовича, а на Директора Управи проф. Юліяна Каменецького. Першу виставку влаштовано в грудні 1954 р., у залі старої школи о. о. Василіян при катедрі св. Миколая. Виставку відвідало 637 осіб.

В початках свого існування музей приміщувався при Пласті, а Пласт у домівці Укр. Нар. Союзу, але недовго. Вже в 1956 р. закуплено триповерховий мешканевий дім при 2453 В. Чикаго вулиці. Початкова збірка експонатів і бюро приміщувалися на першому поверсі, а другі поверхи винаймалося Організації Гетьманців, Станиці Братства Кол. Вояків Першої Української Дивізії, Союзів Укр. Філателістів і Т-ву Укр. Лікарів.

В 1958 р. дійшло до об'єднання нашого Архів-Музею з онтарійським музеєм, що був у Каліфорнії (голова Каленик Лесюк), і тоді наш музей перебрав назву онтарійського музею: Український Національний Музей. Музей був вписаний і визнаний у Стейті Ілліной в 1954 р., а від 1975 р. втішається привілеєм звільнення від податку. Його назва видніє на сторінках музейних списків Америки, Стейту Ілліной і міста Чикаго. В склад музею входять наступні відділи: прикладне мистецтво, книгозбірна, (16 тисяч заголовків), архів (доступний, бо упорядкований) і Бібліографічно-Довідковий Центр. В музею зберігається і виставляється приблизно 1500 експонатів, не враховуючи книгозбірні, архіву, філателії, нумізматики і геральдики. Вартість збірок добігає півтора мільона доларів. Число членів виносить 250 осіб, а членська вкладка виносить 12 дол. річно. Через музейні двері і виставові кімнати переходить річно коло дві тисячі осіб не тільки з Чикаго, але й з других країн світу.

Музей влаштовував виставки народного мистецтва, покази народної ноші, книгознавства, архівних матеріалів та короваїв. Відбувалися курси шиття, вишивання, крою, писанкарства. Оказійно музей одержував дотації від міської управи і від стейту.

Президенти музею: д-р Мирослав Сіменович, 1954-66 рр., д-р Ілля Мула, 1966-70 рр., д-р Роман Верес, 1970-80 рр., мгр. Еміліян Басюк 1980-88 рр. Директори: проф. Юліан Каменецький, 1954-62 рр., проф. П. Бабяк, 1962-67 рр., д-р Вол. Помірко, 1967-70 рр., мгр. Орест Казанівський, 1970-71 рр., д-р Р. Верес, 1971-80 рр., мгр. Е. Басюк, 1980-88 рр., а від 1988 р. президентом і директором став д-р Юрій Грицеляк.

Е.Б.

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА ПРИ КАТЕДРАЛЬНОМУ СОБОРІ св. кн. ВОЛОДИМИРА

Перші заходи для заснування школи українознавства при українській православній парафії св. Володимира зробив 1945 р. о. П. Галицький. По неділях в т. з. „Рідній школі” відбувалося навчання релігії. Ідею зорганізування правдивої школи українознавства видвигнув, вже в новопридбаному соборі св. Володимира при Кортес і Оклей, прот. Омелян Мицик. З Європи стягнуто кандидата на учителя Василя Івашука, якому доручено в 1949 р. організувати учнів та розпочати навчання. На початку школа мала лише дев'ятеро дітей. В суботу вони навчалися української мови, а в неділю Марія Фуркевич навчала їх релігії.

З приїздом до Чикаго нових емігрантів збільшилося число дітей шкільного віку. Навчання провадилося вчорами два рази на тиждень. Для помочі вчителям створено батьківський комітет, який очолив Степан Чупейда. З року в рік збільшувалася популярність школи, збільшувалося число учнів і клас. Курси українознавства переіменовано на школу українознавства. Навчання почало відбуватися по суботах. В 1961 р. школа вже мала 8 клас. З приходом на парафію 1957 р. о. Федора Білецького розпочато перебудову церковного приміщення, в яким споруджено класні кімнати. До того часу, навчання відбувалося в парафіяльному будинкові та в домі Об'єднання Демократичної Української Молоді при Дивіжен вулиці.

Із здібніших учнів зорганізовано вищий курс українознавства. Організатором і керівником їх був Антін Кушинський. Перший випуск абітурієнтів відбувся 1964 р. Зі збільшенням учнів до двох сот, у шкільній системі знову зроблено зміни: школа вже мала передшкілля та 10 клас. Починаючи з 1966 р. школа українознавства при парафії св. Володимира закінчило коло 220 випускників. Багато учнів залишило школу після восьмої чи дев'ятої класи. За роки існування школи директорами були: о. Омелян Мицик (1949-53), Валентина Смирницька (1953-63), Іван Лукашевич (1963-71), Василь Івашук (1971-75), Олександра Дяченко-Кочман (1975-81), Олексій Коновал (1981-85), Макар Міскевич (від 1985).

Релігію в школі до 1970 рр. в більшості вчили духовні особи, а пізніше світські. Впродовж майже сорока років існування школи в ній учило коло 90 учителів. З року в рік мінялося число учнів. Найбільше було в 1973 р., бо доходило до двох сот. Великою опорою школи є батьківський комітет. Найдовше головою був і ним є ще й тепер С. Чупейда. Скарбник батьківського комітету збирає оплати від батьків, виплачує вчителям та провадить всі інші фінансові операції. Під час великих перерв відповідальні за буфет дбали за перекуску для учнів.

До школи в більшості ходили діти батьків парафії, але також було багато дітей, яких батьки ходили до інших українських православних, католицьких чи баптистських церков Чикаго й околиць.

В школі викладали релігію, українську мову (читання, писання і граматику), історію, літературу, культуру, спів та суспільствознавство. Учні школи не лише навчалися приписаних предметів програми Шкільної Ради Констисторії УПЦеркви, але також влаштовували різні національні свята, на які запрошували мистецькі одиниці молодечих організацій та парафій. До школи постійно запрошувано з виступами перед учнями відомих українських діячів, письменників, поетів, мистців, дисидентів.

В 1960-ті рр. при школі діяв дитячий хор, яким керували Василь Зарицький, а пізніше Дмитро Грушецький. Театральним гуртком керували в різні роки Лідія Удовиченко, Анатолій Степовий та Ольга Семчишин. В роки, коли директором школи були О. Кочман та О. Коновал, влаштовувано річно одно- або кількадевні прогульки автобусом до історичних чи цікавих міст Америки. В роки директерства В. Івашука упорядковано шкільну бібліотеку, а О. Кочман розпочала ведення шкільних альбомів з різних імпрез школи. Її почин продовжували і вдосконалювали інші.

Кожний шкільний рік кінчався матуральними іспитами, робленням спільної фотографії та мистецькою частиною. Найкращим учням – відмінникам видавали похвальні грамоти. Головою іспитової комісії багато років був проф. Мирослав Семчишин. Останніми роками абітурієнтів обдаровували грошевими нагородами каса „Самопоміч”, УНСоюз, „Певність”, УБСоюз та члени Укр. Золотого Хреста, даруючи вартісні книжки. Школа Українознавства завдячує своє існування великій прихильності настоятелів парафії отців: Омеляна Мицика, Федора Білецького та Степана Женчука, та всіх голів парафіяльної управи, які ставилися до школи з любов'ю, зрозумінням і допомогою. Парафія св. Володимира може бути гордою, що її Школа Українознавства проіснувала багато років і є одною з кращих шкіл не лише в українському Чикаго, але й в ЗСА.

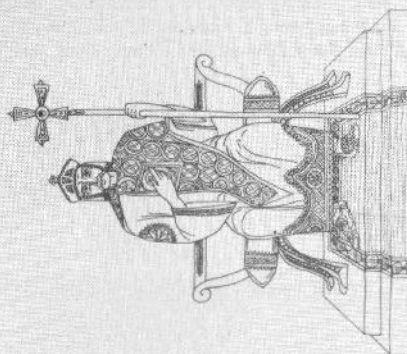
ОКО

ТАБЛЮ ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА ПРИ КАТЕДРАЛЬНОМУ СОБОРІ СВ. КН. ВОЛОДИМИРА

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА
Адреса: кафедральний собор св. кн. Володимира в Києві

1000 Рубл. Християнства в Україні

1988 ~ 1988

Київ. Богородиця. Великий Церковний Арх. Успенський

1988

Фр. Микола
протоієрей собору

О. Г. Кліменко
зас. бібліот. секції

М. Михалев
протоієрей

О. З. Жуковська
бібліотечник

1988

АБСОЛВЕНТИ

О. Б. Борисенко

С. М. Щербаків

Л. В. Луценко

М. П. Пивоваров

О. В. Васюк

М. В. Васюк

М. В. Васюк

М. В. Васюк

О. В. Васюк

ШКОЛА УКРАЇНОЗНАВСТВА ПРИ ПАРАФІЇ СВ. ЙОСИФА

Суботня Школа Українознавства при укр. кат. парафії св. Йосифа в Чикаго була організована в 1956 р. Першим директором школи була Левка Паньків; о. Йосиф Шарий став духовним опікуном, а церква св. Йосифа взяла на себе спонсорство школи.

Хоч з початку школа була примітивна та проста своєю формою й змістом, проте число дітей збільшувалося з кожним роком. З konieczности створено два відділи: український, який налічував 49 дітей і англomовний, в якому було 53 дітей. Поділ школи показався некорисним і вкоротці англomовний відділ перестав існувати.

В 1964 р. школа перейшла реорганізацію, прийняла освітню систему інших українознавчих шкіл і повністю підпорядковувалась Шкільній Раді при УККА в Нью Йорку. В цьому ж році покликано до життя батьківський комітет, який став опікуном школи, а школа офіційно прийняла назву: „Українознавча Школа ім. митр. Андрія Шептицького при парафії св. Йосифа”. Придержуючись програм Шкільної Ради, вчителі під проводом директора Софії Закревської поставили школу на відповідний рівень і, разом з батьками, крім знання, старалися вщеплювати в дітей любов до своєї Церкви й народу.

Тому що з кожним роком збільшувалося число дітей, які не розуміють української мови, в 1984 р. школа була змушена перейти другу реорганізацію. Прийшла потреба перейти на двомовне навчання, змінити підручники і застосувати нові навчальні методи.

Не можна не згадати довголітнього вкладу праці батьківського комітету, який збирав фінанси на потреби школи і цілковито нею опікувався. Багато людей очолювало це товариство, але найбільше безкорисної праці для добра дітей і школи вклав його довголітній голова інж. Лев Боднар. Під теперішню пору вже п'ятий рік вміло опікується школою Марія Длугош.

Завданням школи є виховувати молоде покоління, яке матиме українсько-християнську душу, любов і пошану до своєї спадщини, до віри батьків і народу.

В ювілейному 1988 р. в школі навчається 39 дітей. Навчання відбувається кожної суботи від год. 9-ої ранку до 1.30 пополудні в класах від садочка до 8-ої кл. Вчительський склад такий: Ірина Дмитерко – директор, вчителі: І. Дмитерко, М. Длугош, о. М. Кузьма, Л. Паньків, М. Плішка, А. Савула, М. Станик.

Протягом існування школи директорами були: Л. Паньків (1956-1959), В. Стравняк-Корчинська (1959-1961), Софія Закревська (1961-1966), Юлія Назаревич (1966-1970), Анна Білинська (1970-1972), Юлія Мартин (1972-1973), Ірина Дмитерко (1973 до сьогодні).

На протязі всього часу існування школи в ній вчителювали: А. Білинська, О. Бурдяк, о. М. Головатий, О. Городиський, Х. Григорчик, М. Грицеляк, Ю. Гоевич, І. Дмитерко, О. Дмитерко, М. Длугош, М. Дувірак, І. Дяченко, Р. Завадович, Л. Зарицька, О. Камінський, С. Канафопський, о. Л. Корчинський, О. Коверко, М. Куропась, о. М. Кузьма, О. Кузьма, Д. Малюк, І. Малюк, Л. Маркевич, П. Мазар, О. Мельник, Ю. Михальчук, Я. Михальчук, М. Наваринський, О. Павлішин, Т. Рудавська, О. Рошкевич, А. Савула, Н. Скорин, М. Станик, О. Смішнюк, О. Срібна, О. Татко, С. Фарбота, Х. Шарун, Шимкович, Г. Чировська, М. Чичула, О. Павлівець-Юрків.

І. Дмитерко

Українознавча Школа ім. митр. Андрія Шептицького при парафії св. Йосифа в 1988 р.

БРАТСЬКІ-ОБЕЗПЕЧЕНІВІ ОРГАНІЗАЦІЇ

СОЮЗ УКРАЇНЦІВ КАТОЛИКІВ «ПРОВІДІННЯ»

На празник св. Михайла в 1912 р. засновано в Нью Йорку Союз Українців Католиків „Провідіння”, а в Чикаго за ініціативою двадцяти членів-основників 16 травня 1915 р. постав Відділ 55-ий ім. о. Маркіяна Шашкевича при парафії св. Отця Миколая.

Коли після Другої світової війни прибула до ЗСА нова еміграція, багато з новоприбулих включилося в працю. Це проявилось в збільшенні числа членів. Створено нові відділи які внесли більше різноманітності в працю. Сьогодні в окрузі існують такі відділи (в дужках дата заснування): 55-ий Відділ ім. о. Маркіяна Шашкевича при катедральній парафії св. Отця Миколая (1915 р.). Пресідник — Мирон Лепак, рекордовий секр. — Іван Степанець, фін. секр. — Олег Веселовський. 175-ий Відділ ім. св. Отця Миколая при парафії Архистратига Михайла у Вест Пулман (1929 р.). Пресідник — Микола Білецький, фін. секр. — Олекса Зрада. 186-ий Відділ ім. Кир Сотера Ортинського при парафії Різдва Пресвятої Богородиці (1939 р.). Пресідник — Іван Пірко, фін. секр. — Петро Маланчук. 215-ий Відділ ім. Слуги Божого Митрополита Кир Андрея Шептицького при парафії св. Михайла в Милвокі, Висконсин (1951 р.). Пресідник — Микола Яремко, фін. секр. — Григорій Курилець. 97-ий Відділ ім. св. Юрія Переможця при катедральній парафії св. о. Миколая (1954 р.). Пресідник — д-р Іван Лесейко, рек. секр. — Олег Саєвич, фін. секр. — Борис Дурбак. 181-ий Відділ ім. св. Михайла при парафії Непорочного Зачаття у Палатайн (1957 р.). Пресідник — Василь Бохневич, фін. секр. — Павло Яхнів. 192-ий Відділ ім. Слуги Божого Митрополита Кир Андрея Шептицького при катедральній парафії св. Отця Миколая (1957 р.). Рек. секр. — Роман Мартинюк, фін. секр. — Степан Скробач. 195-ий Відділ ім. св. Архистратига Михайла при парафії св. Йосифа (1957 р.). Фін. секр. — Оля Дворянин. 216-ий Відділ ім. Слуги Божого Митрополита Андрея Шептицького при парафії св. Василя Великого на Борнсайд (1957 р.). Фін. секр. — Олекса Зрада. 227-ий Відділ ім. Кир Сотера Ортинського при катедральній парафії св. Отця Миколая (1959). Фін. секр. — Володимир Стецишин. 228-ий Відділ ім. Слуги Божого Митрополита Кир Андрея Шептицького при парафії св. Йосафата в Манстер (Геммонд) Індіана (1959 р.). Пресідник — Василь Шуя, фін. секр. — Йосиф Луцук. 7-ий Відділ ім. Владики Василя Величковського при парафії св. Володимира й Ольги (1973 р.). Пресідник — о. Мирон Панчук, фін. секр. — Стефан Мерза. 10-ий Відділ ім. Слуги Божого Митрополита Кир Андрея Шептицького при парафії св. Йосифа (1979 р.). Пресідник — Роман Поплавський, фін. секр. — Лев Смолинський. 100-ий Відділ ім. Кир Ярослава Габра при катедральній парафії св. Отця Миколая (1980 р.). Пресідник — о. Вол. Климчук, заст. пресідника — Наталя Чуба, рек. секр. — Соня Печенюк, фін. секр. — Стефан Скробач.

Рівночасно зі збільшенням числа відділів постала потреба координаційного чинника. Діяльність Окружного Комітету, який очолив д-р Мирослав Сіменович, почалася створенням ювілейного комітету з нагоди відзначення золотого ювілею СУК „Провідіння” в 1962 р. З цієї нагоди видано 42 сторінкову книжечку. 9 жовтня 1966 р. відзначено концертом-академією сторіччя народин основоположника і першого єпископа в ЗСА Кир Сотера Ортинського. 1 жовтня 1972 р. відзначено 60-ліття існування організації, а 11 жовтня 1987 р., — 75-ліття діамантовий ювілей.

Вибраними до головної управи Союзу із Чикаго були: Євген Команишин, Степан Скробач, Олександр Атановський, Роман Мартинюк, о. М. Бутринський.

Члснами Окружної Ради в 1988 р. є наступні члени: С. Скробач — голова, о. Мирон Панчук — заст. голови, І. Степанець — секретар, В. Стецишин — скарбник, Нестор Филипович, Мирон Лепак, С. Мерза — члени. Окружна Рада при співучасті активних членів займалася переведенням імпрези 75-ліття СУК „Провідіння” 11 жовтня 1987 р.

Степан Скробач

Відзначені грамотами секретарі відділів з нагоди 70-ліття СУК „Провідіння” — 1982 р. Від ліва: С. Скробач, І. Дубіль, Е. Команишин, В. Стецишин, П. Яхнів, Й. Луцук, П. Маланчук, О. Зрада, О. Дворянин, Саєвич, М. Панчишин

УКРАЇНЬСЬКА НАРОДНА ПОМІЧ

Українська Народна Поміч – братська об'єднана громадська організація – була створена 1914 р. в Пітсбуржчині невеликою групою українців-переселенців: робітників, купців та підприємців. Сьогодні, після 75 років існування, УНПоміч має коло 9 тисяч членів. Вона об'єднує 150 відділів, з них 35 в Канаді. Довгі роки головний осідок УНПоміч був в Пітсбурзі, Пенсильванія, а від 1981 р. її головний уряд на чолі з головним президентом Володимиром Мазуром перенісся до Чикаго. Ілліной, до власного модерного дому. Відкриття і посвячення Дому УНПоміч відбулося 8 травня 1982 р. Почесними гостями були дост. Ярослав Стецько, голова Державного Правління від 1941 р. та його дружина мгр Слава Стецько. 7 та 8 травня 1982 р. відбулася в Чикаго 20 Конвенція УНПоміч.

Окрім забезпечування життя своїх членів, організація також турбується за добробут української людини, її національне збереження, та допомагає зберігати рідні звичаї і традиції. В 1940 р. УНПоміч стала співзасновницею Українського Конгресового Комітету і ніколи не виходила із складу УККА.

Установа щороку допомагає нашій студіюючій молоді із стипендійного фонду ім. Василя Шабатурського, забезпечує своїх членів та симпатиків рідною пресою у формі періодичного видання „Українського Народного Слова“, як також книжкових публікацій українською мовою. Установа також жертвувала на будову Божих храмів, осель для молоді, клубів та народних домів.

В 1961 р. у Чикаго був створений Окружний Комітет УНПоміч для кращої координації та співпраці між членством і головним урядом. Округа Чикаго об'єднує 10 відділів, з них 5 знаходяться в самому Чикаго (чч. 56, 66, 143, 200 та 228), а 5 поза Чикагом (ч. 184 в Палатині, ч. 184 в Мільвокі, Вісконсин, ч. 238 в Пел Лейку, Вісконсин, ч. 226 у Барабу, Вісконсин, ч. 208 в Геммонд, Індіана). У 1989 р. Округа мала 627 членів. Сьогодні Округу очолює Осип Панчишин, а Михайло Воробець є заступником і касиром.

20 травня 1989 р. в Чикаго, в залі православного собору св.кн.Володимира, в місці осідку піонірського відділу ч. 66 ім. Богдана Хмельницького (заснованого 1925 р.) головна екзекутива та окружний комітет відзначили 75-ліття існування Української Народної Поміч при участі чільних діячів Америки та Канади. З цієї нагоди надійшли телеграми-привіти від президента ЗСА Джорджа Буша, від губернатора стейту Ілліной Джіма Томпсона, від посадики міста Річарда Дейлі та інших достойників.

Члени Окружного Комітету Чикаго із головним президентом УНПоміч.

Сидять: Лілія Оверко, Маріна Даріан, Володимир Мазур, Лариса Мазур-Коцелко, Андрій Стецюк. Стоять: Михайло Скірка, Іван Тельвак, Осип Панчишин (голова Окружного Комітету), Федір Григоряк, Степан Пилипчак, Михайло Воробець

ОКРУЖНА РАДА УКРАЇНСЬКОГО БРАТСЬКОГО СОЮЗУ В МІСТІ ЧІКАГО Й ОКОЛИЦІ

Окружна Рада Українського Братського Союзу в Чикаго була заснована в 1938 р. з ініціативи Степана Ткачука та Катерини Д. Баран в порозумінні з централею Українського Робітничого Союзу, теперішнього Українського Братського Союзу з осідком у Скрантоні, Пенсильванія.

Завданням Окружної Ради є цікавитися життям своїх членів, допомагати потребуючим членам, відвідувати хворих, улаштовувати „ялинки“ для молоді-членів УБСоюзу, допомагати членам молодечих організацій, учням Школи Українознавства, спортивним школам та клубам, уділяти стипендії студіюючій молоді у вищих школах, брати активну участь у громадсько-церковному житті громади, особливо коли ця праця тісно пов'язана з обов'язками у праці з членством організації.

До Окружної Ради в Чикаго і околицях належить 12 відділів УБСоюзу.

Головами Окружної Ради на протязі цього періоду були: Катерина Д. Баран, проф. Мирослав Семчишин, Павло Коновал, Захарій Федоренко, д-р Павло Турула, Павло Коновал. Сьогодні Окружна Рада є членом філії Українсько-Американської Координаційної Ради.

Членами Окружної Ради на чотирирічну каденцію були вибрані в 1987р. такі особи: голова — П. Коновал, заступник — Андрій Матвійшин, секретар — Ярослав Ганкевич, фінансовий секретар — Михайло Мельник, організаційний референт — Пилип Кульчицький, пресовий референт — Олексій Пошиваник. Контрольна Комісія — К. Д. Баран, П. Турула, Степан Захарчук.

М. Мельник

ОКРУГА УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В ЧІКАГО

Коли до Америки прибули перші емігранти, вони в короткому часі усвідомили собі, що без сильної опікунчої організації в обличчі постійного безробіття, криз і депресії їхнє життя є непевне. Тому при допомозі перших свідомих активістів, а зокрема о. Григорія Грушки, засновника і редактора „Свободи”, вони почали організуватися в цю велику об'єднуючу організацію, яка не тільки заступила „старокраєву” Провіситу, але також, пізніше стала кузницею державницького виховання і думання. І так 22 лютого 1894 р. в місті Шамокіні в Пенсильвенії, вперше на американському континенті був заснований Український Народний Союз, а його культурним центром став Скрентон. Отже, м. Шамокін було колискою нині потужного УНСоюзу. Ціль УНСоюзу була така: допомагати хворим та виплачувати посмертне, закладати читальні і вечірні школи для дорослих, ширити просвіту між народом при допомозі дешевих видань, настоювати, щоб українці ставали громадянами країни свого поселення, закладати політичні клуби та брати живу участь в виборах, а також ставати в обороні свого поневоленого народу і батьківщини. Згодом зі зростом членства і майна УНСоюз став твердиною Американської України. Завдання УНСоюзу охопили економіку і культуру, піклування матеріальними і моральними цінностями суспільства, харитативну і видавничу діяльність, як також все те, що творить українську духовість.

Історія УНСоюзу є водночас історією українського поселення у Північній Америці, бо в дуже короткому часі по всіх українських скупченнях почали творитися його відділи, що також охоплювали всі відтинки соціального, релігійного і політичного життя українців.

В Чикаго перший відділ УНСоюзу створився 1 червня 1906 р. Заснували його д-р Володимир Сіменович і о. Микола Струтинський. Це був 106-ий відділ ім. св. Отця Миколая. Треба згадати, що початково всі відділи УНС творилися при церквах і звідси брали свої назви. Першим головою 106-го Відділу був Матвій Шавала, секретарем Стефан Янович, а касирем Петро Гавришків. Далі створилися наступні відділи: 125-ий Сестрицтва Пресвятої Богородиці в 1908 р., 221-ий ім. св. Стефана, що колись начислював 2200 членів, 379-ий ім. св. Юра, що є тепер найчисленнішим, бо нараховує около 600 членів, і т.д. Під нинішню пору, Чикагська Округа УНСоюзу нараховує 32 відділи, а саме: 17-ий, (секретар Ярослав Билень); 22-ий, (Гелен Олек-Скат); 33-ий, (Софія Оріх); 35-ий, (Богдан Вовчик); 51-ий, (Михайло Ольшанський); 61-ий, (Мирон Кузик); 100-ий, (Естер Цибак); 103-ий (Уляна Тишинська); 106-ий, (Володимир К. Нечай); 107-ий (Василь Ванжула); 114-ий, (Ольга Бережан); 125-ий, (Слава Пашен); 131-ий, (Лев Боднар); 136-ий, (Михайло Сорока); 139-ий, (Павло Питель); 157-ий, (Володимир Матичак); 176-ий, (Михайло Остап); 190-ий, (Антоній Кобилянський); 220-ий, (Дженевів Блідий); 221-ий, (Михайло Карачевський); 241-ий, (В. Турчиновський); 250-ий, (Микола Чуйко); 259-ий, (Юлія Гуглік); 301-ий, (Петро Врублівський); 379-ий, (Василь Семків); 395-ий (Стефанія Лісович); 399-ий, (Роман Припхан); 423-ий, (Юлія Назаревич); 425-ий, (Роман І. Смук); 452-ий, (Наталія Шуя); 472-ий, (Стефанія Кочій); і Окружний Комітет УНСоюзу в Чикаго.

Екзекутива Чикагської Округи УНСоюзу: Михайло Ольшанський — голова, Роман Припхан — перший містоголова, Стефанія Лісович — 2-ий містоголова, Олександра Мудра — укр. секретар, Микола Чемеринський — англомовний секретар, Юліан Юринець — касир, Осип Шарун — член, Юліан Назаревич — член, Іванна Гарасовська — член.

Контрольна Комісія: Богдан Вовчик — голова, Ольга Бережан і Петро Врублівський — члени.

В минулому нашу Округу УНСоюзу очолювали: Тарас Шпікула (10 рр.), Микола Олек (4 р.), Гелен Олек-Скат (1 р.), Анатолій Дорошенко (1 р.), Михайло Сорока (1 р.), Іван Гавалюх (1 р.), і Михайло Ольшанський (з перервами 10 рр.). Секретарами були: Малюк, Дук Носієвич, М. Ольшанський, Степан Горалевський, М. Чемеринський, Степан Паньків, Кіричинський, Зенон Косачевич, Осип Панчишин, Л. Боднар, Яків Берестянський, О. Шарун, Зіновій Маринець, Р. Припхан. До визначних постатей нашої округи належить зачислити інж. Степана Куропаса, який 14 літ займав пост в головному уряді, як контролер і заступник предсідника, а останніх 25 років тому найменований почесним членом гол. уряду; д-р Мирон Куропас є заступник голови предсідника УНС, а також був дорадником Президента Джеральда Форда в Білому Домі; Слава-Глорія Пашен, заступниця головного предсідника, інж. Анатолій Дорошенко довголітній Контролер гол. уряду і Гелен Олек-Скат радна гол. уряду. Також М. Ольшанський відзначився великим організацьким і провідницьким хистом, і за це свого часу був відзначений на Братській Конвенції УНС найкращим організатором Стейту Ілліной. Чикагська округа рік-річно відбувала свої бенкети і фестини, на яких завжди було багато всіляких атракцій, спортових змагань і різних виступів. Там також вибирали союзову королеву популярності з кандидаток кожного відділу. Першою кралею зі старої еміграції була Ярослава Васильовська, з нової мисткиня Оксана Теодорович. Сьогодні вже від шести літ округа організує автобус на Союзівку для чикагських сеньйорів на конвенції. Ці прогульки набрали великої популярності.

*Олександра Мудра
Секретар Округи УНС-у*

СЕМІНАР ОКРУЖНОЇ УПРАВИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В 1987 Р.

106-ий ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ ім. ОТЦЯ МИКОЛАЯ

106-ий відділ Українського Народного Союзу заснувався 1 червня 1906 р. під назвою „Братство ім. Отця Миколая”. До відділу належали такі визначні діячі української громади в Америці як о. Микола Струтинський, д-р Володимир Сіменович та адвокат Стефан Янович. У відділі були також активними Тарас Шпікула, Матвій Шавала, Петро Гавришко, Петро Дацків, Володимир Івасюгин, Михайло Попіль та ін. При кінці 1908 р. відділ налічував понад 400 членів.

В 1934 р., за посередництва новоствореного Окружного Комітету Відділів УНСоюзу (голова Т. Шпікула), чотири відділи (106-ий ім. Отця Миколая, 125-ий ім. Благовіщення, 221-ий ім. св. Стефана та 379-ий ім. св. Юрія) відкупили від Гетьманської Організації будинок при 841-845 Норт Вестерн Авеню для власної домівки. Цей дім після Другої світової війни в період переселення українців з Європи до Америки став безплатним тимчасовим табором-мешканням для сотень українських родин. Домом заряджувала вибрана на загальних зборах членів фундаторів дирекція, яку через довгі роки очолював Т. Шпікула.

Відділ приділяв свою фінансову допомогу „Просвіті”, „Рідній Школі”, українським інвалідам, Українській Військовій Організації, на будови церков, просвітніх будинків, шкіл, читалень і т. под. на Україні, як також і на потреби української громади в Америці.

До управи відділу в 1988 р. входили: інж. Юрій З. Косачевич – голова, Евстахій Ільницький – заступник, мгр Володимир Нечай – секретар, Михайло Марчук – скарбник, О. Лебедович – відвідувач хворих, та Григорій Дронь, Петро Гуцул і Зенон Мандибур – контрольна комісія. Почесним головою відділу обрано Андрія Іванюка.

Управа 106 Відділу в 1976 р.
Сидять: мгр Володимир Нечай, Татяна Кухар, Андрій Іванюк, Михайло Ольшанський, Мирон Маланюк. Стоять: Михайло Марчук, Михайло Попіль, Р. Дзюбинський, Василь Клепач, Микола Кикіш

139-ий ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ В УКРАЇНСЬКОМУ СЕЛІ, КЕНОША, ВІСКОНСИН

139 Відділ Українського Народного Союзу начислює 41 членів. Його головою є І. Кашук, секретарем Петро Питель, а скарбником Іван Павлюк. Існування 139 відділу пов'язане із існуванням Української Духовної Оркестри та заснуванням Українського села біля Кеноси, Вісконсин і Українського Клубу, які організували і до яких належать члени відділу. Оркестра, яка має свій початок при осередку СУМ в 1954-55 рр. від 1960 р. існує як самостійна установа. Багато труду в розбудову оркестри вложив один із її основників, Петро Питель. Також завдяки талановитому диригентові від 1963 р., Романові Поповичеві, оркестра мала багато успішних виступів (15 виступів впротязі двох років, від 1963-65 рр.).

Оркестра не обмежилася тільки до музичної діяльності. Особливо ділянкою діяльності стала розбудова власної оселі в околиці Твін Лейк — „Українське Село”. Члени оркестри створили корпорацію і закупили 3 червня 1960 р. 60 акрів землі. Частину ліса розбудували як спільний парк, а решту 45 акрів розпарцеливали між членами. На оселі пороблено дороги, які називаються вулиці Шевченка, Лисенка і Шашкевича. На оселі є збудована капличка. До тепер поставлено шість мешканевих хат, а дві є в процесі будовання.

На оселі живе стало п'ять родин. Багато членів мають овочеві сади, двох має пасіку. За оселю відповідає Клуб. Село кожного року скликає збори, на котрих вибирають управу і контрольну комісію, яка звітує за свою діяльність. У 1988 р. до управи належали: Петро Питель — голова, Микола Павлюк — заступник голови, Іван Місько — секретар, Микола Бенік — скарбник, Микола Андриц і Олекса Слота — члени. Господарча комісія: Іван Павлюк, Стефан Павлюк і Клим Заставний. Контрольна Комісія: Іван Колачко, Юрій Пик і Богдан Павлишин.

Управа Клубу

Сидять: Іван Місько — секретар, Микола Павлюк — заступник голови, Петро Питель — голова Клубу, Микола Бенік — скарбник, Іван Колачко — голова контр. комісії. Стоять члени управи: Микола Андриц, Юрій Пик, Іван Павлюк, Стефан Павлюк

157-ий ВІДДІЛ УНС

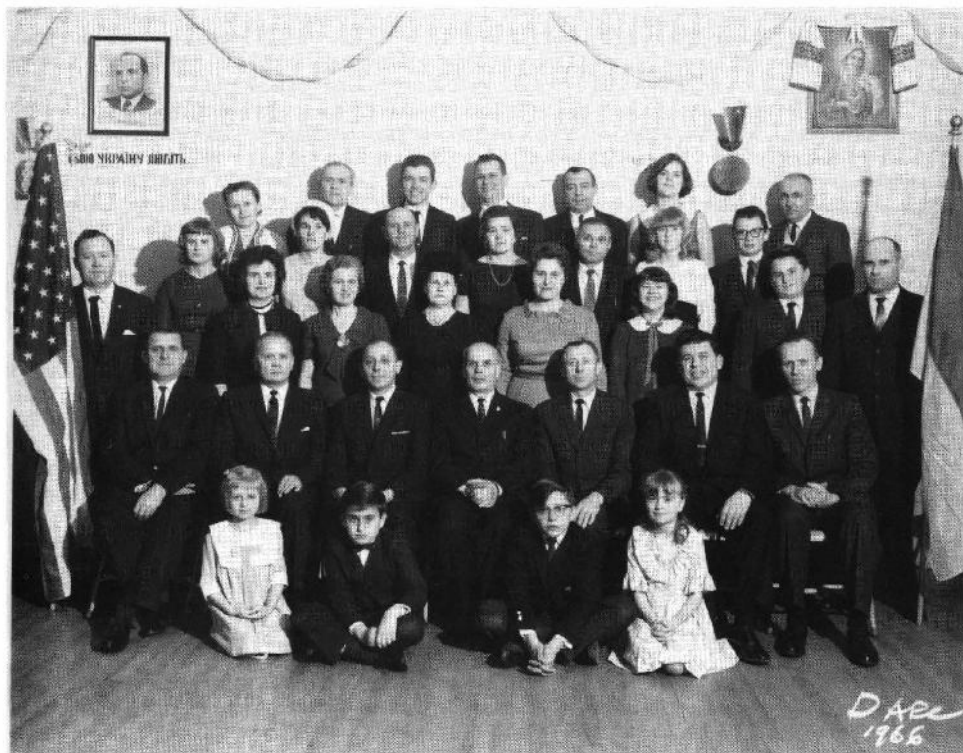
Братство ім. св. Архистратига Михаїла, 157-ий Відділ Українського Народного Союзу був створений в 1964 р. групою прихильників і членів СУМ при осередку СУМ ім. полк. І. Богуна, Чікаго, середній південь.

Першим головою відділу був бл.п. інж. майор Михайло Харів. Від 1969 р. головою й чотирократним делегатом конвенцій УНС був Теодор Чурма.

Фінансовим секретарем від часу створення відділу, як й тепер, є Володимир Матичак, завжди готовий допомогти членам в потребі.

Під сучасну пору відділ має 70 членів й кожночасно приймає нових.

Т. Чурма

Братство св. Архистратига Михаїла 157-ий Відділ Українського Народного Союзу в 1965 р.

1-ий ряд (клячуть): Стефа Кривачук, Івась Хомик, Андрій Чурма, Ірка Хомик. 2-ий ряд (сидять): Михайло Папушкевич, Теодор Чурма, Микола Кривачук, майор Михайло Харів — голова Братства, Володимир Матичак, Михайло Яцишин, Петро Гнитка. 3-ий ряд (стоять): Петро Ткачук, Катерина Хомик, Катерина Кривачук, Наталія Харів, Софія Ткачук, Дарка Папушкевич, Володимир Хомик, Іван Хомик. 4-ий ряд: Марійка Хомик, Леся Чурма, Григорій Порохонько, Віра Папушкевич, Філімон Колодчин, Марійка Кривачук, Віктор Чурма. 5-ий ряд: Марія Чурма, Ілля Чурма, Іван Кошилко, Іван Старчак, Іван Костик, Славка Папушкевич, Петро Вигнанський

379-ий ВІДДІЛ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ БРАТСТВО СВ. ЮРІЯ

З ініціативи Михайла Клима і Кирила Юркова основуючі збори 379 Відділу Українського Народного Союзу відбулися 1 січня 1914 р. в залі недавно збудованої церкви св. Отця Миколая. До першого уряду були вибрані: Теодор Кухар (предсідник), Михайло Клим (фінансовий референт) та Ілля Багрій (касир). До відділу вписалося 21 членів.

Від самих початків 379 відділ співпрацював із найстаршим 106 відділом ім. св. Николая та 221 відділом ім. св. Стефана. Ці три відділи змагалися за першенство серед союзової громади в Чикаго.

В 1927 р. предсідником відділу став Андрейків, Василь Пилитів секретарем, а Михайло Семків касиром. Опісля головуство перебрав на один рік Тома Подога. Після нього головою вибрано Михайла Семкова, касиром Боднарчука, а секретарем Василя Панькова. Василь Семків провадив відділом до 1934 р.

В 1933 р., коли в Чикаго відбувалася світова Виставка „Століття Поступу“, відділ брав активну участь у підготовці і влаштуванні українського павільйону. В записах відділу знаходимо, що того року відділ видав допомог членам на суму 400 дол., на український павільйон 10 дол., вислано до рідного краю 50 дол., маєток в бондах виносив 350 дол., інші приходи вносили 50 дол.

У 40-ліття УНСоюзу, що припадало 1934 р., перевибрано новий уряд відділу в складі: Петро Сачавський (голова), Михайло Семків (касир), Василь Пишний (секретар). Для відзначення ювілею в Чикаго оформився комітет, який очолював Тарас Шпікула. 20 травня відбувся в школі Шопена величавий концерт з виступом хору під управою Ю. Бонещького, духової оркестри під керівництвом С. Сабора, козацький хор „Молодої України“ під управою С. Чуби. Українську громаду вітав майор міста Е. Келлі. Присутніх було понад 1500 осіб. Опісля на святочній вечері голова 379 відділу склав привіт. У святкуваннях брало участь 12 відділів УНСоюзу, які існували тоді на терені великого міста Чикаго.

У сорокових і п'ятдесятих роках 379 відділом провадив Бобик, який рівночасно мешкав у союзовому домі та відповідав за союзовий кіоск, що приміщувався в Домі Відділів УНСоюзу при 845 Норт Вестерн Евеню та був місцем зустрічей чикагівської громади. В домі проходила союзова діяльність та культурно-освітня праця.

По смерті Бобика відділ очолював від 1968 до 1974 р. Богдан Кашуба. До управи входили: Петро Перцак (заступник), Михайло Семків (фінансовий секретар), Василь Семків (помічник секретаря), Федір Денега (касир), Степан Голяш (рекордовий секретар). Головою контрольною комісії був Михайло Марчук. Число членів: 1677.

1975 р. предсідником відділу вибрано Петра Семкова. Інші члени управи остали ті самі. Контрольну комісію очолював Василь Ваків (Т. Томків і Й. Клок члени).

Найкращими будівничими 379 відділу були Михайло Семків та його син Василь, які стали заслуженими союзовцями. Инж. Степан Куропась, член відділу, був довгі роки членом Головного Уряду УНС.

Від 1985 р. 379 відділ став найбільшим в Чикаго і є таким по сьогодні, м'ямо того, що число членів зменшується. Він також є і найбільш жертвенний серед союзової громади в Чикаго передаючи кожного року приблизно по 500 дол. на церковні, молодечі, суспільно-громадські й комбатантські організації.

В 1988 р. до управи відділу входять: Петро Семків (голова), Петро Перцак (заступник), Василь Семків (фінансовий секретар), Наталка Денега (касир), Степан Голяш (рекордовий секретар). Контрольна комісія: Теодор Томків (голова), Теодор Турчин (заступник), Степан Чучук (член).

Степан Голяш

Члени уряду 379-го Відділу УНС у 1960-их рр.

МИСТЕЦЬКІ АНСАМБЛІ

ПАРАФІЯЛЬНИЙ ХОР ПРИ УКРАЇНСЬКИЙ ПРАВОСЛАВНИЙ ПАРАФІЇ СВ. АНДРІЯ В БЛУМІНГДЕЙЛ, ІЛЛ.

Прикрасою всіх Богослужб та славою парафії св. Андрія є, відомий не тільки в метрополітальному Чикаго, церковно-світський хор під фаховим керівництвом д-р Василя Трухлого. Хор поставив собі за завдання звертати особливу увагу на плекання Київського „обиходного” церковного співу в час Богослужб, українських клясиків та визначних творів церковної музики сучасної доби. Початок існування хору збігається з початком організування парафії. Основою хору стали хористи з досвідом церковного співу, що до того часу співали у світських та церковних хорах. Головою хору під сучасну пору є Галина Карасейчук.

Найбільше спричинився до розвитку хору диригент проф. Іван Трухлий. Вже в тому часі поважна віком людина, він не тільки розучував церковні твори з хором, але й підготував на диригента хористку-солістку Зою Филипович. На зміну батькові, диригування хором перебрав син, д-р Василь Трухлий. Від того часу співанки відбувалися регулярно. Перший концерт колядок дав хор в 1973 р. і від тоді такі традиційні концерти клядок відбуваються щороку. Хор виступає на світських українських та американських імпрезах. У 200-річницю незалежності Америки, хор дав концерт в трьох державних школах. Хор виступав в Бавнд Бруку, Н. Дж. з нагоди 40-ліття єпископського служіння та 84 роковини народження Митрополита Мстислава, а також під час хиритонії о. диякона Андрія Партикевича.

Під час урочистого посвячення храму, довершеного Митрополитом Мстиславом в сослуженні владики та численного духовенства, окрім співу в церкві, хор приймав участь у величавому концерті в аудиторії ім. Івана Трухлого. Архієпископ Константин, відкриваючи концерт як господар, офіційно проголосив початок святкувань Тисячоліття Хрещення України.

З нагоди цих ювілейних святкувань в Осередку св. Андрія Первозванного в Савт Бавнд Брук, Н. Дж. в суботу 6 серпня 1988 р. в Домі Української Культури хор дав духовний концерт (в програмі: „Благословен хто йде” Кошиця, „Отче наш” Вербицького, „Камо піду” Лисенка, „Нехай воскресне Бог” Бортнянського, „Легенда” Чайковського, „Покаяння” Веделя, „Тебе Бога хвалимо” Бортнянського), який пройшов з великим успіхом. Також з тої ж нагоди хор виступав з особливою програмою в Університеті Нотр Дейм та Вітон Коледж під заголовком „A Tour through the Year with Ukrainian Religious & Folk Music”. Цей самий концерт хор відспівав концерт в українській католицькій церкві св. Володимира і Ольги.

7 травня 1988 р. відбувся благодійний концерт в культурному осередку Української Православної Церкви св. Андрія в Блумінгдейл з ціллю зібрати додаткові фонди, щоби комісія, яка була створена при уряді ЗСА під проводом д-р Джеймс Мейса, могла докінчити свою дослідну працю про штучний голод в Україні, на якому виступав хор парафії св. Андрія. В цьому ж осередку відбулося урочисте відзначення 125-річчя народження мученика УАПЦ в Україні митрополита Василя Липківського, улаштоване чикагським деканатом, на якому виступав хор під час академії.

Хор також виступав 1 квітня 1988 р. в аудиторії св. Володимира і Ольги з нагоди свята 50-ліття Карпатської України.

Хор парафії св. Андрія в 1980 р.
Посередині стоїть диригент хору д-р Василь Трухлий

УКРАЇНСЬКИЙ АНСАМБЛЬ «БАЙДА»

Український Ансамбль „Байда” це група молодих талановитих ентузіастів театрального, танцювального, музичного та хорального мистецтва. Перший виступ хору „Байда” відбувся літом 1987 р. в українській православній парафії св. Петра і Павла в Пальос Парк, Ілліной. Від того часу хор виступав на різних імпрезах в Чикаго й околиці, як також і поза Чикагом. Особливо успішні були різдвяні концерти традиційних українських колядок. В листопаді 1988 р. хор виступав на запрошення місцевого комітету Тисячоліття Хрещення України на святковому концерті для відзначення цієї події в Омага, Небраска.

Диригентом хору є Володимир Попович. Його музичні спроби почалися в дуже ранньому віці і в цій ділянці він мав значні успіхи. В. Попович виступав з різними чикагськими оркестрами, має звукозаписи з ансамблем „Мальви”, та під сучасну пору є також диригентом хору „Боян” при українській православній катедрі св. Князя Володимира в Чикаго.

До хору належать: К. Бабченко, Х. Боднарук, О. Бурдяк, Г. Чемерс, В. Глубіш, О. Галів, І. Іващенко, Н. Яцків, Т. Яворський, М. Колодій, М. Копчак, Х. Косач, М. Крайник, Л. Куцевич, О. Куліничко, О. Кусик, І. Лесейко-Оверко, К. Луценко, К. Луппо, М. Луппо, О. Малецький-Попович, Й. Матіс, І. Мисько, В. Павленко, Г. Пітух, С. Пітух, Л. Попович, Т. Попович, В. Попович, С. Пиш, А. Рейнарівич, Я. Роговський, О. Завертайло, Х. Савин, А. Скиба, І. Шалева, Я. Тринога, І. Вірхнянський, Е. Войтечко.

Хор «Байда» під час різдвяного концерту колядок в церкві св. Володимира і Ольги в 1988 р.

ХОР «БОЯН» ПРИ УКРАЇНСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ св. ТРОЙЦІ, А ТЕПЕР КАТЕДРАЛЬНІЙ ПАРАФІЇ св. ВОЛОДИМИРА

Церковний хор „Боян” був започаткований одночасно із заснуванням української православної церкви св. Тройці при улицах Деймен та Ірі в Чикаго. Першим диригентом цього хору був В. Новосад. Після нього хором провадили Н. Гриневецька, Є. Королишин, С. Чуба, А. Юрченко, Н. Панасюк, І. Савчук, проф. І. Трухлий, М. Желихівський, д-р В. Трухлий, М. Діліндорф та о. Ст. Позняк. Всі диригенти, крім останніх чотирьох, відійшли вже у вічність. О. С. Позняк, теперішній диригент, провадить хором понад 25 років, з перервою коли хором провадили батько та син Трухлі.

В 1945 р. парафія св. Тройці придбала нове приміщення при вулицях Овклі і Кортес. Рівночасно ця парафія переіменувала себе на св. Володимира; тепер катедральна парафія Князя Володимира. Були спроби переіменувати хор „Боян” ще при св. Трійці, але члени хору відкинули цю пропозицію, і хор до сьогодні, себто понад 70 років носить ту саму назву.

Ще за початків існування парафії було створено хор „Бандурист” і драматичний кружок, який складався майже цілковито з членів хору „Боян”. Ставили сценки що другий місяць. На жаль, цей запал до сцени перегорів в 1940 рр.

Хор виступав в Чикаго на телебаченні, у сербській церкві в Мільвокі, у греків на День Православ'я і т. д. В 1960 та 1970 рр. хор часто влаштовував „Вечорниці”.

За останніх 25 років головами хору були: М. Филипович, В. Зарицький та тепер І. Іващенко.

1-ий ряд: М. Міщенко, о. С. Позняк, о. С. Женчук, В. Зарицький, М. Швець, В. Карпович. 2-ий ряд: Н. Пучковська, Л. Зарицька, К. Женчук, С. Кондратюк, А. Соколовський, Є. Верес, О. Ганжа, А. Габер, О. Ріверон. Ряд 3: Л. Кузик, П. Гончаров, І. Іващенко, М. Чайковський. Відсутні: А. Кочман, М. Новицька, В. Попович, Л. Попович, А. Бабенко, М. Луппо, П. Іщук, А. Когут, С. Панасюк, М. Желихівський

УКРАЇНСЬКИЙ ДИТЯЧИЙ ХОР «МОЛОДА ДУМКА»

Ідею створити дитячий хор в Чикаго виявила Галина Грушецька, любитель українського слова і пісні. В жовтні 1976 р. Г. Грушецька започатковує дитячий хор «Молода Думка», до якого зголошується 45 дітей, і, як перший організатор цієї молоді мистецької одиниці, стає її першим опікуном-головою. Першим диригентом хору стає Христина Рушицька, а першою акомпаньторкою — Оріся Покорна.

Зацікавлення серед чикагської громади цим молодим дитячим хором дуже скоро зростає після першого успішного дебюту на Шевченківському концерті в березні 1977 р. Членство хору зростає до 58 малесеньких співаків.

Цей ріст хору виразно засвідчив, що така одиниця конче потрібна. А далі виступи «Молодої Думки» на загально-громадських святах разом з дорослими одиницями, у школах, на дитячих заходах, фестивалях, на мистецькій виставці молододумкарят, в американських школах, в одному з найбільших музеїв Америки довели, що наймолодша мистецька одиниця — це повновартісна частина нашої спільноти, що стоїть на правильній дорозі до формування української духовності.

Як кожна діяльна організація, так і «Молода Думка» в Чикаго перейшла певні зміни у своєму мистецькому й адміністративному складі. Після двох років існування хору Г. Грушецька стає культурно-освітнім референтом, а опікунство хору в 1978 р. перебирає Роман Заяць. Міняються також мистецькі керівники. Слідуючими диригентами хору були Надя Савин, Марійка Гаврилук і Марина Ступницька. Від 1981 р. до кінця існування «Молодої Думки» диригентом була О. Покорна, а акомпаньторкою Марта Стадник. В 1983 р. опікунство хору перебирає Оленка Матвішин.

Глибоке розуміння цих керівників дитячої пісні, їхня любов до дітей, ентузіазм і організаційний хист довголітнього опікуна «Молодої Думки» Р. Заяця, віддана праця культ-освіт. референта Г. Грушецької, жертвенна співпраця батьківського ювілейного комітету і, найголовніше, вклад праці самих же малих співаків, спричинилися до відзначення п'ятиліття цього, тоді єдиного, дитячого хору в Чикаго концертом «Співаночки» 16 травня 1982 р. в аудиторії школи Шопена.

Роман Заяць

ХОР «ІРМОС» ПРИ ПАРАФІЇ СВ. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ

Чоловічий хор «Ірмос» при парафії св. Володимира і Ольги заснований в червні 1974 р. Ініціаторами були Теодозій Лехнюк та Осип Шарун. Першим диригентом та співосновником хору був о. Іван Кротець. Головою хору увесь час є Осип Шарун. Офіційно свою назву «Ірмос» хор дістав під час святкування 10-ліття свого існування в серпні 1984 р.

Ціллю хору це, передовсім, співати підчас Служб Божих, а також і при інших нагодах. Першу св. Літургію хор співав у день Успення Пречистої Діви Марії, 28 серпня 1974 р. З часом хор співав кожну 4-ту неділю. На Великдень 1975 р. хор співав цілу Воскресну Утреню, а в 1986 р. радіо Голос Америки передавало Утреню на Україну (сольо «Плотію» О. Шарун та о. митр. М. Бутринський). Літом того ж року хор вперше співав підчас вінчання. Хор також співав підчас бенкету з нагоди 25-ліття священства о. митр. М. Бутринського в серпні 1978 р. , брав участь в концерті колядок в 1980 і 1986 рр. , у концерті з нагоди візитації єп. І. Лотоцького в травні 1981 р.

Хор виступав і поза парафією. В 1977 р. хор співав Службу Божу на відкритті сумівської оселі в Барабу, Вісконсин. Того ж року хор запрошено до Філядельфії на празник парафії св. Михайла співати в час св. Літургії, як також виступати на бенкеті. Вдруге хор був у Філядельфії 1984 р.

Хор співав безліч панахид в церкві, у похоронних заведеннях, а також на цвинтарі під час Зелених Свят.

Диригентами хору були: о. І. Кротець (1974-77, 1978-82), проф. А. Британ (1977), проф. Р. Андрушко (1982-87) і від жовтня 1987 р. мгр Надя Савин. Неофіційним диригентом хору був д-р А. Фаріон, який дуже часто заступав диригентів.

Члени хору: перші тенори – Б. Савин, Н. Кузич, М. Крихтяк, Я. Головка, І. Скоморох, В. Чижик, В. Дзуль (+); другі тенори – М. Борняк (+), В. Миць, Д. Сендунь, А. Гарасовський, Р. Маркевич; перші баси – д-р А. Фаріон, Я. Павлюк, П. Гридай, О. Литвинишин, І. Гуменюк, М. Козидький, Т. Лехнюк (+), С. Чичула (+), Л. Роздольський (+); другі баси – І. Тимчина, Б. Глібчук, З. Косачевич, О. Шарун, д-р Ю. Городиловський (+) і Р. Лазурко (+).

О. Шарун

Парафіяльний хор св. Йосифа в 1986 р.

ПАРАФІЯЛЬНИЙ ХОР СВ. ЙОСИФА

Хор св.Йосифа був заснований 1956 р. і спочатку діяв під управою о. Йосифа Шарого. Опісля перебрав диригентуру Юліян Позняк, який провадить хором до тепер.

Кожної неділі хор співає св. Літургію та бере участь в інших церковних відправах. Впродовж 30-ох років хор виступав на багатьох релігійних та національних імпрезах.

За час існування головами хору були: Рудольф Пришляк, Роман Дворянин, Катерина Іваник, Володимир Доманчук, Теодор Дувський, Лев Смолинський, Мирон Наваринський, д-р Йосиф Шандра, Ярослав Стефанюк, Богдан Кудан, Левка Паньків, Ліда Голод і Анна Лахус.

Хор св. Йосифа є членом збірного хору ім. Митрополита Шептицького.

ХОР «ПРОМЕТЕЙ» ПРИ ПАРАФІЇ св. ВОЛОДИМИРА й ОЛЬГИ

Коли створилася в Чикаго нова парафія, (28 липня 1968 р.), відразу постав ініціативний комітет для зорганізування церковного хору. До комітету ввійшли: Роман Лазурко, Іван Скоморох, Михайло Борняк, Ярослав Лехнюк, Нестор Кузич і Осип Шарун, що його очолив. На прохання і запрошення комітету мистецьке керівництво хором обняв проф. Роман Андрушко, який через довгих 19 літ провадив ним на високому мистецькому рівні.

Перші оснующі збори відбулися 13 серпня 1968 р. при участі 50-ти осіб. Зараз опісля розпочалися щотижневі проби хору в залі спортивного т-в „Леви”, а відтак в залі православної катедри св. Володимира. Вже 19 серпня 1968 р. на Спаса, хор співав частини Служби Божої. Перші загальні збори відбулися 23 жовтня 1968 р. на яких вибрано управу хору в складі: О. Шарун — голова, Я. Лехнюк — заступник, Софія Люле — секретар, Ірена Семкович — скарбник, Андрій Гарасовський і Юрій Косачевич — бібліотекарі. До контрольної комісії вибрано Володимира Огаренка, Нестора Кузича і Ірену Мигаль. До управи хору ввійшов також о. Павло Джулинський. Спершу завданням хору було вивчити Службу Божу а потім церковні пісні. Щойно 22 грудня 1968 р., хор одержав офіційну назву „Прометей”. 19 січня 1969 р. відбулося із православними братами спільне Йорданське Водосвяття нашої Парафії, де взяв участь і наш хор. Ті спільні святкування відбувалися надзвичайно торжественно аж до Йордану 1972 р.

До репертуару „Прометей” увійшли перлини української церковної музики таких композиторів, як Максима Березовського — „Чашу спасення прийми”, Артема Веделя — „Нехай сповняться”, Дмитра Бортнянського — „Херувимська”, о. Михайла Вербицького — „Достойно” і „Єдин Свят”, та інші. Через перших п'ять літ фортепіановий супровід спочивав в руках Ліді Кассараби, опісля Наді Савин. Хор мав багато успішних виступів і концертів на терені Чикаго й околиць. Виступав також у Торонті перед кількатисячною публікою, Філадельфії, Клівленді, Мільвокі, Люївіль, а передусім — тричі в Римі, де крім концертів, мав змогу оглянути це старовинне місто wraz із його храмами, музеями і старовинними культурними пам'ятками, а також український Рим. Для популяризації церковної Богослужби хор наспівав дві платівки, з яких одна — це „Божественна Свята Літургія св. Івана Золотоустого”, а друга „Ювілейний Концерт”, в супроводі симфонічної оркестри з нагоди святкувань 10-ліття парафії св. Володимира і Ольги в Чикаго в 1978 р. Хор був спонсором концерту скрипаля Адріана Бриттана при акомпаніменті Томи Гринькова, а також гостив проф. Андрія Гнатишина і зорганізував зустріч для відзначення його 70-річчя. Хор декілька разів виступав на телевізійних передачах і мав своє радіовисилання Великодньої Літургії в Україну через „Голос Америки”. Хор брав участь у міжнароднім концерті релігійних пісень у чикагській міській бібліотеці, у величавому духовному концерті в катедрі Пресвятого Імени, уряджені єпархіяльним комітетом Тисячоліття в Чикаго (14 грудня 1984 р.).

Для придбання фондів на власні цілі (поїздки) хор деколи організував випродаж печива, а також раз у році уряджує велику зимову забаву. До тих всіх позитивних якостей належить додати, ще й те, що окрім мистецьких вартостей хор „Прометей” завсіді дуже елегантно презентується на сцені, бо до окремих okazій наші хористи мають цілий ряд відповідних одягів, які проектувала і шила, в порозумінні з одяговою комісією хору — Анна Кульчицька. Хор відбуває товариські зустрічі, виїздив на прогульку на оселю дивізійників „Карпати”, а також в гостину до Василя і Анни Бабчуків до Індіани. Згідно зі статутом, раз на два роки хор вибирає або перевибрає свою Управу. І так напротязі 20-ти літ головами хору були: Осип Шарун — 7 рр., Нестор Кузич — 2 рр., Дмитро Сендунь — 1 р., і Іван Скоморох — 10 рр.

12 березня 1986 р. на загальних зборах „Прометей” вибрано діючу управу: Іван Скоморох — голова, Дмитро Сендунь — 1-ий заступник, Віра Джулинська — 2-ий заступник, Люба Коломиєць — секретар, Стефа Садкова — скарбник, Оксана Масловська — бібліотекар і помічник, д-р Маріян Панчишин, Ірина Скробач — вільні члени, Олександра Мудра — хронікар хору. Контрольна комісія: Юрій Косачевич, Осип Литвинишин, Анна Білинська. Товариський суд: Іван Ліщинський, Олена Лебедович, Андрій Кралька. Почесні члени управи: диригенти Роман Андрушко і Надія Савин. Диригентом сьогодні є молода, талановита піяністка і музиколог — Н. Савин.

Олександра Мудра

Хор «Прометей» в Римі 1973 р.
Промовляє Патріярх Йосиф Сліпий

Концерт колядок хору «Прометей» в соборі св. Володимира і Ольги в 1988 р.
Сидять: І. Скоморох – голова хору, о. митрат М. Бутринський, Н. Савин – диригент

Перша фотографія хору.
В першому ряді посередині сидять о. ігумен Володимир Гавліч, ЧСВВ і о. Венедикт Скютік, ЧССВ.
За о. В. Скютіком організатор і диригент хору Ю. Яримович

ХОР «СЛАВУТА» ПРИ КАТЕДРІ СВ. ОТЦЯ МИКОЛАЯ

В травні 1952 р. Юрій Яримович заініціював та організував за дозволом тодішнього пароха, ігумена о. Володимира Гавліча, ЧСВВ, хор «Славута» при парафії св. Отця Миколая. Перший раз хор співав св. Літургію («дванадцятку») 24 серпня 1952 р. Основуючі загальні збори, коли прийнято статут і назву, відбулися 12 квітня 1955 р. в присутності 23 членів.

Від 1952 р. хор «Славута» співає св. Літургію в неділі, а крім того співає шлюбні, поминальні та бере участь у світських, а в першу чергу церковно-релігійних імпрезах. Хор брав активну участь у величних святкуваннях з нагоди відкриття пам'ятника Т. Шевченкові у Вашингтоні в 1964 р., виступав у Мільвокі, Віск., в Урбані, Ілл., співав під час прощі на Святу Гору у Вісконсині, тощо. Перший з усіх церковних хорів почав співати Воскресну Утрєню.

Диригентами хору були: Юрій Яримович (1952-58), Володимир Притоцький (1958-62), д-р Ярослав Кокорудз (1962-74), а від 1974 – по сьогодні знову Ю. Яримович.

Для репрезентативних виступів хор «Славута» включився у Збірний Хор ім. Митр. Андрея Шептицького, членами якого є чотири парафіяльні хори Чикаго.

Хор провадить також харитативну діяльність. Диригенти працюють з хором безкоштовно, а зароблені гроші (платні шлюбні, поминальні, продаж печива і т.под.) управа хору приділяє на допомогу студентам у Польщі, Аргентині, церквам в Югославії, Бразилії, як також на громадські потреби (Голодова Комісія, дисиденти, тощо).

Хор «Славута» в 1986 р.
Перший справа Ю. Яримович, диригент, біля нього голова хору Оріся Ткачук

УКРАЇНСЬКИЙ ЧОЛОВІЧИЙ ХОР «СУРМА» В ЧІКАГО

Після Другої світової війни прибула до Чикаго нова еміграція, і в 1948 р. зібралося досить багато ентузіастів хорового співу й вони стали членами прицерковних мішаних хорів та українського громадського мішаного хору під диригентурою Семена Чуби. Рівночасно любителі чоловічого хору рішили заснувати такий хор для української громади. У висліді того постав у Чикаго перший чоловічий хор під диригентурою Василя Войтіхівського, а згодом Ігоря Гуменюка.

Перші успіхи хору, а саме виступ на Листопадовому Святі в Геммонді, Індіана, в 1948 р., а відтак в 1949 р. виступ на „Світовій виставі американських залізниць“, при співучасті танцювальної групи “Ukrainian Arts Club”, переконали всіх, що їхній труд не пройде безслідно.

Хор із 16-ти членів-основників зростав чисельно і в вересні 1949 р. реорганізувався на окрему незалежну хорову одиницю, прийнявши назву Український Чоловічий Хор „Сурма“ в Чикаго. Постановою перших Зборів хор став переємником діяльності колишньої львівської „Сурми“ (зорганізованого 1927 р., діяльність котрого перервала Друга світова війна) і продовжує її традиції посьогодні.

На протязі 40-літнього існування диригентами „Сурми“ були: Мирон Федорів, Іван Задорожний, Омелян Плешкевич, Іван Трухлий, Юрій Яримович, Любо Мацюк, д-р Василь Трухлий, Роман Андрушко.

Стимулом до праці хору були часті запрошення виступати на конвенціях, фестивалях, в телевізії й по радіо. Тоді чудова українська пісня дзвеніла у наших і сусідських громадах, своїх і чужих. За час свого існування хор „Сурма“ мав понад 300 концертів-виступів в Америці і Канаді.

В 1987-88 рр. під мистецьким керівництвом Р. Андрушка, хор приготував репертуар до ювілейних святкувань 1000-ліття українського Християнства, запросивши до участі в хорі жінок, щоб як мішаний хор, у супроводі симфонічної оркестри взяти участь в епохальній імпрезі. Ця імпреза відбулася 16 жовтня 1988 р. в найкращій залі в Чикаго — «Оркестра Гол».

За Управу хору

Микола Крехтяк
голова

О. Литвинишин
за секретаря

Р. Андрушко
диригент

ХОР ТИСЯЧОЛІТТЯ ЕПАРХІЇ св. ОТЦЯ МИКОЛАЯ

Епархіяльний Хор Тисячоліття співав ювілейну Архиєрейську св. Літургію в катедрі св. Отця Миколая в Чикаго в неділю 31 липня 1988 р.

Диригенти хору: Надя Савин, Юрій Яримович, Юліян Позняк.

У збірному Епархіяльному хорі Тисячоліття участь брали:

КАТЕДРАЛЬНИЙ ХОР ім. М. ЛИСЕНКА

Л. Галан, А. Дмитрусь, О. Дворянин, А. Дикий, С. Іванишин, Д. Ільків, М. Ільків, О. Кривий, Е. Мок, Г. Мурин, І. Мурин.

КАТЕДРАЛЬНИЙ ХОР «СЛАВУТА»

М. Баторфальви, С. Бискош, Е. Бурачинський, О. Весоловський, М. Вульчак, М. Гарасовська-Дачишин, М. Громяк, І. Горчинська, О. Дацко, Дачкевич, О. Заплітна, К. Заставний, А. Козяк, М. Лисейко, О. Люшняк, Р. Матинюк, Д. Недовіз, Я. Панчук, М. Плешкевич, В. Притоцький, Я. Проців, О. Риндик, М. Скробач, І. Скуб'як, М. Смишнюк, М. Стафанів, В. Стецишин, Т. Такої, О. Ткачук, О. Шабан, Г. Яячипшин.

ХОР «ТРОЯНДА» ПРИ ЦЕРКВІ РІЗДВА БОЖОЇ МАТЕРІ

Д. Коваль, О. Косар, О. Маманчук, Л. Новак, П. Овчарин.

ХОР «ПРОМЕТЕЙ» ПРИ ПАРАФІЇ св. ВОЛОДИМИРА І ОЛЬГИ

А. Білинська, М. Борняк, М. Васько, М. Вебб, С. Галамай, М. Гіряк, А. Дедьо, В. Джулинська, М. Дрогомирецька, І. Кліш, М. Козицький, З. Косачевич, А. Кралька, Н. Кузич, А. Кузьмик, Т. Кузьмик, А. Кульчицька, А. Кучма, І. Лішинський, О. Масловська, О. Мицанка, о. диякон М. Оришук, М. Панчинин, С. Прохід, О. Савин, Б. Садковий, С. Садкова, Д. Сендунь, І. Скоморох, Х. Соболю, В. Сурівка, І. Тимчина, В. Хома, О. Шарун.

ХОР ПАРАФІЇ св. ЙОСИФА

С. Величко, О. Дворянин, І. Дмитерко, І. Дмитерко, С. Драган, Я. Драган, А. Ганчар, А. Ганчар, Я. Головата, З. Гук, Н. Іук, А. Ляхус, Т. Мельник, О. Мельник, О. Мельник, О. Менцінська, М. Наваринський, З. Петеш, Г. Петришин, Р. Пруський, К. Савула, Я. Стефанюк, І. Стефанюк, Е. Чернобіль, Л. Чернобіль, М. Чемеринський.

МИСТЕЦЬКІ ОДИНИЦІ ОСЕРЕДКУ СУМ ім. М. ПАВЛУШКОВА

Від заснування по сьогоднішній день при Осередку працюють різні мистецькі самодіяльні одиниці. Тяглість праці однієї чи другої мистецької одиниці на протязі 39 років існування Осередку часами переривалися в наслідок зміни поколінь, як теж мінялися їхні пріоритети та вагомість, однаке при Осередку завжди діяли дві або більше мистецьких одиниць, у яких сумівська молодь знаходила зайняття.

Першою мистецькою одиницею Осередку був хор. Зорганізований в 1949 р., а його першим диригентом був Дуб. Відтак чергувалися диригенти Кукудинська, Іван Повалячек, Юрій Яримович, а від 1955 р. — Омелян Плешкевич. В 1963-64 рр. диригентом був Любо Мацюк. Хор виступав на академіях, святах, радіопередачах та виїздах на здвиги СУМ. Під кінець 1960-их рр. був створений юнацький хор „Ватра”, диригентом якого був Василь Дзуль, а в середині 1970-их рр. тим хором провадила Оксана Ференц. В числі понад 130 осіб цей хор мав багато виступів та користувався великою популярністю в Чікаго.

Другою з черги одиницею був драмгурток. Він постав в 1950 р., а його першим керівником був Володимир Фединський. В 1951 р. керівником стає Анатолій Степовий, а від 1955 р. відомий режисер з Києва Петро Зінченко. Драмгурток був дуже продуктивний, ставив часом по дві вистави на рік та виїздив до Дітройту та Міннеаполісу. Вершком його праці була постановка в 1958 р. драми Л. Українки „Лісова Пісня”. В середині 1960-их рр. драмгурток працював під керівництвом Людмили Боровської. В 1970-их рр. була створена під керівництвом Мирона Куляса нова драматична група „Тяжко на Еміграції”. Ця група існує по сьогоднішній день. В її репертуарі були речі веселого жанру, гумор, сатира, і рік-річно вона ставить сценку на св. Свято Миколая. Крім виступів у Чікаго група також відвідала Дітройт, Клівленд, Філадельфію, Нью Йорк, як теж деякі міста в Канаді.

На 1950 р. також припадає зорганізування танцювальної групи. В цій групі постійно мінялися танцюристи, як теж і мистецькі керівники. Але ця група є єдиною, що проіснувала без перерви по сьогоднішній день. Першим її керівником був Олександр Вдовиченко, в 1952 р. — Любомир Цепинський, а в 1953-59 рр. — Марія Шуть. Після неї керівництво над групою перебрав Степан Косовський. В квітні 1978 р. керівником танцювальної групи став Євген Літвінов, відомий хореограф з Одеси та колишній танцюрист Київського балетного ансамблю, що ним провадив Вірський. Під керівництвом Євгена Літвінова тепер працюють при Осередку Танцювальний Ансамбль „Україна” з пересічним числом 60 танцюристів та Школа Народного Балету, яка має чотири різні віком групи з числом біля 150 учнів. Ансамбль „Україна” є сьогодні одним з найкращих танцювальних ансамблів в Америці. На його конті є занотовані виступи в 52-ох різних місцевостях, між якими самостійні концерти перед українською та чужинецькою публікою Америки та Канади. В 1983 р., в час різдвяних ферій, ансамбль був запрошений на базі програми „Амбасадорс ін Резиденс” у Волт Дизні ЕПКАТ Центрі на Фльориді на протязі 9 днів. Як колись танцювальні групи, так сьогодні „Україна” має пересічно 15 виступів на рік, а в цьому Ювілейному році 1988-ому вона дасть свій самостійний концерт у Вашингтоні в рамках загально-громадських святкувань 1000-ліття нашого християнства.

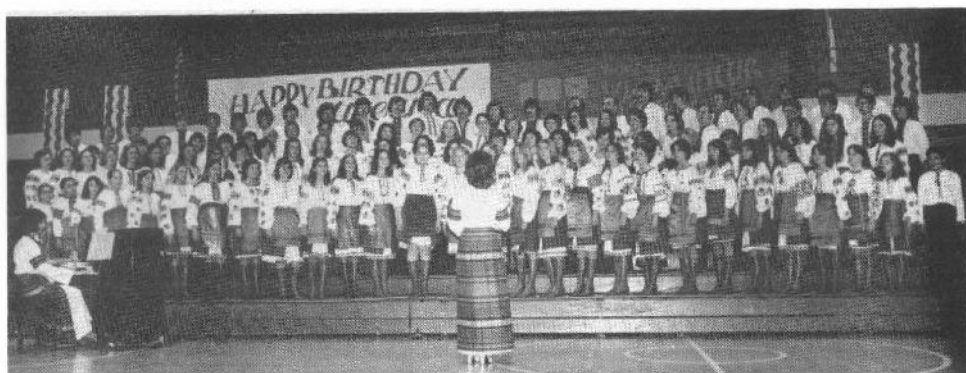
В 1954 р. була зорганізована Духова Оркестра СУМ під керівництвом Івана Барабаша. В 1960-их рр. її диригентами були: І. Повалячек, Іван Фіняк, та Михайло Голіян. В 1972 р. диригентом став Павло Крутяк. В середині 1970-их рр. вона перервала свою працю. Була відновлена під керівництвом Семена Яхнеса в 1983 р., але по трьох роках знову припинила діяльність. Духова оркестра СУМ давала самостійні концерти, виїздила на здвиги СУМ та часто була окрасою підчас різних зовнішніх походів. Були роки, що вона мала понад 25 виступів на рік. При Осередку також існувала короткий час в 1970-их рр. Симфонічна Оркестра юнацтва.

До наймолодших мистецьких одиниць належить музично вокальний ансамбль „Червона Рута”, що створився на початках 1970-их рр. під керівництвом Марійки Гаврилюк. Спочатку він існував як октет, а пізніше діяв як тріо. При Осередку також творилися оркестри, які однаке усамостійнювалися і відтак грали на забавах та на весіллях.

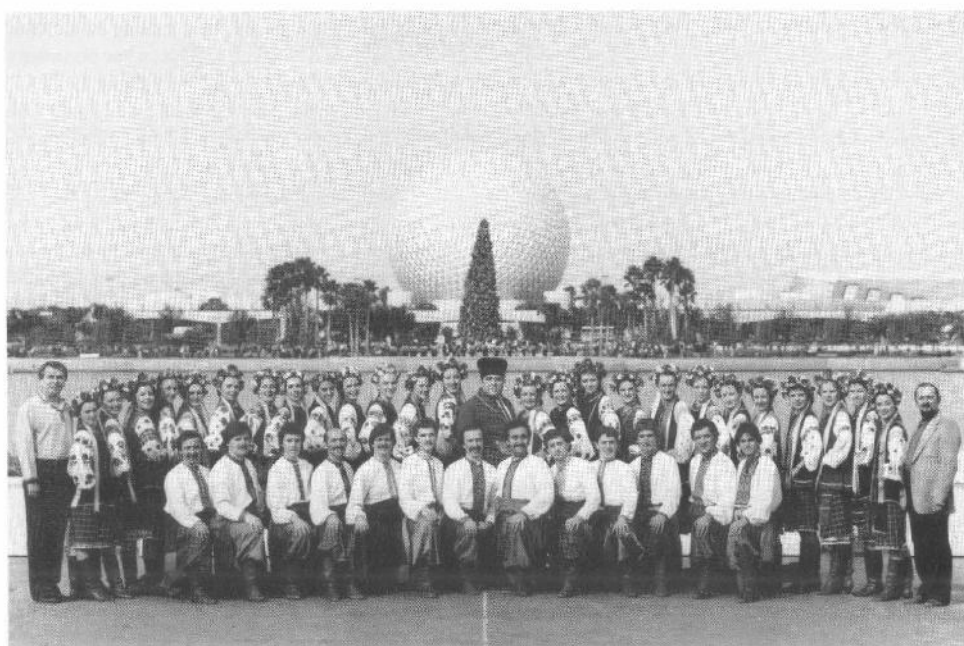
Врешті, треба згадати, що при Осередку також існував рецитаторський гурток, однаке його праця була доривочна. Він сьогодні не існує, але як колись, так і сьогодні, з рядів сумівців вибиваються декламатори, яких чуємо на різних організованих громадою академіях та святах.

У підсумку, треба додати, що мистецькі самодіяльні гуртки були не тільки форумом для зайнять сумівської молоді, але також сповняли важну загально-громадську функцію, бо вони виступали на різних академіях, святах, брали участь у різних походах та пропагували українську пісню і танок перед зовнішнім світом.

Лука Костелина

Хор юнацтва СУМ «Ватра» на святі 200-ліття Америки та 100-ліття українського поселення в Америці – Чикаго, 1976. Диригент Оксана Ференц

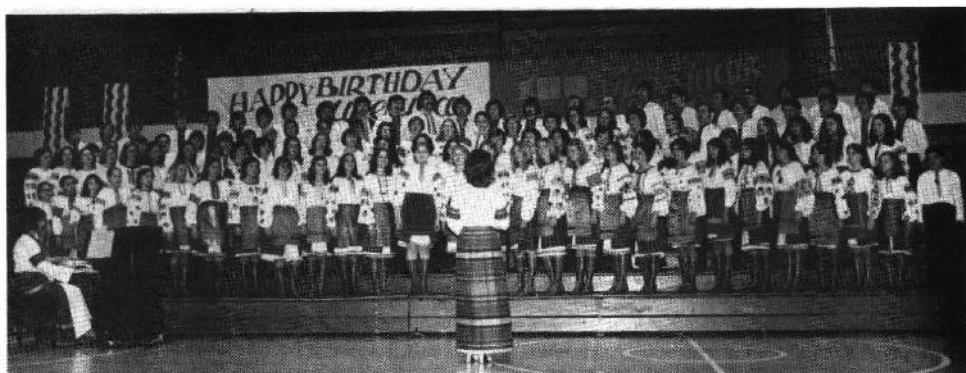
СУМівський танцювальний ансамбль «Україна» під час перебування в Волт Дизні ЕПКАТ Центрі, 1983 р.

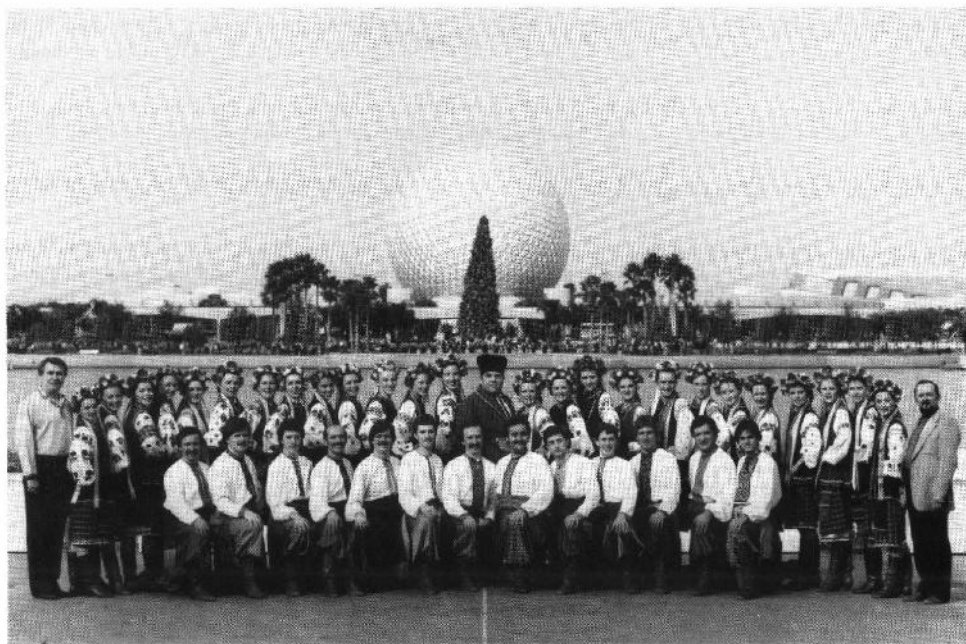
SCHOOL OF UKRAINIAN BALLET OF CHICAGO NORTHWEST BRANCH

The School of Ukrainian Ballet of Chicago operates under the auspices of the American Ukrainian Youth Association in Chicago (SUM). In November 1985 the school expanded and opened a "Northwest Branch" consisting of three groups: «Iskra», «Chayka», and «Svitanok». The dance classes and rehearsals are conducted by ballet master and choreographer Evhen Litvinov, who studied ballet and folk dance in Ukraine and received widespread recognition as a dancer in Kherson and Odessa, and also performed with the world renowned Pavlo Virsky Ukrainian Dance Ensemble of Kiev. Classes are held in St. Joseph's church hall on Thursday evenings. The students have performed for various clubs, organizations and churches, as well as at the Illinois State Fair in Springfield.

Хор юнацтва СУМ «Ватра» на святі 200-ліття Америки та 100-ліття українського поселення в Америці – Чикаго, 1976. Диригент Оксана Ференц

СУМівський танцювальний ансамбль «Україна» під час перебування в Волт Дізні ЕПКАТ Центрі, 1983 р.

SCHOOL OF UKRAINIAN BALLET OF CHICAGO NORTHWEST BRANCH

The School of Ukrainian Ballet of Chicago operates under the auspices of the American Ukrainian Youth Association in Chicago (SUM). In November 1985 the school expanded and opened a "Northwest Branch" consisting of three groups: «Iskra», «Chayka», and «Svitanok». The dance classes and rehearsals are conducted by ballet master and choreographer Evhen Litvinov, who studied ballet and folk dance in Ukraine and received widespread recognition as a dancer in Kherson and Odessa, and also performed with the world renowned Pavlo Virsky Ukrainian Dance Ensemble of Kiev. Classes are held in St. Joseph's church hall on Thursday evenings. The students have performed for various clubs, organizations and churches, as well as at the Illinois State Fair in Springfield.

УКРАЇНСЬКИЙ ТАНЦЮВАЛЬНИЙ АНСАМБЛЬ «ГРОМОВИЦЯ»

Танцювальний ансамбль «Громоваця» це незвичайна і різноманітна танцювальна група при парафії св. Володимира і Ольги, якої репертуар складається з традиційних танців різних частин України, народного балету, характерних і клясичних танців. Ансамбль розпочав працю в 1979 р. а його мистецьким керівником-хореографом є Роксана Дика-Пилипчак.

Члени «Громоваця» це колишні члени Театральної Студії Молоді при парафії св. Володимира і Ольги, як також випускники «Української Школи Балету і Народного Танцю», яка існує також при цій же парафії. Всі вони це студенти середніх шкіл чи університетів, як також молоді професіоналісти, яких об'єднала любов до танцювального мистецтва. В «Громоваці» бачимо членів з різних парафій та різних середовищ, які в танці знаходять вияв своєї душі.

Більшість із них вчилася клясичного балету і характерних танців у професійних школах Чикаго. Крім цього багато з них їздило на літні курси до Нью Йорку, де вчилися під проводом відомого хореографа Роми Прийми-Богачевської. На окремих танцювальних таборах багато членів користало з вказівок і науки в таких майстрів танцювального мистецтва як балерина і заслужений мистець сцени Валентина Переяславець, чи відомі хореографи В. Сулима, Іван Тарас чи Т. Кальба.

Першим дуже успішним публічним виступом «Громоваця» був концерт в квітні 1981 р. на пошану Володимира Івасюка, який повторено в Клівленді, Огайо.

В квітні 1983 р. відбувся «Вечір танцювальних поколінь», присвячений на пошану балерини і хореографа Роми Прийми-Богачевської. В першій частині концерту «Громоваця» разом із учнями «Школи балету і народного танцю» виконали «Лісову фантазію», яка відтворила пребагатий образ природи і фантастичних переказів наших рідних Карпат. Друга частина концерту була оглядом характерних танців з дослівно всіх частин України. До успіху причинилися відповідні оригінальні строї, випрацьовані до деталей, та відповідна музика. Хореографами концерту були Рома Прийма-Богачевська, Марта Козицька, Юра Цепинський, Іван і Роксана Пилипчаки, Катя Дудич і Христина Веремінська.

Цей концерт відбувся повторно в Нью Йорку і про нього дуже похвально висловилися кол. примабалерина українського театру Валентина Переяславець та другі критики танцювального мистецтва.

В травні 1987 р. «Громоваця» влаштувала «Фестиваль танцю і співу», де мистецьким керівником була Роксана Дика-Пилипчак.

Поміж цими великими концертами «Громоваця» часто виступала на різних імпрезах в самому Чикаго чи околицях, як також виїздила на запрошення до різних міст США, де пописувалася перед чужинцею і своєю публікою. З таких поїздок вона завжди привозила різні відзначення, звичайно перші, та грамоти, як теж вдячність захопленої публіки.

Тепер деякі члени ансамблю є вже інструкторами в «Школі балету і народного танцю», де стараються передати молодшим від себе набуте знання і любов до українського танцювального мистецтва.

Танцювальний ансамбль парафії св. Володимира й Ольги „Гроловиця”

ШКОЛА БАЛЕТУ І НАРОДНО-СЦЕНІЧНОГО ТАНЦЮ

Школа Балету і Народно-сценічного Танцю при парафії св. Володимира й Ольги в Чикаго створилася в 1978 р. Її засновником був Любо Цепинський, колишній мистецький керівник Театральної Студії Молоді при цій же парафії. Школа об'єднує дітей і молодь усіх парафій, усіх віровизнань та різних молодіжних організацій (Пласт, ОДУМ, СУМ).

Учні Школи від 5-го до 14-го року життя вчать основних балетних кроків, а щойно тоді народних танців з різних частин України.

Увійшло в традицію школи підготовляти сценки на гостину св. Отця Миколая та попис при кінці навчального року.

Перший виступ школи під назвою „Перші кроки” в 1980 р. дістав дуже позитивну оцінку нашої громади. Другим успішним виступом була участь нашої школи в репрезентативному концерті на пошану замученого українського композитора Володимира Івасюка в квітні 1981 р. З цим самим концертом школа виїхала з гостиним виступом до Клівленду, Огайо.

В квітні 1983 р. наша Школа мала приємність виступати на концерті під назвою „Вечір танцювальних поколінь”, присвяченому на пошану відомої балерини та знаного хореографа Роми Прийми-Богачевської, тут в Чикаго та в Нью Йорку.

Виступали наші учні на концерті „Фестиваль танцю і співу”, де усі діти затанцювали і захоплювали велике число глядачів.

Мистецькими керівниками школи є Роксана Дика-Пилипчак і Марта Городилівська-Козицька.

Марта Городилівська-Козицька почала танцювати маючи 7 років в балетній школі Едни МекРей та Кіт Еллісон. Після вчилася під керівництвом знаної Рут Пейдж і танцювала в „Nutcracker” продукції Чикагської Балетної Компанії. Крім класичного балету, студіювала характерні та модерні танці в школі Лю Конте. В Театральній Студії Молоді, під керівництвом Лілі і Люба Цепинських, Марта виступала на сценах Америки й Канади від 1971 р., вивчаючи театральне мистецтво. В наступних роках мала змогу поглибити свої студії народних танців в найкращих мистців таких, як Рома Прийма-Богачевська, відома балерина Валентина Переяславець та Вадим Сулима.

В 1979 р. стала М. Козицька однією з організаторів та мистецьким керівником Танцювального Ансамблю „Громолиця” в Чикаго.

В 1984 р., разом з Роксаною Дикою-Пилипчак, провадить Українську Школу Балету і Народно-сценічного Танцю при парафії св. Володимира і Ольги. Марта Городилівська-Козицька має закінчені студії фармації. Одружена, і живе та працює в Чикаго.

Роксана Дика-Пилипчак від малої дитини залюбки танцювала, а вже від 8-ми років життя почала вчитися українських танців та виступати на сцені. Першими її вчителями від 1966 р. були Лілія і Любо Цепинські. Від 1971 р. Роксана стала членом Української Театральної Студії Молоді при парафії св. Володимира й Ольги в Чикаго, з якою в головних ролях виступала на сценах Америки і Канади. Крім того, вона студіювала народні танці в студії Роми Прийми-Богачевської в Нью Йорку. Її другими вчителями були заслужена українська балерина Валентина Переяславець та Вадим Сулима й Тарас Кальба.

Від шостого року життя Роксана була ученицею в школі класичного балету відомої Рут Пейдж, Елліс Ду-Булей і Кіт Еллісон, а крім цього студіювала характерні і модерні танці в школі Лю Конте і Розіак Студію.

Від заснування Школи Балету і Народно-сценічного Танцю в 1978 р. Роксана була її спів-директором. У 1979 р. вона стала одною з мистецьких керівниць Танцювального Ансамблю „Громолиця”, а від 1986 р. виконує цю функцію сама. Роксана Дика-Пилипчак є фармацевткою і працює за фахом в шпитальній аптеці Іллінойського університету. Вона одружена і має сина Ромчика.

Марта Городилівська-Козицька

Роксана Дика-Пилипчак

ЖІНОЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ

ЗАПОМОГОВЕ ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОК

Один із перших заходів в організуванні українського жіноцтва в Америці це був Союз Українських Жінок в 1917-18 р. Перший відділ існував в Дітроїті, Міш., а другий організувала пані-матка Струтинська і Наталія Гриневецька при церкві св. Миколая. В 1918 р. Н. Гриневецька, що в той час була там диригенткою хору „Бандурист” організувала 8-ий відділ при православній церкві св. Трійці при вул. Ірі (сьогодні це катедра св. Володимира на вул. Кортез). До управи увійшли: Н. Гриневецька — голова, Катерина Ткачук-Баран — рекордова секретарка, Текля Савчук — фінансова секретарка і Текля Польова — касієрка. Заходами 2-го відділу Союзу Українських Жінок видано два або три числа малого журналу „Рання Зоря”.

З початком 1920 р. Союз Українських Жінок розв'язався. Тому, що 8-ий відділ був досить активний і в короткому часі прибирав фондів на суму 400 дол., рішено цю суму вибрати з банку і вложити до церковної каси до часу переорганізації гуртка. Дня 19 травня 1921 р. засновано Запомогове Товариство Українських Жінок, яке очолила Варвара Остапчук. Основники випрацювали статут, якого членки дуже строго придержувалися. Сходили відбувалися кожного першого понеділка в місяці через перших п'ять або шість літ при православній Церкві св. Трійці на вул. Ірі, опісля в Громадському клубі при 2229 Вест Чокаго Евеню, а звідти перейшли до дому д-ра Гриневецького. Членство скоро зросло із 20 до 65. Головним завданням товариства було несення матеріальної і моральної помочі членкам, а головню рідною країні, як також і українцям в Бразилії. Товариство гуртувало жінок без огляду на політичну чи релігійну приналежність і на тому тлі ніколи не було в товаристві непорозуміння чи розходів.

Для придбання фондів товариство уряджувало аматорські вистави, танцювальні забави, чайні вечірки, святочні вечери, ходили колядувати, відзначали ювілеї свого існування, влаштовували ювілейні концерти та багато інших імпрез. Доходи йшли побільшости на народно-громадські цілі до рідного краю (на Рідну Школу у Львові, українським інвалідам, захоронкам, політичним в'язням, вдовам, сиротам, на Карпатську Україну, на часопис „Жіноча Доля” в Коломиї, як і індивідуальні допомоги, напр. хворій письменниці Ользі Кобилянській щомісячно десять доларів і т. под.; найбільша одноразова пожертва було 500 дол. на видання Української Енциклопедії в Сарселі). В час великого безробіття в 1930-их роках, товариство допомагало українським родинам в Чикаго харчами та одягом. До того багато причинилися Софія Смух та Софія Шкраба, які вмів керувати та мали авта, якими возили членок відвідувати родини, які потребували помочі.

В березні 1924 р. влаштовано протестаційне віче з приводу смерті Ольги Басараб. В 1928 р., завдяки Анні Маслей-Дякун, товариство разом з іншими жіночими організаціями, взяло участь в Жіночій Світовій Виставі в Чикаго в залі Колісеум де мало окрему кімнату з народним мистецтвом. На вечір Українського Дня, який був найпопулярніший із усіх національних вечорів, запрошено балетмайстра Василя Аврамка. Того самого року товариство спонзорувало концерт Сальомей Крушельницької, а в 1929 р. вітало сенаторку Олену Кисілевську. Того ж року організовано Жіночий Хор (диригент проф. Хоптяк), який виступав на Шевченківському Святі 1930 р., як також влаштувало виставку де між іншими експонатами були праці мисткині Олени Кульчицької.

В 1932 р., знова завдяки А. Маслей-Дякун, котра мала зв'язок з американськими жіночими організаціями, відбулися дві вистави народного мистецтва, в Нейві Пір і на відзначення 200-річчя народин Джорджа Вашингтона на Солджерс Філд.

Підчас Другої світової війни, у вересні 1943 р., організовано юний відділ Американського Червоного Хреста, котрий очолила Марія Костів, а по її виїзді до Каліфорнії в 1944 р., К. Ткачук-Баран. Товариство, яке тепер очолює Стефанія Еванчук, дальше продовжує свою громадську і харитативну працю.

Катерина Баран

Запомогове Товариство Українських Жінок 1988 р.

1-ий ряд: Г. Кривий, А. Густик, С. Еванчук — голова, О. Андруєв, Ю. Орлос. 2-ий ряд: Е. Стеців, М. Романіук, С. Кажка, Н. Денєга, Е. Качур, Т. Конота, А. Лонцкі. 3-ий ряд: П. Романіук, А. Гера, В. Лєсняк, Т. Смол, Г. Соколик, А. Дмитрусь. 4-ий ряд: А. Кузняр, І. Копчак, Ф. Странгрет, К. Горін

ОЖ-ОЧСУ ВІДДІЛ ім. АЛЛИ ГОРСЬКОЇ

Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України, відділ ім. Алли Горської в Чикаго, Ілліной, існує від 15 червня 1984 р., з ініціативи кількох подруг, які хотіли створити середовище праці на користь та в обороні української справи. Українська громада прихильно привітала створення відділу, особливу підтримку відділу мав від членства Організації Українського Визвольного Фронту. Найщиріші побажання успіхів нашому ново-створеному відділові відчували ми (та по сьогодні маємо їхню моральну та материнську підтримку) від членкинь відділу ОЖ-ОЧСУ ім. Оксани Мешко.

Ініціативна група скликала засновуючі збори відділу. Участь присутніх показала, що відділ буде в доброму стані до праці. Після жвавої дискусії патронкою відділу обрано сл. пам. Аллу Горську. Верифікаційна Комісія затвердила членство відділу в числі 25 членкинь. На голову відділу вибрано Марійку Дрозд. За короткий час існування, членкині ентузіастично взялися до праці на внутрішньому та зовнішньому полі. Другою головою відділу була Вікторія Мазур-Кусик. Той календарний рік був для всіх членкинь, та взагалі для української громади дуже зворушливий. По-перше, справа Мирослава Медведя, а після почалися акції проти знеславлення українського імені. В 1986 р. на голову відділу вибрано Христю Верещак. Відділ далі працював і активно брав участь у громадських імпрезах та репрезентував українську громаду на зовнішньому відтинку. В жовтні того року відбувся бенкет з нагоди „Хрещення” відділу в присутності о. митрата М. Бутринського, представників головних управ ОЖ-ОЧСУ, ООЧСУ, крайової управи СУМ, міських управ відділів ОЖ-ОЧСУ, ООЧСУ, СУМ, АБН, Української Народньої Помочі, УККА, відділів Союз Українок Америки, церковних сестрицтв та прихильників. В 1987 р. вибрано на голову Стефу Остапчук. Відділ присвятив більшість своїх зусиль на зовнішню працю нав'язуючи контакти з іншими етнічними групами жінок, які мають ту саму ціль, що ми — а саме — визволення свого народу. На 1988 рік вибрано на голову Олю Колодій.

В загальному відділ працює для допомоги нашим людям, де б вони не були; висилає пакки для потребуючих дітей в Бразилії, дарує на виховні цілі української молоді, бере участь у виставках в міжнародних фестивалях, також в українських фестивалях.

Оля Колодій
голова

Стефа Остапчук
заст. голови

Христя Верещак
секретар

Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України — Відділ ім. Алли Горської, 1988 р.

ОБ'ЄДНАННЯ ЖІНОК ОЧСУ ім. ОКСАНИ МЕШКО

Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України ім. Оксани Мешко в Чикаго, це заінкорпорована жіноча організація, що за ідеологічним визнанням є націоналістичною, а за характером праці суспільно-політичною й громадською організацією з метою відновлення Української Самостійної Соборної Держави й боротьба за неї. На засадах праці й боротьби, 9 вересня 1967 р., за ініціативою голови головної управи, мгр Уляни Целевич-Стецюк в присутності 30-ти жінок, засновано Відділ ім. Оксани Мешко в Чикаго. Програмою праці є допомагати українському народові на рідних землях, інформувати американський світ про сучасний стан в Україні, ознайомлювати його з нашою культурою й історією. Працю поділяємо на власні почини й участь в акціях Організацій Українського Визвольного Фронту та всієї української громади. Щомісячно відбуваються сходини.

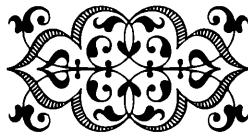
Відділ зорганізував збірку на Рідну Школу в Мюнхені та допомагав у переведенні збірок на Музей, СКВУ і т.п., переводив курси куховарства і писання писанок. ОЖ-ОЧСУ була першою із жіночих організацій, що в 1968 р. піднесла питання правної оборони українських політичних в'язнів і через парламентаристів та представників урядів нашого поселення почала широкую акцію в обороні політичних і людських прав України на форумі Об'єднаних націй. Відділ переводив акцію писанням листів до сенаторів і конгресменів, як також в цій справі мав зустріч із сенаторами Персі і Дирксоном та конгресменом Гайдом і бувшою посадницею міста, Джейн Бирн. Висилали листи і телеграми в справі моряка Медведя, петиції ч. 101 відносно голоду в Україні та номінації Несторчука на заступника директора. Відділ брав участь у всіх маніфестаціях і демонстраціях в Чикаго та Вашингтоні, на пресовій конференції Поневоленних Націй, конгресі УККА та на конференціях і конвенціях ОУВФ. Кожного року засвічуємо Ялинку дітям українських політичних в'язнів. В різдвний час наша стильово прибранна ялинка стояла в центрі міста. Члени відділу брали участь у „Венеційській Ночі” на прибраному ними кораблі „Україна”.

Відділ має свій прапор, який був посвячений в 1977 р. В 1987 р. відділ відмітив 10-ліття свого існування показом історичної і народної оді; влаштовував літературні вечори з участю таких гостей, як Ольга Мак, Євген Маланюк, Оксана Керч і гумористичний вечір для Панька Незабудька. Також влаштовував Андріївські вечори, Свято Весни та Обжинки. Кожного року членки брали участь у фестивалі Національних Груп із станками українського мистецтва і станками української традиційної їжі в Нейві Пір і Донлей Гол, як також влаштовували індивідуальні виставки в Гренд Парку, Спрінгфілді, Парк Рідж і в домі СУМ. Брали масову участь в Тижні Поневоленних Націй.

Першою головою відділу була Надія Голяш (1967-75); Ніна Павлюк (1975-77); від 1978 р. відділ проводить працю під голівством Ольги Федак. Відділ начислює понад 70 членкинь, співпрацює з головною управою, та організаціями УВФ, УККА, АБН, ООЧСУ і СУМ; має своїх представників в головній управі ООЧСУ, УККА і в Комітеті 1000-ліття Хрещення України.

Щоб роздобути фонди, відділ влаштовує товариські зустрічі, приготує обіди і перекуси. Придбані тяжкою працею фонди жертвує на різні цілі, як Музей, Школу Українознавства, будову Культурного Осередку, Літературний Фонд ім. Л. Рихтицького, Фонд Визволення України та на виховання молоді СУМ. Висилає пачки в Україну, Польщу і Бразилію. На протязі 20-ти років відділ жертвував на різні цілі понад 100,000 доларів. Відділ має свої радіо-передачі, які переводили О. Федак, Зена Рехтицька, а тепер Надія Стельмах. Суспільно громадська і політична діячка, сл. пам. мгр. Уляна Целевич-Стецюк була членкою Вілліду. Багатьом ідейним і працюючим подругам належить велике признание, а особливо господарській референтурі під довголітнім проводом Анни Дрозд, а тепер Марії Коверко.

Ольга Федак

ОЖ-ОЧСУ ім. ОКСАНИ МЕШКО

Засвічення ялинки Дітям Українських Політичних В'язнів із участю представників організації УВФ — Посередині довголітня голова О. Федак

ОЖ-ОЧСУ ім. ОЛЕНИ ПЧІЛКИ в ПАЛАТАЙН, ІЛІННОЙ

В 1960 р. при місцевому 31-ому відділі Організації Оборони Чотирьох Свобід України почала діяти ланка жіноцтва. За ініціативою тогочасного голови 31-го відділу ООЧСУ Аркадія Мороко ця ланка під кінець 1969 р. оформлюється як самостійний відділ Об'єднання Жінок ОЧСУ, котрий з часом приймає назву ім. Олени Пчілки. На основуючих зборах була присутня голова головної управи ОЖ-ОЧСУ Уляна Целевич-Стецюк. Посвячення організаційного прапору відбулося на окремому святі в 1976 р. В 1987 р. відділ мав 18 активних членок.

Діяльність відділу включає організування виставок українського народного мистецтва, включно з українською ялинкою для американців на Різиво, участь в демонстраціях, збирання підписів на петиції та протестаційні акції. Членки співають в місцевому хорі „Дніпро” і допомагають у переведенні національних свят, Свяченого і Просфори.

Найбільше труду вкладено в працю на придбання фондів, головню кулінарним шляхом, себто першорядно веденою кухнею — смачними варениками та печивом. За ці гроші придбано багато модерного устаткування для кухні, прибрано Дім СУМА-ООЧСУ в Палатайн та складено поважні суми на сплатення позичок за нього.

Всією цією працею піклувалися вибрані управи, а найбільш відповідальними були голови відділу, а саме: Олександра Коцко (1970, 1983-84), Євгенія Лушак (1971), Марія Ступень (1972-73), Галина Которинська (1974-75, 1985-87), Стефанія Мороко (1976-77, 1982, 1988), Євгенія Васюнець (1978, 1980-81), Надія Голяш (1979).

Відділ ОЖ ОЧСУ ім. Олени Пчілки. 1-ий ряд: Е. Лушак, С. Мороко, Г. Которинська (голова), П. Данчук (гол. управа Нью Йорк), Н. Голяш, О. Коцко, М. Ступень, Е. Васюнець. 2-ий ряд: М. Іванів, А. Іваненко, С. Чумаченко, М. Кикиш, М. Винецька, М. Тюн, Н. Попович, А. Колодчин, М. Курпіта, А. Горбова, Р. Шевич, М. Семчишин. Неприсутні: М. Бидь, Л. Стихнович

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ЖІНОЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ МІСТА ЧІКАГО І ОКОЛИЦЬ

Об'єднані Нації проголосили 1975 рік Роком Жінки; Світовий Конгрес Вільних Українців проголосив тойже рік Роком Української Жінки. Для відзначення року з ініціативи голови окружної управи Союзу Українок Америки в Чикаго, Дарі Маркусь, створено Комітет Українських Жіночих Організацій міста Чикаго й околиць. В комітеті активну участь брали представники наступних організацій (поазбучно): Апостольство Молитви, Українське Жіноче Товариство при катедрі Св. Отця Миколая, Жіноче Товариство Одумівських Приятелів при Осередку ОДУМ, Католицька Акція Українських Жінок при катедрі Св. Отця Миколая, Марійська Дружина при українській католицькій церкві Різдва Богородиці, Марійська Дружина Старших Пань при катедрі Св. Отця Миколая, Марійська Дружина ім св. Тереси при катедрі Св. Отця Миколая, Об'єднання Жінок Оборони Чотирьох Свобід України в Чикаго, Палатайн і Гемонд, Пластовий Жіночий Кіш, Секція Дружин Інженерів, Секція Дружин Лікарів, Сестрицтво при Святопокровській українській православній церкві, Сестрицтво при українській православній церкві Св. Петра і Павла, Сестрицтво при українській православній церкві Св. Софії, Сестрицтво Покрова Пресв. Богородиці при українському католицькому соборі Св. Володимира і Ольги, Сестрицтво св. Княгині Ольги при українському православному соборі св. Володимира, Сестрицтво св. Софії при українській православній церкві св. Андрея, Союз Українок Америки (Окружна Управа і відділи 22, 29, 36, 74, 77, 84, 101 і 102), Спілка Української Молоді Америки — Жіночий Курінь, який охоплює жіночі частини Осередків СУМА, Товариство Вервиць і Вітаря (Altar Rosary Society) при українській католицькій церкві Св. Йосифа, Товариство Княгині Ольги (найстарша українська організація в Чикаго), Українська Жіноча Допомогова Організація (заснована 1921 р.), Українсько-Американський Жіночий Горожанський Клуб (в той час існував вже понад 50 років), Український Золотий Хрест — 12 Відділ.

Для відзначення Року Української Жінки було вибрано в комітеті дві голови: Д. Маркусь від СУА, яка займалась організуванням концерту в Оркестра Гол, на якому виступала оперна співачка Рената Бабак, та прийняттям, і Надію Голяш від Об'єднання Жінок ОЧСУ, яка зорганізувала віче в доміві СУМ присвячене українським жінкам політ'язням.

На зборах постановлено не розв'язувати комітету, а хоч раз в рік відбувати засідання представників для взаємного обміну інформаціями та обговорювання можливих спільних акцій. Отримані гроші з імпрез постановлено уживати для допомоги українським політ'язням і їх родинам.

В 1976 р. комітет очолив Український Золотий Хрест з тодішньою головою Євгенією Верес. Зорганізовано зустріч жіноцтва під гаслом „В єдності до мети”. На бенкеті головним промовцем була відома громадська діячка Маруся Бек. В мистецькій програмі виступали членки складових організацій.

В 1977 р. комітет очолила голова Окружної Управи СУА Марія Юзефович. Зорганізовано симпозіум перед Третім Конгресом Світової Федерації Українських Жіночих Організацій. Програмою провадила Ліда Ткачук. Доповідачами були: Зірка Цимбаліста („Історія СФУЖО”), Ольга Семчишин („Гасло Конгресу СФУЖО — наша єдність, праця і молитва — Нескорений Україні”) та Дора Рак („Декада Жінки”).

В 1979 р. комітет спонзорував виставку творів Самвидаву, яка відбулася 7-9 вересня в Інституті Модерного Мистецтва. Її відкрила Надія Світлична. Рівнож Комітет організував для громадянства доповідь Н. Світличної на тему „Жінка в Україні — її осяги та сучасне положення” 8 вересня в аудиторії собору св. Володимира і Ольги.

Відтак настала перерва в діяльності комітету і щойно в 1988 р. комітет відновив свою діяльність. На зборах односторонньо постановлено змінити назву на Об'єднання Українських Жіночих Організацій міста Чикаго й околиць. Головою вибрано заслужену членку СУА, Анастасію Хариш. Об'єднання зорганізувало в травні 1988 р. зустріч громадянства з Миколою Руденком.

Марія Юзефович

Управа Об'єднання 1988 р.

Сидять: Анна Кузик, Марія Юзефович, Анастасія Хариш — голова, Оріся Гарасовська, (стоять) Зеновія Бігин, Марійка Дрозд, Ірина Вруська, Оріся Ткачук

СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ, ОКРУГА ЧІКАГО

Одна із найстарших жіночих організацій, Союз Українок Америки (СУА), започаткував свою діяльність на терені міста Чикаго в 1932 р., коли заходом Анни Брудної засновано на півдні міста 36-ий Відділ. Після Другої світової війни зорганізувався 22-ий Відділ, а за ним ряд нових відділів. Для кращої співпраці й координації між відділами, в 1959 р. засновано Окружну Раду. Під цю пору округу об'єднує 12 відділів розкинутих в чотирьох штатах: Ілліной, Індіана, Висконсин, Міннесота та начисляє 450 членок. Першою головою Округи була Анастасія Фелуняк. В 1962 р. округу очолювала Дора Рак, а в 1963 р. Ліда Балабан. В 1964 р. провід перебрала Любослава Шандра, яка працювала на цій пості 10 років. В цьому часі засновано ряд нових Відділів, зорганізовано домівку СУА, відкрито Бюро Суспільної Опіки, улаштовано виставки народного мистецтва на конвенціях Іллінойської Федерації Жіночих Клубів. В 1968 р. в Чикаго відбуто 15-ту Конвенцію СУА. Наступною головою була Дарія Маркус, яка нав'язала співпрацю з іншими жіночими організаціями. За її каденції відзначено в 1975 р. „Рік Жінки“ і започатковано Фонд Допомоги Політичним В'язням. В 1976-1979 рр. Управу Округи очолювала Марія Юзефович. В часі її голівства засновано новий відділ у Висконсин Дельс, відбуто міжокружну конференцію. В 1979-82 рр. головою була Марія Семків. За її каденції округа започаткувала влаштовувати кожного року „День Союзянки“ на Райвнд Лейку, урядила мистецьку виставку в міській ратуші, а також в Спрінгфілді. Відбуто теж зустріч з нашими дисидентами. Від 1982 до 1984 р. на пості голови працювала Евстахія Струтинська. Бенкетом відзначено Золотий Ювілей СУА в Чикаго, зорганізовано жіночу конференцію „Українська Жінка сьогодні і завтра“, для абсолювентів шкіл українознавства влаштовано „День Кар'єри“, засновано ще один молодісний відділ. Протягом останніх трьох років працю округи очолює Марія Наваринська. Переведено кампанію приєднання нових членів, відсвятковано 60-ліття СУА, для студентів теології засновано Стипендійний Фонд, улаштовано збірну виставку праць жіночих мистецьких сил, зорганізовано зустріч з д-р Оленою Терелею, на яку запрошено представників інших жіночих організацій. Це тільки скорочена історія Округи СУА. Союз Українок вже довгі роки дуже успішно веде культурно-освітню, виховну, мистецько-імпрезову, допомогову та інформативну працю. Сьогодні Округа об'єднує 12 Відділів: 6, 16, 22, 29, 31, 36, 51, 74, 77, 84, 101, 102, нараховуючи 453 членів.

Марія Наваринська

Управа Округи СУА Чикаго.

1-ий ряд (сидять): Е. Струтинська — гол. контр. ком., М. Наваринська — гол. окр. управи, М. Семків — контр. ком., О. Мартинюк — гол. 22 від. 2-ий ряд (стоять): І. Попович — 2-га заст. гол., І. Кузик — гол. 31 від., О. Попович — вих. реф., С. Попович — реф. сусп. опіки, О. Тимс — прес. реф., Т. Слободян — гол. 36 від., М. Дорожинська — гол. 84 від., О. Гаврилук — госп. реф., Г. Коленська — гол. 29 від. 3-ій ряд: І. Богач-Геджера — реф. стипендій, В. Маркевич — секр., О. Харкевич — орг. реф., Л. Басюк — коресп. секр., В. Хрептовська — вільний член. Неприсутні: А. Кокоруді, Л. Шеремета, А. Білинська, В. Демус, М. Юзефович, Х. Пилипчак, М. Петрушак, І. Річардсон, С. Еванчук, С. Гриневич, М. Лібер

Діти у світличці 6-го відділу СУА „Садок Вишневий”
із учителькою Марією Карасевич.

6-ий ВІДДІЛ СУА ім. НАТАЛІЇ КОБРИНСЬКОЇ

6-ий Відділ СУА заснований в грудні 1982 р. Першою головою відділу була Наталка Завадович. Відділ начислює 51 членку. Він є наймолодшим на терені Чикаго. Більшість членок є професіоналістки та мають дітей, яких виховують в українському дусі.

На протязі трьох років відділ провадить світличку під назвою „Садок вишневий” (учителька Марія Карасевич). З гордістю можна ствердити, що програма відбувається на високому рівні завдяки зусиллям професійних виховниць при відділі.

На протязі року відбуваються такі імпрези, як ярмарки та мистецькі виставки. Відділ жертвує прибутки з тих імпрез на добродійні цілі.

Членки не забувають про нещасливих, тому постійно посилають пакунки до Європи та Бразилії. Рівнож відділ опікується старенькою самотньою „Бабусею”.

Членки 6-го відділу беруть активну участь у громадських та церковних акціях і декотрі з них належать то управ цих організацій. Головою відділу є Христина Пилипчак.

Х. Пилипчак

1-ий ряд: Юля Курівчак, Галя Литвинишин, Міля Кавка, Люба Скубляк, Ліда Литвин, Гануся Балух, Оля Попович. 2-ий ряд: Іра Скірник, Христя Григорчук, Реня Шандра, Анастасія Галицька, Ірка Мякуш, Христина Пилипчак, Марійка Саєвич, Марійка Трусевич. 3-ій ряд: Лариса Матусяк, Ірка Остап, Віра Еліашевська, Христя Козій, Наталка Завадович

22-ий ВІДДІЛ СУА

22-ий відділ Союз Українок Америки є одним із найстарших та найбільш численних відділів цієї організації в Чикаго. Заснований 1949 р. за ініціативою активної групи жінок під назвою „Дочки України”, охоплював тоді 24 членки. Першою головою, яка на протязі сімох літ започаткувала багато ділянок праці відділу, була А. Хариш. Опісля очолювали відділ: Р. Сидорик, М. Яримович, С. Крупка, М. Юзефович, М. Семків, А. Білинська, Г. Янчишин, Л. Самбірська, У. Терлецька, Л. Шеремета, М. Кецала, М. Ганкевич, та за останніх три роки О. Мартинюк. З бігом часу відділ не лише сам зростає, але і став ініціатором, головню завдяки голові, пок. М. Яримович, до заснування 29, 74 відділів в Чикаго та 51 відділу СУА в Мільвокі. Все це засновано перед існуванням окружної управи на терені нашого міста.

22-ий відділ відомий із своєї унікальної, щорічної імпрези, яку веде від 1952 р. Це участь в інтернаціональному різдвяному фестивалю 38 народів п.з. „Різдво довкола світу”, який відбувається кожного року у престижному приміщенні Музею Науки і Промислу „Український День” завжди втішається увагою та признанням не лиш своєї, але і численної неукраїнської публіки, завдяки дбайливо підбраній програмі та по-мистецьки прибраній українській ялинці.

Дуже активна імпрезова референтура влаштовує цікаві імпрези, напр. в 1977 р. „Вечір Оперет”, в пошану Олени Бенцаль, індивідуальні літературні вечори, та один збірний вечір письменниць Чикаго в рр. 1982-85, малярські виставки, та легкого жанру вокально-товариські зустрічі, при великій фреквенції нашої чикагської громади.

Від 1958 р., завдяки безкорисливій співпраці п-ства Самбірських на їх радіогодині, відділ веде щотижнєве радіопересилання, підготовлене ред-колегією, що належить до складу управи, і ця виховна, культурна та інформативна праця охоплює чи не найширші кола нашого міста.

Суспільна опіка жертвенно допомагає українцям у Бразилії, Аргентині, Парагваю, Польщі, чи то грошовими стипендіями, чи харчевими посилками дітям у школі, пересилкою одягу, шкільного приладдя; опікується „бабусями”, постійно дбаючи про найбільш потребуючих і немічних. Для придбання фондів відділ дворічно влаштовує базарі з продажем печива та льотерією, а в часі Різдва переводить збіркову коляду.

Відділ дружнню співпрацює із другими відділами та окружною управою, бере активну участь у „Дні Союзянки”, напр. в 1984 р. вперше появилася на „Дні Союзянки” одноднівка, редагована І. Горчинською при допомозі колеґії п. заг. „Всього потроху”. Делегатки відділу беруть участь в окружних з'їздах СУА, були теж присутні на трьох крайових конвенціях СУА. Під цю пору 9 членок 22-го відділу займають пости в окружній управі. Відділ нараховує 77 членок із повновідсотковою передплатаю „Нашого Життя”.

*Мирослава Шевчик
Пресова Референтка*

Українська ялинка
в музею
Науки і Промислу.

22-ий ВІСІДЛ СОЮЗ УКРАЇНОК АМЕРИКИ

29-ий ВІДДІЛ СУА ім. 500 ГЕРОІНЬ КІНГІРІ

Засновуючі збори 29 Відділу СУА скликали членки 22 Відділу СУА: (Марія Яримович – голова) 12 грудня 1960 р. Засновницями були: Марія Білінська, Марта Білінська, Марія Волинець (перша голова), Дана Дика, Люба Коген, Ірина Кузик, Наталка Масник, Ніна Обух, Ореста Пілецька, Наталка Тарбай і Ліда Ярошевич. В короткому часі число членок 29 Відділу зросло до 32. В березні 1961 р. відділ створив світличку – „Садочок казок”, яка проіснувала до червня 1986 р. і дала громаді понад 600 випускників.

В рр. 1964-65 членки Дарія Маркусь, Дана Дика, Ореста Пілецька, Богдана Попель і Марія Волинець перевели виховний семінар, доповнений виставкою книжок і журналів дитячої літератури та забавок. В тому ж часі, відділ видав книжечку „Малюємо”. В 1967 р. членка М. Боднарук зорганізувала перше на терені Чикаго передшкілля, яке згодом перебрала Школа Українознавства й досі його веде. В 1969 р. Ореста Андрушко і Гертруда Ванджура започаткували дитячий театральний гурток, який поставив п'єсу-казку „Білосніжка” В. Радзкевича, а в 1971 р. п'єсу „Івасик Телесик” Е. Фоміна. Режисерувала Рома Турянська, музичне оформлення було в руках Орісі Покорної. В 1968-77 рр. проваджено курси народних танців (35-50 дітей річно); діти виступали на 200-літті ЗСА та інших імпрезах.

Для громадянства влаштовано такі імпрези: 1964 р. Вечір Лесі Українки, з участю сестри Лесі, Ісидори Косач-Борисової; 1985 р. вечір з прозірками „Шовковим шляхом по Китаю” Ліди Палій з Торонта; в 1986 р. Темістокль Вирста з Парижа показував прозірки „Українські мистці в Парижі”. В 1987 р., із Українським Інститутом Модерного Мистецтва та 101 відділом СУА відбулись два вечори: „О. Архипенко — у соті роковини”, з прозірками проф. Оксани Безручко-Росс з Денверу та літературний вечір Катерини Перелісної, у якому взяло участь велике число дівчот українських шкіл, а глядачів зійшлося понад 300 осіб. Щорічно відділ влаштовує виставки українських мистців.

Для самоосвіти членки прослухали 140 доповідей фахових прелегентів на різні теми. Від 1961 р. відділ займається виставками народного мистецтва по американських кліюбах, бібліотеках, школах й університетах метрополії, з частими дописами до преси. На відтинку зовнішніх зв'язків беремо активну участь в демонстраціях, в комітетах, спростовуємо фальшиві інформації місцевої преси про Україну. В 1974 р. діти „Садочка казок” виступили на Лі Філіпс ТВ-шов, а в 1986 р. Ірена Олексюк вистаралась про показ фільму „Ukrainians in America” на CBS TV. Радіо-колегія і пресові референтки звідомляють про працю відділу в пресі і „Нашому Житті”, який усі передплачують. Існував квартет, тоді секстет під проводом маестра Люба Мащюка, а від 1974 р. членки виступали як ансамбль „Пісня” в складі Галини Грушецької, Люсі Олексюк, Наталки Масник, Віри Джулінської, Оксани Оришкевич (піано-акомпаньмент), з музичним керівником і опікуном д-р Володимиром Кассарабою. В 1976 р. „Пісня” дістала грамоту від Illinois Bicentennial Commission. В ділянці суспільної опіки від 1984 р. особливо добре працюють Віра Трошук і М. Боднарук; зібрали 5,500 дол. на стипендійний фонд. Вибравши виховну ділянку за головну ціль, відділ видав в 1986 р. книжку Катерини Перелісної — „Вірші для дітей” (Г. Грушецька, Д. Дика, Д. Ярошевич, ілюстрації М. Воевідка з Рено, Нев.), а в 1987 р. — двомовний плякат „1000-ліття Християнства в Україні”, опрацьований мистцем Ярославом Кучмою.

В 1985 р. відсвятковано 25-ліття відділу, в присутності голови СУА, Іванни Рожанковської, та видано хроніку „Ювілейна Гостина” редакції хронікарки Галини Коленської.

Відділ одержав кілька відзначень: 1966 р. грамотою Об'єднання Працівників Дитячої Літератури, признаннями-сертифікатом Іллінойської Федерації Жіночих Клюбів, ГФВК-Джуніор Клубу; в 1982 р. окружною управою Чикаго; кількаразово головною управою СУА, а в 1986 р. грамотою УККА, Відділ Ілліной, за 25-літнє ведення світлички „Садочок казок”.

В 1987 р. відділ має 56 членок. Головами відділу були: Марія Волинець, Людмила Васинчук, Тамара Левицька, Богдана Попель, Віра Маркевич, Дарія Маркусь, Марія Боднарук, Ірина Кузик, Оксана Ванджура, Надія Касприк, Марія Наваринська, Оксана Оришкевич, Юлія Кокорудз, Марія Білінська, Дарія Ярошевич, Ева Зеленко, Галина Коленська і тепер Оксана Роздольська. Із членок відділу головами округи Чикаго були: Ліда Балабан, Дарія Маркусь, Марія Наваринська, а членами головної управи Д. Дика, Д. Маркусь.

По 27 роках праці можна признати, що не тільки членки індивідуально, але й наше оточення і українська громада скористали з невтомної праці 29 Відділу СУА ім. Героїнь Кінгірі.

*Галина Коленська
Хронікарна*

29-ий Відділ СУА під час святкування свого 25-річчя

Управа Відділу в 1964 р. Посередній сестра Лесі Українки – Ізидора Косач-Борисова

«Садочок Казок» 1973 р. на День Матері

31-ий ВІДДІЛ СУА У ВІСКОНСИН ДЕЛЬС, ВІСКОНСИН

В порозумінні з Окружною Управою Союзу Українок Америки в Чикаго в листопаді 1978 р. з ініціативи Ірини Кузик, відбулися основуючі збори першого у Вісконсині відділу СУА. Присутніх було 12 осіб. На першу голову 31-го Відділу СУА ім. Олени Лотоцької вибрано Ірину Кузик. За десять років існування 31-ий Відділ очолювали: Ірина Запхляк, Анна Скібіцька і Ольга Магур.

В околиці Вісконсин Дельс відділ став осередком українського громадського і товариського життя, що пояснює зріст членства до 20 осіб. Деякі членки приїжджають з містечок віддалених 60 миль від Вісконсин Дельс.

Відділ веде інтенсивну працю в ділянці суспільної опіки. Влаштовано кілька грошевих збірок на допомогу поодиноким родинам в околиці та й в інших частинах Америки. Кожного року відділ висилає 10-20 пачок з одягом родинам в Європі та сиротинцям в Бразилії. Поодинокі членки допомагають студентам в Бразилії та студентам семінарії в Європі. На заклик українських церков з Франції і з Югославії, відділ організує збірки, а також допомагає фінансово загально-культурним організаціям.

За перші два роки свого існування відділ, єдиний в окрузі, зложив 1,000 дол. на Український Музей в Нью Йорку та став його меценатом, за що був нагороджений грамотою на конвенції СУА.

Членки цікавляться українським народним мистецтвом та стараються популяризувати його серед американської публіки. Членку Анну Скібіцьку дуже часто запрошують школи та жіночі організації на показ розпису писанок. Внаслідок того появилось кілька дописів в локальних часописах про українців та їхні великодні звичаї.

В 1980 р. відділ був запрошений поставити українську ялинку в Палаті Губернатора в Медисоні, Вісконсин, столиці стейту, де вона притягала численних глядачів, а короткий опис ознайомлював їх з українськими різдвяними традиціями і звичаями.

Окремою ділянкою праці є придбання фондів на потреби відділу, для чого відділ влаштовує такі імпрези, як Миколаївський вечір, запустити, спільне свячене, просфору, і т.под. Коляда та продаж ляльок в українських строях також приносять певний дохід.

На жаль, число членок кожного року меншає. Старші відходять, а молодого приросту немає. Не зважаючи на те, завдяки дружній співпраці, праця 31-го Відділу у Вісконсин Дельс проходить з гарним успіхом та дає кожній членці вдовolenня.

Ірина Кузик, голова

Членки 31 Відділу СУА

А. Скібіцька, І. Кузик – голова, А. Запхляк, І. Запхляк, О. Магур, А. Парфієвич, Г. Гайдук.
Неприсутні: Ю. Джура, Ю. Якубів, Е. Галарник

36-ий ВІДДІЛ СУА ІМ. ОЛЬГИ БАСАРАБ

Перший відділ Союзу Українок Америки на терені Чикаго був заснований за ініціативою Олени Лотоцької, крайової організаторки, та Анни Брудної на середньому півдні 28 лютого 1932р. Присутніх було 14 членок. Першою головою була Анна Брудна. Також довгі роки головою відділу була А. Перович.

Історія в цій країні записала 1932-33 рр. тяжкими. І саме тоді з глибокою вірою і любов'ю до рідного народу почали працювати членки відділу несучи допомогу потребуючим, новоприбулим, особам які втратили працю, хворим, бездомним і церквам. Пожовклі листки протоколів вказують на відданість і невтомну працю членок відділу на протязі більше ніж пів століття.

Д. Слободян

Членки 36-го Відділу СУА

1-ий ряд: К. Джекобсон, О. Косар, Д. Слободян — голова відділу, З. Деван, Д. Коваль.

2-ий ряд: М. Родак, М. Гулич, О. Маланчук, А. Піяко.

3-ий ряд: А. Зеліско, С. Новак, Г. Каліл, М. Юзнів, Т. Добровольська. 4-ий ряд: МТроць, І. Пронобіс.

Неприсутні: В. Ларсон, Г. Мелинишин, Н. Харів, М. Брудний, М. Менесес, Л. Новак,

Г. Гіряк, К. Янкала, О. Пітула

51-ий ВІДДІЛ СУА В МІЛЬВОКІ

51-ий відділ Союз Українок Америки має за собою 35 літ праці, не тільки в СУА, але також у житті української громади в Мільвоці, Віскансин. Засновниця відділу в 1952 р. була А. Б. Федуняк-Хариш, а співосновницею і першою головою Олександра Давидович. Після неї перебрала головуство бл. пам. Анна Мандзенко і керувала організацією впродовж семи початкових років. Велику працю вложила Лідія Олексюк в раннім існуванні відділу. Цю започатковану працю продовжували далі голови: Марія Пискір, Катерина Масенко, Софія Хамуляк, Мирослава Цибрівська, Неля Лехман і Уляна Тишинська. В останніх трьох роках від 1985 р. перебрала головуство Іванна Мартинюк-Річардсон, яка є головою до цих пір.

Відділ нараховує 32 членки, з яких вже близько половина належить до молодшої генерації. Власне вони, молодші віком членки, також і визначають склад управи відділу.

В основному діяльність відділу СУА концентрується в кількох, вже традиційно визначених ділянках, а саме:

Нагляд над „українською хатою”, як частиною постійної виставки в загальній музейній виставці під назвою „Європейське село” у публічному міському музеї м. Мільвокі. Під час року у хаті міняється декорація згідно з традиційними святами, а також, лиш не так часто, змінюється хатня обстановка за регіональними характеристиками. Крім цього, відділ влаштовував у музею виставки народного мистецтва та демонстрував фолкльорні надбання.

Другим найбільш активним відтинком праці відділу є участь в осінньому триденному народному базарі („Фолк Фері”). Там ми забезпечуємо багату кухню теплою стравою і печивом, а також влаштовуємо мистецьку виставку, тема якої міняється кожного року.

Чотири рази на рік відділ провадить „Бінго” при парафії св. Михаїла, і також улаштовує пікніки, продажі печива, і парафіяльне свячене.

В харитативній праці відділ постійно допомагає потребуючим в Бразилії і Польщі, як також бере участь в акціях оборони людських прав.

Відділ традиційно влаштовує свято Матері і св. Миколая. Союзянки брали активну участь у провадженні курсів українознавства в суботній школі при церкві св. Михаїла, курсів писання писанок, вишивання, і мистецьких виставок у міському публічному Музею і в Інтернаціональному Інституті м. Мільвокі. В більшості, ця праця продовжується по нинішній день.

Іванна Мартинюк-Річардсон
голова

1-ий ряд: Надя Давидович – секретар, Іванна Мартинюк-Річардсон – голова, Уляна Тишинська – місто-голова, Ірена Новак – скарбник. 2-ий ряд: Надя Сосенко, Надя Шимоняк, Анна Мельник, Марія Ханделван, Мирослава Цибрівська, Марія Пискір, Анна Пискір, Марія Фенфендик, Параскевія Тишинська, Юлія Логун, Олександра Сосенко. 3-ій ряд: Ірена Сабат, Ксенія Глушко, Меланія Ступницька, н.п., Антоніна Кузінська, Анна Черень, Ярослава Пискір, Софія Сабат, Катерина Масенко. Неприсутні: Стефанія Оліг, Раїса Ширай, Дарія і Марія Сидор, Софія Хамуляк, Катерина Каспрік, Катерина Яремко і Марія Дженнінгс

74-ий ВІДДІЛ СУА ІМ. ОЛЕНИ ТЕЛІГИ

Відділ засновано 1963 р. з метою об'єднати українських жінок північно-західньої частини міста. 74-ий відділ користується приміщенням української католицької парафії св. Йосифа, де концентрується його діяльність. Першою головою була Віра Хрептовська. Від 1965 р. — 1983 р. відділ очолювала Олена Турула, за винятком одної каденції 1967 р. коли головою була Ярослава Пашен. За довголітню і повну посвяту працю, Олену Турулу обрано почесною головою. Опісля головою була Ірина Попович, а тепер уже другу каденцію відділ очолює Стефанія Іванчук. На протязі чотирьох років відділ провадив дитячий садок, який опісля перейшов в систему школи українознавства. Влаштував мистецькі виставки, курси вишивання та куховарства. Бере активну участь у переведенні імпрез окружної управи, як також допомагає в імпрезах парафії св. Йосифа. Кожного року підготовляє кіоск українського народного мистецтва на парафіяльному осінньому фестивалі. Для придбання фондів щорічно влаштовує Різдвяний базар, займається приготуванням кави й солодкого після недільних Богослужень. Дохід призначає на стипендії, світличку в Бельгії та на висилку пакунків до Європи й Бразилії.

Під сучасну пору відділ нараховує 35 членок.

Я. Панчук

74-ий Відділ СУА ім. Олени Теліги

Сидять: І. Гаджера, Г. Харук, Я. Панчук, С. Іванчук — голова, С. Закревська, І. Дмитерко, Г. Куріца. Стоять: М. Баранська, Л. Голод, М. Турчин, Я. Головата, Л. Паньків, Е. Петришин, С. Дачишин, В. Чемерс, А. Менцівська, І. Дудко, М. Прийма

77-ий ВІДДІЛ СУА ІМ. АЛЛИ ГОРСЬКОЇ

Група ініціативних жінок заснувала 77-ий відділ Союз Українок Америки ім. Алли Горської в Чикаго в липні 1972 р.

Першою головою відділу була головна ініціаторка-засновниця бл. пам. Галина В'юн. На протязі двох років відділ очолювала покійна Зінаїда Квітка, потім Людмила Мазяр. Після неї на протязі восьми років — Валентина Косогор, два роки — Валентина Скороход-Хома, а в 1987 р. провід перебрала порівняно нова членка відділу — Оксана Тимс.

Хоч за останніх кілька років відділ втратив декілька членок, які відійшли у вічність. Дякуючи старанням голови відділу, орг. референтки та поодиноким членок, ряди поповнилися новими, і відділ надалі нарахує 20 членок, які дружньо працюють для добра організації.

Відділ співпрацює з окружною управою та іншими відділами СУА. Від часу заснування, одна-дві членки займають якінебудь пости в окружній управі та завжди допомагають у влаштуванні „Дня Союзянки” та в інших починах управи. Делегатки щороку беруть участь в окружних з'їздах та взяли участь в трьох конвенціях СУА, головню Катерина Баран, М. Юзефович і В. Скороход-Хома.

Своєчасно виконуємо фінансові зобов'язання перед центральною та окружною управою і на призначений термін посилаємо звіти та хроніку відділу.

Посилаємо пакунки до Бразилії і Парагваю та в міру можливостей складаємо пожертви на інші цілі. Щоб придбати фонди для Відділу, влаштовуємо показ картин та ручної роботи членок відділу, продаж вживаних речей і печива та традиційні Товариські Зустрічі з льотерією.

Більшість членок передплачує журнал „Наше Життя”.

*Неля Бريدжман
Секр. і Прес. Реф.*

Членкині 77-го Відділу СУА ім. Алли Горської

1-ий ряд: Віра Черкавська, Одарка Пошиваник, Олена Карнаух, Ліда Полюхович, Валентина Скороход-Хома, Тамара Петренко. 2-ий ряд: Роза Бойко, Віра Хамів, Олександра Ткаченко, Наталка Коновал, Валентина Косогор, Ляриса В'юн (гість), Тетяна Сідельник. 3-ій ряд: Оксана Тимс — голова відділу, Варвара Петрусь, Лідія Отрошко, Катерина Баран

84-ий ВІДДІЛ СУА ІМ. О. СТЕПАНІВ

За старанням тодішньої голови округи Союз Українок Америки в Чикаго, Любослави Шандрин, в 1965 р. був заснований 84 відділ СУА ім. Олени Степанів, який очолила Оксана Мурська.

В наступних роках головами були: Володимира Демус, Уляна Павлинська, Марія Сайкевич, Надія Людмила Хойнацька, св. пам. незабутня Людмила Кодельська, Віра Боднарук, Марія Ріпецька. Тепер вже третю каденцію відділ очолює Марія Дорожинська. В перших роках існування відділу членки спрямовували свою увагу на виховання наших дітей і молоді. Влаштовували курси танців, писання писанок, імпрези з участю дітей, родинні зустрічі.

Рівночасно відділ влаштовував численні виставки українського народного мистецтва в американських установах, щоб ними ширити знання про Україну. Відділ брав участь у стейтових ярмарках у Спрінгфільд, де в 1974 р. одержав першу нагороду від губернатора за найкращий ридван із шести-стоповою писанкою і чудовими нашими дітьми в народних одягах.

Від початків 1970-их рр. у традицію 84 відділу увійшло влаштовування літературних вечорів.

Протягом усіх років існування відділ постійно підтримує стипендіями неможливих українських студентів в Південній Америці і Польщі та дає допомогу неможливим землякам посылками одягу, грошей, книжок тощо.

Коли настає потреба, союзнянки 84 відділу включаються в акцію нашої громади в обороні українського імені, а також у підготову до гідного відзначення великої річниці Тисячоліття християнства в Україні.

Серед своїх членок 84 відділ має учасницю боротьби з ворогами в рядах славної УПА — Оксану Марію Ріпецьку. Широковідома визначна письменниця Ганна Черинь (Паньків) є членкою Відділу, як теж талановита поетеса Володимира Демус.

В дуже важливій ділянці нашого життя, особливо в останній час, в українському шкільництві, працюють три членки 84 відділу: Віра Боднарук є директоркою Рідної Школи, Надія Людмила Хойнацька вже вісімнадцять років учителює в ній, а тепер Оксана Мурська теж включилась до учительської праці.

Хоч 84 відділ не дуже численний, проте союзнянки добре справляються зі своїми завданнями і відчувають вдовolenня, що завдяки гарній співпраці мають багато успіхів у корисній праці для рідного загалу в рамках найстаршої і найчисленнішої організації — Союзу Українок Америки.

Марія Дорожинська

84-ий Відділ СУА ім. Олени Степанів

1-ий ряд: Віра Боднарук і Володимира Демус. 2-ий ряд: Надія Хойнацька, Тетяна Шпур, Марія Ріпецька, Марія Дорожинська, Ольга Стефанська, Інна Момотюк. 3-ій ряд: Катерина Черняк, Оксана Мурська, Туня Грод, Галина Коклюс, Антоніна Шкірпан, Стефанія Шандра, Галина Паньків-Ганна Черинь. Відсутні: Уляна Павлинська, Марта Гайдук, Гельга Мізь, Марія Шпур

101-ий ВІДДІЛ СУА ім. ЛІНИ КОСТЕНКО

Відділ був заснований в Чикаго, в 1968 р., з ініціативи голови окружної управи Марії Наваринської і групи молодих жінок. На сучасну пору відділ складається із 42-ох членок, які працюють під проводом голови Соні Гриневич. Діяльність відділу спрямована на збирання фондів на українські добродійні цілі, поширення українського мистецтва та культурну і харитативну акцію.

Щорічний успішний показ моди, як також базарі і виставки сприяють відділові заробити фонди для фінансування різних харитативних заходів. Річно управа відділу висилає пакети з допомогою до українських поселень в Бразилії, Югославії і Польщі. Членки відвідують самотніх старших і хворих осіб в Чикаго і роздають різдвяні і великодні кошики. Праця відділу також включає організування забав для підростаючої молоді, лялькового дитячого театру, літературних вечорів, мистецьких виставок, висилання листів і матеріалів в справах оборони українських політ'язнів, Церкви і українського доброго імені до американських чинників. Відділ улаштовує традиційні „Вишивані Вечерниці”, на яких нагороджують найкращий вишиваний одяг, пристусований до сучасної одяжі. Теж членки відділу улаштували показ української ноші з Яворівщини. Відділ активно допомагає Українському Національному Музеєві в Чикаго.

Членки відділу активно підтримують діяльність своєї організації, хоч мають обов'язки родинні, професійні і загально-громадські. Всі займаються домом і родиною, а під сучасний час нараховують 97-ро дітей у віці від 3-ох до 21 років.

До 101 відділу належать: А. Акерстром, Л. Андрус, А. Бискош, Г. Бискош, М. Вислоцька, М. Войтович, І. Гаєцька, М. Ганкевич, Д. Гіряк, Н. Горб, М. Гриневич, С. Гриневич, У. Гриневич, Х. Данилюк, І. Караван, Л. Кецала, С. Кецала, Л. Климкович, Т. Кузич, Д. Левицька, Р. Лоско, О. Матвішин, М. Мельник, Н. Мищик, С. Міськевич, Х. Мурська, М. Ожга, А. Пігут, Р. Полюкович, О. Прийма, Л. Прошик, Л. Ризо, Х. Саланчик, В. Самиця, Г. Скуб'як, Х. Соболь, І. Субота, Х. Таран, Г. Траверза, М. Ференц, В. Хрипівська, О. Ядків

М. Ф. В., С. Г.

**102-ий ВІДДІЛ СУА ім. КНЯГИНИ ОЛЬГИ
В ГЕМОНД-МАНСТЕР, ІНДІАНА — ОКРУГА ЧІКАГО**

102 Відділ Союзу Українок Америки ім. Княгині Ольги є єдиним відділом цієї організації в стейті Індіана. Заснований у 1969 р. 12-тма членками-ініціаторками, має тепер 40 членок. Сходини й імпрези відбуваються в приміщенні української католицької церкви св. Йосифа, куди належить багато наших членок. Членки живуть розсіяно по просторі північно-західньої Індіани далеко від себе, що утруднює нашу працю. Програма нашої праці є в рамках напрямних СУА. В загальному стараємося ширити правду про Україну й українську жінку, матеріально допомагати студентам, політичним в'язням і їх родинам, політичним втікачам і потребуючим чи хворим нашим братам у Південній Америці, Югославії і Польщі. Базарі, що їх влаштовуємо, дають нам змогу фундувати стипендії, допомогти та висилати пачки. На базарах маємо нагоду пропагувати нашу культуру і мистецтво та наві'язувати контакти з чужинцями. Тісно співпрацюємо з окружною і головною управою СУА. Вдержуємо дружні взаємини з іншими відділами СУА. Від часу заснування головами відділу були: Н. Шуя, М. Лібер, І. Куц, І. Головата. Відділ наш не великий, але завдяки гармонійній і жертвенній співпраці членок маємо деякі успіхи. Турбує нас малий приріст молодих членок.

Марія Лібер

102-ий відділ СУА ім. Княгині Ольги в Гемонд-Манстер, Індіана.

1-ий ряд: Галя Шеаців, Марія Войтечко, Марія Лібер, Іванна Головата, Вероніка Бардин, Єлисавета Процих, Марія Льюренц. 2-ий ряд: Ярослава Волох, Микрослава Івахів, Наталка Шуя, Марія Куртяник, Роза Гриб, Оля Васильовська, Марта Шуя-Белькайроус, Софія Білецька, Стефа Бабій, Юля Іжак, Роза Адамке, Марія Сцебеле, Неті Залужець

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ в ЗСА

Український Золотий Хрест — УЗХ (першу назву Український Червоний Хрест змінено в 1940 р., коли організація одержала статут від американського уряду; як члени бездержавного народу, українці не могли вживати назви міжнародної організації) заснований на зразок Червоного Хреста 1931 р. в Нью Йорку на звернення полк. Євгена Коновляця, який тоді гостював в Америці.

Завданням УЗХ було приходити з допомогою політв'язням та вести допомогіві акції для потреб поневоленого українського народу. Це включало фінансову допомогу УВО-ОУН, війсьним інвалідам, потерпілим від повені і т.под.

В роках 1938-39 УЗХ збирав одержу і харчі та пересилав на Карпатську Україну. У тому ж часі організація зросла із 69 до 105 відділів у цілій Америці.

Під час Другої світової війни УЗХ був єдиною українською організацією, що дістала дозвіл з Вашингтону на переведення збірок і висилку допомоги до Європи, а місячні обороти були друковані в бюлетені Президентського Комітету.

В 1941 р. УЗХ почав помагати українцям, що були інтерновані у Франції і Швайцарії, та вивезеним на роботи до Німеччини. З тією метою засновано у Швайцарії Представництво УЗХ, яке очолили проф. О. Нижанківський та сьогоднішній Патріарх УКЦ, а тоді о. М. Любачівський.

УЗХ бере участь у заснуванні й у першому Конгресі УККА, як також і ЗУАДК-у, а в 1948 р. СФУЖО. Рівнож співпрацює із Організацією Державного Відродження України та Молодими Українськими Націоналістами. Хоча зразу після війни діяльність УЗХ послабла, від 1949 р. вона знов поживалась, особливо в ділянці допомоги залишенцям в Німеччині й Австрії.

У 1967 р. створено Комітет Оборони і Допомоги, т. зв. КОД -Фонд УЗХ очолюваний Павлиною Різник, який в 1960-их рр. був єдиною організацією, що посидала допомогу політв'язням, дітям української культури та їх родинам в Україні.

Допомогіві акції, що їх веде УЗХ, включають українські громади в Польщі, Югославії, Франції, Бразилії, Аргентині й Парагваю. Вони були призначені на стипендії шкільній молоді, школам українознавства організованим жінками ОУЖ при Хліборобсько-Освітньому Союзі в Бразилії, курсам Сестер Катехиток в Бразилії, курсам українознавства у Франції, на фонд вдів при Ідеологічно Споріднених Націоналістичних Організаціях в Канаді, втікачам з Польщі, старшим віком в Німеччині, як також жертвам Чорнобиля (у сумі 7,000 дол.) і т.п.

У культурно-освітній ділянці діяльність включала виставки картин українських мистців, доповіді, літературні вечори, відзначення національних подій, коляду, та традиційний товариський вечір — „оселедець”.

УЗХ видав збірку гуморесок Ганни Черинь „Хитра макітра” (1974), збірник „Олена Теліга” (1977) та збірник „50-ліття Українського Золотого Хреста 1931-1981” (1981) зредагований д-р Галиною Лашченко.

Від 1957 р. УЗХ провадить на Оселі ім. О. Ольжича у Лігайтон, Пенсильванії „Табори молоді УЗХ”, а від 1963 р. опікується Світличкою УЗХ у Філадельфії, яка вже третім тиражем видала книжечку для малят „Машерують букви”.

УЗХ є членом Міжнародної Організації — Генеральної Федерації Жіночих Ключів (від 1970 р.), СФУЖО, СКВУ, УККА (від 1983 р. Укр.-Американської Координаційної Ради), ІСНО, ЗУАДК, ОКУЦентру та брав участь у міжнародних конференціях ОН Декади Жінки (Мехіко, Копенгаген), у конференціях Білого Дому (Колумбус, Огайо та Міннеаполіс, Мінн.).

Під сучасну пору УЗХ начислює 30 відділів і делегатур, в яких об'єднує около 700 членів. Що два роки відбуває карайові з'їзди, а між ними річні конференції. На 31-ому Крайовому З'їзді вибрано головну управу УЗХ з осідком в Чикаго, до якої увійшли членки 12-го відділу УЗХ і яку очолила Наталія Іванів.

За час існування УЗХ головами головної управи були: Анна Гладун (1931-36, 195-54), Анна Серета (1936-38), Степанія Галичин (1938-40), Марія Лехицька (1940-49), Анна Левкут (1949-50), Павліна Різник (1954-58), Марія Квітковська (1958-82), Наталія Іванів (від 1982р.). Почесна голова: д-р Марія Квітковська.

Наталія Іванів

ЧЛЕНИ ГОЛОВНОЇ УПРАВИ УЗХ 1986 р.

Сидять: Іванна Гарасовська — касир, Марія Громяк — містоголова, Наталія Іванів — голова, Ореста Ярмович — секретар.
 Стоять: Анна Кузик — вільний член, Олена Климків та Евстахія Ястрембська — члени контр. комісії

УКРАЇНСЬКИЙ ЗОЛОТИЙ ХРЕСТ 12-ий ВІДДІЛ В ЧІКАГО

При Організації Державного Відродження України (ОДВУ) зорганізовано в 1930-их рр. жіночу секцію під назвою „Дочки України”. Аплікацію на заснування Українського Червоного Хреста в Америці уряд відкинув, пояснюючи, що Червоний Хрест може діяти лише в державах. Тому основниці взяли назву „Український Золотий Хрест” (Ukrainian Gold Cross). В Чикаго постав 12-ий відділ УЗХ у 1933 р.: першою головою відділу була Ксея Плетяк. Зразу після заснування відділ включився в працю для придбання фондів для українського павільйону на Світовій Виставці в Чикаго і брав участь в поході з нагоди відкриття виставки.

У перших часах існування організація виконувала переважно харитативні завдання. „Дочки України” поспішали з поміччю січовикам Срібної Землі, коли мадари напали на Карпатську Україну. Товариство Охорони Воєнних Могил у Львові постійно було під опікою Дочок України з Чикаго. В 1942 році, з вибухом світової війни Чикагський відділ УЗХ стає активним членом Американського Червоного Хреста та дбає про обов'язки, зв'язані з програмою цієї організації. Відділ відбув санітарні курси, шив білизну, складав бандажі й інше санітарне устаткування, потрібне для Червоного Хреста.

Вибух Другої світової війни й нагінка на наші організації в дечому сповільнили працю відділу, бо перервався зв'язок із рідним краєм. Після закінчення війни зменшилося число членок та все таки відділ продовжує свою діяльність під умілим проводом голови Антоніни Куропась і переживає своє відродження. Поволі організація здобуває нових членок. Праця починає набирати щораз конкретніших форм у різних напрямках. Влаштовуючи культурно-освітні й розвагові імпрези, відділ здобував фонди на продовження праці в харитативно-допомоговій діяльнці, що є основною ціллю УЗХ.

За увесь час існування головами відділу були: Анна Семочко, Павлина Прокопів, Анна Попадюк, Розалія Сидорик, Ольга Романюк, Ольга Масник, Ванда Урбан, Анна Рибак, Ольга Семчишин, Євгенія Верес, Марія Громяк, Ореста Яримович.

Під цю пору відділ нараховує 68 членок, місячні сходини відділу відбуваються в приміщенні Дому „Сеньйорів” при 2355 W. Chicago Ave.

Ореста Яримович

1-ий ряд: Антоніна Куропась, Марія Гарасовська-Дачишин, Іванна Гарасовська, Марія Громяк, Наталія Іванів, Ірена Семкович, Анна Кузик, Ореста Яримович. 2-ий ряд: Ірена Мішкевич, Ірена Радловська, Олена Климків, Олена Нікольс, Люба Рудакевич, Володимира Демус, Євгенія Бяла, Євгенія Петришин, Марія Бартошко. 3-ий ряд: Олена Артюшенко, Олександра Мудра, Анастасія Остапчук, Ева Мерза, Орісцєда Вітковська, Евстахія Ястрембська, Ольга Лехнюк, Ольга Семчишин, Ірена Крайник

ВЕТЕРАНСЬКІ ОРГАНІЗАЦІЇ

СТАНІЦЯ БРАТСТВА КОЛИШНІХ ВОЯКІВ ПЕРШОЇ УД УНА

Основаючі збори Станції Братства кол.Вояків Першої Української Дивізії Української Національної Армії в Чикаго відбулися 21 квітня 1951 р. Присутніх було 18 осіб. Збори підготували булавний О. Городиський, хорунжий І. Варцаба і хорунжий М. Маркевич. Першим головою вибрано О. Городиського, секретарем М. Маркевича.

В 1952 р. О. Городиський став головою крайової управи. Головою станиці надзвичайні загальні збори вибрали Р. Припхан, секретарем М. Маркевича. Опісля головами станиці були: Е. Ільницький (1953,1969), Р. Припхан (1954), О. Городиський (1955-1956), Ю. Чорній (1957-1958), Р. Ременюк (1959), Б. Кашуба (1960-63, 1965-67, 1970- 1987), С. Стрільчук (1964), М. Харів (1968). Секретарями були: З. Янчишин, Б. Дутко, Мандибур, М. Филипович, Дрогомирецький, Харів, М. Мельник, М.Ф. Чопівський, Ю. Чорній, В. Семчишин, О. Ковальська-Андрущишин, Я. Німчановський, Р. Припхан. Спочатком 1960 рр. почали приїжджати до Чикаго „дивізійники” з Англії, так, що на загальних зборах 1963 р. було вже 80 присутніх.

Станиця є членом Українського Міжкомбатантського Комітету і під його патронатом бере участь в усіх державних та ювілейних святкуваннях, як свято незалежності 22 січня, Тиждень Поневолених Народів, панахиди по заслужених державних мужах і т. под. Кожного року у дні Зелених Свят із участю комбатантських та молодечих організацій і при численній участі громади станиця відправляє поминки по ветеранах, що спочивають на цвинтарі св.Миколая. Їх там 136, з чого 62 це дивізійники. Станиця піклується самотніми могилами, як також займається відвідуванням хворих і в критичних потребах уділяє їм допомогу. Організовано віддає останній вояцький салют помершим членам та бере численну участь у похоронах.

Кожного року станиця збирає по кілька тисяч доларів на воєнних інвалідів, на охорону і поправу воєнних могил і в останніх роках на фонд легальної і моральної оборони Дивізії.

Склад управи 1988р.: Богдан Кашуба – голова, Мирон Лепак, Іван Печенюк – заступники, М. Лепак, Р. Припхан – секретарі, Петро Жибак – касир, М. Марчук – фін. реф., Д. Михайлишин – орг. реф., Іван Стадник – імпр. реф., о. митр. М. Бутринський – дух. кат., С. Кот, С. Гладкий – сусп. опіка, Юліан Чорній – реф.преси, Теодор Григоряк, Пилип Кульчицький – хорунжі прапора, І. Пірко, Г. Дронь, М. Возняк, Ю. Чорній, М. Филипович, Р. Ступницький – зв'язкові, Д. Гулич, В. Миць, М. Оленчук, Т. Маркус – члени, М. Маркевич, Т. Яцків, А. Гарасовський – контр.ком.

Роман Припхан

Апель українських комбатантів в День Державности і Соборности

ОБ'ЄДНАННЯ КОЛИШНІХ ВОЯКІВ УПА В ЗСА

В 1951 р. засновано станицю Місії УПА при Закордонному Представництві Української Визвольної Ради (ЗП УГВР), що охоплювала около 20 старшин і підстаршин УПА, в більшості з рейдуючих частин зі Закерзоння.

В 1956 р. скликано з'їзд колишніх вояків УПА в Нью Йорку для оформлення себе в комбатантську організацію ЗСА. Засновано ОкВУПА. Першим головою вибрано май. Петра Миколенка-Байду.

Активними членами станиці були: сот. д-р Модест Ріпецький з дружиною Марією, сот. Володимир Сорочак, інж. Іван Турчманович, сот. Святослав Левицький (старшина з великим військовим стажем, був в легіоні „Соловій”, дивізії „Галичина”, вийшов з оточення під Бродами, а на кінець служив в УПА), Степан Левкович, Марія Пискір, Володимир Карпа, Микола і Софія Тарабани, Степан Прочко, Ярослав Струтинський, Микола Чуйко, Іван Скиба.

Станиця була ініціатором вступу до загальної української ветеранської організації ОбВУА, а згодом для створення видавництва „Літопис УПА” (від 1973 до 1987 видано 14 томів).

Літом 1961 р. відбувся в Чикаго 3-й загальний З'їзд ОкВУПА.

З нагоди 40-ліття повстання УПА уряджено виставку матеріалів визвольної боротьби. В рамках того святкування Юрій Миськів та Андрій Дурбак від Пласту, разом зі Станицею виготовили документальний фото-монтаж „Між славою і смертю”, який можна уживати як телевізійний відео запис.

З кожнорічних збірок „Коляда для допомоги інвалідам та сиротам баяків УПА” зібрано біля 8,000 дол.

сот. інж. Ярослав Струтинський

Третій з'їзд Об'єднання Колишніх Вояків УПА в ЗСА 1961 р.

ВІДДІЛ ТОВАРИСТВА ВОЯКІВ УПА В ЧІКАГО

Відділ Товариства оснований в 1951 р. Від самих початків існування товариства його управа та члени ширили правду про УПА та займалися допомогою раненим, хворим, потребуючим воякам УПА, як також вдовам і сиротам тих, що впали у боротьбі. Товариство належить то Українського Міжкомбатантського Комітету, до якого входять п'ять комбатантських організацій. Головами товариства були: мгр. Михайло Федак, Іван Гарвас та найдовше інж. Степан Голяш.

Відділ завжди давав ініціативу для відзначень свята Покрови- Свята УПА та річниць смерти ген. Тараса Чупринки — Романа Шухевича, які святковано щоп'ять років. У 20-річчя УПА урочисто посвячено прапор Товариства Вояків УПА, і від того часу хорунжі та члени відділу беруть участь з прапором в молебнях та панахидах з нагоди свят 22 січня, Листопадового Чину, Карпатської України, 30 червня, річниця повстання УПА, смерті ген. Т. Чупринки та С. Бандери, бою під Крутами, Базарем, Бродами, тощо.

У 20-річчя смерті ген. Т. Чупринки, у святковому комітеті під керівництвом С. Голяша взяло участь 50 місцевих організацій та установ.

У 1982 р., у 40-річчя УПА, голова відділу мав доповіді в Чикаго, Денвері, Гартфорді, Клівленді, Детройті, Мільвокі. Того ж року 10 жовтня відділ взяв участь у посвяченні пам'ятника воїнам УПА в Клівленді. Святком провів С. Голяш. Переведена в Чикаго збірка на пам'ятник принесла 6247 дол. Голова відділу перевів також посвячення пам'ятника Слави УПА на оселі Київ в Оквіл, Онт., Канада, 22 травня 1988 р. Також 1982 р. відділ спонзорував фільм „Ніколи не забуду”, який був висвітлений в багатьох українських осередках.

Банкетом відзначено 45-річчя рейду, дохід з чого в сумі 1530 дол. передано на „Літопис УПА”. Відділ Товариства співпрацює від 1977 р. з видавництвом „Літопис УПА” у якому в редколегії працює І. Камінська, а С. Голяш є членом редколегії та головою фінансової комісії. Відділ є кольпортером улівських видань та „Літопису УПА”.

30 листопада 1986 р. з ініціативи відділу відзначено „Рік Українського Воїна”.

Кожного року відділ УПА відбував фестини, дохід з яких ішов на допомогу й видавничі цілі. Харитативні справи вели подружки О. Лебедович та І. Камінська. Також щороку відділ переводить збірку на Суспільну Службу Комбатанта у Філадельфії. Для прикладу, як працює відділ, дані за час від 1980 до 1983 р. вказують, що вислано 988 листів, дохід з коляди був 4982 дол., дохід з річних фестинів 3461 дол., а вислано допомог на суму 2773 дол.

Член відділу, пок. д-р Богдан Гук-Скала був головою Філателістичного Відділу при головній управі. Після нього цю функцію перебрав С. Голяш, який у Тисячоліття Хрещення України запроєктував значки, які оформив мистець Б. Беднарський.

До Відділу Вояків УПА в Чикаго належало 39 вояків, в тому жіноча ланка із 5 подруг.

Відійшли у вічність: Василь Лагодюк-Хміль, Василь Джура, мгр. Михайло Федак, Семен Заверуха, Василь Кухта, Іван Горайський, інж. Василь Мороз, Олена Лебедович, Михайло Повідайко, д-р Богдан Гук. Важко хворі: Антон Гриценко та Камінський Іван.

До управи відділу в 1988 р. входять: С. Голяш (голова), Володимир Блудний (заступник), Осип Левунь (секретар), Іван Горайський та С. Голяш (касєри), І. Гарвас (кольпортер), Роман Бігун (зв'язковий з громадськими організаціями), О. Левунь та Володимир Макарук (хорунжі). До контрольної комісії входять: Р. Бігун (голова), С. Гораленський та Орест Галан (члени).

Степан Голяш

Відділ Товариства УПА в 1982 р.

VETERANS OF FOREIGN WARS KOSOWITZ-EVANKOE POST 9420

The Kosowitz-Evankoe Post 9420 of the Veterans of Foreign Wars was organized after World War II and held its first meeting on May 11, 1947, with fifty four chapter members, of which fifty were parishioners of St. Nicholas Church. In World War II there were over 500 young men and women serving in the Army, Navy and Marine Corps who were parish members of St. Nicholas Church.

The practice with the majority of the VFW Posts organized after World War II ended was to give their post the name or names of deceased comrades. While every post is a living memorial to all those who lay down their lives for their country, it is the custom for a post to bear either one or two names.

Kosowitz-Evankoe Post honored two deceased comrades of World War II namely Sgt. Michael Kosowitz and F 1/c Steven Evankoe. Michael Kosowitz made the supreme sacrifice in the battlefields of Germany on Nov. 6, 1944; Steven Evankoe perished aboard the battleship USS Birmingham in Leyte Gulf in the Philippines on Oct. 24, 1944.

Veterans of Foreign Wars of the United States is one of the largest veteran groups in the United States. Their object is to develop camaraderie among its members, assist needy veterans, help veterans' widows and children, and organize memorial services for their deceased members. Veterans organizations, such as this post, are fraternal, historical and educational, and strive to true allegiance to the government of the United States and fidelity to its Constitution. Another goal is to foster true patriotism and to preserve and defend the United States from her enemies.

VFW Posts are not-for-profit organizations and any funds derived from money-raising functions are dispensed to help disabled veterans and their families. Each state of the United States maintains a cottage, housing orphans of our veterans, at Eaton Rapids, Michigan. Many posts have a ladies' Auxiliary, consisting of wives, mothers, sisters and daughters of veterans, who help to foster patriotism by sponsoring essay contests for high school students and poster contests for grade school children.

Kosowitz-Evankoe Post and its ladies' Auxiliary place American flags at the grave sites of deceased veterans, hold memorial services at the cemeteries, visit hospitalized veterans, and donate American flags to schools and churches. Annually on the last Thursday of May members sell poppies which are made by hospitalized veterans. These funds are used for charitable endeavors.

During the forty years since our inception we have had a memorial erected to the memory of our fallen comrades at St. Nicholas Cemetery, donated a resuscitator to the Chicago Fire Dept. and an incubator to Children's Memorial Hospital, sponsored bingo parties at veterans' hospitals, given Christmas parties, and passed out gifts to needy children.

Our current membership numbers 110 members, of which most are of Ukrainian descent, although some are of other ethnic backgrounds.

Walter J. Sawkiv, Commander

Michael J. Kosowitz

Steven Evankoe

МОЛОДЕЧІ ОРГАНІЗАЦІЇ

ОДУМ

6 серпня 1950 р. на зборах молоді, що не належала до жодної української молодечої організації, створено філію Об'єднання Демократичної Української Молоді в Чикаго. В 1960 р. ОДУМ, ДОБРУС, УРДП та їх прихильники і симпатисти купили двоповерховий будинок на Дивіжен вулиці, яким опікувалася корпорація „Свобода”. ОДУМ відразу активізував працю філії. Збільшилась кількість членів ОДУМ, Юного ОДУМ та мистецьких одиниць при філії. Кожного дня і вечора в будинку ОДУМ був рух та кипіла праця.

Першим головою філії був Олександр Луппо. Після нього філію очолювали в різні роки такі одумівці: Павло Коновал, Володимир Філь, Віктор Білоус, Олексій та Василь Коновали, Олексій Пошиваник, Микола Скиба, Іван Іващенко, Володимир Косогор, Віктор Войтихів, Микола Сідельник, Володимир і Наталя Коновали та Андрій Скиба.

Великих старань приклав пок. Данило Завертайло, щоб створити струнну оркестру, струнний ансамбль та Ансамбль Бандуристів ОДУМ. В 1963 р. струнною оркестрою керував Анатолій Степовий, в 1966 р. її перебрав Анатолій Луппо, а в 1971 р. В. Войтихів. Рівночасно з створенням оркестри, створено струнний квартет під керівництвом А. Луппа, який пізніше розрісся до струнного ансамблю. Ним почав керувати в 1971 р. В. Войтихів і керує до цього часу. Цей ансамбль видав дві платівки. Ще в 1959 р. було створено перший дівочий квартет яким керувала Олена Павелко, а пізніше А. Степовий. Він підбирав пісні, розписував їх на голоси та учив співати. Його працю пізніше продовжували Дмитро Грушецький, А. Луппо та Євгенія Косогор. Склад дівочого квартету мінявся з року в рік. Мінялася також кількість співаків з чотирьох осіб до семи. Ця група, як рівнож і інші мистецькі одиниці ОДУМ, виступали на різних з'їздах та зустрічах ОДУМ, бенкетах, радіопередачах, українських та американських, в університетах, на інтернаціональних виставках та інших громадсько-релігійних українських імпрезах. Також філія мала співочий ансамбль Юного ОДУМ, яким керували О. Павелко, А. Степовий, Оксана Лобачевська та Марія Коновал.

В кінці 1964 р. філія створила Ансамбль Бандуристів якого першим керівником був Григорій Китастих. Чикагський ансамбль дав поштовх і зацікавлення для створення ансамблів бандуристів майже у всіх філіях ОДУМ в США і Канаді. В кінці 1967 р. Гр. Китастих від'їхав щоб перебрати Капелю Бандуристів, а ансамбль перейняв А. Луппо, яким керував більше як десять років. Після нього працювала з ансамблем Євгенія Косогор. З 1980 р. продовжував працю з ансамблем юних бандуристів ОДУМ О. Пошиваник аж до 1987 р., а тепер групою бандуристів ОДУМ Чикаго керує його син Павло. В ансамблі бандуристів, окрім керівника, нових осіб учили грати на бандурі Іван Іващенко, О. Пошиваник, Юрій Діліндорф, Петро Черняк, Василь Деркач та Ляля Кочман.

Не завжди можна було приготувати великі групи бандуристів кудись на виступ, тому створено було групу кращих бандуристів, якою керували О. Пошиваник, І. Іващенко та останні сім років Василь Деркач. В 1963 р. був створений танцювальний гурток „Метелиця” який очолював Микола Осовський, а з 1969 р. його перебрав І. Іващенко і керував ним понад 15 років аж поки перебрала його Ала Поволотська. Цій танцювальній групі акомпанював струнний ансамбль, а останні роки на акордіоні О. Пошиваник сам або з сином Павлом. Починаючи з 1961 р. й до цього часу філія має десятихвилинні радіопередачі ОДУМ на програмі подружжя Самбірських раз у місяць. Дикторами є кожного разу інші одумівці, а тексти передач приготувляли О. Пошиваник, Юрій Коломиєць, Д. Грушецький, О. Коновал та інші.

З 1971 р. філія посилала кожного літа найменше по чотири особи на двотижневі курси виховників ОДУМ, що відбувалися на одумівських оселях „Київ” в штаті Нью Йорк та „Україна” в Канаді. Багато допомагає в праці ОДУМ жіночий відділ Товариства Одумівських Приятелів, яке більшість років очолювала Валентина Косогор.

В 1984 р. ОДУМ відкупив від Пласту їх дім, переробив в середині для своїх потреб та оновив його знадвору. За пройдени 38 років існування ОДУМ в Чикаго члени філії працювали не лише в себе в філії. Ряд членів роками були активними працівниками Головної Управи, Коша Старших Виховників та Центрального Комітету ОДУМ та багатьох українських громадських, політичних, фінансових та церковних організацій Чикаго.

Олексій Коновал

Струнний Ансамбль ОДУМ-у:

В. Мацкевич, М. Семітка, О. Сербу-Барабаш, В. Войтихів (керівник), Д. Попович, П. Осійчук

Ансамбль Бандуристів ОДУМ-у в 1970 р. Керівник: Анатолій Луппо

Юний Ансамбль Бандуристів у 1982 р. Керівник: Олексій Пошиваник

Провід Філії ОДУМ-у в 1974 р.
Сидять: Люба Петренко, Віра Коновал, Володимир Косогор, Катя Ковальчук, Євгенія Петренко. Стоять: Микола Сідельник, Василь Вестеровський, Олексій Коновал, Василь Коновал, Віктор Войтихів, Іван Деркач, Олексій Пошиваник

Тріо бандуристів ОДУМ-у в 1988 р.
Павло і Мотря Пошиваники,
Анатолій Островський

ОРГАНІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ «ПЛАСТ»

Пластову станицю засновано в Чикаго в 1949 р. Першим станичним був пл. сен. Юліан Каменецький. Спочатку сходини відбувалися в різних приміщеннях, а табори організовано на оселі "Самопоміч" в Равнд Лейку, для юнацтва в Мічиген, а згодом на фермі д-р Р. Смука в Індіані.

У 1955 р. створено Пластову Фундацію з пл. сен. Романом Крупкою у провіді. Старанням якої вдалося купити дім при Чикаго Авеню і його передано до вжитку пластової молоді 2 лютого 1956 р.

Другий більший дім куплено в 1967 р., коли станичним був пл. сен. Тарас Ліськевич, а теперішній пластовий дім, при 2124 Вест Чикаго Авеню придбано в 1982 р. і він був посвячений 21 листопада 1982 р. з участю Владики Іннокентія, ЧССВ, Начального Пластуна Юрія Старосольського та голови Крайової Пластової Старшини, пл. сен. Евстахій Гойдиш.

Станиця була власником великої таборової площі „Великий Луг” у степі Вісконсин, але не довелося на ній довго таборувати, всього лиш в 1958 і 1959 рр., бо в 1960 р. злинули в хвилях річки Вісконсин, під час табору, шість юнаків (Юрій Припхан, Роман Кутма, Олег Шеремета, Орест Нікорович, Орест Куриляк, та Ігор Левицький), пам'ять яких живе постійно в серцях пластових друзів. Після цієї трагедії молодь не таборувала на „Великому Лузі”, площу продано й аж в 1967 р. вдалося набути оселю „Беркут” у Вестфільд, Вісконсин. Цю площу продано в 1987 р. після двадцятилітнього користування нею.

Чикагська станиця нараховує в 1988 р. 335 членів (юнацтво, юнацтво, старше пластуство і сеньйорат). Рої новачок згуртовані у гізлі „Квіти з Верховини”, рої новачків у гізлі „Хлопці Зеленого Бору”. Донедавна існували два курені УПЮначок — 6-ий ім. Марка Вовчка і 36-ий ім. Олени Кисілевської, та два курені УПЮнаків — 7-ий ім. Івана Чмоли і 25-ий ім. Юліана Головінського. З огляду на спад членства в юнацтві, під сучасну пору діє тільки 6-ий курінь юначок і 7-ий курінь юнаків. Старше пластуство згуртоване в осередку праці УСП, а сеньйори в осередку праці УПС.

Станичними від 1949 р. були: Ю. Каменецький (5 років), Ю. Саварин (2), В. Помірко (4), Е. Войнаровська (2), Е. Бурачинський (1), Ю. Яримович (3), Т. Ліськевич (2), Д. Пілецький (2), М. Костко (1), І. Лесейко (3), Я. Ганкевич (1), Р. Завадович (3), І. Горчинська (5), Р. Смик (1), Л. Ткачук (1), Р. Марушка (2).

У 1982 р. відновлено працю Пластової Фундації під назвою "Ukrainian Youth Camping Organization", яка провадить господарський сектор станиці й піклується майном. Її очолювали: Юрій Кузич, Олег Караван і Ліда Ткачук.

Батьки були згуртовані у Пласт-Пріяті, діяльність якого припинилася, бо не було нікого, щоб згодився очолити працю. Під сучасну пору зв'язковою між батьками і пластовим проводом та виховниками є Марійка Кульчицька-Брентлі.

В 1988 р. Станична Старшина працює в такому складі: І. Горчинська — станична, Остап Кашуба — заступник, Ірена Савка — писар прот., Ліда Ткачук — писар коресп., Люба Климович — кошова, Роман Завадович — кошовий і голова виховного сектора, Юля Кашуба — реф. новацького вишколу, Тая Кузич — голова фінансового сектора, Гандзя Скуб'як — реф. пластових видань, Юрій Литвиншин — таборовий реф., Орест Городиський — реф. преси і хронікар, Іванна Городиська — бібліотекар, Тереса Курица — реф. спорту, Володимир Мінкович і Ярослав Ганкевич — вільні члени, Ігор Гриневич — осередковий УСП, Зенон Форович — осередковий УСП. Станична Рада: Роман Мицик, Андрій Дурбак, Любомир Климович, Іван Лесейко і Роман Марушка.

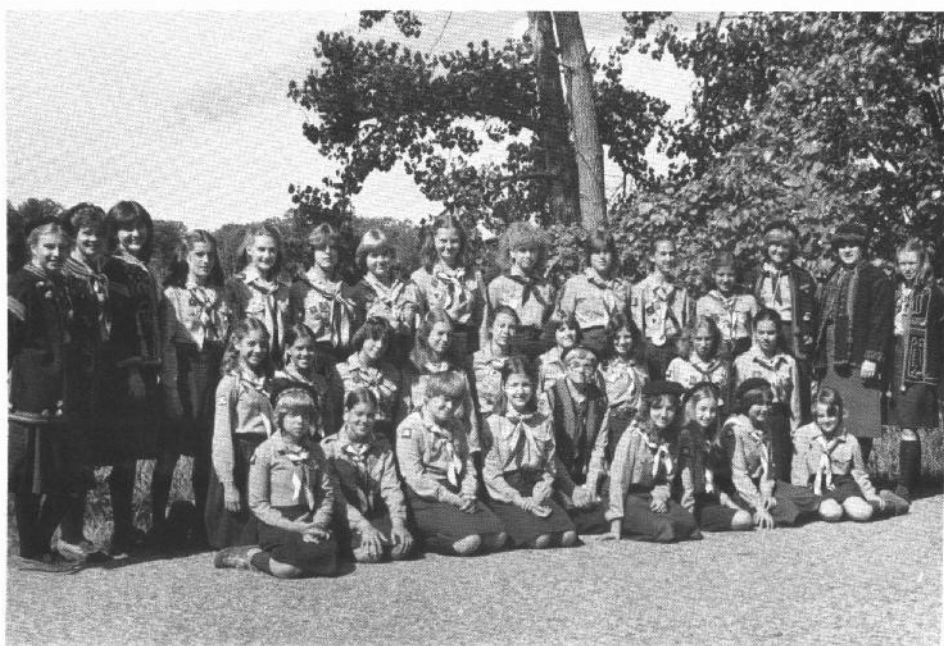
І.Г.

Посвячення таборової площі 1959 р. — пл. сен. Ю. Каменецький, пл. сен. Я. Рак, основоположник Пласту д-р О. Тисовський-Дрот, пл. сен. В. Помірко

Каплиця на пластовій оселі Беркут у Вісконсин

Табір новачок 1979 р.

СУМ ім. ПОЛК. І. БОГУНА – ЧІКАГО, СЕРЕДНІЙ ПВДЕНЬ

Ініціатором створення осередку був о. Порфірій Сивак, ЧСВВ, парох церкви Різдва Непорочної Діви Марії при 50-тій вул. і Полайна Аве. На заклик о. Сивака зголошувалися новоприбулі з Європи сумівці та батьки, що мали дітей у шкільному віці. Основуючі загальні збори відбулися 22 квітня 1951 р. Осередок тісно співпрацював й даліше співпрацює з іншими осередками метрополітального Чикаго, але правно підлягає краєвій управі Спільки Української Молоді в Нью Йорку.

Вже в травні 1954 р. відбулося урочисте посвячення осередкового прапору. Приріст членства, а особливо молоді, постійно збільшувався; рівночасно зростала konieczність поширення плану виховної і культурно-освітньої праці. Від 1951 р. до 1960 р., осередок користувався приміщеннями парафії, за що належить велике признання і подяка тодішньому пароху о. І. Ричкунові, ЧСВВ. В 1956 р. зорганізовано навчання народніх танків. Танцювальний гурток, що за час свого 24-річного існування нарахував від 14 до 56 дітей, мав кількох фахових інструкторів і виступив приблизно 120 разів на різних імпрезах, включно з чужинецькою публікою.

В 1957 р., за ініціативою Петра Хоми при осередку зорганізовано вісімклясову Школу Українознавства (суботно), що підлягала Шкільній Раді УККА. Адміністрацією школи займався батьківський комітет. Від 1957 р. до часу закриття школи, управителями були: проф. Юрій Сидорович, І. Ременюк, І. Малюк, Микола Оришук, І. Дяченко, Зарицька-Ременюк і Марія Кривачук-Дудич. Найвище число учнів було 86. Приблизно одна третя випусників 8-ої класи продовжувала навчання на вищих курсах Школи Українознавства Т-ва Українська Учительська Громада на півночі Чикаго.

При кінці 1957 р. зорганізовано хор Юнацтва СУМ, що по кількох місцях нарахував около 40 дітей. Диригентом хору від початку аж до своєї смерті був Омелян Плешкевич. Пізніше диригентами були: Йосафат Пачковський, Мирон Федорів. Хор проіснував до 1969 р.

Помимо доброї волі й виrozumіння о. пароха І. Ричкуна, осередкові прийшлося таки шукати за власним приміщенням. В листопаді 1958 р. на ширших сходинах членів осередку рішено придбати власний дім. Вибраний комітет купна дому очолив Теодор Чурма. В лютому 1959 р. закуплено старий кінотеатр при 1923 на 51 вул.-захід. Ремонт будинку переведено власними силами членів і деяких батьків юнацтва. Посвячення „нового” Дому відбулося 8 лютого 1960 р. Через наступних 20 років Дім СУМ був центром виховної, культурно-освітньої і суспільно-громадської праці для цілої громади середнього півдня Чикаго. Згадуючи про купно і ремонт Дому СУМ необхідно згадати члена осередку, загального контрактора Степана Забродського, що в критичний час дуже багато матеріально допоміг осередкові. В квітні 1960 р. оформлено юнацтво у відділ під назвою „Броди” ч. 16. Тодішній числовий стан юнацтва був 48 активних юначок, 16 активних юнаків. Такий стан залишився до кінця існування відділу Юнацтва. Виховна праця у Відділі проводилась систематично по роях, поділених на старше і молодше юнацтво. Юнацтво брало активну участь у літнім таборуванні, в злетах Юнацтва, здвигах СУМ, місцевих й загально-національних імпрезах, допомогових акціях, як теж у зовнішньо-політичних маніфестаціях.

В 1961 р. при осередку створився жіночий відділ, ціллю якого було: допомогова акція українцям по інших країнах, придбання фондів для осередку, та влаштування різних культурно-розвагових імпрез.

Струнний ансамбль юнацтва „Ліра” (мандоліни й гітари) зорганізовано в 1962 р. Першим учителем й диригентом був Іван Повалячик, по його відході диригентами були Григорій Китастих, а відтак аж до кінця існування ансамблю, С. Ключовський. „Ліра” перестала існувати в 1975 р. Найвище число членів було 28, найнижче – 8.

З ініціативи кількох активних членок із недіючого жіночого відділу в 1968 р. зорганізовано жіночий хор „Калина”, диригентом якого стала Слава Галан. Через наступних сім років хор „Калина” був цінною перлиною і гордістю осередку. В 1970 р. в домі СУМ відкрито філію Кредитової Кооперативи Самопоміч, в якій при кінці 1974 р. вклади ощадностей зросли до 260,000 дол. З причини продажі дому СУМ філія була закрыта в березні 1980 р.

Головами Осередку були: М. Михайлишин (1951-52), В. Качмарик (1953-54), В. Максим (1955), Е. Перхач (1956-58), Т. Чурма (1959-60), А. Козій (1961-63), Г. Порохонько (1964-65), М. Сало (1966), П. Ткачук (1967-68), М. Кривачук (1969), П. Ткачук (1970), Т. Чурма (1971), Стефа Яцишин (1972), І. Хомик (1973-84 р.). Від половини 1984 р. головою осередку є Петро Ткачук.

Мінялися голови і управи, але активність і праця розвивалася та з часом приплив юнацтва меншав, бо ще вчорашні юначки виходили заміж й переносились жити поза місцевою громадою. Етнічно-расовий тиск із східної частини міста примушував наших людей переноситись далі в західну частину міста, а то й в дальші підміські околиці. Внаслідок цієї ситуації зменшилася чи навіть зовсім припинилася діяльність багатьох організацій.

Немаючи жодних можливостей вдержатися в цій околиці міста, осередок був змушений в 1980 р. продати свою улюблену домівку, де через 20 років гуртувалась свідома своїх завдань громада, а зокрема молодь, частина якої залишилася в українським середовищі. Хоч Дім проданий, відділ Юнацтва розв'язано, однак осередок існує і під сучасну пору нарахує 19 членів сеньорів, що живуть з надією відновлення активності юнацтва вже із третього покоління.

Теодор Чурма

Юнацтво і управа Осередку в 1961 р.

Жіночий хор «Калина» з диригенткою Славою Галан

Струнний ансамбль юнацтва «Ліра»

СУМ ім. ДМИТРА ВІТОВСЬКОГО В ПАЛАТАЙН

В 1957 р. коли зорганізовано тут з допомогою осередку СУМ ім. М. Павлушкова в Чикаго, рій ім. Дмитра Мирона-Орлика, виховником якого став Микола Тихий. 9 листопада 1968 р. на основуючих загальних зборах в Палатайн постає самостійний Осередок СУМ ім. полк. Д. Вітовського. Першим діючим головою був Петро Гасюк. Придбання власного приміщення додає стимулу до поживавленої діяльності. Вона розгортається на різних відтинках: виховній по роях, самодіяльній і спортовій, фінансово-господарській та зовнішній. Багато юних сумівців протягом років одержували додаткове виховання на таборах на Оселі СУМ в Барабу, Висконсин. Виховними були також спільні виїзди на здвиги СУМ, включно зі Світовим Злетом СУМ, який відбувався біля Монтреалю під час Олімпійських Ігриш.

В 1970 рр. осередок мав духову оркестру, активною була ланка копаного м'яча „Сян”. В тій декаді осередок нараховував около 100 членів, а в слідуючий він дещо зменшився. Юнацтво часто виступає з деклямаціями на національних святах і на Шевченківських концертах, які влаштовує Школа Українознавства. Цінним спільним з відділом ООЧСУ здобутком є хор „Дніпро”, котрий в 1987 р. відзначував 10-ліття своєї діяльності.

Головами управ Осередку були: П. Гасюк (1968), Олекса Васків (1969, 1972), Михайло Яворський (1970), Аркадій Мороко (1971, 1974), Віктор Курпіта (1973), Ярослав Сидоренко (1975, 1984), інж. Мирон Добровольський (1976-77), д-р Олесь Стрільчук (1978-79), Ярослав Мандзій (1980-81), Федір Ступень (1982-83), інж. Роман Головка (1985-87).

Управа Осередку СУМ ім. Д. Вітовського в 1987 р.

Сидять: Г. Кекіш, інж. Р. Головка (голова), В. Добровольська.

2-ий ряд: Ф. Ступень, інж. М. Добровольський, А. Мороко, Р. Братків, Р. Вихрій, Я. Сидоренко

При Сумівській ланці та Організації Оборони Чотрьох Свобід України в Палатайн, Микола Тихий та Іван Феджар зорганізували в 1960 р. школу українознавства. Спочатку навчання відбувалося в різних приміщеннях та коли в 1963 р. збудовано в Палатайн церкву, наука дітей почала відбуватися в церковній залі. Директором і вчителем тоді була пані Погорецька, а опісля Семен Григорків. В 1969 р. Визвольний Фронт, ООЧСУ та СУМА закупили площу, на якій в скорому часі збудовано будинок. Туді перенесено школу українознавства. Число дітей в школі збільшилося. В 1975 р. було 84 дітей-учнів та 9 учителів. Директором від того часу є Марія Одарченко.

Школою опікується Батьківський Комітет, головою яка є Оля Стрільчук.

ОСЕРЕДОК СУМ ім. КРУТ ЧІКАГО – ПІВДЕНЬ

Осередок Спілки Української Молоді ім. Крут, заснований 12 березня 1950 р., спершу провадив свою працю в приміщеннях української католицької парафії св. Василя, а потім у приватному приміщенні. В 1957 р. разом із 24-им Відділом Організації Оборони Чотирьох Свобід України, з яким осередок тісно співпрацював, придбано будинок який став не тільки домівкою СУМ-ООЧСУ, але й центром національно-громадського життя на далекому півдні Чикаго.

При осередку почали творитися гуртки мистецької самодіяльності. Першим був заснований чоловічий хор під проводом Микити Семкова й Олекси Зради, а опісля мішаний хор „Верховина” під керівництвом М. Семкова. В 1958 р. зорганізовано жіночий хор „Чайка” під диригентурою Мирослави Галан (адміністраторка Розалія Окрух), який згодом видав платівку своїх пісень. З часом постав юнацький хор, який провадили Р. Окрух та Текля Жеребна.

В 1959 р. зорганізовано 22-ий Відділ Юнацтва СУМ „Конотоп” для дітей і молоді. При осередку засновано сумівський садочок, який вели Марія Поліщук і Туня Ватаманюк-Грод та 8-річну українознавчу школу, яку провадили Антін Гайдук, Юрій Сидорович, Наталія Лозинська та Франка Дахнівська. Головами виховної ради осередку були А. Гайдук, Р. Окрух та Григорій Дронь.

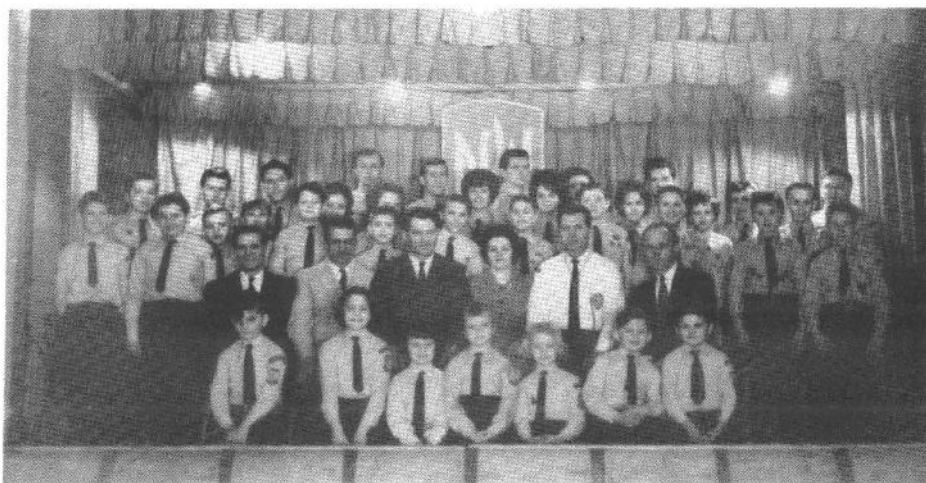
При осередку створився юнацький драматичний гурток, який був найбільш успішний, коли його режисерами були Ю. Сидорович та М. Галан. Танцювальний гурток заснував Михайло Єдліцький, а опісля його провадила Марійка Юзків та Іван Пилипчак. В спорті дружина копаного м'яча „Тигри”, під довголітнім керівництвом Олеся Куця у співпраці з інж. Михайлом Яворським та Мироном Мандзієм, зайняла провідне місце.

Національно-виховну діяльність осередку збагачували своїми доповідями різні визначні діячі, як також і члени осередку. Осередок брав активну участь у здвигах СУМ в Чикаго, Дітроїті, Клівленді, а юнацтво вишкоджувалося в літніх таборах на сумівській оселі.

В другій половині 1980 р. через відплив сумівських родин на периферії міста продано домівку СУМ-ООЧСУ, і від тоді в обмеженій формі праця ведеться у парафіяльній залі церкви св. Михайла.

Головами осередку були: Ілля Костелина (1950-51), Орест Галан (1952, 1960, 1969-70, 1975), Григорій Чомко (1953, 1962), Іван Фургаль (1954), Володимир Савчак (1955, 1957, 1959, 1967), Степан Мединський (1956), Микола Білецький (1958, 1961), Михайло Остап (1963-64, 1985-86), Григорій Дронь (1966, 1978-84), інж. Михайло Яворський (1967-68), інж. Йосип Бурдяк, мол. (1971-77), Степан Пилипчак (1987-88), Йосип Бурдяк, стар. (1989).

Григорій Дронь

22-ий Відділ Юнацтва «Конотоп» із своїм виховниками в 1962 р.

ОСЕРЕДОК СУМ ім. МИКОЛИ ПАВЛУШКОВА

Осередок Співки Української Молоді ім. М. Павлушкова заснований 2 жовтня 1949 р. невеликим гуртом сумівців, що в тому часі приїхали до ЗСА із переходових таборів Німеччини. Основуючі збори відбулися в домі УНСоюзу. Першу управу очолив інж. Лев Боднар.

Метою відновленого СУМ на еміграції було національне самовиховання української молоді, яке проявляється у двох аспектах. Першим є стисло виховна діяльність по ланках дружинників та по роях юнацтва у формі відбування регулярних сходин; другим — це діяльність в мистецьких самодіяльних гуртках, де молодь практично плекає українську культуру.

В 1950 р. Осередок винайняв домішку при 2135 Вест Чікаго Аве., а рік пізніше купив свій власний дво-поверховий дім при 2147 Вест Чікаго Аве. В 1955 р. відпродав цей дім Пластові, а набув великий три-поверховий дім на тій же вулиці під числом 2455-59. Новий будинок має велику аудиторію із бальконом (разом 560 місць), простору сцену, та багато приміщень на сходини. До 1988 р. дім СУМ був найбільшою будівельною спрудою в руках української громади в Чікаго та є одним із найактивніших центрів українського організованого життя. В ньому приміщуються Організації Українського Визвольного Фронту, 131-ий відділ УНС, певний час він там працює відділ „Провидіння” та відділ Української Народної Помочі. В ньому часто відбуваються загально-громадські імпрези.

По п'яти роках існування, праця Осередку була настільки динамічною, що в 1955 р. його відзначено переходовим прапором Головної Управи СУМ. Після того Осередок здобув це відзначення ще три рази підряд в наступних трьох роках.

В 1956 р. Осередок був господарем першого Здвигу СУМ — Захід на якому мав слово сенатор Е. Дирксон. В 1957 р. подібний здвиг відбувся в Детройті, на який Осередок їздив із своїм хором та танцювальною групою п'ятьма автобусами та приватними автами. Осередок також виїздив на здвиги на українську оселю в Елленвіл, Нью Йорк, останньо в 1987 р. з танцювальним ансамблем «Україна».

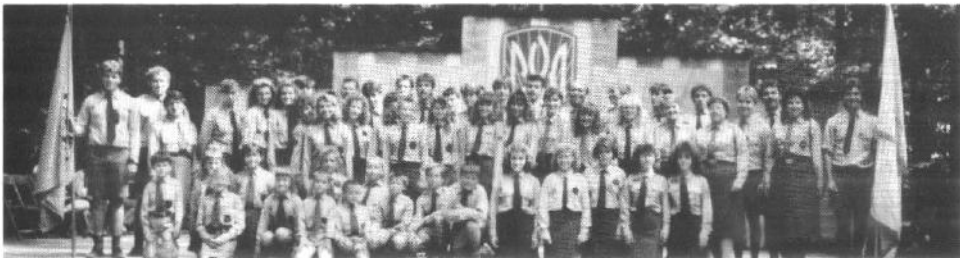
В 1961 р. Осередок закупив 142 акрову фарму в Барабу, Вісконсин і наступних кілька років увага та енергія сумівців і їх батьків були спрямовані на розбудову оселі. І так в 1965 р. закінчено будову домішки — будинку для таборування молодшого юнацтва. В 1967 р. закінчено будову великого розміром басейну. В тому ж році збудовано 10 кімнатний мотель, а в наступному появилася на оселі площа для відбиванки, тенісовий корт та була вирівняна площа для копаного м'яча. В 1970 рр. перебудовано стодолу, добудовано навкруги балькон, вложено вікна, а в середині перебудовано другий поверх на залу зайняття та забав. Перший поверх стодолу був перебудований на кухню та ідально вже після того, як оселя була куплена. Розбудова оселі продовжується — перебудовано хату та почато будову двох нових мотелів.

Осередок влаштовує такі щорічні імпрези: «Маланку» з презентцією дебютанток, Просфору, Свячене, День Сумівської Молоді, Зустріч св. Миколая, річний сумівський базар; організує табори, різні концерти самодіяльних мистецьких одиниць, спортові змагання; також бере участь у відмічванні Тижня Повнеолених Народів в Чікаго, Крутянської академії, Дня Солідарности з українськими політв'язнями, українських фестивалів тощо. З інших всегромадських імпрез, в яких Осередок був численно репрезентований, були: в 1963 р. відзначення 30-ої річниці голоду на Україні (із 750 сумівців в одностроях, 600 із Осередку), в 1968 р. приїзд Патріярха Йосифа до Чікаго (400 членів), в 1976 р. святкування 200-ліття Америки та 100-ліття поселення українців в Америці (участь хору Осередку у концерті у Вашингтоні).

Осередок видавав бюлетень „Сумівський Інформатор Чікага”, а з нагоди свого 10- і 20-ліття видав пропам'ятні книжки. Осередок також провадив регулярні 10-хвилинні радіопередачі в рамках інших українських передач. Сьогодні це робить доривочно на передачі Організації Українського Визвольного Фронту „Вечірна Трибуна”. В осередку є бібліотека та архів із великою колекцією трофеїв, здобутих під час різних змагань.

Головами Осередку були: Л. Боднар (1949), В. Децик (1950), М. Тропчук (1951), В. Левицький (1951, 1953), І. Касприк (1952), В. Кусик (1954), Д. Багрий (1955-56, 1959, 1968), М. Яремченко (1957-58), І. Павлик (1960, 1965, 1973, 1985), М. Лушак (1961-62), Л. Костелина (1963-64), М. Сорока (1966-67), П. Надзікевич (1969-70, 1975, 1978), Я. Куляс (1971, 1980-81, 1984), М. Куляс (1972, 1974, 1979), Ю. Верещак (1976-77), С. Остапчук (1982-83), С. Бабик (1986-87), Я. Верещак (1988).

Лука Костелина

Осередок СУМ ім. Павлушкова на Здвизі СУМ в Клівленді в 1988 р.

ВІДДІЛ ЮНАЦТВА СУМ «ОДЕСА» ПРИ ОСЕРЕДКУ ім. МИКОЛИ ПАВЛУШКОВА

Після дворічного існування Осередку Спілки Української Молоді в Чикаго зорганізовано 25 листопада 1951 р. Відділ Юнацтва СУМ число 2 „Одеса”. Відділ тоді начислав 23 члени, а його першим референтом був мгр Лука Костелина. В засаду виховання праці Юнацтва СУМ поставлено клич: „Бог і Україна”. Перші два роки (1951-52) велась організаційна праця. Організаційний поділ Юного СУМ виглядав так: молодше юнацтво у віці 6-12 рр. творило рої по 10-15 осіб. Три рої творили куш, три, або більше кушів творили станицю. Рої старшого юнацтва, 13-18 рр. творили курені, а ті лучились в кіш. Станиця і кіш творили Булаву Відділу Юнацтва СУМ.

Виховні зайняття відбувались по роях. Ними провадив виховник, а до помічі мав впорядника. Окремі сходи́ни відбували куші і станиця та курені й кіш. Кожного місяця відбувалися апелі Булави Юнацтва СУМ, на яких відзначувалося великі постаті України та важливіші події з історії України. Додаткове виховання сумівської молоді та плекання характерів проходило під час таборування.

В 1953 р. зорганізовано перший табір Ю СУМ на посілости д-р І. Смука в Накс, Інд. Команду становили Степан Голяш, Надія Голяш, Іван Павлик. Було тоді 12 таборовиків старшого юнацтва. Слідуючі роки мали вже сотні учасників.

Таборування молоді СУМ набрало ширших форм, коли закуплено 1961 р. простору оселю в Барабу, Вісконсин. Почавши від 1962 р., таборування відбувалося окремо для молодших і старших юначок та окремо для юнаків. Крім цього відбувались вишкільні табори, які підготовляли виховників і впорядників, як також були організовані поїздки по Європі.

Деякі команди таборів видавали свої одноднівки, в яких описано життя в таборі. Першу одноднівку видав табір юнаків „Зоряне Небо” 1963 р. Другу газетку видав табір юначок „Червона Калина” 1964 р. Третю одноднівку видав табір юначок „Гомін Волі” 1965 р. Стан юначок в таборі того року: 87, команда табору 18 осіб, технічна обслуга 23 особи, кухня 11 осіб. Разом 139 осіб зайнятих під час одного табору.

В таборуваннях брали участь Осередки СУМ з Чикаго (Павлушкова, Богуна, Крути) з Палатайн, з Мільвокі і з Мінеаполіс.

1962 р. юнацтво видало внутрішній журнал „Іскра”.

Почавши від 1956 р., юнацтво СУМ відбуває юнацькі іспити. Для прикладу, в 1964 р. 14 роїв * молодшого юнацтва здало іспити І, ІІ, і ІІІ ступеня в числі 213 юнаків і юначок.

1956 р. з ініціативи Реф. Юнацтва СУМ С. Голяша покликано при відділі Виховну Раду, в складі: проф. Д. Шумей, мгр У. Целевич, проф. Р. Завадович, д-р Н. Григорчук, проф. І. Михальцевич, інж. А. Кушинський, проф. П. Бабяк, інж. С. Голяш.

1956 р. покликано до життя Батьківський Комітет, як допоміжний чинник на полі праці та виховання сумівської молоді. Звичайно представник Батьківського Комітету брав участь підчас іспитів молодшого і старшого юнацтва.

Крім сталих виховних занять по роях, Юнацтво СУМ брало активну участь у мистецьких одиницях таких, як окремий хор „Ватра”, танцювальна група, Духова Оркестра та окрема юнацька оркестра зорганізована 21 квітня 1956 р. в числі 48 осіб, симфонічна оркестра, декляматорський гурток, вокальний ансамбль „Червона Рута”, шаховий та філіятелистичні гуртки.

Кожного року відбувалися окремі концерти – пописи сумівських мистецьких одиниць, у яких юнацтво СУМ домінувало своєю активністю.

Впарі із національним вихованням проходило й релігійне. При Осередку СУМ працювали капеляни з наших церков. Майже щорічні курси виховників включали рівнож релігійну тематику.

Юнацтво СУМ від самих початків по сьогодні бере участь у стійці біля Божого Гробу в обох наших церквах.

5 липня 1964 р. врочисто посвячено прапор Відділу Юного СУМ „Одеса” в присутності біля шести сотень сумівської молоді в одностроях та понад 1000 батьків і громадян.

У 1980-их рр. численність відділу почала слабнути через розпорошення українців по передмістях Чикаго, а то й поза стейт. Однак Відділ Юнацтва існує і діє далі. Відбуваються систематично сходи́ни роїв, працює Булава, відбуваються апелі, а сумівську молодь, головню юнацтво видно серед громади. Дуже активним став Танцювальний Ансамбль „Україна”, розвивається спорт та відбуваються щорічні таборування з помітним зростом учасників. До праці включається молодше покоління, яке перебирає керму в молоді руки.

Степан Голяш

СПОРТОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ

СПОРТОВІ КОМАНДИ СУМ «КРИЛА» ПРИ ОСЕРЕДКУ ім. МИКОЛИ ПАВЛУШКОВА

Спортова діяльність Осередку датується від 1949 р. Першою спортивною ланкою була відбиванкова дружина хлопців, однак праця в ній на початках була доривочна. Організованого змісту надав спортовій діяльності щойно в 1950 р. інж. Володимир Левицький, який впровадив регулярні та систематичні тренінги. В парі з цим почали творитися й інші спортові ланки: відбиванкова дружина дівчат, дружини столової ситківки хлопців та дівчат, а згодом дружини легкоатлетики. В той час також почала діяти дружина шахістів.

Перші змагання відбиванкових дружин хлопців та дівчат відбулися літом 1951 р. на Оселі в Равнд Лейк із дружинами місцевого Пласту, в яких обидві сумівські дружини вийшли переможцями. В 1952 р. відбиванкова дружина хлопців була на стільки заавансована, що їздила на 1-ий Здвиґ СУМ до Філядельфії, де зустрілася у відбиванкових змаганнях із сумівськими дружинами східних осередків.

На 1952 р. припадає створення першої дружини копаного м'яча під назвою СК СУМ „Крила”. Цю назву запозичено від сумівського журналу „Крила”, що його тоді видавала головна управа СУМ в Нью Йорку. Ця назва була прийнята всіма спортовими ланками Осередку і під нею почали виступати і до нині виступають усі дружини Осередку СУМ ім. Павлушкова.

Щоб поживити спортову діяльність, осінню 1953 р. Осередок винайняв в Гумбольд Парку спортову залю, де почали відбуватися регулярні тренінги. Також прийшло зацікавлення іншими ділянками спорту, а саме кошиківкою та плаванням.

На початку 1950-их рр. була створена спортова установа Союз Українсько-Американських Спортових Товариств - Північ (СУАСТ-П), яка почала організувати та спонзорувати зустрічі між дружинами українських спортових товариств та клубів. Від тоді дружини СК СУМ „Крила” почали брати участь у всіх турнірах, що їх організував СУАСТ-П. В 1955 р. була створена на американському континенті найвища українська спортова централь Укр. Спортова Централь Америки і Канади (УСЦАК), якої СК СУМ „Крила” стали членом-основником; Осередок делегував сумівців до управи та часто був в послугах своїм приміщенням. В 1960-их рр. спортові дружини „Крил” були зокрема активними на відтинку українського спорту. Вони зустрічаються у змаганнях із дружинами місцевого УАСТ-ва „Леви” та Пласту, як також із українськими спортовими дружинами по таких містах, як Мінеаполіс, Детройт, Клівленд, Філядельфія, Нью Йорк, Торонто, Канада і інші. В цих спортових зустрічах сумівці здобувають гарні висліди, часом перші місця.

В 1970-их рр. Осередок перебудував аудиторію Дому СУМ і, зберігаючи її естетичний вигляд, пристосував її на спортові тренінги. Тепер сумівці вправляють спорт в своїй власній спортовій залі, а це: відбиванку, кошиківку, копаний м'яч, а наймолодші вправляють на підлозі гокей.

В рамках усієї спортової праці Осередку, дружини копаного м'яча були найбільш популярні і тому, як колись так і сьогодні, їм присвячується найбільше уваги. Вони виграли першість СУАСТ-П в 1958 р. і в 1963 р. увійшли до Чикагської екстра класи „Мейджер Дивижин”, до якої знову входять в 1983 р. і там змагаються до 1986 р. Вони, однак, добровільно покидають Чикагську Національну Футбольну Лігу, яка „златинізувалася”, і переходять до Метрополітальної Футбольної Ліги, в якій домінують дружини зі змагунами європейського походження. З переходом до другої Ліги, „Крила” мусіли починати з низу. Однак вже в першому сезоні в закритій залі „Крила” здобувають чемпіонат і входять до вищої класи, а в літньому сезоні на великій площі вони зайняли друге місце, тільки на одну точку нижче від першуна.

Інші дружини копаного м'яча СК СУМ „Крила” теж мали гарні досягн. Згадаймо тут здобуття юньйорами мистецтва УСЦАК в Торонті в 1969 р. та здобуття першости в своїй лізі. Також і наймолодші-доріст здобували 1-ші місця в своїй лізі, і то кілька разів, останньо перше місце в 1986 р. в закритій залі. Доречі, „Крила” були першими в Чикаго, що зорганізували дружини доросту і так дали початок до створення Ліги Дружин Доросту в Чикаго.

Під кінець 1950-их рр. Осередок нараховував п'ять команд копаного м'яча: перша дружина, резерва, юньйори та дві дружини доросту. В той час всі ці дружини мали разом пересічно 90 змагань на рік. В 1985 р. існують чотири дружини копаного м'яча: перша дружина, друга дружина „Б”, сеньйори та дружина юньйорів.

Коли йде про інші ділянки спорту, то праця в них стала доривочною. Ті сумівці, що цікавляться кошиківкою, відбиванкою, плаванням та легкоатлетикою, вправляють ці роди спорту по американських школах і рідше зустрічаються в цих ділянках спорту із іншими українськими дружинами.

В цьому ювілейному році в рамках загальноукраїнських святкувань 1000-ліття нашого християнства, з ініціативи УСЦАК-у відбулася в кінці травня у Філядельфії загальноукраїнська Олімпіада, в якій взяла участь змагуни СК СУМ „Крила” у числі 40 осіб. Висліди сумівців були надзвичайно гарні, бо вони здобули 11 медалів індивідуальних competiцій: 3 золоті, 5 срібних та 3 бронзові, як також 3 дружинові медалі, всі три – срібні, а це: штафета дівчат (4x110), відбиванка хлопців та копаний м'яч.

На протязі 39 річного існування Осередку поодинокі змагуни та різні дружини СК СУМ „Крила” здобули в ділянці спортової діяльності велику кількість трофеїв-чаш, медаль, грамот, відзначень, прапорців тощо. Всі ці трофеї є сьогодні цінним здобутком і вони знаходяться на видному місці в одній з кімнат Дому СУМ.

Лука Костелина

Управа УАСТ «Леви» в 1965-66 рр.

Сидять зліва: Володимир Голойда, Зенон Дзядик, д-р Ілля Мула (*), Роман Б. Припхан зі сином Андрієм, проф. Іван Красник (*), проф. Теодор Урбан (*), Василь Бойко. Стоять зліва: Петро Головатий (*), Роман Дублянська (*), Зенон Косачевич, Петро Скальчук, Ярослав Баторфальви, Орест Шеремета (*), Роман Михалушко

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКЕ СПОРТОВЕ ТОВАРИСТВО «ЛЕВИ»

За ініціативою спортових діячів, дир. Г Масника, мгр. І. Красника та д-р В. Віршука відбулися 23 жовтня 1949 р. основуючі збори Спортивного Товариства «Січ». Першим головою став І. Красник, секр. – В. Віршук. В 1951 р. назву товариства із технічних причин змінено на «Леви». В скорому часі завдяки приїздові великої кількості молодих спортсменів із Європи, товариство розвинуло багатогранну спортову діяльність. Діяльними стали ланки копаного м'яча, відбиванки, лещатарства і гольфу.

Товариство брало участь у різних ділянках спорту в різних американських та українських змаганнях, добуваючи ряд перемог. Найбільш діяльною була ланка копаного м'яча зі своїми чотирьома дружинами (1-ша дружина, 2-га дружина, юнйори, доріст). Всі дружини змагались у національній футбольній лізі та в українських турнірах УСЦАК-Української Спортової Централі. Не уступали й інші ланки. Забрало б багато місця вираховувати всі їхні успіхи- перемоги. Про те свідчать численні трофеї-чаші, які прикрашають домівку.

Президентами УАСТ «Леви» були: І. Красник (1949-1951, 1953, 1962), інж. Ярослав Яримович (1952, 1954), Петро Грицай (1955, 1957, 1959), В. Віршук (1956), З. Косачевич (1958, 1966), З. Шведак (1961), Володимир Голойда (1963, 1967), мгр. Євген Дачишин (1964), Р. Припхан (1965, 1969, 1970, 1972), І. Печенюк (1968), В. Голойда і Карло Малий (1971), С. Винниченко (1973), А. Еліяшевський (1974, 1975), З. Форович (1976), Р. Загородний (1977, 1978), В. Воловчук (1979, 1980, 1981), І. Полюхович (1982-84, 1987), П. Стецько (1985, 1986).

Управа Товариства в 1988р.: І. Полюхович – през., П. Стецько – заст. през., д-р М. Панчишин – секр., І. Печенюк – адмін. будинку, Р. Припхан – касир і реф. преси, С. Стадник – госп., М. Мартинювич, А. Гординський, А. Яворський – члени. Контр. Ком.: М. Ольшанівський – гол., Ю. Юринець, І. Бабій – члени.

Р. Припхан

УАСТ «Леви» 1989 р.

ПРОФЕСІЙНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

ОБ'ЄДНАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ВЕТЕРИНАРНИХ ЛІКАРІВ (ОУВЛ)

Використовуючи велике скупчення українських ветеринарних лікарів, які опинилися по Другій світовій війні в Німеччині й Австрії, засновано в Мюнхені в 1946 р. з ініціативи проф. Івана Розгона і гурта колег, Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів на еміграції, нав'язуючи до традицій студентів Академії Ветеринарної Медицини у Львові „Ватра” і Ветеринарного Товариства у Києві.

З віздом колег і поселенням в різних країнах дальше ведення ОУВЛ передано колегам в ЗСА до Чикаго, де відбулися перші збори 30 квітня 1950 р. Раніше був зорганізований з ініціативи д-р Юрія Цегельського гурт ветеринарних лікарів у Філядельфії.

Першою ціллю було добитися визнання наших дипломів і праці за фахом. Завдяки нашим заходам, багато колег влаштувалося на федеральній або стейтській праці при провірці м'яса тварин і дробу, побoryованні заразливих недуг, в лябораторіях, а 65 колег відбули стейтські іспити і набули право виконувати приватну практику: 42 в ЗСА, 20 в Канаді і 3 в Австралії.

ОУВЛ очолювали: Роман Барановський, Володимир Помірко, Теодор Ткачук, Іван Бялоскурський, Євген Богачевський, Павло Сениця, Василь Петрина, Петро Гладкий, Богдан Ткачук, Іван Рудавський, Михайло Фединяк і Богдан Рудавський.

Для відзначення 10-ліття смерті вет. лікаря-поета Олександра Олеса-Кандиби видано збірку його вибраних поезій п.н. „Айстри” у 1954 р. і два випуски українсько-латинського словника ветеринарної медицини редакції І. Розгона. ОУВЛ видає журнал „Інформативний Листок”, якого досі появилосся 135 чисел. Його редагували на зміну Р. Барановський, М. Небелюк, І. Розгін, П. Остапчук (один рік в заступстві) і знову Р. Барановський. В 1981 р. з нагоди 30-ліття ОУВЛ видано 355 сторінковий альманах за редакцією Р. Барановського та інших членів редакційної колегії.

Ветеринари в ЗСА, головню в Канаді пожертвували значні суми на національні цілі, ЕУ, НТШ, УКУ, УВУ, Катедру Українознавства, видання регіональних збірників тощо.

Головна управа зорганізувала шість з'їздів: в 1955, 1960, 1963, (для відзначення 50-ліття „Ватри” зорганізовано спільно із відділом в Клівленді), 1965, 1971 і 1981 рр. Позатим, Головна Управа відбуває в Чикаго кожного року традиційну „Ялинку” і спільно із т-вом лікарів і інженерів балъ в сезоні з виступом деб'ютанток.

Почесними членами були: проф. Олександр Архімович, д-р Антін Базар, проф. Степан Гжицький, д-р Василь Королів-Старий, проф. Олександр Корсунський, проф. Сергій Крашеников, д-р Михайло Ловчий, проф. Іван Розгін, д-р Євген Суховєрський і проф. Павло Шумовський. З-поміж живих почесними членами є: о. проф. Іван М. Чинченко і д-р Р. Барановський.

ОУВЛ втратило 75 своїх членів. Стан тепер (1987 рік): 100 членів.

З'їзд ОУВЛ і відзначення 50-річчя «Ватри» в 1963 р.

СВІТОВА ФЕДЕРАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ЛІКАРСЬКИХ ТОВАРИСТВ

Завдяки дворічній підготовчій праці ініціативного комітету (д-р Р. Осінчук, д-р А. Хрептовський і д-р С. Ворох) засновано підчас 17 З'їзду Делегатів УЛТПА в Чикаго в травні 1977 р. Світову Федерацію Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ), що охопила організаційно всіх українських лікарів у діаспорі. Осідок СФУЛТ є в Чикаго.

До першої Управи СФУЛТ увійшли такі лікарі: Роман Осінчук, Ахіль Хрептовський — діловий віцепрезидент та чотири віцепрезиденти: Марта Полянська — Аргентина, Роман Припхан — Венеція, Василь Трухлий — Чикаго та Богдан Шехович — Австралія; Мирослав Коленський — генеральний секретар, Богдан Худьо — фінансовий секретар, Мирослав Харкевич — секретар преси та інформації, Роман Оришкевич — науковий секретар, Олег Волянський — секретар зовнішніх зв'язків та Степан Ворох — секретар внутрішніх зв'язків.

Метою СФУЛТ стало: а) об'єднати лікарів українського походження, що проживають у діаспорі та які є членами своїх крайових лікарських товариств, б) розгорнути професійну та наукову працю, організуючи медичні з'їзди (свої власні) та брати активну участь у медичних наукових з'їздах своїх країн, щоб таким чином підняти престиж українського лікаря і народу, в) видавати медичні публікації українських лікарів в українській та чужих мовах, які мають замітне значення в світовій медичній науці.

До СФУЛТ зразу приступило Українське Лікарське Товариство Північної Америки — УЛТПА (США і Канада), Українське Лікарське Товариство Австралії, УЛТ-во Зах. Німеччини та Лікарська Секція Українського Професійного Т-ва Аргентина, а потім і Українське Лікарське Товариство Австрії.

Діловий президент СФУЛТ, А. Хрептовський нав'язав широкі телефонічні й кореспонденційні зв'язки з українськими лікарськими товариствами в Німеччині, Австрії та Австралії, а також відбув кілька поїздок до Мюнхену (1975, 1977, 1980), до Австралії (1976, 1978, 1980, 1982), а в жовтні 1986 з численною (30 осіб) делегацією їздив на Шостий Науковий З'їзд УЛТ в Австралії.

У вересні 1984 р. відбувся Перший Науковий Конгрес СФУЛТ у Мюнхені з численною участю українських лікарів з чотирьох континентів і дванадцятьох держав. Під час цього наукового конгресу, Український Вільний Університет наділив визначного і заслуженого лікаря, д-ра Р. Осінчука, почесним докторатом.

В жовтні 1985 р. А. Хрептовський відбув поїздку до Відня на засновні збори УЛТ в Австрії, де вибрано на голову д-ра Олександра Жупника.

В червні 1987 р. СФУЛТ вислала привіт на Другий Конгрес Т-ва Українських Професіоналістів Аргентини.

1987 р. секретар громадських справ С. Ворох взяв активну участь у Статутівій Комісії СКВУ.

Під сучасну пору езекутива СФУЛТ діє у складі: д-р А. Хрептовський - президент, д-р М. Коленський - заст. голови, д-р П. Пундій - генеральний секретар, д-р М. Головатий - скарбник († 1988), д-р Л. Мостович — науковий секретар, д-р П. Джуль — пресовий секретар та д-р С. Ворох і д-р Волянський — секретарі внутрішніх і зовнішніх зв'язків. Разом з д-ром О. Жупником і Управою УЛТ Австрії та активний співучасті УЛТПА, УЛТА і УЛТ Західної Німеччини, підготовлено успішний Другий Науковий Конгрес СФУЛТ, що відбувся у Відні на початку липня 1988 р.

д-р Павло Пундій

Управа Світової Федерації Українських Лікарських Товариств
Сидять: М. Полянська, С. Ворох, Н. Борух, Р. Осінчук, А. Хрептовський
Стоять: Р. Оришкевич, Б. Шехович, М. Коленський, Р. Припхан

СЕКЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ФАРМАЦЕВТІВ ПРИ УКРАЇНСЬКОМУ ЛІКАРСЬКОМУ ТОВАРИСТВІ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ (УЛТПА)

Українські фармацевти почали організувати секцію українських фармацевтів при Українському Лікарському Товаристві Північної Америки. Відділ Ілліной, 26 червня 1962 р. Головою секції обрано д-ра Михайла Головатого, секретаркою мгр Галину Ривак-Пачовську і касієром мгр Ярослава Заплітного, та як члена мгр Тараса Букату. Статут-Правильник приготували М. Головатий і Т. Буката.

В липні 1962 р. управа секції стрінулася з д-р Іваном Дачишином, головою УЛТПА і членом управи УЛТПА д-р Юрієм Городиловським і обговорила справи, зв'язані з приступленням секції Українських Фармацевтів до УЛТПА, відділ Ілліной. Секція нараховувала 25 дипломованих фармацевтів. М. Головатий був назначений організаційним референтом при УЛТПА на Америку й Канаду.

Головною ціллю було видавати Український Лікарський Вісник і розсилати в українській мові по всьому світі, а головню на Україну для ознайомлення читачів з новими ліками, новою системою лікування. Влаштовувано різні з'їзди і реферати, які часто виголошували наші лікарі науковці, професори, винахідники медицини і фармації. Редакторами були: д-р Р. Осінчук, д-р Т. Лапичак, а тепер д-р П. Джуль і інші. Для допомоги була створена стипендійна фундація, а по літах замінено на видавничу фундацію „Лікарського Вісника”.

Звичайно річно платять вкладку коло 28 до 30 фармацевтів. Майже щороку прибувають нові молоді фармацевти, але бракує організаційної активності серед членства.

Довгий і різний час праці фармацевтів утруднює організаційну працю.

М. Головатий

Члени Секції Українських Фармацевтів

Від ліва: Павло Рижевський, Анна Бровар, Михайло Головатий, Квітослава Кульчицька, Оріся Городиловська, Галина Ривак-Пачовська, Ольга Головата, Таня Смик-Назаревич, Ярослав Заплітний, Лідія Головата-Возьня

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ ІНЖЕНЕРІВ АМЕРИКИ ВІДДІЛ У ЧІКАГО

Товариство Українських Інженерів Америки організовано в Нью Йорку в 1948 р. і там був осідок головної управи увесь час. Завданням товариства є обмінюватися досвідом, вивчати технічний розвиток в Україні та розвивати товариське життя. Відділ в Чикаго постав в 1950 р. Членами основниками були: Павло Турула, Володимир Левицький, Анатоль і Віктор Васінчуки, Михайло Орлин, Юрій Кекіш, Кость Ліневич, Я. Чернявський, Микола Чопівський, Олександр Когут та ін.

В 1960 рр. до товариства вступило багато молодих інженерів і відділ начислював 70 членів та був дуже діяльним. Відбувалися сходини з рефератами та вечірки з мистецькою програмою (на одній з них виступав славний бандурист Григорій Китастий). Величаве відзначення 30-ліття Товариства відбулося в Чикаго в готелі Палмер з численною участю членів головної управи, інших відділів та громадянства. В програмі була наукова конференція, виставка праць архітектів та патентів науковців, головно д-ра Михайла Головатого, а вечером бал. Головою відділу в той час був Петро Вихрій.

Товариство заохочувало членів до творення власних підприємств. В Чикаго члени Ігор Вислоцький та Іван Деркач є власниками фабрик. Андрій Струтинський має бюро геотехнічного обслідування, та між членами є ряд консультантів. Серед членів відділу є науковці з міжнародною славою — проф. д-р Володимир Мінкович (Іллінойський Університет) та д-р ветеринарії інж. Володимир Соколовський.

Почавши з 1968 р., три професійні товариства — лікарів, ветеринарів та інженерів уряджують традиційні річні бали з презентацією дебютанток. Дохід з балу призначається на культурні та харитативні цілі. За 20 років виплачено на ці цілі біля 40,000 дол.

інж. Ярослав Струтинський, голова

Сидять: Ю. Кекіш, Я. Чернявський, Я. Струтинський, Д. Ярошевич, М. Маркевич,
О. Хринівський. Стоять: Я. Керкош, Ю. Хіляк, І. Дяченко, Л. Мізь,
Р. Боднарук, А. Флюнт, А. Струтинський

ТОВАРИСТВО УКРАЇНСЬКИХ КУПЦІВ, ПРОМИСЛОВЦІВ І ПРОФЕСІОНАЛІСТІВ

З 1929 р. в Чикаго існувало „Товариство Українських Професіоналістів і Бізнесменів”, створене за ініціативою Теодора Чісмена, власника першої української молочної „Пюр Фарм Дейрі”. До товариства належали такі визначні українські підприємці і громадські діячі, як Лев Тягнибока і сини, Олександра Максимович і син, брати Петрові, Заплатинський, Сенчук, Петро Пуццло, а зокрема Іван Дужанський, який довгі роки також був головою Ліги Американців Українського Походження. Товариство занепало в час і зараз після Другої світової війни. Але новий приплив імigrantів, які почали створювати нові приватні та кооперативні підприємства з часом довів до створення нового товариства підприємців.

7 квітня 1974 р. відбулися основуючі загальні збори, які прийняли назву товариства, одобрили статут та вибрали управу до якої увійшли: голова – Микола Сенчишак, заступники – Богдан Старух, Ярослав Загородний, Іван Іванчук, Степан Борисевич, секретарі – Володимир Нечай, Ярослав Куляс, скарбник – Теодор Яцків, фінансовий секретар – Мирон Примак, господарський референт – Юрій Боечко, організаційний референт – Василь Дмитраш, пресовий референт – Василь Івашук. Контрольна Комісія: Роман Кобилецький, Микола Драганчук, Микола Гальчишак, Орест Бараник, Микола Денисюк. Товариський суд: адв. Роман Смух, адв. Борис Антонович, Василь Тимчина.

В серпні 1974 р. товариство почало спонсорувати радіопередачу на економічні й громадські теми, яку переводив д-р Михайло Біда. Незабаром Василь Івашук погодився вести півгодинну радіо-програму товариства оплачувану самим головою, М.Сенчишаком. Рівнож на перших засіданнях управи виникла думка видавати „Економічно-Громадський Вісник” (редакційна колегія: М. Біда, Р. Кобилецький і В. Нечай; адміністративно-пропагандивна комісія: В. Дмитраш, Я. Матвій, М. Примак, В. Огаренко, Я. Загородний і В. Сорочак), який з’явився осінню 1975 р.

Приблизно в тому ж самому часі була пропозиція від Видавничого Комітету Клубу Українських Професіоналістів і Підприємців з Торонто в справі спільного видання історії українського економічного приватного сектора інж. Володимира Несторовича п.з. „Українські Купці і Промисловці в Західній Україні, 1920-1945”. Перший примірник книжки був вручений авторові на Другому З’їзді Централі Союзу Українських Купців і Промисловців в 1977 р.

Другі загальні збори товариства відбулися 6 квітня 1975 р. Членство товариства збільшилося до 35 осіб. Одною із важливих справ в той час було придбання домівки.

16 січня 1978 р. відбулася перша зустріч при вечері, яка опісля стала щорічною подією, підприємців, промисловців та представників українських фінансових установ з ціллю дати фінансову підтримку для Інформаційного Бюро УККА у Вашингтоні. До цього часу пожертви на ту ціль принесли суму около 50,000 дол.

В 1978 р. головою товариства став інж. Іван Деркач. За його каденції товариство спонсорувало 8 жовтня 1978 р. великий концерт Української Опери з Нью Йорку і танцювальної групи „Таврія”. В наступних роках товариство допомагало влаштовувати концерти Капелі Бандуристів, як також доповіді інж. Юрія Нестерчука, керівника Українського Інформаційного Бюро у Вашингтоні, інж. Гузія, відомого бізнесмена із Мільвокі, а в 1980 р. ред. Я. Гайваса.

В 1981 р. відбулися чергові загальні збори, на яких головою вибрано адв. Богдана Олексюка. У 1980 рр. діяльність товариства почала підупадати. Її відновлено завдяки старшим членам, зокрема п. М. Сенчишака, якого вибрано на голову на загальних зборах 10 листопада 1987 р.

Р. Кобилецький

1-ий ряд сидять: В. Нечай, А. Самбірська, Р. Мищик, Ю. Куляс, Р. Кобилецький.
2-ий ряд: Т. Яцків, М. Чичула, В. Огаренко, М. Сенчишак — голова, Ю. Боечко, Я. Походай,
П. Олексюк. 3-ий ряд: В. Братків, Б. Олексюк, Б. Ватраль, Б. Антонович, А. Сокологорський,
П. Вігінний, І. Тельвак, І. Деркач

УКРАЇНСЬКЕ ЛІКАРСЬКЕ ТОВАРИСТВО В ЧІКАГО

Початки української лікарської організації в ЗСА сягають до 1933 року, коли то з ініціативи д-ра Григорія Скегара засновано Українське Професійне Товариство (УПТ), до якого ввійшли також лікарі та яке zorganizувало два конгреси в Чикаго (1934 і 1935) та видало свій 112 сторінковий довідник „Українські Професіоналісти в Америці і Канаді”.

По Другій світовій війні з напливом лікарів-емігрантів навесні 1951 р., з ініціативи д-ра Романа Гаванського та 12 лікарів, засновано „Українське Лікарське Товариство” в Чикаго з тимчасовою управою як секцією Т-ва „Самопоміч”.

На перших сходинах УЛТ 20 жовтня 1951 р., вибрано постійну Управу УЛТ у проводі з д-ром Василем Стефураком і постановлено відбувати постійні лікарські сходи́ни з науково-медичними доповідями і товари́ськими вечі́рками з родинами.

В першому році існування УЛТ число членів зросло з 18 до 31, а на загальних зборах, 21 червня 1952 р. переобрано знову на голову В. Стефурака з ширшою Управою і постановлено стати філією Українського Лікарського Товариства в Америці (УЛТА) в Нью Йорку та співпрацювати у видаванні „Лікарського Вісника”.

Більший приплив наших лікарів до Чикаго припадає на 1950-53 рр., бо стейт Ілліной був одним з перших стейтів США, що почав шанувати європейські лікарські дипломи.

Пізнішими головами УЛТ в Чикаго були: д-р Іван Козій (1953) і д-р Петро Моцок (1954), які збільшили і оживили діяльність УЛТ та перевели першу успішну збірку на фонд Енциклопедії Українознавства. В роках 1955-58 головою УЛТ став д-р Мирослав Сіменович. За його каденції продовжувано збірку на фонд Енциклопедії Українознавства, а також на „Допомоговий Фонд”, на Український Музей, Пласт, спортове т-во „Леви” та інші добродійні цілі. 1956 р. чикагські лікарі взяли активну участь у першому науковому з’їзді УЛТА в Клівленді. Вибрано також „Комітет Пань”, який займався товари́ськими вечі́рками та харитативними справами.

В червні 1957 р. д-р Ахіль Хрептовський був делегатом на З’їзд Делегатів УЛТП в Нью Йорку, а в жовтні того року zorganizовано лікарський бенкет і бал в La Salle готелі з чистим прибутком на потреби Укр. Мед. Харитативної Служби у Мюнхені.

Найбільшим досягненням цього першого періоду діяльності УЛТ в Чикаго було zorganizування 1958 р. Другого Наукового З’їзду УЛТА в Чикаго та видання Лікарського Альманаху за редакцією д-ра Т. Лапичака. Тоді членство УЛТ в Чикаго зросло до 112 осіб.

У другому періоді діяльності Українського Лікарського Товариства Північної Америки (УЛТ-ПА) в Чикаго (1960-1966) головами товариства були: д-р Тома Воробець (1960), д-р Роман Крупка (1961), д-р Іван Дачишин (1962), д-р Пантелеймон Грицяляк (1963), д-р Ахіль Хрептовський (1964) та д-р Василь Трухлий (1965-66). Вони продовжували і поширювали діяльність товариства. За їхньої каденції відбулося кільканадцять ширших сходин з науковими доповідями та взято активну участь в дальших наукових з’їздах. Створено секцію фармацевтів, а комітет дружин лікарів улаштував виставку картин О. Новаківського та І. Труша. Д-р Семен Кочій перебрав адміністрацію Лікарського Вісника, а в квітні 1965 р. zorganizовано День Українського Лікаря в честь д-ра М. Сіменовича, фундатора Українського музею в Чикаго. Також zorganizовано лікарську оркестру під проводом д-ра Володимира Кассарабі і соліста д-ра Івана Рудавського.

З ініціативи д-ра П. Пундія zorganizовано студентську „Медичну Громаду”, яка проіснувала довший час і брала участь у студентському і лікарському житті.

Крім того, УЛТ в Чикаго організувало успішні річні лікарські бенкети і бали з виступами дебютанток, а чистий прибуток призначувано на УМХС, або на інші добродійні цілі. В травні 1966 р. Відділ УЛТПА в Чикаго zorganizував Шостий Науковий Лікарський З’їзд.

У третьому періоді УЛТПА Відділу Ілліной (1968-1977), головами товариства були: д-р Ігор Цимбалістий (1968-69), д-р Віктор Сайкевич (1970-71), д-р Василь Марчук (1972-73), д-р Григорій Шербанюк (1974-75) та д-р Анатоль Литваківський (1976-77). За їхньої каденції відбуто ряд ширших сходин з науковими доповідями, а крім того, члени брали активну участь у річних професійно-наукових з’їздах, в тому і в ювілейному з’їзді в 25-ліття УЛТПА 1975 р. в Нью Йорку, де вибрано на голову д-ра Ахіля Хрептовського, а осідок головної управи перенесено до Чикаго. 3 листопада 1973 р., відбулися також святочні сходи́ни в 25-ліття УЛТ в Чикаго. Зібрано 40,000 дол. на Українську Катедру при Гарвардському університеті, Енциклопедію Українознавства, Український Вільний Університет в Мюнхені та на Український Музей в Чикаго. В травні 1977 р. Відділ УЛТПА в Чикаго був господарем наукового з’їзду делегатів, на якому вибрано нову Головну Управу УЛТПА під проводом д-ра Василя Трухлого.

У черввертому періоді УЛТПА відділу Ілліной за 1978-87 р., головами товариства були: д-р Роман Оришкевич (1978-79), д-р Петро Харук (1980-81), д-р Юрій Грицяляк (1982-83), д-р Юрій Процик (1984-85) та д-р Борис Верн (1986-87) та Марія Грицяляк (1987-), які продовжували діяльність Відділу та були господарями Наукового з’їзду УЛТПА 1979 р., Наукового з’їзду делегатів 1981 р., а потім в 1983 і 1987 рр.

Кінчаючи цей короткий нарис, треба згадати, що українські лікарі брали і беруть активну участь у суспільно-громадському і церковному житті нашої громади та щедро жервують на громадські, наукові й церковні цілі.

д-р Павло Пундій

УЛТПА Відділ Ілліної кінцем 1960-их років.

1-ий ряд сидять: І. Козій, Т. Воробець, Ю. Сидор, В. Стефурак, С. Кочій. 2-ий ряд: П. Пуздій, Р. Ковальський, О. Яхторович, Р. Смик, В. Трухлий, П. Грицеляк, М. Головатий. 3-ій ряд: Е. Бурачинський, П. Харук, Р. Оришкевич, А. Литваківський, М. Колєнський, А. Горчинський

Голови управ УЛТПА Відділ Ілліної.

Сидять: П. Грицеляк (1963), В. Стефурак (1951-52), Р. Гаванський (1951), Т. Воробець (1960), І. Козій (1953), П. Моцок (1954). Стоять: І. Дачишин (1962), А. Хрептовський (1964), В. Трухлий (1965-67), І. Цимбалістий (1968-69), В. Марчук (1972-73), Г. Щербалок (1974-75)

ГОЛОВНА УПРАВА УЛТПА В ЧІКАГО

Під час лікарського з'їзду в травні 1975 р. в Нью Йорку відбулися величаві святкування 25-ліття Українського Лікарського Товариства Північної Америки (УЛТПА) та вибір головної управи УЛТПА.

На голову обрано д-ра Ахіля Хрептовського з 20-ти членною управою, та осідок головної управи перенесено з Нью Йорку до Чікаго. З тієї дати починається другий період діяльності УЛТПА.

Дальшими головами з дворічною каденцією були: д-р Василь Трухлий (1977-79), д-р Мирослав Харкевич (1979-81), д-р Петро Моцок (1981-83), д-р Мирослав Колєнський (1983-85), д-р Юрій Грицяк (1985-87), та д-р Василь Марчук від червня 1987 р.

Головна управа продовжувала діяльність попередніх управ у Нью Йорку, але поробила також деякі покращання, як наприклад: збільшення фінансової бази товариства і заангажування платного директора канцелярії УЛТПА (Л. Чайковський, Гандзя Маршал, Д. Грушецький). За старанням д-р Моцока запроваджено центральну компютерну систему, що дало можливість зібрати найбільший відсоток вкладок.

Під час наукового з'їзду УЛТПА в Чікаго 1977 р., на внесок д-ра А. Хрептовського і д-ра М. Колєнського прийнято й ухвалено створення незалежного „Фонду Лікарського Вісника”, який завдяки жертвенності тисячників та окремих відділів зріс до \$275,000.00. А. Хрептовський був у частому контакті з управами відділів УЛТПА, а головна управа УЛТПА за його каденції відбула конференцію з головною управою Об'єднання Українських Ветеринарних Лікарів і Товариства Інженерів, на якій узгоднено спільну позитивну поставу й активність у громадському житті.

Науковий референт, д-р Василь Трухлий, зорганізував з відділами-господарями два наукові з'їзди УЛТПА: в Клівленді 1976 р. та в Чікаго 1977 р. Під час каденції В. Трухлого, П. Моцок як його заступник через перших кілька місяців вистарався у федеральному уряді неприбутковий статус для УЛТПА, а на поштовому уряді зниження поштової оплати для висилки „Лікарських Вісників”. За каденції В. Трухлого Наукова Комісія (д-р І. Воевідка, д-р А. Левицький та д-р Ю. Процик) зорганізувала з'їзд у Вінніпегу в липні 1978 р. та в Чікаго в червні 1979 р. Крім того, за старанням д-ра М. Харкевича, відбулася наукова конференція на „Союзівці” у вересні 1977 р. А завдяки відділові Метрополітального Нью Йорку проведено науково-вакаційний з'їзд на Бермудах навесні 1979 року.

За каденції М. Харкевича зорганізовано разом з Іллінойським відділом зустріч з українськими дисидентами — подружжям Караванських, а також вдалий виступ маестра Едварда Козака, що приніс \$3,200.00 на фонд „Лікарського Вісника”. Наукова комісія працювала під проводом д-ра Андрія Левицького та підготувала 5 з'їздів.

За каденції П. Моцока (1981-83), видано повний адресар всіх відділів і членів УЛТПА, а Наукова комісія була під проводом д-ра Ігоря Воевідки. Відбулось 4 наукові з'їзди. Завдяки мудрій господарчі д-ра Хрептовського фонд „Лікарського Вісника” зріс на 140,000 дол.

М. Колєнський продовжував діяльність головної управи та відбув три поїздки до відділів (Торонто, Детройт, Філадельфія). За його каденції зорганізовано два річні наукові з'їзди та дві вакаційно-наукові конференції, а також дві наукові конференції на „Союзівці”. Науковий референт А. Левицький вистарався для УЛТПА призначення статусу „першої категорії наукових кредитів” для учасників наукових з'їздів УЛТПА.

В 1984 р. відбувся Перший науковий конгрес Світової Федерації Українських Лікарських Товариств (СФУЛТ) при співпраці Наукової комісії УЛТПА, а організацією займалися члени Українського Лікарського Товариства Зах. Німеччини в Мюнхені.

Двадцять Перший З'їзд Делегатів УЛТПА у Вашингтоні 1985 року вибрав нову головну управу під проводом молодого лікаря Ю. Грицяка. За його каденції (1985-87) зорганізовано науковий з'їзд у Філадельфії 1986 р., де порушено справу Чорнобильської катастрофи та легально-медичну справу Мирослава Медведя. В жовтні 1986 р., при співпраці Світової Федерації Українських Лікарських Товариств відсвятковано 10-ліття заснування Українського Лікарського Товариства Австралії в Сіднею з численною участю наших лікарів з Америки і Канади. Крім того, зорганізовано вакаційно-науковий з'їзд на Союзівці та на островах Джамайка. Вкінці Ю. Грицяк разом із науковою комісією під проводом д-ра А. Кецали та іллінойським Відділом, зорганізував 27-му наукову конференцію та 22-ий З'їзд Делегатів у Чікаго в травні 1987 р., на якому вибрано нову Головну Управу у УЛТПА на чолі з В. Марчуком.

В. Марчук заангажував нового директора канцелярії Дмитра Грушецького, написав обіжник та скликав кілька засідань управи для обговорення поточних справ, а головню підготовки до Світового Конгресу Українських Лікарів у Відні 1988 р.

Найважливішою справою УЛТПА є видавання „Лікарського Вісника”, єдиного україномовного медично-професійного журналу на весь світ, бо на „суверенній” Україні вже всі медичні журнали перейшли на російську мову. Головним і невтомним редактором «Л.В.» є д-р Павло Джуль, який за останніх 20 років зредагував і видав 70 чисел «Лікарського Вісника», понад 5,000 сторінок друку.

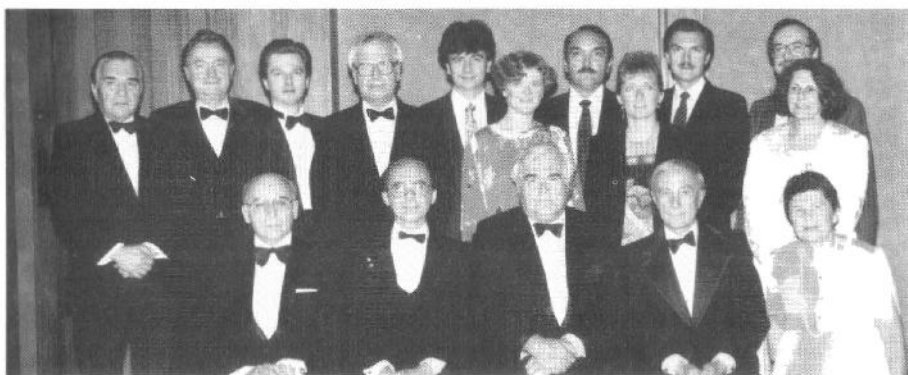
Другим важливим досягненням Головної Управи УЛТПА було зорганізування Архіву-Бібліотеки УЛТПА ім. проф. В. Плюща. Цим займався д-р Павло Пундій. Від А. Лапичакової одержано частину бібліотеки покійного д-ра Томи Лапичака, а П. Джуль прислав українські радянські медичні книжки і журнали в 90-тих томах-річниках. Щедрі донації від інших лікарів (Марія Фішер-Слиж,

М. Панчишин, Р. Смик, Е. Стецьків, П. Мошок, Ю. Чопівський та інші) збільшили бібліотеку. Із надісланих книжок і журналів від ветеринарних лікарів (П. Сениця, М. Тимняк, Б. Ткачук та інші) організовано збірку з ветеринарної медицини. Трудолюбивий бібліотекар, д-р Мар'ян Панчишин займався упорядкуванням книжок і журналів та виготовленням індексних карток і показників. Під сучасну пору архів-бібліотека УЛТПА нараховує понад 2,000 українських медичних книжок і журналів. Архівар П. Пундій, займався копіюванням і мікрофільмуванням рідкісних старих видань і перевидав офсетом два львівські видання „25-ліття УЛТ і Медичної Громади” з 1935 р. та „Український Шпиталь Народної Лічниці” з 1938 р. А від 1980 р. почав видавати річні архівні збірники. Тепер опрацьовує „Біо-бібліографічний довідник про Українських Лікарів Західної України і Діаспори”. У 1988 р. видано „Матеріали до історії української медицини”, т.ІІ.

Незаступний референт зовнішніх зв'язків, д-р Степан Ворох репрезентував УЛТПА на СКВУ та на Конференції Професійних Товариств, а д-р Олег Волянський у Політичній Раді УККА. Д-р Семен Кочій, а потім д-р А. Горчинський, д-р С. Павлинський, д-р Р. Дашкевич — сповняли успішно функції адміністраторів Лікарського Вісника. Д-р П. Грицеляк, а потім д-р Д. Григорчук займалися стипендійним фондом до часу самоліквідації. Д-ри Таїса і Андрій Броварі займалися лікарським доростом, і за їхньої каденції вписалося понад 120 нових лікарів в члени УЛТПА. Референтами преси були: Пилип Демус, М. Харкевич, М. Іваніцький і Марія Грицеляк. Скарбниками: Й. Шандра, М. Головатий, А. Пундій і Б. Іванець. Фондом Лікарського Вісника, що зріс до \$270,000.00, займалися: А. Хрептовський, П. Мошок і А. Бровар. Секретарі Головної Управи: М. Коленський, Р. Дашкевич, Р. Козицький. Д-р С. Ворох та д-р П. Демус займалися фондом „Гарвардського проекту”.

Шостий науковий З'їзд УЛТПА в Чикаго, 1966 – Бенкет

Головна управа УЛТПА на 1987-89 рр.

Сидять: П. Пундій, Ю. Грицеляк, А. Хрептовський (голова СФУЛТ), В. Марчук (голова УЛТПА), М. Фішер-Слиж. Стоять: М. Коленський, С. Ворох, Ю. Ріпецький, П. Джуль (редактор Лікарського Вісника), А. Бровар, Т. Шеремета-Бровар, Т. Трушевич, М. Грицеляк, Р. Козицький, Ю. Процик, М. Клодницька-Процик

ЕКОНОМІЧНІ Й ФІНАНСОВІ ОРГАНІЗАЦІЇ Й УСТАНОВИ

1-ий УКРАЇНСЬКИЙ ФЕДЕРАЛЬНИЙ ШАДНИЧИЙ БАНК «ПЕВНІСТЬ» В ЧІКАГО

Гурт ідейних людей із організації Українського Визвольного Фронту й два громадяни на чолі з д-р Юліаном Кулясом вирішили на зборах 28 лютого 1964 р. скласти закладовий капітал в сумі 300,000 дол. для оснування шадниці, а тепер банку. На згаданих зборах обрано дирекцію до якої увійшли: Ю. Куляс, Роман М. Кобилецький, Юліян Кавка, Петро Гуцал, Василь Голод і Михайло Марчук.

За один рік існування шадниці, а опісля від січня 1984 р. банку бачимо постійний фінансовий зріст й господарську розбудову. Зі збільшенням членства і фінансових операцій виринула потреба придбати нове приміщення. Для цього закуплено сусідній дім з наріжною площею при Норт Вестерн і Вест Валтон вулицях і вже в листопаді 1966 р. відбулося посвячення і врочисте відкриття нового, модерного приміщення, пристосованого до потреб фінансової установи.

Великим громадським позитивом треба вважати теж саме уділювання нашою шадницею гіпотечних позик на купно або на праву будинків в нашій околиці, що наглядно переконувало наших людей залишатися на своїх місцях і боронити свій стан посідання та уділення федерального забезпечення всіх депозитових конт.

У сімдесятих роках дирекція закупила декілька старих сусідніх будинків і на звільненій площі поширено приміщення і площу для постояв авт. Для забезпечення установи перед рабунковими нападами заведено алармову систему і поставлено огорожу з пластикового відпорного на кулі матеріалу, яка охороняє і забезпечує безпосередньо самих працівників при віконцях перед можливими нападами.

Змодернізовано обслугову членів і ціле банкове діловодство заінсталюванням компютерської системи, що великою мірою причинилося до скорого й безпомилкового виконання банкових чинностей.

31 травня 1974 р. шадниця досягнула капіталу \$17,833,170 дол. а її резервний фонд виносив \$733,715 дол. Президент адв. Ю. Куляс у фінансовому звіті за 1984 р. писав: „Цей ювілейний рік нашого 20-ти річчя був роком великих змін”. В січні 1984 р. наша установа формально прийняла назву: 1-ий Український Федеральний Шадничий Банк «Певність». З новим чартером заіснували нові можливості інвестицій не лише в моргеджах на резиденційні доми, але теж і комерційні та індустріяльні позики у всіх стейтах ЗСА. Білянсова сума зросла з днем 31 травня 1984 р. до \$91,173,302 дол., а резерви до суми \$4,845,879 дол.

Для вигоди й кращої фінансової обслуги своїх членів і громадян в Палатайн і в сусідньому Ролінг Медовс дирекція рішила відкрити свої філії. 17 листопада 1977 р. відбулося відкриття філії в Ролінг Медовс.

Також створено обезпечену установу – корпорацію під назвою „Вестерн Секюріті Сервіс Корпорейшен”. Нею завідує окрема дирекція вибрана щороку.

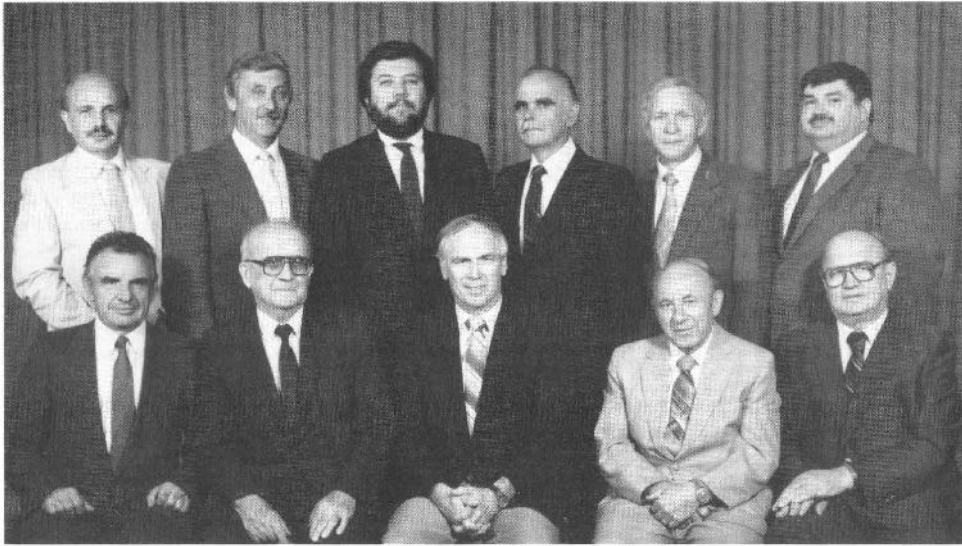
5 травня 1985 р. відбулося відкриття і посвячення будинку, недалеко теперішнього банкового приміщення, де можна полагоджувати банкові справи, під'їжджаючи до віконця автотом. Теж заінстальовано електронічну машину, яка входить в систему т.зв. „Кеш Стейшен”, де за допомогою банкової картки можна вибирати або вкладати на своє Konto гроші в кожному місці, де такі машини знаходяться.

На відтинку громадської праці банк має поважні досягн. Понад один мільйон доларів із одної лише фінансової установи ввійшло в український національний організм. Банк не лише жертвував великі суми на громадські потреби, але й сам організував і спонзорував більші мистецькі імпрези. В 10-річчя свого існування банк організував і спонзорував великий концерт-бенефіс прибулої з України солістки та прімадонни Київського Театру і Опері — Ганни Колесник. Концерт відбувся 10 лютого 1974 р. в найбільшій концертній залі „Оркестра Гол” і був визнаний як велика мистецька і культурна подія. У своє 20-річчя банк приготував, зорганізував і фінансував найбільшу, яка коли-небудь в українському Чикаго відбулася, імпрезу, запрошуючи Український Оперний Хор Канади, що складається із сто співаків, який дав 20 травня 1984 р. в „Сивік Опера Гавс” великий симфонічний концерт української музики, в програмі якого були: Увертюра до опери „Тарас Бульба” М. Лисенка, „Слов'янський Концерт” Б. Лятошинського і кантата-симфонія „Кавказ” С. Людкевича при співучасті місцевої американської симфонічної оркестри, запрошеного відомого віртуоза піаніста Романа Рудницького та диригента Володимира Колесника, колишнього мистецького керівника і диригента Київської Опері. Ввесь прибуток в сумі 32 тисяч дол. був призначений на допомогу цілоденній українській школі.

В серпні 1987 р. на покриття коштів зв'язаних із Міжнародним Трибуналом розгляду голоду в Україні, банк „Певність” пожертвував 20 тисяч дол. на цю важливу річ.

Майже всі місцеві та загально-крайові установи і суспільно-культурні заходи користуються допомогою «Певности».

Р.К.

Дирекція банку «Півність» 1987 р.
Сидять: М. Лушак, Р. Кобилецький, Ю. Куляс — президент Банку, Л. Боднар, Я. Загородний.
Стоять: Ю. Кавка, М. Добровольський, Т. Гаврик, В. Палагнюк, С. Голяш, Л. Керичинський

Офіційне відкриття нового приміщення
Банку «Півність» на розі вулиць Райс і Вестри.
Президент Ю. Е. Куляс перетинає ленту
Побіч стоять: П. Надлякевич, Р. Кобилецький,
І. Левицька-Гіромнімон, С. Голяш і стейтови
репрезентант дост. Мирон Куляс

Січень 1984 р.
Підписання чарту
1-ого Українського Федерального Шадничого
Банку «Півність»: Дмитро Багрій — секретар,
д-р Юліян Куляс — президент, Ірина Левицька-
Гіромнімон — екз. директор і скарбник

УКРАЇНСЬКА ФЕДЕРАЛЬНА КООПЕРАТИВНА КАСА «САМОПОМІЧ»

Коли в липні 1951 р. засновано Федеральну Кооперативну Касу „Самопоміч”, ніхто не міг передбачити, якими шляхами піде дальший розвиток тієї фінансової установи. У 1951 р. при заснуванні було 13 членів і 300 дол. капіталу. До 1987 р. каса здобула 8000 членів і 90,000,000 дол. капіталу. У 1951 р. були два безплатні працівники у найнятій кімнаті. У 1987 р. головне бюро каси знаходиться у власному приміщенні в розмірі чотирьох будинків, має п'ять філій і 45 платних працівників. Українська Федеральна Кооперативна Каса „Самопоміч” стоїть на сьомому місці між кредитівками штату Ілліной. В 1961 р. каса „Самопоміч” здобула першу нагороду з-поміж 1700 кооператив на зборах Кооперативної Ліги Ілліной. В 1970 р. каса „Самопоміч” одержала спеціальне відзначення від NCUA — Федеральної Адміністрації Кооператив, а 1981 р. Омелян Плешкевич був нагороджений особистою грамотою NCUA.

На першому засіданні керівних органів 2 липня 1951 р. вибрано таких членів дирекції: Ілля Сем'янчук — президент, Антін Артимович — заст. президента, Роман Мищик — секретар, Омелян Плешкевич — скарбник-управитель, Олександр Нагорняк, Михайло Семкович й Осип Дацко — члени. До першого кредитового комітету увійшли: Богдан Білінський — голова, Володимир Попадюк — секретар, Григорій Масник — член. Контрольну Комісію очолив Осип Гаванський, секретарем був Дмитро Німилевич, Осип Скірник — член. Дирекція каси „Самопоміч” на початках і посьогодні, згідно закону, виконує свої функції без фінансової винагороди.

Після смерті І. Сем'янчука 1955 р. дирекцію очолив А. Артимович, а 21 серпня 1959 р. президентом став Р. Мищик, і на цьому становищі є до тепер. Омелян Плешкевич після 27 років на позиції езекутивного директора, став консультантом.

На початку керівні органи каси „Самопоміч” склалися з осіб, які набрали досвіду в кооперативній праці на рідних землях. 1987 р. провід каси, працівники та членство керівних органів складаються переважно з молодих осіб з тутешньою освітою і досвідом. Склад управи 1987 р. вирахований на долученій знімці.

У 1959 р. кооперативна каса закупила будинок при 2351 Вест Чікаго вул. Для інформування чікагського українського суспільства дирекція почала видавати кооперативний журнал і у 1957-59 рр. вела п'ять днів на тиждень власну радіопрограму.

1968 р. каса впровадила для книговедень електронічне устаткування, а в 1977 р. найновішу комп'ютерську систему, розроблену українською фірмою TRIAD Software, прийняту IBM.

У березні 1957 р. кооперативна каса „Самопоміч” та шість інших кооператив разом заснували ТУК — Товариство Українських Кооператив — тепер Централь Українських Кооператив Америки (ЦУКА). Від 1966 р. осідок ЦУКА є в Чікаго. У 1973 р. завершено організаційно-консолідаційну структуру українського кооперативного руху заснуванням Української Світової Кооперативної Ради та введенням кооперації в членство Світового Конгресу Вільних Українців — СКВУ. Осідок Ради також знаходиться у Чікаго.

Каса „Самопоміч” протягом років причинилася до розвитку чікагського громадського життя. Останніми роками грошеві допомоги нашим організаціям та установам перевищують суму 100,000 дол. річно, а в 1987 р. дотації нараховували 250,000 дол. З кредитів каси „Самопоміч” скористали наші парафії для будови п'яти церков і відновлення двох. Кредит також одержали парафіяльні школи, організації молоді та інші українські громадські установи, між ними православний центр у Баунд Бруку. Завдяки кредитам „Самопоміч” збудовано 12 мотелів і кілька мільйонових підприємств.

З самих початків свого існування каса „Самопоміч” служила своїм членам джерелом догідного кредиту. У 1986 р. 403 українські родини закупили будинки, позичаючи суму 29 млн. дол. в касі „Самопоміч”. Сотні студіючої молоді закінчили освіту із допомогою студентських позичок у касі, яких з кінцем 1986 р. було 382 на суму 2,311,762 дол. Члени також користають з інших різного роду позичок.

Члени каси „Самопоміч” користають з повних фінансових услуг: ощадностеві конта, сертифікати, чеківі конта з дивідендою, маркет шер та пенсійні ІРА конта, кредитні картки ВІЗА, вогнетривалі скриньки, поштове полагодження трансакцій і т.д. Традиційний річний „Веселий кооперативний день” на оселі в Равнд Лейк кожного серпня втішається великою популярністю.

Дирекція Української Федеральної Кооперативної Каси „Самопоміч” допровадила установу до фінансових вершин, завжди беручи під увагу головний принцип кооперації: давати найкращі услуги й користі своїм членам і українській громаді.

Рада Директорів Української Федеральної Кооперативної Каси «Самопоміч» у 1987 р.
Іван Павлик, Олег Караван, Ореста Фединяк, Іван Лисейко — віце-резидент, Роман Мищик — президент, Омелян Плешкевич — почесний президент, Богдан Ватраль — екзек. директор-скарбник, Михайло Кос — віце-президент, Віктор Войтихів — секретар, Олексій Пошиваник — віце-президент, Любомир Джулинський

Керівники відділів Української Кооперативної Каси «Самопоміч» у 1987 р.: Павло Олексюк — зовнішні зв'язки і філії, Уляна Гриневич — позичковий відділ, канц. управитель, Дора Пошиваник — адміністративний від., Богдан Ватраль — екзекутивний директор, Оксана Казанівська — від. книговедення, Люба Євсюк — від. ліквідації, Лев Казанівський — правний радник

Традиційна різдв'яна зустріч з українським духовенством.
Сидять: Д. Григорчук, О. Плешкевич, пастор О. Гарбузюк, архиєп. Константин Баган, єп. Іннокентій Лотоцький, Р. Мищик, о. митр. М. Бутринський, о. протоєрей О. Кулик

УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКЕ Т-во «САМОДОПОМОГА» В ЧІКАГО

Українсько-Американське Кооперативне Товариство „Самодопомога” в Чикаго засновано 1950 р. Спонукою була проблема опіки над дітьми новоприбулих емігрантів, які під час шкільних вакансій потребували опіки й відпочинку. Взялися за це діло кооператори ще з рідних земель, а пердовсім інж. І. Сем'янчук. З його ініціативи скликано 7 травня 1950 р. нараду в справі купна посілости для дитячої оселі. Знайдено її в місцевості Равнд Лейку, 45 миль на північний захід від Чикаго (15,000 дол. за 2½ акра, згодом побільшено на 10 акрів). У 1951 р. заінкорпоровано т-во як кооперативу під назвою “Selfreliance Ukrainian-American Cooperative Association, Inc.” в дистрикті Колюбія, з правом діяння в стейті Ілліной.

Через табори т-ва за 18 літ перейшло 1800 членів. Від 1969 р. оселя перемінилася на ваканційний resort для мешканців Чикаго, бо молодечі організації перебрали ведення літніх таборів для своїх членів. Тому, що дитяча оселя була дефіцитна, створено вже 1954 р. харчеву крамницю, яка стала фінансовою базою для неї. Крамниця приміщується тепер у власному будинку при 2204-06 W. Chicago Ave. Її річні обороти сягають 1,700,000 дол.

Під сучасну пору ринкова вартість усіх посіlostей кооперативи становить 800,000 дол. У склад першої кооперативної управи входили: С. Заплатинський — голова, О. Нагорняк, І. Сем'янчук, М. Кришталь, С. Куропась, В. Каптанюк, М. Гарасим, О. Дацко, Г. Масник, Б. Козак, П. Гула й Б. Білінський — члени.

Довголітнім головою кооперативного т-ва є д-р Петро Вигінний.

Члени дирекції Кооперативи «Самодопомога» в 1988 р.

1-ий ряд сидять: Роман Припхан, Богдан Ватраль, Петро Вигінний, Степан Касія, Петро Семків

2-ий ряд стоять: Володимир Стецишин, Осип Мулик, Іван Печенюк, Ярослав Данилишин

3-ій ряд: Василь Самарик, Ростислав Маркевич, Степан Стадник, Юрко Боєчко, Павло Олексюк

Неприсутні:

Степан Скробач, Стефан Мерза, Володимир Нікорович, Роман Ткачук, Христина Білінська

НАУКОВІ
ТОВАРИСТВА Й УСТАНОВИ

ОСЕРЕДОК НТШ В ЧІКАГО

Наукове Т-во ім. Шевченка створено в ЗСА (Нью Йорк) у 1947 р. Щоб поживити свою діяльність у більших згуртованостях українських емігрантів, товариство творило відділи під назвою „осередків праць НТШ“. Так дійшло до заснування в 1958 р. осередку Праць НТШ в Чикаго, а причинився до того тодішній голова централі НТШ в ЗСА, проф. Маркетського Університету в Мільвокі, Роман Смаль-Стоцький. Основоположниками стали дійсні члени НТШ в особах д-ра Іллі Витановича, д-р Марії Овчаренко, д-р Володимира Соколовського та інші, а першим головою став д-р Павло Турула.

Першим успіхом осередку було влаштування наукової дводенної прилюдної конференції в січні 1959 р., присвяченої пам'яті українських учених, знищених і репресованих Москвою, з участю таких відомих науковців як Ю. Шевельов, Я. Пеленський, І. Витанович, І. Кошелівець і Р. Смаль-Стоцький.

На зборах осередку в квітні 1959 р., що в той час нараховував 7 дійсних членів, обрано нову управу з В. Соколовським у провіді; заступником голови стала М. Овчаренко, секретарем — П. Турула, а скарбником — д-р Роман Залуцький.

В тому ж часі відбулася друга наукова конференція, на форумі Нортвестерн Університету, присвячена 250-літтю з дня смерті гетьмана І. Мазепи, з доповідями Р. Смаль-Стоцького, проф. Клеренца Манінга, І. Витановича та проф. Івана Фізера.

В 1960 р. осередок був спонзором другої конференції на згаданому вже університеті, присвяченій сучасним проблемам СРСР, в рамках якої, поруч професорів-американців, з доповідями виступили й українські науковці-професори: Р. Смаль-Стоцький, І. Фізер і Василь Маркус.

У 1962 р. заходами осередку, що його тоді вдруге очолював П. Турула, за згодою Централі НТШ видано науковий збірник як 173-й том „Записок НТШ“, присвячений засудженим у процесі СВУ культурним діячам і науковцям України. Вийшли в той збірник теж деякі матеріали з наукової конференції 1959 р.; редактором цього видання була М. Овчаренко.

В 1973 р. члени осередку брали участь у громадському вшануванні 100-ліття НТШ, а головним доповідачем на вшануванні академії-концерті був тодішній голова НТШ в Америці, д-р Матвій Стахів.

У 1978 р. заходами дійсного і заслуженого члена НТШ проф. Юрія Мачука, що поселився в Чикаго, відзначено 30-ліття заснування НТШ на американському терені. Влаштовано тоді прилюдну наукову конференцію, в якій виступили наші відомі історики-професори: Степан Горак, Любомир Винар і Микола Чирівський.

Відновлена Ю. Мачуком діяльність осередку, якого він став головою, набрала нових форм. В 1980-81 рр. осередок очолював д-р В. Маркус, а від осені 1981 р. — проф. Мирослав Семчишин. В 1981-84 рр. розгорнено оживлену діяльність самостійно чи в співпраці з місцевою філією Українського Католицького Університету (УКУ), Відділом Українського Лікарського Товариства Півн. Америки (УЛТПА), чи Асоціацією Укр.-Амер. Університетських Професорів.

В 1983 р. осередок гостив голову централі НТШ д-ра Ярослава Падюха, що виступав з доповіддю на конвенції укр. лікарів і перед ширшою громадою в Чикаго. В осені 1983 р. осередок зорганізував громадський комітет для відзначення 110-ліття НТШ (голова меценат НТШ, д-р Петро Мошук). Урочисті святкування відбулися в жовтні т.р., і тоді ж осередок зібрав 30 тисяч дол. на фонд НТШ. В грудні 1983 р. влаштовано прилюдну конференцію, присвячену голодовій катастрофі в Україні 1932-33 рр.

Крім цих більших імпрез, в останніх роках влаштовано ряд доповідей членів осередку. Серед доповідачів були: М. Семчишин, П. Пундій, д-р Ст. Самбірський, інж. Ст. Голяш, д-р П. Демус, д-р В. Іваницький, о. Ст. Женчух, а з приїжджих — проф. О. Прицак, проф. Б. Чопик, інж. А. Вовк, М. Овчаренко.

В листопаді 1984 р., відбулися чергові загальні збори осередку, на яких обрано управу: М. Семчишин — голова, П. Пундій — заступник, Ст. Голяш — секретар, Дм. Штогрин і мгр. Е. Басюк — члени. Контрольну комісію очолював П. Демус, а її членами стали мгр. В. Ничай і Ст. Самбірський.

М. Семчишин

Управа осередку НТШ в Чикаго в 1975 р.

1-ий ряд: В. Маркус, М. Семчишин, Р. Кобилицький, П. Бабяк

2-ий ряд: С. Голяш, П. Пундій і В. Ничай

УКРАЇНЬСЬКА НАУКОВО-ДОСЛІДНА ПРОГРАМА ПРИ ІЛЛІНОЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Після довшої підготовки та переговорів на початку 1980-их рр. з компетентними чинниками Іллінойського Університету в Урбана-Шампейн засновано на засіданні 20 лютого 1984 р. при цьому університеті Українську Науково-Дослідну Програму (в скороченні УНДП) як автономну інституцію із своєю управою, Науковою Радою та співробітниками. За статутом програми, її управа складається з професорів Іллінойського Університету. Знову ж до складу наукової Ради й наукових співробітників УНДП можуть входити професори високих шкіл та інші вчені-дослідники з різних країн, які працюють у своїх дослідках над українською проблематикою. В склад управи Української Науково-Дослідної Програми входять такі професори: Микола Голоняк, мол., Володимир Й. Мінкович, Богдан Рубчак, Ральф Фішер, Моріс Фрідберг, Маріянна Такс Чолдин і Дмитро Штогрин — голова програми.

Праця УНДП зосереджується головню на 1) організації наукових конференцій та видаванні збірників доповідей із тих конференцій, 2) допомозі дослідникам, зокрема своїм співробітникам у їхніх українознавчих дослідках, 3) поширенні українських студій в Іллінойському Університеті, й 4) розбудові української книгозбірні в бібліотечі того ж університету. Управа УНДП співпрацюватиме з українськими науковими організаціями та інституціями й неукраїнськими науковими товариствами, зокрема тими, що цікавляться українською проблематикою.

Потреба створення науково-дослідної інституції при котромусь з університетів у середньо-західніх стейтах відчувалась вже від років. Тож, ідучи назустріч цій потребі, вибрано Іллінойський Університет осідком УНДП. Тут же існує одна з найбільших українських книгозбірень, яку закуплено і професійно упорядковано виключно коштами університету. З цієї колекції користало (зокрема під час щорічних двомісячних сесій міжнародно відомої Літньої Дослідної Лябораторії Сходу Європи і в часі семестрів) понад 200 дослідників українських проблем і між ними студентів - градуантів (в переважній більшості українців) з американського, європейського та австралійського континентів. Тут, користаючи з допомоги цієї високої школи, започатковано відомі оригінальні наукові конференції, що здобули собі признання серед українських і неукраїнських наукових кіл.

Від 1982 р. відбуто в Іллінойському Університеті в Урбана-Шампейн п'яти- і шестиденні конференції на українські теми: 1982 — "Українська література в 20-му столітті"; 1983 — "Історія України: перспективи й аналізи"; 1984 — "Українська культура - вибрані теми"; також 1984 р. — одноденна конференція при співспонзорстві Української Фундації ім. О. Ольжича „Проблеми державности: Україна у 20-му столітті”; 1985 — „Україна під час Другої світової війни”; 1986 — „Сьогочасна Україна: вибрані теми”; 1987 — „Україна у 1920-их — ранніх 1930-их роках”; 1988 — „Від Київської Русі до модерної України: 1000-ліття росту”. 1989 — „Гласність”, „Перебудова” і Україна”. Крім Д. Штогрини і Б. Рубчака, програми цих конференцій приготувляли покликані комісії, у склад яких в різний час входили входили: Юрій Лудський, пок. Степан Горак, Іван Решетар, Любомир Видар, З. Лев Мельник, Тарас Гунчак, Едвард Вайнот, Ася Гумецька, Богдан Кравченко, Джемс Мейс. Офіційними мовами конференцій була англійська й українська. Доповідачами конференцій були вчені і дослідники, здебільша професори університетів) із ЗСА, Канади, Австралії, Індії, Китаю, Ізраїлю, Франції, Швеції, Англії, Австрії, Румунії, Західної Німеччини й України. Готуються до друку три збірники з конференцій та три дослідні збірники і дві монографії.

Українські курси (мова і література) провадяться в Іллінойському університеті в Урбана-Шампейн від 1963 р. (мова) і 1970 р. (література). В цьому часі викладають мову — Наталка Лончина і літературу — проф. Д. Штогрин. Крім цього, в Іллінойському Університеті на Чикагському кампусі викладають мову — Богдан Кукурудза і літературу — проф. Б. Рубчак; він же також керівник підвищених курсів до здобуття ступенів магістра і доктора з української літератури.

Українська колекція в бібліотечі Іллінойського університету в Урбані нараховує понад 60,000 томів в книжках, мікрофільмах і мікрофішах. Зараз колекція побільшується фільмами рідкісних українських видань з Фонду Родили Браткових та постійними замовленнями нових українських видань з України й діаспори.

Дмитро Штогрин

Група учасників конференції „Українська культура: вибрані теми” в 1984 р.
з покійним мистцем Яковом Гніздовським

ФІЛІЯ УКРАЇНСЬКОГО КАТОЛИЦЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ В ЧІКАГО

Український Католицький Університет в Римі був заснований перед 25 роками, в жовтні 1963 р., пок. Патріярхом-Ісповідником Йосифом Сліпим. Його організаційна структура передбачувала також творення територіальних філій, які на місцях мали б здійснювати програму УКУ, як вона була сформульована засновником цього університету, "наука збирає в розсіянню сущих".

Філію УКУ в Чикаго засновано 21 травня 1973 р. в час других відвідин Патріярхом українського Чикаго. Організаційно оформилася та розпочала академічну діяльність філія восени 1973 р. Тоді утворено зареєстроване в стейтовому уряді Товариство „Свята Софія” для легальної опіки над філією, яке також стало власником будинку на розі вулиць Овклей і Супіріор, напроти Собору св. Володимира й Ольги, що його придбав Блаженіший для філії. Тоді ж він призначив директора в особі проф. католицького університету ім. Лойоли в Чикаго, д-р Василя Маркуся. Невдовзі іменування на професора УКУ одержав також письменник Роман Завадович. Іншими викладачами філії були запрошені викладачі з інших місцевих та позамісцевих високих шкіл, священики та інші фахові сили. Офіційне відкриття та благословення відновленого будинку філії відбулося 8 грудня 1973 р., а заняття розпочалися серією щотижневих викладів запрошених доповідачів на тему: „Українська Церква в минулому і сучасному”. На протязі 15-річного існування філії відбувалися такі серії публичних викладів: „Економічна проблематика української діаспори”, „До історії української політичної думки”, „Двостоліття Америки і століття українського поселення” (14 доповідей, ця програма була фінансована Іллінойською Радою Гуманістики), „До історії християнства на Україні”, „Релігія під комунізмом”, „Аспекти Тисячоліття Хрещення Руси-України” (7 викладів). У Філії велися постійні курси для вписаних студентів: українська мова (початковий і підвищені курси, викладачі Р. Завадович, Раїса Мороз та Дора Пошиваник), література (Богдан Рубчак), політична думка, журналістика, міжнародна політика (В. Маркус), основи педагогіки (Дарія Маркус), дидактика і методика (Мирослав Семчишин), історія України (Юрій Гаєцький). З богословських наук та літургії вели виклади оо. Іван Кротець, Іван Тилявський, Петро Галадза та Андрій Чировський.

Від 1978 р. існує при Філії семінарія, студенти якої нормально відвідують Об’єднану Теологічну Школу при Чикагському Університеті, а деякі заняття мають у Філії. Настоятелями семінарії були оо. І. Кротець та Мирон Панчук. Річно в семінарії перебувало від трьох до п’ятих студентів, разом 12, з чого 7 висвятилися на священників (4 в одруженому стані). В 1982-86 рр. діяли при Філії дяконські курси з десятима випускниками; 4 стали дяконами. Працю семінарії і дяконських курсів благословили Патріярхи Йосиф та Іван Мирослав і Владика Інокентій Лотоцький.

В 1978-82 рр. прилучено до Філії самостійні до того часу Педагогічні Курси ім. П. Могили, що їх довголітнім директором був проф. Мирослав Семчишин. Згодом курси припинили свою діяльність через брак студентів. Два випуски студентів дали 10 учителів для шкіл українознавства.

В 1982-84 рр. публічні виклади при Філії велися під фірмою „Академічних п’ятниць”. У Філії щороку відбувалося по кілька гостинних викладів доповідачів-гостей з-поза Чикаго, в тому й з Європи, Канади та різних осередків Америки. Філія співпрацювала з Університетом Лойоли (влаштування симпозіуму в десятиліття Декрету про Східні Церкви в 1964 р., програма Тисячоліття в 1989 р., з американським Товариством для дослідження релігії під комунізмом, осередком НТШ в Чикаго, Комітетом Тисячоліття Хрещення, фінансовими установами – касою „Самопоміч” та банком „Певність”, а зокрема з Парафією св. Володимира й Ольги, яка була головним добродієм та фундатором діяльності Філії.

Філія видала працю І. Мухина „За віру батьків. Унія у творах В. Короленка” (1977) та переклад писань о. В. Романюка на англійську мову п.з. „A Voice in the Wilderness” (1980) і співпрацювала з видавництвом „Ставропігія” у виданні збірки вибраних поезій свого професора Р. Завадовича „З буднів у свято” (1978). Постійним головою т-ва „Свята Софія” (в 1986 р. змінило назву на „Свята Премудрість”) є о. Митрат Маріян Бутринський, а директором Філії досі є проф. В. Маркус за винятком тих років, коли він не перебував у Чикаго; тоді виконували обов’язки директора оо. д-р Іван Тилявський (1976-77) та І. Кротець (1982-84). Від вересня 1988 р. Філія перенесла свою діяльність до нового будинку Культурно-релігійного осередку св. Володимира й Ольги, де також знайшли приміщення бібліотека (дир. мгр Роман Дмитерко) та Архів Філії (керівник мгр Еміль Басюк). В старому будинку залишилася семінарія-гуртожиток студентів теології.

Василь Маркус

Перед будинком філії УКУ, що його придбав Патріярх Йосиф, 21 травня 1973 р.
В нижчому ряді о. І. Кротець, В. Маркус, Ю. Городиловський
Вище стоять: О. Фаріон, о. П. Джулинський, Б. Старух, А. Гаєцький, Р. Завадович,
М. Трошук, М. Денисюк, Патріярх і о. М. Бутринський

ФУНДАЦІЇ

ЛІТЕРАТУРНИЙ ФОНД РОМАНА ЗАВАДОВИЧА

Роман Завадович

На протязі віків у рядки української історії багато постатей записалося своєю працею в різних ділянках нашого культурно-наукового життя. Одним із них — це Роман Завадович, письменник, творець дитячої літератури. Він не лише створив багато літературних творів для дітей, він теж знаменитий учитель і психолог, правдивий скульптор дитячих душ, а його твори — це духовна пожива для них. Знаючи особисто цю людину, подивляючись на її скромність, увічливість, безпретензійність, батьківську доброту, виrozumість та готовість завжди послужити порадою й допомогою. Таким був сл.п. Роман Завадович, який відійшов від нас 1985 року.

Восени 1975 р., за ініціативою любителя українського слова Галини Грушецької, чикагська громада створила Ювілейний Комітет, щоб ще за життя письменника віддати йому пошану за величезний вклад у виховання української дитини, як також започаткувати Видавничий Фонд, який давав би змогу далі видавати нові твори ювілята. Комітет очолювала Дарія Ярошевич.

До праці Ювілейний Комітет запросив усі молодечі організації (СУМ, Пласт, ОДУМ) і школи українознавства. Понад сотні дітей визначили монтаж із творів ювілята п.з. „Дитячий скарб”, автором і режисером якого була Г. Грушецька. Сюжет п'єси був базований на творах Завадовича, а саме: „Пригоди Гномика Ромтомтомника”, „Чародійні музики” і „На дворі царя Гороха”.

Святкування 55-ліття літературної творчості Р. Завадовича відбулося у двох днях. У суботу 27 березня 1976 р. відбувся бенкет, на якому були представники всіх прошарків нашого суспільства (понад 400 осіб). Ред. Володимир Барагура, співробітник дитячого журналу „Веселка”, сказав дуже вичерпне слово про ювілята, якого назвав „Незвичайним Чорнокнижником”. Програму бенкету доповнив літературний монтаж „Словом і пісню по Україні”, в якому були використані вірші Завадовича про кожну частину нашої батьківщини. Наступного дня, в неділю 28 березня, відбулося завершення святкувань п'єсою „Дитячий скарб”.

Але святкування 55-ліття творчості Р. Завадовича на тому не закінчилися, бо вони уможливили зібрати фонди, які стали підставою для нових видань ювілята.

В 1977 р. Видавничий Комітет випустив у світ нову книжечку для дітей „Гоца Драла”, а два роки пізніше перевидав „Пригоди Гномика Ромтомтомника” і нову книжку для старших дітей — „Карпатський чарівник”.

Надхнений новою снагою творити, ювілянт безперервно працює для української дитини, пише нові сторінки до „Гоци Драла” і нові вірші до „Веселки”.

Щоб поповнити скарбницю Видавничого Фонду, Г. Грушецька знову видигає ідею відсвяткувати 60-ліття літературної творчості Р. Завадовича, але цим разом у формі „Фестивалю молоді”, до якого заангажовано всі школи і молодечі організації на терені Чикаго й околиць, які мали б приготувати кожна окрему п'єску, базовану на творах Завадовича. Ця форма охопила всю дітвору й молодь до праці, щоб здобути найвищі оцінки.

Святкування відбулися знову у двох днях. В суботу 21 березня 1981 р. відбувся „Фестиваль молоді” з надзвичайним успіхом. Другого дня, в неділю 22 березня відбувся бенкет з великою участю чикагської громади, на якому вручено нагороди всім учасникам Фестивалю, а ювілянт подякував усім організаторам святкувань і присутній громаді за вшанування його праці.

31 травня 1985 р. Роман Завадович відійшов у Вічність, але все його літературне надбання, всі його твори житимуть далі серед свідомої української дітвори. Літературний Фонд Романа Завадовича існує далі й продовжує видавати й розповсюджувати його твори серед дітей і молоді української діаспори, а в останньому часі також і в Україні.

Роман Заяць

**«ФЕСТИВАЛЬ МОЛОДІ» 21 І 22 БЕРЕЗНЯ 1981 Р. З НАГОДИ
60-ЛІТТЯ ТВОРЧОСТИ РОМАНА ЗАВАДОВИЧА**

Молоденькі хористи дитячого хору «Молода Думка» і внучка Руслана впроваджують Ювілята Романа Завадовича в залю ювілейного бенкету

Діти «Садочка Казок» виконують пісню „Гей піду я до садочка” під час конкурсу на фестивалі

Члени Літературного Фонду Романа Завадовича
Сидять: Оксана Роздольська, Роман Заяць, проф. Роман Завадович, Галина Грушецька – голова
Стоять: Ігор Прийма, Роман Завадович, мол., Дмитро Грушецький

УКРАЇНСЬКИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ФОНД ІМ. ІВАНА ФРАНКА

На літературному вечорі Уласа Самчука 20 листопада 1955 р. пок. письменник Т. Курпіта виступив із пропозицією оснувати в Чикаго Літературний Фонд, що постійно фінансово допомагав би українським письменникам у їхній творчій праці. В скорому часі на сходинах представників місцевих організацій обрано управу Фонду до якої увійшли: проф. Адам Антонович (голова), Т. Курпіта, Рома Турянська, д-р Олесь Бабій, інж. Б. Білінський, О. Наконечний, дир. О. Плешкевич, мгр. В. Нічай, проф. М. Зарицький, мгр. М. Турянський, ред. М. Денисюк, а у пізніших роках до управи входили дир. О. Дацко, д-р Р. Кобилецький, мгр. Р. Кецала, дир. Р. Мищик, д-р Ф. Ткачук, мгр. Т. Школьник, д-р П. Вигінний, Р. Яценко, А. Білінська, Ф. Дахнівська.

На протязі свого існування УЛФонд влаштував сім літературних конкурсів. Нагороди одержали Галина Журба, Віра Вовк, Ольга Мак, Олена Звичайна, Михайло Млаковий, Оксана Керч, Теодор Курпіта, Мирослава Ласовська, Володимир Несторович, Софія Парфанович, Софія Наумович, Василь Симоненко, Микола Понеділок, Уляна Любович, Міра Гармаш, Володимир Куліш, Василь Софронів-Левицький, Вадим Лесич, Борис Олександрів, Марта Тарнавська, Ніна Мудрик-Мриц, Діма, Іван Смолій, Любова Коленська, Степан Ткач, Яр Славурич, Ганна Черінь, Володимир Барагура, Роман Завадович, Ірина Дибко, Богдан Рубчак, д-р Степан Мішко, Микола Руденко, Василь Сокіл, Роман Кухар (Володимир), Дмитро Чуб-Нитченко, Павло Романюк, Ростислав Кедр, Леонід Полтава, Остап Тарнавський, Мирон Левицький, проф. Тома Приймак, проф. Т. Мацьків, Володимир Синенький, Ігор Качуровський, Зиновія Красівська, Ст. Говерля і Йосиф Тереля.

За час свого існування Правління Українського Літературного Фонду придбало на покриття літературних нагород суму 54.850 дол.

Р. Кобилецький

Управа Українського Літературного Фонду ім. Івана Франка в 1976 р.
Сидять: Богдан Білінський, Адам Антонович — голова, Рома Турянська — секретар,
Микола Денисюк, Микола Зарицький. Стоять: Роман Кецала, Мирослав Турянський,
Роман Кобилецький. Василь Івашук, Володимир Нічай

ФУНДАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДІЙ В ІЛЛІНОЙСЬКОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

З ініціативи прихильників українських студій на Іллінойському Університеті вибрано на сходинах 26 червня 1985р. організаційний комітет у складі: д-р Роман Кобилецький-голова, інж. Володимир Огаренко, інж. Ярослав Іляшевський-члени. Вони підготували на 27 серпня того ж року основуючі збори Фондації Українських Студій на Іллінойському Університеті. В нарадах взяли також участь представники Комітету Української Науково-Дослідної Програми при Іллінойському Університеті (УНДП), яка була заснована в лютому, 1984 р. як автономна організація афілійована із Іллінойським Університетом. Її основник і голова проф. Дмитро Штогрин та члени Комітету-професори Богдан Рубчак і Володимир Мінкович. З огляду на сприятливі умовини розвитку науково-дослідної праці та курсів української мови й літератури та інших дисциплін українознавства, завдяки зусиллям і довголітній праці українських професорів, прийнято конкретні пропозиції відносно організації окремої фундації, яка повинна б стати фінансовою базою для дальшого розгорнення широко запланованої діяльності УНДП та поширення курсів згаданих дисциплін, як також джерелом стипендій для дослідників української проблематики, студентів-магістрантів та докторантів. У висліді учасники нарад підписали акт заснування Фондації Українських Студій в Іллінойському Університеті (ФУСІУ) як недоходової організації.

Першим головою вибрано д-р Павла Надзікевича. До управи увійшли: заступник голови – інж. Іван Деркач, секретар – адв. Юрій Олексюк, фінансовий референт – інж. Ярослав Іляшевський, організаційний референт – адв. Тарас Гаврик, референт планування – Дмитро Багрій і пресовий референт – д-р Роман Кобилецький. Контрольна Комісія: інж. Володимир Огаренко, мгр. Мирон Примах, інж. Іван Сарвадій.

Головним завданням Фондації є допомагати Українській Науково-Дослідній програмі при Іллінойському Університеті. Діяльність УНДП головню зосереджується в Шампейн-Урбана, де за останніх вісім років відбуваються українські наукові конференції, які притягають учасників з різних країн і континентів, а останньо і з України. Бібліотека при університеті в Урбані має близько 50,000 книжок в українській мові або на українські теми, і тим ця установа є важливим центром для українських дослідів. Від 1963р. там викладаються предмети української мови та літератури (д-р Д. Штогрин, Н. Лончина), а на Іллінойському Університеті в Чікаго, де головою української програми є проф. Б. Рубчак, такі ж виклади подаються від 1970 р.

Під сучасну пору Фондацію очолює Раїса Братків, Іван Деркач – заступник, Віра Еліяшевська – секретар, Ольга Кусик – скарбник, д-р Р. Кобилецький – пресовий референт.

Р. Кобилецький

Представники Фондації Українських Студій та Науково-Дослідної Програми при Іллінойському Університеті: Проф. Б. Рубчак, Р. Братків — голова Фондації, В. Братків, Л. Куляс, Ю. Куляс, проф. Д. Штогрин

РЕГІОНАЛЬНІ ОРГАНІЗАЦІЇ

КОНФЕРЕНЦІЯ ГУЦУЛЬСЬКИХ ТОВАРИСТВ АМЕРИКИ Й КАНАДИ

Конференцію Гуцульських Товариств Америки й Канади було засновано 24 жовтня 1971 р., на З'їзді Гуцульських Товариств у Клівленді. Завданням Конференції є координувати працю товариств Америки й Канади та інших країн у діаспорі. Першим головою Конференції був І. Гаврилюк. Під сучасну пору, Конференція має свій осідок у Чикаго, а головою є М. Борук. Органом конференції є журнал-квартильнийник „Гуцулія”.

Гуцульський Дослідний Інститут у США

Гуцульський Дослідний Інститут був заснований у 1974 р. в Чикаго. Ілл. за ініціативою кількох гуцулів-діячів, а саме д-р І. Докторук, д-р М. Домашевського, д-р В. Стефурака. Засновано цей Інститут із ціллю притягнути до дослідної праці над гуцульською проблематикою кваліфікованих науковців і тим самим поставити цю працю на належному науковому рівні. Конкретним завданням Гуцульського Дослідного Інституту є збирання матеріалів із гуцульської тематики, як також належне опрацювання цих матеріалів та їх публікація. У висліді праці ГДІ вийшов друком монументальний твір, „Історія Гуцульщини” (перший том появилася в 1975 р., другий у 1985 р., а третій у 1987 р.). Крім того, члени ГДІ написали ряд статей та доповідей з гуцульської тематики. У 1987 р. в ГДІ було згуртованих 17 дослідників, а управа складалася із таких осіб: голова – М. Домашевський, писар – мгр О. Роздольська, касир – К. Домашевська.

Гуцульське Товариство «Чорногора» в Чикаго

Гуцульське Товариство „Чорногора” було засноване 6 травня 1965 р. Основниками були: М. Домашевський, В. Стефурак, І. Докторук, о. Я. Свищук, І. Тонюк, М. Бойко, М. Бурдяк, М. Борук і А. Мироняк. Перша управа: М. Домашевський – голова, І. Докторук – писар, М. Борук – касир. Контрольна Комісія: В. Стефурак – голова, М. Бурдяк – член.

Головною заслугою товариства „Чорногора” було заснування й видавання продовж двадцяти років журналу „Гуцулія”. Крім того, діяльність товариства „Чорногора” проявляється у влаштуванні імпрез, таких як Свячене, Коляда, Веселі Гуцульські Вечори, реферати на гуцульські теми. Управа „Чорногори” в 1987 р. складалася з таких осіб: М. Домашевський – голова, Параскевія Романюк – писар, К. Домашевська – касир, Василина Шкрюба і Анна Мироняк – члени.

Журнал «Гуцулія»

Журнал-квартильнийник „Гуцулія” був заснований у 1966 р. товариством „Чорногора” як перший гуцульський журнал у світі. Видає його редакційна колегія. Першим головним редактором був І. Докторук (1967-68), а від 1968 р. – М. Домашевський.

Метою журналу є утримувати зв'язок поміж розсіяними поза Гуцульщиною гуцулами, як також ширити інформації про гуцульські справи.

М. Домашевський

Члени Конференції Гуцульських Товариств:

К. Домашевська – секретар, П. Романюк – член, М. Борух – голова, А. Мироняк – член, д-р М. Домашевський – голова Гуцульського Дослідного Інституту, О. Роздольська – секретар Гуцульського Дослідного Інституту, В. Шкрюба – член. Дівчинка – Оля Шкрюба.

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБОРОНИ ЛЕМКІВЩИНИ 8-ий ВІДДІЛ В ЧІКАГО

У 1930-их роках в Америці створено Комітет Допомоги Лемківщині, котрий отримав заклик від своїх братів у Лемківщині дати їм моральну і матеріальну допомогу. Комітет сповняв свої обов'язки у міру можливостей, а на поселенні розвивав лемківську культуру. По Другій світовій війні комітет змінив свою назву на „Організація Оборони Лемківщини (ООЛ)”. Від того часу наступає її активніша діяльність: організує відділи по містах Америки, де є більше скупчення лемків, між ними і 8-ий відділ ООЛ в Чикаго.

Після 1956 р. в Польщі наступають деякі полегші у відношенні до українців. Частина лемків повертається на свої лемківські землі, звідкіля була в брутальний спосіб виселена у 1947 р. комуністичним урядом Польщі. У Польщі й на Лемківщині постають українські парафії, монастирі, хори, ансамблі та школи. З-поза океану ООЛ їм допомагає.

В останнім десятилітті до Америки також прибуває багато емігрантів — лемків з Польщі. 8-ий відділ ООЛ розвиває в цей час свою велику діяльність: організує хор „Лемківщина”, ансамбль „Лемковина”, дає доповіді про зруйновану Лемківщину, організує „лікніки”, концерти, забави, колядує для здобуття фондів на будову українських церков і монастирів, шкіл та інтернатів на творення хорів та ансамблів у Лемківщині та в різних поселеннях українських біженців у Польщі.

В 1988 р. відділ ООЛ очолює Б. Бухвак, М. Бискош є його секретарем, а Л. Євусяк скрабником.

8-ий Відділ Організації Оборони Лемківщини
Сидять: М. Бискош, П. Бухвак, В. Білянич, І. Кравець
Стоять: В. Ткачук, Л. Чурма, С. Кравчишин, В. Євусяк, А. Білянич,
С. Шкірпан, Л. Євусяк. Р. Бискош

ПРЕСА Й ІНФОРМАЦІЯ

«НОВА ЗОРЯ»

„Нова Зоря” — український католицький тижневик, орган Епархії св. Отця Миколая, почав появлятися в січні 1965 р. у Чикаго за благословенням Владики Ярослава Габра.

Найважливішим завданням, що його взяла до уваги редакційна колегія на чолі з відповідальним редактором о.Ярославом Свищуком, було за допомогою писаного слова наблизити Христа до людей і людей до Христа. Для тієї цілі матеріяли, які були друковані на сторінках „Нової Зорі”, мали якнайбільше популярну й доступну форму, трактуючи релігійні й національні справи у вселенському й всеукраїнському аспекті, плекаючи при тому дух взаємної толеранції і виrozumіння, а передовсім християнської любови.

„Нова Зоря” почала появлятися в час тривання Другого Ватиканського Вселенського Собору й тому багато статей були присвячені аналізі соборових документів. Крім того, „Нова Зоря” була речником своєї духовної влади, виразником публічної opinіi, відзеркаленням спільноти, для якої була призначена, а понад усе трибуною католицької думки, з великим зрозумінням, любов’ю і пошаною супроти братів і сестер вірних Української Православної Церкви. „Нова Зоря” бажала стати учителем Божих правд, порадиником і приятелем.

Головним редактором до вересня 1983 р. (до часу виїзду до Святої Землі) був о. прелат Я. Свищук, а з того часу газету редагує Іванна Горчинська. Адміністрацію провадив від самих початків mgr. Євген Дачишин, який помер в листопаді 1984 р., а мовним редактором був також вже покійний ред. Юрій Степовий.

До 1969 р. „Нову Зорю” друкувало видавництво Миколи Денисюка, а з того часу друкується її офсетом. Тираж — 3,500 примірників.

Передплатники — це в першу чергу вірні Епархії св. Отця Миколая, а крім того, газету висилається до читачів по всьому світі (навіть до Києва). В 1982 р. газета стала двотижневиком. Видавцем є Епархія св.Отця Миколая на чолі з Владикою Іннокентієм Лотоцьким, ЧСВВ.

Іванна Горчинська

Працівники редакції й адміністрації «Нової Зорі» в 1970 р.

Сидять: Атя Крупка-Салансік, Іванна Горчинська, о. прелат Ярослав Свищук, Євген Дачишин, Оля Рибка-Рошкевич. Стоять: Юрій Струтинський, Анна Ленік, Марійка Мартинюк-Савєвич, Ганя Мартинюк-Смолинська, Оріся Бурдяк, Роман Рошкевич

УКРАЇНСЬКІ РАДІОПЕРЕДАЧІ

«ГОЛОС ЄВАНГЕЛІЇ»

Від 1952 р., Українська Баптистська Церква провадить радіопрограму під назвою „Голос Євангелії”. Від початку по сьогодні її керівником є пастор Олекса Гарбузюк. Засадничо, це є релігійна програма, але на ній також подаються вістки з життя української громади. Довголітніми співпрацівниками радіопередачі були пастор Іван Барчук, пастор Іван Полішук, а між проповідниками були такі знані особи, як Михайло Подворняк, д-р Микола Брич та гості з України. Програма передається з висильні WSBC на хвилях АМ 1240 у вівторок від год. 9 до 9.30 веч.

«НЕДІЛЬНІ ДЗВОНІ»

Пересилання радіопередачі католицької парафії св. Володимира і Ольги „Недільні Дзвони” розпочалося 3 червня 1971 р. із радіостанції WFAW. Кілька місяців це була півгодинна передача, але від вересня на станції WOJO, яка мала дуже великий засяг, програма стала годинною. Від початку по сьогодні керівником програми є о. митрат Маріян Бутринський, який дбає за підбір і редагування матеріалів, а в переведенні програми йому часто допомагають як диктори молоді парафіяни. Під сучасну пору програма передається щовівторка від 8 до 9 год. вечора на хвилях 1490 із станції WPNA.

ПРОГРАМА УКРАЇНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ КАТЕДРИ СВ. КНЯЗЯ ВОЛОДИМИРА

Програму православної катедри св. Князя Володимира розпочав о. Омелян Мищик в 1946 р. Від 1951 р. керівником програми є Ілля Матулко. В переведенні програми йому допомагало багато молодих парафіян. Останньо, більш ніж вісім років помічником був д-р Віктор Личик. Програма передається щосуботи від 4-5 год. пополудні на хвилях 1490 із станції WPNA.

РАДІОПРОГРАМА ЛЮСІ І СТЕПАНА САМБІРСЬКИХ

Люся і Степан Самбірські вже сорок років є на радіопрограмовій службі громаді. На програмах надають вони політичні вісті, коментарі, вісті з України, передачі Білоруської Громади, ОДУМ-у, програми Союзу Українок, повідомлення товариств, виступи гостей, гуморески й жарти. Передається добірна музика з діаспори та з України. Довгі роки були передачі для молоді авторства професора Романа Завадовича. Програма надається на хвилях АМ 1240 на станції WEDC в неділі від год. 7 до 8 веч.

«УКРАЇНСЬКА ВЕЧІРНЯ ТРИБУНА»

Зародок радіопередачі „Українська Вечірня Трибуна” сягає 1958 р., коли 8-ий Відділ ООЧСУ розпочав радіо-програму, на якій виступали організації Визвольного Фронту. Після деякої перерви в 1962 р. радіопрограму відновлено під назвою „Українська Вечірня Трибуна”. Її керівниками до 1969 р. були Михайло Федак і його дружина Ольга. У вересні того року ведення програми перебрали Василь і Любомира Палагнюки, які ведуть її по сьогодні. Між співпрацівниками програми були проф. Л. Шанковський, письменник Л. Рихтицький, а д-р Р. Олійник і ред. Я. Гайвас ними є до цього часу. Програма передається на хвилях 1490 станції WPNA в п'ятницю від год. 8 до 9 веч.

УКРАЇНСЬКА РАДІОГОДИНА ПРИ КАТЕДРІ СВ. ОТЦЯ МИКОЛАЯ

Програму розпочали оо. Василіяни в 1949 р. Її першим керівником був о. Нестор Фіціца. Програма має релігійний характер і є в першу чергу призначена для хворих чи інших, які не можуть брати безпосередньо участі в релігійних відправах. Керівником програми від 1984 р. є о. Андрій Шмагала. Рівнож від довгих років в підготовці програми працює Іванна Горчинська, редактор „Нової Зорі”. Програма передається на хвилях 1490 станції WPNA в суботу від год. 3 до 4 пополудні.

«ЧУЛИ У ЧИЧУЛИ»

Від 1975 р. Марійка Чичула провадить радіо-програму, яка передається на довгих і середніх хвилях станцій WCEV і WVXX (хвилі 1450 і 103) із засягом від Вісконсин до Індіяни. Це є єдині українські щоденні передачі від год. 7.05 до 8 веч. Програма дуже різноманітна і на ній часто виступають різні запрошені гості. М. Чичула також провадить тижневу одногодинну телевізійну програму на каблевому каналі ETC.

ЮВІЛЕЙНІ МАТЕРІЯЛИ

ВІДЗНАЧЕННЯ 1000-ЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ В ЧІКАГО

31 липня 1986 р. відбулися з доручення Крайового Комітету Тисячоліття Християнства на Україні громадські збори, в яких взяли участь представники місцевих українських християнських громад та 38 представників різних громадських і церковних організацій. Зборами проводив о. митр. Маріян Бутринський. На зборах був присутній Владика Іннокентій Лотоцький, ЧСВВ.

У висліді нарад до почесної президії комітету запрошено Архиепископа Української Православної Церкви Константина, Єпископа Української Католицької Церкви Іннокентія Лотоцького і пастора Олексу Гарбузюка, голову Всеукраїнського Євангельсько-Баптистського Братства. Президію ділового комітету після голосування очолив дир. Роман Мищик; його заступниками обрано проф. Мирослава Семчишина і мгр. Степана Скробача, секретарями — Зиновію Бігун (україномовна) і Марту Фаріон-Вислоцьку (англомовна). Крім того, створено ряд референтур для переведення широкозакроєної наміченої діяльності, як напр., маніфестації, зв'язки з міським і стейтовим урядами, виставки, наукові конференції, концерти, фестивалі, тощо. Для координації праці між громадським комітетом і комітетами поодиноких наших Церков запрошено до ділової президії о. митр. М. Бутринського, голову Епархіяльного Комітету УКЦеркви, о. декана Ореста Кулика, покійного вже сьогодні голову Деканального Комітету УПЦеркви, і Антона Коцепулу, представника Всеукраїнського Євангельсько-Баптистського Братства.

Поодинокі референтури очолювали: адв. Юліян Куляс — зовнішніх зв'язків; проф. Василь Маркусь — преси й інформації та наукової діяльності; інж. Святослав Личик — фінансову; Ярослав Куляс — організаційно-програмову. Кожна референтура мала ще додаткові комісії, в склад яких входили зацікавлені даною ділянкою особи, щоб праця була якнайкраще zorganizована й найефективніше зреалізована.

Референтура фінансів

Накресливши загальну програму чикагських святкувань, треба було в першу чергу здобути фонди на її реалізацію. Тому зараз в січні 1987 р. комітет оформив і розіслав заклик до поодиноких установ, релігійних і громадських організацій, як теж до усіх громадян, підтримувати своїми пожертвами Фонд Тисячоліття, складаючи гроші на спеціальних контах у касі «Самопоміч» і в банку «Певність». Організації і парафії делегували своїх збіркових, які за вказівками фінансової референтури старалися в своєму середовищі збирати датки.

Фінансова референтура висловила рівночасно побажання, щоб організації старалися організувати імпрези, прибутки з яких мали б передавати на працю комітету. І так відбулися: концерт хору «Сурма» під диригентурою Романа Андрушка з виступом СУМ-івського танцювального ансамблю «Україна» (хореограф Є. Літвінов); вечір на пошану визначних педагогів, що його zorganizував 101-ий Відділ СУА; доповідь ілюстрована прозірками п. заг. „Слідами Данила Паломника“, що її спонзорувало Сестрицтво Покрова Пресвятої Богородиці (доповідач — д-р Дарія Маркусь).

Комітет 1000-ліття Хрещення Руси-України в Чикаго

Сидять: З. Бігун, о. М. Бутринський, Р. Мицик, о. С. Жентух, М. Семчишин.

Стоять 1-ий ряд: А. Куценула, М. Фаріон-Вислоцька, Ю. Куляс, О. Матвійшин,

д-р М. Харкевич, Я. Куляс. 2-ий ряд: В. Маркусь, О. Плешкевич, С. Личик,

С. Скробач і М. Куропась.

Звітуючи на заключних сходах Комітету 20 травня 1989 р., голова фінансової референтури інж. С. Личик ствердив, що їхня діяльність пройшла з успіхом, бо завершилась малим прибутковим сальдом на конті Комітету.

Організаційно-програмова референтура

Організаційно-програмова референтура, яку очолював Ярослав Куляс, розділила свою працю на т. зв. „підреферентури”, бо ділязон їхньої діяльності був дуже широко закросний і тому різні ділянки мусіли бути заступлені. Діяли такі підреферентури: виставкова (Таня Рейнарович), концертна (Ірина Квірибах-

Гаврик), маніфестаційна (стейтовий сенатор Володимир Дудич і д-р Іван Лисейко), бенкетова (інж. Дарія Ярошевич), „Українських Днів” (Іван Шалева).

Їхня праця натрапляла на труднощі, бо реалізація деяких плянів була залежна від співпраці міського управління, як також треба було синхронізувати громадські святкування із святкуваннями Церков і плянами Крайового Комітету у Вашингтоні і Центрального Католицького Комітету. Та незважаючи на те, заходами членів організаційно-програмової комісії, узгодненими з президією комітету, в Чікаго відбулися такі ювілейні імпрези:

► Від 31 січня до 11 березня 1988

Мистецька виставка в Текстайл Арт Сентер, за яку відповідали Таня Рейнарович і Сенді Семків. Виставка охоплювала зразки української вишивки з різних областей України, які були застосовані на сорочках, блюзках, речах домашнього вжитку тощо, вишивані церковні ризи, тканини, килими, різьбу, кераміку.

► 29 травня 1988

„День Української Єдності”, в програмі якого були моління в українських церквах усіх віровизнань в подяку Господеві за ласку Христової віри, що тисяча років тому стала офіційною релігією Руси-України. О годині 12-й опівдні тисяча секунд грали дзвони усіх українських і деяких американських церков, звіщаючи світові про наш ювілей.

► 31 липня 1988

Маніфестаційна зустріч всієї української громади над озером Мічіген в Оливному Парку. Вона почалася соборним молебнем, який віслужили архієп. УП-Церкви Константин, єп. Епархії св. о. Миколая Іннокентій, ЧСВВ, пастор Євангельсько-Баптистського Братства Олекса Гарбузюк і представник римо-католицького архієп. кард. Джозефа Бернардина, єп. Пласідо Родрігаз, з участю численного духовенства. Було біля 4000 учасників, в тому молодь Пласту, СУМ, ОДУМ, світські і прицерковні організації з прапорами й хоругвами.

У світській частині цієї маніфестаційної зустрічі, яку відкрив голова Громадського Комітету Тисячоліття в Чікаго й Ілліной, Р. Мичик, а якою проводив адв. Ю. Куляс, присутні прослухали промову конгресмена Ліпінського і представника організації Поневолених Народів, литовця К. Оксаса.

Мистецьку частину, яка була присвячена Хрестителеві України Володимирові Великому, приготувала з учнями школи св. Отця Миколая Ярослава Проців.

За зустріч відповідала окрема маніфестаційна комісія, яку очолював д-р І. Лисейко, а всі правні справи лагодив стейтовий сенатор В. Дудич і діяч демократичної партії І. Городецький. Про цю маніфестацію звітували два головні щоденники, „Чікаго Трибюн” і „Чікаго Сан Таймс”, подаючи прихильні коментарі, а телевізійні станції подали теж короткі зведення.

► 11 і 12 вересня 1988

„Українські Дні”, які мали винятковий характер на відміну від щорічних фестивалів, були зорганізовані під проводом Я. Куляса. До переведення цієї імпрези була покликана окрема комісія, яку очолював Іван Шалева. Фестиваль відбувся в „Українському Селі” в Парку Смиза. Крім того, в домітках українських організацій і в парафіяльних залах були окремі виставки народного й образотворчого мистецтва, філятелістичні, нумізматичні, релігійні (ікони, ризи) тощо. В мистецькій програмі фестивалю виступали танцювальні ансамблі, солісти, оркестри і т.под., а поодинокі підприємці виставляли свій товар чи мали свої станки з

перекусками й напیتками. Окремий автобус, що його замовили організатори, їздив вулицями української дільниці, щоб довозити людей на місце фестивалю чи до поодиноких залів, де відбувалися виставки.

► 16 жовтня 1988

Ювілейний концерт української класичної музики відбувся в репрезентативній залі Оркестра Гол. Виступав хор 1000-ліття (біля 100 осіб) під диригентурою Романа Андрушка. Хор цей був зорганізований спеціально для відзначення ювілею і приготувався до концерту понад півтора року. Крім хорового виступу, в репертуар якого входили твори „Гимн Тисячоліття” (слова Зореслава, муз. М. Федорова), „Псалми Русланові” (муз. Б. Кудрика), „Владико неба і землі” — молитва з опери «Запорожець за Дунаєм» (муз. Гулака-Артемовського; соліст Юрій Оришкевич) та поема „Україна” (муз. Давидовського, оркестрація Юрія Фіяли), в програмі була прем'єра твору сучасного композитора з України Валерія Кікти „Концерт для оркестри” та „Словянський концерт” (композитор Борис Лятошинський, піяністка Лідія Артимів). Сімдесятьп'ять-членною оркестрою диригував маєстро Володимир Колесник, який теж представив присутнього в залі композитора Валерія Кікту, який день перед концертом вечером прилетів з Москви.

Концерт попередило привітальне слово голови Громадського Комітету Р. Мицика, а телеграму від президента Роналда Регана прочитав Ю. Куляс.

Всі справи, пов'язані з організацією цього концерту, були організовані Іреною Квірнбах-Гаврик, а координатором була Оленка Матвійшин.

Організаційно-програмова референтура подбала про відповідні афіші і стяги, які були розвішені на стовпах у центрі міста та в українській дільниці, як теж на далекобіжних дорогах.

Референтура преси й інформації

Праця референтури преси й інформації почалася першим засіданням, яке відбулося 23 січня 1987 р. і на якому голова проф. Василь Маркусь подав напрямні її завдань. Заступником голови комісії була Іванна Горчинська. Заплановано інформативні дописи до преси та радіомовлень, ідеологічні статті й інформативні коментарі та повідомлення до української й чужомовної преси. Рішено виготовити пресове доossier з найосновнішими матеріалами для ознайомлення чужомовних журналістів з нашим Тисячоліттям. Це завдання взяла на себе М. Фаріон-Вислоцька. Підкреслено важність зв'язку з журналістами чужинецької преси, особливо відомих і почитаних пресових органів, для правильного навітлення історичних фактів. Заплановано й відбуту зустріч з редактором міжнародних справ „Чикаго Трибюн” Говардом Тейнером у зв'язку з атакою репортера Шенкера на сторінках того щоденника. Лист-відповідь Комітету появився в „Чикаго Трибюн” з датою 8 лютого 1987 р. В листі підкреслено непоінформованість автора в справах релігії в СССР, безкритичне перефразування слів київського митрополита Філарета та кривдячі коментарі того ж репортера про українську громаду в Чикаго.

Напередодні поїздки президента Регана до Москви, Комітет вислав ряд листів до американського уряду в справі українських християнських Церков в СССР і в Польщі, з особливим наголосом на ситуацію в Пермському таборі 36-1 (де перебував Йосиф Тереля).

Наприкінці 1987 р. 29 грудня відбулася пресова зустріч в залі Українського Інституту Модерного Мистецтва, яка мала різдвяний характер. Її провів голова референтури В. Маркус, який разом з Ю. Кулясом відповідали на питання представників преси. Мотором зустрічі була М. Фаріон-Вислоцька, яка своїм коротким словом ввела присутніх в атмосферу українського Різдва на фоні ювілею Тисячоліття. Всі отримали дуже акуратно і чепурно виготовлені пресові теки багаті в різні матеріали, пов'язані з Тисячоліттям українського християнства та української культури.

У висліді цієї зустрічі появилися ілюстровані репортажі в „Чікаго Трібюн” і „Сан Таймс” та в литовському щоденнику „Драугас”.

Про різні форми й імпрези святкування референтура висилала пресові повідомлення до української преси.

Референтура зовнішніх зв'язків

Першим успіхом наполегливих старань референтури зовнішніх зв'язків було проголошення Ювілейного Року Тисячоліття губернатором стейту Ілліной, Джеймсом Томсоном, яке відбулося при урочистій зустрічі в стейтовому будинку в Чікаго 19 січня 1988 р. в присутності української делегації в числі 25 осіб. Цю зустріч допоміг zorganizувати Левко Казанівський, дорадник губернатора в етнічних справах.

Голова референтури Ю. Куляс представив губернаторові членів делегації і виголосив коротке інформативне слово, а губернатор прочитав прокламацію і йому з черги подякував голова Комітету Р. Мищик, підкреслюючи його шляхетний жест та висловлюючи вдячність за його згоду бути членом Почесного Комітету ювілейних святкувань Тисячоліття. З тієї нагоди комітет подарував стейтовому урядові керамічну скульптуру мисткині Лесі Дяченко-Кочман „Врочиста риза князя Володимира”.

Також стейтові законодавчі палати в столиці стейту Ілліной в Спрінгфільді 11 травня 1988 р. присвятили ювілеєві християнства окрему сесію. З цієї нагоди вісім автобусів та багато приватних авт привезли до Спрінгфільду понад 300 учасників, в тому велике число учнів катедральної школи св. о. Миколая, хористів, членів молодіжних організацій та старше громадянство. Відбулася коротка мистецька програма з участю шкільного хору і молодечого хору „Байда”, а відтак спікер палати репрезентатів відкрив спеціальну сесію, присвячену Тисячоліттю Хрещення Руси-України, якою згодом керував репрезентант Мирон Куляс. Владика УКЦеркви, Інокентій Лотоцький прочитав відповідну до нагоди молитву, а основну промову про значення ювілею виголосив Архиєпископ УПЦеркви Константин Баган. Від сенату промовляв Володимир Дудич, який представив уже схвалену резолюцію. Згодом виступали ще законодавці обидвох палат, представники республіканської і демократичної партій, відпоручники різних національностей, вітаючи українців з ювілеєм.

З української сторони, крім Владик і пастора Олекси Гарбузюка, на подіюмі були: голова Комітету Р. Мищик, заступник М. Семчишин, голова іллінойського відділу УККА д-р Мирослав Харкевич, а на почесному місці сидів Микола Руденко, кол. в'язень советських тюрем і концтаборів, голова Української Гельсінської Спілки в Києві, а тепер закордоном, якого представив присутнім Ю.Куляс.

Наукові конференції

Окремою ділянкою відзначення Тисячоліття були наукові конференції, що їх організував В. Маркусь. Перша така науково-популярна конференція відбулася в днях 18-19 березня 1988 р., яку, при співпраці Громадського Комітету, влаштували Філія УКУ в Чикаго й осередок НТШ. Участь у ній брали: Юрій Гаєцький (науковий співробітник УНІГУ), Анджей Земба (докторант Краківського Університету), д-р Пилип Демус, mgr. Євген Іванків, Климентина Кройцінгер (докторант Чикагівського Університету), д-р Мирон Куропась, д-р Василь Маркусь, проф. Марія Овчаренко, д-р Павло Пундій, д-р Степан Самбірський, проф. Мирослав Семчишин, і проф. Ярослав Розумний (Манітобський Університет).

В днях 20-25 червня 1988 р. відбулася наукова при фінансовій допомозі Комітету конференція в Іллінойському Університеті в Шампейн-Урбана. Її організував д-р Дмитро Штогрин, а за програму відповідав проф. Богдан Рубчак. Проходила вона під загальним гаслом: „Від Київської Русі до сучасної України”. Теми охоплювали такі питання: історія української культури від передхристиянської ери до кінця XVIII ст.; вплив християнства на новітню українську культуру; Церква і обряд і т.под. В загальному прочитано 52 доповіді. Крім того, були дискусії, панелі, мистецькі виступи, бенкет. Доповідачами були українські і неукраїнські науковці із ЗСА, Канади, Німеччини, Франції, Австралії.

Старанням В. Маркуся, на завершення відзначувань Тисячоліття відбувся у весняному семестрі на університеті Лойоля окремий курс, який охоплював питання релігії, національності та державности серед східних слов'ян. Курс почався 19 січня 1989 р. Доповідачами-гостями були: проф. Омелян Пріцак (Гарвард), проф. Ігор Шевченко (Гарвард), д-р Ярослав Ісаєвич (Академія Наук УРСР, Львів), проф. Джеймс Крейкрефт (Іллінойський університет в Чикаго), проф. Френк Вокер (Лойола), проф. Тома Бирд (Нью Йоркський Університет), д-р Микола Жулинський (Інститут Літературознавства Академії Наук, Київ), проф. Орест Субтельний (Університет Йорк в Торонто), проф. Богдан Боцюрків (Університет Керлтона, Оттава), о. проф. Андрій Чировський (Католицька Теологічна Школа в Чикаго), проф. Ярослав Пелікан (Університет Ел).

В січні-лютому 1989 р. проведено в університетській бібліотеці Кадеги Лайбрі Університету Лойоля виставку, присвячену Тисячоліттю, у якій серед інших експонатів було виставлено багато цінних матеріалів з Українського Національного Музею.

Учительський семінар

Д-р Мирон Куропась zorganizував учительський семінар, основною темою якого була „Релігія в СССР”. Семінар відбувся 5 листопада 1988 р. в аудиторії св. Володимира і Ольги. У ньому як доповідачі і панелісти брали участь: д-р М. Куропась, проф. В. Маркусь, о. проф. А. Чировський, Р. Райс, К. Марцинюк, пастор О. Гарбузюк, Генрі Л. Мейсон, Маріянна Кемп, Майкел Вордер, д-р Марк Елліот. Доповідями охоплено християнські віровизнання в СССР (православне, католицьке, баптистське) та жидівську релігію і магомеданізм в СССР.

Ранком того дня висвітлено документальний фільм телевізійної станції ПБС про релігію в СССР, а вечером відбулися оглядини українських, російських і білоруських церков.

Учителі отримали університетські кредити за участь у семінарі, що було для них дуже корисним.

Пропам'ятна книга

Незабаром з нагоди святкувань Ювілею Тисячоліття появиться „Пропам'ятна Книга” про українців в Чикаго й Ілліной, яка має охопити сторічну історію українського поселення в цьому місті й стеїті. В пляні книги, крім оглядової статті про значення християнства в українській історії, буде багато статей про розвиток української громади в Чикаго та Ілліной до Другої і по Другій світовій війні, розвиток церковного життя, що включатиме історії поодиноких парафій та про іллінойську українську громаду в Ювілейному 1988 р., відзеркалену в історії українських організацій та установ. Ювілейну книгу редагує д-р Дарія Маркусь, а їй допомагає окрема видавничо-редакційна комісія. Книга буде багато ілюстрована, а резюме статей буде в англійській мові.

Додаток

За час своєї діяльності від 31 липня 1986 р., Комітет відбув: 4 ширші сходини з громадянством, 2 сходини з парохами всіх церков та представниками громадських і парафіяльних організацій, 24 наради президії, 17 сходин секретаріату президії, 16 сходин поодиноких референтур.

Іванна Горчинська

*(На підставі матеріалів Секретаріату
Громадського Комітету Тисячоліття)*

ЮВІЛЕЙНИЙ ХОР ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ РУСИ-УКРАЇНИ

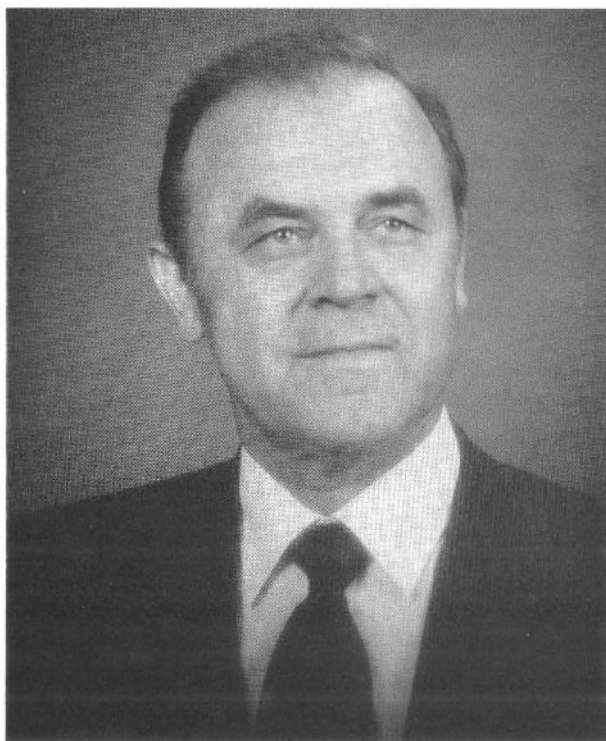
Диригент: Роман Андрушко

Сопрани: Г. Блідий, А. Борачук, А. Дацків, І. Гаджера, О. Глова, І. Горчинська, Я. Іванишин, М. Карасевич, Д. Коваль, М. Костелина, О. Косач, А. Маринець, Н. Масник, О. Мельник, Е. Мерза, Т. Назаревич, Л. Новак, С. Пітула, Х. Руцицька, К. Савула, І. Скробач, Л. Вихрій, О. Заплітна, Л. Зарицька, В. Желвак.

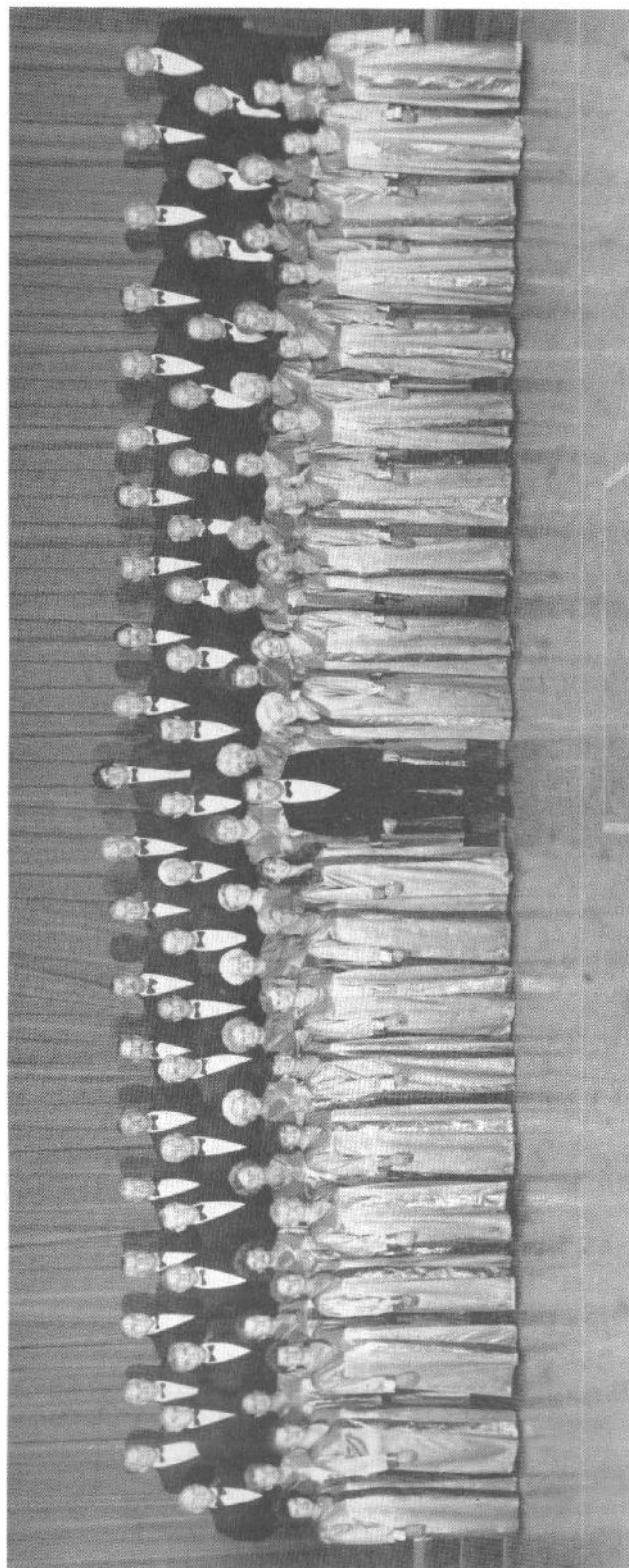
Альти: О. Добровольська, В. Джулинська, О. Габер, М. Громяк, І. Кліш, О. Маланчук, О. Матвійшин, О. Мельник, Л. Паньків, Г. Пашен, О. Пітула, М. Салдан, О. Савин, К. Скуб'як, Х. Соболю, І. Стефанюк, В. Сурівка, О. Чайковська, М. Веб-Яцків, М. Вислоцька.

Тенори: В. Чижик, Я. Фафендик, В. Глова, Я. Головка, З. Гук, О. Івахів, М. Крехтяк, М. Маркевич, Я. Маркевич, М. Маркевич, Р. Маркевич, Т. Мельник, Р. Назаревич, Д. Недовіз, П. Овчарчин, Б. Савин, Д. Сендунь, Я. Стефанюк, Я. Стругинський, І. Туцкий, Т. Варагаш, П. Вихрій.

Баси: М. Чемеринський, І. Дмитерко, З. Форович, Б. Гада, О. Гаджера, Б. Глібчук, П. Грицай, А. Кіт, Ю. Косачевич, М. Козицький, Я. Кравчишин, Л. Кузик, І. Левкович, О. Литвинишин, В. Мацьків, М. Наваринський, З. Маринець, С. Ожга, М. Петраш, М. Пітула, В. Пітула, В. Притоцький, І. Скуб'як, М. Смішнюк, Б. Шиманський, М. Тихий, Т. Ванджура, В. Зарицький, М. Желихівський.

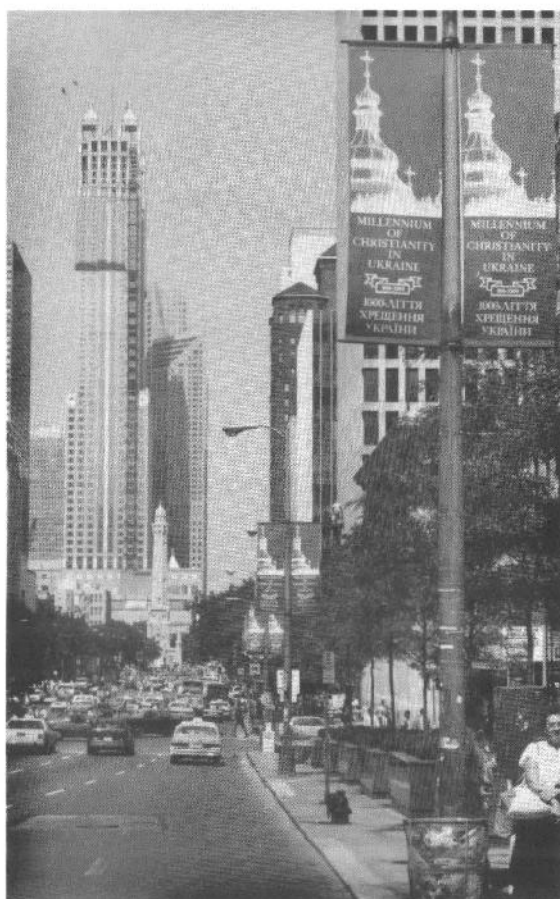
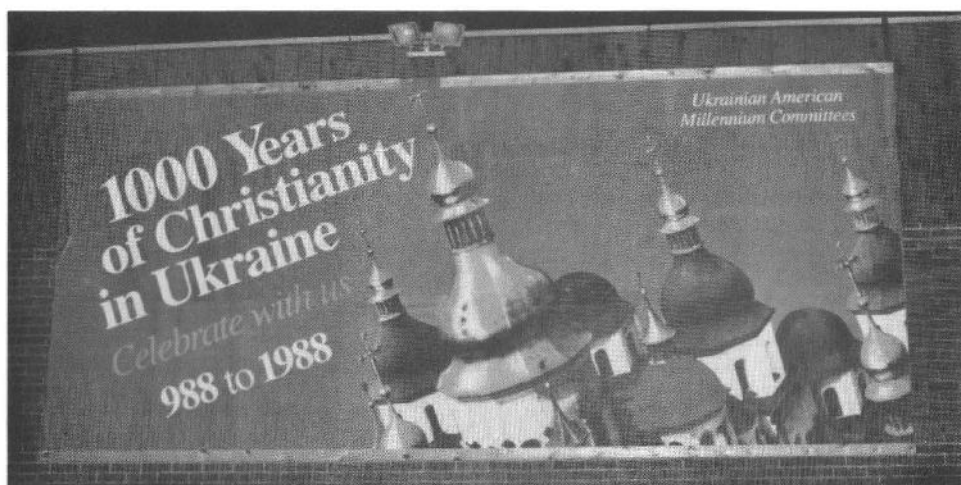

Роман Андрушко
диригент Ювілейного хору Тисячоліття

ЮБИЛЕЙНИЙ ХОР ТИСЯЧОЛГІЯ

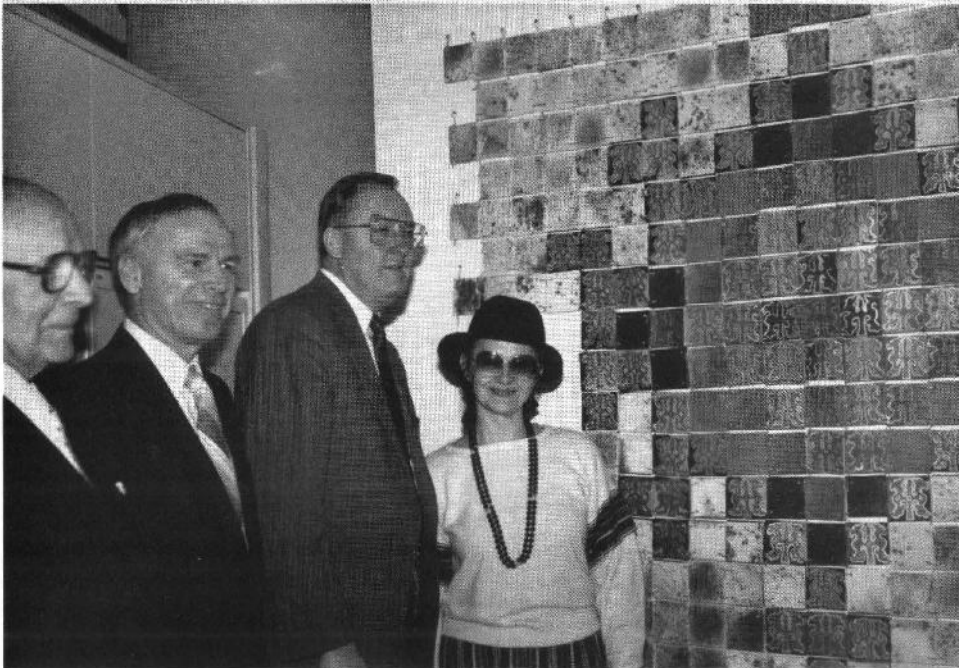
ВІДЗНАЧЕННЯ ЮВІЛЕЮ ТИСЯЧОЛІТТЯ ХРЕЩЕННЯ УКРАЇНИ В ЧІКАГО

19 СІЧНЯ 1988

Губернатор стејту Ілліной Джім Томсон, в оточенні членів Громадського Ювілейного Комітету Тисячоліття в Чікаго та українців членів іллінойської легіслятури підписує проголошення 1988-го року — Роком Тисячоліття Хрещення України в стејті Ілліной.

Біля губернатора Томсона мисткиня Александра Кочман, якої керамічну скульптуру «Святкові ризи князя Володимира» Ювілейний Комітет уфундував як друнок для стејту Ілліной

ВІД 31 СІЧНЯ ДО 11 БЕРЕЗНЯ 1988

**Виставка українського народного мистецтва, приготована
Танею Рейнарович і Сенді Семків і частинно спонзорована Комітетом Тисячоліття.
Тканина «Княгиня Ольга» виконана мисткинею Лялею Кучмою**

18-19 БЕРЕЗНЯ 1988

**Науково-популярна конференція, присвячена Тисячоліттю Хрещення України,
владштована спільно Ювілейним Комітетом, Філією УКУ та осередком НТШ.
Владика Інноцентій Лотоцький відкриває конференцію. На право від Владики:
В. Маркусь, Ю. Гасцький, М. Куропась, А. Земба і К. Кройцігер**

Доповідає Е. Басюк
Сидять (на право від нього) Є. Іванків, М. Семчишин, Я. Розумний та В. Маркусь

Пообідня сесія
**Сидять (від ліва): В. Маркусь, П. Пундій, С. Самбірський, М. Овчаренко,
 П. Демус та М. Семчишин**

11 ТРАВНЯ 1988

**Окрема сесія іллінойської легіслаури, присвячена Тисячоліттю християнства в Україні
Відкриття сесії**

**На подіюмі голова УККА М. Харкевич, єп. Константин, єп. Інокентій, репрезентант
М. Кулас, сенатор В. Дудич та голова комісії зовнішніх зв'язків
Ювілейного Комітету Ю. Кулас**

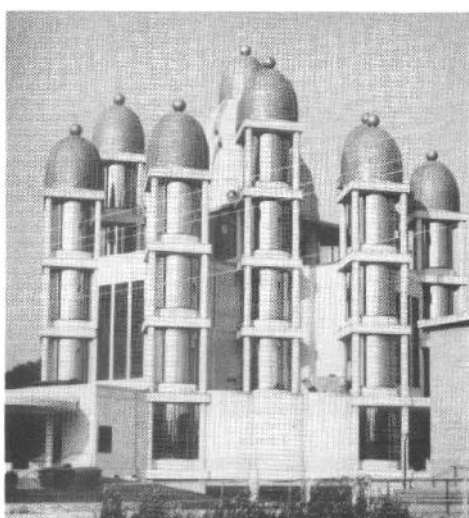
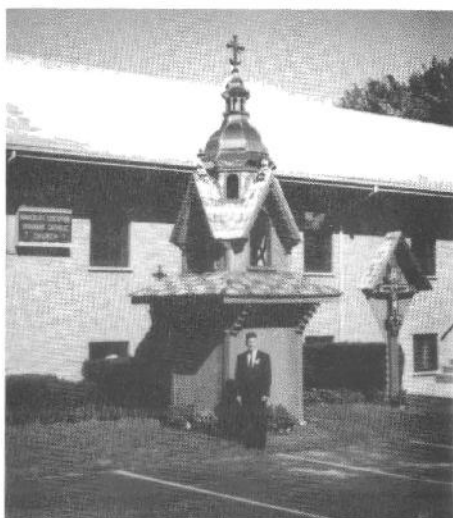
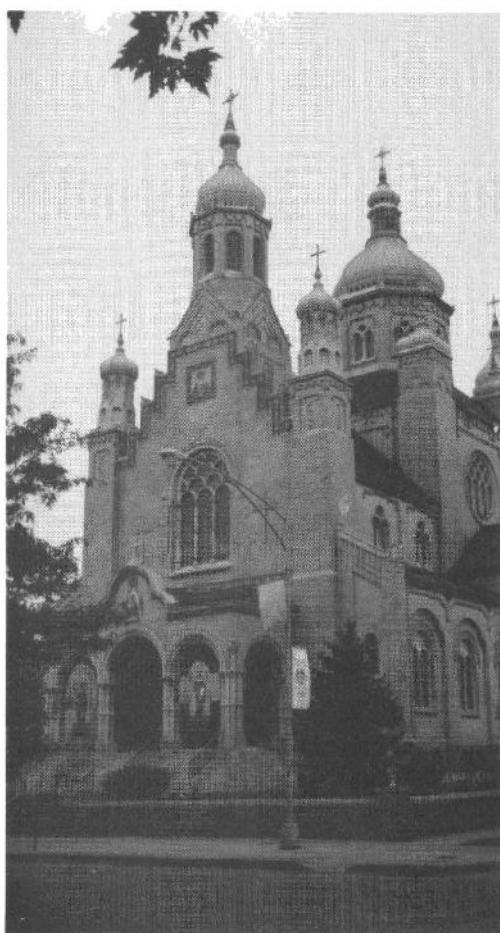
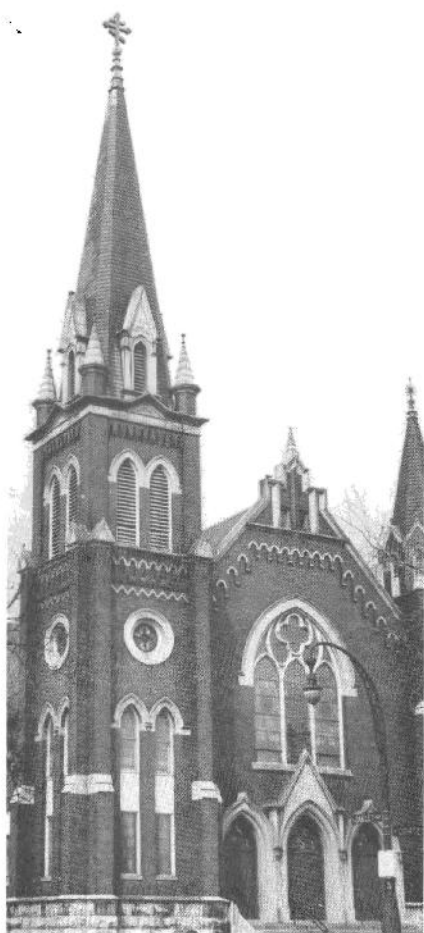
Мистецька програма в авлі Капітолю

20-25 ТРАВНЯ 1988

Наукова конференція, присвячена Тисячоліттю християнства в Україні на Лілінойському університеті в Урбана, яку співспонзорував Ювілейний Комітет
Виставка ікон під час конференцій, яку влаштував кінорежисер Славко Новицький

29 ТРАВНЯ 1988 – «ДЕНЬ УКРАЇНСЬКОЇ ЄДНОСТІ»
О годині 12-й опівдні грали 1000 секунд дзвони всіх українських церков

31 ЛИПНЯ 1988

Маніфестаційна зустріч всієї української громади над озером Мічіген в Оливному Парку

На пам'ять хрещення Руси-України у Дніпрових водах

українська громада Чікаго у горьчю лишневу дивну попрямувала величавим походом

до вод Мічігенського озера, які оточують Оливний Парк

Там відбувся врочистий екуменічний молебен

**в сослуженні
Владик Української Автокефальної Православної Церкви Константина Багана,
Митрополита Української Католицької Церкви в Америці Степана Сулика,
єпископа католицької єпархії св. Миколая Інокентія Лотоцького
та представників інших церков**

**Моління завершено спільним свяченням води,
яка в горячу липневу днину була дійсно життєдайною**

Участь у цьому величному святі взяла вся українська громада

**всі українські
християнські церкви**

громадські організації

МОЛОДЬ

**Учасники старалися знайти
трошки прохолоди в тіні**

**Так засвідчили українці свою вірність Христовій вірі, а свідками було далеке
від берегів Дніпра і Чорного моря місто на березі Мічигенського озера**

11 і 12 ВЕРЕСНЯ 1988
В Українському Селі — Українські Дні

розвагова програма

мистецькі станки

вироби народного мистецтва

**захоплювали відвідувачів
карнівалу**

СІЧЕНЬ – ТРАВЕНЬ 1989

Спеціальний семінарійний курс в час весняного семестру в Університеті Лойоля на тему «Релігія, національність і держава в Україні і Східній Європі», співспонзорований Ювілейним Комітетом, на якому викладали, серед інших:

Ігор Шевченко
професор Гарвардського Університету

Омелян Пріцак, директор
Українського Наукового Інституту
Гарвардського Університету

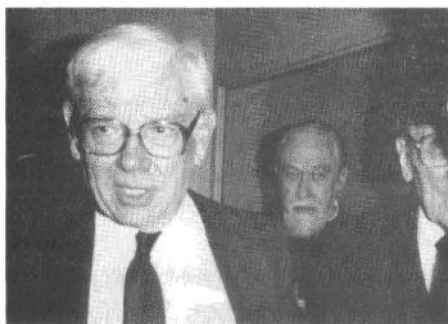
проф. Ярослав Ісасевич, співробітник
Інституту Суспільних Наук
Академії Наук у Львові

Богдан Боцюрків, професор
Карлтонського Університету
в Оттаві, Канада

проф. Орест Субтельний, автор сьогодні
найповнішого підручника історії України
англійською мовою

Ярослав Пелікан, професор Єльського
Університету, світової слави історик
релігійної думки (позаду нього Патріарх
Мирослав Любачівський)

15-ГО ЖОВТНЯ 1989 РОКУ — ВІКОПОМНИЙ ДЕНЬ У ЧІКАГО

Небо і земля, вищі й туземні сили благословили цей незабутній день 15-го жовтня, що Божу й українську війняткову неділю для великої громади в Чикаго. За надзвичайно чудової соняшної погоди під блакитним небом, при великій участі народу (від п'яти до шости тисяч), у присутності найвищого духовенства українських Церков, репрезентантів американського світу, а особливо — післанців України, що бореться за краще майбутнє, та речника наших земляків у Польщі, і в дусі великого єднання й солідарності діаспори з батьківщиною — відбулося тут величаве торжество відкриття пам'ятника Тисячоліття Хрещення України.

Організатори цього свята — Ювілейний Громадський Комітет Тисячоліття та Комітет побудови пам'ятника рішили провести цю врочистість під знаком єдності з Україною і в дусі солідарності діаспори з рухом, який сьогодні проходить в Україні — за легалізацію українських національних Церков та за всестороннє усунування українського народу. Найкращими доказами цієї єдності був сам пам'ятник, споруджений для великої громади в Чикаго мистцем-скульптором зі Львова, Петром Куликом, та участь у його відкритті лідера Народнього Руху за перебудову, депутата З'їзду народних депутатів СРСР Володимира Яворівського, провідного діяча Української Гельсінської Спілки Миколи Горбала та д-р Володимира Мокрого, єдиного українського посла до нового польського Союму.

Пам'ятник у серці «Українського села»

Цілий тиждень перед відкриттям було рухливо на площі перед новим Культурно-релігійним Осередком св. Володимира і Ольги. Робітники підготовляли ґрунт під пам'ятник, вночі з 10-го на 11-те жовтня привезено велику бронзову статую з Торонта, з'ютовану в одному куску, вставлено її кранами на арматуру, і постаті святих Володимира і Ольги заблистіли у всій величі й красі. Сама статуя висока на 13 стіп, а з курганом і гранітною підставою — 16 і пів стопи. На одному бронзовому стовпі виросли величні і прості постаті Первохристителів, що дивляться в дві протилежні сторони. Це радше монументально-символічна, аніж реалістична скульптура. Її згодом накрито великим полотнищем з блакитно-жовтими стяжками в очікуванні торжества відкриття.

Останні два дні перед врочистістю кільканадцять робітників працювали день і ніч над озелененням довкілля пам'ятника, й у висліді постав розкішний город з кущів, квітів та озеленої мурави. Оздоблено фасад Культурного Осередку національними кольорами у формі вінків і кокард та великим написом: "Free Ukrainian Churches! Freedom for Ukraine!" Вже в суботу почали з'являтися українські й американські прапори на фасадах наших установ та на багатьох приватних будинках.

Маніфестаційний похід

Організатори передбачили процесію-похід від православного катедрального собору св. Володимира попри українську католицьку катедру св. Миколая до пам'ятника, що на тій самій вулиці Овклеї біля собору св. Володимира і Ольги. В неділю дообіду в українських церквах правилися врочисті Літургії. Собор св. Володимира стрічав того ж дня свого Первоієрарха, Блаженнішого Митрополита Мстислава.

Вже далеко до 12-ої год. дня на довкільних вулицях і хідниках збиралися з прапорами, хоругвами і транспарентами групи тих, що мали брати участь у поході. Укладалися лави за парафіями, товариствами, групами — організації молоді, хори, комбатанти — в одностроях і в цивільному, але найбільше у вишиваних сорочках. Численними були групи дівчороти з квітами і прапорами. Більшість груп були ідентифіковані під окремими написами. А понад колонами з'явилися прапори та транспаренти українською й англійською мовами. Варта перерахувати деякі написи-гасла, що добре віддавали зміст і спрямування маніфестації: „Воля українським Церквам”, „Підтримуємо Народний Рух у його змаганнях до волі”, „Хай живе вільна незалежна Україна!”, „Українці всього світу, єднайтеся!”, „Без вільної України не буде вільної Європи!”, „Рятуймо українську мову тут і там!”, „Свобода народам — свобода людині!”, „У єдності з українським народом!”, „За вільні вибори в Україні”, та ще багато інших, що їх окремі організації самі підготували і гордо несли у цій релігійній і політичній маніфестації.

Похід очолили українські й американські прапори та великий напис „В поклони Тисячоліттю Хрещення України”, а тоді йшли члени Комітету й духовенство з катедри св. Миколая в оточенні „Лицарів Колумба”. Так само закінчило процесію духовенство з православного собору св. Володимира, при чому літнього Митрополита Мстислава підвезли автомобілем.

Благословення і відкриття пам'ятника

Багатолюдну маніфестацію відкрив адвокат Юліан Куляс, голова Комітету побудови пам'ятника. На трибуні засіли найвищі церковні достойники та американські гості, як також представники України та української громади.

Ю. Куляс промовив коротко англійською й українською мовами, зазначаючи, що це завершення тисячолітніх святкувань відкриттям Пам'ятника Тисячоліття відбувається у виїмковий час для нашого народу. Україна пробуджується до нового життя, „народ хоче бути господарем і сувереном своєї землі”. Ми, як частина українського народу, маніфестуємо сьогодні солідарність із нашими земляками у їх змаганні за всестороннє визволення, а особливо за повернення права на вільне існування українських Церков — Католицької і Православної.

„Ми вітаємо серед нас речників України і запевнюємо їх у повній підтримці їх змагань. В єдності з Україною буде проходити ця маніфестація” — заявив керівник свята.

Опісля прозвучали американський гімн у виконанні Марійки Банах та гімн Тисячоліття, що його проспівав збірний хор під диригентурою Романа Андрушка.

До відслонення пам'ятника покликані почесні гості — Владик, сенатора Саймона, посадженика міста Дейлі та представників Громадського Комітету. Коли впало полотнище з великої бронзової статуї та з сусіднього собору св. Володимира і Ольги заграли дзвони, спонтанно понеслися тисячні оплески на цілій площі та на закритих для руху прилежних вулицях.

Від гостей першим промовив майор міста Ричард Дейлі, батько якого засвідчив прихильність до української громади в Чикаго участю у відкритті Школи св. Миколая та в посвяченні близького собору св. Володимира й Ольги й у привітанні Патріярха Йосифа Сліпого в травні 1973 р. Син його, теперішній майор міста, погратулював українській спільноті за її прив'язаність до етнічної культури та цінностей, які кожен спільноту чинять позитивною — праця, родина, релігія,

виховання дітей. "Святкування Тисячоліття і цей пам'ятник символізують тривалість вашої віри. Вірю, що ваші близькі в Україні скоро матимуть можливість відкрито визнавати свою релігію, як ви тут" — заявив майор Дейлі.

Випробований приятель українців сенатор Пол Саймон передав від себе і присутньої дружини вітання українській громаді, висловивши впевненість, що процеси в Східній Європі й Радянському Союзі доведуть також до покращання долі українського народу. „Немає нічого кращого, що могло б вплинути на зміну американсько-радянських відносин, як те, коли М. Горбачов перед зустріччю з Папою в Римі проголосить надання повних прав забороненим Церквам України.”

Опісля почався обряд благословення пам'ятника, відправлений духовенством при співучасті крилосу молоді. Владика Інокентій відмовив зворушливу молитву до св. Володимира і св. Ольги, у якій нагадано слова Митр. Іларіона, що „завдяки нашим Первохрестителям на престолах Києва засів Христос Спаситель”. Так само глибоко прозвучала молитва-подяка, оголошена пастором Олексом Гарбузюком. Духовенство покропило статую свяченою водою, а відтак діти і молодь з СУМ-івського танцювального ансамблю „Україна” підходили з усіх сторін з поклоном до Хрестителів Володимира й Ольги, і складали довкола пам'ятника квіти та прапорці. Хвилина була дуже зворушлива. Знову почулися дзвони, що злилися з мелодією „Рече та стогне Дніпр широкий . . .”, які наче перенесли присутніх на береги Дніпра в Києві.

Слова українських промовців

Після обряду посвячення звернувся зі словом найдостойніший гість Блаженніший Митрополит Мстислав. „Я вірю, що молитви і гомін дзвонів перелітають сьогодні звідси через моря й океани аж у Карпати й доходять до Дніпра . . . Не міг я не бути з вами сьогодні. Переживаємо великі і важкі часи. Україна збуджується. Всевишній дає нам змогу здати іспит, що ми гідні одержати свободу . . .” Митрополит Мстислав, який працював у відновленні Автокефальної Церкви у роки війни, закликав до єдності і взаємної любови та допомоги один одному, бо сьогодні допомоги потребує батьківщина від своїх розсіяних по світі дітей. Митрополит нагадав майже забутий епізод із життя УАПЦ в екзилі, коли в 1946 р. Синод її єпископів у Німеччині солідаризувався з переслідуваними братами греко-католиками та висловив їм підтримку у час гоніння їхньої Церкви. Сьогодні, продовжував Митрополит, потребуємо такого ж ставлення до себе — і православні, і греко-католики. „То ж є наші брати, наша кров і кість!”.

Далі виступали речники українського народу зі Сходу. Депутат З'їзду народних депутатів Володимир Яворівський почав своє слово: „Від імені пробудженої в кінці 20 стол. України, від імені Народнього Руху схилию перед вами голову. Дивлячись у ваші обличчя, думаю: якщо б та наша Україна була знищена, вбита чорнобилями, вона б лишилася безсмертною тільки тому, що тут є ви . . . Якщо б наша доля складалася нормально на протязі історії, ми були б сьогодні найдосконалішим, найдемократичнішим і найбільш духовним народом у світі . . .”

Яворівський нагадав християнізацію України перед тисячу роками, існування української козацької республіки. Козаки будували собори-святині, але також „собори душ”. Наш нарід зазнав страшне спустошення. В 1930-их роках летіли в повітря наші храми, та був замах і на нашого духа. Але народ витримав і сьогодні маємо велику шансу, яку мудро нам треба використати. Промовець закликав до єдності, ще більш відданої праці для України, бо „вона у нас одна

для всіх. Чим щасливішою буде вона, тим щасливішими будемо ми всі, її діти”. Промову переривали гучні оплески і промовець виїнятковно нав’язав контакт із тисячними масами.

Другим виступав Микола Горбаль, довголітній в’язень і чоловік діяч Гельсінської Спілки, від якої він передав вітання. Він запевнив, що Україна, хоч ще потоптана, але піднімається. Оцей і подібні пам’ятники — це символ нашого відродження. „Я бачу тут єдність, екуменічне єднання усіх українських християн. На Україні відбувається те саме”. Обидва посланці з рідної батьківщини закінчили промови прославленням України.

Наступний промовець Володимир Мокрий, тепер єдиний посол-українець в новому соїмі у Варшаві, хоч народився поза рідними землями в Польщі від переселених туди батьків, запевняв, що Україна йому близька. Він недавно відвідав Київ, де брав участь в установчому З’їзді Народнього Руху України. Мокрий глибоко розуміє християнського духа нашої землі й народу і вірить у його воскресний день. Він висловив бажання, щоб земля Володимира і Шевченка ще змогла побудувати пам’ятник Вашингтону у Києві так, як сьогодні постають пам’ятники українським велетням духа на землі Вашингтона.

Всенародім відспіванням українського гимну закінчено цю врочистість біля пам’ятника.

Бенкет Тисячоліття

Святковий бенкет на закінчення торжества, в якому взяло участь понад 450 осіб, відбувся в сусідньому Культурно-релігійному Осередку св. Володимира і Ольги. Серед почесних гостей були також українські законодавці Іллінойських палат, сенатор В. Дудич та репрезентант М. Куляс.

Дир. Роман Мищик, голова Громадського Комітету відкрив прийняття, дякуючи почесним гостям за участь, о. митратові М. Бутринському за ініціативу побудови пам’ятника і парафії св. Володимира і Ольги за відступлення ґрунту, а особливо Комітетові спорудження пам’ятника на чолі з адвокатом Ю. Кулясом за величезну організаційну та технічну працю, щоб цей проєкт став дійсністю та ціле святкування відбулось так врочисто і з успіхом. Також складено подяку і жертвенній українській громаді за окремі пожертви на кошти побудови пам’ятника.

Бенкетом керував господар Ю. Куляс. Архієпископ Константин Баган провів молитву англійською мовою, а страви поблагословив Кир Іннокентій Лотоцький. Під легкі звуки класичної музики (скрипка і фортепіан) присутні споживали страви, що їх приготувало керівництво Осередку.

Із словом привіту виступив від східноєвропейських народів Казімір Оксас, голова Комітету Тижня Поневолених Народів в Чикаго. Прочитано привіти від губернатора стейту Ілліной, Джеймса Томпсона, та спеціальне звернення з України, підписане Іваном Гелем, головою Комітету захисту УКЦеркви, в якому м. ін. сказано: „Серцем і душею будемо з вами. Єднаймося, бо ми справді планетарна нація і ми мусимо відчувати серцем сами себе, наші проблеми і потреби”.

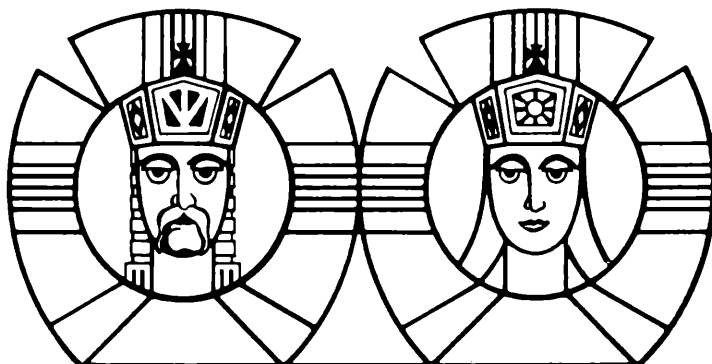
І знов виступили наші посланці з рідної землі.

Головне слово мав М. Горбаль, що підкреслив вагу хвилини і величезні зусилля українців на батьківщині змінити хід нашої історії, щоб Україна стала вільною і суверенною. В. Яворівський звернув увагу на сучасне лихоліття і небезпеки, насамперед екологічні, які самі ми мусимо спинити, бо власть іміущі не

дуже спішаться. Він також висловив турботи, як нам треба розв'язувати національне питання в обличчі русифікації і обездуховлення нашого народу, вчинених сучасним режимом.

В. Мокрий, наче неофіт ділився враженнями із свого перебування в Києві та передав тугу і прагнення українців в Польщі до єдності з народом в Україні і діаспорі.

Врочистість посвячення пам'ятника Тисячоліття та маніфестація єдності з народом в Україні зелектризували українську громаду в Чикаго. Це був новий стимул для нашої, вже дещо виснаженої суспільности, щоб в ці рішальні дні дати так потрібну моральну і політичну допомогу рідному краю. Замітно, що цей стимул знайшов позитивний відгук і серед молоді, яка солідарно з батьками взяла участь у цьому святі і до якої зуміли промовити наші земляки з України. Думку багатьох молодших підсумував один юнак, який по довгоденній програмі в неділю і ще після участі наступного дня у вечорі-зустрічі з В. Яворівським, заявив: „Тепер я бачу, що варто бути українцем!”.

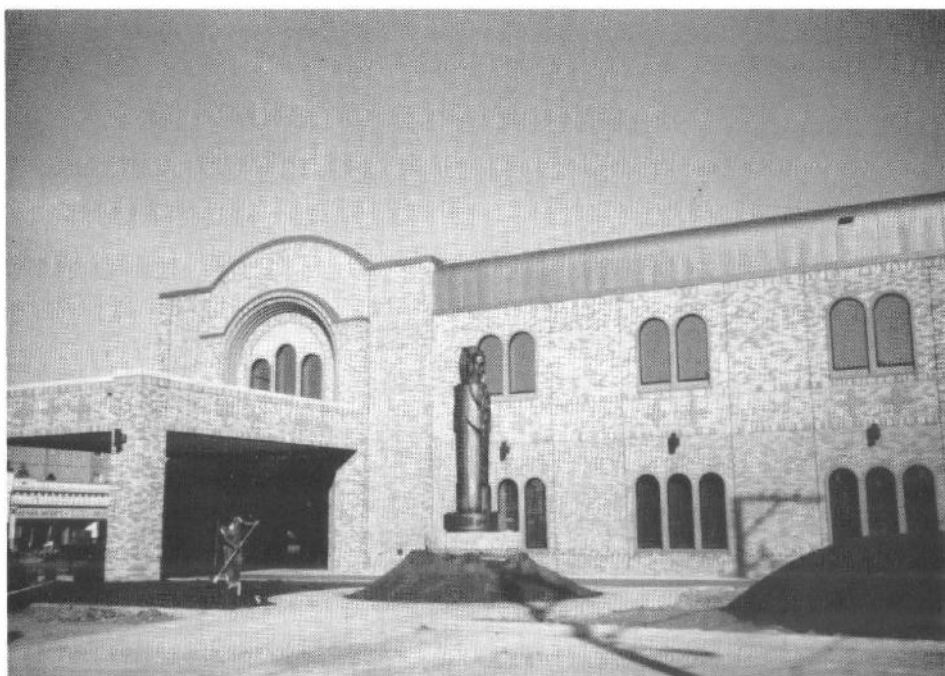

**В ЄДНОСТІ З
УКРАЇНОЮ**

**ДЕНЬ ЄДНОСТИ З УКРАЇНОЮ
ПОСВЯЧЕННЯ ПАМ'ЯТНИКА ТИСЯЧОЛІТТЯ**

Приготування пам'ятника та площі для святкового відкриття

... завжди при співучасті зацікавлених глядачів

**Біля статуї Хрестителів України
о. митрат Маріян Бутринський, ініціатор проекту поставлення пам'ятника Тисячоліття
та адвокат Юліян Куляс, голова Будівельного комітету пам'ятника**

Формування походу біля Українського Православного Собору св. Володимира

з хоругвами

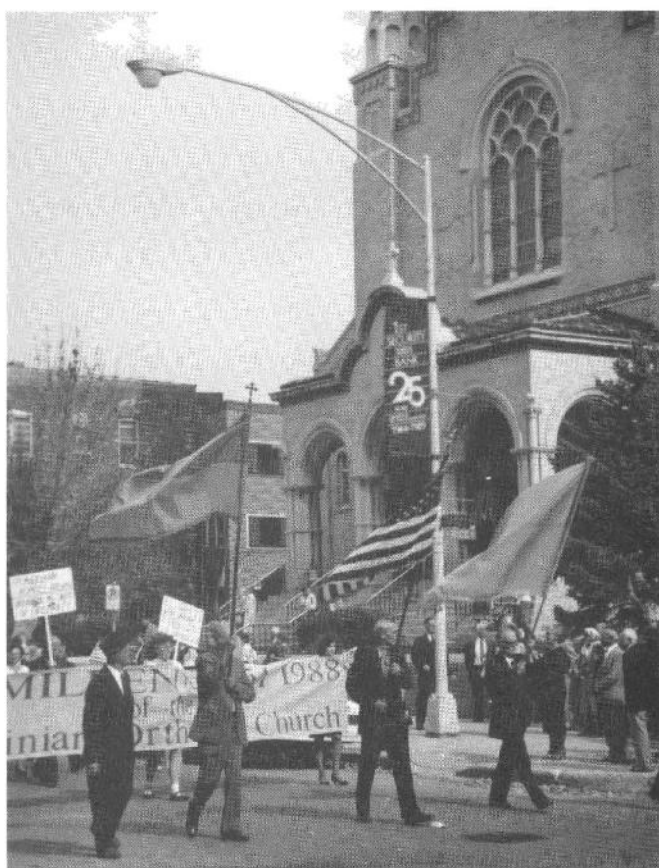

й транспарентами

Радісно й з гордістю проходили українці біля своїх соборів по бульварі Овклей,

домагаючись свободи віросповідання на Україні

йшли старші

молодші

члени молодечих організацій

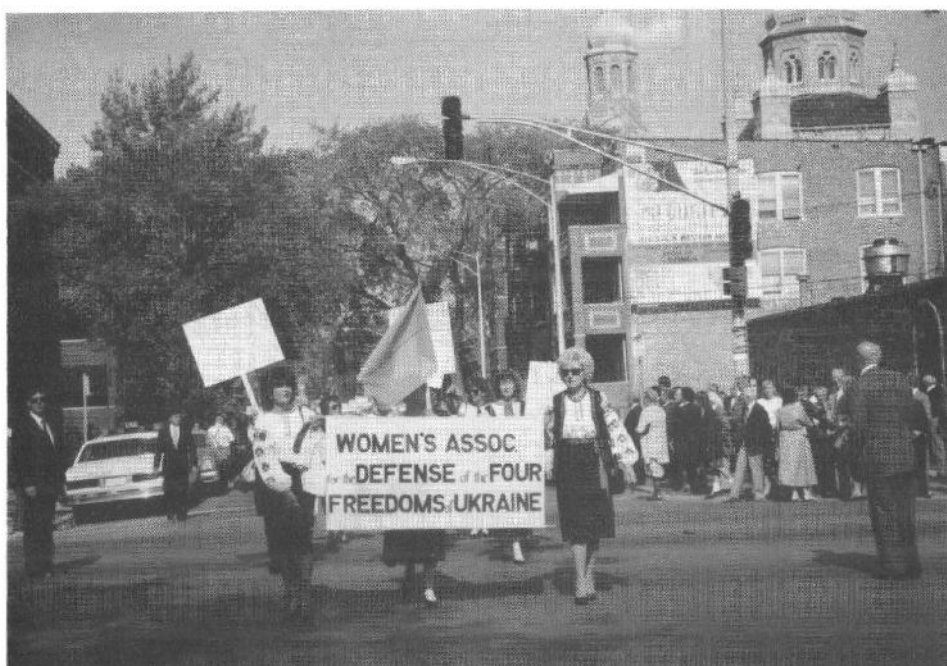

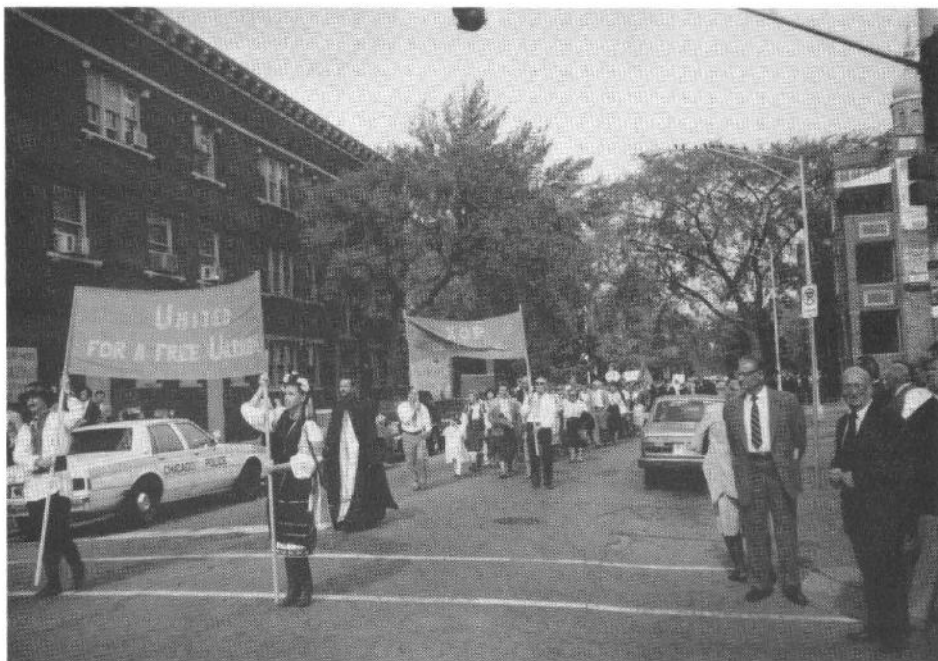

суспільно громадських організацій

хори

вся українська громада йшла засвідчити свою вірність Христові і своєму народові

На площі біля пам'ятника

зібралось тисячі людей

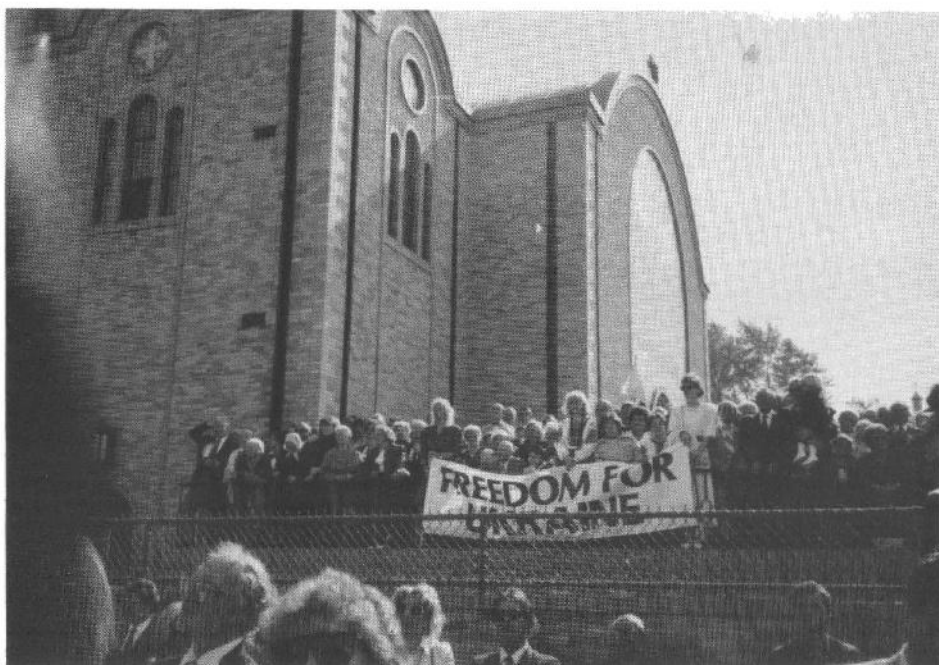

де всі старалися зайняти вигідне місце, щоб добре все бачите

дітей наперід

дехто мав добрий вид з есплянади собору св. Володимира і Ольги

а деякі з даху сусідського будинку

**Члени Комітету та почесні гості
(посередні Микола Горбаль з дружиною та Володимир Яворівський)
очікують приїзду мейора Дейлі та митрополита Мстислава**

Ю. Куляс представляє мейорові міста делегатів України — М. Горбаль та В. Яворіського

Мейор Дейлі літається з головою Комітету Тисячоліття дир. Романом Мищиком

**Між почесними гістьми на трибуні
(від ліва) М. Горбаль з дружиною та члени Іллінойської легіслатури — сенатор Володимир
Дудяч і репрезентант Марон Куляс. За М. Кулясом — пастор Олекса Гарбузюк, голова
Всеукраїнського Братства Євангельсько-Баптистських Церков**

**Урочистість посвячення пам'ятника Тисячоліття відрив Ю. Кулєс
Сидять: мейор Дейлі, єпископ Інокентій Лотоцький, митрополит Мстислав Скрипник,
сенатор Пол Саймон, архієпископ Константин Багдан**

**До його промови прислуховуються (у другому ряді від ліва)
член польського Союзу проф. Володимир Мокрий,
голова відділу УККА в Чикаго — д-р Мирослав Харкевич**

учасники святкувань

та місцева преса і телевізія

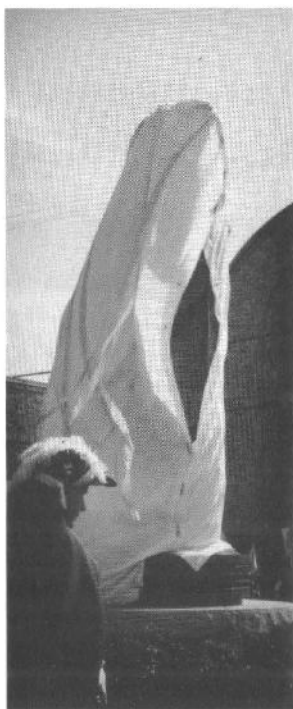
Відкриття пам'ятника довершив

мейор Дейлі під радісні оплески

великих і дуже маленьких учасників

**(скомпонований образ)
вітаючи в Чикаго володарів України — князя Володимира Великого та княгиню Ольгу**

Врочистий акт посвячення пам'ятника

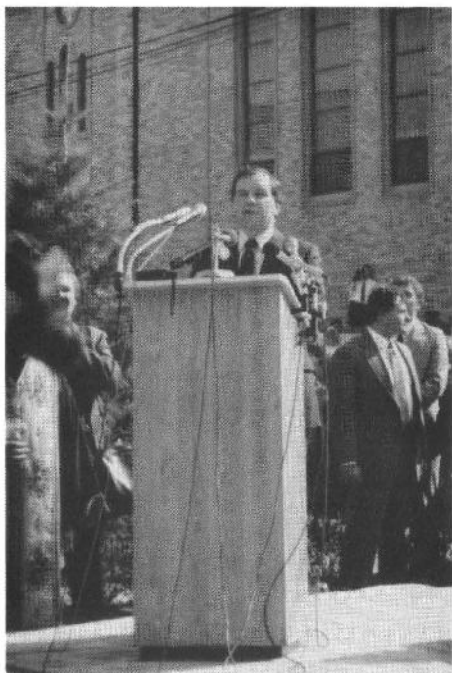
доконали Владики єпископ Інокентій, митрополит Мстислав, та архієпископ Конstantин

і вся громада піснями збірного хору

та руками малих діток складили квіти і молитви у підніжжі своїх святих

З промовами виступали мейор Дейлі

та сенатор Пол Саймон

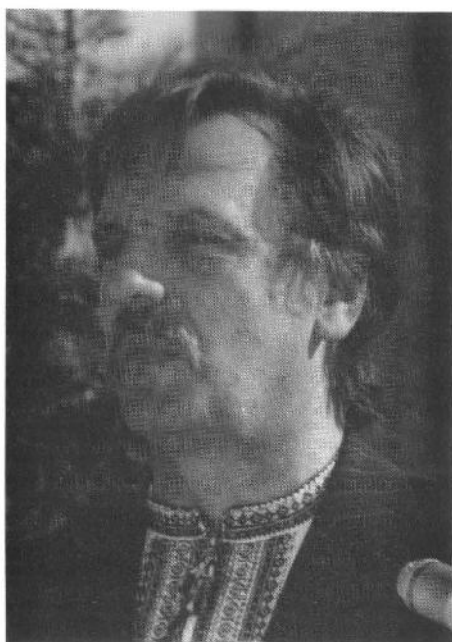
Їх уважно слухали присутні

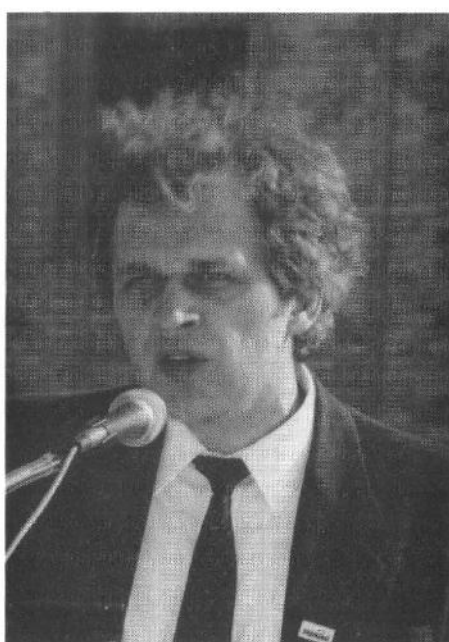
та ще уважлише слухали своїх братів — представників українських земель

**Володимира Яворівського
народнього депутата З'їзду Народних Депутатів в Москві
та голови Київського обласного Народнього Руху України за Перебудову**

Миколи Горбала
колишнього політ'язня
та члена Гельсінської Спілки

і Володимира Мокрого
члена польського Сейму

Після посвячення пам'ятника в аудиторії Культурного Осередку
парафії св. Володимира і Ольги відбувся святочинний бенкет
Члени бенкетового комітету:
Оксана Добровольська, Ліда Кассараба, Марійка Вебб, Марта Фаріон-Вислоцька

та гості і учасники свята

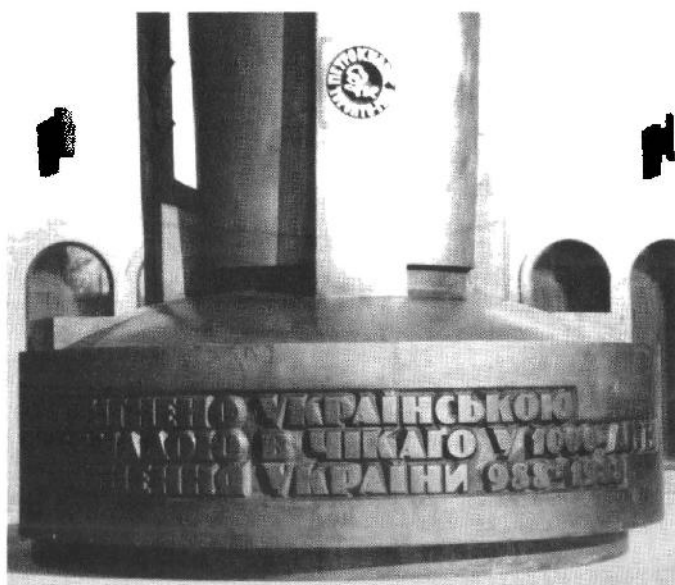
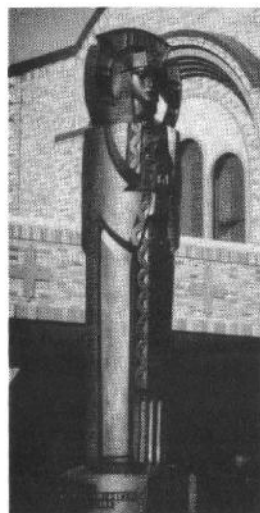
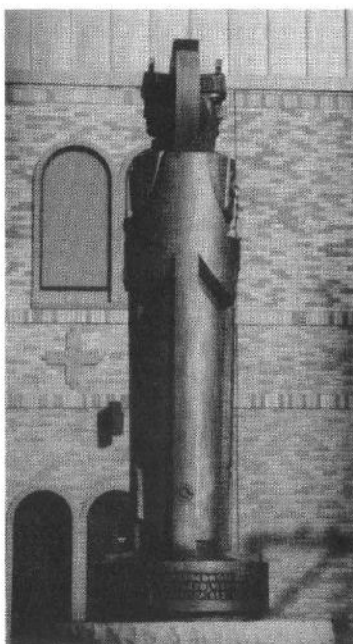
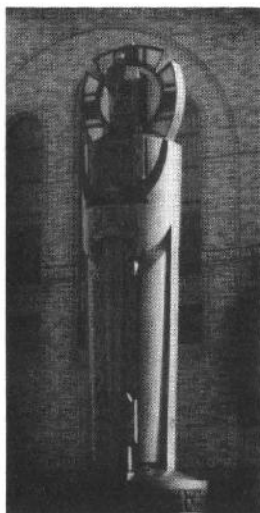
які під звуки музики

торжествували

15-ГО ЖОВТНЯ 1989 РОКУ — ВІКОПОМНИЙ ДЕНЬ У ЧІКАГО

Пам'ятник Тисячоліття св. Володимира і Ольги. Скульптор Петро Кулик із Львова

THE WHITE HOUSE

WASHINGTON

October 13, 1988

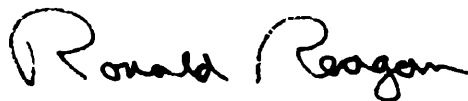
I am pleased and proud to send warmest greetings to everyone gathered with the Ukrainian community in Chicago as you observe the Millennium of Christianity in Kievan Rus'.

The indestructibility of the Christian faith for these many centuries offers true witness to the obedience of countless believers to the Lord Jesus Christ's divine commission to teach and baptize all nations. It confirms as well Christ's promise of lasting faithfulness in the Gospel of Matthew -- "lo, I am with you alway, even unto the end of the world."

I take this occasion to point out that the United States continues to emphasize that freedom of conscience and freedom of religion are basic human rights and that bilateral relations with the Soviet Union cannot prosper without improvement in the Soviets' human rights performance. We recall the language of the Helsinki Final Act: "The participating states will recognize and respect the freedom of the individual to profess and practice, alone or in community with others, religion or belief acting in accordance with the dictates of his own conscience."

The faith you cherish has withstood and outlived all the many persecutions and wars of the past. Today, the faithful living under Soviet domination display the perseverance of their ancestors in the face of totalitarianism -- and they will continue to do so. This Millennium of faith promises great hope for the future of humanity and for the triumph of the spirit over materialism and tyranny. I join you in recalling these words of the Master recorded by the apostle John, "In the world ye shall have tribulation: but be of good cheer; I have overcome the world."

You have my very best wishes now and for the years to come. God bless you.

A handwritten signature in black ink that reads "Ronald Reagan". The signature is written in a cursive, flowing style with a large, prominent "R" at the beginning.

GEORGE BUSH

October 15, 1988

Dear Friends:

It is a pleasure for me to send greetings to all those gathered at Orchestra Hall in Chicago, Illinois to commemorate the Millennium of Christianity in Kievan-Rus'.

Today's commemoration attests to the importance that your community has placed on preserving the traditional values embodied in the family and especially in the church. This 1,000th anniversary allows us the opportunity to appreciate Ukraine's rich and bountiful cultural heritage, a heritage proudly held by Ukrainian-Americans and indeed, one that has contributed greatly to our own national fiber.

As you gather to mark this jubilant anniversary, we remain keenly aware of the recent developments in Ukraine which demonstrate that human desires for freedom and national self-determination remain inextinguishable despite decades of persecution. Indeed, while the Ukrainian Catholic and Orthodox Churches remain outlawed, the faithful continue to practice their faiths clandestinely. In addition, Ukrainians continue to remain imprisoned for their religious, human and national rights beliefs.

As we approach the conclusion of this millennial year, we shall continue to speak out forcefully not only for those imprisoned for the beliefs, but also for the right of all individuals and religious denominations to worship their faiths in their own church using their native language.

Barbara joins me in wishing you our very best for a joyous celebration and our congratulations on this 1,000th anniversary of Christianity in the history of the Ukrainian nation.

Sincerely,

George Bush

STATE OF ILLINOIS

EXECUTIVE DEPARTMENT

Proclamation

WHEREAS, in 988 St. Volodymyr the Great, the ruler of Kiev, adopted the Christian faith as the religion of his state by baptizing his people in the water of the Dniepir River; and

WHEREAS, the acceptance of Christianity profoundly altered the course of the Ukrainian history, significantly determining the development of Ukrainian culture in all of its manifestations and giving rise to a wealth of spiritual and social values; and

WHEREAS, the year 1988 marks the Millennium of Christianity in Ukraine, an illustrious milestone worthy of global recognition; and

WHEREAS, despite decades of persecution, Ukrainian Orthodox, Ukrainian Catholic and Protestant believers to this day continue to practice their faith clandestinely for fear of persecution by Soviet authorities; and

WHEREAS, Americans of Ukrainian descent residing in the State of Illinois are acutely cognizant of their rich 1000 year old spiritual and cultural legacy and therefore join their brethren in the solemn and festive observance of its Millennium;

THEREFORE, I, James R. Thompson, Governor of the State of Illinois, do hereby proclaim 1988 as the year of the MILLENNIUM OF CHRISTIANITY IN UKRAINE in Illinois, and I urge all citizens to join in its observance.

In Witness Whereof, I have hereunto set my hand and caused the Great Seal of the State of Illinois to be affixed.

Jim Edgar
SECRETARY OF STATE

Done at the Capitol in the City of Springfield,
this FIFTEENTH day of JANUARY in the
Year of Our Lord one thousand nine hundred
and EIGHTY-EIGHT and of the State of
Illinois the one hundred and SEVENTIETH

James R. Thompson
James R. Thompson
GOVERNOR

**ПРИВІТ
УКРАЇНСЬКІЙ ГРОМАДІ
В ЧІКАГО**

В імені Комітету Захисту УКЦеркви,
усіх вірних та львов'ян передаємо усім учасникам
Маніфестації Солідарності з Україною в Чикаго

якнайсердечніші вітання.

Серцем і душею будемо з Вами.

Єднаймося,

бо ми справді планетарна нація
і мусимо відчувати серцем самих себе,
наші проблеми і потреби.

Того самого дня, 15 жовтня,
у місті Тернополі, вполудне,
зберуться на третє багатолюдне Богослуження
тисячі людей, а тоді, як закінчиться у нас,
продовжуватиметься у Вас.

Ви єднайтесь із нами, а ми будемо з Вами!

Зокрема вітаємо наших представників,
Яворівського, Горбала і Мокрого
та радіємо, що вони,
єднаючись з українською діаспорою,
продовжують нашу спільну справу
та втілюють в життя наші проблеми.

Іван Гель
Голова Комітету Захисту УКЦеркви

СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ НА ГРОМАДСЬКИЙ КОМПЕТ ТИСЯЧОЛІТТЯ В ЧІКАГО

ОРГАНІЗАЦІЇ І ПІДПРИЄМСТВА:

10,000.00

Банк «Певність»
Каса «Самопоміч»

4,422.97

Хор «Сурма»

3,000.00

С.У.А. 101-ий Відділ

1,000.00

Громад. К-тет для відзначення Голоду
Дім Укр. Нар. Союзу
Інджекто Молд. Інк.
ОЖОЧСУ ім. Оксани Мешко
С.У.А. 29-ий Відділ
СУМ ім. полк І. Богуна
Укр. Правосл. Катедр. Собор
св. кн. Володимира

600.00

Укр. Баптистська Церква

500.00

Алтар і Розарі Сосаєті
при парафії св. Йосифа
Комітет вареників
при парафії св. Йосифа
„Провидіння” 186-ий Відділ
Сестрицтво Покрова Пресв. Богородиці
при соборі св. Волод. і Ольги
С.У.А. 36-ий Відділ
при парафії Різдва Преч. Діви Марії
Суспільна Опіка Пресв. Імени
при парафії св. Йосифа

250.00

„Бест Флоріст” – Валерія Чичула
Гренд-Вестерн, Лтд.
Дельта Імпорт

Українська Гостиниця

– І. і Н. Сахаревичі

Хор при парафії св. Йосифа
Я. і П. Полли Бер Ко. Інк.

200.00

Кооператива „Самодопомога”
Марійська Дружина
при катедрі св. Миколая
Орг. Оборони Лемківщини
Пекарня „Анна” – В. Дмитраш
Хор „Троянда”
при парафії Різдва Преч. Діви Марії

150.00

Т-во „Українська Учительська Громада”
Укр. Золотий Хрест – Головна Управа

125.00

Галан'с

100.00

Братство св. Володимира
при катедр. соборі св. Володимира
Дарк Фото – М. Хоркава
Клуб Емеритів при катедрі св. Миколая
Марійське Т-во
при парафії Різдва Преч. Діви Марії
Мідвест Анімал Госпітал
– Марта Петрина
Сестрицтво св. кн. Ольги
при катедр. соборі св. Володимира
УККА – Відділ Чікаго
Укр. Золотий Хрест – 12-ий Відділ
У.Н.С. 221-ий Відділ
Хор „Славути” при катедрі св. Миколая
Школа Українознавства
при парафії св. Йосифа

50.00

А.Б.Н.

Б-тво 1-ої Дивізії УНА

— Станиця Чикаго

Братство св. Михаїла

при соборі св. Волод. і Ольги

Бучер Стор — М. Фіта

„Громоваця” і Школа Укр. Танку

при соборі св. Волод. і Ольги

М. і Я. Делікатессен — М. і Я. Костеліц

Колумбія Фирнічер

Літературний Фонд Романа Завадовича

Об'єдн. Укр. Ветеринарних Лікарів

Амери́ки і Канади — Відділ Чикаго

Парафія Різдва Преч. Діви Марії

Т-во Сеньйорів при парафії св. Йосифа

Т-во Укр. Інженерів — Відділ Чикаго

Укр. Вільне Козацтво

ім. гет. Івана Омель. Павленка

Укр. Лік. Т-во Півн. Америки

— Відділ Ілліной

Укр. Лік. Т-во Півн. Америки

— Головна Управа

Хор „Прометей”

при соборі св. Волод. і Ольги

40.00

Мідвест Фуд Март

25.00

Гардвар Стор — С. Вробель

Журнал пастора Ів. Шепи

Об'єдн. Бувших Вояків

Українців Америки

Релаябл Суплай — Леонард Бруно

Ст. Джозеф Гіфт Шоп

— Ольга Дворянин

Т-во Вояків УПА — Відділ Чикаго

Т-во „Самопоміч”

в пам. Олени Лебедович

Т-во „Самопоміч”

в пам. Лева Струка

У.Н.С. 157-ий Відділ

У.Н.С. 220-ий Відділ

У.Н.С. 259-ий Відділ

Фарм Продус — Джордж Воутсінас

20.00

Апостольство Молитви

при катедрі св. Миколая

10.00

Аптека Коліца — С. Герц

Аптека „Нью Дівіжен Драгс”

Ля Борікена — Н. Еварісто

5.00

Амер. Травел — Богдан Процик

Вайолет Флоріст

Еліт Клінерс — Марвін

Латіно Відео Мувіс.

ГРОМАДЯНИ:

1,250.00

Фаріон Олександр і Ярослава

1,010.00

Харук Петро і Галина

1,000.00

Анелська Ольга

Вовчик Богдан і Люба

Горчинський Анастазій і Іванна

Демус Пилип і Володимира

Деркач Іван

Кобилецький Роман і Анна

Левицький Андрій і Дарія

Личик Святослав і Неоніла

Паньків Петро і Левка

Петеш Зенон і Юлія

Сенов'ят Микола

Сенчишак Микола і Катерина

Форович Теофіл і Стефанія

Хіч Олекса і Ксеня

Шостак Іван

700.00

Мицик Роман і Ольга

650.00

Мельник Теодор і Ольга

500.00

Атановський Андрій

Бігун Зиновія

Папушкевич Михайло і Віра

Стрільбицький Олександр

Харкевич Мирослав і Олена

Чурма Віктор

450.00

Перун Ярослав, Ольга, Богдан,

Роман і Оксана

400.00

Команишин Євген, Марія,

Ярослав і Стефанія

300.00

Гладка Оріс в пам. Петра Гладкого

Іваницький Мирослав і Стефанія

Кровгуст Говард і Міля

Куриляк Лідія

250.00

Багрій Дмитро

Бурачинський Ераст і Зірка

Вислоцький Ігор і Марта

Гартлер Алекс

Дудяк Степан і Ольга

Мацюрак Андрій і Володимира

Молочій Йосиф і Вірджінія

Музика Богдан з родиною

Новошицький Дмитро

Огаренко Володимир і Люба

Пилип'юк Анна

Пундій Андрій і Лідія

Стрільчук Стефан і Марія
Шандра Йосиф і Любомира
Щербанюк Григорій і Галина

225.00

Панчук Ярослав і Ярослава

200.00

Берега Микола
Бігун Стефан і Марія
Годчак Антін
Деван Іван і Зеновія
Дурбак Богдан і Марія
Іванків Євген і Марія
Куляс Юліан і Ліза
Марчук Василь і Оксана
Матвійшин Ігор і Олена
Новак Люба
Петрущак Іван
Пителъ Петро і Марія
Скот Волтер і Гелен
Слободян Павло і Теодозія
Смик Роман
Степанів Михайло і Галя
Стефанюк Ярослав
Юзьків Юрій і Марія
Ярошевич Мирон і Дарія

150.00

Білас Зенон і Анна
Дмитренко І.
Козій Атанас і Ольга
Кузич Юрій і Таня
Пігут Марія
Сосенко Роман і Галина
Тягнибок Олекса
Чурма Теодор і Христина

130.00

Осиччук Іван

125.00

Голяш Степан і Надія
Костелина Лука і Марія
Місюрак Іван
Огаренко Іван

100.00

Бабій Іван і Осипа
Баранський Михайло
Бардигула Валтер і Герда
Бардигула Дан і Леона
Баторфальви Ярослав і Мирослава
Бахір В. і В.
Берега Євген
Біланіч Волтер і Гелен
Білогруд Ігор
Білоус Богдан і Наталка
Бодель Микола і Наталія
Боєчко Юрій і Ірина
Брей Роман і Джоен
Бровар Андрій і Таїса
Бурбан Михайло
Бурбан Петро
о. митр. Бутринський Маріян

Василенко Микола і Катерина
Верещак Юрій і Аполіна
Вигінний Петро
Воробець Софія
Галузак Нетті
Гарасовський Остап і Іванна
Гнатъ Володимир
Гнитка Михайло і Анна
Годчак Василь
Голань Маріян
Головата Ярослава
Голод Василь і Ліда
Гончаров Микола
Грицеляк Марія
Гуцал Марія
Галярник Ігор А.
Гулей Мирон
Данилишин Ярослав і Ксеня
Дмитерко Ігор і Ірина
Довбак Теодор і Ірина
Доєрінг Маргарет в пам.
Степана і Катерини Любінець
Доманчук Анна
Дубик Василь
Дубляниці Ірина в пам.
Романа Дубляниці
Дуда Василь і Параскевія
Дячук Андрій
Жечковскі Гелен
Забіяка Наталіян
Забродський Стефан
Іванець Богдан і Ляріса
Іванів Андрій і Наталія
Івахів Остап і Анна
Івашко Ярослав і Марія
Карачевський Михайло і Галина
Кекіш Юрій і Романа
Кіст Михайло
Кіцила Петро і Анна
Клепак-Люкезе Розалія
Клюфас Орест і Ореста
Кобилецький Володимир і Стефанія
Коваль Дмитро і Доня
Коваль Михайло
Коленський Мирослав і Галина
Колчак С. І.
Коцпула Антон
Кочман Олександра
Кравець Стефан
Кукла Йосиф і Марія
Куляс Ярослав і Марія
Куропась Степан і Антонина
Лисейко Іван і Михайлина
Лоїк Антонія
Лойовський Михайло
Магур Евстахій і Ольга
Мак Роман
Маланчук Петро і Ольга
Малашко Емілія в пам.
родин Малашко і Романяк
Мандзій Ярослав і Наталка
Маркусь Василь і Дарія
Мартин Антонія
Матвійшин Андрій і Пелагія
Мельник Василь

Мельник Ігор і Оксана
 Мельник Оксана
 Мурський Лев і Оксана
 Наваринський Мирон і Марія
 Наконечний Олександр
 Недовіз Дмитро
 Олексин Олександр
 Опалюх Михайло з родиною
 о. дяк. Орищук Микола і Христина
 Павліш Ілля і Іванна
 Павлюк Іван
 Паланяк Василь і Ірена
 Панков Джоен
 Паш Анна
 Пашен Віліям і Глорія
 Перхач Євген
 Пірко Іван і Анна
 Плешкевич Омелян і Емілія
 Поплавський Роман і Мері
 Попович Петро і Ірена
 Прийма Юрій Д.
 Притоцький Володимир і Іванна
 Пундій Павло і Дарія
 Ріпецький Модест і Марія
 Сало Микола і Марія
 Семчишин Мирослав і Ольга
 Сидор Павло і Юлія
 Сіек Честер і Мілдред
 Скочиляс Ярослав
 Скробач Стефан і Марія
 Слободян Марія
 Слободян Павло і Надія
 Стародуб Анна
 Старчак Іван
 Старчак Юрій
 Терш Роман і Тереса
 Тимець Михайло і Анна
 Титус Анна
 Ткачук Богдан і Ореста
 Турек Мері
 Турчин Марія
 Тягнибік Францес
 Фединяк Володимир і Ореста
 Фідлер Фредрик і Стефанія
 Фільварків Оксана
 Фішер-Слиж Марія
 Хлипняч Ярослав і Джін
 Хойнацький Ян і Надія
 Хринівський Михайло
 Цибак Василь
 Чучук Стефан і Стефанія
 Шведа Володимир і Францішка
 Шкруба Іван і Василина
 Шлюз Микола і Анна
 Шнайдер Михайло
 Шоробура Осип і Юстина
 Штайнбах Юрій і Марія
 Янушевський А.
 Ярема Роман
 Яримович Юрій і Ореста

80.00

Бабик Роман

75.00

о. крил. Гаук Степан з нагоди 100-ліття
 народин і 72-ліття священтства
 Гуля Андрій і Ольга
 Дзвіник Ярослав і Марія
 Кікцьо Михайло
 Левицький Нестор
 Тиха Ольга

70.00

Гула Петро і Ангелина
 Новак Петро

60.00

Бартше Марія
 Кравчишин Петро
 Любезний Михайло і Антонія
 Панчишин Маріян
 Пилипович Й.

55.00

Паславський Юрій і Віра
 Чижик Володимир і Марія

50.00

Багрійчук Микола
 Бакула Доналд
 Барабаш Іван і Ольга
 Барабаш Роман і Олена
 Басюк Еміль і Ліна
 Бедзись Ярослав
 Бендіксон Ричард і Уляна
 Берко Василь і Катерина
 Білик Яків і Марія
 Борейко Василь і Софія
 Бородайко Корнель і Олександра
 Бровар Еміль
 Васевіч Михайло і Ольга
 Ватраль Богдан і Петруся
 Висоцький Роман і Дарія
 Вишневський Йосиф і Стефанія
 Вишницький Павло і Емілія
 в пам. Юзефи Циганюк
 Волошин А.
 Воробець Стефа
 Вульчак Михайло
 Вусович-Люле Софія
 Гарасовський Андрій і Ярина
 Гнитка Андрій і Йосиф
 Городиська Іванна
 Григоряк Теодор
 Гридцяк Ярослав
 Гук Зенон
 Гулик Іван і Юстина
 Гуменюк Ігор
 Гавалюх Валтер і Ольга
 Дачкевич Михайло і Ліна
 Дашко Петро і Ірена в пам.
 Юзефи Циганюк
 Денис Михайло
 Джастіс Джоен
 Дикун Роман і Марія
 Дідс Антін і Розалія
 Дмитерко Олег і Тоска
 Драган Ярослав
 Дубицький Іван
 Дяченко Юрій

Захарків Іван і Анна
 Заяць Анна
 Заяць Роман і Галина
 Заяць Юра
 Зуль Іван
 Камінська Ірена
 Качур Михайло і Ева
 Кекіш Микола
 Климків Володимир і Олена
 Коблянський Йосиф
 Козяк Андрій і Параскевія
 Косінські Генрі і Мері
 Крайник Анна
 Кривачук Микола
 Кузич Нестор і Неоніля
 Куликівський Григорій і Теофіля
 Куцан Анна
 Кущинський Антін і Васирина
 Левкович Євгенія
 Лепак Михайло і Анастасія
 Лончина Василь і Роксоляна
 Луговий Микола
 Луцишин Мирон
 Лучків Антін і Параска
 Мазар Павліна
 Максимчук Василь
 Малаховський Антін і Анна
 Малий Юліян і Люба
 Мандзій Анастасія
 Міщенко Микола
 Новак Григорій
 Новосад Мирон Е.
 Оленчук В.
 Островський Михайло
 Падяк Іван
 Парфанович Теодор, Іванна і Ігор
 Паціоне Євген і Гелен
 Перун Катерина
 Петрі Леонтина
 Пітула Валтер
 Пітула Мирослав
 Порохонько Катерина
 Процик Володимир і Надія
 Пукас Дмитро
 Рачкевич М. і А.
 Романов Альфред і Павліна
 Сакалюк Володимир і Надя
 Салдан Стефан і Анна
 Семків Петро і Марія
 Сендунь Дмитро і Стефанія
 Сенік Микола і Тамара
 Скиба Андрій
 Скірпан Дам'ян
 Скоропад Іван і Вероніка
 Скуб'як Іван і Катерина
 Слота Олександр
 Смишнюк Михайло
 Смолинський Лев
 Сорочак Володимир і Євгенія
 Стайфел Роберт і Звенислава
 Субота Анатолій й Ірена
 Тарасенко Василь і Катерина
 Томас Віллі і Йоганна
 Трембач Роман
 Трощук Віра

Туцький Іван
 Тучапський Касіян
 Фірішак Осип
 Халус Михайло і Анастасія
 Хамів Іванна
 Хом'як Стефан
 Хоркавий Дмитро і Діонізія
 Чаплинська Марія
 Червінська Анна
 Чернявський Ярослав
 Чура Іван
 Шарун Осип і Ірена
 Шиян Джеанна Й.
 Шліхутка Микола і Тетяна
 Щербльовський Володимир і Стефанія
 Яременко Оксана
 Яцко Марія

45.00

Думанчук Олександр

40.00

Б'яла Євгенія
 Доліник П.
 Дубовик Стефан і Марія
 Заобідний Іван
 Заобідний Михайло
 Іваско Том і Анна
 Ключас Микола
 Ключенко Михайло
 Кулик Агафія
 Маліборська Марія
 Мацьків Володимир
 Піх Іван
 Шалко Анна

35.00

Бискош Михайло і Стефанія
 Кашук Іван і Анна
 Лукомський Лев і Люба

30.00

Баран Катерина
 Бень Ярослав
 Бріджман Р.
 Бурдяк Антонія
 Гавриш Василь
 пастор Гарбузюк Олекса
 Грохола Володимир
 Зельвак Віра
 Ковальська Олена
 Костечко Михайло
 Костик Іван
 Кохно Валентин
 Лаврін Іван
 Логуш Іван і Марія
 Овчарчин Петро
 Петруняк Іван і Марія
 Сабат Йосиф
 Стецишин Володимир
 Филипович Нестор
 Хома Константин і Валя
 Юрків Ольга

25.00

Арлінський Іван
 Артюшенко Юрій і Галина
 Бабій Михайло
 Банах Михайло
 Басічинський Володимир і Ірина
 Білий Павло і Юлія
 Білик Михайло
 Блідий Геновефа
 Богданик Йосиф
 Бойкевич Оксана
 Бойко Роза
 Ботвин Лука
 Ванджура Ізидор
 Василів З.
 Вербицький Володимир і Параскевія
 Вежбицька Анна
 Вигінний Мирослав і Гелена
 Галібей Тарас і Рута
 Гриник Петро
 Громяк Марія
 Герус Ярослав
 Грабас Андрій і Лідія
 Густик Іван і Анна
 Данилович Іван і Софія
 Дацків Теодор і Ольга
 Дембіцький Микола
 Дикий Ярослав і Дана
 Дишкант Марія
 Длугош Йосиф і Марія
 Добровольський Мирон і Оксана
 Дорожинська Марія
 Загородний Ярослав і Галина
 Іванчук Стефанія
 Йона Євгенія
 Камінський Василь
 Камінський Олександр
 Карнаух Дмитро
 Климкович Емма
 Козира Михайло і Флоренс
 Коломиєць Анатолій і Люба
 Коннер Ричард і Катерина
 Коновал Олексій
 Корнин Іван Е.
 о. Косарчин Микола
 Коханюк Юрій і Ліда
 Коцур Теодор і Іванна
 Крупка Роман і Софія
 Кузьма Юрій
 Куріца Олег і Генрієта
 Лагоди Клим
 Леник Анна
 Личик Микола
 Лоско Іван
 Люок Микола
 Люшняк Микола і Ольга
 Ляхус Анна
 Магас Андрій і Мері
 Мадзоріс Стефанія
 Малахівський Іван
 Малецький Юліан і Марія
 Мартинюк Роман і Наталія
 Михальчук Павло

Менцінський Ярослав
 Мицак Василь і Катерина
 Місюрак Ілля і Євгенія
 Млак А. А.
 Молочій Іван
 Ногач Филімон і Галина
 Овчарук В.
 Олексин Іван і Айлін
 Остапчук Євгенія
 Остапчук Микола
 Павльос Е. і М.
 Паславська Марія
 Паславський Михайло
 Пасторіно Чарльс і Анна
 Попіль Оля
 Пресляк Рудольф і Елсі
 Пресляк Христина
 Процик Юлія
 Процик Юрій
 Пруський Тома і Розалія
 Пруц Стефанія
 Радловський Богдан і Ірена
 Регуш Дмитро
 Рудакевич Любомира
 Савків Валтер
 Савула Андрій
 Савула Степан і Анна
 Семкович Ірина
 Семянчук Марія
 Сень Вікторія
 Синенький Володимир і Лідія
 Смевец Ніколас П.
 Стельмах Дам'ян і Надія
 Степанець Іван
 Стрийков Стефан
 Струтинський Ярослав і Евстахія
 Такой Теодор
 Томчук Іван
 Фігурняк Ричард
 Фостяк Петро
 Фурчак Петро
 Хміленко Я. і В.
 Хомяк Анастасія
 Чайковський Лев і Катерина
 Чепіль Іван і Леся
 Чорнобіль Євген і Люба
 Чорнобіль Том і Лінда
 Черняк Михайло
 Черняк Петро
 Шерман Доналд Б.
 Шпак Іван
 Шпиталь Олександра
 Якимів Мері
 Ястрембська Евстахія

20.00

Андриш Микола
 Білас М. і Т.
 Боднар Лев і Богданна
 Боярський Зенон
 Боярський Юліан
 Варнік Ірина
 Василів Петро
 Власенко Текля

Гойсак Ярослав
 Головчак Іван і Анна
 Голубецька Антонія
 Городиський Орест
 Грушецький Станислав
 Гура Юрій
 Гут Петро
 Дачишин Софія
 Демчак К.
 Демчук Роксоляна
 Денег Наталія
 Дячун Ярослав і Анна
 Єжевський Роман
 Завадович Ганна
 Заобідний Василь
 Засадний Орест
 Зеліско Алекс
 Зеліско Богдан
 Зеліско Петро
 Зеліско Стефан
 Зубенко А. і Н.
 Іваницька Віра
 Іванів Бронислав
 Іванців Василь
 Іщук Марія
 Карпа Віліям
 Карплюк Михайло
 Качуровський Василь
 Кікцьо Теодор
 Ковалевич Б.
 Ковалишин Михайло
 Козак Ілько і Ольга
 Колачко Іван
 Кошилко Дмитро
 Кукура Олександр
 Куцевич В.
 Лесняк Ванда і сини
 Лехнюк Ольга
 Лібер Мирослав
 Логуш Ярослав
 Мазарчук Волтер
 Максим Марія
 Максимець Олександр
 Мартин Степан і Катерина
 Марчук Михайло і Анна
 Матулко Ілля і Тамара
 Мелінішин Іван
 Мелінішин Петро і Анна
 Мельник Василь і Юстина
 Мельник Михайло
 Миньо Юлія
 Мисак Михайло
 Митропула Ольга
 Михайлишин Михайло
 Моцьо Олександр
 Олексюк В.
 Олексюк К. і О.
 Палій Андрій і Марія
 Пелеш Іван і Діана
 Пелюхович Ліда
 Петрусь Варвара
 Підляшецький Петро і Ірена
 Пірко Іван і Іванна
 Побідинський Олекса

Пришляк Іван і Марія
 Пучковський Михайло
 Рибак Михайло і Марія
 Ригаїло Ніколас
 Родак Марія
 Савка Володимир і Зузанна
 Сандуляк Іван
 Середя Марія
 Сірик Іван
 Сулипа Лев
 Ткачук Петро
 Томашівський Богдан
 Томко Михайло
 Фридер Іван і Богданна
 Харів Наталія
 Хромиш Микола і Мирося
 Шемечко Лев
 Шептак Петро і Катерина
 Шкодин Марія
 Щудло Михайло і Анна
 Яць Петро і Анастазія

15.00

Гримак Мерилін
 Гавалюк Степан
 Галан Леонтина
 Домашевський Микола і Катерина
 Марко Методій і Марія
 Менцінська Олександра
 Мрака Теодор
 Яник Іван і Ольга

10.00

Андрус Ольга
 Бахматюк Катерина
 Босій Михайло
 Вандасевич Ч.
 Війтик Надія
 Галучак Рассел і Делія
 Гандзюк Дмитро і Галина
 Ганчар Василь і Анна
 Ганчар Петро
 Герріс Волтер
 Головата Ольга
 Горбачевський Андрій
 Гринько Василь
 Губчак Йосиф
 Гера Анастазія
 Голяш Роман
 Грох Дорота
 Грох Ольга
 Грохола Богдан
 Грохола Михайло
 Даркович Михайло
 Дзікович Леонід
 Дигдало Антін і Анна
 Дідицька С.
 Добра Чарльс В.
 Дужанський Теодор і Ольга
 Дужинський Андрій
 Зазуляк С. Е.
 Івашенко М.
 Канюга Павло
 Кізяк Віра

Коз Валтер і Софія
 Козицький Микола
 Копчак Ірина
 Косірог з родиною
 Кот Степан
 Куц Зенон
 Лис Антін і Катерина
 Левчанин Микола
 Мазур Марія
 Мартинюк Роман в пам.
 Олени Лебедович
 Маслійчук Василь
 Мацевко Лука
 Мацо Соня
 Мізь Любомир
 Міско Іван
 Николаїшин Антін і Марія
 Панчук О.
 Патуляк Петро
 Пенчек Анна
 Петрина Євгенія
 Петровська Софія
 Петрошук Віра
 Подлуський Маріян
 Римар Фред
 Рован Віліям
 Рогаль Марія
 Родрігез Л. А.
 Романюк Параскевія
 Саплива Текля
 Сверлик Михайло
 Слоцька Галина
 Сорочинський Теофіль
 Сус Пелагія
 Таплікор М. Ф.
 Фурман Емілія
 Шалай Іван
 Швага Ольга

Шостак Марія
 Яшук Микола

7.00

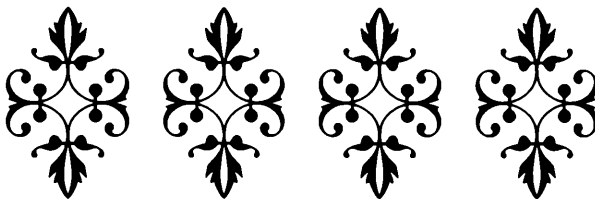
Яззовський Ричард і Євгенія

5.00

Баран Олександра
 Борух Зеня
 Вагнер Дональд
 Васкез Б.
 Вікнюс Ольга
 Гарасовська-Дачишин Марія
 Галарза В.
 Гнатек М. і Т.
 Закревська Софія
 Змурчийська Стефанія
 Кіфер А.
 Куліш С.
 Миско Григорій
 Мушинська Анна
 Плешкевич Марія
 Плешкевич Роман
 Приставська Ева
 Пронобіс Ю.
 Процайло Дмитро
 Рогачук Степан
 Савчин Іван
 Саламаха П.
 Скородинський Андрій
 Стайгарт Ф.
 Сус Іван
 Терлецька Марта
 Хміляр Анна
 Цебак Іванна
 Цімерман Марійон

1,196.00

Невідомі жертводавці

СПИСОК ЖЕРТВОДАВЦІВ НА ПАМ'ЯТНИК ТИСЯЧОЛІТТЯ В ЧІКАГО

\$5,000.00

1-ий Український Федеральний
Банк «Певність»
Українська Федеральна Кооператива
«Самопоміч»

\$1,100.00

Куляс Юліян і Ліза

\$1,000.00

Бараник Орест і Софія
Братків Володимир і Раїса
Бродич Володимир
Вислоцький Ігор і Марта
Гавдю Василь
Ганкевич Ярослав і Марія
Деркач Іван
Забродський Степан і Володимир
Кіцай Р.
Німченко А.
Петеш Зенон Е.
Собор св. Володимира і Ольги
Катедра св. Отця Миколая
УККА, Відділ Ілліної
Українська Кооперативна Агенція

\$600.00

Союз Українок Америки —
Окружна Управа

\$500.00

Ватраль Богдан і Петруся
Григорчук Дмитро і Наталія
Домино Юрій і Богдана
Мищик Роман Д. мол.
Мищик Роман і Оля
Процик Юрій і Клодницька Марія
Сахаревич Іван і Надія
Сенчишак Микола
Смик Роман
Сокологорський А.
Харкевич Мирослав і Олена
Хіч Олекса і Ксеня
Сестрицтво Покрова Пресв. Богородиці
при парафії св. Волод. і Ольги
УНСоюз — Відділ 220

\$400.00

Логуш Еміліян
з дружиною (Мільвокі)

\$300.00

Голяш Степан і Надія
Джулинський Любомир і Віра
Ільчишин М. і М.
Караван Олег і Іванна
Кос Михайло і Дарка
Левицький Андрій і Дарія
Павлик Іван

Плешкевич Омелян і Емілія
Пундій Андрій і Ліда
Фединяк Володимир і Ореста

\$250.00

Родина Бабчуків
Багрій Дмитро
Геромнімон Люба і Емануель
Кобилецький Роман і Анна
Фаріон Олександр і Ярослава
Целевич Богдан і Джоан
Цибрівський Олекса і Мирослава
ОЖ ОЧСУ, Індіана
Осередок СУМ ім. М. Павлушкова
Українська Баптистська Церква

\$200.00

Апостол Йосиф
Бігун Роман і Зиновія
Гриневич Орест і Уляна
Дзем'юк Олекса, в пам'ять
Анни і Василя Кардашуків
Колодій Софія
Куйбіда М.
Куляс Мирон і Ліля
Лисейко Іван і Михайлина
Олексюк Юрій
Тимчишин Богдан
Тимчишин Тарас
Тимчишин Юрко
Братство св. Андрея
при парафії св. Волод. і Ольги
Організація Оборони Лемківщини
ОЖ ОЧСУ ім. О. Мешко
Осередок СУМ ім. І. Богуна
«Star» Мотель
Цілоденна Школа св. Миколая
(долучений список)
Українська Станиця
Американських Приятелів АБН в Чікаго

\$150.00

Войтихів Віктор і Маруся
Горчинський Анастазій і Іванна
Заплітний Ярослав і Ольга
Коваль Михайло і Павлина
Стрільбицький А.
Субота Анатолій і Ірена
Український Золотий Хрест —
Головна Управа

\$125.00

Костелина Лука і Марія

\$100.00

Балух Зор'ян і Анна
Березецький Володимир
Біланіч Володимир і Олена
Богданік Йосиф
Боєчко Юрій і Ірена

о. митр. Бутринський Маріян
 Бучинський Л.
 Васинчук Ірина
 Верещак Юрій і Аполіна
 Верещак Ярослав і Христина
 Вовчик Богдан і Л.
 Галамай Іван і Стефанія
 Гарасовський Андрій і Ярина
 Голик Іван
 Гринів Микола і Ірена
 Грушецький Дмитро і Галина
 Голяш Роман
 Горчинський Юрій і Наталія
 Гулей Мирон
 Данилишин Ярослав і Ксеня
 Дачкевич Роман
 Долин Д. і М.
 Зварич Сава і Анна
 Зеліско Петро
 Іванів Андрій і Наталія
 Івашко Ярослав і Марія
 Казанівський Лев
 Кіналь М. і Ф.
 Кондришин Іван
 Колчак Петро
 Коссак М. і Кардосо О.
 Коцур Марія
 Кралька Андрій і Стефанія
 Кузик Любомир і Анна
 Куляс Ярослав і Марія
 Куриляк Юрій і Лідія
 Кушинський Антін і Васирина
 Левицький Михайло і Марія
 Литвин Василь і Надія
 Лушак Мирон і Євгенія
 Максимчук Іван і Параня
 Мандзій Мирон і Марія
 Маркусь Василь і Дарія
 Мартинюк-Річардс Іванна
 Маршал М. і Анна
 Мельник Теодор і Ольга
 Мішалов А.
 Моцьо А.
 Мошиц Софія
 Музика — Похоронне Заведення
 Мулик Антін, Н.Й.
 в пам'ять дружини
 Олексюк П.
 Ольховий Микола і Олена
 о.дияк. Оришук Микола і Христина
 Павлівець Оксана М.
 Папушкевич Михайло і Віра
 Перхач Е.
 Пилипчак Стефан і Марія
 Піганюк Петро і В.
 Плешкевич Марія —
 в пам'ять сина Романа
 Погорецька Стефанія
 Попович Петро і Ірена
 Припхан Роман і Іванна
 Пундій Павло і Дарія
 Пруц Стефанія
 Ременюк Віра
 Савин Борис і Олександра

Сень Роман
 Сіра Галина — в пам'ять брата Володимира
 і сестри Іванни Фассовських
 Скібіцький В.
 Соболев Роман
 Соболев Ростислав і Христина
 Стародуб Анна
 Стецюк Андрій
 Струк А.
 Тимчина Василь і Анна
 Тимчишин Михайло і Софія
 Ушитко Юрій
 Фещенко С.
 Фольварко Михайлина
 Форович Олександр
 Форович Роман
 Хойнацький Ян і Надія
 Чичула Валерія
 Чурма Теодор і Христина
 Чучук Стефан і Стефанія
 Шкода Григорій
 Шкоруда Д.
 Юркевич Василь і Васирина
 Яримович Юрій і Ореста
 Апостольство Молитви при парафії
 Непорочного Зачаття в Палатайн
 Братство св. Михайла при парафії
 св. Володимира і Ольги
 Братство св. Михайла при парафії
 Непорочного Зачаття в Палатайн
 Братство Українських Ветеранів
 Згромадження св. Імени
 при парафії св. Йосифа
 Катедра св. кн. Володимира
 Клуб Сеньорів
 при катедрі св. о. Миколая
 ОЖ-ОЧСУ ім. Алли Горської
 ОЖ-ОЧСУ ім. Олени Пчілки
 ООЧСУ – 8-ий Відділ
 ООЧСУ – 31-ий Відділ
 Парафія св. Андрія в Блумінгдейл
 Сестрицтво Благовіщення
 при катедрі св. Отця Миколая
 „Славута” хор
 при катедрі св. о. Миколая
 Осередок СУМ
 ім. полк. Д. Вітовського
 Т-во УПА ім. Тараса Чупринки
 Укр. Братський Союз
 – Окружна Рада
 Український Золотий Хрест
 – Відділ 12
 УНСоюз – Окружний Комітет
 УНСоюз – 221-ий Відділ
 ім. св. Стефана
 УАКРада, Відділ Чикаго
 Школа Українознавства
 при катедрі св. кн. Володимира

\$70.00

Гарбузюк Олександра Р. і Софія

\$65.00

Танцювальна група при парафії
св. Йосифа

\$60.00

Мартин Стефан і Катерина

\$50.00

Бабяк Бронислава
Барабаш Магдалина
Барабаш Роман і Олена
Бараник Іван
Баранський Дмитро
Басюк Еміліян і Ліна
Берко В.
Бискош Михайло і Стефанія
Білінська Анна
Білоус Богдан і Наталія
Боднарук Ростислав і Марія
Бровар Еміль
Букачик Іван
Варениця Остап
Вербовий Степан
Вишиванюк Василь і Параскевія
Вишневський Йосиф і Стефанія
Вітовський Володимир і Анна
Воробець Софія
Галібей Тарас і Рута
Галів Орест і Анна
Гандзюк Дмитро і Галина
Горбовий Петро
Городиська Михайлина
Гринчишин Ірена
Гринчишин П. і Р.
Губка Михайло і Параска
Гаврик Леся
Голяш Теодор і Петронеля
Дацків Анна
Дашко Петро
Деркач Василь
Дигдало Антін і Анна
Дратвінська Віра
Дрогомирецька Марія
Євусяк Василь і Люба
Загородний Ярослав і Галина
Зайчук Василь і Марія
Запаранюк Михайло і Ліля
Заяць Анна
Заяць Роман і Галина
Івахів Остап і Анна
Калимон О.
Камінська Ірена
Камінський Василь і Павлина
Камінський Іван і Олександра
Карачевський Михайло і Галина
Кіналь Володимир
Коверко Олег і Олександра
Козій Атанас і Ольга
Колодчин Філімон і Анна
Коломиєць Юрій і Леся
Кравчук Катерина
Крихтяк Микола і Ольга
Крук Ярослав
Кузич Нестор і Неоніла
Кучма Григорій і Анна
Лепак Катерина
Литвин Мирослав і Гертруда
Литвинишин Осип і Зиновія

Малий Юліян і Люба
Мандзій Мирон і Марія
Маркевич Олександр
Матвійшин Ігор і Олена
Мельник Андрій і Мотря
Мінтянський С.
Мотник Семен і Евфрозина
Мрищук Борис і Ірена
Мулик Іван і Катерина
Мурський Л. і М.
Нікорович Володимир і Іванна
Новак Григорій
Новак П. і С.
Олійник С.
Палагнюк Василь і Любомира
Панчишин Марія
Пекарський Назар
Пеленичка Г.
Петрів Григорій
Петрашук Віра
Родина Пилипчак
Попель Орест і Богданна
Присташ Григорій
Притоцький Володимир і Іванна
Пришляк Іван і Юлія в пам'ять
брата Стефана Будного
Процик Володимир і Надія
Пукас Дмитро
Ростун Василь
Салдан Стефан і Анна
Самиця Анна
Сандуляк Іван
Семків Петро і Марія
Семчишин Мирослав і Ольга
Скробач Михайло
Скробач Стефан і Марія
Слободян Марія
Слободян Павло і Надія
Сорочак Володимир і Емілія
Стасула Ярослав і Зеновія
Стельмах Дам'ян і Надія
Стельмах М.
Стефінів Тома
Теодорович Оксана
Тех Данута
Титус Мухайло і Анна
Тудуй Емілія
Турянський Мирослав і Рома
Федак Ольга
Федорів Наталія
Церковняк Марія
Чайка Олександр і Клявдія
Чорний Юліян
Шарун Осип і Ірена
Шліхутка Микола і Тетяна
Щербак Стефан і Катерина
Юнак Петро і Оля
Юрійчук І.
Т-во Сеньйорів
при парафії св. Волод. і Ольги
Т-во Українських Інженерів
Т-во Українських Учителів —
(Укр. Учительська Громада)

УНСоюз – Відділ 36
УНСоюз — Відділ 379
Українсько-Американський Клуб
Церква св. Йосифа

\$40.00

Климків Володимир і Олена

\$35.00

Оленчук В.

\$33.00

Гаєвий Іван і Ольга
Чижик Володимир і Марія

\$30.00

Бискош Стефан і Анна
Бубнів Павло і Ольга
Вруський Дмитро і Анна
Гладкий Стефан і Ева
Голубецький А.
Дорожинська Марія
Заброський Олександр і Ольга
Микуляк Стефан
Оленчук М.
Хоркавий Дмитро і Діонізія

\$26.00

Косачевич Юрій

\$25.00

Боєчко Анна
Бойко Олена
Булат Іван і Марія
Васьків О.
Васьків Осип
Ганкевич Любомир і Міра
Гателяк Іван
Гірняк Павло і Марія
Гриневич О.
Гуменюк Ігор
Данилович Іван
Дмитерко Ігор і Ірена
Дольник-Хомишин П.
Жибак Петро і Рома
Калимон Р.
Карнаух Дмитро і Олена
Клебан Іван і Віра
Козицький Роман і Марта
Кукуруза Ольга
Лаврів Василь і Параня
Ліськевич Уляна
Марчук М.
Матулко Ілля і Тамара
Михайлишин Василь
Місюрак Ілля і Євгенія
Наваринський Д.
Наняк Василь і Зофія
Олексин Й. і Е.
Остапчук Микола
Петрі Леонтина
Петрусь Варвара
Попадюк Марія
Райтер Софія
Репа Григорій і Й.

Сеник Михайло
Скоморох Іван і Марія
Степанець Іван
Степанів Михайло і Галя
Тарасенко Василь і Катерина
Тимяк Микола
Троян Нестор і Катерина
Федурчак Л. і А.
Халус Михайло і Анастасія
Хома Петро
Шалева Наталія
Яворський Яків і Кароліна
Апостольство Молитви
при кафедрі св. о. Миколая
Марійська Дружина
при кафедрі св. о. Миколая

\$20.00

Баран Катерина
Біланіч Дмитро і Стефанія
Боднар Лев
Веремінський Лев
Возьний Василь і Марія
В'юн Всеволод і Ляріса
Горалевський Стефан і Ольга
Гринів Іван
Губей О.
Гуцул Петро
Дацьо Надія
Демчик О.
Дмитерко Роман і Романа
Домашевський Микола і Катерина
Зельвак Віра
Козяк Андрій і Параскевія
Кульчицький Пилип і Анна
Лис Антін і Катерина
Мазяр Е.
Маринець Зиновій і Ганна
Мелінішин Петро і Анна
Нагорняк Микола і Анна
Панчук М.
Попадинець Іван
Родак Марія
Семкович Ірена
Сорочинський Теофіл
Тимцюрак Ярko і Оля
Фостяк Петро
Фрис Павліна
Харатин Михайло і Ксеня
Хома Константин і Валя
Цізда Михайло і Катерина
Юзьків В.
Конференція Гуцульських
Товариств Америки

\$15.00

Вовк Катерина
Дума Марія
Онушканич Онуфер і Евдокія
Петренко Т.

\$10.00

Лисканич Іван і Наталія
Кухаришин Микола і Марія

Мізь Любомир
Підляшецький П.
Сенко Володимир
Смоляк А. і І.
Цяпало Петро і Оксана
„Провидіння” — Відділ 55
„Провидіння” – Відділ 100
„Провидіння” – Відділ 192

\$5.00

Голуб М.
Кикта О.

**Учителі Української Катедральної
Школи св. о. Миколая**

С. Хризанта Бурий
с. Дарія Анна Рошко
Проців Ярослав
Колодій Ольга
с. Герарда Джесеп
Фіняк Марія
Боднарук Марія
Климович Люба
Деркач Наталія
с. Іринія Ганкевич
Павлишин Доротея
Миськів Юрій
Стадник Марта
Городиська Іванна
Лаволл Павло
Дмитрусь Анна
Нечек Марія
Буртон Анна

**Учні Української Катедральної
Школи св. о. Миколая**

Андрас Дональд
Андрас Меліса
Асеведо Линет
Асеведо Михайло
Асеведо Тоні
Бендза Анна
Бенцак Дженіфер
Бенцак Петро
Бенцак Террі
Бенцак Христина
Біндас Христина
Біндас Юрко
Богонович Ліса
Бондарук Ніка
Бриндзя Олександр
Браєн Іванка
Брода Анна Марія
Бубнів Павло
Бухвак Григорій
Бухвак Келлі
Вандергутт Дерек
Вандергутт Юліанна
Василишин Гануса
Василишин Марко
Вруська Діана
Галицька Ліда
Галицький Тарас
Ганкевич Ксеня

Ганущак Салі
Головата Наталка
Гек Марко
Гек Павло
Гілевські Джіна
Гілевські Кристал
Гленко Антін
Глубіш Андрій
Глубіш Наталя
Гнані Дженіфер
Гнані Михайло
Горчинський Маркіян
Греляк Аляна
Данилюк Мелянія
Данилюк Олександр
Дем'янчук Тамара
Дрозд Леся
Дрозд Оленка
Дукапс Ніколь
Завадович Руслана
Задорожна Бреанна
Задорожна Таня
Євусяк Богданна
Євусяк Степан
Єжевська Катерина
Їворська Сара
Кавка Андрея
Кавка Стефанія
Кавка Ярема
Карбоні Кекилія
Качур Юлія
Квасігрох Іванна
Квасігрох Михайло
Коваль Михайло
Коваль Наталя
Коваль Стефан
Кокконос Алексіс
Кокконос Еванджело
Колодій Наталя
Колодій Оріся
Кренціглова Наталя
Кренціглова Тереса
Крутяк Марко
Куриляк Іван
Куриляк Михайло
Кухар Давид
Лебедович Гриць
Лечуга Катруся
Манн Андрій III
Маркель Вікторія
Мартелльо Микола
Мартелльо Христина
Матвійшин Марта
Матвійшин Павло
Матковський Михайло
Матусяк Дам'ян
Матусяк Наталя
Миколайчук Марта
Микита Анна
Мироняк Василь
Мироняк Іван
Міннберг Еріка
Мулик Марко
Мулик Матей

Мулик Ніколь
 М'якуш Данило
 Нечек Данило
 Ольшанська Марта
 Павлишин Даніеля
 Павлишин Христина
 Павлюк Оленка
 Палаш Марія
 Петраш Таня
 Петраш Юрій
 Полівка Аннета
 Полівка Мішел
 Посітано Петро
 Робертс Марко
 Росас Анна Марія
 Сабір Йосиф
 Саєвич Уляна
 Саманюк Скотті
 Свитник Андрея
 Свитник Павло
 Сковронські Бонні
 Сковронські Христофор
 Скрюба Оля
 Сорока Марійка
 Сплотро Антонія
 Стеців Степан
 Тех Соня
 Тхорик Татяна
 Устіяновська Анна
 Устіяновський Степан
 Філіпс Орися
 Фіняк Олександр
 Фіца Бренді
 Франко Кристал
 Хавула Степан
 Хавула Христофор
 Харидчак Павло
 Хіляк Ярослав
 Церковняк Теммі
 Чайковський Ришард
 Щєбивлок Олександр
 Щєрба Василь
 Ярмола Марійка
 Ярмола Ярослав
 Ярошенко Ліса

ПОДЯКА

Комітет Тисячоліття Християнства в Україні
та

Комітет Побудови Пам'ятника Тисячоліття
складають щирі подяку

- Духовенству і Парафіяльній Раді св. Володимира і Ольги за передання українській громаді в Чікаго ґрунту для побудови пам'ятника.
 - Фірмам:
 - Popowych Associates, Ltd. (Нестор Попович)
 - REM Builders, Inc. (Володимир Братків)
 - M-J.T.J. Contractors & Builders, Inc. (панство Молочі)
- за великий вклад
 праці, часу, матеріялів та порад при спорудженні пам'ятника.

